

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

«Η συμβολή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στη Δημόσια Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση στην Αθήνα από το 1833 έως το 1862»

Ελευθέριος Μαραγκουδάκης

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2014

Τριμελής συμβουλευτική επιτροπή

1. Απόστολος Παπαϊωάννου, Ομ. Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων (επιβλέπων)
2. Σπυρίδων Πανταζής, Ομ. Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωάννίνων
3. Βασίλειος Κούτρας, Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων

Επταμελής Εξεταστική Επιτροπή

1. Απόστολος Παπαϊωάννου, Ομ. Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
2. Σπυρίδων Πανταζής, Ομ. Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωάννίνων
3. Βασίλειος Κούτρας Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
4. Δημήτριος Σακκής, Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Θεσσαλίας
5. Χαράλαμπος Μπαμπούνης, Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε. Παν/μίου Αθηνών
6. Θωμάς Μπάκας, Επίκ. Καθηγητής Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων
7. Μαρία Σακελλαρίου, Αν. Καθηγήτρια Π.Τ.Ν. Παν/μίου Ιωαννίνων

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η επιστημονική και επαγγελματική μου ενασχόληση στον τομέα της εκπαίδευσης, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον μου για την Ιστορία, η κοινωνική μου δραστηριότητα στο χώρο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και του Συνδικαλισμού καθώς και η αγάπη για την Αθήνα, τον τόπο γέννησης μου, αποτέλεσαν το κίνητρο και την αφετηρία για την εκπόνηση της παρούσας διδακτορικής διατριβής.

Στην προσπάθειά μου για την ολοκλήρωση της διατριβής είχα παραστάτες, οι οποίοι συνέβαλαν καθοριστικά και τους ευχαριστώ θερμά.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Απόστολο Παπαϊωάννου για την επιστημονική καθοδήγηση, τις υποδείξεις και τις συμβουλές, που διαμόρφωσαν καθοριστικά το επιστημονικό πλαίσιο της εργασίας. Τον ευχαριστώ όμως και για τη συμπαράστασή του σε ηθικό και συναισθηματικό επίπεδο. Με παραδειγματική υπομονή, επιμονή, ευγένεια και εμπιστοσύνη στο πρόσωπό μου αποτέλεσε το βασικό παράγοντα ολοκλήρωσης της προσπάθειας.

Ευχαριστώ τα μέλη της τριμελούς συμβουλευτικής επιτροπής καθηγητές, κκ. Σπυρίδωνα Πανταζή και Βασίλειο Κούτρα για την πάντα πρόθυμη συνεργασία τους. Η καθοδήγησή τους και εν γένει η υποστήριξή τους συνέβαλε καθοριστικά, ώστε οι σχετικές με τη διατριβή μου έρευνες και μελέτες να έχουν αίσιο αποτέλεσμα.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον καθηγητή κ. Χαράλαμπο Μπαμπούνη για την στήριξη που απλόχερα μου πρόσφερε με επιστημονικές συμβουλές και διαρκείς παραινέσεις.

Επίσης, ευχαριστώ θερμά το προσωπικό της βιβλιοθήκης του Δήμου Αθηναίων, του Ιστορικού Αρχείου του Δήμου Αθηναίων και της βιβλιοθήκης του Δήμου Χανίων από όπου και ξεκίνησε η μελέτη μου. Η επικοινωνία που

αναπτύχθηκε μεταξύ μας ξεπέρασε τα καθιερωμένα και συνέβαλε στη διεύρυνση της έρευνας και των ερωτημάτων.

Αισθάνομαι την ανάγκη ακόμη να ευχαριστήσω τους διδάκτορες και υποψήφιους διδάκτορες του Τμήματος για τη συνεργασία, την αλληλοϋποστήριξη και την ανταλλαγή πληροφοριών. Θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικό ότι μέσα από τις παράλληλες εργασίες μας αναπτύχθηκαν ειλικρινείς σχέσεις σε επιστημονικό και προσωπικό επίπεδο.

Ασφαλώς, η παρούσα διατριβή δεν θα μπορούσε να έχει ολοκληρωθεί χωρίς την εμπιστοσύνη, τη συμπαράσταση, την ανοχή και την πίστη στο πρόσωπό μου των μελών της οικογένειάς μου. Τους ευχαριστώ όλους από καρδιάς για τη συμμετοχή τους στην προσπάθειά μου. Η διατριβή «ανήκει» και σε αυτούς. Εξάλλου, όπως και σε όλα τα θέματα της ζωής κάθε άνθρωπος μόνος του σπάνια επιτυγχάνει στόχους χωρίς συμπαράσταση άμεση ή έμμεση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χρονολογικός πίνακας σημαντικότερων γεγονότων……...… 9

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Επιλογή θέματος -στοχοθεσία……...… 13

Επισκόπηση βιβλιογραφίας…… 15

Ερωτήματα……. 16

Μεθοδολογία…….. .. 16

Επιλογή μεθόδου…….. 17

Υλικό έρευνας –προβλήματα……... . 18

Δομή διατριβής……. 19

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Ιστορικό πλαίσιο……...……. 21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η πόλη των Αθηνών κατά την οθωνική περίοδο…….…..... 36

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο θεσμός της Τ.Α. στα ελληνικά Συντάγματα……..……. 46

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Διοίκηση και διοικητικές διαιρέσεις (1833-1862)……....…… 61

Η διοικητική διαίρεση της χώρας το έτος 1833…… 63

Ο περί Δήμων νόμος……. 63

Ο μηχανισμός των Διοικήσεων και των Υποδιοικήσεων το έτος

1836. Οι μεταρρυθμίσεις του 1838…… 66
Οι υφιστάμενες Υποδιοικήσεις καταργούνται……. 68
Η μοναρχία αλλάζει το διοικητικό σύστημα…… ……. 63
Ο σχηματισμός των Δήμων από το 1834 έως το 1836…….. . 69
Συγχωνεύσεις και νεοσχηματιζόμενοι Δήμοι (1836 - 1841)…… 73
Η ονοματολογία των Δήμων……. 76
Τα εμβλήματα των σφραγίδων των Δήμων…….. 77
Ο πληθυσμός της χώρας μέσα από τις απογραφές…….. 79

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Οι Δήμαρχοι των Αθηνών……... 80
Ανάργυρος Πετράκης……..... 80
Δημήτριος Καλλιφρονάς……. 83
Ανάργυρος Πετράκης…….. 86
Σπυρίδων Μπενιζέλος……. 88
Νικόλαος Ζαχαρίτσας……. 90
Ιωάννης Κόνιαρης…… 92
Κωνσταντίνος Γαλάτης…….. 93
Γεώργιος Σκούφος…… 94

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Το θεσμικό πλαίσιο της Εκπαίδευσης……..…. 99
Υπουργοί από το 1833 έως το 1862 επί των Εκκλησιαστικών και Δημοσίου Επαιδεύσεως…….. 103

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Η προσχολική αγωγή……...…… 106
Τα πρώτα νηπιαγωγεία στην Ελλάδα……. 107
Τα πρώτα νηπιαγωγεία στην Αθήνα……... 108

Το νηπιακό σχολείο της «Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας»…….. 108
Το σχολείο των Hill και το νηπιακό τμήμα……. 110
Το νηπιακό τμήμα της Σχολής Σουρμελή……... 111
Νηπιαγωγεία εκτός Αθηνών…….. 112
Τα ελληνικά εγχειρίδια και οι νηπιαγωγικές παιδαγωγικές μέθοδοι.113
Ο θεσμός του Νηπιαγωγείου και η προσπάθεια καθιέρωσής του… 118

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ

Η Εκπαίδευση στην Αθήνα……..…….. 121

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Τα κτήρια των Δημοτικών Σχολείων της Αθήνας…….. 127
Από την Επανάσταση μέχρι και το 1830…….. 127
Το πρωτοβάθμιο σχολικό σύστημα ……..... 137
Τα νέα διδακτήρια…… 141
Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες……. 149

ΤΕΤΑΡΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

Δήμοι, Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικοί……..……. …… 153

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ

Διδάσκαλοι και συνδικαλισμός……...…. 158

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ…… 168

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Συντομογραφίες…….…… 171
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ…….. 172
ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ……..…… 176

Ξενόγλωσση μεταφρασμένη…… 185
Δημοσιευμένες πηγές…….. 186
Νόμοι, Διατάγματα, Εγκύκλιοι……..…….... 188
ENGLISH ABSTRACT…….. 214

ΕΠΙΜΕΤΡΟ…… 217

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΤΕΡΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

ΕΤΗ	**ΕΛΛΑΔΑ** **(Ιστορικό πλαίσιο – Εκπαίδευση)**	**ΑΘΗΝΑ** **(Ιστορικό πλαίσιο – Εκπαίδευση)**
1833	Άφιξη του Όθωνα στην Ελλάδα. Διάταγμα καθορίζει τις αρμοδιότητες της Γραμματείας των Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως.	
1834	Σχηματισμός των Δήμων. Νόμος περί Δημοτικών Σχολείων.	Η Αθήνα ορίζεται επίσημα πρωτεύουσα του κράτους.
1835		• Συγκροτείται ο Δήμος Αθηναίων. • Μεταφέρεται από την Αίγινα το καποδιστριακό Κεντρικό Σχολείο και μετονομάζεται σε Α΄ Γυμνάσιο Αρρένων. • Δήμαρχος ο Αν. Πετράκης. • Αποφασίζεται η ανέγερση Δημοτικού Νοσοκομείου.
1836		• Ίδρυση της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας. • Θεμελίωση ανακτόρων.
1837	• Ο Όθων νυμφεύεται και η Αμαλία εγκαθίσταται στην Αθήνα.	• Ιδρύεται το πρώτο πανεπιστήμιο. • Δήμαρχος ο Δ.

	• Β.Δ. περί του κανονισμού των Ελληνικών Σχολείων και Γυμνασίων. • Έναρξη λειτουργίας του Διδασκαλείου της Φιλεκπαιδευτικής Εταρείας. • Ίδρυση του Πανεπιστημίου του Όθωνος.	Καλλιφρονάς. • Ίδρυση Α΄ Δημοτικού Σχολείου.
1839	«Ανατολικό ζήτημα»	
1840		• Στέγαση του Α΄ Δημοτικού Σχολείου σε ιδιόκτητο διδακτήριο. • Ίδρυση Νηπιαγωγείου Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας.
1841		Δήμαρχος ο Αν. Πετράκης.
1842		• Επιβάλλονται διόδια στην οδό Πειραιώς. • Απόφαση για την ανέγερση Μητροπολίτικού Ναού.
1843	Εξέγερση της 3ης του Σεπτέμβρη.	
1844	Σύνταγμα του 1844.	
1845		Μεγάλη λειψυδρία.
1846	Σύσταση Γεωργικού Σχολείου στην Τίρυνθο.	
1847		Δήμαρχος ο Σπ. Μπενιζέλος.

1848	Διεθνής οικονομική κρίση.	
1849	Δημιουργία κήπων στα Δημοτικά. Σχολεία και διανομή γεωργικών βιβλίων.	
1850	• Αποκλεισμός των ελληνικών παραλίων από τον αγγλικό στόλο. • Σοβαρά προβλήματα στο εμπόριο.	• Δήμαρχος ο Ν. Ζαχαρίτσας. • Συγχώνευση Δήμων Αθηναίων και Αμαρουσίου.
1852	• Απαγόρευση για συνεκπαίδευση των φύλων. • Σύσταση στους Δήμους για ίδρυση σχολείων θηλέων.	Ιδρύεται το Β΄ Γυμνάσιο Αρρένων.
1853	Έναρξη Κριμαϊκού πολέμου.	Δήμαρχος ο Ι. Κόνιαρης.
1854	Επιδημία χολέρας.	Πολλοί νεκροί στην Αθήνα. Πολλοί Αθηναίοι απομακρύνονται από τις εστίες τους για να γλιτώσουν.
1855		Δήμαρχος ο Κ. Γαλάτης.
1857		Δήμαρχος ο Γ. Σκούφος.
1859		Θεμελιώνεται το κτήριο της Βουλής στην οδό Σταδίου.
1862	• Έξωση του Όθωνα. • Μετονομασία Πανεπιστημίου. • Διαχωρισμός Γραμματείας Εκκλησιαστικών και Δημόσιας	

	Εκπαίδευσης.	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Επιλογή θέματος - στοχοθεσία

Με τη διατριβή επιχειρείται η προσέγγιση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και της τοπικής αυτοδιοίκησης και της μεταξύ τους σχέσης στην Αθήνα την περίοδο της βασιλείας του Όθωνα. Η έρευνα εξετάζει το ρόλο της τοπικής αυτοδιοίκησης και τη συμβολή της στη λειτουργία των δημοτικών σχολείων.

Δεδομένης της ιστορίας της πόλεως, της συγκυρίας, που διαμορφώθηκε με την Αθήνα να γίνεται πρωτεύουσα του κράτους και της έλλειψης αντίστοιχου προηγούμενου σε εκπαιδευτικό και αυτοδιοικητικό επίπεδο η μελέτη επεκτείνεται στην ιδιωτική εκπαίδευση και στην προσχολική αγωγή.

Στη διαμόρφωση του θέματος σε σχέση με τους άξονες μελέτης, τον τόπο και το χρόνο βασικοί παράγοντες ήταν:

- Το μεγάλο επιστημονικό ενδιαφέρον, που παρουσιάζει το νέο ελληνικό κράτος μετά την επανάσταση, το ιδιαίτερο ενδιαφέρον, που παρουσιάζει η πόλη των Αθηνών δεδομένου ότι μέχρι σήμερα αποτελεί την πρωτεύουσα της χώρας και η ιδιαιτερότητα που παρατηρείται στα εκπαιδευτικά πράγματα της εποχής.[1]

- Το προσωπικό ενδιαφέρον του ερευνητή.[2]

- Η μη συσχέτιση του θεσμού της Τοπικής Αυτοδιοίκησης με την Εκπαίδευση στο συγκεκριμένο τοπικό και χρονικό πλαίσιο από άλλους ερευνητές.

- Η δυνατότητα μελέτης όλων των αρχείων της περιόδου, που διαθέτουν το Εθνικό Τυπογραφείο και τα ΓΑΚ Αθηνών.

---

[1] Γ. Λεοντσίνη, *Διδακτική της Ιστορίας, γενική-τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση*, Αθήνα, 1996, σ. 80-81.

[2] Ν. Γ. Σβορώνος, *Ανάλεκτα Νεοελληνικής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας*, Θεμέλιο, Αθήνα, 1987, σ. 65-70.

Ο καθορισμός του τόπου έγινε με τα παρακάτω κριτήρια:

- Η πόλη των Αθηνών υπήρξε το κέντρο των πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων τη συγκεκριμένη περίοδο αλλά και τα επόμενα χρόνια έως σήμερα.

- Η μεγάλη δραστηριότητα των δημοτικών αρχών της περιόδου δεδομένης της μεγάλης ανάπτυξης που παρατηρείται σε συνδυασμό με την έλλειψη υποδομών.

- Η παρουσία στη συγκεκριμένη πόλη προσωπικοτήτων της εκπαίδευσης την εποχή εκείνη καθώς και η εφαρμογή της αλληλοδιδακτικής μεθόδου.

Ο χρόνος μέσα στον οποίο κινήθηκε η διερεύνηση προέκυψε από τη σύνδεση δύο σημαντικών γεγονότων στη νεότερη ιστορία της Ελλάδας. Τη διάρκεια της βασιλείας του Όθωνα και τον ορισμό της Αθήνας ως πρωτεύουσα του νέου κράτους. Η μελέτη ξεκινά από τον ερχομό του Όθωνα στην Αθήνα ταυτόχρονα με τον ορισμό της πόλης ως πρωτεύουσα του νέου κράτους και κινείται μέχρι την έξωση του Όθωνα από την Ελλάδα το 1862 και την αλλαγή του πολιτικού σκηνικού με νέο βασιλέα και νέο σύνταγμα[3] που προβλέπει το πολίτευμα της βασιλευόμενης δημοκρατίας.[4] Ο χρόνος μέσα στον οποίο κινείται η έρευνα χωρίζεται σε δύο περιόδους πριν και μετά το Σύνταγμα του 1843.

Μέσα σε αυτό το χρονικό πλαίσιο παρατηρούμε την εκπαίδευση να συντελείται από τις προσπάθειες της τοπικής αυτοδιοίκησης αφού τα σχολεία λειτουργούν με ευθύνη του Δήμου.

Ο συσχετισμός Δήμου Αθηναίων και εξέλιξης των εκπαιδευτικών πραγμάτων γίνεται για πρώτη φορά και προσδίδει στο θέμα πρωτοτυπία. Το

[3] το Σύνταγμα του 1864.
[4] Ν. Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Βιβλιογραφικός Οδηγός Σπύρου Αδραχά*, Θεμέλιο, Αθήνα, 1999, σ. 96.

υλικό, που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα αντλήθηκε από το σύνολο των ΦΕΚ της περιόδου σε συνδυασμό με τα σχετικά αρχεία των ΓΑΚ Αθηνών. Ο όγκος του πρωτογενούς αρχειακού υλικού που χρησιμοποιήθηκε συμβάλλει στην επιστημονική πληρότητα της εργασίας.[5]

Στόχοι της εργασίας είναι η διερεύνηση και αποκάλυψη του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στα εκπαιδευτικά πράγματα της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στην πρωτεύουσα του ελληνικού κράτους τα πρώτα χρόνια της σύστασης του παράλληλα με τη συνεξέταση του συνόλου των συνθηκών που παρατηρούνται το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

2. Επισκόπηση βιβλιογραφίας

Με την οθωνική περίοδο έχουν ασχοληθεί πολλές μελέτες. Τα κοινωνικά ζητήματα όμως δεν απασχολούν ιδιαίτερα τους μελετητές της περιόδου, που εξαντλούν την προσπάθειά τους στα πολιτικά κυρίως και διπλωματικά γεγονότα. Η καθιέρωση της ιστορίας και των επιστημών της αγωγής ως επιστημονικών κλάδων δίνει ώθηση σε μελετητές για την καταγραφή των εκπαιδευτικών πραγμάτων. Από τη μελέτη της βιβλιογραφίας προκύπτουν σημαντικές εργασίες σε τοπικό επίπεδο τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο, προκύπτει όμως και η πρωτοτυπία του θέματος της εργασίας αφού δεν διαπιστώνεται αντίστοιχος συσχετισμός και διερεύνηση ρόλου τοπικής αυτοδιοίκησης και εκπαίδευσης. Με τη έρευνα της βιβλιογραφίας αποκτάται ξεκάθαρη εικόνα για τον τομέα της ιστορίας της εκπαίδευσης και της ιστορίας των θεσμών όπου τοποθετείται η παρούσα έρευνα. Εμπεδώνεται επίσης η βεβαιότητα για την πρωτοτυπία της έρευνας αφού γίνεται με βάση πρωτογενές υλικό και πρωτογενείς πηγές.[6]

---

[5] «… ο ιστορικός ενός τόπου σε συγκεκριμένο χρόνο δεν αρκείται σε θεωρητικές γενικεύσεις… Γυρεύει στις πηγές του τα γενικά κοινά χαρακτηριστικά αλλά επίσης και κυρίως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που τυχόν θα βρει και μελετά, αλλιώτικα κινδυνεύει να εξαγγείλει μερικές κοινωνιολογικές ή άλλες κοινοτυπίες χωρίς μεγάλη σημασία…» Βλ. Ν. Γ. Σβορώνος, *Ανάλεκτα Νεοελληνικής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας*, Θεμέλιο, ο.π., σ. 65-70.

[6] Οι πρωτογενείς πηγές αφορούν τα ΦΕΚ που βρίσκονται στο Εθνικό Τυπογραφείο καθώς επίσης αλληλογραφία και έγγραφα ανάμεσα στην κεντρική εξουσία, στο Δήμο Αθηναίων και στους εκπαιδευτικούς, που βρίσκονται στα ΓΑΚ Αθηνών.

Ερωτήματα

Με τη μελέτη της βιβλιογραφίας και των αρχειακών πηγών αναδείχθηκαν σημαντικά ερωτήματα:

- Πού στόχευε η εκπαιδευτική πολιτική του Όθωνα και με ποιες συνθήκες εφαρμόστηκε;
- Ποιος ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης στην εξέλιξη των εκπαιδευτικών πραγμάτων;
- Ποιος ο ρόλος της τοπικής κοινωνίας στα εκπαιδευτικά δρώμενα;
- Ποια η κτιριακή υποδομή των σχολείων; Πως αντιμετωπίστηκαν τα ζητήματα στέγης, οργάνωσης, λειτουργίας;
- Με ποιους εκπαιδευτικούς στελεχώθηκαν τα σχολεία; Πως μισθοδοτούνταν και ποιες οι συνθήκες εργασίας τους;
- Πώς γινόταν η εποπτεία και η διοίκηση των σχολείων;

Μεθοδολογία

Η επιστήμη της ιστορίας με τη συμβολή των άλλων κοινωνικών επιστημών προσπαθεί να βοηθήσει τον άνθρωπο στην κατανόηση του κόσμου.[7]

Με μέθοδο και αντικειμενικότητα ο ιστορικός ερευνητής διερευνά γεγονότα και καταστάσεις του παρελθόντος προκειμένου να εξάγει συμπεράσματα κατά τρόπο σίγουρο.[8] Κατά τη διερεύνηση επεξεργάζεται με

[7] Απόστολος Παπαϊωάννου, *Η διδασκαλία της ιστορίας, Η ιστορία της μακράς διάρκειας*, Βιβλιοκρισία, Λιβαδιά-Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Εργαστήριο Ιστορίας Νεότερης Ελλάδας και Νεοελληνικού Πολιτισμού, 2002, σ. 18.

[8] Κ. Παπαναστασίου, *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Λευκωσία, 1996, σ. 156.

μεγάλη προσοχή τις πηγές η αξία των οποίων αναδυκνύεται στην πάροδο του χρόνου από την ιστορική έρευνα. Οι πηγές που αξιοποιεί ο ερευνητής διακρίνονται σε δύο κατηγορίες.[9]

1. Πρωτογενείς πηγές που περιλαμβάνουν νόμους, πρακτικά, επιστολές, εφημερίδες, περιοδικά, διαθήκες κ.α.

2. Δευτερογενείς πηγές που περιέχουν πληροφορίες από πρωτογενείς πηγές η από άλλες δευτερογενείς πηγές.

Επιλογή μεθόδου

Με την εργασία επιχειρείται η ανίχνευση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στα εκπαιδευτικά πράγματα σε τοπικό επίπεδο και η εξαγωγή συμπερασμάτων σε τοπικό και εθνικό επίπεδο αφού το θεσμικό πλαίσιο αφορούσε όλες τις ελληνικές περιοχές. Σύμφωνα με τους στόχους της τοπικής ιστορίας γίνεται προσπάθεια ανάδειξης των σχέσεων ανάμεσα στα τοπικά και τα εθνικά στοιχεία όπως και των διαφοροποιήσεων μεταξύ τους.[10] Με την έρευνα παρουσιάζεται και ερμηνεύεται η πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Αθήνα σε συνδυασμό με τις δράσεις της δημοτικής αρχής μέσα από τη μελέτη των ιστορικών τεκμηρίων. Περιγράφεται η δομή του εκπαιδευτικού συστήματος και η δραστηριότητα της τοπικής αυτοδιοίκησης ως παράγων εξέλιξης των εκπαιδευτικών πραγμάτων. Βασική αρχειακή πηγή ήταν τα Φύλλα Εφημερίδας της Κυβερνήσεως[11] και τα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Τα αρχεία προσεγγίστηκαν με την ιστορική μέθοδο για την ανάδειξη της αλήθειας. Έγινε προσπάθεια όχι μόνο να καταγραφούν τα γεγονότα μέσα από τα τεκμήρια αλλά να ερμηνευτούν ώστε να προκύψουν οι παράγοντες

[9] Κ. Παπαναστασίου, ο.π., σ. 159.
[10] Γ. Λεοντσίνη, *Διδακτική της Ιστορίας, γενική-τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση, ο.π. σ. 57.*
[11] Έχουν σημασία ανέκδοτων εγγράφων. Βλ. Α. Δασκαλάκη, *Κείμενα – Πηγαί της Ιστορίας της Ελληνικής Επαναστάσεως, Σειρά Τρίτη, Τα περί Παιδείας*, τ. Α΄, Αθήνα, 1968, σ. 21.

εξέλιξης των εκπαιδευτικών πραγμάτων σύμφωνα με το θέμα και με δεδομένο ότι η εκπαίδευση όπως και κάθε κοινωνικό φαινόμενο σχετίζεται με το πολιτικό, κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό συγκείμενο.[12] Οι πηγές αναλύονται με την ερμηνευτική μέθοδο,[13] οι αρχές της οποίας εφαρμόστηκαν για την αποφυγή υποκειμενισμού.

Υλικό έρευνας - προβλήματα

Το υλικό της έρευνας συγκεντρώθηκε από την Εθνική Βιβλιοθήκη, τη Γενάδειο Βιβλιοθήκη, τη Βιβλιοθήκη της Βουλής των Ελλήνων, το Εργαστήριο Νεότερης Ελλάδας και Νεοελληνικού Πολιτισμού του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών της Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, που διευθύνει ο καθηγητής κ. Απόστολος Παπαϊωάννου, τη Βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου, τη Βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου

---

[12] Π. Καλογιαννάκη – Χουρδάκη, *Συγκριτική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικά φαινόμενα: Μια Θεωρητική – Κριτική Προσέγγιση*. Στο Σ. Μπουζάκης, *Συγκριτική Παιδαγωγική ΙΙΙ, Θεωρητικά, Μεθοδολογικά Προβλήματα και σύγχρονες τάσεις στη διεθνή εκπαίδευση*, Guteberg, έκδ. Β΄, Αθήνα, 2002, σ. 37-55.

[13] Βασικές αρχές της ερμηνευτικής μεθόδου είναι οι παρακάτω:

- Η ιστορικότητα των φαινομένων. Το κάθε φαινόμενο έχει μοναδικότητα. Συγκεκριμένο πλαίσιο το διαμορφώνει και το επηρρεάζει εντός του οποίου πρέπει να εξετάζεται χωρίς στοιχεία παροντισμού.
- Η ταύτιση υποκειμένου – αντικειμένου και η σημασία του χωροχρόνου. Η έρευνα σχετίζεται με το χωροχρόνο εξέλιξης του ιστορικού φαινομένου. Ο ερευνητής προκειμένου να κατανοήσει, να αναλύσει και να ερμηνεύσει το φαινόμενο πρέπει να ταυτίζεται με το αντικείμενο.
- Η διαλεκτική σχέση Μέρους – Όλου. Επιχειρείται η ερμηνεία του μέρους σε σχέση με το όλο. Αποφεύγονται μονόπλευρες προσεγγίσεις στο ένα ή στο άλλο μέρος.
- Ο ερμηνευτικός κύκλος. Γίνεται προσπάθεια να προσεγγιστεί αρχικά το περιεχόμενο σύμφωνα με τις γνώσεις και την εμπειρία του ερευνητή. Με αφετηρία τα πρώτα αποτελέσματα επαναλαμβάνεται κάθε φορά η διαδικασία και αποκομίζεται επιπλέον γνώση.

Βλ. Σ. Μπουζάκης, *Η Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005)*, τ. Α΄, Τεκμήρια-Μελέτες Ιστορίας Νεοελληνικής Εκπαίδευσης 20, Αθήνα, Gutenberg, 2006, σ.27 - Ι. Πυργιωτάκης, Ερμηνευτική προσέγγιση εκπαιδευτικών νόμων και νομοσχεδίων: μια απόπειρα διαμόρφωσης ενός σχεδίου εργασίας, Παιδαγωγική Εταιρία Ελλάδος, (επιμ. Δ. Χατζηδήμου, Ε. Ταρατόρη, Μ. Κουγιουρούκη, Π. Στραβάκου) *Ελληνική παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα, Πρακτικά 4ου Πανελλήνιου Συνεδρίου,* Αλεξανδρούπολη, 28-30 Μαΐου 2004, (σ.73-86), Θεσσαλονίκη, Κυριακίδη, 2004 - Ι. Ε. Πυργιωτάκης, *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική επιστήμη*, Έκδοση ζ΄, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2000, σ. 104.- Νικόλαου Ζαχαράκη, *Η βασική εκπαίδευση στο Δήμο Ερμούπολης. Τα δημοσυντήρητα αλληλοδιδακτικά σχολεία (1829-1862)*, ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 2009.

Αθηνών, τη Βιβλιοθήκη της Κεντρικής Ένωσης Δήμων Ελλάδας (πρώην ΚΕΔΚΕ), το Εθνικό Τυπογραφείο και τα ΓΑΚ Αθηνών.

Η συγκέντρωση του υλικού ήταν χρονοβόρα τόσο λόγω της πρωτοτυπίας του θέματος όσο και για λόγους διασταύρωσης των πληροφοριών και διασφάλισης της εγκυρότητας των συμπερασμάτων. Η καταγραφή των δεδομένων έγινε με αντικειμενικότητα χωρίς παρεμβολές και προκαταλήψεις. Μετά την ταξινόμηση, οργάνωση και κατηγοριοποίηση σύμφωνα με τη χρονολογία και το περιεχόμενο έγινε παρουσίαση διαχρονικά των θεσμικών πλαισίων αλλά και του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Αθήνα σύμφωνα με το θέμα και τα ερωτήματα, που διατυπώθηκαν.

Σημαντικό πρόβλημα, που παρουσιάστηκε κατά τη συγκέντρωση του πρωτογενούς υλικού ήταν η αδυναμία πρόσβασης σε αρχεία του Δήμου Αθηναίων σχετικά με τα πρακτικά των Δημοτικών Συμβουλίων της περιόδου. Ελπίζουμε στο μέλλον να είναι διαθέσιμα στους ερευνητές. Επίσης υπάρχει πιθανότητα να υπάρχει υποκειμενική προσέγγιση σε βιβλιογραφικές πηγές, που συντέθηκαν την περίοδο του εθνικού διχασμού. Θεωρούμε ότι τούτο αποφεύχθηκε κατά το δυνατό λόγω του πλήθους των πηγών και της διασταύρωσης, που έγινε κατά την προσέγγιση.

Δομή διατριβής

Η δομή υπαγορεύτηκε από το υλικό, που συγκεντρώθηκε καθώς και από αντίστοιχες επιστημονικές εργασίες. Τα κεφάλαια της διατριβής αρθρώνονται σε τέσσερα μέρη:

Στα κεφάλαια του πρώτου μέρους γίνεται αναφορά στα ιστορικά γεγονότα της περιόδου καθώς και στα γεγονότα που σχετίζονται με την εξέλιξη της πόλεως των Αθηνών.

Στα κεφάλαια του δεύτερου μέρους παρουσιάζεται το συνταγματικό και διοικητικό πλαίσιο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Παρουσιάζεται επίσης η δράση των δημάρχων και των δημοτικών Συμβουλίων της εποχής.

Στα κεφάλαια του τρίτου μέρους γίνεται αναφορά στο θεσμικό πλαίσιο για την εκπαίδευση που ίσχυσε τη συγκεκριμένη χρονική περίοδο με έμφαση το νόμο του 1834 «*Περί Δημοτικών Σχολείων*» και τους νεωτερισμούς που επηρέασαν την εκπαίδευση τις επόμενες δεκαετίες όπως η εφαρμογή της αλληλοδιδακτικής μεθόδου. Παρουσιάζονται τα πρώτα (ιδιωτικά) σχολεία που ιδρύθηκαν στην Αθήνα για να καλύψουν τις πρώτες ανάγκες του μαθητικού πληθυσμού και ανέδειξαν την ανάγκη ίδρυσης των δημοσυντήρητων σχολείων. Παράλληλα γίνεται αναφορά στην πορεία της ιδιωτικής εκπαίδευσης που λειτούργησε την ίδια χρονική περίοδο. Παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο σχετικά με την οικοδόμηση των σχολικών κτιρίων και το υλικό αυτών και εξετάζεται η υλικοτεχνική υποδομή των σχολείων.

Στα κεφάλαια του τέταρτου μέρους εξετάζεται ο τρόπος διοίκησης και εποπτείας των δημοσυντήρητων σχολείων σε τοπικό επίπεδο, οι αρμοδιότητες των αρμοδίων οργάνων σε συνδυασμό με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, τα πρόσωπα που τα αποτελούσαν και η αποτελεσματικότητά τους. Επίσης, γίνεται αναφορά στην χρηματοδότηση των σχολείων και των εκπαιδευτικών σε σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο και τις δυνατότητες της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η επανάσταση των Ελλήνων οδήγησε στη δημιουργία ενός νέου κράτους. Το νέο μοναρχικό κράτος με τη μακρά βασιλεία του Όθωνα[14] θα αλλάξει ριζικά την υπάρχουσα κατάσταση. Από το 1453[15] έως το 1821 είναι η χρονική περίοδος, όπου ο ελληνισμός βρίσκεται κάτω από την ξένη κατάκτηση, εκείνης της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Η ελληνική επανάσταση[16] ήρθε να αλλάξει συνολικά μια κατάσταση και να δώσει την ευκαιρία στον ελληνισμό να έχει ένα ανεξάρτητο κράτος. Χαρακτηρίζεται μια εποχή κρίσιμη, γιατί οι Έλληνες καλούνται να οικοδομήσουν ένα μέλλον στηριζόμενοι στα επιτεύγματα της Επανάστασης και να ξεπεράσουν δυσκολίες και προβλήματα που είχαν συσσωρευθεί κατά τη διάρκεια της επαναστατικής περιόδου.

Η οργάνωσή του νέου κράτους όμως μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια[17] και την παρέμβαση των μεγάλων δυνάμεων ανατέθηκε σε

---

[14] Η μακρά βασιλεία του Όθωνα διαρκεί από το 1833 έως το 1862.

[15] Η Κωνσταντινούπολη μετά από δύο μήνες πολιορκίας πέφτει στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων. Η Οθωμανική κυριαρχία έχει όμως ήδη ξεκινήσει πριν από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, στα χρόνια 1301 και 1337, όπου υποκύπτει όλη η Μ. Ασία στην κυριαρχία τους. Στα χέρια τους πέφτουν τα Βαλκάνια και με διαδοχική σειρά καταλαμβάνουν τη Θράκη, τη Μακεδονία, τη Θεσσαλία και την Ήπειρο. Το 1369 κατακτούν την Ανδριανούπολη και την μετατρέπουν σε πρωτεύουσα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Ακολουθεί η άλωση της Κωνσταντινούπολης, η οποία παρουσίαζε παρακμή έχοντας πολλά εσωτερικά και εξωτερικά προβλήματα, δίνοντας έτσι την ευκαιρία της κατάκτησής της από τους Οθωμανούς. Το 1458 κατακτούν και το Ελληνικό Δεσποτάτο. Το ίδιο έτος κυριεύουν την Τραπεζούντα. Οι κατακτήσεις των Τούρκων στην Ελλάδα συνεχίζονταν με ρυθμούς γοργούς μέχρι τον ιη΄αιώνα. Ως το 1715 οι Τούρκοι είχαν στην κατοχή τους όλες τις ελληνικές χώρες. Οι Βενετοί κρατούν μόνο τα Ιόνια νησιά, βλ. Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 37-38.

[16] Η επανάσταση ξεσπάει και αναλαμβάνει δράση το 1821 ο Αλέξανδρος Υψηλάντης που μπήκε στο Γιάσι και κήρυξε την επανάσταση στη Βλαχία και τη Μολδαβία. Ο Παπαφλέσσας με άλλα μέλη της Εταιρείας κήρυξαν την επανάσταση στην Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου. Την περίοδο από το 1821 έως το 1824 σημειώνονται νίκες του στρατιωτικού ελληνικού στόλου και του στρατού με αποκορύφωμα τη νίκη του Κολοκοτρώνη στα στενά των Δερβενακίων. Από το 1825 έως το 1827 ο Ιμπραήμ κυριαρχούσε και λεηλατούσε τη χώρα. Η ανεξαρτησία θα έρθει το διάστημα από το 1827-1832 με τη συνθήκη της Ανδριανούπολης. Το 1829 η Τουρκία νικιέται στις 20 Οκτωβρίου με την καταστροφή του τουρκοαιγυπτιακού στόλου, αρνείται να υποταχτεί στις τρεις δυνάμεις την Αγγλία, τη Ρωσία και τη Γαλλία και αναγκάζεται να αποδεχτεί την αυτονομία της Ελλάδας, βλ. Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 67-71.

[17] Η Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας εξέλεξε κυβερνήτη της Ελλάδας τον Ιωάννη Καποδίστρια, παλιό Υπουργό του Τσάρου. Η διακυβέρνηση του Καποδίστρια θεωρείται μια πρώτη, σοβαρή

ξένο ηγεμόνα και σε ξένη κυβέρνηση. Στην οθωνική περίοδο είχαν προσδιορισθεί τα όρια του κράτους, είχε αποφασιστεί η εκλογή του μονάρχη και είχε επικυρωθεί με συνθήκη η διεθνής θέση του ελληνικού κράτους. Εκείνο που έπρεπε να οριοθετηθεί ήταν η εσωτερική λειτουργία του μοναρχικού κράτους και οι εσωτερικές συνθήκες με τις οποίες θα λειτουργούσαν οι δομές του. Ένα νέο status quo αναπτυσσόταν και κάθε δράση έχρηζε ιδιαίτερης μελέτης και αποφασιστικής δράσης.

Κάθε έργο της οθωνικής περιόδου θα πρέπει να συνεξετάζεται με την κατάσταση που επικρατούσε εκείνη την εποχή στην Ευρώπη. Η εξέλιξη της Ευρώπης[18] μέσα σε αυτά τα τριάντα χρόνια διακυβέρνησης του Όθωνα παρουσιάζει μια τεχνολογική πρόοδο σε όλους τους τομείς, τον οικονομικό, τον κοινωνικό, τον πολιτικό και τον πολιτιστικό. Έτσι επιφέρονται αλλαγές που τη μεταμορφώνουν ριζικά.

Ο βασιλιάς Όθων αναγορεύτηκε «βασιλεύς της Ελλάδος από τις κυρίαρχες Ευρωπαϊκές και τη Βαυαρία με τη συνθήκη του Λονδίνου»[19], με τη συνθήκη[20] της 7ης Μαΐου του 1832. Όλες οι πολιτικές δυνάμεις της ελληνικής επικράτειας πίστευαν ότι η εγκαθίδρυση της ξένης μοναρχίας θα επέφερε σταθερότητα και θα έβαζε τέλος στις πολιτικές διαμάχες και τις έριδες που αναπτύσσονταν, καθώς και ότι θα αποτελούσε μια διέξοδο στο χάος και την ανασφάλεια που ήδη υπήρχε.

απόπειρα διακυβέρνησης του ελληνικού κράτους. Ο Καποδίστριας ως κυβερνήτης της Ελλάδας και με τη στήριξη της Ρωσίας φροντίζει για τη δημόσια εκπαίδευση, αντιμετωπίζει την πειρατεία, οργανώνει τις δομές της διοίκησης και προσπαθεί να καταστείλει το πνεύμα αντίστασης που χαρακτηρίζει τους πρόκριτους. Με την απογοήτευση των προκρίτων, τη δυσαρέσκεια των λαϊκών μαζών για τη φορολογία και την αγροτική πολιτική ακολούθησε η δολοφονία του Καποδίστρια από δύο μέλη της πελοποννησιακής οικογένειας των Μαυρομιχαλαίων το 1831 μπροστά από το εκκλησάκι του Αγίου Σπυρίδωνα στο Ναύπλιο, βλ. Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 73.

[18] «Η δύναμη της Ευρώπης δε στηριζόταν μόνο στην τεχνολογική πρόοδο αλλά και στην οργανωτική της δύναμη, στην συγκέντρωση τεράστιου πλούτου καθώς και στον έλεγχο θαλάσσιων δρόμων. Η κυριαρχία της αυξανόταν γεγονός που την καθιστούσε σε θέση ηγεμονική σε παγκόσμια κλίμακα». Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τομος ΙΓ΄, 1977, σ.11.

[19] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833-1862)*, 2009, σ. 57.

[20] Η συνθήκη αυτή της 7ης Μαΐου του 1832 έδωσε ένα τέλος στην ανταλλαγή αμέτρητων πρωτοκόλλων που υπήρχαν ανάμεσα στις τρεις μεγάλες δυνάμεις, την Αγγλία, τη Γαλλία και τη Ρωσία και να τερματίσουν την ελληνική επανάσταση και να υπάρξει ειρήνη και ισορροπία στην ευρύτερη περιοχή της Μέσης Ανατολής. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τομος ΙΓ΄, 1977, σ.31.

Τα άρθρα της συνθήκης αναγνώριζαν τον Όθωνα της Βαυαρίας «ως κληρονομικό μονάρχη με τον τίτλο του Βασιλιά και καθόριζαν την κληρονομική διαδοχή σε περίπτωση που ο Όθωνας δεν άφηνε άρρενες διαδόχους»[21]. Έπειτα, ο βασιλιάς Λουδοβίκος είχε την ευθύνη να συγκροτήσει τριμελή αντιβασιλεία η οποία θα ασκούσε τη βασιλική εξουσία «εξαιτίας της ανηλικότητας του Όθωνα»[22]. Επιπρόσθετα, υπήρχε σχέδιο για την οργάνωση του ελληνικού στρατού από Βαυαρούς αξιωματικούς. Τέλος, το ελληνικό βασίλειο έμπαινε κάτω από την προστασία των τριών δυνάμεων και δινόταν η δυνατότητα για ξένα δάνεια με την εγγύηση των προστάτιδων δυνάμεων με ανώτατο χρηματικό ποσό των 60.000.000 φράγκων.

Η άφιξη[23] του Όθωνα πραγματοποιήθηκε στις 30 Ιανουαρίου του 1833 στο λιμάνι του Ναυπλίου. Πλήθος λαού, πρόκριτοι και μεγάλοι οπλαρχηγοί του Αγώνα συνοδεύουν το νεαρό Βασιλιά, καθώς προχωρεί έφιππος προς το κέντρο του Ναυπλίου.

Όταν ο Όθωνας ήρθε στην Ελλάδα, ήταν ανήλικος[24] και γι' αυτό τον συνόδευε ένα συμβούλιο αντιβασιλείας[25] με πρόεδρο τον Άρμανσμπεργκ. Το νέο κράτος περιλάμβανε την Πελοπόννησο, τις Κυκλάδες και τη Στερεά Ελλάδα ως τη γραμμή Άρτας – Βόλου.

«Η Αντιβασιλεία κυβέρνησε χωρίς Σύνταγμα[26] με ένα αυστηρό συγκεντρωτικό σύστημα»[27] και χωρίς τη συμμετοχή Ελλήνων στην εξουσία

---

[21] Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τομος ΙΓ΄, 1977, σ.31.
[22] Χ. Μπαμπούνης, *Τοπική αυτοδιοίκηση και ελλαδικός χώρος*, Θεσσαλονίκη 2007, σ.48.
[23] Η άφιξη του Όθωνα έγινε με την αγγλική φρεγάτα «Μαγαδασκάρη». Εορταστικό κλίμα επικρατούσε παντού και πλήθη κόσμου συνέρρεαν για να δουν και να παρακολουθήσουν το Βασιλιά Όθωνα. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τομος ΙΓ΄, 1977, σ.33.
[24] Η προσφορά του στέμματος έγινε στον Όθωνα που ήταν μόλις 17 ετών. Ο Όθωνας ήταν γιος του βαυαρού βασιλιά Λουδοβίκου Α΄.
[25] Επίσημα ονομάστηκαν από τον Βασιλιά Λουδοβίκο Α΄ οι τρεις Αντιβασιλείς. Ο κόμης Άρμανσμπεργκ, ορίσθηκε πρόεδρος της Αντιβασιλείας, ο καθηγητής Μάουρερ και ο στρατηγός Έυδεκ. Οι αρμοδιότητες των τριών Αντιβασιλέων είχαν καθοριστεί από το Μόναχο. Ο Άρμανσμπεργκ ήταν ηγέτης του συνταγματικού κόμματος της Βαυαρίας και είχε χάσει το υπουργείο οικονομικών εξαιτίας των διαφωνιών που είχε με τον Λουδοβίκο Α΄. Ο καθηγητής Μάουρερ είχε διατελέσει υπουργός Δικαιοσύνης στην κυβέρνηση της Βαυαρίας. Τέλος, ο Έυδεκ ήταν Βαυαρός φιλέλληνας και ήταν γνώστης των ελληνικών πραγμάτων.
[26] Οι προστάτιδες Δυνάμεις και η Βαυαρία έδωσαν στους Έλληνες την ελπίδα ότι ο Όθωνας και η Αντιβασιλείς θα συγκαλούσαν συνέλευση με σκοπό να καταρτίσουν Σύνταγμα που θα το αποδέχονταν το στέμμα και το έθνος. Όμως κάτι τέτοιο δεν πραγματοποιήθηκε. Το ελληνικό έθνος θα είχε μόνο μια ισχυρή βασιλική κυβέρνηση και δε διαφαινόταν καμία διάθεση για συνταγματική τάξη.
[27] Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ.78.

καθώς οι Έλληνες που συμμετείχαν στην κυβέρνηση δεν είχαν ουσιαστικές αρμοδιότητες και τα ουσιαστικά υπουργικά καθήκοντα τα ασκούσαν οι αντιβασιλείς. Η Αντιβασιλεία κυριαρχούσε και η δύναμή της ήταν μεγάλη. Ως υπέρτατη αρχή η Αντιβασιλεία ασκούσε εξ ολοκλήρου την εξουσία και το υπουργικό συμβούλιο[28] ήταν ένα απλό εκτελεστικό όργανο.

Το νεοσύστατο κράτος σύμφωνα με τους Βαυαρούς και την Αντιβασιλεία χρειαζόταν τη συμβολή και την παρέμβαση της Δύσεως και συγκεκριμένα τις διοικητικές, τις οργανωτικές και τις τεχνικές τους γνώσεις. Για αυτό το λόγο οι Αντιβασιλείς ασκούσαν την εξουσία και είχαν διαμορφώσει μια ευρωπαϊκή αντίληψη, πως το κράτος οργανώνεται και διοικείται.

Η Βαυαροκρατία είχε δύο στόχους, από τη μία να οργανώσει ένα κράτος σύμφωνα με τις δυτικές ευρωπαϊκές αντιλήψεις και από την άλλη να ελαττώσει την ισχύ των τριών προστάτιδων δυνάμεων. Το κεντρικό σύστημα εξουσίας στηριζόταν στον στρατό[29] και την αυλή. Η προσπάθεια ήταν ανεπιτυχής καθώς ο στρατός οργανώθηκε με ξένους εθελοντές μισθοφόρους. Οι Έλληνες στρατιώτες που αγωνίστηκαν για την ανεξαρτησία της Ελλάδας απολύθηκαν και περίπου δέκα χιλιάδες αγωνιστές έμειναν χωρίς πόρους ζωής. Μεγάλοι αγωνιστές που ανάλωσαν τη ζωή τους στην εξέγερση του Γένους πέρασαν τα τελευταία χρόνια της ζωής τους ζητιανεύοντας.

Σκοπός της Βαυαροκρατίας ήταν να ελέγχει τον στρατό ενώ καίριες θέσεις του κράτους τις κατείχαν Βαυαροί και όχι Έλληνες. Κύριο μέλημα της Αντιβασιλείας ήταν να οργανώσει τακτικό[30] στρατό για να μπορεί να έχει μια ισχυρή βασιλική κυβέρνηση. Για το λόγο αυτό στρατολογήθηκαν 3.500 άνδρες μισθοφόροι από τα γερμανικά κρατίδια. Επίσης, ιδρύθηκε το σώμα της

[28] Το υπουργικό συμβούλιο το συναποτελούσαν επτά υπουργοί. Η Βαυαρία είχε εκλέξει πρόεδρο του υπουργικού συμβουλίου, αυτό όμως από μόνο του δε σήμαινε τίποτα καθώς όλες οι αποφάσεις και όλα τα ζητήματα του κράτους οικονομικά, νομοθετικά, φορολογία και προϋπολογισμός γνωστοποιούνταν στον βασιλιά, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Τομος ΙΓ΄, 1977, σ.36 .

[29] Το 1834 ο στρατός των Βαυαρών ήταν μεγαλύτερος από τον στρατό των Ελλήνων. Περίπου 5.000 εθελοντές Βαυαροί υπηρετούσαν τον ελληνικό στρατό ενώ ελάχιστοι ήταν οι Έλληνες.

[30] Στην ελληνική ύπαιθρο ζούσαν διασκορπισμένοι πολλοί άτακτοι άνδρες σχεδόν 5.000.

χωροφυλακής[31] και περίπου 1.200 θέσεις δόθηκαν για να απορροφηθούν από τους αγωνιστές της επανάστασης.

Τα πρώτα διατάγματα[32] της Αντιβασιλείας αφορούσαν τη διάλυση του τακτικού ελληνικού στρατού και στην ανασύστασή του, τη διάλυση[33] των ατάκτων μονάδων και τη δημιουργία δέκα ταγμάτων ακροβολιστών.

Το νέο κράτος διαιρέθηκε σε δέκα νομαρχίες[34]. Οι νομαρχίες υποδιαιρούνταν σε σαράντα επτά επαρχίες κι αυτές σε δήμους που διοικούνταν από διορισμένους υπαλλήλους από το βασιλιά. Επικεφαλής της νομαρχίας ήταν ο νομάρχης, επικεφαλής της επαρχίας ο έπαρχος και ο δήμαρχος, ενώ τα συμβούλια αποτελούνταν από μέλη εκλεγμένα από το λαό. Δημοτικές ελευθερίες[35] καταστρατηγήθηκαν, αφού νομάρχες και έπαρχοι διορίζονταν από το στέμμα. Τα νομαρχιακά και επαρχιακά συμβούλια δεν είχαν κανένα κύρος και κατευθύνονταν από το βασιλικό στέμμα. Κοντά στα 1834 επτά αξιωματούχοι[36] είχαν τη εξουσία σε νομαρχιακό επίπεδο.

Βάση της νομοθεσίας ήταν το βυζαντινό, αλλά και το εθιμικό δίκαιο και κατ' επέκταση το ρωμαϊκό δίκαιο, όπως λειτουργούσε στη Γερμανία. Ιδρύθηκαν δικαστήρια όλων των βαθμίδων.

Η εκκλησία της Ελλάδας ανακηρύχθηκε αυτοκέφαλη[37] και χωρίς καμιά διοικητική εξάρτηση από το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης. Το χάος δε χαρακτήριζε μόνο τα οικονομικά της χώρας αλλά και την κατάσταση που επικρατούσε στην Εκκλησία. Με την Επανάσταση του 1821 η ελληνική εκκλησία αποδυναμώνεται και ο Πατριάρχης χάνει την εξουσία που κατείχε.

---

[31] Β.Δ. 20 Μαΐου/ 1 Ιουνίου 1833.
[32] Β.Δ. 25 Φεβρουαρίου/9 Μαρτίου 1833.
[33] Β.Δ. 2/14 Μαρτίου 1833.
[34] Β.Δ. 3/15 Απριλίου 1833.
[35] Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 76.
[36] Ο νομάρχης, ο έφορος, ο μητροπολίτης, ο δημόσιος ταμίας, ο επικεφαλής της χωροφυλακής και της υγειονομικής υπηρεσίας.
[37] Τα λόγια του Θεόκλητου Φαρμακίδη για την Εκκλησία: «Η αυτονομία και ανεξαρτησία της εκκλησίας είναι αχώριστος από της αυτονομίας και ανεξαρτησίας της επικράτειας και πάσα κατ΄εκείνης άμεσος ή έμμεσος προσβολή είναι προσβολή κατά αυτής», βλ. Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, 1977, σ.42.

Αξιώματα ανταλλάσσονταν με υποταγή στην κοσμική εξουσία[38]. Έτσι, ο κλήρος έχανε το κύρος του και αναλωνόταν σε προσωπικές έριδες και προσωπικά συμφέροντα. Κατά τη διάρκεια του Αγώνα αλλά και μετά από αυτόν παρατηρήθηκε εγκατάλειψη της μοναστικής ζωής και των μονών. Έτσι αποδυναμώθηκαν αρχιεπισκοπές και επισκοπές.

Ο Αντιβασιλέας Μάουρερ υπολόγισε τις εισηγήσεις του Θεόκλητου Φαρμακίδη και με διάταγμα[39], αφού μελετήθηκαν τα εκκλησιαστικά πράγματα, πραγματοποιήθηκε η ανακήρυξη της Εκκλησίας ως αυτοκέφαλης και η αυτόματη υπαγωγή της στην κρατική εξουσία. Η Αντιβασιλεία αποφάσισε για το αυτοκέφαλο της Εκκλησίας χωρίς να ερωτηθεί ο Πατριάρχης. Αυτό φανέρωνε την πολιτική του στέμματος που ήταν η αποφυγή κάθε ανάμειξης στα εκκλησιαστικά πράγματα της Εκκλησίας της Ελλάδος. Ο Βασιλιάς ορίστηκε αρχηγός της Εκκλησίας παραγκωνίζοντας τον Πατριάρχη. Το κράτος είχε δικαίωμα να επεμβαίνει στη διοίκηση της Εκκλησίας δια του Υπουργού της Παιδείας και των Εκκλησιαστικών.

Η Αντιβασιλεία έβαλε τις βάσεις της δημόσιας εκπαίδευσης[40]. Ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Αθηνών[41] και μερικά σχολεία μέσης εκπαίδευσης. Έγινε προσπάθεια να οργανωθούν τα οικονομικά του νέου κράτους. Η δημοσιονομική κατάσταση στο νεοσύστατο κράτος ήταν απογοητευτική και αποκαρδιωτική. Στοιχεία απογραφικά για τα οικονομικά της χώρας δεν υπήρχαν είτε γιατί είχαν καταστραφεί με την επανάσταση είτε γιατί δεν είχαν ποτέ συγκεντρωθεί. Το χάος στα οικονομικά της χώρας ήταν αδιαμφισβήτητο. Η οικονομική δυσπραγία με την ταυτόχρονη διοικητική

[38] Προτεραιότητα στην κοσμική εξουσία δινόταν από τον Αντιβασιλέα Μάουρερ μια και ο ίδιος ως προτεστάντης, πίστευε στην υπεροχή της εξουσίας αυτής και στην δύναμη να κατευθύνονται όλοι οι θεσμοί από αυτή.

[39] Το διάταγμα της 23 Ιουλίου/ 4 Αυγούστου 1833.

[40] Στην εποχή της πρώτης Αντιβασιλείας μπήκαν οι βάσεις και εκπονήθηκαν σχέδια για την ίδρυση Πανεπιστημιακού ιδρύματος, όμως καθυστέρησε με την απομάκρυνση και του Μάουρερ και του Άρμανσμπεργκ. Η πιο σημαντική κίνηση, που αποδίδεται στον αρχηγό του βασιλικού οίκου Ρούντχαρτ, ήταν η πραγματοποίηση των σχεδίων για την ίδρυση του Πανεπιστημίου.

[41] Η ίδρυση του Πανεπιστημίου πραγματοποιήθηκε με το διάταγμα της 22ης Απριλίου 1837. Τα εγκαίνια του Πανεπιστημίου έγιναν στις 3 Μαΐου το 1837. Τη διοργάνωση του Πανεπιστημίου θα την αναλάμβανε ο Μπράντις, καθηγητής φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης.

ανεπάρκεια καθιστούσε τα πράγματα δύσκολα με αποτέλεσμα να υπάρχει φοροδιαφυγή και καταχρήσεις φοροεισπρακτικού χαρακτήρα.

Στην οικονομία επίσης θεσπίστηκε φορολογικό σύστημα που όχι μόνο δεν διέφερε από αυτό που ίσχυε επί Τουρκοκρατίας αλλά ήταν και αυστηρότερο. Οι άμεσοι φόροι ξεπερνούσαν το 25% του εισοδήματος και εισπράττονταν σε είδος στις περισσότερες περιπτώσεις. Παρά τη βαριά φορολογία δεν έγινε κατορθωτό να ισοσκελίζεται ο προϋπολογισμός. Ακόμα και το δάνειο[42] που είχε παραχωρηθεί στην Ελλάδα με την εγγύηση των Μεγάλων Δυνάμεων στο νέο κράτος δεν συνέβαλε στην οικονομική ανάπτυξη αλλά κάλυψε τις μεγάλες λειτουργικές ανάγκες της Αντιβασιλείας και τους τόκους των τοκοχρεολυσίων.

Τον Οκτώβριο του 1833 λειτούργησε το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η δημιουργία του ήταν ανεξάρτητη από Υπουργεία. Έπραττε ως ένα ελεγκτικό όργανο και επόπτευε τα δημόσια οικονομικά. Ο πρόεδρος του Ελεγκτικού ήταν ξένος και τις αποφάσεις του οργάνου μπορούσε να τις ανατρέψει μόνο το Συμβούλιο της Επικρατείας. Το Υπουργείο Οικονομικών και το Ελεγκτικό Συνέδριο δεν κατάφεραν να νοικοκυρέψουν τα οικονομικά της χώρας, που βρισκόταν σε μια διαρκή χρεωκοπία[43].

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι δεν υπήρχαν ουσιαστικά βάσεις πάνω στις οποίες η μοναρχία θα έπρεπε να οργανώσει το κράτος. Οι Έλληνες όλων των τάξεων απουσίαζαν από τη διαμόρφωση της πολιτικής ιδιαίτερα τα πρώτα χρόνια της οθωνικής περιόδου. Ακόμα όμως κι εκεί που προσπαθούσαν να διεκδικήσουν κάποιο ρόλο, όπως προκύπτει από τις θέσεις ακόμα όμως και από το όνομα των κομμάτων («αγγλικό», «γαλλικό», «ρωσικό»), δεν είχαν σαφείς πολιτικές ιδέες[44]. Απλά, αντανακλούσαν τα

[42] Τον Ιούλιο του 1833 είχε εγκριθεί το δάνειο των 60 εκ. φράγκων που είχε συναφθεί με τις τρεις εγγυήτριες δυνάμεις.
[43] Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 78.
[44] «Όπως μπορεί κανείς να κρίνει και μόνο από αυτά τα ονόματα, δεν αντανακλούσαν παρά την πολιτική των τριών προστάτιδων δυνάμεων στην Ελλάδα, που είχαν υπό την προστασία τους τα κόμματα αυτά με τα οποία και συνδέονταν τα συμφέροντά τους. Οι ραδιουργίες των πρεσβευτών των τριών δυνάμεων, όπου αναμιγνύονταν οι αντιβασιλείς και οι αρχηγοί των κομμάτων, σημαδεύουν την

συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων, οι οποίες εμπλέκονταν συνεχώς στα εσωτερικά τόσο των κομμάτων όσο γενικότερα στην πολιτική ζωή και τη διακυβέρνηση του κράτους, αφού οι πρεσβευτές τω Μεγάλων Δυνάμεων δεν εκπροσωπούσαν μόνο τις χώρες τους αλλά κυρίως ασχολούνταν με το πολιτικό παρασκήνιο της εποχής. Εντούτοις, καθ' όλο το διάστημα της Αντιβασιλείας υπάρχουν συνεχείς διαμαρτυρίες των Ελλήνων για την κυβερνητική πολιτική [45] χωρίς όμως αυτές οι διαμαρτυρίες να έχουν συγκεκριμένη πολιτική μορφή. Οι λόγοι ήταν οι εξής:

1. Η ηγεσία των πολιτικών κομμάτων ήταν αποκλεισμένη από την εξουσία.

2. Οι αγρότες (περίπου 60% του πληθυσμού) συνέχιζαν να ζουν στην ανέχεια, αφού το μεγαλύτερο ποσοστό δεν είχε καμία ιδιοκτησία. Το πρόβλημα της διανομής της εθνικής γης που υπήρχε από την εποχή του αγώνα παρέμενε και οι σχετικοί νόμοι που θεσπίστηκαν προέβλεπαν την παραχώρηση στους αγρότες πολύ μικρού μέρους (λιγότερο από 4% της επικράτειας) των αγροτικών εκτάσεων.

3. Οι επαγγελματίες της εποχής ένιωθαν ότι το κράτος αντί να προσπαθεί να συμβάλει στην ανάπτυξή τους και κατ' επέκταση της εθνικής οικονομίας, εμπόδιζε και κάθε είδους ατομική προσπάθεια με τη βαριά φορολογική πολιτική.

4. Στα αιτήματα που είχαν σχέση με την οικονομική κατάσταση του λαού προστέθηκαν και άλλα που σχετίζονταν με εθνικά θέματα. Το θρήσκευμα του βασιλιά και των διαδόχων του όπως και ο «αντικανονικός» χωρισμός της Ελληνικής Εκκλησίας από το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης ήταν ζητήματα της περιόδου που απασχολούσαν όλες τις κοινωνικές τάξεις της εποχής.

πολιτική ζωή της Ελλάδας στη διάρκεια των πρώτων χρόνων της Μοναρχίας» βλ. Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 79.

[45] Όλα αυτά δημιουργούσαν ένα εκρηκτικό κλίμα. Οι μάζες βρισκόντουσαν σε συνεχή αναταραχή και η τύχη της Μοναρχίας απειλούνταν.

5. Η αντιβασιλεία κυβερνούσε χωρίς Σύνταγμα και δεν υπήρχαν κατοχυρωμένες ατομικές και πολιτικές ελευθερίες.

6. Η οργάνωση του κράτους με τα βαυαρικά πρότυπα έδινε την εντύπωση στους Έλληνες που μόλις είχαν απελευθερωθεί από τον τουρκικό ζυγό ότι βρίσκονταν υπό ξένη κατοχή. Έτσι, το αίσθημα για απομάκρυνση των Βαυαρών από την Ελλάδα είχε από τα πρώτα χρόνια ευρύτατη απήχηση.

Μπροστά σε αυτήν την κατάσταση πάρθηκαν από την κυβέρνηση κάποια μέτρα, που όμως δεν ικανοποίησαν το λαϊκό αίσθημα ούτε τα κόμματα της εποχής, που καλλιεργούσαν τα παραπάνω αιτήματα. Με την άνοδο του Όθωνα στο βασιλικό θρόνο νέοι θεσμοί εγκαινιάζονται βάσει των οποίων θα λειτουργεί το κράτος. Ο πρώτος θεσμός ήταν αυτός του αρχιγραμματέα, [46] ο δεύτερος θεσμός αφορούσε στο σύστημα μικρής γαιοκτησίας, ο τρίτος ήταν το Συμβούλιο Επικρατείας, που εφαρμόσθηκε έως την παραχώρηση Συντάγματος το Μάρτιο του 1844 και ο τέταρτος θεσμός εξασφάλιζε τη δημιουργία ελληνικής φάλαγγας αποδίδοντας τιμές στους οπλαρχηγούς των ατάκτων σωμάτων.

Καθοριστικό ρόλο τα χρόνια της απολυταρχίας έπαιξαν τέσσερις ευρωπαϊκές δυνάμεις, η Αγγλία, η Ρωσία, η Γαλλία και η Αυστρία. Οι τρεις πρώτες δυνάμεις αποτελούσαν τις προστάτιδες δυνάμεις και διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στις ελληνικές υποθέσεις. Η Αυστρία είχε την εμπιστοσύνη του Όθωνα ως δύναμη που φρόντιζε και υπεράσπιζε τα δικαιώματα των δυναστειών.

Παράλληλα ο Όθων μετά την ενηλικίωσή[47] του και την ανάληψη της βασιλείας επέλεξε να απομακρυνθεί από την επιρροή του αγγλικού

[46] Ο θεσμός του αρχιγραμματέα ή αρχικαγκελλάριου κράτησε λίγο χρονικό διάστημα και η θέση καταλείφθηκε από τον Άρμανσμπεργκ. Με την πτώση του αρχικαγκελλάριου το Φεβρουάριο του 1837 έπαψε να υπάρχει και η συγκεκριμένη θέση.

[47] Στις 20 Μαΐου/ 1 Ιουνίου 1835 ο Όθωνας ενηλικιώνεται και εορτάζεται η ενθρόνισή του με πανηγυρισμούς, κανονιοβολισμούς και φωταγώγηση των κεντρικών δρόμων της Αθήνας.

κόμματος και της Αγγλίας, απέλυσε τον αρχικαγκελλάριο Άρμανσμπεργκ αποφασίζοντας να προσεγγίσει τη Ρωσία και την Αυστρία. Με την επιστροφή[48] του στην Ελλάδα και το γάμο του με την Αμαλία υπέγραψε τέσσερα διατάγματα[49]. Αυτά αφορούσαν στην απόλυση του Άρμανσμπεργκ, την κατάργηση της θέσεως του αρχιγραμματέα, το διορισμό του Ρούντχαρτ[50] στη θέση του Υπουργού των Εξωτερικών και του αρχηγού του βασιλικού οίκου.

Ο Ρούντχαρτ έμεινε στην Ελλάδα μόλις δέκα μήνες και προκάλεσε την αντίδραση της αγγλικής διπλωματίας εξαιτίας της απόλυσης του Άρμανσμπεργκ και παράλληλα τη δυσαρέσκεια από τη λαϊκή μάζα ότι αναλαμβάνει ξανά ένας ξένος αξιωματούχος την τύχη της Ελλάδας. Αυτά είχαν ως αποτέλεσμα να σχηματιστεί ελληνική κυβέρνηση με πρόεδρο του υπουργικού συμβουλίου τον ίδιο τον Όθωνα. Η προσωπική μοναρχία του Όθωνα διήρκεσε από το 1838 έως το 1843.

Την εποχή αυτή διαμορφώθηκε και η «Μεγάλη Ιδέα». Επρόκειτο για την ιδέα της απελευθέρωσης[51] όλων των εδαφών στα οποία κατοικούσαν Έλληνες και ταυτίζονταν με τα εδάφη της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας. Τα πολιτικά κόμματα υποστήριζαν αυτή την εθνική γραμμή που όμως δεν ήταν ρεαλιστική αφού προσέκρουε στα συμφέροντα όλων των άλλων βαλκανικών λαών, αλλά και στην πολιτική των μεγάλων δυνάμεων της εποχής.

Η κατάσταση στα Βαλκάνια εκείνη την εποχή είναι συγκεχυμένη, αφού και οι άλλοι βαλκανικοί λαοί έχουν υπερβολικές επιδιώξεις σε ότι αφορά τα εδάφη που διεκδικούν για την επικράτειά τους. Οι μεγάλες δυνάμεις από την πλευρά τους καλλιεργούσαν στους Έλληνες τη «Μεγάλη

[48] Η επιστροφή του Όθωνα έγινε στις 2 Φεβρουαρίου 1837 και τον συνόδευε η νεαρή σύζυγός του Αμαλία.
[49] Τα διατάγματα δημοσιεύτηκαν 3 Φεβρουαρίου 1837.
[50] Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 80.
[51] Η ιδέα της απελευθέρωσης των υπόδουλων Ελλήνων συγκινούσε τους Έλληνες. Πρόκειται για το ανατολικό ζήτημα των ετών 1839-1841. Ένα τμήμα του ελληνικού πληθυσμού υποστήριζε την απελευθέρωση των υπόδουλων Ελλήνων και την αποτίναξη της οθωμανικής κυριαρχίας. Οι οπλαρχηγοί του Αγώνα ήταν έτοιμοι να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους για την αποτίναξη του τουρκικού ζυγού με τη βοήθεια της Γαλλίας μέσω του γαλλικού κόμματος, που είχε βλέψεις στην περιοχή αλλά και την στήριξη του Ιωάννη Κωλέττη.

Ιδέα» για να μπορούν κατά περίπτωση να πετυχαίνουν τους σκοπούς τους εκμεταλλευόμενοι την αστάθεια στην περιοχή. Η Αγγλία και μέσω αυτής το αγγλικό κόμμα τηρούσε τη ρεαλιστικότερη για τα ελληνικά συμφέροντα στάση. Πρότεινε την αναδιοργάνωση του βασιλείου, συνιστούσε αναμονή και την ανάπτυξη διπλωματικών δραστηριοτήτων. Η τακτική αυτή δεν ακολουθήθηκε επειδή το αγγλικό κόμμα είχε έλλειμμα αξιοπιστίας στην ελληνική κοινωνία και στους πολιτικούς συνομιλητές. Η Γαλλία ευνοούσε κάθε αναταραχή σε βάρος της Τουρκίας προσπαθώντας να αποκτήσει εκ νέου ερείσματα στην περιοχή. Η «Μεγάλη Ιδέα» ήταν μια σπουδαία ευκαιρία ανάμειξης της Γαλλίας στα γεγονότα, αφού κύριος εκφραστής της ήταν ο Ιωάννης Κωλέττης, αρχηγός του γαλλικού κόμματος. Η Ρωσία έβλεπε ως θετική εξέλιξη για την ίδια τη δημιουργία μιας ελληνικής ορθόδοξης αυτοκρατορίας καθώς έτσι θα εξυπηρετούνταν καλύτερα τα συμφέροντά της στην περιοχή, δεδομένου ότι με την Οθωμανική Αυτοκρατορία βρισκόταν σε διαρκή αντιπαράθεση. Το ρωσικό κόμμα και μυστικές οργανώσεις της εποχής που ελέγχονταν από το ρωσικό κόμμα κρατούσαν το λαό σε εγρήγορση και σχεδίαζαν την προετοιμασία εξέγερσης σε περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που κατοικούνταν από Έλληνες (Μακεδονία, Θεσσαλία, Ήπειρος).

Σύμφωνα με τα παραπάνω είναι σαφές ότι η «Μεγάλη Ιδέα» συμπεριλάμβανε πραγματικές και νόμιμες εθνικές διεκδικήσεις, που όμως δεν λάμβαναν υπόψη την αντικειμενική πραγματικότητα. Επίσης, σε μια περίοδο με μεγάλα κοινωνικά προβλήματα αποτέλεσε από την πλευρά της εξουσίας ένα μέσο απόσπασης της προσοχής του λαού.

Παράλληλα με όσα γίνονταν στο εσωτερικό του νέου κράτους υπήρχαν πολλά ζητήματα που περίμεναν το διακανονισμό τους με την Οθωμανική Αυτοκρατορία σχετικά με τις εμπορικές σχέσεις των δύο κρατών και την κατάσταση των Ελλήνων που κατοικούσαν εκτός Ελλάδας. Στο διπλωματικό επίπεδο την περίοδο αυτή η Αγγλία αρνήθηκε να συναινέσει στο ελληνικό αίτημα για ένωση της Σάμου με την Ελλάδα και η Κρήτη μετά

τον τουρκοαιγυπτιακό πόλεμο (1839-1841) αποτέλεσε πάλι τμήμα της επικράτειας της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.

Οι πρεσβευτές της Αγγλίας, της Γαλλίας και της Ρωσίας ενθάρρυναν κάθε εσωτερική επαναστατική δραστηριότητα που στρεφόταν κατά της μοναρχίας. Αυτό συνέβαινε διότι έβλεπαν τη δυσαρέσκεια του λαού για την πολιτική της Μοναρχίας και προσπαθούσαν να αποκομίσουν οφέλη από την όποια μεταβολή. Η Ελλάδα βρισκόταν σε μια παρατεταμένη οικονομική κρίση και το 1843 η κυβέρνηση της Ελλάδας κήρυξε επίσημα πτώχευση. Οι μεγάλες δυνάμεις δέχθηκαν να βοηθήσουν αλλά έθεσαν ως προϋπόθεση να εξυπηρετούνται οι δόσεις του δανείου από το σύνολο των εθνικών πόρων. Αυτό αποτέλεσε και την αφορμή για την εξέγερση που ξέσπασε την 3η του Σεπτέμβρη 1843. Τα πολιτικά κόμματα, ο λαός και ο στρατός στο σύνολό του σχεδόν την ημέρα της επικύρωσης της οικονομικής σύμβασης που προέβλεπε τα παραπάνω περικύκλωσαν το παλάτι και με διακήρυξη ζητούσαν από το βασιλιά Σύνταγμα.

Μπροστά στη δυναμική που αναπτύχθηκε ο Όθων υποχώρησε και δέχθηκε να συγκληθεί εθνοσυνέλευση που σκοπό θα είχε να συντάξει μαζί με το βασιλιά Σύνταγμα. Η Εθνοσυνέλευση το Μάρτιο του 1844 ψήφισε Σύνταγμα σύμφωνα με το οποίο η νομοθετική εξουσία ασκούνταν συλλογικά από το βασιλιά, από τη Βουλή που θα εκλεγόταν από το λαό και από ένα σώμα Γερουσίας. Η εκτελεστική εξουσία ασκούνταν από το βασιλιά διά των υπουργών που διόριζε χωρίς την έγκριση της Βουλής. Διάκριση των εξουσιών δεν υπήρχε, αφού και η δικαιοσύνη απόρρεε από το βασιλιά. Στο Σύνταγμα του 1843[52] υπήρχε κατοχύρωση ατομικών δικαιωμάτων όπως το ότι οι πολίτες ήταν ίσοι μπροστά στο νόμο, ότι υπήρχε εγγύηση της ατομικής ελευθερίας, της ελευθερίας του τύπου και του δικαιώματος των πολιτών να συνεταιρίζονται. Σημαντική ήταν η διάταξη που δεν αναγνώριζε στην Ελλάδα τη δουλεία.

[52] Β.Δ. 18/30 Μαρτίου 1844.

Μετά την παραχώρηση του Συντάγματος, διαλύθηκε η συνεργασία των τριών κομμάτων και στις εκλογές, που ακολούθησαν και που διεξήχθησαν σε περιβάλλον βίας και τρομοκρατίας, επικράτησε το γαλλικό κόμμα υπό τον Ιωάννη Κωλέττη. Κατά τη διακυβέρνησή του, ο Κωλέττης[53] ήταν συγκεντρωτικός και ενθάρρυνε τις επεμβάσεις του βασιλιά στην πολιτική ζωή. Κανένα σοβαρό μέτρο δεν πήρε για την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και βασικό του μέλημα η «διάθεση των κρατικών εσόδων για λογαριασμό των φίλων του»[54]. Με πρόσχημα τη «Μεγάλη Ιδέα» άσκησε την εξουσία θεωρώντας ότι όλα τα προβλήματα της Ελλάδας θα αντιμετωπίζονταν με την εδαφική επέκταση της χώρας προς τα ανατολικά. Έτσι, ο Κωλέττης εφάρμοζε μία πολιτική τυχοδιωκτισμού με κύριο χαρακτηριστικό αυτής της πολιτικής τη διαφθορά στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας. Ουσιαστικά το Σύνταγμα είχε καταργηθεί. Μετά το θάνατο του Κωλέττη η μία κυβέρνηση διαδεχόταν την άλλη και όλες ήταν κυβερνήσεις εξαρτημένες από τη βασιλική αυλή χωρίς καμία αναφορά στο λαό. Αυτό είχε ως άμεση συνέπεια τις συνεχείς και διαρκείς λαϊκές διαμαρτυρίες.

Η Μεγάλη Ιδέα είχε δύο όψεις, συνδεόταν με το φιλελευθερισμό και τον συντηρητισμό. Από τη μια πλευρά η Μεγάλη Ιδέα προπαγανδιζόταν από «τη φρόνιμη καιροσκοπική αστική τάξη που βρισκόταν σε επαφή με τη Νέα Ευρώπη του Mazzini»[55] και από την άλλη η πολιτική τυχοδιωκτισμού του Κωλέττη και του Όθωνα που δημιουργούσε πολλά εσωτερικά προβλήματα. Ο Κωλέττης ακολουθούσε για τα εθνικά θέματα της Ελλάδας την πολιτική των οπλισμένων συμμοριών στα ελληνοτουρκικά σύνορα. Το μόνο που κατάφερε ήταν να προκαλέσει την οργή των Άγγλων και να προκαλέσει αντίποινα στους Έλληνες της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Έως το 1848 η Αγγλία και η Γαλλία κυριάρχησαν στην πολιτική σκηνή της Ελλάδας έχοντας ανταγωνισμό. Ο τσάρος άφηνε την Αγγλία να ασκεί την επιρροή της στη

[53] Οι οπλισμένες συμμορίες του Κωλέττη είχαν ως λεία τους την Ελλάδα και έκαναν τα πάντα με όλα τα μέσα που διέθεταν για να αποκτήσουν την πλειοψηφία στη Βουλή.
[54] Ν. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 79.
[55] Ν. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 85.

Μεσόγειο, την Αίγυπτο και την Ελλάδα. Όμως, η παρέμβαση της Αγγλίας και της Ρωσίας στο ανατολικό ζήτημα δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα και τότε ο τσάρος αποφάσισε μόνος του αυτή τη φορά να υλοποιήσει τα σχέδιά του για την Οθωμανική αυτοκρατορία και ταυτόχρονα να δείξει ενδιαφέρον πάλι για την Ελλάδα.

Ο Όθωνας φοβισμένος από την Επανάσταση του 1848 εξέφραζε συνεχώς τη δυσπιστία του και τη δυσαρέσκειά του απέναντι στα συνταγματικά κόμματα και έτσι ξεκίνησε να έχει επαφή με τη Ρωσία και το ρωσικό κόμμα. Ο Πάλμεστρον[56] με κίνηση βίαιη και αποφασιστική κατάφερε να επαναφέρει ξανά την αγγλική επιρροή στην Ελλάδα. «Οι αξιώσεις κάποιου Βρετανού Πατσίφικο, οι διεκδικήσεις του ιστορικού Φίνλεϋ και των Επτανησίων ναυτών και το πρόβλημα των νησιδίων Λαφονήσι και Σαπιέντζα που τα απαιτούσε η Μεγάλη Βρετανία ως εξαρτήματα των νησιών του Ιονίου»[57] χρησιμοποιήθηκαν ως πρόσχημα για να αποφασιστεί αποκλεισμός της Ελλάδας. Με αυτές τις βίαιες πολιτικές η κοινή γνώμη προσανατολίστηκε για ακόμη μία φορά στον Όθωνα κάνοντας τον λαοφιλές πρόσωπο και φέρνοντας ξανά στα πολιτικά πράγματα της χώρας τη Ρωσία. Ο τσάρος και η Ρωσία επιχειρούν να αποκομίσουν όσα περισσότερα οφέλη από τις παραπάνω εξελίξεις και όλος ο ορθόδοξος κόσμος[58] βρίσκεται σε ετοιμότητα για να πάρει το μέρος της Ρωσίας στον Κριμαϊκό πόλεμο. Έτσι, μόλις οι εχθροπραξίες ανάμεσα στη Ρωσία και την Πύλη ξεκίνησαν, η Ήπειρος, η Θεσσαλία και η Μακεδονία εξεγέρθηκαν. Οι εξεγέρσεις άμεσα αποκρούστηκαν από τις τουρκικές δυνάμεις. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι διπλωματικές σχέσεις των δύο χωρών να διακοπούν και η Γαλλία όπως και η Αγγλία έχουν στην κατοχή τους τον Πειραιά για να ασκούν επιρροή στην

[56] Άγγλος πολιτικός στον οποίο το 1830 ανατέθηκε το Υπουργείο των Εξωτερικών και είχε ως κύρια μέριμνά του την αύξηση της αγγλικής επιρροής στη Μεσόγειο και στην Εγγύς Ανατολή.
[57] Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, 1972, σ. 85.
[58] «Ο τσάρος παραιτούνταν από το μέρος που του αντιστοιχούσε στην εξυπηρέτηση του δανείου και βοηθούσε την Ελλάδα να διευθετήσει με το Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης το εκκλησιαστικό πρόβλημα. Με τον Τόμο της 20ης Ιανουαρίου 1850 το Πατριαρχείο αναγνώριζε τη διοικητική ανεξαρτησία της Ελληνικής Εκκλησίας» στο Ν.Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας*, σ. 86.

Ελλάδα και να την έχουν υπό την επιτήρησή τους. Ο Πειραιάς ακόμα και μετά τη λήξη του Κριμαϊκού πολέμου συνέχισε να βρίσκεται υπό ξένη κατοχή και έλεγχο.

Μετά το τέλος του Κριμαϊκού πολέμου και τη συνθήκη του Παρισιού[59] αυξάνεται η αγγλική και γαλλική επιρροή στις χώρες της Εγγύς Ανατολής, στην Αίγυπτο και τα Βαλκάνια, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο μια μεγάλη οικονομική κίνηση σε όλες αυτές τις χώρες και κάνοντας και τους Έλληνες[60] που ήταν εξακτινωμένοι εκεί να συμμετέχουν σε αυτή την οικονομική εκκίνηση. Έτσι, παρατηρείται μια οικονομική άνοδος του Ελληνισμού που βρίσκεται στα Βαλκάνια, στην Αίγυπτο, στην Οθωμανική αυτοκρατορία που θα βοηθήσει την εξέλιξη του έθνους και την οικονομική του ανάπτυξη. Η οικονομική ανάπτυξη του Ελληνισμού, που δε μπορεί σε καμία περίπτωση να συγκριθεί με εκείνη των δυτικών εθνών, θα αποτελέσει όμως κινητήριο δύναμη για την ενδυνάμωση της αστικής τάξης, η οποία θα απαλλαχτεί από τους πρόκριτους και τους γαιοκτήμονες, για να καταφέρει να επιφέρει αλλαγές νομικού και πολιτικού περιεχομένου στα δεδομένα της Ελλάδας και να τροποποιήσει τα νομικά και πολιτικά πλαίσια της Ελλάδας. Όλα αυτά οδήγησαν πέρα από την οικονομική ενότητα των διαφόρων κομματιών του Ελληνισμού και στην περαιτέρω πολιτισμική ενότητά τους[61].

[59] Το 1856 πραγματοποιήθηκε Συνέδριο στο Παρίσι στο οποίο η Ελλάδα δε συμμετείχε, γιατί οι Σύμμαχοι το αρνήθηκαν και βάσει του οποίου καθορίστηκε συνθήκη ειρήνης.
[60] Στο Δούναβη δύο χιλιάδες πλοία έπλεαν με ελληνική σημαία.
[61] Η Αθήνα με το Πανεπιστήμιό της γίνεται πολιτισμικό κέντρο όλου του Ελληνισμού και οι Φαναριώτες που αποτελούν ένα μεγάλο κύκλο φωτισμένων ανθρώπων δίνουν την εντύπωση ότι η Κωνσταντινούπολη είχε μεταφερθεί στην Αθήνα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ
Η ΠΟΛΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ ΤΗΝ ΟΘΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Η Αθήνα γίνεται επίσημα το 1834 (1 Δεκεμβρίου) πρωτεύουσα του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Με την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Λονδίνου (Φεβρουάριος 1830) είχαν ξεκινήσει οι συζητήσεις για τη νέα πρωτεύουσα[62] και τελικά με το Βασιλικό Διάταγμα της 30ης Σεπτεμβρίου 1834 αποφασίστηκε η μεταφορά της πρωτεύουσας από το Ναύπλιο στην Αθήνα. Η ιδέα αυτή είχε επικρατήσει στους περί τον Όθωνα Βαυαρούς πριν καν ο Όθων φτάσει στην Ελλάδα. Στο μεσοδιάστημα κάθε πόλη του νέου κράτους φιλοδοξούσε να οριστεί πρωτεύουσα. Το Μεσολόγγι, η Πάτρα, το Ναύπλιο, η Τρίπολη, τα Μέγαρα, το Άργος ακόμα και ο ακατοίκητος Πειραιάς φιλοδοξούσαν να γίνουν πρωτεύουσα του νέου κράτους. Κάποιο μέλος της αντιβασιλείας πρότεινε να είναι η πρωτεύουσα κινητή έως ότου μεταφερθεί οριστικά στην Κωνσταντινούπολη όταν θα γινόταν μέρος της επικράτειας του νέου κράτους. Η άποψη αυτή είχε μεγάλη απήχηση[63] δεδομένης της Μεγάλης Ιδέας που γεννιόταν εκείνα τα χρόνια. Η τελική επικράτηση της Αθήνας οφείλεται στο φιλέλληνα και αρχαιολάτρη Λουδοβίκο, πατέρα του Όθωνα. Ακόμα οι Γάλλοι στήριζαν την επιλογή της Αθήνας. Επίσης, στις κινήσεις επιφανών Αθηναίων οι οποίοι υποσχέθηκαν την παραχώρηση όσων εκτάσεων απαιτούνταν για την ανέγερση παλατιού και άλλων κυβερνητικών κτιρίων απαραίτητων για τη λειτουργία του κράτους.

Στις 30 Σεπτεμβρίου του 1833 δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης το Βασιλικό Διάταγμα με το οποίο οριζόταν η Αθήνα ως πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους. Αμέσως παρατηρήθηκε μεγάλη κινητικότητα των οικονομικών και επιχειρηματικών παραγόντων της εποχής, ντόπιων και ξένων, οι οποίοι φρόντισαν πριν γίνει ευρέως γνωστό να προβούν σε αγοραπωλησίες γης σε πολύ συμφέρουσες τιμές. Είναι

[62] Δημ. Λαμπίκη, Σελίδες Διπλωματικής Ιστορίας, Αθήνα, 1915, σελ.93.
[63] Δημ. Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα, 1938, ανατύπωση Αθήνα 2000, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, σ. 24.

χαρακτηριστικό ότι πολλοί ξένοι επιχειρηματίες έφτασαν μέχρι την Αίγυπτο για να αγοράσουν από τους Αθηναίους της Αιγύπτου ακίνητα σε πολύ καλές τιμές σε σχέση με την αξία που διαμορφώθηκε τα αμέσως επόμενα χρόνια.

Μόλις έγινε γνωστό ότι η Αθήνα πλέον θα ήταν πρωτεύουσα του κράτους άρχισαν να επιστρέφουν πολλοί ξενιτεμένοι Αθηναίοι καθώς και πολλοί Έλληνες από διάφορες περιοχές της χώρας αφού πλέον η Αθήνα θα προσέφερε πολλές ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης και φυσικά προοπτικές για καλύτερες συνθήκες ζωής. Το μεγαλύτερο πλήγμα της μετανάστευσης δέχθηκε το Ναύπλιο από όπου αποχώρησαν πολλοί πολίτες με πρώτη την αριστοκρατία της εποχής. Χαρακτηριστική είναι η εικόνα, πολλά χρόνια αφότου η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του κράτους, των οικογενειών που αποβιβάζονταν στον Πειραιά και διέσχιζαν την οδό Πειραιώς, με κατεύθυνση την Αθήνα.

Η 1η Δεκεμβρίου 1834 ήταν μια χειμωνιάτικη ημέρα που δεν εμπόδισε όμως τους Αθηναίους να στολίσουν σπίτια και δρόμους για να γιορτάσουν το μεγάλο γεγονός. Η υποδοχή του Όθωνα είχε προγραμματιστεί να γίνει στην περιοχή του Κεραμεικού και εκεί από τις 10 το πρωί είχαν παραταχθεί οι αρχές της πόλης και πολίτες. Η βασιλική πομπή θα ερχόταν από την οδό Πειραιώς. Όταν φάνηκε να πλησιάζει άρχισαν κανονιοβολισμοί αλλά και πυροβολισμοί από τα καριοφίλια των Αθηναίων και των χωρικών από τα γειτονικά χωριά.

Ο νέος βασιλιάς συνοδευόταν από αγωνιστές, από Βαυαρούς αξιωματικούς από κάθε ειδικότητας συμβούλους και τεχνίτες απαραίτητους για τη λειτουργία της βασιλικής οικογένειας και του νέου κράτους. Συνοδευόταν ακόμα από πρέσβεις των Μεγάλων Δυνάμεων της εποχής και από πλήθος λαού. Στο καθορισμένο σημείο η πομπή σταμάτησε και το νέο βασιλέα υποδέχθηκε με λόγο ο Δημογέροντας Γιαννακός Βλάχος. Μετά το λόγο η πομπή μπήκε στην πόλη των Αθηνών και κατευθύνθηκε στην πλατεία του Θησείου όπου μετά τη δοξολογία στο ναό του Αγίου Γεωργίου έγινε νέα υποδοχή από μαθητές σχολείων που τραγουδούσαν εμβατήρια

μέσα σε οχλοβοή και πυροβολισμούς. Μετά την υποδοχή ο Όθων οδηγήθηκε στα ανάκτορα όπου δέχθηκε τους αγωνιστές και τους προξένους.

Τα πρώτα ανάκτορα ήταν ο οίκος Κοντόσταυλου που βρισκόταν εκεί που τώρα βρίσκεται το Εθνικό Ιστορικό Μουσείο (Παλαιά Βουλή). Στο οίκημα, που είχε χτιστεί με σύγχρονη για την εποχή αρχιτεκτονική, είχαν γίνει διάφορες μετατροπές και διαρρυθμίσεις για την κάλυψη των αναγκών της βασιλικής οικογένειας. Για να έχουμε την εικόνα της εποχής αρκεί να πούμε ότι στην ανατολική πλευρά των ανακτόρων υπήρχε ένα ρέμα που οι Αθηναίοι το περνούσαν με σανίδες που έπαιζαν το ρόλο γέφυρας. Το ρέμα αυτό είναι η σημερινή οδός Σταδίου. Υπήρχαν ακόμα χωράφια και λίγα απλά σπίτια.

Αργότερα τα ανάκτορα μεταφέρθηκαν σε συνεχόμενες οικίες που ενοικιάστηκαν από το ελληνικό δημόσιο στη σημερινή πλατεία Κλαυθμώνος. Μπροστά από τα ανάκτορα υπήρχαν λίγα δέντρα. Ο χώρος που περιλάμβανε τα δέντρα αυτά περιφράχτηκε και εντός του κατασκευάστηκε στέρνα, που λειτουργούσε ως ενυδρείο. Έτσι δημιουργήθηκε ο πρώτος βασιλικός κήπος. Σήμερα διασώζεται ο κήπος στην πλατεία Εθνικής Συμφιλίωσης, πρώην πλατεία Κλαυθμώνος ή πλατεία 25ης Μαρτίου. Όταν η βασιλική οικογένεια στεγάστηκε στο ανάκτορο που κατασκευάστηκε επί της πλατείας Συντάγματος, ο κήπος αυτός πήρε από το λαό την ονομασία «Κήπος Νομισματοκοπείου». Το όνομα δόθηκε από τη μηχανή που ήταν εγκατεστημένη στο κτίριο του Υπουργείου Οικονομικών και χρησίμευε για την εκτύπωση των χαρτονομισμάτων.

Η εικόνα της Αθήνας εκείνη την εποχή ήταν τραγική. Πόλη στο όνομα μόνο, με πληθυσμό χωρίου[64], με φτωχικές καλύβες στην πλευρά της Ακροπόλεως και βεβηλωμένα αρχαία ερείπια[65]. Η συνοικία της Πλάκας ήταν

[64]Δημ. Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα, 1938, ανατύπωση Αθήνα 2000, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, σ. 31.

[65] Ο Ραγκαβής σε ομιλία του στο Πανεπιστήμιο το 1862 αναφέρει: «Ότε προ τριακονταετίας περίπου επεδήμησα το πρώτον εις τας Αθήνας, εύρον αυτάς άμορφον σωρόν συντριμάτων και μεταξύ ερειπίων νέων, βεβηλούντων τα αρχαία ερείπια, πενεχράς τινάς καλύβας ανερπομένας εις της Ακροπόλεως τα πλευρά… Εύρον ιπποστάσιον παρά το Θησείον και ασβεστοκάμινο το Ολυμπείον. Εις δε την θέσιν

το κέντρο της παλιάς πόλης και δίπλα της το εμπορικό κέντρο με την αγορά και το κτήριο που στέγαζε τη Δημογεροντία. Οι δρόμοι ήταν στενοί και ακανόνιστοι. Εκεί βρίσκονταν και αρκετές από τις ιστορικές οικίες όπως η οικία Λεβίδη και η οικία Τρίμη. Εκεί βρισκόταν και το κτήριο που στέγαζε τους ιεραποστόλους Χιλλ και Κινγκ. Στο κτήριο αυτό δόθηκαν οι πρώτοι βασιλικοί χοροί και ο νεαρός αρχηγός του κράτους έκανε τις πρώτες γνωριμίες με τους οικονομικούς και πολιτικούς παράγοντες της πόλης. Σε αυτήν την περιοχή κτίσθηκαν και οι νέες οικίες της αριστοκρατίας της εποχής που προερχόταν κυρίως από το Φανάρι. Οι Φαναριώτες αποτέλεσαν τον πυρήνα της πρώτης αριστοκρατίας που δημιουργήθηκε στην Αθήνα. Ήταν ιδιαίτερα αντιπαθείς στους γηγενείς Αθηναίους. Τους αντιμετώπισαν με καχυποψία και σε καμία περίπτωση δεν ήθελαν την εμπλοκή τους στα δημοτικά πράγματα. Αυτός είναι και ο λόγος που οι Φαναριώτες επέλεξαν κατά την οθωνική τουλάχιστον περίοδο την εμπλοκή τους με την κεντρική πολιτική σκηνή και όχι με την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Οι καινούργιες κατοικίες στην Αθήνα την περίοδο αυτή ήταν περίπου 200. σε αυτές συνυπολογίσουμε και όσες χωρίς να είναι καινούργιες πληρούσαν κάποιες βασικές προδιαγραφές και διέφεραν από τη συνολική εικόνα που αντίκριζε ο επισκέπτης και που σε καμία περίπτωση δεν του θύμιζε την ένδοξη πόλη της αρχαιότητας.[66]

Ανάμεσα στις παραπάνω κατοικίες ήταν του Μπενιζέλου, του Γάσπαρη, του Αναγνώστη Δεληγιάννη στην οδό Κυδαθηναίων, του Άγγελου Γέροντα, του Μεσαραλιώτη στην οδό Ανδριανού, του Κάλκου και του Κονδύλη[67] ονομαστών οικογενειών της εποχής. Ξεχώριζε επίσης η οικία ενός από τους δημογέροντες, που είχε χρησιμοποιηθεί για τη φυλάκιση των

ταύτην εφ ης νυν ιστάμεθα (το κτίριο του Πανεπιστημίου, τα σημερινά Προπύλαια) εύρον ρακενδύτην Οθωμανόν βόσκοντα τας ισχνάς καμήλους του» βλ. Δημ. Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα, ο.π. σ. 31.

[66] Ο Θωμάς Γκρασσέ σχολίασε: « Χρειάζεται μεγάλη δόση καλής θελήσεως και αυθυποβολής ακόμη για να πιστέψει κανείς ότι το σημερινό πενιχρό Τουρκοχώρι που λέγεται Αθήναι, είναι η ένδοξος πατρίς του Φειδία, του Περικλέους και του Πλάτωνος. Ευτυχώς που σώζονται μερικά ερείπια αρχαίων μνημείων» Βλ. Δημ. Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, οπ, σ. 31.

[67] Από επιγαμία των οικογενειών Κάλκου και Κονδύλη προήλθε το επώνυμο Καλκοκονδύλης και αργότερα Χαλκοκονδύλης.

προκρίτων των Αθηνών από τους Τούρκους όταν ξέσπασε για η επανάσταση. Ξεχώρισαν ακόμα το σπίτι που στέγαζε το αγγλικό προξενείο, το σπίτι που στέγαζε τον Γάλλο Πρόξενο Φωβέλ και το σπίτι του Προξένου της Ρωσίας. Ιδιαίτερα εντυπωσιακό για τον όγκο του την εποχή εκείνη ήταν το σπίτι του Κλεάνθη, που στέγασε το πανεπιστήμιο του Όθωνος. Τέλος στην Πλάκα σε μια πάροδο της οδού Ανδριανού ήταν το σπίτι του Μακρή, όπου φιλοξενήθηκε ο λόρδος Βύρων και ερωτεύτηκε τη θυγατέρα του.

Υπήρχαν όμως και αξιόλογες οικίες στην αρχή της οδού Πειραιώς, όπως η οικία Μοισίου και η οικία Βλαχούτση στην Πύλη της Ελευσίνας, που ήταν η κατοικία του Αντιβασιλέα Άρμανσμπεργκ.

Στα χαρακτηριστικά κτήρια της εποχής δεν μπορούμε να μην συμπεριλάβουμε τον Μενδρεσέ όπου επί Τουρκοκρατίας γίνονταν οι βασανισμοί και οι εκτελέσεις. και μετά την απελευθέρωση όμως στον πλάτανο του Μενδρεσέ γίνονταν οι εκτελέσεις με απαγχονισμό.

Πολλές ήταν και οι εκκλησίες που λειτουργούσαν τότε στην Αθήνα καθώς και αρκετές μικρές σε κάθε γωνιά της πόλης. Πρώτος μητροπολιτικός ναός έγινε η Αγία Ειρήνη. Σημαντικές εκκλησίες από εκείνη την εποχή είναι ο Άγιος Γεώργιος[68], ο Άγιος Ελευθέριος, ο Άγιος Νικόλαος ο Ραγκαβάς, ο Άγιος Γεώργιος ο Καρύτσης[69] και άλλες.

Η ζωή στην Αθήνα έμοιαζε με τη ζωή ενός μεγάλου χωριού της ανατολής. Μικρομάγαζα με τελάληδες απέξω, υπαίθριους πωλητές αρκετοί από τους οποίους κάθονταν σταυροπόδι και τη φουστανέλα και το κοντοβράκι να κυριαρχεί ως ένδυμα. Στην πόλη άρχισαν να εμφανίζονται αρκετοί επισκέπτες, άλλοτε με αφορμή διάφορες εκδηλώσεις και άλλοτε για να δουν τη νέα πρωτεύουσα, που φορούσαν τη χαρακτηριστική ευρωπαϊκή ενδυμασία που γινόταν αντικείμενο ειρωνείας από τους παραδοσιακούς

[68] Λειτουργούσε στο Θησείο.
[69] Τότε ονομαζόταν «Καρύκης».

Αθηναίους[70]. Ενώ, εκείνο που έκανε εντύπωση ήταν η απουσία γυναικείου πληθυσμού από δημόσια κέντρα.

Χαρακτηριστική της πόλεως την οθωνική περίοδο είναι η εικόνα των ταξί της εποχής. Επρόκειτο στην πραγματικότητα για ανθρώπους οι οποίοι φορτώνονταν στην πλάτη τους ευγενείς Αθηναίους και ιδίως τις Αθηναίες όταν μετακινούνταν για να συμμετέχουν σε κοσμικές εκδηλώσεις. Ήταν αχθοφόροι από τη Μάλτα, που βοηθούσαν τους Αθηναίους να ην σκοτάφτουν και να μη λερώνουν τα ενδύματά τους περνώντας από τους λασπωμένους δρόμους.

Στην οδό Ερμού που ήταν μία από τις πρώτες χαραχθείσες οδούς του νεοσύστατου ελληνικού κράτους υπήρχε το «Γκρύνερ Μπάουμ»[71] η πρώτη βαυαρική μπυραρία που σύχναζαν πολλοί αξιωματικοί της Βαυαρίας. Στο μαγαζί αυτό σύχναζε και ο βασιλιάς Όθων.

Επιπλέον, τα χρόνια αυτά παρατηρείται μια έντονη κινητικότητα στην πρωτεύουσα από ανθρώπους που ταξιδεύουν προς την Αθήνα είτε για να τη γνωρίσουν είτε για να παραστούν στις εορτές της ενηλικίωσης του πρώτου Βασιλιά της Ελλάδας. Άρχισαν να έρχονται ακόμα και διδάσκαλοι ξένων γλωσσών με σκοπό να προσφέρουν υπηρεσίες στην νέα πρωτεύουσα, στην νέα ελληνική κοινωνία.

Στην Αθήνα εφαρμόστηκε το πολεοδομικό σχέδιο του Βαυαρού Κλέντζε, ατυχώς για την σημερινή Αθήνα αφού ο Κλεάνθης, που είχε άλλες απόψεις για τη ρυμοτομία των Αθηνών και μάλιστα είχε εκπονήσει και πολεοδομικό σχέδιο, αγνοήθηκε. Η οδός Αιόλου[72] ήταν η πρώτη που χαράχθηκε και αμέσως μετά η οδός Αθηνάς.

[70] Η εφημερίδα της εποχής «Αθηνά» στο φύλλο 241 γράφει: «Συρροή μεγάλη διαφόρων ατόμων εξακολουθεί να γίνεται προ τινών ημερών εις την πόλιν μας, διά να παρευρεθώσιν εις την καθέδραν την ημέραν καθ΄ην ο βασιλεύς αναλαμβάνει το πηδάλιον της κυβερνήσεως».
[71] Το Πράσινο Δέντρο.
[72] Ονομάσθηκε έτσι από τους Αέρηδες (ναός του Αιόλου) επειδή από εκεί άρχιζε.

Στην πρωτεύουσα του νέου κράτους είχε συσταθεί και Πολεοδομική Επιτροπή[73], η οποία φρόντιζε για τα αρχαία μνημεία, τα οποία είχαν περιέλθει σε μια κατάσταση οικτρή και ήταν απόλυτα παραμορφωμένα. Χαρακτηριστική είναι η εικόνα του βράχου της Ακρόπολης όπου υπήρχαν αμέτρητα κτίσματα, μάντρες, κατοικίες και κάλυπταν όλη την επιφάνειά του. Ο Παρθενώνας λειτουργούσε ως τζαμί, με εμφανή τα σημάδια της εγκατάλειψης. Το Ερεχθείο[74] κάλυπτε στρατιωτικές ανάγκες επί τουρκοκρατίας. Τα αρχαία θέατρα του Διονύσου[75] και του Ηρώδη[76] του Αττικού σχεδόν καλυμμένα με χώματα και συντρίμμια.

Στην παραπάνω εικόνα ας προσθέσουμε και την πρόθεση, χαρακτηριστική της κουλτούρας της εποχής, της πολεοδομικής επιτροπής να κατασκευαστούν τα βασιλικά ανάκτορα πάνω στον Ιερό βράχο. Ευτυχώς η ιδέα αυτή γρήγορα εγκαταλείφθηκε και η ανθρωπότητα δεν έχασε ένα μνημείο του παγκόσμιου πολιτισμού[77]. Καταλληλότερος χώρος για την ανέγερση ανακτόρων κρίθηκε τελικά ο λόφος του Αγίου Αθανασίου, ο οποίος προτιμήθηκε ως ασφαλέστερος και ως πιο υγιεινός από τους τέσσερις που είχαν προταθεί. Οι άλλες περιοχές για τις οποίες υπήρξε σκέψη να χτιστούν τα ανάκτορα ήταν η περιοχή του Θησείου, η Πλάκα και η περιοχή της σημερινής πλατείας Ομονοίας.

Ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετώπιζε η Αθήνα και που γινόταν όλο και μεγαλύτερο όσο η πόλη μεγάλωνε ήταν της έλλειψης νερού. Από την αρχαιότητα η αττική γη χαρακτηριζόταν «ξηρά πάσα και ουκ εύυδρος».[78] Από το κράτος, το Δήμο αλλά και από πολλούς ιδιώτες έγιναν μεγάλες

[73] «Η Πολεοδομική Επιτροπή αποτελούμενη από τους Αρχαιολόγους Ρός, Πιττάκην, Σουρμελήν, τον αρχιτέκτονα Σταμάτιον Κλεάνθην και διάφοροι Βαυαροί αξιωματικοί» βλ. Δημ. Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα, 1938, ανατύπωση Αθήνα 2000, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, σ. 35.
[74] Το Ερεχθείο ως πυριτιδαποθήκη.
[75] Εκεί λίμναζαν τα νερά της βροχής.
[76] Οι επάνω αψίδες των τοίχων του καλυμμένοι από χόρτα κομμάτια μαρμάρων.
[77] Σε επιστολή του ο πατέρας του Όθωνα, φιλέλληνας και φιλότεχνος βασιλιάς Λουδοβίκος έγραφε: «Επί της Ακροπόλεως δεν επιτρέπονται οικοδομαί. Τα αθάνατα μνημεία της ενδόξου αρχαιοελληνικής εποχής δεν πρέπει καθόλου να αναμιχθούν με νέα κτήρια. Τα ανάκτορά σου πρέπει να αναγείρεις επί θέσεως, εις την οποίαν να μην δύνανται να φτάσουν αι από θαλάσσης βολαί. Ο Άρειος Πάγος και η Πνύκα πρέπει να μείνουν άθικτα, ο δε Παρθενών να ανορθωθεί όσο το δυνατόν καλύτερον.»
[78] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), Αθήναι, 1972, σ. 99.

προσπάθειες για να αυξηθούν οι ποσότητες του νερού, που χρειαζόταν η πρωτεύουσα. Αφού προσπάθησαν να εξασφαλίσουν νερό από όσα το δυνατό περισσότερα πηγάδια, προσπάθησαν στους πρόποδες του Λυκαβηττού, και του Υμηττού να βρουν αρτεσιανές πηγές. Ακόμα και η ίδια η βασίλισσα επιχείρησε να βρει αρτεσιανές πηγές και από ευαισθησία για το πρόβλημα της πόλης και των Αθηναίων αλλά και επειδή ασχολείτο η ίδια με την οργάνωση του βασιλικού κήπου τα φυτά του οποίου για να ευδοκιμήσουν χρειάζονταν μεγάλες ποσότητες νερού. Οι προσπάθειες απέβησαν άκαρπες. Το 1839 ιδρύθηκε στην Αθήνα εταιρία, που προσπαθούσε να να αναλάβει το έργο της ύδρευσης της Αθήνας θεωρώντας ότι μπορούσε να αντεπεξέλθει. Η κεφαλαιούχοι της εταιρίας πίστευαν ότι με την επισκευή του Αδριάνειου υδραγωγείου θα πετύχαιναν να φέρουν στην Αθήνα σημαντικές ποσότητες νερού από την Πεντέλη μέσω του Χαλανδρίου. Οι προτάσεις που υπέβαλαν και τα ανταλλάγματα που ζήτησαν απορρίφθηκαν γιατί κρίθηκαν χαρακτηριστική περίπτωση κερδοσκοπίας. Ο Διονύσιος Σουρμελής επίσης ξόδεψε πολύ σημαντικό ποσό για εκείνη την εποχή προκειμένου να ενισχύσει τις ποσότητες των υδάτων της πόλης. Όχι μόνο δεν τα κατάφερε αλλά ενεπλάκη σε πολύχρόνους δικαστικούς αγώνες με το Δήμο. Το πρόβλημα παρέμενε για πάρα πολλά χρόνια, αφού τα γύρω βουνά ήταν γυμνά και τα ποτάμια της Αττικής ξερά το καλοκαίρι. Οι πολίτες διψούσαν και κάθε απόγευμα στις σχεδόν στεγνές βρύσες γίνονταν ταραχές για την εξασφάλιση λιγοστού νερού, ακόμα και συμπλοκές.[79] Με τον νόμο ΝΔ'»περί χορηγήσεως δανείου εις τον Δήμον Αθηνών διά την αύξησην των υδάτων της Πόλεως» [80] ο δήμος επισκεύασε τμηματικά το Αδριάνειο υδραγωγείο, καθάρισε τις δεξαμενές, συντήρησε τα αυλάκια με τα οποία διοχετεύονταν το νερό στην πόλη και πέτυχε να αυξήσει λίγο την ποσότητα του νερού, που έφτανε στις βρύσες και να αντιμετωπίσει μερικώς και προσωρινώς το πρόβλημα. Το δίκτυο της ύδρευσης, όπως ήταν φυσικό χρειαζόταν πολύ

[79] Εφημερίς «Αθηνά», φύλλο 21ης Ιουλίου 1846.
[80] ΦΕΚ 13-3-1847

μεγάλες επισκευές και τα χρήματα του δανείου δεν ήταν αρκετά. Έτσι ο δήμος με νέο δάνειο[81] επιχείρησε να φέρει νερό στην Πόλη κατασκευάζοντας δεξαμενές στις οποίες διοχέτευε το νερό μιας νέας πηγής[82] μέσω του Αδριάνειου υδραγωγείου τμήματα του οποίου συνεχώς ανακαλύπτονταν κατά τις προσπάθειες εξεύρεσης νερού. Με τον τρόπο αυτό της συνεχούς επισκευής του δικτύου του Αδριάνειου υδραγωγείου, που γινόταν με μεγάλους κόπους και τρομερές δαπάνες, που καλύπτονταν με συνεχείς δανεισμούς, επχειρήθηκε να αντιμετωπιστεί το οξύ πρόβλημα της έλλειψης νερού, που όπως είναι προφανές έπαιξε σημαντικό ρόλο και στην επιδημία χολέρας του 1854.

Η πόλη μεγάλωνε κάθε μέρα. Μεγάλη προσπάθεια καταβλήθηκε και για το φωτισμό της πόλης. Αρχικά φωτιστικαν οι κεντρικές πλατείες. Αργότερα με λαδοφάναρα άρχισαν σιγά σιγά να φωτίζονται και οι οδοί. Σημαντική εξέλιξη προς το τέλος της οθωνικής περιόδου υπήρξε ο φωτισμός της πόλης με φωταέριο.

Η ιδέα για τη σιδηροδρομική σύνδεση Αθηνών-Πειραιώς αναζητούσε εφαρμογή από τα χρόνια του Όθωνος. Αρκετοί διαγωνισμοί απέβησαν άκαρποι και το έργο φαινόταν πολύ δύσκολο για την εποχή. Είχε όμως εμπεδωθεί η πεποίθηση στους Αθηναίους και στους Πειραιώτες ότι το έργο δεν θα αργούσε να γίνει και θα βελτίωνε σημαντικά τις συνθήκες ζωής καθώς επίσης θα τόνωνε την εθνική αλλά και την τοπική οικονομία.

Η διαμόρφωση των πλατειών και τα διαρκή έργα οδοποιίας αφενός βελτίωναν την εικόνα της πόλης, αφετέρου ήταν απαραίτητα για μια πόλη, που συνεχώς μεγάλωνε.

Η κατασκευή του νοσοκομείου και του βρεφοκομείου ήταν έργα σημαντικά, στα οποία συνέβαλε η δημοτική αρχή με σημαντικά ποσά που εξασφάλιζε μέσω της δημοτικής φορολογίας.

[81] Ν. ΡΟΔ΄ 1 Αυγούστου 1850.
[82] Πρόκειται για την πηγή του Αγίου Δημητρίου στους Αμπελόκηπους.

Πολύ σοβαρό έργο υπήρξε η ανέγερση του ναού της μητροπόλεως, η κατασκευή της οποίας κράτησε είκοσι χρόνια.[83]

Συγκρατήθηκε σώμα δημοτικής αστυνομίας, που αντιμετώπιζε όλα τα ζητήματα ασφάλειας, βεβαίωνε παραβάσεις και εξασφάλιζε πόρους στο δήμο. Τα τελευταία χρόνια της οθωνικής περιόδου αφαιρέθηκε η αρμοδιότητα αυτή από τους δήμους και πέρασε στην κεντρική εξουσία.

Αυτή ήταν η εικόνα της Αθήνας που είχε γίνει πρωτεύουσα της Ελλάδας μέχρι τη λήξη της πρώτης δημαρχιακής περιόδου. Μετά από την πρώτη δημαρχιακή περίοδο ο Δήμος των Αθηνών άρχισε να αποκτά μια αίγλη και να ανακτά κάτι από την παλιά αρχαία δύναμή του.

Όλο αυτό το διάστημα οι δημοτικές αρχές εργάστηκαν αόκνως για την πρόοδο της πόλης. Πολλοί Δήμαρχοι, Δημοτικοί Σύμβουλοι αλλά και πολίτες διέθεσαν σημαντικά χρηματικά ποσά ή τμήματα της ακίνητης περιουσίας τους υπέρ της πόλης. Δυστυχώς οι προσπάθειες των δημοτικών αρχών δεν ήταν σε αντιστοιχία με τις προσπάθειες της κεντρικής εξουσίας, η αποία αντιμετώπιζε ανταγωνιστικά τους αυτοδιοικητικούς παράγοντες και προσπαθούσε να επωφεληθεί από ότι δημοφιλές επιτύγχαναν οι Δήμοι. Ας μην λησμονούμε όμως ότι βρισκόμαστε σε μία εποχή, που όλα συγκροτούνταν εκ του μηδενός, το μέσο οικονομικό, πολιτικό και πολιτισμικό επίπεδο καμία σχέση δεν είχε με το αντίστοιχο σημερινό και έπρεπε να περάσει χρόνος για να διαμορφωθούν τυπικά και άτυπα κώδικες, δεοντολογίες και συμπεριφορές.

[83] Εγκαινιάστηκε το Μάιο του 1862. Ο ίδιος ο Οθων αποφάσισε και την αφιέρωσε στον Ευαγγελισμό της Θεοτόκου.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΣΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ

Η τοπική αυτοδιοίκηση είναι θεσμός που έχει βαθιές ρίζες. Τον συναντάμε στην αρχαία Ελλάδα, στην αρχαία Σπάρτη, στην αρχαία Αθήνα μέχρι τον Θησέα, στον Δράκοντα και τον Σόλωνα, στα χρόνια του Κλεισθένη και στην κλασική εποχή του Περικλή, στη βυζαντινή αυτοκρατορία, στην περίοδο της τουρκοκρατίας, στην Α΄ Εθνοσυνέλευση της Επιδαύρου, στη Β΄ Εθνοσυνέλευση του Άστρους, στην Γ΄ Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας, στα χρόνια του Καποδίστρια, στην περίοδο της Αντιβασιλείας με το νόμο του 1833, στο Σύνταγμα του 1844, στο Σύνταγμα του 1864 και το Σύνταγμα του 1911.

Στην αρχαία Σπάρτη οι Λακεδαιμόνιοι οργανώθηκαν χάρη στον Λυκούργο, τον οποίο παρομοίαζαν με θεό. Ο Λυκούργος εισήγαγε πολλές καινοτομίες στη νομοθεσία. Εισήγαγε θεσμούς, όπως τη Γερουσία την οποία αποτελούσαν 28 άτομα πάνω από 60 ετών. Η Γερουσία μαζί με τους δύο βασιλείς αποτελούσαν ένα ενιαίο σώμα που αποφάσιζε για την πρόοδο της πόλης αλλά και τη διαμόρφωση του Πολιτεύματος[84]. Με τη νομοθετική παρέμβαση του Λυκούργου η έννοια του Δήμου δεν ταυτίζεται με την έννοια της πόλης. Η πολιτειακή εξουσία του Δήμου της αρχαίας Σπάρτης κληροδότησε στην τοπική αυτοδιοίκηση έννοιες όπως Γερουσία, Σύνοδος Γερόντων, Συμβούλιο Γερόντων, Αγορά του Δήμου, Συνέλευσις του Δήμου και δημότες.

Στη μέχρι Θησέως εποχή στην αρχαία Αθήνα οι άρχοντες του τόπου προέρχονταν από αριστοκρατικές οικογένειες και τάξεις, που διέθεταν μεγάλο πλούτο. Η εκλογή τους γίνονταν αρχικά ισόβια και αργότερα μόνο για μία δεκαετία. «Οι Αθηναίοι ανέκαθεν ήταν διηρημένοι σε 4 φυλές κάθε μία από τις οποίες διαιρείτο, πολιτικώς και διοικητικώς σε 3 τριττύες και 12

[84] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.34.

τοπικές περιφέρειες, καλούμενες ναυκραρίες»[85]. Την εποχή του Θησέα[86] γίνεται διαχωρισμός των πολιτών σε τρεις τάξεις, στους ευγενείς, στους γεωργούς και τους τεχνίτες. Ο Θησέας καθιέρωσε ένα πολίτευμα καταργώντας τη μοναρχία και το μοναρχικό τρόπο διακυβέρνησης .

Ο Δράκοντας σύνταξε νόμους με σκοπό να περιορίσει την αυθαιρεσία των ευγενών που ήταν η άρχουσα τάξη. Έτσι, συστήθηκε Βουλή με 401 πολίτες, που είχαν δικαίωμα του εκλέγεσθαι και θεσπίστηκαν νόμοι ιδιαίτερα αυστηροί για να την τιμωρία εγκλημάτων. Με τα μέτρα του Δράκοντα το πολίτευμα πήρε τη μορφή του τιμοκρατικού[87]. Ο λαός επαναστάτησε ενάντια στην κυριαρχία των πλουσίων και στην πόλη των Αθηνών επικράτησε αναστάτωση και αναταραχή.

Τον Δράκοντα διαδέχτηκε ο Σόλωνας στον οποίο ανατέθηκε το δύσκολο έργο της δίκαιης επίλυσης των διαφορών μεταξύ των πολιτών. Το πρώτο μέτρο του Σόλωνα ήταν η σεισάχθεια[88]. Για τα αξιώματα των αρχόντων εκλέγονταν πολίτες που ανήκαν μόνο στις τρεις πρώτες τάξεις. Την εποχή του Σόλωνα η διοικητική τάξη δεν άλλαξε σε τίποτα.

Ο Κλεισθένης, ο Αθηναίος πολιτικός του 6ου αιώνα π.Χ., έπεισε, για να πετύχει την εκλογή του, τους Αθηναίους ότι θα κάνει το πολίτευμα της Αθήνας πιο δημοκρατικό και ότι θα αποδώσει τη διοίκηση της πολιτείας στον λαό. Ο λαός αντιδρούσε διαρκώς και εξέφραζε συχνά την αντίθεσή του στην κατοχή της εξουσίας και όλων των αξιωμάτων από τους πλούσιους. Ο Κλεισθένης έγινε ο θεμελιωτής της δημοκρατίας και καθιέρωσε την τοπική διοίκηση, πρότυπο διοίκησης που ισχύει μέχρι τις μέρες μας. Κατάταξε όλους τους κατοίκους της Αττικής σε δέκα φυλές, σύστησε τη Βουλή των Πεντακοσίων και οργάνωσε τους Δήμους. Την εποχή του Κλεισθένη η Αττική

---

[85] Κ. Παπαρηγόπουλος, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδ. στ΄, Τομ. Α΄, σελ.229.

[86] Ο Θησέας υπήρξε ένας από τους βασιλιάδες της Αθήνας και η φήμη του συνδέεται με την ένωση των Δήμων της Αττικής για αυτό το λόγο προς ανάμνηση αυτού του γεγονότος οι Αθηναίοι γιόρταζαν τα Συνοίκια ή Συνοικέσια τον πρώτο μήνα του Αττικού Ημερολογίου, δηλαδή το χρονικό διάστημα από 23 Ιουνίου μέχρι 23 Ιουλίου.

[87] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.39.

[88] Με το νόμο της σεισάχθειας καταργήθηκαν τα χρέη, διαγράφηκαν και οι δούλοι απελευθερώθηκαν.

διαιρείτο σε Δήμους και σε τριάντα μέρη. Τα τριάντα αυτά μέρη τα χώρισε ανά δέκα και δημιούργησε τρία μεγάλα γεωγραφικά διαμερίσματα. Τα τρία γεωγραφικά διαμερίσματα ήταν το Άστυ, η Παραλία και η Μεσογαία[89]. Στην οργάνωση των δήμων ο Δήμαρχος ήταν επικεφαλής. Ο Δήμαρχος εκλεγόταν από τους δημότες με θητεία ενός έτους[90]. Ο Δήμαρχος ορκιζόταν με την ανάληψη των καθηκόντων του και στο τέλος της θητείας του λογοδοτούσε στον άρχοντα. Τα καθήκοντα του Δημάρχου ήταν αρκετά. Ένα από αυτά ήταν να προεδρεύει στη συνέλευση της Αγοράς του Δήμου. Επίσης, ο δήμαρχος ήταν υπεύθυνος για την περιουσία του δήμου που έπρεπε να προστατεύει και να επιτηρεί. Ο ίδιος είχε την εποπτεία της καθαριότητας του δήμου και των εισφορών των δημοτών. Ο Δήμαρχος αγρυπνούσε για ότι συνέβαινε στο δήμο, προέδρευε της Εκκλησίας του Δήμου και εκτελούσε τις αποφάσεις της. «Ο Δήμαρχος, προϊστάμενος του Δήμου, πλείστας όσας παρείχε τοις Άρχουσι της πόλεως υπηρεσίας»[91]. Τις δημοτικές υπηρεσίες τις παρείχαν οι αστυνόμοι του Δήμου, οι αγορανόμοι, οι λογιστές, οι λειτουργοί, οι σιτοφύλακες, οι οδοποιοί, ο Γραμματεύς του Δήμου και οι κοπρολόγοι. «Δημότες καθίσταντο οι εγγραφόμενοι στο ληξιαρχικόν γραμμάτειον»[92]. Για να είναι δημότες του Δήμου θα έπρεπε να έχουν συμπληρώσει το 18ο έτος της ηλικίας τους και οι γονείς τους να είναι γηγενείς, να έχουν γεννηθεί από γονείς που γεννήθηκαν στο Δήμο. Η εγγραφή στους δημοτικούς καταλόγους χρειαζόταν την έγκριση της Βουλής.

Στην κλασική εποχή, την εποχή του χρυσού αιώνα του Περικλή, η Αθήνα γνώρισε μεγάλη ακμή. Οι Δήμοι συνέχισαν την Κλεισθένεια τοπική διοίκηση. Δεν καθιερώθηκε νέο σύστημα στη λειτουργία της τοπικής αυτοδιοίκησης ούτε υπήρξε κάποια καινούρια μεταρρύθμιση που να πραγματοποίησε ο Περικλής.

---

[89] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.42.
[90] Σπ. Λάμπρου, Ιστορία της Ελλάδος, 1886, Τόμος Α΄, σελ. 217.
[91] Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893, σελ.15.
[92] Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893, σελ.16.

Μετέπειτα στη βυζαντινή αυτοκρατορία υιοθετήθηκαν τύποι του αρχαίου ρωμαϊκού πολιτεύματος όπως «Ύπατος, Σύγκλητος, Πραίτωρ, Δήμαρχοι»[93]. Ο Ηράκλειος εφαρμόζει σημαντική μεταρρύθμιση αυτή του χωρισμού του κράτους σε θέματα. Ο χωρισμός του κράτους σε μικρότερες περιφέρειες θα ισχυροποιούσε αυτές απέναντι σε καθετί εχθρικό. Τα θέματα, όταν αυτοκράτορας του Βυζαντίου ήταν ο Κωνσταντίνος, ήταν 29, 17 Ασιατικά και 12 Ευρωπαϊκά[94]. Οι Δήμοι και οι ιπποδρομίες ήταν οι μοναδικές ελευθερίες τις οποίες εξέφραζε και υποστήριζε ο λαός. Οι Δήμοι δεν προάσπιζαν πολιτικές και θρησκευτικές αντιλήψεις αλλά και ταξικά συμφέροντα[95]. Το επαρχείο της Κωνσταντινούπολης αναλάμβανε να καταγράψει τους δημότες σε καταλόγους, ενώ κάθε δήμος είχε δικό του Δήμαρχο. Ο Δήμος των Βένετων είχε 1500 δημότες αντίθετα με τους πράσινους που είχαν 900. Η εκλογή των Δημάρχων πραγματοποιούνταν ενώπιον των δημοτών και αφού οι υποψήφιοι Δήμαρχοι παρουσίαζαν το πρόγραμμά τους. Στην Κωνσταντινούπολη εκτός από Δήμους υπήρχαν και Δημαρχίες. Υπάρχει διορισμός Δημάρχου γειτονίας και ενορίας Κωνσταντινουπόλεως[96]. «Καθήκοντα τούτω αναγράφονται, το φροντίζειν και επιμελείσθαι της ασφάλειας και περιποιήσεως και αποβιγλίσεως και πάσης άλλης…εκάστου κάστρου του εκείσε μέρους, έτι δε και της ευνομίας και ισότητος και δικαιοπραγίας των εκείσε ευρισκομένων και κατοικούντων, ως αν διαφυλασσηται καλώς»[97]. Οι Δημαρχίες ήταν αρχές περίπου ταυτόσημες με αυτές των δήμων και οι αρμοδιότητές τους άγγιζαν εκτός από τις περιοχές γύρω από το κέντρο και τις συνοικίες.

---

[93] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.90.

[94] Ασιατικά θέματα: Ανατολικού, Αρμενικού, Θρακησίων, Οψικίου, Οπτιμάτου, Βουκελλαρίων, Παφλαγόνων, Χαλδίας, Μεσοποταμίας, Κολωνείας, Σεβαστείας, Λυκανδού, Σελευκείας, Κιβυρραιωτών, Κύπρου, Σάμου και Αιγαίου Πελάγους. Ευρωπαϊκά θέματα: Θράκης, Μακεδονίας, Στρυμόνος, Θεσσαλονίκης, Ελλάδος, Πελοποννήσου, Κεφαλληνίας, Νικοπόλεως, Δυρραχίου, Σικελίας, Λογγοβαρδίας και Χερσώνος, Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.91.

[95] A. A. Vasiliev, Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Εκδ. Β΄, σελ. 198.

[96] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.102.

[97] Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893, σελ.20.

Στη διάρκεια της τουρκοκρατίας συναντάμε το θεσμό με τη μορφή των ελληνικών κοινοτήτων. Οι Τούρκοι για δική τους διευκόλυνση ενθάρρυναν τη λειτουργία τους, αφού έτσι εξασφάλιζαν καλύτερα τα φορολογικά τους έσοδα.[98] Πολλές από τις ελληνικές κοινότητες την περίοδο αυτή συνέβαλαν, ώστε ελληνικές περιοχές να αναδειχθούν σε σπουδαία οικονομικά και πολιτιστικά κέντρα. Τη διοίκηση τα χρόνια της τουρκοκρατίας ασκούσαν προεστοί που εκλέγονταν (αιρετοί) αλλά που όμως είχαν εξάρτηση από τις τουρκικές αρχές και τις περισσότερες φορές βρίσκονταν σε άμεση σχέση μαζί τους. Βασική αποστολή των προεστών ήταν η συλλογή των φόρων για το τουρκικό κράτος, η λειτουργία των εκκλησιών και των σχολείων όπως αυτή υπάκουγε τις σχετικές οδηγίες και αποφάσεις των Σουλτάνων.[99]

Όταν δημιουργήθηκε το νέο ελληνικό κράτος δεν υπήρξε πρόβλεψη για τον αυτοδιοικητικό θεσμό των κοινοτήτων, γιατί συνδεόταν με την περίοδο της τουρκοκρατίας τόσο στην οργανωτική δομή του όσο και διότι οι προεστοί σε αρκετές περιπτώσεις βρίσκονταν σε ευθεία σύνδεση με το Οθωμανικό κράτος. Έτσι, στα επαναστατικά συντάγματα δεν υπάρχουν διατάξεις για την τοπική αυτοδιοίκηση. Συγκεκριμένα στην Α΄ Εθνική Συνέλευση της Επιδαύρου η οργάνωση της διοίκησης στηρίχτηκε στη διάκριση των εξουσιών. Έτσι, το δικαστικό σώμα είναι ανεξάρτητο από τα αλλά δύο, το βουλευτικό και το εκτελεστικό. Επίσης, στην Α΄ Εθνική Συνέλευση της Επιδαύρου καταργήθηκαν οι κοινότητες και το Σύνταγμα που ψηφίστηκε δεν περιλάμβανε διατάξεις για το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η κατάργηση έγινε με το σκεπτικό ότι έπρεπε να αντιμετωπιστεί το τοπικιστικό πνεύμα που υπήρχε σε πολλές από τις κοινότητες και που οδηγούσε σε εσωτερικές διαμάχες και διασπαστικές τάσεις την περίοδο του Αγώνα. Ενώ, όμως δεν υπήρξε πρόβλεψη για την αυτοδιοίκηση στο πρώτο Σύνταγμα, υπήρξε με το νόμο 12 της 30ης Απριλίου

[98] Θ. Θεοδώρου, *Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση*, *τομ. πρώτος, Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Τουρκοκρατία και την Επανάσταση του 1821*, Αθήνα 1996.

[99] Ν. Μοσχοβάκης, *Το εν Ελλάδι Δημόσιον Δίκαιον επί Τουρκοκρατίας*,1882.

1822. Ο νόμος πρόβλεπε τη διαίρεση της χώρας σε επαρχίες, των επαρχιών σε αντεπαρχίες και των αντεπαρχιών σε κοινότητες. Τις επαρχίες διοικούσαν οι έπαρχοι και τις αντεπαρχίες οι αντέπαρχοι. Ήταν διορισμένοι από την κυβέρνηση και οι αντέπαρχοι υπάγονταν στον έλεγχο και τις διαταγές των επάρχων. Οι κοινότητες διοικούνταν από δημογέροντες που εκλέγονταν όχι από το σύνολο του πληθυσμού αλλά από τους επιφανέστερους κατοίκους των κοινοτήτων. Ο νόμος δεν πρόβλεπε τη διαδικασία εκλογής τους[100], ενώ ο αριθμός των δημογερόντων ήταν ανάλογος του πληθυσμού της κοινότητας. Πρόεδρος της κοινότητας διοριζόταν ένας από τους δημογέροντες που υπαγόταν στον αντέπαρχο.

Στη Β' Εθνική Συνέλευση του Άστρους το 1823 ψηφίστηκε ο Νόμος της Επιδαύρου, όπως ονομάστηκε το νέο Σύνταγμα. Σε παράρτημα ψηφίστηκε ο Οργανισμός των Ελληνικών Επαρχιών που προέβλεπε νέα διοικητική διαίρεση σε επαρχίες, πόλεις, κωμοπόλεις, και χωριά. Αφού η ελληνική επικράτεια διαιρέθηκε σε ελληνικές επαρχίες, οι επαρχίες υποδιαιρούνταν σε κωμοπόλεις και χωριά. Κάθε επαρχία είχε έναν έπαρχο, ένα γενικό γραμματέα, έναν επιστάτη για τα έσοδα, έναν επιστάτη για τα έξοδα, έναν αστυνόμο, κάθε χωριό είχε και έναν δημογέροντα όπως και κάθε κωμόπολη.

Στη νέα διοικητική δομή εκλέγονταν δημογέροντες[101] με αναλογία ένας δημογέροντας ανά εκατό οικογένειες. Τα καθήκοντά τους σύμφωνα με τον Οργανισμό ήταν διοικητικά, δικαστικά και δημοσιονομικά και υπάγονταν όπως και στον προηγούμενο νόμο στον έλεγχο και την καθοδήγηση των επάρχων. Ο Οργανισμός αυτός είχε γενική εφαρμογή σε αντίθεση με τον προηγούμενο νόμο που ίσχυσε μόνο στα νησιά του Αιγαίου εκτός από την Ύδρα, τις Σπέτσες και τα Ψαρά που και σε αυτή τη φάση εξαιρέθηκαν της γενικής εφαρμογής. Πρέπει να επισημανθεί ότι εκείνη την περίοδο υπήρχε ανάγκη πολιτικής ενότητας λόγω του αγώνα κι έτσι υπήρχε

[100] Μιχ. Α. Δένδιας, *Διοικητικόν Δίκαιον*, Τόμος Β΄, 1966, σ. 164.

[101] Οι δημογέροντες χαρακτηρίζονται ως απλά εκτελεστικά όργανα των διαταγών των επάρχων, Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.282.

συγκεντρωτισμός από την πλευρά της κυβέρνησης. Κατά συνέπεια οι δημογέροντες ήταν εκτελεστικά όργανα των έπαρχων.[102]

Το Σύνταγμα αυτό θα αποτελούσε το πιο οργανωμένο και το πιο δημοκρατικό από όλα τα άλλα. Το Πολιτικόν Σύνταγμα την 1η Μαΐου του 1827 ρύθμιζε ότι η ελληνική επικράτεια είναι μία και αδιαίρετη, ότι σύγκειται από επαρχίες, ότι επαρχίες είναι μόνο όσες πιάσουν τα όπλα και εναντιωθούν στον τουρκικό ζυγό και ότι η Βουλή είναι η μόνη που ρυθμίζει με νόμο τα όρια των επαρχιών, ώστε να συνάδουν με τα συμφέροντα των πολιτών[103]. Το Σύνταγμα αυτό δίνει ώθηση στην τοπική αυτοδιοίκηση και αναγνωρίζει ως βάση του πολιτεύματος τη λαϊκή βούληση, τη λαϊκή κυριαρχία. Η Γ' Εθνοσυνέλευση της Τροιζήνας το 1827 με ψήφισμα όριζε τον ίδιο τρόπο αυτοδιοίκησης. Σχετικά με την εκλογή των δημογερόντων προέβλεπε την ίδια διαδικασία και θέσπιζε ρητά τον κρατικό έλεγχο των ενεργειών τους.

Η τοπική αυτοδιοίκηση την περίοδο της Επανάστασης δεν είχε καμιά ουσιαστική αρμοδιότητα. Αυτό συνέβη διότι «η ανάγκη εμπέδωσης των θεσμών καθώς και της κοινωνικής ενοποίησης στο υπό κυοφορία ελληνικό κράτος δεν ήταν δυνατόν να προχωρήσει με τη συνύπαρξη και συλλειτουργία των τοπικών οργανισμών αλλά με την οργάνωση της περιφερειακής διοίκησης στη βάση της γραφειοκρατικής θεμελίωσης κράτους δικαίου και σε κατεύθυνση συγκεντρωτική».[104] Οι δημογέροντες και γενικά όσοι είχαν τοπικά κοινωνική επιρροή αντιδρούσαν στις ρυθμίσεις αυτές, γιατί έτσι αποδυναμωνόταν η τοπική τους επιβολή και παρουσιάζονταν ως θιασώτες της αποκέντρωσης και αντίθετοι στον κρατικό συγκεντρωτισμό.[105]

---

[102] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική Περίοδο (1833-1862), Θεσμικό Πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2009, σ. 45.
[103] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.287.
[104] Χ. Μπαμπούνης, Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική Περίοδο (1833-1862)….ό.π., σ. 45.
[105] Ν. Κ. Χλέπας, *Η Τοπική Διοίκηση στην Ελλάδα*, σσ. 90-95.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας[106] είχε ως κύριο μέλημά του την οργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης και έτσι προσπάθησε να οργανώσει συστηματικά την τοπική αυτοδιοίκηση. Με δύο ψηφίσματα (16 Ιανουαρίου 1828 και 1 Ιανουαρίου 1830) οργάνωσε τις κοινότητες ομοιόμορφα, χωρίς εξαιρέσεις και καθόρισε τον τρόπο εκλογής των αιρετών οργάνων της αυτοδιοίκησης. Σύμφωνα με τα ψηφίσματα η επικράτεια διαιρέθηκε σε τμήματα. Τα τμήματα αυτά τα διοικούσαν έκτακτοι διορισμένοι επίτροποι. Η Πελοπόννησος διαιρέθηκε σε επτά τμήματα, τα νησιά σε έξι και η Στερεά Ελλάδα σε δύο. Κάθε τμήμα διαιρούνταν σε επαρχίες και κάθε επαρχία σε πόλεις, κωμοπόλεις και χωριά. Όπως και στον Οργανισμό των Ελληνικών Επαρχιών που ψηφίστηκε από την Εθνοσυνέλευση του Άστρους κάθε πόλη, κωμόπολη και χωριό ανάλογα με τον αριθμό των οικογενειών που είχε εξέλεγε από έναν ως τέσσερις δημογέροντες. Οι δημογέροντες ήταν αιρετοί. Το δικαίωμα του εκλέγεσθαι όμως δεν το είχαν όλοι οι πολίτες. Η εκλογή τους γινόταν από έναν κατάλογο που καταρτιζόταν από τον έκτακτο επίτροπο και τους πρώην δημογέροντες. Για να εκλεγεί κάποιος έπρεπε να είναι τριάντα πέντε ετών και για να έχει το δικαίωμα του εκλέγειν έπρεπε να έχει συμπληρώσει τα είκοσι πέντε χρόνια. Με το ψήφισμα της 1ης Ιανουαρίου του 1830 αντικαταστάθηκαν οι έκτακτοι επίτροποι από τους διοικητές. Ο αριθμός των υποψηφίων έγινε τετραπλάσιος και τους υποψήφιους υποδείκνυαν εξίσου η γερουσία και οι τοπικές αρχές. Ο Καποδίστριας κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για να οργανώσει γρήγορα το κράτος. Πολλοί πρόκριτοι δυσαρεστήθηκαν καθώς η νέα διοικητική δομή αφαιρούσε σημαντικό μέρος της εξουσίας που είχαν από την περίοδο της τουρκοκρατίας. Μετά τη δολοφονία του κυβερνήτη η κατάσταση στο νέο κράτος δεν επέτρεψε την εξέλιξη του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης και την εφαρμογή των μέτρων που είχαν σχεδιαστεί.

[106] Ο Καποδίστριας χαρακτηρίζεται ως σοφός οργανωτής.

Με το Σύνταγμα της Ε΄ Εθνοσυνέλευσης του Άργους το 1832, που δεν ίσχυσε ποτέ, διατηρήθηκε το προηγούμενο σύστημα διοικητικής διαίρεσης σε τμήματα, επαρχίες και κοινότητες.

Την περίοδο της βαυαρικής αντιβασιλείας γίνεται προσπάθεια να οργανωθεί η τοπική αυτοδιοίκηση σύμφωνα με όσα ισχύουν στις ευρωπαϊκές χώρες. Το σύστημα που ίσχυε την περίοδο της τουρκοκρατίας εγκαταλείπεται και υιοθετείται το γαλλικό αυτοδιοικητικό σύστημα με τις αναγκαίες τροποποιήσεις που απαιτούσε η ελληνική πραγματικότητα της εποχής. Με το νόμο της 27ης Δεκεμβρίου 1833 έγιναν μεγάλες τομές στο διοικητικό σύστημα της χώρας. Δημιουργήθηκαν οι 440 περίπου Δήμοι[107] τριών κατηγοριών:

1. Αυτοί που είχαν πάνω από 10.000 κατοίκους.
2. Αυτοί που είχαν πάνω από 2.000 κατοίκους.
3. Αυτοί που είχαν κάτω από 2.000 κατοίκους. Οι περισσότεροι δήμοι ανήκαν σε αυτήν την κατηγορία.

Προϋπόθεση για το σχηματισμό δήμου ήταν μια περιοχή να έχει 300 κατοίκους. Χωριά ή οικισμοί με λιγότερους κατοίκους συνενώνονταν μεταξύ τους ή με μεγαλύτερα γειτονικά χωριά που είχαν τον απαραίτητο αριθμό κατοίκων για το σχηματισμό δήμου.

Ο δήμος σύμφωνα με το νόμο ήταν η μικρότερη μονάδα του κράτους και υπήρχαν σημαντικές τομές σε ότι αφορούσε τη θεσμική οργάνωση των δήμων και το εκλογικό σύστημα που θέσπισε για την ανάδειξη των δημοτικών αρχών.[108] Το δημοτικό συμβούλιο εκλεγόταν από τους δημότες που είχαν δικαίωμα ψήφου, οι υποψήφιοι Δήμαρχοι από το «Δημαιρεσιακό Συμβούλιο». Το συμβούλιο αυτό ήταν ένα συμβούλιο που αποτελούνταν από τα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και από ίσο αριθμό δημοτών από τους «μάλλον φορολογούμενους». Το «δημαιρεσιακό συμβούλιο» εξέλεγε τρεις

[107] Ο αριθμός των Δήμων την περίοδο αυτή δεν ήταν σταθερός. Βλ. Χ. Μπαμπούνης, *Τοπική αυτοδιοίκηση και ελλαδικός χώρος*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2007, σ. 53.

[108] Ευρυδ. Μπέσιλα-Βήκα, *Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης*, εκδ. «Σάκκουλας», Αθήνα, 1994, σ. 192.

υποψήφιους για τη θέση του Δημάρχου. Από αυτούς τους υποψηφίους ανάλογα με την κατηγορία του Δήμου διοριζόταν ο Δήμαρχος από το Βασιλιά ή από το Νομάρχη. Σε αντιστοιχία με την κεντρική κυβέρνηση ο Δήμαρχος δεν εκλεγόταν καν έμμεσα καθώς η ανάδειξη του στο δημαρχιακό αξίωμα αποτελούσε κεντρική επιλογή.

Με τα άρθρα 16 και 20 του νόμου γινόταν ρύθμιση των δημοτικών εσόδων καθώς και της δημοτικής περιουσίας. Ρητά αναφερόταν ότι η περιουσία του Δήμου ήταν «ιδιοκτησία της ολομέλειας των δημοτών».

Τις ενέργειες των δημοτικών αρχών έλεγχαν οι Νομάρχες. Ο έλεγχος μπορούσε να είναι και προληπτικός.[109] Προσφυγή κατά των αποφάσεων του νομάρχη που ακύρωνε τις αποφάσεις των δημοτικών αρχών μπορούσε να γίνει στον Υπουργό Εσωτερικών.

Με το νόμο του 1833, που με ορισμένες τροποποιήσεις ίσχυσε μέχρι το 1912 δημιουργήθηκε η τάση για τη συγκρότηση μεγάλων δήμων με τη συνένωση μικρών χωριών ή με τη συνένωση χωριών με πόλεις και κωμοπόλεις. Οι λόγοι ήταν κυρίως οικονομικοί, αφού υπήρχε ανάγκη όσο το δυνατό καλύτερης διαχείρισης των μικρών πόρων, καθώς και πολιτικοί, για να προσαρμόζεται η πολιτική των δήμων στην πολιτική της κυβέρνησης.[110]

Οι Δήμοι που προέκυψαν είχαν αρμοδιότητες που σχετίζονταν με τα απαιτούμενα έργα στην περιοχή ευθύνης τους όπως έργα οδοποιίας, γέφυρες κ.α., είχαν την ευθύνη της διοίκησης της τοπικής και αγροτικής αστυνομίας, την ίδρυση και συντήρηση των δημοτικών σχολείων, την ίδρυση, συντήρηση και ενίσχυση των ιδρυμάτων κοινωνικής περίθαλψης καθώς επίσης και για καθετί που είχε σχέση με την κοινωνική τους αποστολή.

Συνταγματικά ο θεσμός της τοπικής αυτοδιοίκησης αναγνωρίστηκε για πρώτη φορά έμμεσα με το σύνταγμα του 1844 σύμφωνα με το οποίο ο Δήμος αποτέλεσε μονάδα τοπικής αυτοδιοίκησης. Μετά το σύνταγμα του

---

[109] Ευρυδ. Μπέσιλα-Βήκα, *Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης*, ο.π, σ. 194.
[110] Γ. Κατρούγκαλου, *Τοπική διοίκηση και κοινωνία στη μετεπαναστατική Ελλάδα, «Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου»*, τεύχ.4, 1981, σ. 519.

1844 ο Κωλέττης ανέλαβε να οργανώσει τη διοικητική διαίρεση της χώρας, ώστε να διορθώσει τις αρνητικές συνέπειες που είχε το επαρχιακό συγκεντρωτικό σύστημα. Έτσι, δημιούργησε σχέδιο νόμου με το οποίο επανέφερε το νομαρχιακό σύστημα. Δεν έγινε καμία βελτίωση στις διατάξεις του προηγούμενου συστήματος τοπικής αυτοδιοίκησης. Το Σύνταγμα του 1844 δεν έλυσε τα προβλήματα της τοπικής αυτοδιοίκησης. Η εκλογή των δημοτικών αρχών γινόταν από το δημαιρεσιακό συμβούλιο και όχι από τους δημότες, κάτι που ίσχυε με το νόμο του 1833 και μέχρι το 1864. Εγκύκλιος[111] του κράτους πληροφορεί ότι κάποιοι Δήμοι της ελληνικής επικράτειας εκλέγουν υποψήφιους που δεν έχουν το ανάλογο μορφωτικό επίπεδο και εκλέγουν Δήμαρχο αγράμματο. Άλλη εγκύκλιος[112] βεβαίωνε ότι η έλλειψη παιδείας από την πλευρά του Δημάρχου δε συνάδει με τα υπηρεσιακά καθήκοντα μιας δημοτικής επιχείρησης. Μέχρι το 1856 ο Δήμαρχος δεν είχε καμία απολύτως ευθύνη για τη διαχείριση του δημοτικού χρήματος. Ο ρόλος του Δημάρχου ήταν διττός. «Ο Δήμαρχος διττόν φέρει χαρακτήρα, τον του δημοτικού κυρίως Άρχοντος και, εφ όσον καλείται όπως συμμετέχη εις την εκτέλεσιν πράξεων, αναγόμενων εις την εν γένει κυβέρνησιν του Κράτους, τον του δημοσίου ή κυβερνητικού υπαλλήλου, αλλά και τούτου, ως ιδιοφυής δημόσιος υπάλληλος, ιδίαν αποτελών τάξιν, μη συγχεόμενος τοις κυρίως δημοσίοις υπαλλήλοις, υπό την ακριβήν έννοιαν αυτών»[113]. Ο Δήμαρχος είναι μια πολυσχιδής προσωπικότητα που εγκλείει και τον ρόλο του δημοτικού άρχοντα και του κυβερνητικού υπαλλήλου, πρόκειται για μια προσωπικότητα που διαθέτει ιδιοφυία. Τα καθήκοντα του δημάρχου χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη κατηγορία αφορούσε την ενασχόληση με δημοτικές υποθέσεις, με το διορισμό των δημοτικών υπαλλήλων, την πληρωμή των δαπανών. Η δεύτερη κατηγορία σχετιζόταν με τη στρατολογία, τις στρατιωτικές εισφορές, με τη βεβαίωση των φόρων

[111] Η υπ΄αρ. 9 της 8 Φεβρουαρίου 1851.
[112] Η υπ΄αρ. 19 της 7 Μαρτίου 1852.
[113] Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893, σελ.48-49.

του δημοσίου[114]. Ο Δήμαρχος και το αξίωμα του Δημάρχου συνδεόταν με ένα αξίωμα τιμής και όχι με χρήματα και μισθούς. Η μόνη παροχή που μπορεί να είχε ήταν η αμοιβή του προσωπικού που είχε στο γραφείο του και οι υπόλοιπες ανάγκες που απέρρεαν από αυτό. Υπήρχαν βέβαια πολλοί Δήμαρχοι, οι οποίοι δώριζαν την αντιμισθία τους στο δήμο, μνημονεύονται αρκετοί δήμαρχοι όπως ο Κ. Κουντουριώτης, Δήμαρχος Ύδρας[115]. Τέλος, η απόλυση των δημάρχων πραγματοποιούνταν μόνο με απόφαση του Βασιλιά ή τίθονταν σε προσωρινή παύση με απόφαση του Νομάρχη. Εκείνο που κάνει ιδιαίτερη εντύπωση είναι η παύση τους και απόλυση τους χωρίς όμως να εξηγούνται οι λόγοι που γίνεται αυτό.

Ρητή συνταγματική κατοχύρωση έγινε με το Σύνταγμα του 1864. Με το άρθρο 105 θεσπίστηκε η άμεση εκλογή των δημοτικών αρχών συμπεριλαμβανομένου και του δημάρχου. Το συγκεκριμένο άρθρο που ψηφίστηκε ομόφωνα πρόβλεπε ότι «η εκλογή των δημοτικών αρχών θέλει γίνεσθαι διαμέσου καθολικής και μυστικής διά σφαιριδίων ψηφοφορίας». Επίσης, σημαντική είναι η θέσπιση της καθολικότητας της ψηφοφορίας δεδομένου ότι μέχρι τότε οι πολίτες διακρίνονταν σε «μάλλον φορολογούμενους» και μη και η διάκρισή τους αυτή προσδιόριζε σαφώς και τα δικαιώματα του εκλέγειν και του εκλέγεσθαι.

Οι συνενώσεις που προέβλεπε ο νόμος δυστυχώς δεν έγιναν με κάποιο οργανωμένο σχέδιο. Έτσι, οι Δήμαρχοι που εκλέχτηκαν κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν πολλά προβλήματα, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις η περιφέρεια ήταν πολύ μεγάλη και οι τοπικές ανάγκες ήταν αδύνατο να αντιμετωπιστούν με τις δυνατότητες που είχαν οι αρχές.

Το Σύνταγμα το 1864 υπήρξε το πρώτο ελληνικό Σύνταγμα που αναγνώρισε στους Δήμους το θεσμό της τοπικής αυτοδιοίκησης[116] και με το άρθρο 105 η εκλογή των δημοτικών αρχών θα γίνεται «δια αμέσου,

---

[114] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.389.
[115] Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893, σελ.256.
[116] Ευρυδ. Μπέσιλα-Βήκα, *Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης*, ο.π, σ. 195.

καθολικής και μυστικής δια σφαιριδίων ψηφοφορίας»[117]. Η εκλογή των Δημάρχων «απέβη μάλλον πηγή δεινών»[118]. Πράγματι η εκλογή των Δημάρχων οδηγούσε τον δήμαρχο στην συγκέντρωση της απόλυτης εξουσίας σε μια μεγάλη περιφέρεια χωρίς όμως να είναι ικανός να προσφέρει έργο και τις υπηρεσίες του στην αντιμετώπιση προβλημάτων. Η μόνη μεταρρύθμιση που πραγματοποιήθηκε με το Σύνταγμα του 1864 ήταν το εκλογικό δημοτικό σύστημα. Η επιτροπή της Εθνικής Συνέλευσης υπέβαλε σχέδιο «περί συστάσεως των δήμων», γιατί χαρακτήριζε αποτυχημένο το δημοτικό νόμο του 1833. Η αποτυχία συνίστατο στην μεγάλη συγκέντρωση εξουσίας από τη διοίκηση και στην παραμέληση της κοινότητας[119]. Έτσι, στο σχέδιο που υποβλήθηκε, προέβλεπε για την αποφυγή συγκέντρωσης εξουσίας από τη διοίκηση, την εκτέλεση των αποφάσεων από τα δημοτικά συμβούλια και την εξέτασή τους μόνο αν υπήρχε προσφυγή, τη αναίρεση της διοικητικής εποπτείας του νόμου του 1833 και την έκκληση των αποφάσεων του Επαρχιακού συμβουλίου ενώπιον του Πρωτοδικείου[120]. Όσον αφορά το θέμα της παραμέλησης της κοινότητας το σχέδιο νόμου προέβλεπε το κατώτατο όριο για τον πληθυσμό των δήμων να είναι 500 δημότες κάτοικοι, να διαχειρίζονται οι κοινότητες την περιουσία τους ξέχωρα από τον δήμο και τις άλλες κοινότητες που απαρτίζουν το δήμο[121].

Επιπρόσθετα, θέσπισε νέο δημοτικό εκλογικό σύστημα με διατάξεις ανάλογες με όσα ίσχυαν ήδη στις βουλευτικές εκλογές. Σύμφωνα με το νόμο, που προέκυψε μετά την ψήφιση του Συντάγματος (19 Νοεμβρίου 1864), το δικαίωμα του εκλέγειν είχαν όσοι πολίτες είχαν συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας τους και ασκούσαν στο δήμο κάποιο επάγγελμα ή είχαν κάποια περιουσία. Οι εκλογικοί κατάλογοι των δημοτικών εκλογών ήταν οι ίδιοι με

[117] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.393.
[118] Χ. Κλειώση, *Ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδιξ*, 1974, σελ.24.
[119] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.394.
[120] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.394.
[121] Χ. Κλειώση, *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι 1977, σελ.395.

αυτούς των βουλευτικών εκλογών.[122] Ο νόμος αυτός καταργήθηκε ως προς τις βουλευτικές εκλογές με νόμο του 1877[123] και ως προς τις δημοτικές με νόμο του 1912.[124] Εκτός όμως από την αλλαγή του δημοτικού εκλογικού συστήματος και την αναγνώριση του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης με το Σύνταγμα δεν έγιναν οι απαραίτητες τομές για την αναβάθμιση της αυτοδιοίκησης που ήταν απαραίτητες για την ανάπτυξη της χώρας.

Το Σύνταγμα του 1911 ονομάζεται περίοδος συνταγματικής πρόβλεψης. Η μοναδική πρόβλεψη του συγκεκριμένου Συντάγματος για την τοπική αυτοδιοίκηση είναι η διάταξη του άρθρου 105 περί εκλογής των δημοτικών αρχών δια της καθολικής ψηφοφορίας. Μπορεί με το άρθρο 105 του Συντάγματος του 1911 να έχουν όλοι εκλογικό δικαίωμα όμως δεν πληροφορεί τι γίνεται με «το άμεσον της εκλογής και τη μυστικότητα της ψηφοφορίας»[125].

Θεμελιώδης είναι ο νόμος ΔΝΖ' του 1912 «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων». Το κείμενο του νόμου διέπει και τη σημερινή νομοθεσία για την τοπική αυτοδιοίκηση και τη βάση αυτής. Στο άρθρο 1 του νόμου ΔΝΖ' ομόφωνα η Βουλή αποφάσιζε ότι οι Δήμοι ήταν οι πρωτεύουσες των Νομών και οι πόλεις που είχαν άνω των 10.000 κατοίκων. Οι Δήμοι ενεργούσαν για τις δημοτικές υποθέσεις δια του Δημάρχου, των Παρέδρων, του δημοτικού συμβουλίου και της δημαρχιακής επιτροπής. Κάθε Δήμος σύμφωνα με το άρθρο 93 εξέλεγε εκτός από τον Δήμαρχο, Δημαρχιακούς Παρέδρους και Δημοτικούς Συμβούλους. Αυτοί που είχαν άνω των 100.000 κατοίκων εξέλεγαν τέσσερις Παρέδρους και τριάντα Συμβούλους, ενώ αυτοί που είχαν άνω των 30.000 κατοίκων τέσσερις Πάρεδρους και 24 Συμβούλους. Με το άρθρο 95 ο Δήμαρχος ήταν η εκτελεστική εξουσία του δήμου, διέταζε την είσπραξη των δημοτικών εσόδων, εκπροσωπούσε το Δήμο ενώπιον των Δικαστηρίων και πάσης αρχής. Επίσης, ο Δήμαρχος έπαιρνε μέρος στις

[122] Άρθρο 73 του Νόμου της 19ης Νοεμβρίου 1864.
[123] Ν. ΧΜΗ΄ του 1877.
[124] Ν. ΔΝΖ΄ του 1912.
[125] Χ. Κλειώση, *Ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδιξ*, 1974, σελ.24.

συζητήσεις των Δημοτικών Συμβουλίων αλλά δεν είχε δικαίωμα ψήφου. Με το άρθρο 96 βεβαιώθηκε η αμισθία του Δημάρχου, αφού έφερε το αξίωμα επί τιμή. Το δημοτικό συμβούλιο αγρυπνούσε για την διοίκηση του δήμου και γνωμοδοτούσε οσάκις όριζε αυτό ο νόμος. Με το άρθρο 131 κάθε υπήκοος του κράτους όφειλε να είναι μέλος κάποιου Δήμου ή κάποιας Κοινότητας. Με το άρθρο 132 περιγραφόταν η απόκτηση δικαιωμάτων από έναν δημότη. Η ιδιότητα του δημότη και τα δικαιώματά του προέκυπταν με τη γέννηση, μέσω της κατατάξεως, δια της εγγραφής μετά από αίτηση και δια νυμφεύσεως εντός του δήμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ

(1833 – 1862)

Ο Καποδίστριας δολοφονείται το 1832. Το έτος 1832 χαρακτηρίζεται από πολλούς για τη χώρα ως «*το πιο αξιοθρήνητο από τα έτη του πολέμου…και οι Έλληνες υπέφεραν περισσότερο από τη σκληρότητα και τη λεηλασία των συμπατριωτών τους παρά από τις τουρκικές επιδρομές…ενώ στο τέλος του χρόνου η χώρα ήταν εντελώς εξουθενωμένη…*» [126]. Στη χώρα επικρατούσε χαός, γιατί τα δικαστήρια δεν λειτουργούσαν, η Γερουσία δεν συνερχόταν και ως τρόπος επιβίωσης στη χώρα της κρίσης ήταν η χρήση βίας.

Με τη συνθήκη του Λονδίνου της 25ης Απριλίου (7 Μαΐου) 1832, οι Μεγάλες Δυνάμεις αποφάσισαν η Ελλάδα να αποτελεί ένα ανεξάρτητο κράτος (Βασίλειο). Η συνθήκη όριζε τον ανήλικο πρίγκιπα της Βαυαρίας ως βασιλέα της Ελλάδας και τριμελή αντιβασιλεία που θα ασκούσε τη βασιλική εξουσία μέχρι ο Όθωνας να ενηλικιωθεί. Την 25η Ιανουαρίου 1833 Βασιλέας και Αντιβασιλείς αποβιβάσθηκαν στο Ναύπλιο και έπειτα από είκοσι μέρες εκδόθηκε το πρώτο βασιλικό διάταγμα. Ο Όθων αναγορεύτηκε βασιλεύς της Ελλάδος και στο πρωτόκολλο της εκλογής του αναφέρεται ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις συμφώνησαν «*στο ότι ήταν κατεπείγουσα ανάγκη να γίνει, ότι τη θεώρησαν ως το μόνο μέσον για την κατάπαυση των ενδοελληνικών τριβών και στο ότι η προβολή του Όθωνα ήταν η άριστη εκλογή την δύνανται να κάμωσιν*»[127].

Η συνθήκη περίγραφε ρητά ότι ο Όθωνας θα προσαγορευόταν Βασιλεύς και όχι Ηγεμόνας Κυριάρχης ενώ δινόταν διαβεβαίωση ότι τα σύνορα της Ελλάδος θα διευρύνονταν και θα παρεχόταν στρατιωτική

[126] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.9.
[127] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862)Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.57.

βοήθεια στην Ελλάδα με 3.500 στρατιώτες Βαυαροί, οι οποίοι θα πληρώνονταν από το ελληνικό κράτος[128].

Το πρώτο βασιλικό διάταγμα[129] όριζε ότι βασικός σκοπός του Βασιλιά και των Αντιβασιλέων ήταν να αποκτήσει το νεοσύστατο ελληνικό βασίλειο νομική υπόσταση με τη θέσπιση των απαιτούμενων νόμων. Η περίοδος της Βαυαρικής Αντιβασιλείας αποτελεί θεμελιώδη λίθο στη διοικητική ιστορία της Ελλάδος, γιατί επιχειρείται η διοικητική οργάνωση του Ελληνικού Κράτους. Το έργο που συντελέστηκε θεωρείται σπουδαίο καθώς πολλοί κλάδοι της δημόσιας ζωής οργανώνονται και λειτουργούν βάσει μιας σειράς νομοθετικών κειμένων που λαμβάνουν χώρα εκείνη την περίοδο.

Η χώρα είχε εξουθενωθεί και είχε περιέλθει σε κρίση. Ο Όθωνας και οι Αντιβασιλείς καλούνταν να ανασυγκροτήσουν τη χώρα και να ξεπεράσουν πολεμικές συγκρούσεις, πολιτικές διαμάχες, απώλειες και καταστροφές σε οικονομία, εμπόριο και έμψυχο υλικό. Η Αντιβασιλεία είχε ως κύριο μέλημα της την οικονομική και διοικητική ανασυγκρότηση της χώρας που έδειχνε να καταρρέει. Η Αντιβασιλεία ήταν τριμελής και αποτελείτο από τον κόμητα Joseph von Armansperg, τον καθηγητή του Πανεπιστημίου του Μονάχου G. Ludwing von Maurer και τον υποστράτηγο Karl Wihelm von Heideck. Ο Armansperg θα ήταν αντιπρόεδρος της Αντιβασιλείας , ο Maurer θα ήταν υπεύθυνος για θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την εκκλησία και την δικαιοσύνη ενώ ο Heideck θα είχε αρμοδιότητες για θέματα ενόπλων δυνάμεων. Μυστικός σύμβουλος ήταν ο Abel ο οποίος θα ασχολείτο με θέματα εσωτερικής διοίκησης και ο Greiner με την οικονομία. Πρώτες αποφάσεις για την τριμελή Αντιβασιλική Επιτροπή ήταν «η καθιέρωση ενός όρκου πίστεως για όλους τους Έλληνες πολίτες, η ενσωμάτωση των

[128] «Τον Αύγουστο στις 18/30 του 1832 η Διάσκεψη του Λονδίνου καθόρισε ως βόρειο σύνορο του ελληνικού κράτους τη νοητή γραμμή Αμβρακικού – Παγασητικού. Σε αυτό το κράτος περιλαμβάνονταν η Στερεά Ελλάδα, η Πελοπόννησος, οι Βόρειες Σποράδες, οι Κυκλάδες και η Εύβοια», Βλ. Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833-1862)Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ. 58.

[129] Β.Δ 16ης (28) Φεβρουαρίου 1833 (ΦΕΚ 1). *Περί της εσωτερικής διοικήσεως της Ελλάδος κατά την άφιξιν του Όθωνος* βλ. Δημακόπουλος Γ. Δ. *Η εσωτερική διοίκησις της Ελλάδος κατά την άφιξιν του Όθωνος*, Περιοδικό Μνημοσύνη, τόμος τρίτος, Εν Αθήναις, 1970- 1971.

αποδιδομένων επαρχιών στο ελληνικό κράτος, η καθιέρωση της σημαίας και των σφραγίδων του κράτους καθώς και η εισαγωγή νομισματικού συστήματος»[130] .

Βάσει της συνθήκης του Λονδίνου η Αντιβασιλεία μπορούσε να υλοποιήσει ελεύθερα το πρόγραμμά της, αλλά και να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προέκυπταν από την αναβίωση του τοπικισμού και του πελατειακού συστήματος που βρισκόταν σε εξέλιξη εκείνη την περίοδο.

Η διοικητική διαίρεση της χώρας το έτος 1833

Το Βασιλικό Διάταγμα που εκδόθηκε τον Απρίλιο του 1833 όριζε τη διοικητική διαίρεση της χώρας σε διοικητικές περιφέρειες. Αποτελείτο από 20 άρθρα τα οποία καθόριζαν το σχηματισμό δέκα νομών και σαράντα επτά επαρχιών. Τα πρώτα δεκατρία άρθρα του Βασιλικού διατάγματος περιλάμβαναν τη διαίρεση των νομών και των επαρχιών. Τα αμέσως επόμενα επτά άρθρα περιγράφουν τον τρόπο που θα διοικούνται οι επαρχίες, για τον νομάρχη και τις αρμοδιότητες του επαρχιακού συμβουλίου[131].

Ο περί δήμων νόμος[132]

Η απουσία διοικητικών στελεχών στην Ελλάδα έδωσε τον σχεδιασμό και τη σύνταξη του περί δήμων νόμο σε Γερμανούς νομοθέτες, οι οποίοι

---

[130] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862)Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.59.

[131] Β.Δ. της 3ης (15) Απριλίου 1833 (ΦΕΚ 12) *Περί της διαιρέσεως του βασιλείου και της διοικήσεώς του.*

[132] Ο Τιμολέων Φιλήμων σχετικά αναφέρει: « Επί ταις βάσεσι ταύταις δ' ιδρύων την δημοτικήν νομοθεσίαν και κανονίζων τα των δήμων πράγματα, εδείχθη ευνούστερος τοις Δήμοις ή τω όλω Κράτει· διότι εν τοις Δήμοις, και υπέρ αυτών, εδημιουργησε Σώμα, δι' αμέσου εκλογής υπό των Δημοτών εξ' αυτών απαρτιζομένον, το Δημοτικόν Συμβούλιον, αυτό δικαιούμενον να κανονίζη την διαχείρισιν των κοινοτικών χρημάτων και να ρυθμίζη εν γένει τα της διευθύνσεως των δημοτικών υποθέσεων, ενώ την εύνοιαν ταύτην ηρνήθη τω όλω Κράτει, όπερ αρχήθεν δεν απήλαυσε του αναφαίρετου δικαιώματος του μετέχειν εις την διαχείρισιν των ιδίων υποθέσεων, δι' εκλεγομένων υπ' αυτού Αντιπροσώπων, Βουλήν τινα ή νομοθετικόν Σώμα απαρτιζόντων. Όσω αφορά εις το Κράτος, η νομοθετικλη και εκτελεστική εξουσία πράγματι απεδόθη ταις χερσί του Βασιλέως · διότι αυτός ήν και ο επιβαλλών τους φόρους, και ο κανονίζων την είσπραξιν αυτών, καο ο διαχειριζόμενος, κατ' ιδίαν βούλησιν, τα κοινά, ουδένα έχων τον πράγματι συμπράττοντα εθνικό αντιπρόσωπον», Τιμ. Φιλήμονος, «*Ο Δήμαρχος*», 1893, σελ. 33-34.

αγνοούσαν την ιστορική συνέχεια του ελληνικού κράτους καθώς και την ελληνική ιδιοσυγκρασία, ψυχολογία και παράδοση. Τον Οκτώβριο του 1833 η συσταθείσα γνωμοδοτική επιτροπή κατέθεσε το νομοσχέδιο «*περί σχηματισμού και διαιρέσεως των δήμων*[133]».

Ο νόμος «Περί συστάσεως των δήμων» είναι ο πρώτος νόμος που αφορά την τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου βαθμού. Συγκεκριμένα, η ελληνική επικράτεια διαιρέθηκε σε δήμους που διακρίνονταν σε τρεις τάξεις, δήμος α' τάξεως θεωρείτο ένας δήμος με 10.000 κατοίκους. Δήμοι β' τάξεως όσοι είχαν τουλάχιστον 2.000 κατοίκους και γ' τάξεως όλοι οι υπόλοιποι.

Ο δήμαρχος, ο πάρεδρος και το δημοτικό συμβούλιο αποτελούσαν την αρχή και τη βάση κάθε δήμου. Ο δήμαρχος ήταν εκείνος που ασκούσε την εκτελεστική αρχή και ήταν αρμόδιος για την εποπτεία της τοπικής αστυνομίας. Οι πάρεδροι είχαν βοηθητικό ρόλο δίπλα στο δήμαρχο. Ο δήμαρχος και οι πάρεδροι είχαν θητεία που διαρκούσε τρία χρόνια, ενώ υπήρχε και η δυνατότητα κάποιος να παυθεί από τα καθήκοντά του. Επιπλέον, κάθε δήμος είχε υπεύθυνο κάποιον εισπράκτορα με σκοπό τη παρακολούθηση και την τήρηση δαπανών, εσόδων και λογαριασμών του δήμου.

Ο δήμαρχος είχε ως συνεπικουρούσα και συνεπιτηρούσα αρχή το δημοτικό συμβούλιο το οποίο όμως δεν είχε για πρόεδρό του το δήμαρχο παρά μόνο ένα από τα μέλη του. Μόνο ο βασιλιάς είχε την απόλυτη ευθύνη και το απόλυτο δικαίωμα να διαλύει το δημοτικό συμβούλιο και να προκηρύσσει εκλογές μέσα σε χρονικό διάστημα τεσσάρων εβδομάδων.

Δικαίωμα ψήφου είχαν μόνο όσοι φορολογούνταν με άμεσους δημοτικούς φόρους, ωστόσο η εκλογή των παρέδρων όπως και του δημάρχου δεν ήταν άμεση. Ένα ειδικό όργανο αυτό του δημαιρεσιακού συμβουλίου και όχι οι δημότες εξέλεγαν το δήμαρχο και τους παρέδρους. Το δημαιρεσιακό

[133] Η κατάθεση του νομοσχεδίου συνοδεύτηκε και από Βασιλική Απόφαση, η οποία αποτελείτο από τις θεμελιώδεις αρχές του νόμου και ανέφερε το πνεύμα που το διέπνεε. Ο Αντωνιάδης Σπυρίδων είναι αυτός, που περιλαμβάνει όλη την Βασιλική Απόφαση στην εργασία του *Τα Δημοτικά*, Εν Αθήναις, (1842) 1866, σελ. 299-238 στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σ.7.

συμβούλιο αποτελούνταν από δημότες που είχαν μεγαλύτερη φορολογία μέσα στο δήμο και από μέλη του δημοτικού συμβουλίου. Ο βασιλιάς διόριζε δημάρχους, όταν το δημαιρεσιακό συμβούλιο επέλεγε τρεις υποψήφιους, σε δήμους α' τάξεως και β' τάξεως ενώ ο νομάρχης επέλεγε και διόριζε σε δήμους τρίτης τάξεως. Η εκλογή του παρέδρου πραγματοποιούνταν με την επιλογή ενός μόνον υποψηφίου.

Όταν το δημοτικό συμβούλιο λάμβανε κάποιες αποφάσεις, αυτές δε γίνονταν άμεσα εκτελέσιμες, γιατί θα έπρεπε πρώτα να υποβληθούν στον έπαρχο και κατόπιν στο νομάρχη. Οι αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου εκτελούνταν μόνο και εφόσον είχαν περάσει δεκαπέντε μέρες και ο έπαρχος ή ο νομάρχης με απόφασή τους δεν είχαν εμποδίσει την εκτέλεσή τους. Υπήρχαν και κάποιες αποφάσεις του δημοτικού συμβουλίου που έπρεπε πρώτα για να είναι εκτελεστές να πάρουν την έγκριση του νομάρχου αλλά υπήρχαν και ειδικές περιπτώσεις όπου το συμβούλιο είχε κάθε δικαίωμα να προσβάλει τις αποφάσεις του έπαρχου ή του νομάρχη και να προσφύγει απευθείας στον υπουργό εσωτερικών.

Πολλά νομοθετήματα και πολλές αποφάσεις και διαταγές[134] προέκυψαν μετά από το νόμο «περί συστάσεως των δήμων», οι οποίες δε δημοσιεύτηκαν στην Ε.τ.Κ. Οι έπαρχοι και οι νομάρχες σε συνεργασία με τις υπηρεσίες τους ήταν υπέθυνοι να πραγματοποιήσουν πληθυσμιακή και γεωγραφική καταγραφή, μία διαδικασία, η οποία θεωρείται χρονοβόρα περίπλοκη, απαιτώντας χρόνο βάσει της οποίας θα προέκυπτε ο σχηματισμός των δήμων. Γι' αυτό το λόγο συστήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών ένα ειδικό τμήμα, το οποίο ονομάσθηκε «*Γραφείον της δημοσίου οικονομίας*» την κύρια ευθύνη του οποίου την είχε ο υπουργός. Το συγκεκριμένο τμήμα ανέλαβε όλες τις αρμοδιότητες που υπάγονται σήμερα στις στατιστικές υπηρεσίες. Επιπλέον,

[134] Στις 15 (27) Απριλίου 1834 ένα σημαντικό κείμενο αυτό των *Οδηγιών περί σχηματισμού των δήμων του Βασιλείου της Ελλάδος* εκδόθηκε με τη μορφή εγκυκλίου. Το κείμενο αυτό απαρτίζεται από τρία βασικά κεφάλαια: α) Περί σκοπού της συστάσεως των δήμων, β) Γενικαί αρχαί δια τον σχηματισμόν των δήμων, γ) Περί της εκτελέσεως του σχηματισμού των δήμων. Δηλιγιάννης Π. Θ.- Ζηνόπουλος Κ. Γ. *Ελληνική νομοθεσία*, αποτελείται από επτά τόμους που εκδόθηκαν από το 1846 έως το 1878. βλ. σελ. 30. 31 στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.9.

στο τμήμα αυτό ανατέθηκε η συλλογή και η επεξεργασία όλων εκείνων των στοιχείων για το σχηματισμό των δήμων με την συνεργασία των ιατρών, μηχανικών και εφόρων αρχαιοτήτων των κατά τόπους νομών και επαρχιών. Κάθε τοπικός παράγοντας μαζί με όλους τους αρμόδιους και τις τοπικές υπηρεσίες ανέλαβε να συντάξει «*…ακριβή χωρογραφικήν και τοπογραφικήν περιγραφήν του κράτους…*» και «*…να καταστρώση εύχρηστους πίνακας του αριθμού των κατοίκων του…*»[135] καθώς επίσης και την οριοθέτηση των επαρχιών και των δήμων.

Ο μηχανισμός των διοικήσεων και των Υποδιοικήσεων το έτος 1836 και οι Μεταρρυθμίσεις το 1838

Το 1836 ο Βαυαρός Βασιλιάς Όθωνας αναχώρησε για την Βαυαρία για να επισκεφθεί τους γονείς του. Φεύγοντας, άφησε με ειδικό βασιλικό διάταγμα πολλές αρμοδιότητες στο Υπουργικό Συμβούλιο. Το ειδικό Βασιλικό διάταγμα της 23ης Απριλίου (5 Μαΐου) 1836 (ΦΕΚ 18) επιφόρτιζε με νέα καθήκοντα στο Υπουργικό συμβούλιο. Ο Armansberg ως Αρχιγραμματέας είχε σημαντικό ρόλο στα πολιτικά δρώμενα της χώρας. Την 20η Ιουνίου (2 Ιουλίου) 1836 (ΦΕΚ 28) ο Αρχιγραμματέας άλλαξε το νομαρχιακό σύστημα του 1833 με το διάταγμα «*Περί διοικητικού οργανισμού*».

Με το διάταγμα «*Περί διοικητικού οργανισμού*» «διατηρείται η διοικητική διαίρεση που χωρίζει τη χώρα σε νομούς και επαρχίες αλλά καταργεί τις θέσεις των νομαρχών, των νομοδιευθυντών και των επάρχων καθώς και τις υπηρεσίες τους»[136]. Με την κατάργηση του υπάρχοντος μηχανισμού η επικράτεια διαιρέθηκε σε τριάντα διοικήσεις και δεκαεννέα υποδιοικήσεις.

---

[135] Ελ. Σκιαδάς., *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.10.

[136] Ν. Δεληνίκος, *Αποκέντρωσις και διοικητικά συστήματα εν Ελλάδι*, Ανάτυπον εκ του περιοδικού Επιθεώρησις δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου, τεύχος 1-2, Αθήναι, 1957, σελ. 4, στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.13.

Κάθε διοίκηση υπάγονταν στις άμεσες διαταγές των Υπουργείων. Διοικητές και υποδιοικητές τελούσαν υπό τις διαταγές των ανωτέρων τους καθώς και οι υποδιοικητές τελούσαν υπό τις διαταγές των διοικητών. Στις 22 Ιουνίου (4 Ιουλίου) (ΦΕΚ 29) διορίσθηκαν οι πρώτοι διοικητές και υποδιοικητές.

Όταν ο Όθωνας επέστρεψε από τη Βαυαρία τον Φεβρουάριο του 1837 ήταν ήδη παντρεμένος με τη διαμαρτυρόμενη πριγκίπισσα του Oldenburg Αμαλία. Την επόμενη μέρα από την άφιξή του απόλυσε τον αρχικαγκελάριό του και αποφάσισε την κατάργηση του αξιώματος του προέδρου του Υπουργικού συμβουλίου. Στη θέση του Αρχιγραμματέα διόρισε γραμματέα του Βασιλικού οίκου και της Επικράτειας τον νομικό και οικονομολόγο Ignaz von Rudhart, ο οποίος υπέβαλε την παραίτησή του το Δεκέμβριο του 1837. Κατά την οθωνική περίοδο για τα δημόσια πράγματα της χώρας, κυριαρχούσα προσωπικότητα εμφανίζεται ο Γεώργιος Γλαράκης[137].

Ο μηχανισμός των διοικήσεων και των υποδιοικήσεων για την περιφέρεια της χώρας θεωρήθηκε ως ένας μηχανισμός συγκεντρωτικός αλλά και ένα σύστημα που αποτελούσε τροχοπέδη και προκαλούσε αρκετές αντιδράσεις προερχόμενες από την αντιπολίτευση. Επιπρόσθετα, υπήρχε δυσκολία στο να βρεθούν κατάλληλα πρόσωπα με ικανότητες για να καταλάβουν τις θέσεις των διοικητών και των υποδιοικητών και οικονομική δυσπραγία, προβλήματα, που οδήγησαν στην έκδοση ενός νέου Βασιλικού διατάγματος την 22 Ιουνίου (4 Ιουλίου) 1838 «*Περί μεταρρυθμίσεως των διοικήσεων*»(ΦΕΚ 24). Με το συγκεκριμένο διάταγμα έγιναν αλλαγές στο σύστημα της διοικητικής διαίρεσης της χώρας και οι διοικήσεις από τριάντα μειώθηκαν σε είκοσι τέσσερις και σε επτά υποδιοικήσεις. Το συγκεντρωτικό σύστημα των διοικήσεων και των υποδιοικήσεων μίκρυνε για να γίνει έτσι πιο λειτουργικό και πιο ευέλικτο.

[137] Γεώργιος Γλαράκης (1789-1855). Γεννήθηκε στη Χίο ενώ σπούδασε ιατρική στη Βιέννη. Πολύτιμη ήταν η προσφορά του στον Αγώνα του Έθνους. Υπηρέτησε Γραμματέας Εξωτερικών και Ναυτικών (1831) επί Καποδίστρια. Συμμετείχε ως βουλευτής στην επιτροπή συντάξεως του Συντάγματος. Γερουσιαστής (1850- 1855) και Πρόεδρος της Αρχαιολογικής Εταιρείας (1844-1847).

Οι υφιστάμενες υποδιοικήσεις καταργούνται

Το 1843 με Βασιλικό διάταγμα την 29η Ιουλίου (10 Αυγούστου) (ΦΕΚ 28) «*Περί καταργήσεως των υφιστάμενων υποδιοικήσεων του κράτους*» καταργήθηκαν όλες οι υποδιοικήσεις της επικράτειας. Μοναδική εξαίρεση έγινε στην υποδιοίκηση Σπετσών, η οποία αποχωρίσθηκε από τη διοίκηση της Αργολίδος και ενώθηκε με την υποδιοίκηση της Ύδρας. Οι υποδιοικητές απολύθηκαν και οι αρμοδιότητές τους πέρασαν στους διοικητές.

Η μοναρχία αλλάζει το διοικητικό σύστημα

Με αφορμή την επανάσταση της 3ης (15) Σεπτεμβρίου του 1843 δόθηκε τέλος στην επανάσταση απολυταρχική παρουσία του Όθωνα και έφερε στη χώρα τη συνταγματική μοναρχία, η οποία επέβαλλε την αλλαγή του διοικητικού συστήματος. Εκείνη την περίοδο ο τύπος και η γερουσία καταδικάζουν το υπάρχον σύστημα διοικήσεως και επιλέγουν να εκθειάσουν εκείνο του 1833, το νομαρχιακό.

Ο σχηματισμός της επιτροπής της Βουλής[138] είχε ως κύριο μέλημά της την μελέτη για την επαναφορά του νομαρχιακού συστήματος διοίκησης. Η επιτροπή της Βουλής κατέθεσε σχέδιο νόμου την 14η Μαρτίου 1845. Βάσει των Γενικών Αρχείων του Κράτους ο νόμος της 5ης Δεκεμβρίου 1845 (ΦΕΚ 32) «*Περί διοικητικής διαιρέσεως του Κράτους*» κατάργησε το νόμο περί διοικήσεων και υποδιοικήσεων και επανέφερε το νομαρχιακό σύστημα. Ελάχιστες αλλαγές πραγματοποιήθηκαν με τον νέο νόμο. Οι οργανωτικές λεπτομέρειες του νόμου του 1833 δε διαφέρουν καθόλου με αυτό του 1845 παρά μόνο η θέση του διευθυντού νομαρχίας. Επιπλέον, ορίστηκαν νέες αρμοδιότητες νομαρχών και επάρχων. Η περιφερειακή διοίκηση του 1845 απαρτίζονταν από μια επιτροπή συντάξεως νομοσχεδίων. Τα πρόσωπα που

[138] Η επιτροπή της Βουλής αποτελείτο από τον βουλευτή Μαυρομιχάλη, τον βουλευτή Ράγκο Πάνο, τον βουλευτή Μαρκεζίνη Θωμά και Παλαμήδη Ρήγα στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.17.

την αποτελούσαν ήταν Σ. Αντωνιάδης [139], Γ. Χρυσίδης [140], Κ. Θ. Κολοκοτρώνης[141] και Ν. Κ. Σπανόπουλος[142].

Στο συγκεκριμένο διάταγμα οι έδρες των επάρχων και των νομαρχών δε δημοσιεύτηκαν για τους εξής δύο λόγους. Πρώτον, υπήρχε διάθεση να αλλάξουν οι έδρες, που είχαν ορισθεί από το έτος 1833 και δεύτερον οι βουλευτές ασκούσαν πιέσεις άλλοτε εκφράζοντας ένα τοπικιστικό πνεύμα και άλλοτε επικαλούνταν διάφορους ιστορικούς κυρίως λόγους υπερτονίζοντας κάθε φορά την προσφορά της πόλης εκλογής τους στον υπέρ ανεξαρτησίας αγώνα. Με αυτόν τον τρόπο οι βουλευτές επιθυμούσαν η πόλη εκλογής τους να αποτελέσει έδρα του οικείου νομάρχου. Στο σύνολο δημιουργήθηκαν είκοσι έξι επαρχίες αντί να σχηματισθούν επί συνόλου σαράντα εννέα.

Τελικά, το διοικητικό σύστημα αυτό παρέμεινε έως το 1887. Όταν αναγορεύτηκε ο Γεώργιος Α΄ Συνταγματικός βασιλέας των Ελλήνων και η Εθνοσυνέλευση ψήφισε την τήρηση του Συντάγματος το 1864 το διοικητικό σύστημα του 1845 δεν επηρεάστηκε καθόλου[143]. Θεωρείται επιτυχημένο και θεμελιωμένο στην κοινή συνείδηση και έχει αποκτήσει ρίζες που του επιτρέπουν να αποτελεί παράδοση για το διοικητικό μας σύστημα και να ισχύει μέχρι τις μέρες μας.

Ο σχηματισμός των Δήμων από το 1834 έως το 1836

Για τους πρώτους σχηματισθέντες Δήμους της επικράτειας υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση, η οποία οφείλεται σε μη δημοσιευμένα στοιχεία αλλά

[139] Αντωνιάδης Σπυρίδων (1808- 1873). Γεννήθηκε στη Χαλέπα και πέθανε στην Αθήνα. Ιστορικός και πολιτικός. Συμμετείχε στην οργανωτική προσπάθεια για την εφαρμογή του δημοτικού συστήματος. Υπουργός Παιδείας (1866) και πολλές φορές νομάρχης.

[140] Χρυσίδης Γεώργιος. Το 1829 διορίστηκε στο Εθνικό Τυπογραφείο ενώ διορίστηκε καθηγητής όταν μεταφέρθηκε η πρωτεύουσα στην Αθήνα.

[141] Κολοκοτρώνης Κωνσταντίνος (1804- 1849). Αγωνιστής της Επαναστάσεως και βουλευτής Γορτυνίας. Στην κυβέρνηση Κουντουριώτου διετέλεσε Υπουργός Εξωτερικών.

[142] Στους καταλόγους των πρακτικών της Βουλής ο Ν. Κ. Σπανόπουλος δεν αναφέρεται ως βουλευτής αλλά και δεν έχουν βρεθεί βιογραφικά στοιχεία.

[143] «Στο νέο Σύνταγμα του 1864 δεν υπήρχε καμία διάταξη που να αφορά ζητήματα τοπικής αυτοδιοίκησης παρά μόνο ένα από τα 110 άρθρα, το 105, που περίγραφε τον τρόπο εκλογής των δημοτικών αρχών». Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.18.

και ελλιπής πληροφόρηση σε ότι σχετίζεται με την εξέλιξη του σχηματισμού των δήμων. Η μοναδική πηγή πληροφόρησης γύρω από τον σχηματισμό των Δήμων είναι η υπηρεσιακή αλληλογραφία του Υπουργείου Εσωτερικών με την Αντιβασιλεία.

Αναμφίβολα ο σχηματισμός των Δήμων επηρεαζόταν από τις επικρατούσες συνθήκες που υπήρχαν σε κάθε τόπο. Τέτοιες συνθήκες ήταν οι πολιτικές και προσωπικές φιλοδοξίες των κατά τόπους προσώπων που ασχολούνταν με τη διοικητική περιφέρεια και τη διοίκησή της.

Ο σχεδιασμός και η οργάνωση των Δήμων πέρασε στην ευθύνη του Ι. Κωλέττη, ο οποίος ήταν επικεφαλής της Γραμματείας του Υπουργείου Εσωτερικών. Βοηθός του Κωλέττη ήταν ο Παναγιώτης Σούτσος[144]. «*Εις τον επί ημερομισθίω προσληφθέντα όλως προσωρινώς Παν. Σούτσον ανετέθη ειδικώτερον η όλη επιστασία των δημοτικών υποθέσεων*». [145] Όμως με τη δημιουργία του Γραφείου Δημόσιας Οικονομίας τα περί σχηματισμού και οροθεσίας των δήμων μετατοπίστηκαν οι αρμοδιότητες από τον Π. Σούτσο στους υπαλλήλους της συγκεκριμένης υπηρεσίας. Πολλά ονόματα ενεπλάκησαν στο σχηματισμό των δήμων κατά την πολιτεία του Κωλέττη και πολλές αρνητικές κριτικές υπήρξαν, όπως κατάχρηση δημοσίου χρήματος, κλοπές, ληστείες, διορισμοί και αρκετές αυθαιρεσίες.

Η Αντιβασιλεία του Όθωνα κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια στην ίδρυση των δήμων χωρίς να υπολογίσει δυσκολίες και εμπόδια που παρουσιάζονταν σε όλη την επικράτεια της χώρας με αποτέλεσμα να παρατηρούνται καθυστερήσεις και μη τελεσφόρηση του σχηματισμού των δήμων.

Η Αντιβασιλεία παρατηρώντας την αδικαιολόγητη καθυστέρηση στις κατευθυντήριες εντολές που έδινε στους νομάρχες και οι οποίοι δεν τις εκτελούσαν αποφάσισε και συνέταξε «*Οδηγίαι δια τον σχηματισμόν των*

[144] Σούτσος Παναγιώτης (1806- 1868). Φαναριώτης ρομαντικός πεζογράφος και ποιητής της Α΄ Αθηναϊκής Σχολής. Ανέπτυξε πολιτική δράση και το 1830 διορίσθηκε από τον Καποδίστρια Γραμματέας της Γερουσίας.

[145] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 81.

δήμων του Βασιλείου της Ελλάδος». Οι οδηγίες αυτές αποτελούνταν από τρία κεφάλαια. Το πρώτο κεφάλαιο «*Περί του σκοπού της συστάσεως των δήμων*» ανέφερε ότι σκοπός αυτής της διαίρεσης του κράτους είναι η αποκατάσταση της ευκολότερης και ομαλότερης διοίκησης του Κράτους. Στο δεύτερο κεφάλαιο των οδηγιών «*Γενικαί αρχαί δια τον σχηματισμόν των δήμων*» αναφέρεται σε φυσικά και τεχνικά χαρακτηριστικά δηλαδή στην οριοθέτηση των δήμων (πληθυσμός, έκταση, τα όρια). Στο τρίτο κεφάλαιο «*Περί της εκτελέσεως του σχηματισμού των δήμων*» οι έπαρχοι είχαν την υποχρέωση να παρατηρήσουν τη διαγραφή των ορίων των δήμων που ίσχυαν παλαιότερα και να καταστρώσουν νέον χάρτη με τον οποίο θα περιγράφεται αναλυτικά και με γεωγραφικές αποτυπώσεις όλες οι θέσεις των χωρίων.

Η Γραμματεία των Εσωτερικών μετά τη δημοσίευση και κοινοποίηση των Οδηγιών για το σχηματισμό των δήμων του Βασιλείου της Ελλάδος επέστησε την προσοχή στους νομάρχες να προσδώσουν χαρακτήρα επείγουσας σημασίας στην εκτέλεση όλων των οδηγιών, στην άμεση και γρήγορη συγκρότηση δήμων αυτοτελών οικισμών, των κωμοπόλεων και τέλος των οικισμών (α' και β' τάξεως).

Ταυτόχρονα με όλη αυτή τη διαδικασία εκφράστηκε δυσφορία και μη ικανοποίηση από την πλευρά της Αντιβασιλείας απέναντι στη Γραμματεία Εσωτερικών διότι η Γραμματεία επέλεξε να ακολουθήσει διαφορετική «οδό» σε σχέση με την έκδοση του νόμου «*Περί συστάσεως των δήμων*»[146]. Η Αντιβασιλεία αντέδρασε και προχώρησε σε σύνταξη νέου[147] σχεδίου οδηγιών, το οποίο σχετιζόταν με το σχηματισμό και την οριοθέτηση των δήμων. Η αντιπαράθεση μεταξύ της Αντιβασιλείας και της Γραμματείας Εσωτερικών προκάλεσε την καθυστέρηση στην ανάπτυξη του σχηματισμού των δήμων.

---

[146] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 90. «Κατά το πνεύμα της Βασιλικής Αποφάσεως της 27ης Δεκεμβρίου 1833/8ης Ιανουαρίου 1834 , τας οποίας και απέστειλε προς την Γραμματείαν των Εσωτερικών κατά την 15ην /27ην Μαρτίου 1834, ίνα λιθογραφηθούν και κοινοποιηθούν εις τους νομάρχας και τους επάρχους προς εκτέλεσιν.»

[147] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 91. «Το ως άνω σχέδιον εγκυκλίου υπεβλήθη υπό της Γραμματείας εις το Συμβούλιον της Αντιβασιλείας προς έγκρισιν, ητο δε πράγματι λίαν λεπτομερές, αυτόχρημα εξαντλητικόν, προσιδιάζον εις χώραν διαθέτουσαν λίαν προηγμένην διοικητικήν υπηρεσίαν και ανεφέρετο εις δύο κύρια θέματα : α) τας γενικάς αρχάς περί του σχηματισμού των δήμων και β) την οροθέτησιν των δημοτικών περιφερειών.»

Πέραν όλων αυτών υπήρχαν και αντικειμενικές δυσκολίες όπως η έλλειψη τεχνικού προσωπικού που θα συγκέντρωνε τα απαραίτητα στοιχεία για το σχηματισμό των δήμων. Τα στατιστικά στοιχεία για να οροθετηθούν οι επαρχίες, οι δήμοι και οι νομοί ήταν δύσκολο να συγκεντρωθούν και το έργο ήταν δυσχερές. Έπειτα από μεγάλη προσπάθεια συντελέσθηκε η σύσταση των δήμων, διεξήχθησαν δημοτικές εκλογές, ανεδείχθησαν δημοτικοί άρχοντες, λειτούργησε ο δημοτικός οργανισμός χωρίς όμως να έχουν καθοριστεί τα όρια των δημοτικών περιφερειών. Οι κτηματολογικές και τοπογραφικές εργασίες τις οποίες συνιστούσαν οι οδηγίες της Αντιβασιλείας και τα σχέδια της Γραμματείας των Εσωτερικών δεν πραγματοποιήθηκαν ποτέ. Γι᾽ αυτό το λόγο η Γραμματεία ίδρυσε Τοπογραφική Υπηρεσία, Σώμα Τοπογράφων Μηχανικών και Σχολή Γεωδαισίας[148]. Οι αρμοδιότητες της Τοπογραφικής υπηρεσίας περιλάμβαναν την οροθέτηση των νομών, των επαρχιών, των δήμων και τη σύνταξη του κτηματολογίου.

Τα σχέδια που κατατέθηκαν, οι ιδέες που αναπτύχθηκαν, οι προοδευτικές προτάσεις που διατυπώθηκαν και οι ορθολογικές εισηγήσεις που καταγράφηκαν ήταν σε βαθμό που προκαλεί έκπληξη. Όλα αυτά τα σχέδια καθώς και η μεγάλη προσπάθεια που έγινε δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή και να εκτιμηθεί επαρκώς, γιατί γνωρίζουμε μόνο όσα πραγματοποιήθηκαν ίσως και λιγότερα από όσα δημοσιεύτηκαν στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Ίσως και όλα αυτά τα σχέδια και οι εκτιμήσεις να ήταν δύσκολο να εφαρμοσθούν ακόμα και σε μια καλά οργανωμένη πολιτεία κάτι που ακόμα αναζητούσε ο πρωτοιδρυθείς ελληνικός διοικητικός μηχανισμός[149] και το νεοσυσταθέν κράτος.

---

[148] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 97. Οι τεχνικές δυσκολίες οδήγησαν το Γραμματέα των Εσωτερικών να εισηγηθεί την 3ην / 15ην Οκτωβρίου 1834 την ίδρυση Τοπογραφικής υπηρεσίας.

[149] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 98. Τα μέλη του Συμβουλίου της Αντιβασιλείας υποστήριζαν ότι επιδιώχθηκε φιλοδόξως το καλύτερο δυνατόν παρόλο από μας την έλλειψη αξιόλογης οργάνωσης αλλά και πρόσφατης διοικητικής «παράδοσης» και επομένως σοβαρών περιορισμών και αντιδράσεων. Δεν είχαν εκτιμηθεί τα πράγματα ορθά. Υπήρχαν πολλές συγκρούσεις, αντιθέσεις και εμπόδια που έλαβαν χώρα.

Συγχωνεύσεις και νεοσχηματιζόμενοι Δήμοι (1836 - 1841)

Την 27η Δεκεμβρίου 1833 το άρθρο 8 περιγράφει τα «*Περί σχηματισμού και της διαιρέσεως των δήμων*»(ΦΕΚ3/1834) και αναφέρει «*…ότι ο σχηματισμός και η διαίρεση των δήμων διατάτεται παρά του βαασιλέως, αλλά δια να γένη εις το μέλλον μεταβολή του άπαξ προσδιορισμένου διοργανισμού αυτών, απαιτείται προηγουμένως η γνωμοδότησις του αρμόδιου δημοτικού συμβουλίου, καθώς και του επαρχιακού και του νομαρχιακού συμβουλίου…*» [150]. Στο συγκεκριμένο άρθρο είναι χαρακτηριστική η χρονοβόρα και μακροχρόνια διαδικασία που θα έπρεπε να ακολουθηθεί για να συγχωνευθεί ή να διαιρεθεί ένας δήμος ή να υπαχθεί ένα τμήμα σε ένα άλλο[151].

Οι συγχωνεύσεις πραγματοποιούνταν εξαιτίας της φοροελαφρύνσεως που υπήρχε και της απόλαυσης των αγαθών που προέκυπταν από την εφαρμογή του δημοτικού συστήματος. Το 1835 συγχωνεύονται οι δήμοι Μήλου και Ζεφυρίας[152] και το έτος 1836 γίνονται οι συγχωνεύσεις των δήμων Πατρών και Μεσσάτιδος [153], Τανάγρας και Ωρωπού [154] της επαρχίας Καλλιδρόμης (Ευρυτανίας), των δήμων Μεθυδρίου και Νυμφασίας[155] και της επαρχίας Δωρίδος[156].

Η εμφάνιση οικονομικών προβλημάτων στους δήμους έφερε την κατάργηση των συγχωνεύσεων, οι οποίες ονομάζονται «οι συγχωνεύσεις του 1840». Η Γραμματεία των Εσωτερικών προέβη στην υποστήριξη των συγχωνεύσεων των δήμων για την οικονομία των δημοτικών εισπράξεων, για την στήριξη και την εξάπλωση της δημοτικής εκπαίδευσης μια και τα έσοδα των δήμων θα χρησίμευαν στη συντήρηση και στη σύσταση των δημοτικών σχολείων όχι μόνο στην πρωτεύουσα των δήμων που μόλις είχαν σχηματισθεί αλλά και σε μεγάλες επαρχίες. Επιπρόσθετα, οι συγχωνεύσεις

---

[150] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.52.
[151] Γ. Δημακόπουλος, *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα 2001, σελ. 88.
[152] Β.Δ. 21ης Δεκεμβρίου 1835 (2 Ιανουαρίου 1836), ΦΕΚ 21.
[153] Β.Δ. 3ης (15) Ιουλίου 1836 (ΦΕΚ 35).
[154] Β.Δ. 31ης Ιουλίου (12 Αυγούστου) 1836 (ΦΕΚ 62).
[155] Β.Δ. 1ης (23) Δεκεμβρίου 1836 (ΦΕΚ 76).
[156] Β.Δ. 30ης Οκτωβρίου (12 Νοεμβρίου) 1836 (ΦΕΚ 63).

απέβλεπαν στο να μην επιβάλλονται νέοι φόροι αλλά και σε μεγαλύτερη απόδοση των διοικητικών υπηρεσιών από λιγότερους και πιο έμπειρους δημάρχους[157] .

Η διαδικασία των συγχωνεύσεων ξεκίνησε το έτος 1836. Ταυτόχρονα, η Γραμματεία Εσωτερικών εξέδωσε εγκύκλιο βάσει της οποίας θα έπρεπε να ακολουθηθούν βασικές αρχές με πέντε άξονες, που θα στήριζαν τις συγχωνεύσεις. Πρώτη αρχή ήταν το πιο μακρινό χωριό του δήμου να μην απέχει πάνω από τρεισήμισι ώρες, ως πρωτεύουσα του δήμου να θεωρείται εκείνο το χωριό, που θα έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό και βρίσκεται σε κεντρικό σημείο. Επιπλέον, ο νεοσχηματισθείς δήμος θα έπρεπε να λαμβάνει την ονομασία από τα συγχωνευμένα χωριά και σε όλες τις συγχωνεύσεις θα έπρεπε να υπολογίζεται η ομοιότητα των ηθών και των συνηθειών ανάμεσα στους κατοίκους αλλά και λοιπές σχέσεις των κατοίκων που σχετίζονται με τα γεωργικά θέματα. Τέλος, όποιος δήμος ήταν άπορος χωρίς προϋπολογισμό θα έπρεπε να συγχωνευθεί ακόμα και αν το δημοτικό συμβούλιο είχε αποφασίσει το αντίθετο.

Η διαδικασία της συγχώνευσης ξεκίνησε από το 1836. Η Γραμματεία των Εσωτερικών κατέβαλε προσπάθεια να συντάξει πίνακες[158] για τη συγχώνευση των δήμων και αυτούς να τους προωθήσει στα αρμόδια επαρχιακά συμβούλια. Όμως η διαδικασία των συγχωνεύσεων δεν τελεσφόρησε εξαιτίας πολιτικών και διαδικαστικών λόγων με αποτέλεσμα να ανακινηθεί πάλι το συγκεκριμένο θέμα το έτος 1838. Η Γραμματεία των Εσωτερικών απέδωσε ευθύνες στα αρμόδια επαρχιακά συμβούλια για τις καθυστερήσεις. Επιπρόσθετα, η Γραμματεία είχε ζητήσει από τα επαρχιακά

---

[157] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.55.

[158] Οι πίνακες συντάσσονταν κατά επαρχίες και όχι κατά διοικήσεις. Το περιεχόμενο των πινάκων ανά στήλη ήταν : ο υφιστάμενος σχηματισμός των δήμων, ο νέος σχηματισμός, η ονομασία, η πρωτεύουσα του δήμου, τα ονόματα όλων των χωριών που αποτελούσαν το νέο δήμο, την απόσταση κάθε χωριού από την έδρα του δήμου, ο πληθυσμός του νέου δήμου. Στη στήλη που σημειώνονταν οι παρατηρήσεις αναφέρονταν αν το δημοτικό συμβούλιο συνηγόρησε στη συγχώνευση, με ποιους δήμους γνωμοδότησαν να συγχωνευτούν, τη γνώμη του επαρχιακού συμβουλίου και τη γνώμη του διοικητού και της Γραμματείας των Εσωτερικών. Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.56.

συμβούλια γνωμοδοτήσεις για τις συγχωνεύσεις που εκείνα πρότειναν με σαφή και καθαρή αιτιολογία, με σκοπό να τις προωθήσουν στο Βασιλιά για έγκριση. Εκείνα όμως τις περισσότερες φορές χρονοτριβούσαν και δε συμφωνούσαν για ορισμένες συγχωνεύσεις.

Πολλοί δήμοι απέφευγαν να ακολουθήσουν τη διαδικασία των συγχωνεύσεων, γιατί σε καμία περίπτωση δεν ήθελαν να απωλέσουν δημοτική εξουσία και ωφέλειες που συνδέονταν με τις δημοτικές αρχές. Τα συμφέροντα για κάθε επαρχιακό συμβούλιο διέφεραν κάθε φορά. Υπήρχαν και ορισμένα συμβούλια που επηρεασμένα από την Γραμματεία αποφάσιζαν συγχώνευση αρκετών χωριών που απείχαν ακόμα και επτά ώρες από την έδρα του δήμου. Με αυτόν τον τρόπο σχηματίζονταν μεγάλες διοικητικές περιφέρειες, οι οποίες κατά τη Γραμματεία Εσωτερικών δεν μπορούσαν να ελεγχθούν και η επιτήρησή τους θα αποτελούσε τροχοπέδη για την ανάπτυξή τους και την ευημερία τους. Αυτό συνέβαινε, γιατί τα μέλη των επαρχιακών συμβουλίων που ανήκαν σε μεγάλες διοικητικές περιφέρειες θα είχαν πιθανότητα να καταλάβουν το υψηλότερο αξίωμα του δήμου αυτό του δημάρχου.

Την ευθύνη για τη συγκέντρωση, την καταγραφή και τον έλεγχο των πινάκων για τις συγχωνεύσεις των επαρχιών[159] είχε ο Γραμματέας των Εσωτερικών Θεοχάρης, ο οποίος είχε αντικαταστήσει τον Γλαράκη.

Φυσική απόρροια των συγχωνεύσεων ήταν η ένωση των περιουσιών των επαρχιών. «*Η συγχώνευση δύο ή περισσότερων δήμων σε έναν επέφερε τη συμμετοχή του καταργούμενου δήμου στην περιουσία του δήμου που τον απορροφούσε , είχε έτσι σαν αποτέλεσμα το αποσπώμενο τμήμα που θα*

[159] Κατά το έτος 1840 δημοσιεύτηκαν οι συγχωνεύσεις των επαρχιών Ναυπλίας, Μεσσήνης, Παρνασσίδος, Άργους, Πυλίας, Λοκρίδος, Θήρας, Νάξου, Λειβαδειάς, Αττικής, Άνδρου, Ευρυτανίας, Χαλκίδος, Επιδαύρου, Κυνουρίας, Μεγαλουπόλεως, Μεσολογγίου. Το έτος 1841 συγχωνεύθηκαν οι επαρχίες Πατρών, Ηλείας και Καλάμων. Ενώ το έτος 1842 δημοσιεύθηκε η συγχώνευση των δήμων της επαρχίας Θηβών. Πολλές είναι εκείνες οι αδημοσίευτες συγχωνεύσεις. Τέλος, στις επαρχίες Μήλου, Κέας, Σκοπέλου, Αιγίνης, Τήνου και Ύδρας δεν πραγματοποιήθηκαν συγχωνεύσεις. Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.58.

αποτελούσε ιδιαίτερο δήμο να στερηθεί την ιδιοκτησία που είχε στο δήμο που ανήκε».[160]

Η ονοματολογία των Δήμων

Σήμερα παρουσιάζεται μεγάλο ερευνητικό κενό στην ονοματολογία των Δήμων όσο στα τοπωνύμια αλλά και στα ανθρωπονύμια. Αυτό συμβαίνει γιατί, ενώ υπάρχει μια συστηματική προσπάθεια στα τέλη του προηγούμενου αιώνα από Έλληνες ονοματολόγους, το δύσκολο και ενδιαφέρον αυτό αντικείμενο δε βρήκε άξιους συνεχιστές. Κατά τον Καθηγητή Συμεωνίδη «η απουσία ενός ερευνητικού έργου που θα κάλυπτε την περίοδο 1830-1912 είναι αισθητή και δυσκολεύει το έργο της μελέτης των τοπωνυμίων»[161].

Πρόθεση όλων των ιθυνόντων και των παραγόντων της δημοτικής εξουσίας αλλά και της Γραμματείας των Εσωτερικών ήταν να αποβάλλεται καθετί που σχετιζόταν με την επανάσταση του 1821, ενώ προκαλούσαν θαυμασμό τα αρχαιοπρεπή ονόματα και γενικότερα η αναβίωση των ονομάτων της αρχαιότητας. Η Γραμματεία των Εσωτερικών κατεύθυνε με εντολές και οδηγίες τους νομάρχες να δίδουν αρχαιοελληνική ονομασία στους δήμους.

Είναι σαφές ότι υπήρξε μια προσπάθεια να αποσυνδεθεί το νεοπαγές ελληνικό κράτος με καθετί προεπαναστατικό ή κάτι που θύμιζε την περίοδο της τουρκοκρατίας. Αυτό το σχέδιο του Βασιλέα και της επιτροπής της Αντιβασιλείας απέβλεπε στην ηθική και πολιτική ενίσχυση των Ελλήνων συνδέοντας το παρόν τους με το ένδοξο παρελθόν τους. Η προσδοκία μιας ανάστασης της αρχαιότητας θα γεννούσε άμιλλα στους Έλληνες και θα ενδυνάμωνε το αυτοσυναίσθημά τους.

---

[160] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.58.

[161] Χ. Συμεωνίδης, *Εισαγωγή στην Ελληνική ονοματολογία*, Θεσσαλονίκη 1992, σελ. 22 στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.64.

Ραγκαβής, Ross, Νερουλός, Ευστρατιάδης, Καββαδίας και Παπαμιχαλόπουλος είναι λίγοι από εκείνους που ασχολήθηκαν με την ονοματολογία των Δήμων. Ταυτόχρονα με την συγκρότηση των Δήμων πραγματοποιούνταν και η ονοματοδοσία αυτών, ενώ επιχειρούνταν και η μετονομασία των εδρών. Από το 1833 έως το έτος 1912 έγινε χρήση 673 ονομάτων. «*Τα ονόματα των εδρών που επιχείρησαν να επιβάλουν δεν υιοθετήθηκαν τελικώς σε 312 δήμους*»[162].

Η εγκύκλιος που εξέδωσε ο υπουργός Χ. Χριστόπουλος την 18η Σεπτεμβρίου το 1867 φανερώνει την προσπάθεια αλλά και τη δυσκολία του Υπουργείου Εκκλησιαστικών και Δημόσιας Εκπαίδευσης να συγκεντρώσει και να καταγράψει τα ονόματα των επαρχιών, των χωριών και των Δήμων. Χαρακτηριστικά η εγκύκλιος επισημαίνει «*…οι πίνακες των δήμων του κράτους, οι δημοσιευθέντες υπό τε της Κυβερνήσεως και υπό ιδιωτών τινών, περιέχοντες άλλοι μεν περισσότερα, άλλοι δε ολιγότερα ονόματα χωρίων, μοναστηρίων, θέσεων και νήσων, ου μόνον εις ουδέν άλλον χρησιμεύουν, αλλά και εν τούτοις κατά πολλά πάντες χωλαίνουσιν*»[163].

Μόλις το έτος 1909 συστήθηκε «επιτροπεία προς μελέτη των Τοπωνυμίων της Ελλάδος και εξακρίβωσιν του ιστορικού λόγου αυτών»[164].

Τα Εμβλήματα των σφραγίδων των Δήμων

Τα εμβλήματα των σφραγίδων των Δήμων είναι άρρηκτα συνδεδεμένα όπως και τα ονόματα των Δήμων με την επικράτηση των αρχαιοελληνικών

---

[162] Οι έδρες που υιοθέτησαν τη μετανομασία είναι : Τανάγρα (Λιάταις), Λαμία (Ζητούνι), Πτελεόν (Φτελιό), Άμφισσα (Σάλωνα), Ναύπακτος (Λεπεντό), Αιτωλικόν (Ανατωλικόν). Βλ. Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.68.

[163] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.69.

[164] Μέλη της Επιτροπείας των Τοπωνυμίων ήταν καθηγητές Πανεπιστημίων όπως ο Ν.Γ. Πολίτης, ο Σπυρίδων Λάμπρος, ο Γεώργιος Χατζηδάκης, ο Γρηγόριος Βερναρδάκης, ο Π. Καββαδίας. Ν. Γ. Πολίτης, Γνωμοδοτήσεις περί μετονομασίας συνοικισμών και κοινοτήτων, Επιτροπεία των Τοπωνυμίων της Ελλάδος, Αθήνα 1920, σελ. 3-11 στο Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.71.

ονομάτων και καμία σύνδεση δε θέλουν να έχουν με την προεπαναστατική περίοδο και τα χρόνια της τουρκοκρατίας.

Από το 1833 έως το 1912 καταγράφονται 464 εμβλήματα. «*Εκατόν ένδεκα εμβλήματα από αρχαία νομίσματα, τριάντα έξι από φυτά, επτά από αρχαίους τόπους (ναούς), εβδομήντα δύο από θεότητες, νύμφες και βασιλείς, πενήντα πέντε από χαρακτηριστικά τόπων, τριάντα από ιστορικά γεγονότα, ένδεκα από αρχαίες πλάκες, ανάγλυφα και αγάλματα, δέκα τέσσερα από αρχαία σύμβολα και αντικείμενα, δεκαεννέα από μυθολογικά γεγονότα, εξήντα επτά από ζώα και τέλος σαράντα δύο εμβλήματα με διάφορους συμβολισμούς*»[165].

Το 1834 συστήνεται μια επιτροπή, μέλη της οποίας, είναι ο Υπουργός Εξωτερικών Νερουλός, ο Π. Σούτσος, ο Χρυσίδης και ο Ν. Δούκας, η οποία στοχεύει στην εκλογή της σφραγίδας για τους συστημένους και οργανωμένους δήμους της Ελλάδος. Για αποτελέσματα αυτής της επιτροπής δεν υπάρχουν στοιχεία αρκετά που να περιγράφουν την ακριβή λειτουργία της.

Με βασιλικό διάταγμα της 7ης Αυγούστου 1834 οι Δήμοι θα πρέπει να έχουν δημόσια σφραγίδα[166] που να φέρει εις το μέσο τα παράσημα του κράτους και να κυκλώνει το όνομα των αρχών για τις οποίες προσδιορίζεται η χρήση. Υπήρχαν και αρκετοί δήμοι οι οποίοι είχαν το δικό τους έμβλημα για τις σφραγίδες τους[167].

[165] Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.72.

[166] Με τη χάραξη των σφραγίδων ασχολήθηκαν ο Lange και ο Έλληνας Κόντος ενώ μεγάλες ποσότητες ανέλαβε να κατασκευάσει ο στρατιωτικός Λόχος των Τεχνιτών. Ελ. Σκιαδάς, *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα 1993, σελ.75.

[167] Η σφραγίδα του δήμου Καρπενησίου απεικόνιζε το μνήμα του Μάρκου Μπότσαρη, ο οποίος έπεσε στο Κεφαλόβρυσο ενώ στο κάτω σημείο έγραφε τα αρχικά του ονόματός του ήρωα. Πάνω στο μνήμα κάθεται λιοντάρι, δίπλα σε κλαίουσα ιτιά.

Ο πληθυσμός της χώρας μέσα από τις Απογραφές

Κατά την οθωνική περίοδο «*δέκα πόλεις εκ του μη όντος συγκροτήθηκαν και εικοσιτρείς άλλες ανακαινίστηκαν*»[168]. Το ελληνικό κράτος τα πρώτα πενήντα χρόνια εξακολουθούσε να έχει ενισχυμένο τον αγροτικό πληθυσμό. Το 1860 η Αθήνα, η Ερμούπολις, το Άργος και η Πάτρα ξεπερνούσαν τους 10.000 κατοίκους, ενώ 216 δήμοι είχαν πληθυσμό από 2.000 έως 10.000. Από το 1828 έως το 1861 ο περισσότερος πληθυσμός διαβιούσε στην Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα, την Εύβοια, τις Σποράδες ενώ ο λιγότερος ζει στις Κυκλάδες.

[168] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862) Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.61.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ
ΟΙ ΔΗΜΑΡΧΟΙ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ (1835 – 1837)

Ο Ανάργυρος Πετράκης ήταν ο πρώτος Δήμαρχος Αθηναίων μετά τις δημοτικές εκλογές του 1835. Είχε καταγωγή από τη Δημητσάνα[169] και είχε διατελέσει δημογέροντας όταν η Αθήνα ήταν κοινότητα. Στην επανάσταση του '21 συμμετείχε ως πολεμιστής. Διετέλεσε ακόμα αντιπρόσωπος της πόλεως των Αθηνών στο Βουλευτικό Σώμα και Κριτής (Δικαστής).[170] Ο Ανάργυρος Πετράκης προτιμήθηκε από τον Δ. Καλλιφρονά που είχε λάβει περισσότερες ψήφους.[171]

Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Βρυζάκης Κ., Γέροντας Άγγελος, Θεοχάρης Κ., Μεταξάς Γ.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Βουζίκης Μ., Βρυζάκης Θ., Γαλάτης Σ., Γεννάδιος Γ., Γέροντας Ν., Γκικάκης Σ., Ηπίτης Π., Καλλιφρονάς Δ., Κοκκίδης Κ., Κυριακός Σ., Λιανοσταφίδας Ν., Μακρυγιάννης Ι., Μισσαραλιώτης Δ., Μπενιζέλος Σ.. Παλαιολόγος Σ., Πατούσας Σ., Σκουζές Π., Τουφεζής Χ.

Λόγω της παντελούς ελλείψεως υποδομών το δημαρχείο στεγάστηκε στο οίκημα που στέγαζε τη δημογεροντία και βασικό έργο του Ανάργυρου Πετράκη και γενικά των δημοτικών αρχών των Αθηνών ήταν η οργάνωση των υπηρεσιών του δήμου και η αντιμετώπιση όλων των προβλημάτων της πόλης, που ήταν πολλά και σπουδαία δεδομένου ότι η πόλη είχε την ίδια χαοτική εικόνα που είχε και με τη λήξη της επανάστασης. Γίνεται εύκολα αντιληπτό ότι δεν οργανωνόταν τότε μόνο μια νέα πόλη αλλά και μια νέα πρωτεύουσα και οι ανάγκες ήταν τεράστιες σε όλους τους τομείς. Η

---

[169] Η οικογένεια Πετράκη (πιθανότατα το επίθετο προέρχεται από το κύριο όνομα) ήρθε στην Αθήνα το 17ο αιώνα. Ο Πέτρος Πετράκης, κληρικός, έχτισε την ομώνυμη Μονή Πετράκη. Βλ. Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα 1938, ανατύπωση Αθήνα 2000, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός, σ.37.

[170] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), Αθήναι, 1972, σ. 52.

[171] Ο Δήμαρχος διοριζόταν από την κυβέρνηση μεταξύ των τριών που ψήφιζε το σώμα των εκλεκτόρων.

καθαριότητα, το πολεοδομικό ζήτημα, η οδοποιία, ο φωτισμός, η ύδρευση ήταν τα πρώτα και σημαντικότερα που έπρεπε να αντιμετωπιστούν από τις δημοτικές αρχές και είχαν όλα το χαρακτήρα του επείγοντος. Η πόλη παρουσίαζε μια τραγική εικόνα. Ήταν γεμάτη ερείπια από τον απελευθερωτικό αγώνα και τα νερά λίμναζαν δημιουργώντας εστίες μολύνσεως. Ο Δήμαρχος, ιατρός ο ίδιος,[172] με ευαισθησία στα θέματα της δημόσιας υγείας, έβαλε σε προταιραιότητα την εξασφάλιση μεγαλύτερων ποσοτήτων νερού και τη δημιουργία υποτυπώδους αποχετευτικού συστήματος (κατασκευή αυλάκων) έτσι ώστε τα νερά που μέχρι τότε λίμναζαν να οδηγούνται στη θάλασσα. Δυστυχώς η δημοτική αρχή δεν είχε να αντιμετωπίσει μόνο τις αντικειμενικές δυσκολίες. Η Κυβέρνηση διά του Υπουργείου Εσωτερικών διεκδίκησε τη διαχείριση των υδάτων πόσιμων και ποτιστικών επικαλούμενη ότι την κυριότητά τους είχε πριν τη σύσταση του Ελληνικού Κράτους η Τουρκική Κυβέρνηση. Όπως όμως αποδεικνύεται από πληθώρα εγγράφων του 19ου αιώνα στις πηγές των νερών επί τουρκοκρατίας είχαν δικαιώματα τόσο η τοπική κοινότητα των Αθηνών όσο και ιδιώτες.[173]

Η διαμάχη για τη διαχείριση των υδάτων αποτελεί δείγμα της σύγκρουσης αρμοδιοτήτων που υπήρχε εκείνη την εποχή και της δυσκολίας αντιμετώπισης των προβλημάτων δεδομένου ότι όλες οι αρχές και οι υπηρεσίες εμπλέκονταν σε όλα τα ζητήματα για τα οποία απαιτούνταν επιτακτικά λύσεις.

Τα οικονομικά του Δήμου ήταν σε δεινή κατάσταση και η Κυβέρνηση βρισκόταν σε συνεχή αντίθεση με το Δήμο αφενός διότι έπρεπε να προβεί σε νομοθετικές και διοικητικές ρυθμίσεις για την οικονομική ενίσχυση των Δήμων, ενέργειες που θα της δημιουργούσαν υποχρεώσεις, αφετέρου διότι οι αντιπρόσωποι του Δήμου Αθηναίων ήταν εξέχουσες προσωπικότητες της εποχής, καταξιωμένοι στην κοινωνία μέσα και από τη δράση τους στον απελευθερωτικό αγώνα.

[172] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 53.
[173] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 55.

Ένα σοβαρό πρόβλημα που αντιμετώπισε ο Ανάργυρος Πετράκης ήταν η επιδημία που ενέσκηψε το καλοκαίρι του 1835 και από την οποία προσβλήθηκε ο μισός πληθυσμός της πόλεως. Η αιτία αποδόθηκε στα λιμνάζοντα ύδατα, στα μολυσμένα πόσιμα[174] και στις άθλιες συνθήκες υγιεινής που υπήρχαν στην πρωτεύουσα.[175]

Εκτός όμως από όσα εκείνη την εποχή θεωρούνταν επείγοντα, αποφασίστηκε η ανέγερση νοσοκομείου και η σύσταση ιατρείου για τους απόρους. Μάλιστα ο Δήμαρχος απευθύνθηκε στους οικονομικά ισχυρούς Έλληνες του εσωτερικού και του εξωτερικού και κατάφερε να συγκεντρώσει ένα σεβαστό ποσό. Ένας από τους πρώτους δωρητές υπήρξε ο φιλέλληνας Βασιλιάς της Βαυαρίας Λουδοβίκος, που βρισκόταν εκείνη την εποχή για επίσημη επίσκεψη στην Αθήνα. Έτσι με τα χρήματα, που συγκεντρώθηκαν θεμελιώθηκε το κτήριο του δημοτικού νοσοκομείου, που διατηρείται σήμερα και στεγάζει στην οδό Ακαδημίας το Πνευματικό και Πολιτιστικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων. Μέχρι την αποπεράτωση του κτηρίου αποφασίστηκε να ενοικιαστεί μεγάλη οικία για την προσωρινή και υποτυπώδη αρχικά λειτουργία του νοσοκομείου.

Συγκροτήθηκε δημοτική αστυνομία και διενεργήθηκε απογραφή. Ο πληθυσμός των Αθηνών το 1836 ήταν 14.000. Ιδρύθηκαν τα πρώτα δημοτικά σχολεία και δημοτική βιβλιοθήκη. Παρά τις οικονομικές δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο Δήμος διατέθηκε από το δημοτικό ταμείο ποσό για την αγορά βιβλίων και παράλληλα ο Δήμαρχος απευθύνθηκε και πάλι σε όλους τους Έλληνες προκειμένου να βοηθήσουν για τον εμπλουτισμό της βιβλιοθήκης.

Οι δημοτικές αρχές όμως δεν είχαν να αντιμετωπίσουν μόνο τα προβλήματα. Υπήρχε από το λαό προσδοκία να αλλάξει η εικόνα της πόλης

[174] Το δίκτυο του Αδριάνειου Υδραγωγείου, που κατασκευάστηκε τα χρόνια της ρωμαιοκρατίας στην Αθήνα χρησίμευε για να μεταφέρεται το πόσιμο νερό στην Αθήνα. Ακόμα χρησιμοποιούνταν αρχαίες στέρνες.

[175] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 56

πολύ γρήγορα. Τη λογική αυτή καλλιεργούσε και ο αθηναϊκός τύπος[176] το μεγαλύτερο μέρος του οποίου ήταν αντιπολιτευόμενος.

Το 1836 θεμελιώθηκαν τα ανάκτορα. Στην τελετή της θεμελίωσης έγινε η πρώτη επίσημη εμφάνιση των δημοτικών αρχών. Μετά τη θεμελίωση ο δήμος δεξιώθηκε στο λόφο του Αγίου Αθανασίου όλους τους επισήμους.[177]
Με Β.Δ. το 1837 ο Ανάργυρος Πετράκης παύτηκε, το Δημοτικό συμβούλιο διαλύθηκε και τη διοίκηση του Δήμου ανέλαβε ως δημαρχών ο πάρεδρος Άγγελος Γέροντας. Η παύση ήταν συνέπεια της σύγκρουσης με την Κυβέρνηση και προσωπικά με τον Άρμανσμπεργκ και της μη επικύρωσης των προϋπολογισμών των ετών 1835 και 1836 για προσχηματικούς λόγους. Ο Άγγελος Γέροντας ενδιαφέρθηκε ουσιαστικά για τα έργα που ήταν αναγκαία στην Αθήνα. Δεν μπόρεσε όμως να υλοποιήσει τη φιλοδοξία του καθώς η θητεία του κράτησε λίγους μόνο μήνες. Χαρακτηριστική στιγμή της θητείας του υπήρξε η υποδοχή της βασίλισσας Αμαλίας όπου αναφώνησε την ιστορική φράση:
«Ζήτω ο Βασιλεύς, ζήτω η Βασίλισσα, ζήτω το Σύνταγμα».

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ (1837 – 1841)

Το 1837 έγιναν οι δεύτερες δημοτικές εκλογές και δήμαρχος αναδείχθηκε ο Δημήτριος Καλλιφρονάς.
Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Αίσωπος Κ., Γέροντας Άγγελος, Χωματιανός Π.
Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Βλάχος Ι., Βλάχος Στ., Βριζάκης Λ., Γαλάτης Σ., Γκικάκης Σ., Γροσάρας Κ., Ηπίτης Π., Καλλιφρονάς Μ., Κυριακός Σ., Μακρυγιάννης Ι., Μερτρούδ Β., Μουζίκης Μ., Μπενιζέλος Σ., Πατούσας Σ., Τσίγκρης Στ.

Ο νέος Δήμαρχος ήταν γιος του αγωνιστή της Επανάστασης Νικόλαου Καλλιφρονά και υπήρξε και ο ίδιος μαχητής καθόλη τη διάρκεια του Αγώνα,

[176] Το 1836 στην Αθήνα κυκλοφορούσαν 8-10 εφημερίδες που ήταν μαζί και περιοδικά. Βλ. Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π… σ. 38.
[177] Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π… σ. 39.

που επέδειξε συνεχή και ιδιαίτερη αγωνιστικότητα. Πνεύμα ελεύθερο και ανεξάρτητο δε δίσταζε να ορθώνει το ανάστημά του και να εκδηλώνει την ελευθερία της γνώμης του. Χαρακτηριστική ήταν η στάση του όταν κλήθηκε να απολογηθεί ως Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου για την αντίθεσή του στην Κυβέρνηση:

«Τα Δημοτικά Συμβούλια, ως αντιπρόσωποι των Δήμων Αρχαί, έχουσι το δικαίωμα να εκφράζωσι τας ευχάς, τας ανάγκας και τα παράπονα του λαού, διότι μετά τη σύστασιν των δημοτικών Αρχών κατά τον Δημοτικόν Νόμον, απαγορεύεται πάσα συνάθροισις πολιτών, προς σύσκεψιν επί πολιτικών πραγμάτων, άρα εάν απαγορευθεί τούτο εις Δημοτικά Συμβούλια, την ταχθείσαν δηλαδή αντιπροσωπείαν του λαού, τότε δεν μένει εις αυτόν άλλος τρόπος εκφράσεως των δικαίων του ή η επανάστασις.»[178]

Όπως προαναφέρθηκε οι προηγούμενες δημοτικές αρχές βρήκαν την Αθήνα όπως ήταν την περίοδο της Επανάστασης και το έργο της άρχιζε από το μηδέν. Μέσα σε δύο χρόνια που είχε την ευθύνη της διοίκησης του Δήμου γίνεται αντιληπτό ότι ήταν αδύνατο να αντιμετωπιστούν τα τεράστια προβλήματα της πόλης. Οι νέες δημοτικές αρχές υπό τον Δημήτριο Καλλιφρονά άρχισαν συστηματική εργασία για την πόλη.

Πρώτο μέλημα υπήρξε η προσπάθεια περιστολής των δαπανών και η εξεύρεση εσόδων. Τα οικονομικά του Δήμου παρουσίασαν βελτίωση αφού η κυβέρνηση αντιλήφθηκε τις αυξημένες ανάγκες των Δήμων και θέσπισε την επιβολή δημοτικών φόρων και άμεσων εισφορών.[179]

Πολλούς από τους δημοτικούς πόρους απορρόφησε η δημιουργία υδρευτικού δικτύου αξιοποιώντας τις πηγές της πόλης καθώς και τα νερά των ποταμών Ιλισού και Ηριδανού. Επίσης σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε ο φωτισμός της πόλης, ο οποίος έγινε με λαδοφάναρα και απορροφούσε επίσης μεγάλα ποσά. Ο φωτισμός γινόταν με 70-80 λαδοφάναρα εκτός από τις μέρες με φεγγάρι που χρειάζονταν για τα κεντρικότερα σημεία 20-25.

[178] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 76
[179] Β.Δ. «περί των δημοτικών φόρων», 14 Ιανουαρίου 1938.

Κατασκευάστηκε η οδός Πατησίων που έγινε η οδός περιπάτου αφού οδηγούσε στην ομορφότερη εξοχική περιοχή τα Πατήσια.[180]

Αξίζει να σημειωθεί ότι παρόλο που ο προϋπολογισμός του Δήμου προέβλεπε έσοδα 140.000 δραχμών και παρά τις αυξημένες ανάγκες αφού και έργα πολλά έπρεπε να γίνουν και ο πληθυσμός της πόλης συνεχώς μεγάλωνε προσφέρθηκαν 4000 δραχμές για την ανέγερση του Πανεπιστημίου. Ο Δήμος συμπεριλήφθηκε στους δωρητές του Πανεπιστημίου όπως και ο Δήμαρχος ο οποίος προσέφερε χρήματα από την προσωπική του περιουσία.

Για πρώτη φορά έγινε το 1838 πανηγυρικός εορτασμός από τις δημοτικές αρχές της 25ης Μαρτίου ως εθνικής επετείου. Ο εορτασμός περιλάμβανε δοξολογία, σημαιοστολισμό, φωταγώγηση των κεντρικών δρόμων, του δημαρχείου και της Ακρόπολης και του Λυκαβηττού. Γενικά έγινε μεγάλη προσπάθεια να δοθεί στην πόλη όψη μεγαλοπρεπής και επιβλητική. Στην πλατεία των ανακτόρων οργανώθηκε χορός στον οποίο συμμετείχε όλος ο λαός και παρακολούθησαν πολλοί από τους αγωνιστές του 1821.

Ενδεικτικό του επιπέδου με το οποίο οι δημοτικές αρχές αντιμετώπιζαν τα θέματα είναι το ότι επί δημαρχίας Καλλιφρονά έγινε σκέψη για ονοματοθεσία των αθηναϊκών οδών. Δυστυχώς, κάτω από το βάρος του συνόλου των προβλημάτων που έπρεπε να αντιμετωπιστούν θεωρήθηκε πολυτέλεια και μη αναγκαία ενέργεια. Στο τελευταίο συνέβαλε και η γενικότερη αντίληψη που υπήρχε στο λαό, στην κεντρική εξουσία αλλά και στην ξένη κοινή γνώμη ότι η Αθήνα ήταν προσωρινή πρωτεύουσα μέχρι η Κωνσταντινούπολη να περιληφθεί στην ελληνική επικράτεια.

[180] «Παλαιότεροι αρχαιολόγοι παρεδέχοντο ότι τα σημερινά Πατήσια – παραφθορά της λέξεως κατά μεταφορικήν έννοιαν – είναι ο αρχαίος Δήμος Βατή ή Βαττή (βαίνω – πατώ – Πατήσια. Υπάρχει και άλλη ετυμολογημένη ιστορία! Η ομορφιά της τοποθεσίας η οποία αργότερα ωνομάσθη και Παραδείσια, είχε προσελκύσει επί τουρκοκρατίας το ενδιαφέρον και τον θαυμασμόν των εν Αθήναις Τούρκων μεγιστάνων – οι οποίοι έλεγαν ότι είναι μέρος για να κατοικεί ο Πατησάχ… όταν αφαιρεθεί το τελευταίον Χ από την λέξιν μένει Πατήσα», από χρονογράφημα του Δημ. Λαμπίκη στην εφημερίδα «Πρωίαν», 14 Οκτωβρίου 1928.

\

Κατά το διάστημα της θητείας του Δ. Καλλιφρονά παρουσιάστηκε δυσλειτουργία του Δήμου αφού ορισμένοι Δημοτικοί Σύμβουλοι διά της κωλυσιεργίας προσπάθησαν να εμποδίσουν κάθε ενέργεια του Δημάρχου και του Δήμου.[181]

Στα μέσα του 1841 έγιναν εκλογές και δήμαρχος ανακηρύχθηκε για δεύτερη φορά ο Ανάργυρος Πετράκης.

ΑΝΑΡΓΥΡΟΣ ΠΕΤΡΑΚΗΣ (1841 – 1844)

Υποψήφιοι δήμαρχοι το 1841 ήταν ο Δημ. Καλλιφρονάς, ο Ι. Ζαχαρίτσας και ο Ανάργυρος Πετράκης.

Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Βριζάκης Κ., Λιούμης Γ., Μπενιζέλος Σ., Πέπας Γ.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Βλάχος Ι., Βλάχος Στ., Βριζάκης Λ., Γαλάτης Σ., Γκικάκης Σ., Γροσάρας Κ., Ηπίτης Π., Καλλιφρονάς Μ., Κυριακός Σ., Μακρυγιάννης Ι., Μερτρούδ Β., Βουζίκης Μ., Μπενιζέλος Σ., Πατούσας Σ., Τσίγκρης Στ.

Ο Ανάργυρος Πετράκης επιλέχθηκε Δήμαρχος από το Βασιλιά σύμφωνα με το νόμο. Η επιλογή αυτή αποτέλεσε για τον Ανάργυρο Πετράκη δικαίωση αφού στην προηγούμενη του θητεία ως Δήμαρχος του είχε επιβληθεί παύση από τα καθήκοντά του. Υπήρχε όμως σαφέστατα και σκοπιμότητα στην επιλογή του γιατί ο Δ. Καλιφρονάς ήταν ιδιαίτερα δημοφιλής καθώς και οξύς στις αντιπαραθέσεις του με την Κυβέρνηση.

Πολλά έργα έγιναν την περίοδο αυτή. Δόθηκε προτεραιότητα στην καθαριότητα της πόλης και στην ασφάλεια. Ο Δήμαρχος απευθύνθηκε στους

[181] Η στάση των Συμβούλων κατακρίνεται από την εφημερίδα «Αθηνά», η οποία αναφέρει στο φύλλο της 31ης/7/1837: «Το Δημοτικόν Συμβούλιον των Αθηναίων πάσχει, ως μανθάνομεν, από την φρικτήν της αβουλίας και της αδρανείας ασθένειαν. Όθεν και τίποτε δεν έκαμεν έως τώρα αλλ' ούτε ελπίζεται να κάμη κατά την κεφαλήν τινων. Είναι λυπηρόν να παρατηρή τις την κατάστασην της πόλεως ταύτης, προερχομένην μάλιστα από τα ανοικονόμητα και απολίτευτα των αυτοχθόνων πάθη. Ας περιμένωμεν το λιθόστρωμα των αγυιών και τη διεκπαιρέωσιν των αποζημιώσεων των γηπέδων, από ανθρώπους, οίτινες συστηματικώς βαδίζουν εις το να διαστρέφουν και να ανατρέπουν τα πράγματα» στο Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*).

δημότες ζητώντας τους να συμβάλουν και οι ίδιοι στην προσπάθεια εξωραϊσμού της πόλης. Τοποθετήθηκαν στις οδούς 40 νέοι φανοί. Έγινε δενδροφύτευση στην πλατεία των ανακτόρων. Κατασκευάστηκαν νέοι δρόμοι και αυξήθηκε ο αριθμός των αστυνομικών κλητήρων. Έτσι προσπάθησε να αντιμετωπίσει την παραβατικότητα που υπήρχε και λόγω της διεύρυνσης των ορίων του Δήμου Αθηναίων. Ο Δήμος όμως κήρυξε προσωρινή πτώχευση γιατί δεν στάθηκε δυνατό να αντεπεξέλθει οικονομικά στις νέες απαιτήσεις.

Ο Ανάργυρος Πετράκης αντιμετώπισε αντίστοιχο πρόβλημα με τον προκάτοχό του Δ. Καλλιφρονά, αφού αρκετοί Δημοτικοί σύμβουλοι στην προσπάθειά τους να τον αντιπολιτευτούν δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου.[182]

Το πρόβλημα της έλλειψης νερού γινόταν όλο και μεγαλύτερο. Αρκετές προσπάθειες έγιναν για την ανεύρεση νερού χωρίς όμως ουσιαστικά αποτελέσματα για την κάλυψη των αναγκών της πόλεως.

Το κτήριο που κατσκευαζόταν για νοσοκομείο λειτούργησε το 1842 και το Δημοτικό Συμβούλιο διόρισε το πρώτο αδελφάτο.[183]

Την περίοδο αυτή είχαμε και μια χαρακτηριστική περίπτωση αποκέντρωσης αρμοδιοτήτων από την κυβέρνηση στην Τοπική Αυτοδιοίκηση χωρίς παράλληλα την εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων. Συγκεκριμένα, η Κυβέρνηση αποφάσισε να αναθέσει στο Δήμο Αθηναίων τη συντήρηση της οδού Πειραιώς, που χρησιμοποιούνταν από όλους όσοι μετακινούνταν από και προς τον Πειραιά και που βρισκόταν σε τραγική κατάσταση. Ο Δήμαρχος, επειδή ο προϋπολογισμός του Δήμου δεν μπορούσε να αντέξει ένα τέτοιο βάρος ζήτησε με ψήφισμα του Δημοτικού Συμβουλίου την άδεια να εισπράττει διόδια. Η Κυβέρνηση αναγκάστηκε να συνηγορήσει κι έτσι θεσπίστηκαν διόδια που χρησίμευαν αποκλειστικά στη συντήρηση και

[182] Με απόφαση της Διοίκησης απολύθηκαν όσοι δεν συμμετείχαν στις συνεδριάσεις.
[183] Το πρώτο αδελφάτο του νοσοκομείου διορίστηκε με πάοφαση του Δημοτικού Συμβουλίου στη συνεδρίαση της 11ης Απριλίου 1842 και αποτελούνταν από το Δήμαρχο ως πρόεδρο και τους Β. Ρέζερ (αρχίατρος του βασιλιά), Δ. Καλλιφρονά, Ι. Κλάδο (αστύατρο) και Σπ. Παλαιολόγο, στο Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων*.

βελτίωση της οδού Πειραιώς.[184] Τα χρήματα που συγκεντρώνονταν από τα διόδια δεν ήταν αρκετά για τον παραπάνω σκοπό, ο Δήμος Αθηναίων αδυνατούσε να καλύψει από άλλους πόρους τις δαπάνες των επισκευών με αποτέλεσμα τα προβλήματα στις μετακινήσεις των πολιτών από την Αθήνα στον Πειραιά και αντίστροφα να παραμείνουν.

Παρά τις γενικότερες δυσκολίες και το βάρος των προβλημάτων ο Δήμος Αθηναίων αποφάσισε την ανέγερση Δημοτικού Ναού προκειμένου να μεταφερθεί η Μητρόπολη των Αθηνών επειδή ο Ναός της Αγίας Ειρήνης δεν μπορούσε να καλύψει πια τις ανάγκες της πόλης που συνεχώς μεγάλωνε.[185] Κατά τη διάρκεια αυτής της δημαρχιακής περιόδου έγινε το κίνημα της 3ης του Σεπτέμβρη 1843. ένας από τους πρωτεργάτες του κινήματος ήταν και ο Στρατηγός Μακρυγιάννης που ήταν Δημοτικός Σύμβουλος και είχε εκλεγεί πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου. Με την παραχώρηση του Συντάγματος το επόμενο έτος έγιναν εκλογές για Εθνοσυνέλευση και αμέσως μετά ο δήμαρχος επαύθη. Η παύση ήταν συνέπεια της ρήξης που επήλθε με αφορμή τα οικονομικά του Δήμου και της πολιτικής της Κυβέρνησης να συγκρούεται με τις δημοτικές αρχές προκειμένου αυτές να μην αποκτούν δύναμη και επιρροή στο λαό. Δημαρχών ανέλαβε ο Σ. Μπενιζέλος ο οποίος και παρέμεινε μέχρι το 1847, οπότε και έγιναν εκλογές από τις οποίες με το γνωστό σύστημα του διορισμού ενός μεταξύ τριών δήμαρχος αναδείχθηκε ο ίδιος.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΜΠΕΝΙΖΕΛΟΣ (1847 – 1850) [186]

Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Καλλιφρονάς Σ., Κωνοφάος Α., Δεμερτζής Χ., Πέπας Γ., Παναγιωτάκης Π., Κυριακός Σ.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι ίδιοι της προηγούμενης περιόδου και μερικοί νέοι.[187]

---

[184] Β.Δ. 23 Ιουνίου 1842
[185] Β.Δ. 20 Νοεμβρίου 1842
[186] Είναι ο πρώτος της οικογενείας του, που μετέβαλε το όνομά του από Μπενιζέλος σε Βενιζέλος, στο Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων*.

Κατά τη διάρκεια της θητείας του Σ. Μπενιζέλου συνεχίστηκαν τα έργα βελτίωσης της πόλης. Νέες κρήνες προστέθηκαν στις υπάρχουσες. Το πρόβλημα του νερού παρέμενε έντονο παρά τα συνεχή έργα για την ανεύρεση πόσιμου ύδατος. Συνεχίστηκαν τα έργα οδοποιίας και βελτιώθηκαν οι υποδομές του νεκροταφείου. Θεμελιώθηκε ο ναός της Ζωοδόχου Πηγής για να καλυφθούν οι ανάγκες της Νεάπολης που παρουσίαζε ραγδαία ανοικοδόμηση. Επίσης ιδρύθηκε νέο δημοτικό σχολείο στην περιοχή που σήμερα βρίσκεται η μητρόπολη.

Ο Δήμαρχος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την αντιμετώπιση του προβλήματος της καθαριότητας, που ήταν ιδιαίτερα οξύ λόγω της έλλειψης του νερού και του αποχετευτικού δικτύου. Τα λίγα νερά λίμναζαν και δημιουργούσαν εστίες μολύνσεως. Η ανεπάρκεια δημοτικών λουτρών σε συνδυασμό με τα παραπάνω συνετέλεσαν στην εμφάνιση ασθενειών όπως η ευλογιά και ο τύφος και άλλες μολυσματικές ασθένειες. Ο ίδιος ο βασιλιάς προσεβλήθη, ευτυχώς ελαφρά, τον Ιούνιο του έτους 1849.[188] Ο δήμος δεν έμεινε μπροστά στο πρόβλημα απλός παρατηρητής. Μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα κατασκεύασε λουτρά σε διάφορα σημεία της πόλης. Τούτο σε συνδυασμό με το ήπιο κλίμα εκείνου του έτους συνέβαλε στο να αντιμετωπιστούν οι ασθένειες χωρίς όμως να εξαλειφθούν πλήρως.

Όπως αναφέρθηκε και για την περίοδο της προηγούμενης δημοτικής αρχής, ένα μεγάλο πρόβλημα που έπρεπε να αντιμετωπιστεί από το δήμο και το δήμαρχο, ήταν το ζήτημα της ασφάλειας, αφού καθώς η Αθήνα μεγάλωνε συγκεντρώνονταν στην πόλη και αρκετά κακοποιά στοιχεία. Η αστυνόμευση και η τήρηση της τάξης ήταν υποχρέωσή του δήμου. Αυτός ήταν και ο λόγος που η αστυνομία ονομαζόταν δημοτική. Επειδή όμως λόγω των πενιχρών οικονομικών του δήμου ήταν αδύνατο η δημοτική αστυνομία να οργανωθεί, να συγκροτηθεί και να στελεχωθεί σωστά η κυβέρνηση αφαίρεσε την

[187] Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π… σ. 46.
[188] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 116

αρμοδιότητα αυτή από την τοπική αυτοδιοίκηση.[189] Η απαλλαγή του δήμου από την υποχρέωση και την ευθύνη της δημόσιας ασφάλειας απάλλαξε το δήμο από τα έξοδα της αστυνομίας τον στέρησε όμως από πολλά έσοδα που δεν μπορούσε πλέον να εισπράξει, αφού δεν είχε το αρμόδιο προσωπικό για να επιβάλει πρόστιμα.

Ένα πρόβλημα των δημοτικών αρχών που αποτέλεσε ανασταλτικό παράγοντα στις δραστηριότητες τους ήταν η εμπλοκή του δήμου σε δίκες καθώς όσοι έχαναν τα κτήματά τους ή τα οικόπεδά τους για να γίνουν πλατείες, δρόμοι κα άλλοι κοινόχρηστοι χώροι προσέφευγαν στα δικαστήρια για να υπερασπίσουν τα δικαιώματά τους.

Ο Σπυρίδων Μπενιζέλος πέτυχε να εξαντλήσει τη θητεία του μέχρι το 1850 χωρίς να λάβει ποινή παύσης από την ελληνική κυβέρνηση, όπως οι προκάτοχοί του.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΧΑΡΙΤΣΑΣ (1850 – 1853)

Μετά τις εκλογές του 1850 υποψήφιοι δήμαρχοι ήταν ο Ν. Ζαχαρίτσας, ο Δ. Καλλιφρονάς και ο Σ. Πατούσας. Δήμαρχος αναδείχθηκε ο Ν. Ζαχαρίτσας.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Βλάχος Σ., Βουζίκης Μ., Βρυζάκης Κ., Γέροντας Α., Δεμερτζής Β., Δουρούτης Κ., Καλλιφρονάς Δ., Κωστής Ν., Μαρίνογλους Μ., Μπενιζέλος Σ., Πατούσας Σ., Πετράκης Α., Σκουζές Γ., Σκούφος Ι., Σούτσος Ι., Σταύρου Γ., Χωματιανός Π.

Τη δημαρχιακή περίοδο του Ν. Ζαχαρίτσα συνεχίστηκαν τα έργα οδοποιίας, ενισχύθηκε ο φωτισμός και έγιναν έργα αποχέτευσης. Επίσης έγιναν δενδροφυτεύσεις και αποφασίστηκε η θέσπιση ειδικού δασμού υπέρ του δημοτικού νοσοκομείου.

Την περίοδο αυτή παρατηρείται έντονη διαφωνία και έλλειψη συνεννόησης ανάμεσα στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και στο δήμαρχο.

[189] Ν. ΡΚΣΤ΄ του1849 «περί διοικητικής Αστυνομίας εις τους Δήμους Αθηνών και Πειραιώς»

Το σοβαρό αυτό έλλειμμα συνεργασίας ανάμεσα στα μέλη της διοίκησης του δήμου είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερεί η υλοποίηση των αποφάσεων και πολλές φορές αλλά να αποφασίζονται και άλλα να εκτελούνται. Η χαοτική κατάσταση που επικρατούσε ανάγκασε τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου Γεώργιο Σταύρου[190] να υποβάλει την παραίτησή του τόσο από τη θέση του προέδρου του συμβουλίου όσο και από τη θέση του δημοτικού συμβούλου. Η παραίτηση του προκάλεσε μεγάλη αναταραχή στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου, τα οποία τον παρακάλεσαν να ανακαλέσει την παραίτηση. Ο Γεώργιος Σταύρου πείστηκε και την ανακάλεσε θέτοντας όμως όρους στο δήμαρχο. Έτσι παρατηρήθηκε κινητικότητα και εκτέλεση σημαντικών έργων για τη βελτίωση της πόλης.

Αξιοσημείωτο είναι ότι ο Δήμαρχος δεν ολοκλήρωσε τη θητεία του επειδή κατηγορήθηκε για έκδοση ψευδών πιστοποιητικών και επαύθη με Β.Δ. Στο δικαστήριο αθωώθηκε αλλά στο μεταξύ τη διοίκηση του δήμου ως δημαρχών είχε αναλάβει ο Ι. Κόνιαρης, ο οποίος οδήγησε και το δήμο στις εκλογές του 1853. Είναι προφανές ότι και εκ του αποτελέσματος στο δικαστήριο αλλά και με βάση ότι ο δήμαρχος δεν αποκαταστάθηκε στη θέση του και δεν ανακλήθηκε η απόλυση του ότι πίσω από την κατηγορία για έκδοση ψευδών πιστοποιητικών υπήρχε η αντιπάθεια της κυβέρνησης για το πρόσωπο του δημάρχου. Παρατηρούμε ότι η αντιπαράθεση ανάμεσα στην κυβέρνηση και στην εκάστοτε δημοτική αρχή είναι διαρκής. Ενώ θα έπρεπε να υπήρχε πνεύμα διαρκούς συνεργασίας για την πρόοδο της πόλης και του κράτους, υπήρχε συνεχής αντιπαλότητα λόγω των ιδιωτικών συμφερόντων που προσπαθούσαν να χτυπήσουν τη δημοτική αρχή του μέσω της κυβέρνησης. Είναι επίσης προφανής η προσπάθεια της κυβέρνησης να αποδυναμώσει το δήμαρχο προκειμένου να μην είναι δυνατό να διεκδικήσει θέση στην κεντρική πολιτική σκηνή.

[190] Ο Γεώργιος Σταύρου ήταν το ίδιο χρονικό διάστημα διοικητής της Εθνικής Τράπεζας.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΙΑΡΗΣ (1853 – 1855)

Ο Ι. Κόνιαρης[191] ορίστηκε με Β.Δ. δήμαρχος τον Ιούνιο του 1853.

Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Γαλάτης Κ., Γεωργούλας Σ., Κουτσικάρης Εμμ., Κυριακός Π., Λεώνης Σ., Μπενιζέλος Σ.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Βλάχος Σ., Βουζίκης Μ., Γέροντας Α., Γεωργούλας Σ., Γκινάκας Ι., Δημητρίου Γ., Καλλιφρονάς Δ., Καραμάνος Γ., Κορομηλάς Α., Κυριακός Π., Κωστής Ν., Μπενιζέλος Σ., Πατούσας Σ., Πετράκης Α., Ραγκαβής Αλ. Ρ., Ράλλης Ι., Σκούφος Γ., Σούτσος Ι.

Την περίοδο που Δήμαρχος ήταν ο Ι. Κόνιαρης έγιναν όπως και στις προηγούμενες περιόδους πολλά έργα. Βελτιώθηκε και επεκτάθηκε ο φωτισμός της πόλης καθώς επίσης ξεκίνησε ο σχεδιασμός του φωτισμού της πόλης με αέριο. Το Αδριάνειο Υδραγωγείο επισκευάστηκε και εντάχθηκε στο δίκτυο ύδρευσης της πόλης. Πρέπει να τονιστεί ότι το Αδριάνειο Υδραγωγείο βρισκόταν από την αρχή στη σκέψη όσων διετέλεσαν Δήμαρχοι για την αντιμετώπιση του ζητήματος της ύδρευσης. Έγινε ακόμα συστηματική μελέτη για την ονοματοθεσία των δρόμων.

Την περίοδο αυτή παρατηρείται σύμπνοια ανάμεσα στα μέλη του δημοτικού συμβουλίου και διάθεση από όλους προκειμένου να εξωραϊστεί και να βελτιωθεί η εικόνα της πόλης. Γενικότερα, υπήρχε η εντύπωση ότι ο δήμαρχος βρισκόταν στο ύψος της θέσης του και η Αθήνα σε ανοδική πορεία.

Παρόλο που ο Ι. Κόνιαρης ήταν ιδιαίτερα δραστήριος σε όλα τα θέματα που είχαν σχέση με τις ανάγκες της πόλης μία ενέργειά του σκίασε την παρουσία του στα δημοτικά πράγματα. Τα αγγλογαλλικά αγήματα του συμμαχικού στόλου[192] έφεραν στην Αθήνα χολέρα και επικράτησε στην πόλη μεγάλος πανικός. Τότε, ο δήμαρχος έντρομος εγκατέλειψε τη θέση του και την πόλη του για να γλιτώσει από την επιδημία. Γι' αυτόν το λόγο

[191] ο πρώτος δήμαρχος που δεν προέρχεται από γηγενή αθηναϊκή οικογένεια.

[192] Ο συμμαχικός στόλος απέκλεισε τα ελληνικά παράλια την περίοδο του Κριμαϊκού πολέμου για να εμποδίσει την Ελλάδα να εμπλακεί σε πόλεμο με την Οθωμανική Αυτοκρατορία, βλ. Δημ. Λαμπίκη, *Σελίδες Διπλωματικής Ιστορίας*, τόμος Α΄, 1915.

απολύθηκε με Β.Δ. για εγκατάλειψη θέσης και τη θέση του ως δημαρχών ανέλαβε ο Σ. Γαλάτης έως το 1855 που διενεργήθηκαν εκλογές.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΑΛΑΤΗΣ (1855 – 1857)

Ο Κ. Γαλάτης[193] έγινε Δήμαρχος το Μάρτιο του 1855. Δημοτικοί Πάρεδροι και Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι περισσότεροι από την προηγούμενη θητεία και κάποιοι νέοι που αντικατέστησαν όσους παραιτήθηκαν.[194]

Ο Δήμαρχος Κ. Γαλάτης κατέβαλε μεγάλες προσπάθειες για τον εξωραϊσμό των Αθηνών. Δρόμοι καινούργιοι έγιναν, διαμορφώθηκαν πλατείες και ξεκίνησαν εργασίες για την ανέγερση σφαγείων. Επίσης επειδή το θέμα του φωτισμού της πόλης με φωταέριο είχε ξεκινήσει[195], ο Δήμος έκανε σχετικές διαπραγματεύσεις με ξένες εταιρίες.

Την εποχή εκείνη ο Δήμος υποχρεωνόταν να προχωρά σε έργα που απαιτούσε η κυβέρνηση και που εκτός του ότι ήταν άσχετα με την αποστολή του Δήμου δεν τα χρηματοδοτούσε. Έτσι, για παράδειγμα υποχρεώθηκε να πληρώσει το μίσθωμα του γηπέδου στο Πολύγωνο. Στο συγκεκριμένο χώρο παιάνιζε η μουσική. Υποχρεώθηκε ακόμη να κατασκευάσει κτίσμα για την προστασία των μουσικών.[196]

Τα οικονομικά προβλήματα του δήμου ήταν πολλά. Χαρακτηριστικό είναι ότι το χρέος του δήμου το έτος 1857 σύμφωνα με τον προϋπολογισμό ήταν διπλάσιο των εσόδων του. Χαρακτηριστικά είναι όσα γράφει στην εισηγητική του έκθεση ο δημοτικός σύμβουλος, Ιωάννης Σούτσος: «Εάν δε ευρεθεί προς τακτοποίηση των οικονομικών του δήμου έκτακτος τις πόρος, ο δήμος τολμώ να βεβαιώσω, αναγκαίως θέλει περιπέσει εις τοσαύτη

[193] Ο Κωνσταντίνος Γαλάτης ήταν μέλος της παλαιάς οικογένειας των Αθηνών «Γαλάκη» από όπου προέκυψε και η ονομασία του οικισμού Γαλάτσι. Το όνομα «Γαλάτης δεν » προφανώς προέκυψε από παραφθορά με την πάροδο των ετών.
[194] Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π… σ. 51.
[195] Είχε αποφασιστεί από την προηγούμενη δημοτική αρχή του Ι. Κόνιαρη.
[196] Βλ. άρθρο του Δημ. Λαμπίκη, εφημερίς «Πρωία», Δεκέμβριος 1928.

αμηχανία, ώστε ουδεμία δημοτική αρχή, οιαδήποτε και αν υποτεθεί ικανότης και επιμέλεια αυτής, θέλει δυνηθεί να εξαγάγει τον δήμον από το χάος της οικονομικής αταξίας».[197]

Δυστυχώς ο Κ. Γαλάτης ασθένησε[198] και πέθανε δύο έτη πριν τη λήξη της θητείας του το 1957. Η αγάπη του για την πόλη των Αθηνών επισφραγίστηκε με τη διαθήκη του με την οποία άφησε περιουσιακά στοιχεία στο Πανεπιστήμιο, στο Ορφανοτροφείο και στο Δημοτικό Νοσοκομείο.
Μετά το θάνατο του Κ. Γαλάτη τη θέση του πήραν οι Δημοτικοί Πάρεδροι με τελευταίο τον Σ. Μπενιζέλο που είχε διατελέσει πάλι Δήμαρχος και γνώριζε τις ανάγκες της πόλης.[199]

Το 1857 έγιναν εκλογές και Δήμαρχος αναδείχθηκε ο Γ. Σκούφος.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΚΟΥΦΟΣ (1857 – 1862)

Οι εκλογές από τις οποίες αναδείχθηκε Δήμαρχος ο Γ. Σκούφος έγιναν σε ένα κλίμα αντιπαράθεσης ανάμεσα στους γηγενείς Αθηναίους και στους μη γηγενείς. Ο Γ. Σκούφος περιλαμβανόταν στους δεύτερους αφού η οικογένειά του καταγόταν από τη Σμύρνη.

Δημαρχιακοί Πάρεδροι ήταν οι Βασιλόπουλος Β., Κουτσικάρης Εμμ., Παπαδάκης Α., Σαντοριναίος Ι., Σουρμελής Ι.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν πολλοί από την προηγούμενη θητεία και οι Βριζάκης, Κορομηλάς, Κωστής, Πατούσας.

Ο Δήμαρχος διακρινόταν για την αποφασιστικότητα του και τις διοικητικές του ικανότητες. Από το 1832 λόγω των προσόντων του είχε διοριστεί διευθυντής ταχυδρομείων. Οι ικανότητες του σε συνδυασμό με το χαρακτήρα του, η διαλλακτικότητα του και ο ήπιος τρόπος με τον οποίο

[197] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), ο.π., σ. 138.
[198] Ο Δημ. Λαμπίκης στο βιβλίο του *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π, σ. 52, υποστηρίζει ότι καταβλήθηκε από τους κόπους κατά τη διάρκεια της θητείας του. Το ίδιο προφανώς πίστευαν και οι συνδημότες του καθώς η κηδεία του έγινε με πάνδημη συμμετοχή και οι Αθηναίοι συμμετείχαν με αληθινή θλίψη.
[199] Συνέπεσε να υπογραφεί στο μεσοδιάστημα μετά το θάνατο του Κ. Γαλάτη η σύμβαση του φωτισμού της πόλης με φωταέριο.

προέβαλε τα θέματα συνέβαλαν στο να επικρατεί στο δημοτικό συμβούλιο πνεύμα συνεργασίας και παραγωγικότητας. Ζητούσε τη συνεργασία και τη γνώμη των μελών του δημοτικού συμβουλίου και σεβόταν τις αντιθέσεις.

Ο Γ. Σκούφος εργάστηκε πολύ για την πόλη και κατά τη διάρκεια της θητείας του έγιναν πολλά έργα για την ύδρευση, την οδοποιία, το φωτισμό και τη βελτίωση της εικόνας της πόλης. Τον απασχόλησε πολύ η κατασκευή Δημαρχείου και Δημοτικού Θεάτρου αλλά η υλοποίησή τους απαιτούσε μεγάλες δαπάνες και αναβλήθηκε. Κατασκευάστηκαν πλατείες [200] και δενδροφυτεύθηκαν συστηματικά οδοί.[201]

Με τη λήξη της θητεία του ο Γ. Σκούφος επανεξελέγη ο οποίος εκτός από τη λαϊκή αποδοχή απολάμβανε και τη συμπάθεια του παλατιού. Αυτός ήταν και ο λόγος που με την έξωση του Όθωνα ο Γ. Σκούφος επαύθη και στη θέση του ανέλαβε ο Εμμ. Κουτσικάρης έως το 1865. Ο Εμμ. Κουτσικάρης ασχολήθηκε κυρίως με την οργάνωση της Πολιτοφυλακής, [202] που ήταν απαραίτητη το διάστημα της Μεσοβασιλείας.

ΜΙΑ ΕΞΕΧΟΥΣΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΕΠΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΦΙΛΗΜΩΝ 1887 – 1891)

Ο Τιμολέων Φιλήμων εκλέχτηκε Δήμαρχος μετά την ακύρωση της εκλογής του Ανδρέα Συγγρού το 1887. Μάλιστα κατάφερε να εκλεγεί με μεγάλη διαφορά έναντι του Φωκίωνος Νέγρη που είχε την υποστήριξη της κυβέρνησης.

Δημοτικοί Πάρεδροι ήταν οι Νικολαΐδης Γ., Παπαλεξανδρής Θρ., Σηλυβριώτης Δ.

---

[200] Πλατείες Όθωνος (σημερινή πλατεία Ομονοίας), Νέου Θεάτρου (σημερινή πλατεία Κοτζιά) και Εμπορικής Αγοράς (στην οδό Αθηνάς).

[201] Οι οδοί Φιλελλήνων, Σταδίου, Σωκράτους, Παρθεναγωγείου (σημερινή Πεζμαζόγλου), Αχαρνών, Σεπολίων καθώς και οι όχθες του Ιλισού στο Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971)*, ο.π., σ. 145.

[202] Ο Εμμ. Κουτσικάρης ήταν ο ίδιος βαθμοφόρος πολιτοφύλακας και «πολλάκις εξήρχετο επικεφαλής τμήματος εθνοφυλάκων», βλ. Δημητρίου Λαμπίκη, *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, ο.π… σ. 54.

Δημοτικοί Σύμβουλοι ήταν οι Αίσωπος Δ., Βάθης Σπ., Βουρνάζος Χρ., Γέροντας Αχιλλ., Δέδες Ι., Δεικτάκης Ν., Δραγούμης Δημ., Ζαχαρίας Δ., Ζαχαρίτσας Σ., Καλλιφρονάς Δ.Μ., Κωνσταντινίδης Αν., Λάμπρος Μ., Ξένος Κωνστ., Πατύχας Γ., Σόλων Ι., Σταυρόπουλος Κ., Χοϊδάς Ευστ., Ψύλλας Ανδρ.

Ο Τιμολέων Φιλήμων ήταν πτυχιούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, εξελέγη κατ' επανάληψη βουλευτής και διετέλεσε Αντιπρόεδρος της Βουλής (1868). Είχε πολυσχιδή κοινωνική δράση και ήταν εξέχουσα πολιτική και πνευματική μορφή που υπερέβαινε την εποχή του. Ο Τιμολέων Φιλήμων είναι μία από τις σπουδαιότερες προσωπικότητες από όσες ανάδειξε η νεώτερη Ελλάδα, ευφυέστατος και πολυμαθής. Αυτόν τον επιτυχημένο άνδρα εξέλεξαν οι Αθηναίοι για Δήμαρχο[203]. Η εκλογή του [204] προκάλεσε χαρά και ενθουσιασμό συγκινώντας τον αθηναϊκό λαό.

Το σημαντικότερο πρόβλημα που είχε να αντιμετωπίσει ήταν της λειψυδρίας, γιατί είχαν εξαντληθεί τα υπόγεια αποθέματα και το νερό των πηγών δεν επαρκούσε παρά τις συνεχείς προσπάθειες των προηγούμενων διοικήσεων. Έγιναν διάφορες μελέτες [205] οι οποίες ήταν αδύνατο να υλοποιηθούν λόγω του υψηλότατου κόστους, αφού υποδείκνυαν ως καλύτερη λύση τη μεταφορά νερού από τη λίμνη Στυμφαλία, τις πηγές του Φενεού και τις πηγές από το λεκανοπέδιο της Κανδήλας[206]. Έτσι, επειδή το πρόβλημα της λειψυδρίας ήταν τρομερό κυρίως τους θερινούς μήνες η δημοτική αρχή έχασε μεγάλο μέρος της δημοτικότητας της.

---

[203] Η δημοτική του εκλογή έγινε στις 22-11-1887.

[204] Σε φυλλάδιο της εποχής που έφερε τίτλο «το αίσθημα των Αθηναίων εις την δημοτικήν εκλογήν της 22 Νοεμβρίου 1887» παραθέτονται οι παρακάτω στίχοι: «Ας χαρή το Πανελλήνιον για τη δόξα του λαού Του Φιλήμονος η νίκη είναι θέλημα Θεού. Θέλουμε άνδρα να πονέση για του Δήμου τα παιδία, να 'χει νού και πολυμάθεια, θέλουμε άνδρα με καρδιά. Ο Φιλήμων για να μείνη πατριώτης αυστηρός αν και πλούσιος εγεννήθη, εκατάντησε πτωχός. Και ας το μάθουν στην Ελλάδα, στην Ευρώπη και παντού, ότι μόνον ο Φιλήμων είναι τέκνον του λαού.»

[205] Η κυβέρνηση Τρικούπη είχε αναθέσει στον μηχανικό Κέλλενεκ να υποβάλει συγκεκριμένες προτάσεις. Ο Δήμος επειδή οι συζητήσεις προχωρούσαν αλλά το πρόβλημα παρέμενε ζήτησε από το μηχανικό Γκοτλάν να προτείνει άμεσες λύσεις. Βλ. Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835 – 1971)*, Αθήναι, 1972, σ. 222 – 224.

[206] Το χωριό Λεβίδι στην Αρκαδία.

Στο θέμα της οδοποιίας η δημοτική αρχή πήρε δάνειο και αξιοποιώντας το σωστά βελτίωσε πολύ την εικόνα των πλατειών και των δρόμων.

Ο Φιλήμων ήταν άνθρωπος ιδιαίτερα πολιτισμένος. Τον απασχόλησε ιδιαίτερα το πρόβλημα της καθαριότητας της πόλης. Επειδή τα οικονομικά του Δήμου ήταν πενιχρά προσπάθησε να πάρει ουσιαστικά μέτρα. Έτσι, ο Δήμος ανέθεσε στον ξένο επιχειρηματία Κάρολο Χορν να κατασκευάσει εννέα πολυτελή αποχωρητήρια σε κεντρικά σημεία της πόλης. Η σύμβαση πρόβλεπε ότι ο κατασκευαστής θα εκμεταλλευόταν τα έργα επί δεκαπέντε έτη και στη συνέχεια αυτά θα περνούσαν στην κυριότητα του Δήμου. Δυστυχώς μόνο δύο αποχωρητήρια ολοκληρώθηκαν διότι τα άλλα σταμάτησαν με κυβερνητική παρέμβαση λόγω των διαμαρτυριών των περιοίκων [207] . Στα πλαίσια της προσπάθειας για αναβάθμιση της καθαριότητας ο Φιλήμων εισηγήθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο την κατασκευή νέου σφαγείου γιατί το παλαιό παρουσίαζε άθλια εικόνα. Όμως η πρόταση στο δημοτικό συμβούλιο ήλθε αργά, διότι επικεφάλης του δήμου ετέθη ένας νέος άρχοντας με νέα δημοτική εκλογή.

Στο τέλος της δημαρχικής του περιόδου [208] ο Φιλήμονας ασχολήθηκε με το θέμα του φωτισμού. Για πρώτη φορά επεκτάθηκε ο φωτισμός στο καλούμενο προάστιο των Πατησίων. Βέβαια, η επέκταση του φωτισμού στους δρόμους της πόλης αύξησε τις οικονομικές υποχρεώσεις του Δήμου, ο οποίος συνεχώς κατέφευγε σε δανεισμό. Το 1889 με την ευκαιρία της τελέσεως των γάμων του διαδόχου Κωνσταντίνου, οι Αθηναίοι έμειναν άφωνοι, όταν για πρώτη φορά αντίκρισαν το ηλεκτρικό φως, με το οποίο φωτίστηκαν οι πλατείες της Ομόνοιας και του Συντάγματος. Δεν κατέστη δυνατόν να φωταγωγηθούν περισσότεροι δρόμοι της πόλης αλλά αγοράστηκαν 40 ηλεκτρικά ρολόγια με δαπάνη 25.000 δραχμών.

[207] Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων… ο.π.*, σ. 226.
[208] Το 1891.

Το έτος 1884 οι δημοτικές αρχές προσανατόλισαν το ενδιαφέρον τους στον τομέα των δημοτικών κτιρίων. Ένα από τα πρώτα έργα ήταν η λειτουργία της Νέας Αγοράς της οδού Αθηνάς, δηλαδή η βελτίωση του συστήματος αποχετεύσεως και η επίστρωση με κυβόλιθους των γύρω δρόμων. Επίσης, αποφασίστηκε και η ανέγερση Λαχαναγοράς και ο προϋπολογισμός γράφτηκε στο έτος 1892.

Ο Φιλήμων οραματιζόταν ένα λαμπρό μέλλον για την πόλη των Αθηνών με όνειρό του να κατασκευάσει ένα μεγαλοπρεπές Δημαρχιακό Μέγαρο. Τα οικονομικά του Δήμου και η τότε στυγνή πραγματικότητα δεν επέτρεπαν όλα τα παραπάνω παρά μόνο να ισχύουν στη σφαίρα του φανταστικού.

Ο Δήμαρχος, ο οποίος διακατεχόταν από αγνές προθέσεις και αισθήματα και για το Δήμο και τους συμπολίτες του, αγωνίστηκε με κάθε τρόπο να εξυπηρετήσει τους δημότες του αλλά και να προβάλλει την πόλη της Αθήνας στην Ελλάδα και στην Ευρώπη. Κατέβαλλε προσπάθεια να αυξήσει τα έσοδα του Δήμου όμως απέτυχε ισχυριζόμενος και τη μη συμβολή στο έργο του από την πλευρά της Κυβερνήσεως.

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ
ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το 1833 με διάταγμα [209] σχηματίστηκαν οι αρμοδιότητες της Γραμματείας της Επικράτειας για την Εκκλησία και τη Δημόσια Εκπαίδευση. Με το πρώτο άρθρο του διατάγματος το προσωπικό της Γραμματείας αποτελείται από δύο συμβούλους, τρεις γραμματείς, δύο γραφείς και έναν κλητήρα. Ενώ αύξηση του προσωπικού μπορεί να πραγματοποιηθεί αν χρήζει τούτο ανάγκης.

Στις αρμοδιότητες της Γραμματείας και σύμφωνα με το διάταγμα[210] ήταν η επιτήρηση και εποπτεία σχολείων και όλης της εκπαίδευσης γενικότερα όπως επίσης και η σύσταση αρμόδιου οργανισμού για τα υψηλότερα παιδευτικά καταστήματα ενός Πανεπιστημίου ή μιας Ακαδημίας των Επιστημών. Επιπλέον, η Γραμματεία έπρεπε να φροντίζει τον προικισμό των σχολείων και των διδακτικών καταστημάτων καθώς και τη διακίνηση της σχολικής περιουσίας. Επίσης, η ίδια είχε την ευθύνη της μορφώσεως ικανών διδασκάλων για τα σχολεία και διδακτόρων καθώς και την ανέγερση των απαιτούμενων καταστημάτων. Επιπρόσθετα, η Γραμματεία είχε στην αρμοδιότητά της τη σύσταση δημόσιων βιβλιοθηκών και τη διεύθυνση της Βασιλικής Τυπογραφίας. Τέλος, η ίδια θα πρέπει να μεριμνά για την πρόοδο των τεχνών και να προσπαθεί για τη σύσταση τεχνοδιδακτικών σχολείων, όπως επίσης να εμψυχώνει εκείνους που καταγίνονται με την επιστημονική έρευνα με στόχο να προεκτείνει τη σφαίρα των ανθρώπινων γνώσεων.

Έτσι, το 1833 συγκροτήθηκε και οργανώθηκε ο διοικητικός φορέας για τα θέματα της εκπαίδευσης και της εκκλησίας, με το νόμο[211] περί Δημοτικών Σχολείων ανατέθηκε στο Γραμματέα (Υπουργό) εκπαίδευσης η διοίκηση και

[209] Φεκ 14/13 Απριλίου 1833.
[210] Άρθρο Β΄ 2.
[211] 6/18 Φεβρουαρίου 1834 «Νόμος περί Δημοτικών σχολείων».

εποπτεία της δημοτικής εκπαίδευσης. Ο υπουργός ασκούσε τη διοίκηση και εποπτεία της με πέντε επάλληλα, πολυμελή ή μονομελή όργανα.

Συγκεκριμένα:

Τα σχολεία κάθε δήμου προβλέπεται να επιθεωρούνται από μια επιτροπή, η οποία αποτελείται από το δήμαρχο ως πρόεδρο, από τον εφημέριο της περιοχής και από 2 έως 4 δημότες, μέλη [212] δημοτικού συμβουλίου. Η συγκεκριμένη συσταθείσα επιτροπή [213] έχει χρέος να εμψυχώνει, να εφορεύει και να διευθύνει το επιτόπιο σχολείο. Ιδιαίτερα, έχει καθήκον να φροντίζει οι διδάσκαλοι να έχουν τα απαιτούμενα, να φροντίζει το οικοδόμημα του σχολείου και τις οικίες των διδασκάλων καθώς και να επαγρυπνεί για τη διατήρηση της σχολικής πειθαρχίας και για την εκτέλεση των καθηκόντων των διδασκάλων. Η επιτροπή είναι σε θέση να παύει το διδάσκαλον και να αναφέρει στην επιθεωρητική επιτροπή του νομού εντός 24 ωρών για την παύση του.

Στην πρωτεύουσα κάθε νομού συστήνεται μια επιθεωρητική επιτροπή για τα σχολεία του νομού και στην πρωτεύουσα κάθε επαρχίας συστήνεται επιθεωρητική επιτροπή για τα σχολεία της επαρχίας[214]. Στο νομό η επιτροπή αποτελείται από τον Νομάρχη ως πρόεδρο, από τον πρόεδρο του επαρχιακού δικαστηρίου της πρωτεύουσας του νομού, από τον επίτροπο της επικρατείας και από έναν ιερωμένο που ορίζεται από τη Γραμματεία των Εκκλησιαστικών και της Εκπαίδευσης. Επιπλέον, στην επιτροπή συμμετέχουν 2-4 πολίτες, κάτοικοι του νομού, οι οποίοι έχουν διοριστεί από το νομαρχιακό συμβούλιο[215].

Σε κάθε επαρχία προβλέπεται η σύσταση μιας επιθεωρητικής επιτροπής, η οποία απαρτίζεται από τον έπαρχο ως πρόεδρο, από τον

[212] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 34.
[213] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 37.
[214] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 38.
[215] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 39.

ειρηνοδίκη της πρωτεύουσας της επαρχίας, από έναν ιερωμένο και έναν διδάσκαλο. Οι παραπάνω διορίζονται[216] από τον Νομάρχη.

Οι παραπάνω επιθεωρητικές επιτροπές των δημοτικών σχολείων για τις επαρχίες και για τους νομούς έχουν την υποχρέωση να επιθεωρούν μια φορά κάθε εξάμηνο με ένα απεσταλμένο μέλος όλα τα δημοτικά σχολεία και τις επιθεωρητικές επιτροπές των επιτόπιων σχολείων. Επίσης, οι επιθεωρητικές επιτροπές μπορούν να επιβάλλουν ποινές σε διδασκάλους που έχουν κακή διαγωγή και κακά ήθη[217]. Οι ποινές που μπορούσαν να επιβάλλουν ήταν επίπληξη, πρόστιμο 1 έως 20 δραχμές και παύση των χρεών από 8 μέρες έως και έξι μήνες μετά[218].

Κάθε επιθεωρητική επιτροπή μπορεί να εκλέξει από τα μέλη της έναν αντιπρόεδρο και έναν γραμματέα[219]. Στην περίπτωση που απουσιάζει ο πρόεδρος της επιτροπής δύναται να αντικατασταθεί από τον αντιπρόεδρο. Ο γραμματέας έχει συγκεκριμένες αρμοδιότητες όπως να συντάσσει τα πρακτικά των συνεδριάσεων, να φυλάσσει το πρωτόκολλο και τα έγγραφα του αρχείου. Τα μέλη αυτής της επιτροπής δεν μπορούν να αμείβονται. Οι επιτροπές πρέπει να συνεδριάζουν[220] μία φορά το μήνα και για να ισχύουν οι αποφάσεις[221] και να είναι νόμιμες επιβάλλεται η συμμετοχή τουλάχιστον τριών μελών συμπεριλαμβανομένου και του προέδρου. Οι αποφάσεις της επιτροπής αναφέρονται στο υπό σύνταξη πρωτόκολλο με υποχρέωση των μελών που παραβρίσκονται στη συνεδρίαση να υπογράφουν τις παραπάνω.

Η υπέρτατη εποπτεία[222] όλων των επιτροπών, όλων των διδασκάλων κι όλων των σχολείων εναπόκειται στον νομάρχη, στον αρμόδιο έπαρχο και στον Γραμματέα των Εκκλησιαστικών και της Εκπαίδευσης. Τέλος, ως γενικός επιθεωρητής όλων των δημοτικών σχολείων ορίζεται ο διευθυντής

[216] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 40.
[217] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 41.
[218] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 42.
[219] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 46.
[220] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 47.
[221] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 48.
[222] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 53.

του Διδασκαλείου[223]. Η οργάνωση αυτή της διοίκησης και εποπτείας της εκπαίδευσης υπήρχε ως το 1895[224], οπότε και ψηφίστηκε ο νόμος ΒΤΜΘ'.

Με το νόμο ΒΤΜΘ' του 1895 σε κάθε νομό διοριζόταν επιθεωρητής των δημοτικών σχολείων, με διοικητικά, εποπτικά και καθοδηγητικά καθήκοντα. Ταυτόχρονα συγκροτούνταν Εποπτικό Συμβούλιο Δημοτικής Εκπαίδευσης. Ο νόμος αυτός προέβλεπε στην πρωτεύουσα κάθε νομού ένα εποπτικό συμβούλιο που το αποτελούσαν: ο επίσκοπος (ως πρόεδρος), ο γυμνασιάρχης, ένας επιστήμονας, ένας κτηματίας ή έμπορος και ο νομαρχιακός επιθεωρητής.

Οι προτάσεις των εποπτικών συμβουλίων χωρίζονταν σε δύο κατηγορίες. Η πρώτη αφορούσε τα σχετικά με το διορισμό δασκάλων, την καλύτερη λειτουργία των σχολείων, τις δαπάνες, τη μετάθεση ή απόλυση του επιθεωρητή. Οι προτάσεις αυτές δεν ήταν δεσμευτικές για τον Υπουργό. Η δεύτερη κατηγορία αφορούσε ζητήματα πειθαρχικά μεταθέσεις των δασκάλων και ποινές στους μαθητές. Οι αποφάσεις αυτές ήταν υποχρεωτικές για τον Υπουργό.

Ο νομαρχιακός επιθεωρητής επιθεωρούσε τα σχολεία, και υπέβαλε σχετική έκθεση στο εποπτικό συμβούλιο, μεριμνούσε για την ανέγερση διδακτηρίων, συγκαλούσε συνέδρια στις θερινές διακοπές, είχε δε και περιορισμένη πειθαρχική εξουσία.

Το 1833 και ο Νόμος «περί δημοτικών σχολείων» αποτέλεσε την απαρχή για την οργάνωση ενός συστήματος διοίκησης και εποπτείας της εκπαίδευσης, απαρχή που θα μπορούσε να χαρακτηριστεί πολύπλευρη και πολυσύνθετη. Η αντιβασιλεία παρείχε με το συγκεκριμένο νόμο δυνατότητα κάποιας λαϊκής παρέμβασης στα εκπαιδευτικά πράγματα και κάποιας άσκησης ελέγχου από την τοπική αυτοδιοίκηση, δίχως να αφήνει από τον έλεγχό της την ισορροπία της περιφερειακής διοίκησης.

[223] «Νόμος περί δημοτικών σχολείων», άρθρο 70.
[224] 27/9/1895 Νόμος «Περί της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως».

Την υπέρτατη διοίκηση και εποπτεία των σχολείων ασκούσαν ο Έπαρχος, ο Νομάρχης και πάνω απ' όλους ο Υπουργός. Ο Έπαρχος και ο Νομάρχης, σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις, ήταν εκτελεστικά όργανα της κεντρικής εξουσίας. Η διοίκηση και εποπτεία των σχολείων ξεκίνησε να φεύγει από τον έλεγχο των επιθεωρητικών επιτροπών και την εξουσία να την ασκεί ο Δήμαρχος[225].

Όλα αυτά είχαν ως άμεσο αποτέλεσμα οι εκπαιδευτικοί να μη συμμετέχουν σε κανένα από τα όργανα διοίκησης και ελέγχου και ήταν κάθε φορά έρμαιο των κομματικών επιδιώξεων και παθών.

Το σύστημα εκπαίδευσης εξελίχθηκε σε συγκεντρωτικό και προσπαθούσε να επιβάλλει μία ομοιομορφία στην εκπαίδευση αλλά και ένα συγκεκριμένο σύστημα ιδεολογικού προσανατολισμού. Ο συγκεντρωτισμός αυτός καθόρισε τη διοίκηση και εποπτεία της εκπαίδευσης. Η συγκεντρωτική διοίκηση αρχίζει με το διορισμό μόνιμων επιθεωρητών[226], από τους οποίους εξαρτώνταν μεταθέσεις, προαγωγές και τιμωρίες των λειτουργών της εκπαίδευσης. Το 1895 καθιερώθηκε η μονιμότητα των Δασκάλων.

ΥΠΟΥΡΓΟΙ *από το έτος 1833 έως το 1862*
ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ι. Ρίζος Νερουλός	25 Ιανουαρίου 1833	3 Απριλίου 1833
Σ. Τρικούπης (προσωρινός)	3 Απριλίου 1833	12 Οκτωβρίου 1833
Κ. Σχινάς	12 Οκτωβρίου 1833	8 Αυγούστου 1834
Ι. Ρίζος Νερουλός	8 Αυγούστου 1834	12 Απριλίου 1837
Α. Πολυζωίδης (προσωρινός)	12 Απριλίου 1837	12 Νοεμβρίου 1837

[225] 27/9/1895 Νόμος «Περί της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως».
[226] 27/9/1895 Νόμος «Περί της στοιχειώδους ή δημοτικής εκπαιδεύσεως», άρθρο 38.

Γ. Γλαράκης	12 Νοεμβρίου 1837	31 Δεκεμβρίου 1839
Ν.Γ. Θεοχάρης	31 Δεκεμβρίου 1839	24 Ιουνίου 1841
Σ. Βαλέτας	24 Ιουνίου 1841	10 Αυγούστου 1841
Ρίζος Νερουλός	10 Αυγούστου 1841	3 Σεπτεμβρίου 1843
Μ. Σχινάς	3 Σεπτεμβρίου 1843	30 Μαρτίου 1844
Σ. Τρικούπης	30 Μαρτίου 1844	6 Αυγούστου 1844
Ι. Κωλέτης	6 Αυγούστου 1844	6 Απριλίου 1847
Γ. Γλαράκης	6 Απριλίου 1847	8 Μαρτίου 1848
Δ. Μάνσολας	8 Μαρτίου 1848	25 Ιουνίου 1848
Α. Μαυρομιχάλης	25 Ιουνίου 1848	15 Οκτωβρίου 1848
Δ. Καλλιφρονάς	15 Οκτωβρίου 1848	12 Δεκεμβρίου 1849
Χ. Χρυσόγελως	12 Δεκεμβρίου 1849	23 Ιουλίου 1850
Π.Α.Δεληγιάννης	23 Ιουλίου 1850	4 Αυγούστου 1850
Ν. Κορφιωτάκης	4 Αυγούστου 1850	19 Αυγούστου 1850
Α. Πάικος (προσωρινός)	20 Αυγούστου 1850	28 Μαΐου 1851
Π. Βαρβόγλης	28 Μαΐου 1851	24 Ιανουαρίου 1852
Σ. Βλάχος	24 Ιανουαρίου 1852	16 Μαΐου 1854
Γ. Ψύλλας	16 Μαΐου 1854	1 Ιουνίου 1855
Π.Αργυρόπουλος	1 Ιουνίου 1855	22 Σεπτεμβρίου 1855
Α. Σμολένσκης	22 Σεπτέβρη 1855	3 Οκτωβρίου 1855
Α. Μιαούλης	3 Οκτωβρίου 1855	5 Οκτωβρίου 1856
Χ. Χριστόπουλος	5 Οκτωβρίου 1856	29 Μαΐου 1859

Θ. Ζαΐμης	29 Μαΐου 1859	18 Απριλίου 1860
Μ. Ποτλής	18 Απριλίου 1860	26 Μαΐου 1862
Δ. Χατζίσκος	26 Μαΐου 1862	11 Οκτωβρίου 1862
Ε. Δεληγεώργης	11 Οκτωβρίου 1862	12 Φεβρουαρίου 1863
Β. Νικόπουλος	11 Οκτωβρίου 1862	12 Φεβρουαρίου 1863

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ
Η ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Ο θεσμός της προσχολικής αγωγής ήρθε στην Ελλάδα από την Ευρώπη από φορείς που είχαν ως κεντρικό στόχο στα σχέδιά τους την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής παιδείας δεδομένου ότι είχε προηγηθεί η περίοδος της τουρκοκρατίας και στην αυτόχθονη παιδεία δεν υπήρχαν ανάλογα ερεθίσματα ή επιρροές. Οι ιεραπόστολοι, οι πρώτες εκπαιδεύτριες των νηπιαγωγών που είχαν εκπαιδευτεί στην Ευρώπη καθώς και η κατεξοχήν εκπρόσωπος του φραιμπελιανού συστήματος στην Ελλάδα Αικατερίνη Λασκαρίδου[227], έφεραν στην Ελλάδα θεσμούς με ευρωπαϊκή προέλευση.[228]

Το νεοσύστατο κράτος προφανώς και λόγω των πολλών προβλημάτων που είχε να αντιμετωπίσει δεν ασχολήθηκε με την οργάνωση της προσχολικής αγωγής στην Ελλάδα[229]. Κανένας επίσημος φορέας δεν έλαβε κάποια μέριμνα κι έτσι η πρωτοβουλία πέρασε στους ιδιώτες που ήρθαν να καλύψουν την κρατική ανυπαρξία. Η παράλειψη αυτή μπορεί να εξηγηθεί με τις κοινωνικές συνθήκες της εποχής. Στην Ευρώπη η ένταξη της γυναίκας στην παραγωγική διαδικασία και η συγκέντρωση των πληθυσμών σε αστικά κέντρα δημιούργησε την ανάγκη της απασχόλησης αρχικά των νηπίων και εν συνεχεία της απασχόλησης στο πλαίσιο της αγωγής.[230] Στην Ελλάδα με την αγροτική οικονομία, τις πολυμελείς οικογένειες και την παρουσία των

---

[227] Το όνομα της Αικατερίνης Χρηστομάνου- Λασκαρίδου είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την προσχολική αγωγή στην Ελλάδα και την καθιέρωση του φραιμπελιανού συστήματος. Η ζωή, το έργο και γενικότερα η παρουσία της στα εκπαιδευτικά δεδομένα του ελλαδικού χώρου κατά τον 19ο αιώνα την καθιστούν ως μια μεγάλη παιδαγωγό.

[228] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1996, σ. 85.

[229] Θ.Σ. Μπάκας, *Οργάνωση διοίκηση και λειτουργία του σύγχρονου Νηπιαγωγείου*, 2010, σ. 15.

[230] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*… ο.π., σ. 85.

γιαγιάδων στο σπίτι η αγωγή συντελούνταν με τον πρακτικό παραδοσιακό τρόπο.

Παρόλα αυτά στα αστικά κέντρα της εποχής δημιουργήθηκε από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά πρόσφορο έδαφος για την ίδρυση νηπιαγωγείων[231] όχι γιατί αυτό αποτελούσε κοινωνική ανάγκη όπως στις ευρωπαϊκές χώρες την αντίστοιχη εποχή αλλά γιατί οι κάτοικοι των αστικών περιοχών άρχιζαν να αξιολογούν ως σημαντική την προσχολική αγωγή.

Ο θεσμός της προσχολικής αγωγής αναπτύχθηκε πρώτα στις ελληνικές κοινότητες του εξωελλαδικού χώρου και μετά στον ελλαδικό χώρο. Είναι προφανές ότι η παιδεία στις ελληνικές κοινότητες της αλλοδαπής[232] εξυπηρετούσε πρώτιστα εθνικούς σκοπούς αφού εκτός των άλλων το κοινωνικό περιβάλλον στις πόλεις που υπήρχαν ελληνικές κοινότητες ήταν πολυπολιτισμικό και υπήρχε ανάγκη διαφύλαξης της ελληνικής γλώσσας.[233] Στην εξάπλωση του θεσμού της προσχολικής αγωγής συνέβαλε «η ύπαρξη φωτισμένων παιδαγωγών, η διοικητική ευελιξία των κοινοτήτων, και η οικονομική ευχέρεια των ομογενών».[234]

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Τα πρώτα νηπιαγωγεία στην Ελλάδα ήταν τα νηπιαγωγεία των ιεραποστόλων. Οι αποκαλούμενοι «μισσιονάριοι» προερχόμενοι από την Ευρώπη και την Αμερική έφτασαν στην Ελλάδα μετά την απελευθέρωσή της με πρωταρχικό μέλημά τους να συνεισφέρουν στα εκπαιδευτικά του

[231] Νηπιαγωγείων που λειτουργούσαν από ιδιωτικούς φορείς.
[232] Κυρίως στην Κωνσταντινούπολη, τη Μ. Ασία, τη Θράκη και τη Μακεδονία.
[233] Το 1886 οργανώθηκε στην Κωνσταντινούπολη συνέδριο από τον Ελληνικό Φιλολογικό Σύλλογο Κωνσταντινουπόλεως με θέμα: «Περί της χρησιμότητος παρ' ημίν των νηπιαγωγείων υπό την έποψιν της ελληνικής γλώσσης, ως μητρικής, εν αις επαρχίαις οι λαοί πολυμιγείς εισίν και γίνεται σύγχισις γλωσσών». ο «Ελληνικός Φιλολογικός Σύλλογος» που ιδρύθηκε στην Πόλη το 1861 από τους Θεοδ. Ζωγράφο, Α. Παλαιολόγο, Κων Καλλιάδη, Ηρ. Βασιάδη, Γαβρ. Σοφοκλή, Στεφ. Καραθεοδωρή, Ξεν. Ζωγράφου και πολλούς άλλους. Ο Φιλολογικός Σύλλογος στην αρχή ήταν ένα επιστημονικό και φιλολογικό σωματείο. Αργότερα μεταρρύθμισε το καταστατικό του και εμφανίστηκε σαν Φιλεκπαιδευτικός Σύλλογος. Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.87.
[234] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 87.

νεοσύστατου κράτους. Οι «μισσιονάριοι» επικέντρωναν το ενδιαφέρον τους στην ίδρυση εκπαιδευτηρίων κυρίως ιδιωτικών, στο να εντάξουν στους κόλπους της εκπαίδευσης τις κοπέλες, στο να καθιερώσουν το θεσμό των νηπιαγωγείων και στην εκτύπωση σχολικών εγχειριδίων [235]. Έτσι, οι ιεραπόστολοι προσπάθησαν να προωθήσουν τη δημιουργία σχολείων θηλέων, αφού το ελληνικό κράτος δεν είχε κανένα παρόμοιο σχέδιο δράσης. Τους ξένους ιεραπόστολους διαδέχθηκαν και Έλληνες παιδαγωγοί που ασχολήθηκαν με τη διάδοση και την ίδρυση Παρθεναγωγείων. Γι' αυτό το λόγο έχουμε ανάλογα σχολεία για την προσχολική αγωγή σε πολλά μέρη της Ελλάδας ελεύθερης ή μη όπως τα νηπιαγωγεία στη Σύρο, στην Κρήτη, στο Βόλο και στη Σάμο.

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ.

Το «νηπιακό σχολείο» της Φιλεκπαιδευτικής εταιρείας.

Η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία[236] ιδρύθηκε το 1836 και λειτουργεί μέχρι σήμερα ως ένας πολύ μεγάλος εκπαιδευτικός οργανισμός.[237] Τα σχολεία της Εταιρείας ήταν πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια, φοιτούσαν σε αυτά μόνο κορίτσια και στο ανώτερο τμήμα τους λειτουργούσε διδασκαλείο για την κατάρτιση διδασκαλισσών. Το 1840 ίδρυσε το πρώτο της νηπιαγωγείο για μικρά αγόρια. Εδώ, πρέπει να επισημανθεί ότι αρχικός σκοπός της Εταιρείας ήταν η διάδοση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στην πορεία εξελίχθηκε σε φορέα εκπαίδευσης θηλέων όλων των βαθμίδων. Στο πρώτο νηπιαγωγείο[238] που λειτούργησε πρώτη φορά το μήνα Ιανουάριο με το αλληλοδιδακτικό

[235] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 88.
[236] Ως ευεργέτης της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας ήταν ο Απόστολος Αρσάκης και για αυτό το λόγο το ίδρυμα πήρε το όνομά του, «Αρσάκειο» μόλις το 1850.
[237] Σιδ. Ζιώγου-Καραστεργίου, *Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893)*, Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα, 1986, σσ. 79-103.
[238] Μόλις 103 νήπια γράφτηκαν στην τάξη του νηπιαγωγείου κάτι που προκάλεσε αίσθηση μια και ο αριθμός θεωρήθηκε αρκετά μεγάλος για τα δεδομένα της αθηναϊκής κοινωνίας. Κατά την χρονική περίοδο από το 1872 έως το 1892 ιδρύθηκε και δεύτερο νηπιαγωγείο στο οποίο η φιλοξενία και η παρακολούθηση των νηπίων ήταν δωρεάν Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 95.

σύστημα, υπεύθυνη ορίστηκε στην αρχή η μαθήτρια της β' τάξης του Ανώτερου Παρθεναγωγείου Ευφροσύνη Τσέλιου και στη συνέχεια ανέλαβε η δασκάλα Σοφία Τουλίου. Στα πρακτικά των συνεδριάσεων του διοικητικού συμβουλίου και των γενικών συνελεύσεων της φιλεκπαιδευτικής εταιρείας διευθύντρια αναφέρεται η Βαμβώ Ιωάννου.[239] Με αυτόν τον τρόπο η φιλεκπαιδευτική Εταιρεία ανέπτυξε το θεσμό των νηπιαγωγείων και τον καθιέρωσε, ώστε κάθε σχολείο να έχει νηπιακό τμήμα τόσο στην Αθήνα όσο και σε άλλα μέρη της Ελλάδας, όπως Κέρκυρα και Πάτρα.

Στην αρχή της λειτουργίας του στο νηπιαγωγείο φοιτούσαν 103 μαθητές που σημαίνει ότι το ενδιαφέρον της αθηναϊκής κοινωνίας υπήρξε μεγάλο.[240] Τα νήπια ήταν ηλικίας από τριών έως έξι ετών και η φοίτηση εκτός από την περίοδο της αρχικής λειτουργίας ήταν συνήθως δωρεάν. Σκοπό είχε να προετοιμάζει τα νήπια, ώστε να μπορούν να παρακολουθήσουν ευκολότερα τα μαθήματα του δημοτικού, καθώς επίσης και να συμπληρώνει την πνευματική αγωγή που έπαιρναν τα παιδιά από το σπίτι τους. Η λειτουργία του ξεκινούσε στις 9 το πρωί το χειμώνα (στις 8 την άνοιξη) και τελείωνε στις 4 το απόγευμα.

Οι διδασκάλισσες μπορούσαν αν ήθελαν να εκφράσουν την επιθυμία να παρακολουθήσουν για ένα εξάμηνο ή για ένα τετράμηνο μαθήματα, που αφορούσαν τον τρόπο λειτουργία του νηπιακού τμήματος και μόνο με αυτόν τον τρόπο θα κατάφερναν να ασκήσουν το επάγγελμα της νηπιαγωγού[241].

Η Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία δεν αρκούνταν στην ίδρυση και την καθιέρωση των νηπιαγωγείων αλλά και στην μετεκπαίδευση των δασκάλων και νηπιαγωγών. Μια απόφοιτη του Διδασκαλείου του Αρσακείου η Ιφιγένεια Δημητριάδου θα παρακολουθήσει μαθήματα στη Γαλλία και θα εντρυφήσει

[239] Πρακτικά των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και των συνελεύσεων της εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας του έτους 1840, σ. 12.
[240] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 95.
[241] Με αυτόν τον τρόπο οι δασκάλες αποκτούσαν το δίπλωμα- πιστοποιητικό και την άδεια να ασκήσουν το επάγγελμα της νηπιαγωγού. Επιπλέον, οι δασκάλες έδιναν συνέντευξη μπροστά σε μια ειδική επιτροπή της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας που είχε συσταθεί για αυτόν ακριβώς το λόγο.

στο παρισινό σύστημα που θεωρούνταν εκείνη την εποχή ως το τελειότερον[242].

Το σχολείο των Hill και το νηπιακό τμήμα.

Μετά την απελευθέρωση το κράτος ήταν ανοργάνωτο σε όλους τους τομείς. Φιλέλληνες από την Ευρώπη και την Αμερική ήρθαν για να βοηθήσουν στην οργάνωση της εκπαίδευσης. Ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με την εκτύπωση και διανομή διδακτικών εγχειριδίων και με την ίδρυση σχολείων για την κάλυψη των παιδιών που η πολιτεία δεν μπορούσε να εντάξει στο εκπαιδευτικό της σύστημα. Έτσι, δραστηριοποιήθηκαν στην εκπαίδευση των θηλέων και στην ίδρυση νηπιαγωγείων. Η λειτουργία τους σχετίζεται και για το λόγο ότι τα Ανώτερα Παρθεναγωγεία (σχολεία θηλέων) παρείχαν και ανώτερη εκπαίδευση έτσι ώστε οι απόφοιτες να έχουν τα τυπικά προσόντα για να εργάζονται ως διδασκάλισσες και αργότερα και ως νηπιαγωγοί, επάγγελμα που θεωρείτο γυναικείο. Ο Αμερικανός ιεραπόστολος John Hill με τη σύζυγό του Francis δημιούργησαν στην Αθήνα και συγκεκριμένα στην Πλάκα το 1831 εκπαιδευτήριο με 96 μαθήτριες. Εκτός από το νηπιακό τμήμα το εκπαιδευτήριο είχε αλληλοδιδακτικό σχολείο και ανώτερο σχολείο θηλέων το οποίο από το 1834 εκπαίδευε υποψήφιες δασκάλες.[243] Την πρώτη περίοδο της λειτουργίας του το σχολείο γνώρισε μεγάλη ακμή και συγκεκριμένα την πρώτη δεκαετία της λειτουργίας του. Από μερίδα του τύπου όμως κατηγορήθηκε για προσηλυτισμό[244] κι έτσι η λειτουργία του διακόπηκε από το 1842 έως το 1853. Η λειτουργία της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας, που είχε ίδιους σκοπούς με το εκπαιδευτήριο Hill συνέβαλε στην ένταση που δημιουργήθηκε γύρω από το ρόλο του εκπαιδευτηρίου.

Το νηπιακό τμήμα στο σχολείο Hill ήταν μεικτό και τα μαθήματα τα παρακολουθούσαν παιδιά από δύο έως οκτώ ετών. Το σχολείο διηύθυνε η

[242] Τούτη την άποψη εξέφρασε ο Λ. Μελάς, ο οποίος εξέδωσε το Παιδαγωγικό εγχειρίδιο προς χρήση των παιδαγωγούντων βλ. Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 98.

[243] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 90.

[244] Ο John Hill ήταν προτεστάντης ιερέας και ήρθε στην ελεύθερη Ελλάδα ως ιεραπόστολος.

Francis Hill, σύζυγος του John Hill. Σκοπός του τμήματος όπως και στο αντίστοιχο της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας ήταν να προετοιμάσει τους μαθητές για τη φοίτηση στο δημοτικό σχολείο. Αυτό γινόταν μέσα από την καλλιέργεια του θρησκευτικού συναισθήματος και από την πρώτη επαφή που είχαν με τα γνωστικά αντικείμενα του δημοτικού. Επιδιώκονταν η απόκτηση των στοιχειωδών γνώσεων των μαθητών όπως η εξάσκησή τους στη γραφή, την ανάγνωση, τις νοερές αριθμητικές πράξεις, και τη γραφή. Συνήθιζαν επίσης την πειθαρχία και καλλιεργούσαν τη σοβαρότητα και το σεβασμό. Στο νηπιακό τμήμα του σχολείου Hill εκπαιδεύονταν και οι πρώτες νηπιαγωγοί, που ήταν δασκάλες που αποκτούσαν ειδίκευση για να μπορούν να διδάξουν στο νηπιαγωγείο. Πολλές από τις απόφοιτες, όπως και απόφοιτες της Φιλεκπαιδευτικής Εταιρίας στελέχωσαν τα νηπιαγωγεία που ιδρύθηκαν αργότερα όταν διαδόθηκε ο θεσμός. Το 1867 η Αικατερίνη Χρηστομάνου- Λασκαρίδου αναλαμβάνει τη διεύθυνση του σχολείου μέχρι το 1884.

Το νηπιακό τμήμα της σχολής Σουρμελή.

Με την ίδρυση της σχολής θηλέων Σουρμελή[245] λειτουργεί και νηπιακό τμήμα. Σύμφωνα με τον κανονισμό της σχολής[246] στο τμήμα διδάσκονταν:

« α. Αι προσευχαί της χριστιανικής διδασκαλίας.

β. Τα εις τας πέντε πρώτας κατά τον οδηγόν τάξεις κεκανονισμένα της αναγνώσεως και γραφής μαθήματα.

γ. Οι αραβικοί χαρακτήρες, η αρίθμησις και η κατά διάνοιαν διά σφαιριδίων αριθμητική.

δ. Η γνώρισις των ελληνικών νομισμάτων και η αξία αυτών.

ε. Ανάπτυξις ιδεών κατά τους τρόπους του νέου Αλφαβηταρίου.

[245] Ιδρυτής ο Δανιήλ Σουρμελής. Διηύθυνε τη σχολή μαζί με τη σύζυγό του Ασπασία που ήταν υποδιευθύντρια της σχολής.

[246] Κανονισμός του εν Αθήναις Ελληνικού Κορασίων Εκπαιδευτηρίου (Σχολής Σουρμελή), εν Αθήναις 1856, βλ. Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ. 99.

στ. Χειροτεχνήματα…»

Χαρακτηριστικό είναι το ενδιαφέρον που επιδεικνύει το 1859 ο δήμαρχος Λουκάς Ράλλης [247] στο δήμο του Πειραιά και ιδρύει δύο τμήματα νηπιαγωγείων με τη συμβολή και την προώθηση της Francis Hill.

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ ΕΚΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ

Το νηπιαγωγείο του Hildner στη Σύρο.

Λειτούργησε στην Ερμούπολη της Σύρου από το 1830 και ήταν τμήμα του «Φιλελληνικού Παιδαγωγείου» που ίδρυσε ο Fr.-Aug Hildner. [248] Το σχολείο είχε αποστολή την εκπαίδευση των κοριτσιών. Στο νηπιαγωγείο όμως εκτός από κορίτσια φοιτούσαν και αγόρια ηλικίας 2-6 ετών. Υπεύθυνη δασκάλα/ νηπιαγωγός ήταν η Αρριέτα Κορέσση[249]. Το Νηπιακό σχολείο του Fr.-Aug Hildner είχε δεχτεί επιρροές από τα εκπαιδευτικά συστήματα της Αμερικής και της Αγγλίας.

Στο συγκεκριμένο σχολείο φοιτούσαν 140 νήπια το έτος 1834 και η διδασκαλία τους συνδεόταν με τα μαθήματα της Ιεράς Ιστορίας, της Γεωγραφίας, Διαφόρων αντικειμένων και με την κατασκευή εργόχειρων[250]. Μόλις το 1837 στη Ερμούπολη της Σύρου δημιουργήθηκε σχολείο θηλεών για τα νήπια και το 1852 ξεκίνησε να λειτουργεί νηπιακό σχολείο αρρένων. Η λειτουργία των παραπάνω νηπιακών τμημάτων ήταν υπό την ευθύνη του Δήμου της Σύρου όπως και η συντήρησή τους.

Η Σύρος αναδείχθηκε από το 1830 σε κέντρο πολιτισμού και εκπαίδευσης χάρη στην οικονομική και αστική ανάπτυξη που παρουσίασε το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα αλλά χαρακτηρίστηκε ως κέντρο

[247] Το Παρθεναγωγείο στο δήμο του Πειραιά ονομάστηκε Ράλλειο προς τιμήν του Λουκά Ράλλη.
[248] Νικόλαου Ζαχαράκη, *Η βασική εκπαίδευση στο Δήμο Ερμούπολης. Τα δημοσυντήρητα αλληλοδιδακτικά σχολεία (1829-1862),* ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 2009
[249] Σιδ. Ζιώγου-Καραστεργίου, *Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893),* Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα, 1986, σσ. 61-63.
[250] Σιδ. Ζιώγου-Καραστεργίου, *Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893),* Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα, 1986, σσ. 61-63.

προώθησης και στήριξης της γυναικείας παρουσίας στην προσχολική εκπαίδευση.

ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΝΗΠΙΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ

Κατά τον 19ο αιώνα τα νηπιαγωγεία αφορούσαν κυρίως μικρή μερίδα του αθηναϊκού πληθυσμού και άλλων μεγάλων ελληνικών πόλεων δίχως αυτό να ελαττώνει το παιδαγωγικό και ιστορικό ενδιαφέρον για τις εξελίξεις που θα ακολουθούσαν στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στα νεοσυσταθέντα νηπιαγωγεία ανά την ελληνική επικράτεια αποτυπώνεται σε διάφορα εγχειρίδια όπως αυτό του Λ. Μελά το 1871 και στον κανονισμό που διέπει την Φιλεκπαιδευτική Εταιρεία. Πολλές είναι οι αποτυπώσεις και οι καταγραφές των νηπιαγωγικών παιδαγωγικών μεθόδων που εφαρμόστηκαν στα πρώτα νηπιακά τμήματα στον ελλαδικό χώρο.

Το πρώτο εγχειρίδιο για τη χρήση των Νηπιακών σχολείων γράφτηκε στη Σμύρνη το 1841[251]. Σε αυτό το εγχειρίδιο αναλύεται ο σκοπός της φοίτησης των νηπίων που ήταν η ανάπτυξη των νοητικών δυνάμεων αλλά και η εμπέδωση βασικών και σημαντικών εννοιών για την ορθή κατανόηση του κόσμου και των πραγμάτων. Η εγγραφή των νηπίων πραγματοποιείται στην ηλικία των τριών ετών και συνεχίζεται έως τα επτά έτη. Η αίθουσα του νηπιαγωγείου θα πρέπει να είναι ένα χώρος φωτεινός και ευάερος και τα παιδιά να έχουν τη δυνατότητα να κινούνται άνετα και ελεύθερα.

Το εγχειρίδιο του 1841 αναλύει επίσης, και το πρόγραμμα των διδασκομένων μαθημάτων. Τα μαθήματα που διδάσκονται είναι διαφόρων ειδών και προκαλούν ενδιαφέρον. Οι γνώσεις, που αποκτούν τα παιδιά, συνδέονται με την γλωσσική διδασκαλία, τη θρησκευτική, τη φυσική ιστορία,

[251] Εγχειρίδιον εις χρήσιν των Νηπιακών σχολείων εν Σμύρνη εκ της τυπογραφίας Γ. Γραφιτού, 1841, σελ. 1-5, στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*… ο.π., σ.101.

τη γεωγραφία, τη γεωμετρία, την αριθμητική, τη χειροτεχνία, την πραγματογνωσία και την αστρονομία [252]. Πιο αναλυτικά η γλωσσική διδασκαλία αναπτύσσει δεξιότητες στην ανάγνωση, τη γραφή και τον συλλαβισμό ενώ η θρησκευτική διδασκαλία επιμένει στην ανάγνωση ιστοριών της Αγίας Γραφής, μαθήματα ηθικής, εξοικείωση με τους ύμνους, τις προσευχές και το Σύμβολο της Πίστεως.

Ένα άλλο εγχειρίδιο που γράφεται ήταν εκείνο του 1859 από τους Hill και από τον Ιωάννη Κοκκώνη το 1863. Επίσης, εκδίδονται Συμβουλές και Οδηγίες της Pape-Carpantier[253] από την Ιφιγένεια Δημητριάδου το 1871 και 1877. Στο βιβλίο αυτό περιγράφονται διάφορες δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στο καθημερινό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου. Το νηπιαγωγείο αποτελείται από δύο αίθουσες στις οποίες διδάσκονται, στη μία αίθουσα τα μαθήματα και στη δεύτερη πραγματοποιούνται ενασχολήσεις που ψυχαγωγούν τα νήπια ενώ εκεί παίρνουν και τα γεύματά τους. Η αυλή του νηπιαγωγείου συνήθως είναι επιστρωμένη με άμμο και έχει βρύσες, τουαλέτες και δέντρα. Και οι δύο αίθουσες του νηπιαγωγείου έχουν σε σειρά θρανία και στους τοίχους είναι τοποθετημένα τα γράμματα της αλφαβήτου και οι αριθμοί. Επίσης, υπάρχουν τρία ή δύο κρεβατάκια για τα νήπια που κουράζονται κατά τη διάρκεια της ημέρας στο ωρολόγιο πρόγραμμα[254] του νηπιαγωγείου.

Οι Συμβουλές του εγχειριδίου της Pape-Carpantier απευθύνονταν στη νηπιαγωγό-διευθύντρια ώστε αυτή να επιτελεί με δημιουργικό και ορθό

---

[252] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.102.

[253] Η Ιφιγένεια Δημητριάδου ήταν απόφοιτη από το Αρσάκειο Διδασκαλείο και μαθήτευσε κοντά στη Marie Pape- Carpantier το 1865. Διδάχθηκε το παρισινό σύστημα των νηπιαγωγείων και μετέφρασε το έργο της Γαλλίδας παιδαγωγού το 1871. Η Marie Pape- Carpantier ήταν σπουδαία παιδαγωγός και ειδική των Salles d' asiles. Χαρακτηρίζεται ως η παιδαγωγός των γαλλικών ασύλων που επηρεάζει το γαλλικό εκπαιδευτικό σύστημα με τις παιδαγωγικές αρχές της και το έργο και τις πρακτικές των αλληλοδιδακτικών νηπιαγωγείων. Στο βιβλίο της η Marie Pape- Carpantier που φέρει τον τίτλο «Οι Συμβουλές περί διευθύνσεως των Νηπιαγωγείων και πραγματογνωσία» που εκδόθηκε σε μετάφραση της Ιφιγένειας Δημητριάδου-Παπαγεωργίου στην Αθήνα το 1877, πραγματεύεται πως πρέπει να είναι ένα νηπιαγωγείο, πως πρέπει οι νηπιαγωγοί να καθοδηγούν τα νήπια και πως οι ίδιες να εκτελούν τα καθήκοντά τους. «Κύριον σκοπόν το νηπιαγωγείον προτίθεται την μόρφωσιν ενάρετων ανθρώπων και επέρχεται άρα επίκουρον και αρωγόν εις την ανθηράν κατάστασιν της κοινωνίας. Δευτέραν αποστολήν έχει την προφύλαξιν και τας περιποιήσεις των παιδίων προς βοήθεια των γονέων» στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.143.

[254] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.144.

τρόπο τη λειτουργία των νηπιακών διδακτηρίων. Τα μαθήματα στο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου ήταν «α) ανάγνωσις επί πινάκων, β) γραφή επί αβακίων, γ) αριθμητική επί αριθμητηρίων, δ) ηθικά διηγήματα δι' εικονογραφιών, ε) Παλαιά και Καινή Διαθήκη δι' εικονογραφιών, στ) γεωγραφία και γνώσεις διά γεωγραφικών πινάκων, ζ) μαθήματα επί διαφόρων αντικειμένων της φύσεως ή της τέχνης επιδεικνυόμενων εις τα παιδία, η) μαθήματα φυσικής ιστορίας ιδίως περί ζώων δι' εικονογραφιών, θ) προσευχαί, ι) παιδαγωγικά ασμάτια, ια) μαθήματα ελληνικής ιστορίας δι' εικονογραφιών, ιβ) γυμναστική και εργόχειρα[255]».

Η διευθύντρια του νηπιαγωγείου σύμφωνα με το παραπάνω εγχειρίδιο θα πρέπει να αναπτύσσει επικοινωνία με τους γονείς των νηπίων και να έχει στην κύρια ευθύνη της τον έλεγχο της υγείας των νηπίων και να εξασφαλίζει την υγιεινή του διδακτηρίου. Το βιβλίο της Pape-Carpantier υπήρξε πραγματικός οδηγός για τις νηπιαγωγούς, οι οποίες βάσιζαν το σύστημά τους και τις μεθόδους του σε αυτό το εγχειρίδιο επηρεάζοντας έτσι καταλυτικά τα εκπαιδευτικά πράγματα της Ελλάδας τον 19ο αιώνα.

Στην Κωνσταντινούπολη πραγματοποιείται μια ώθηση της νηπιαγωγικής θεωρίας και πράξης από το 1861. Η ώθηση πηγάζει από την ίδρυση του Ελληνικού Φιλολογικού Συλλόγου που επιδιώκει την ανάπτυξη των τεχνών και των γραμμάτων. Ο φιλεκπαιδευτικός σύλλογος φρόντιζε για την ίδρυση σχολείων, την ίδρυση βιβλιοθήκης και τη σύνταξη των προγραμμάτων και κανονισμών των σχολείων. Το 1876 εκδόθηκε στην Κωνσταντινούπολη η «Νηπιαγωγική», ένα βιβλίο που συντάχθηκε με την φιλοσοφία και την παιδαγωγική του Froebel. Το βιβλίο απαρτίζεται από τρία μέρη, το πρώτο μέρος αφορά τον ρόλο που διαδραματίζει το νηπιαγωγείο στην νοητική και ηθική ανάπτυξη του νηπίου, το δεύτερο μέρος εξετάζει την μέθοδο που ακολουθείται στη διδασκαλική πράξη και το τρίτο αναφέρεται

[255] Συμβουλαί και Οδηγίαι περί διευθύνσεως σχολείων και νηπιαγωγείων, Αθήναι 1871, σ. 53 στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*… ο.π., σ.145.

στην υλικοτεχνική υποστήριξη που θα πρέπει να υπάρχει στο χώρο του νηπιαγωγείου[256].

Σημαντικές προσπάθειες καταγραφής και ανάλυσης των μεθόδων για την ανάπτυξη και λειτουργία των νηπιακών σχολείων πραγματοποιήθηκαν και από την Αικατερίνη Λασκαρίδου[257].

Οι σπουδές της ήταν εξαιρετικές για εκείνη την εποχή. Τυγχάνει σπουδαίας παιδείας, την οποία λαμβάνει στα καλύτερα πανεπιστήμια του Λονδίνου, του Παρισίου και της Κωνσταντινούπολης. Σπουδάζει ιστορία, παιδαγωγικά και φιλολογία. Παντρεύεται σε νεαρή ηλικία τον Λασκ. Λασκαρίδη και αποκτά μαζί του τρεις κόρες, οι οποίες και αυτές με τη σειρά τους θα ακολουθήσουν την φωτισμένη πορεία της μητέρας τους. Η κόρη της Ειρήνη ιδρύει τον οίκο τυφλών και η άλλη της κόρη Σοφία καθιερώνεται σε μία σπουδαία ζωγράφο γνωστή στον ελληνικό χώρο αλλά και στους ευρωπαϊκούς καλλιτεχνικούς κύκλους. Το 1875 η Αικατερίνη Λασκαρίδου διευθύνει το σχολείο των Hill. Η ίδια διδάσκει ιστορία, γεωγραφία και φυσική σε όλες τις τάξεις του ελληνικού σχολείου αλλά και στο γυμνάσιο.

Η Λασκαρίδου παρουσιάζεται ως πρωτοπόρος σε παιδαγωγικές ιδέες και μεθόδους, ώστε η προσφορά της στην ελληνική εκπαίδευση να θεωρείται καταλυτική για την ανάπτυξη προβληματισμών και την επίλυση αυτών κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα. Αξιοσημείωτο είναι ότι παρόλο που χαρακτηριζόταν ως καινοτόμος εκπαιδευτικός ήταν υπέρμαχος των κλασσικών προτύπων με χρήση της καθαρεύουσας γλώσσας. Ως καινοτόμος παιδαγωγός δίδαξε στο Ελληνικό Παρθεναγωγείο το μάθημα της Γυμναστικής. Το μάθημα της Γυμναστικής δε διδασκόταν το 1870 σε κανένα Παρθεναγωγείο παρά μόνο σε αυτό που διηύθυνε η Λασκαρίδου.

Η αλλαγή στη ζωή της Λασκαρίδου ήρθε το 1879, όταν αποχώρησε από την Ελλάδα και εγκαταλείποντας τη θέση της διευθύντριας με σκοπό να

[256] Η. Βιγγόπουλου, *Παιδεία και εκπαίδευση του νέου ελληνισμού*, Αθήνα, 1982, σελ. 660, στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.155.

[257] Η Αικατερίνη Λασκαρίδου γεννιέται το 1842 και πεθαίνει το 1916. Υμνείται για την καθιέρωση του φραιμπελιανού συστήματος στην προσχολική αγωγή στην Ελλάδα. Ήταν κόρη του Κωνσταντίνου Χρηστομάνου και γεννήθηκε στη Βιέννη το 1842.

παρακολουθήσει τα μαθήματα της φραιμπελιανής μεθόδου στη Δρέσδη. Η πνευματώδης και πολυσχιδής αυτή προσωπικότητα της Λασκαρίδου θάμπωνε πολλούς Έλληνες και ξένους ανθρώπους του πνεύματος. Η Λασκαρίδου αναφέρει το 1880 στο περιοδικό Παρνασσός «Περί των Φροβελιανών νηπιακών κήπων» ότι το ταξίδι της στη Γερμανία και η εκμάθηση του φραιμπελιανού συστήματος πραγματοποιήθηκε, γιατί στόχευε στην αναγέννηση της ελληνικής παιδείας και του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος. Στόχευε επίσης στην ανάπτυξη νέων γνώσεων, απόκτηση εμπειριών και στην εκμάθηση δραστηριοτήτων που θα μεταλαμπάδευαν έναν ανανεωτικό χαρακτήρα στην ελλιπή ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα[258].

Η σχολή θηλέων της Λασκαρίδου λειτούργησε βασισμένη στη φραιμπελιανή μέθοδο. Οι νηπιαγωγοί απόφοιτοι της σχολής της Λασκαρίδου κερδίζουν σύντομα θέσεις σε ελληνικά σχολεία καθώς και σε σχολεία της Σμύρνης, της Αλεξάνδρειας και της Οδησσού. Το περιοδικό Παρνασσός που εκδιδόταν από το φιλολογικό σύλλογο περιγράφει με δημοσιεύματα την προσπάθεια της Λασκαρίδου να εξακτινώσει την φραιμπελιανή μέθοδο. Για προσωπικούς οικογενειακούς λόγους η Λασκαρίδου αποσύρθηκε από το Ελληνικόν Παρθεναγωγείον και επανεμφανίστηκε το 1880 διδάσκοντας τη φραιμπελιανή μέθοδο σε δασκάλες απόφοιτες του Αρσακείου.

Επί πέντε συναπτά έτη η Λασκαρίδου δίδασκε με πάθος και αγάπη τη γερμανική μέθοδο αφιερώνοντας σε όλο αυτό το εγχείρημα αμέτρητες ώρες διδασκαλίας. Η προσφορά της συνεχίστηκε διδάσκοντας άπορες γυναίκες και δημιουργώντας εργαστήρια στα Δημοτικά θέατρα του Πειραιά και της Αθήνας. Η ίδια γίνεται πρόεδρος του Εκπαιδευτικού τμήματος της Ενώσεως των Ελληνίδων ιδρύοντας τη Γυμναστική σχολή Θηλέων. Το 1901 ίδρυσε δύο λαϊκά νηπιαγωγεία στην Αθήνα και το 1905 στον Πειραιά. Η παρουσία της στο πρώτο εκπαιδευτικό συνέδριο που έλαβε χώρα στην Αθήνα το 1904 ήταν καθοριστική για την καθιέρωση και εξάπλωση των λαϊκών νηπιαγωγείων.

[258] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.174.

Τέσσερα χρόνια πριν πεθάνει ιδρύει στην Αθήνα το Ανώτερο Παρθεναγωγείο το επονομαζόμενο «Ελληνικός εκπαιδευτικός Σύνδεσμος» και στην Καλλιθέα το «Εθνικό νηπιοτροφείο»[259].

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΚΑΘΙΕΡΩΣΗΣ ΤΟΥ

Η χρονική περίοδος που εκτείνεται από το 1870 έως το 1900 περίπου βρίσκει την ελληνική κοινωνία να είναι σε κρίση, κρίση που απλώνεται και χαρακτηρίζει την εκπαίδευση. Αυτό συμβαίνει διότι υπάρχει οικονομική δυσπραγία στο ελληνικό κράτος καθώς και πολιτικές αναταράξεις που συνταράσσουν τον κοινωνικό ιστό. Έτσι, το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα δείχνει αδύναμο να αναγεννηθεί παρότι καταβάλλονται φιλότιμες προσπάθειες από φορείς και φιλεκπαιδευτικούς συλλόγους. Εκείνη την περίοδο υποβάλλονται διάφορα νομοσχέδια για τη βελτίωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος από διάφορα πολιτικά πρόσωπα.

Ο βουλευτής Κυνουρίας Γ. Βακαλόπουλος το 1870 καταθέτει νομοσχέδιο που εξετάζει την ίδρυση νηπιαγωγείων. Το παραπάνω νομοσχέδιο στόχευε στη διατύπωση προβληματισμών αλλά και στην επίλυση μελανών σημείων του συστήματος. Το 1877 γίνεται μία προσπάθεια από τον υπουργό Παιδείας Θ. Π. Δηλιγιάννη να εξαπλωθούν τα νηπιαγωγεία στα πρωτοβάθμια σχολεία θηλέων[260].

Ο υπουργός των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης Α. Αυγερινός το 1880 στο νομοσχέδιο[261] που καταθέτει διαπιστώνει την ανάγκη της θεσμοθέτησης του νηπιαγωγείου. Όλες αυτές οι προτάσεις που

---

[259] Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.180.
[260] Απ. Ανδρέου, Θέματα της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Θεσσαλονίκη, σ. 31-112, Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.182.
[261] Στο νομοσχέδιο ορίζεται ότι «Τα νηπιαγωγεία, εν οις φοιτώσι παίδες εκατέρου φύλου ηλικίας δύο μέχρι έξι ετών συμπεπληρωμένων, συνιστώνται αδεία του αρμόδιου Υπουργείου υπό ιδιωτών διδάσκουσι δε εν αυτοίς διδασκάλισσαι ανεγνωρισμέναι», Απ. Ανδρέου, Θέματα της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Θεσσαλονίκη, σ. 31-112, στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του…* ο.π., σ.183.

κατατέθηκαν δεν υλοποιήθηκαν αφήνοντας πίσω την παιδευτική ανύψωση του ελληνικού λαού πιστοποιώντας έτσι για ακόμη μία φορά την απουσία μιας συνεκτικής εκπαιδευτικής πολιτικής.

Μόλις το 1895 ο υπουργός επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως Δημ. Πετρίδης στην κυβέρνηση του Θ. Δηλιγιάννη με ιδρυτικό νόμο αναγνωρίζει και θεσμοθετεί την προσχολική αγωγή. Τα προηγούμενα χρόνια η ιδιωτική πρωτοβουλία καθιέρωσε την ύπαρξη και τη λειτουργία των νηπιαγωγείων στον ελληνικό χώρο αντικαθιστώντας το ελληνικό κράτος. Ο συγκεκριμένος νόμος ιδρύει νηπιαγωγεία αλλά επιτρέπει και την ίδρυση ιδιωτικών νηπιαγωγείων όπως γινόταν ως τότε. Επιπλέον, το ελληνικό κράτος και συγκεκριμένα το υπουργείο των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης μπορεί να καθορίζει το πρόγραμμα των μαθημάτων και τις δραστηριότητες των ιδιωτικών νηπιαγωγείων ασκώντας με αυτόν τον τρόπο ένα είδος πίεσης και ταυτόχρονα ένα είδος ελέγχου. Το Διάταγμα επίσης, αναφέρεται και στις δασκάλες που θα διδάσκουν στα νηπιαγωγεία. Οι δασκάλες θα πρέπει να κατέχουν πτυχίο και να έχουν πάρει ειδίκευση στη Νηπιαγωγική βάση των κανόνων και τον τρόπο λειτουργίας των ήδη υπαρχόντων νηπιαγωγείων[262].

Κύριο μέλημα του νηπιαγωγείου καθορίζεται αυτό της προετοιμασίας του νηπίου για το δημοτικό. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη σωματική, πνευματική και ηθική ανάπτυξη του νηπίου, που μπορεί να επιτευχθεί μέσω ασκήσεων, δημιουργικής διδασκαλίας, παιχνιδιών και χαρούμενων ενασχολήσεων. Τέλος, καθορίζεται με ακρίβεια το ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου και οι ενασχολήσεις των νηπίων στις τρεις τάξεις του νηπιαγωγείου.

[262] Γ. Βενθύλος, Θεσμολόγιον της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως, τ. Δ΄, εν Αθήναις 1898, σ. 19-20, Απ. Ανδρέου, Θέματα της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Θεσσαλονίκη, σ. 31-112, στο Χαράλαμπος Γ. Χαρίτος, *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*… ο.π., σ.201.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΟΟ
Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ

Η τουρκική πολιορκία του 1826 και οι λεηλασίες του 1827 είχαν αφήσει την Αθήνα κατεστραμμένη και στην οποία πόλη δεν λειτουργούσε κανένα σχολείο. Τα προηγούμενα χρόνια σύμφωνα με ανώνυμο περιηγητή λειτουργούσαν δύο πρωτοβάθμια σχολεία αρρένων και ένα πρωτοβάθμιο σχολείο θηλέων. Ήταν σχολεία ιδιωτικά και οι μισθοί των δασκάλων πενιχροί, που δεν καταβάλλονταν σε τακτά χρονικά διαστήματα.[263] Τα μαθήματα που διδάσκονταν ήταν ανάγνωση, θρησκευτικά με ψαλμούς, όσο βέβαια ο δάσκαλος γνώριζε και μπορούσε να διδάξει και κάποια βασική γυμναστική. Δεν υπάρχουν στοιχεία για το εάν τα σχολεία αυτά λειτουργούσαν ως αλληλοδιδακτικά.[264]

Από το 1823 λειτουργούσε αλληλοδιδακτικό σχολείο αρρένων στο τζαμί του Σταροπάζαρου και λίγο αργότερα ένα αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων στο τζαμί του Παρθενώνα.

Το 1831 οι King, Robertson και Hill ίδρυσαν αλληλοδιδακτικό σχολείο. Το 1833 στην απελευθερωμένη Αθήνα η Αδελφότητα New York της Αμερικής συστήνει φιλανθρωπικό αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων με δωρεάν φοίτηση που το διευθύνουν οι Hill. Πριν το 1834, που η Αθήνα ορίστηκε επίσημα πρωτεύουσα του κράτους[265] συγκροτείται η «επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως Γραμματεία της Επικρατείας»[266] και ανατίθεται η ευθύνη λειτουργίας των σχολείων στον οικείο Νομάρχη.[267]

---

[263] Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900) ο.π... σ. 6.*
[264] Σύμφωνα με τον ανώνυμο περιηγητή Διευθυντής ενός από τα σχολεία ήταν ο Ν. Νικητόπουλος, από τους βασικούς εισηγητές της αλληλοδιδακτικής μεθόδου, που θεωρείτο τότε εκπαιδευτική καινοτομία. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι σχεδόν βέβαιη η χρησιμοποίηση της μεθόδου.
[265] Ο επίσημος ορισμός έγινε με το Β.Δ. της 18/30 Σεπτεμβρίου 1834.
[266] Υπουργείο Παιδείας
[267] Νομάρχης Αττικοβοιωτίας

Στο Δήμο Αθηναίων, που συγκροτείται το 1835[268] μεταβιβάζεται η αρμοδιότητα για τη σύσταση και τη λειτουργία των σχολείων. Σύμφωνα με το συγκεκριμένο Β.Δ. ο δήμος είναι υποχρεωμένος να εξασφαλίσει στους δασκάλους δωρεάν κατοικία και δύο στρέμματα τουλάχιστον γης για καλλιέργεια. Είναι εύκολα αντιληπτό ότι για τους δασκάλους της εποχής δεν υπήρχαν οικονομικά κίνητρα αφού, η εκπαίδευση αντικειμενικά δεν αποτελούσε πρώτη προτεραιότητα τη στιγμή που υπήρχαν θέματα επιβίωσης και συγκρότησης μιας πόλης και ενός κράτους από τα ερείπια. Οι εκπαιδευτικοί πληρώνονταν από τους γονείς των μαθητών εφόσον και αυτοί είχαν τη δυνατότητα. Πολλές φορές η αμοιβή προσφερόταν σε είδος, ανάλογα με την παραγωγή του γονέα. Πέρασαν πολλά χρόνια έως ότου το 1888 προβλεφθεί από την πολιτεία η επιχορήγηση των δήμων με ποσόν που θα συμπλήρωνε τα συμβολικά δίδακτρα μαθητών έτσι ώστε ο μισθός των δασκάλων να καταστεί αξιοπρεπής. Μάλιστα, είχε προβλεφθεί η καταβολή του μισθού να γίνεται μέσω δημοτικού πράκτορα, για να αποφεύγονται ανάμεσα σε δασκάλους και γονείς δυσάρεστες καταστάσεις.

Το Α' Δημοτικό Σχολείο ιδρύεται στην Αθήνα το ίδιο έτος και το 1840 πρωτοστεγάζεται σε κτήριο σχεδιασμένο για σχολική χρήση στη συμβολή των οδών Βορέα, Βύσσης και Αθηνάς. Οι μαθητές του, ηλικίας 5-12 ετών διδάσκονταν κατήχηση, στοιχεία της ελληνικής γλώσσας, ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, γραμμική ιχνογραφία, μουσική, γεωγραφία, ελληνική ιστορία, στοιχεία φυσικών επιστημών και σπανιότατα γυμναστική.

Το Β' Δημοτικό Σχολείο θα λειτουργήσει λίγο αργότερα και θα στεγαστεί μετά από τριάντα περίπου χρόνια στην οδό Αδριανού.[269] Στις αρχές του 19ου αιώνα δεν υπάρχουν αρκετοί απόφοιτοι του αθηναϊκού κρατικού Διδασκαλείου που να πληρούν τις προϋποθέσεις για να διοριστούν ως διδάσκαλοι για αυτό το λόγο και γινόντουσαν και δεκτοί για διορισμό, όσοι κατείχαν ένα απλό ενδεικτικό. Οι ενδιαφερόμενοι κατέθεταν αίτηση στη

[268] Β.Δ. 1/13 Οκτωβρίου 1835
[269] Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900) ο.π... σ. 8.*

Γραμματεία Δημόσιας Εκπαίδευσης και μια επιτροπή διοργάνωνε δημόσιες εξετάσεις για να διαπιστώσει την εκπαιδευτική ικανότητα των υποψηφίων.
Το Α΄ Γυμνάσιο Αρρένων στην Πλάκα [270] υπήρξε το πρώτο δημόσιο δευτεροβάθμιο σχολείο [271] της Αθήνας, το οποίο μεταφέρθηκε από την Αίγινα. [272] Στο ίδιο κτήριο λειτούργησε και το Α΄ Ελληνικό Σχολείο, που εποπτευόταν από το Γυμνάσιο. Γυμνασιάρχης διορίστηκε ο Γ. Γεννάδιος και πρώτοι καθηγητές οι Ν. Χορτάκης, Ι. Ψαρράς, Ερ. Ουλερίχος και Χρ. Βάφας.[273] Για το Ελληνικό Σχολείο διορίστηκε δάσκαλος ο Κ. Οικονομίδης και τρεις υποδιδάσκαλοι οι Β. Οικονομίδης, Π. Ευστρατιάδης και Α. Κωστόπουλος.[274]
Η όψη της Αθήνας κατά το 1836 δε δείχνει καλή, μια και τα σπίτια που είναι γύρω στα χίλια εκείνη τη χρονική περίοδο είναι φτωχά, χαμηλά και χωρίς καμία αισθητική, στριμωγμένα και χτισμένα σε οδούς με κύριο χαρακτηριστικό αυτό της ρυπαρότητας. Σίγουρα η μορφή της Αθήνας δε θύμιζε τη μορφή μιας ευρωπαϊκής πόλης. Μέσα σε αυτή την εικόνα ξεχώρισαν κάποιες μεγάλες ιδιοκτήτες οικοδομές, όπως οι οικίες Κοντόσταυλου και Μπότσαρη.

Στην πρωτεύουσα ιδρύονται τα πρώτα δημόσια δημοτικά σχολεία θηλέων [275]. Σε αυτά διδάσκουν δημοδιδασκάλισσες, κορίτσια που έχουν συμπληρώσει το 15ο έτος της ηλικίας τους και έχουν βασικές γνώσεις των γνωστικών αντικειμένων που διδάσκονταν εκείνη την εποχή. Την περίοδο αυτή υπεύθυνος κάθε σχολείου είναι ο Σχολάρχης[276] και τρεις διδάσκαλοι που διδάσκουν αρχαία ελληνικά, αριθμητική, ιστορία, γεωγραφία, φυσική

[270] Στην οδό Θόλου.
[271] Το 1835.
[272] Το καποδιστριακό Κεντρικό Σχολείο της Αίγινας μετονομάστηκε σε Α΄ Γυμνάσιο αρρένων.
[273] Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900) ο.π... σ. 9.*
[274]Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900) ο.π... σ. 9.*
[275] «Πρόκειται για το Α΄, το Β΄και το Γ΄ Δημοτικό σχολείο θηλέων που για πολλά χρόνια βρίσκονται εγκατεστημένα σε ενοικιασμένα κτίρια στην οδό Ανδριανού, την οδό Ερμού και την (άγνωστη σήμερα) οδό Καποδιστρίου» βλ. Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 10.
[276] «Ο μισθός του δεν ξεπερνά τις 200 δραχμές, του ελληνοδιδάσκαλου Α΄ τάξεως στις160 δραχμές, του ελληνοδιδάσκαλου της Β΄τάξεως στις 130 δραχμές και του ελληνοδιδάσκαλου Γ΄ τάξεως στις 100 δραχμές. Οι δάσκαλοι των θρησκευτικών εισπράττουν 100-130 δραχμές και οι της καλλιγραφίας 50-100 δραχμές, ενώ οι βοηθοί των διδασκόντων, οι οποίοι προορίζονται αποκλειστικά για τα σχολεία των Αθηνών μισθοδοτούνται με 50 δραχμές μηνιαίως» βλ. Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 11.

ιστορία, ανθρωπολογία, λατινικά και γαλλικά. Ειδικοί διδάσκαλοι ήταν υπεύθυνοι για τη διδασκαλία των Θρησκευτικών και της καλλιγραφίας.
Την ευθύνη της στέγασης και λειτουργίας του γυμνασίων έχει το κράτος και συγκεκριμένα ο νομάρχης. Το εκπαιδευτικό προσωπικό των γυμνασίων αποτελούταν από το γυμνασιάρχη και περίπου έξι κατά μέσο όρο καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων.[277]

Τον 19ο αιώνα η πόλη της Αθήνας παρουσιάζει κτιριακό πρόβλημα. Για αυτό το λόγο σχεδόν όλα τα κτίρια των δημόσιων σχολείων είναι μισθωμένα. Την κύρια ευθύνη για τη στέγαση και τη λειτουργία των Γυμνασίων την έχει ο Νομάρχης.

Το 1837 ιδρύεται στην Αθήνα το Πρώτο Πανεπιστήμιο [278] του νεοελληνικού κράτους. Το Πανεπιστήμιο λειτουργεί με τέσσερις σχολές, τη θεολογία, των νομικών και πολιτικών επιστημών, της ιατρικής και των γενικών επιστημών. Δύο πανεπιστημιακές σχολές είναι καθηγητικές με αποτέλεσμα οι απόφοιτοι να προσλαμβάνονται σε θέση καθηγητή στο γυμνάσιο. Δινόταν βέβαια δυνατότητα και σε όποιους είχαν αποδεδειγμένη διδακτική επάρκεια όπως και σε Ελληνοδιδασκάλους να καταλαμβάνουν τις κενές θέσεις. Στην περίπτωση αυτή οι υποψήφιοι εξετάζονταν πρακτικά από μια επιτροπή καθηγητών της Φιλοσοφικής Σχολής.

Οι μαθητές στα αθηναϊκά γυμνάσια γίνονταν δεκτοί ύστερα από γραπτές και προφορικές εξετάσεις στη ύλη της τελευταίας τάξης των ελληνικών σχολείων. Η φοίτηση διαρκούσε τέσσερα έτη ήταν προαιρετική,και οι μαθητές υποχρεούνταν να καταβάλουν στο σχολείο χρήματα που αφορούσαν ενδεικτικά, απολυτήρια, βεβαιώσεις. Υπήρχε βέβαια και ο θεσμός της υποτροφίας. Παρότι υπήρχε συγκεκριμένο πλαίσιο για τους υπότροφους διαπιστώνονταν αρκετές παρατυπίες, προκειμένου

[277] Οι μισθοί ήταν ανάλογοι της θέσης και των προσόντων. Ο μισθός του γυμνασιάρχη ήταν 300 δραχμές, των καθηγητών της Α΄ τάξεως 250 δραχμές, της Β΄ τάξεως 200 δραχμές και της Γ΄τάξεως 160 δραχμές βλ. Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 11.
[278] «Το πρώτο Πανεπιστήμιο στεγάζεται στην οικία Κλεάνθους» στο Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)* σ. 12.

αρκετοί γονείς να αποφύγουν την καταβολή χρημάτων. Έτσι το 1851 καθορίστηκε συγκεκριμένη διαδικασία και προβλέφθηκε η προσκόμιση σχετικών δικαιολογητικών.[279]

Λίγα χρόνια αργότερα η Αθήνα έχει αλλάξει όψη. Έχουν ιδρυθεί αλλά δύο δευτεροβάθμια σχολεία της κατώτερης βαθμίδας το Β' και Γ' Ελληνικό σχολείο. Τα παλιά και χαμηλά κτήρια της Αθήνας έχουν αντικατασταθεί από νέες οικοδομές, αφού το κέντρο της πόλης είναι τα βασιλικά Ανάκτορα και σημαντικοί οδικοί άξονες Ερμού και Αιόλου. Ενώ, η Αθήνα το 1836 είχε 9.500 χιλιάδες κατοίκους το 1843 έχει περισσότερους από 25.000 χιλιάδες. Η Αθήνα χάνει την εικόνα ενός μεγάλου χωριού και αποκτά πια την όψη μιας μεγάλης πόλης[280].

Στην Αθήνα τη δεκαετία του 1870 οικοδομούνται μονοκατοικίες με πανέμορφους, κατάφυτους κήπους, ενώ πλέον ο πληθυσμός της έχει τριπλασιαστεί. Οι συνοικίες των Αθηνών αυξάνουν και η πόλη γύρω στα 1880 αποκτά οργανωμένη συγκοινωνιακή γραμμή της πόλης. Τα παιδιά της πρωτεύουσας μπορούν να φοιτήσουν σε τέσσερα δημόσια ελληνικά σχολεία αρρένων και τρία θηλέων, σε άλλα τρία γυμνάσια αρρένων και πέντε δημοτικά σχολεία. Το έτος 1885 αλλάζει η διδακτική προσέγγιση και τα σχολεία γίνονται συνδιδακτικά. Ιδρύονται σχολεία σε περιοχές μακρύτερα από το κέντρο ως στα Πατήσια και οι Αμπελόκηποι, καθώς επίσης και στα προάστια Χαλάνδρι, Μαρούσι και Κηφισιά. Τα σχολεία αυτά δεν λειτουργούν αμέσως επειδή δεν εξασφαλίστηκαν οι ανάλογοι πόροι. Τελικά η λειτουργία τους ξεκινά το 1889. Παράλληλα αυξάνονται και τα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και συγκεκριμένα δύο ελληνικά και ένα γυμνάσιο αρρένων. Το τέλος του δέκατου ένατου αιώνα παρατηρείται μεγάλη αύξηση στον αριθμό

[279] Έγινε με σχετικο Β.Δ. το1851. Στη συνέχεια εκδόθηκε και συμπληρωματικό Β.Δ. που πρόβλεπε ακριβώς το ύψος της υποτροφίας από το Ελληνικό σχολείο έως το Πανεπιστήμιο.

[280] «Το 1860 καρδιά της πρωτεύουσας είναι η Πλάκα. Οι οδοί Κυδαθηναίων, Αδριανού, Σχολείου και Βουλής κατοικούν άτομα με υψηλά εισοδήματα. Εκεί βρίσκονται οι κατοικίες των περισσότερων λόγιων και διπλωματών, όπως π.χ. του ιστορικού Παπαρηγόπουλου» βλ. Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 13.

των δημόσιων πρωτοβάθμιων σχολείων. Ο αριθμός των μαθητών κάθε σχολείου προσδιορίζει και την οργανικότητά τους.

Με άδεια του υπουργείου παράλληλα με τα δημοτικά που στο τέλος του αιώνα μετατρέπονται σε κρατικά σχολεία λειτουργούν και αρκετά ιδιωτικά εκπαιδευτήρια αρρένων και θηλεων με διάφορες ονομασίες[281] που καλύπτουν και τις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης. Το 1855 αποφασίζεται από την κυβέρνηση τα ιδιωτικά σχολεία να ελέγχονται αποτελεσματικά, επειδή κρίθηκε ότι τα δίδακτρα σε αρκετές περιπτώσεις δεν αντιστοιχούσαν στα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Ένα έτος αργότερα με διάταγμα τέθηκαν περιορισμοί στους καθηγητές και στους δασκάλους για την εκτός δημόσιων σχολείων απασχόληση. Συγκεκριμένα, τέθηκε ο ανώτατος περιορισμός των οκτώ ωρών ανά εβδομάδα για την άσκηση ιδιωτικού έργου με αμοιβή. Τέθηκαν επίσης κριτήρια για την ίδρυση ιδιωτικών σχολείων και προϋποθέσεις για τη στέγαση και τη λειτουργία τους.[282] Το έτος 1869 στην Αθήνα λειτουργούν τα 2/3 των σχολείων της Ελλάδας. Στο τέλος του δέκατου ένατου αιώνα, η ανάπτυξη της Αθήνας είναι τέτοια, ώστε λειτουργούν 16 δημοτικά σχολεία αρρένων, 18 δημοτικά σχολεία θηλέων 5 ελληνικά σχολεία και 3 γυμνάσια. Παράλληλα λειτουργούν 170 ιδιωτικά εκπαιδευτήρια όλων των βαθμίδων εκτός φυσικά από το Πανεπιστήμιο.[283]

Στο τέλος του 19ου αιώνα η Αθήνα έχει περίπου 130.000 κατοίκους και η σχέση ανάμεσα στον πληθυσμό και τους μαθητές που φοιτούν σε σχολεία είναι μεγαλύτερη από πολλές ευρωπαϊκές πόλεις.[284]

[281] Εκπαιδευτήρια, Παιδαγωγεία, Παρθεναγωγεία
[282] Έπρεπε το κτήριο να κριθεί κατάλληλο και έπρεπε να υπάρχει διάκριση φύλων.
[283] Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 18.
[284] Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, *Αθήνα και σχολική εκπαίδευση (1833-1900)*, σ. 18.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ
ΤΑ ΚΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΣ

Από την Επανάσταση μέχρι και το 1830

Ενώ τον 20ο αιώνα τα σχολικά κτίρια έχουν συγκροτηθεί και έχει αναπτυχθεί μια εξειδικευμένη μελέτη που σχετίζεται με την κατασκευή τους, τον 19ο αιώνα και μόλις το 1830 καθορίζονται μόνο τα όρια ενός σχολικού χώρου, που σκοπό έχει να φιλοξενήσει ελάχιστους μαθητές.

Η κήρυξη της επανάστασης του 1821 θα οδηγήσει πολλά σχολεία[285] και διάφορες σχολές να κλείσουν εξαιτίας οικονομικών δυσκολιών ή εξαιτίας της έλλειψης δασκάλων. Μετά το 1821 γίνεται μία συστηματική προσπάθεια να ανασυγκροτηθεί το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα. Σε αυτή την προσπάθεια συμβάλλουν οι Έλληνες διαφωτιστές, οι οποίοι αναλύουν τις αντιλήψεις τους και κηρύττουν την σπουδαιότητα του σχολείου, ως χώρου που επιτρέπει τη διαχείριση και την ενοποίηση των ανθρώπων και κατ' επέκταση της χώρας. Το σχολείο καταφέρνει να ενοποιήσει τους ανθρώπους για να προωθήσει έτσι την βελτίωση του κοινωνικού ιστού αλλά και της πολιτικής κατάστασης.

Καθώς το σχολείο συνδέεται άμεσα με την αναγέννηση του έθνους και την πεποίθηση από τους Έλληνες διαφωτιστές ότι η εκπαίδευση θα πρέπει να ταχθεί στο πλευρό του έθνους, καταγράφεται το «Σχέδιον Γενικού Μηχανισμού Οργανισμού της Προσωρινής Διοικήσεως της Ελλάδος» στις 27 Φεβρουαρίου 1822. Με αυτό το σχέδιο ο Μινίστρος των Εσωτερικών έχει την ευθύνη της διάδοσης των Φώτων και προβάλλει την ανέγερση πανεπιστημίων, σχολείων, λοιπών εκπαιδευτηρίων, καθώς επίσης και σχολείου του Ναυτικού και του Πολεμικού[286].

---

[285] Υπήρξε καταστροφή των Γυμνασίων της Χίου και των Κυδωνιών.

[286] Στο κεφάλαιο «Περί καθηκόντων του Μινίστρου των Εσωτερικών» προβλέπει τα εξής: «Ο Μινίστρος των Εσωτερικών …..ενασχολείται μετ΄επιμέλειας εις την είσαξιν και διάδοσιν των φώτων, των τόσων αναγκαίων δια την επίδοσιν του Ελληνικού έθνους, προβάλλων (προτείνων) εις την Διοίκησιν την μέθοδον και τους τρόπους δια την ανέγερσιν Πανεπιστημίων, Λυκείων, σχολείων και λοιπών διδακτηρίων, και ιδιαιτέρως σχολείων του μεν Ναυτικού, του δε Πολεμικού. Εν γένει δε αναλαμβάνει την φροντίδα να διδάσκωνται οι νέοι πάσης τάξεως τα κοινά γράμματα και τα πρώτα εις

Γενικότερα, καταβάλλεται μία προσπάθεια η εκπαίδευση να υπηρετεί το έθνος με τη συμβολή του κράτους. Η ίδια λογική ακολουθείται και το επόμενο χρονικό διάστημα και συγκεκριμένα το 1823, όταν η δημόσια εκπαίδευση προστατεύεται από το Βουλευτικό Σώμα. Στο Σύνταγμα του 1823 ορίζεται η συστηματική προστασία της εκπαίδευσης, η οποία θα πρέπει να οργανωθεί. Επιπλέον, συστήνεται να χρησιμοποιηθεί σε όλη την ελληνική επικράτεια η αλληλοδιδακτική μέθοδος[287].

Η εκπαίδευση της νεολαίας γίνεται πλέον αντικείμενο του κράτους και της κρατικής διαχείρισης. Αναδεικνύεται επιτακτική η ανάγκη δημιουργίας σχολείων, ώστε να δημιουργηθεί ένα εθνικό σχολικό σύστημα. Για την υλοποίηση αυτού του σχεδίου διορίζεται έφορος[288] της παιδείας και της ηθικής ανάπτυξης των νέων. Ο Έφορος θα αποτελέσει ένα καινούριο όργανο στη διάθεση της κεντρικής κρατικής υπηρεσίας και ένα νέο πρόσωπο που θα επιφορτιστεί με την φροντίδα των σχολείων και την πληροφόρηση της κεντρικής διοίκησης για την εξέλιξη των εκπαιδευτικών πραγμάτων. Αναλυτικότερα, ο Έφορος[289] παρακολουθεί το δάσκαλο, τα διδασκόμενα μαθήματα, τις διδακτικές μεθόδους αλλά και την διαχείριση των χρηματικών πόρων. Επίσης, ελέγχει την ικανότητα του υπεύθυνου δασκάλου των σχολείων.

Το 1824 αναπτύσσεται ένα σχέδιο δράσης για την εκπαίδευση, που περιλαμβάνει στο εκπαιδευτικό σύστημα τα πρωτοβάθμια σχολεία, στα οποία ο μαθητής μαθαίνει ανάγνωση, γραφή και αρίθμηση, τα λύκεια, στα οποία οι μαθητές διδάσκονται αρχαία ελληνικά, λατινικά, γαλλικά και μαθήματα φιλοσοφίας και επιστημών και ένα πανεπιστήμιο με τέσσερις

το βίον αναγκαία μαθήματα δια της αλληλοδιδακτικής μεθόδου» στο Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 34.

[287] Από την εποχή του Καποδίστρια το κράτος μεριμνά για την εκπαίδευση ενώ επιδιώκεται η συστηματική οργάνωσή της με στόχο την ύπαρξη σχολικών δικτύων που εξασφαλίζουν δημόσια πρωτοβάθμια σχολεία για όλους. Το αλληλοδιδακτικό σχολείο στηρίζεται σε μαθητές οι οποίοι ονομάζονται πρωτόσχολοι και συνήθως έχουν βασικές γραμματικές γνώσεις. Οι μαθητοδιδάσκαλοι χρησιμοποιούν κάποιον οδηγό ο οποίος συντάχθηκε το 1820 από τον Κλεόβουλο.

[288] Ο έφορος που διορίστηκε ήταν ο Θ. Φαρμακίδης.

[289] Ο θεσμός των Εφόρων προϋπήρχε της ελληνικής επανάστασης και οι Έφοροι ταυτίζονταν με τα πρόσωπα των τοπικών προκρίτων που ανήκαν στις τοπικές κοινωνίες.

κατευθύνσεις, θεολογία, ιατρική, νομική και φιλοσοφία. Βασικός στόχος της κεντρικής διοίκησης ήταν να ανυψώσει το ηθικό και εθνικό φρόνημα των πολιτών της μέσα από ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό σύστημα. Όλα τα παραπάνω παραμένουν στα σχέδια, καθώς η Επανάσταση μετατρέπει την ανάπτυξη της παιδείας σε υπόθεση δύσκολη, λόγω έλλειψης πόρων και χρόνου. Οι μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση απαιτούσαν χρήμα και χρόνο.
Το 1825[290] στον ελλαδικό χώρο παρουσιάζονται 10 αλληλοδιδακτικά σχολεία, τα οποία ιδρύονται σε περιοχές που έχουν απελευθερωθεί από τον τουρκικό ζυγό. Κυρίαρχη σημασία αυτήν την περίοδο δίνεται στη σύνδεση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης με την εθνική ολοκλήρωση του έθνους, αφού αποτελεί χώρος προνομιακός για να υπάρξει θεμελίωση του εκπαιδευτικού συστήματος.

Για να επιτευχθεί μια συντονισμένη προσπάθεια για την οργάνωση των αλληλοδιδακτικών σχολείων, ανατίθεται από την κρατική διοίκηση το 1829 σε τρεις επιτροπές, η σύνταξη σχολικών εγχειριδίων και συγγραμμάτων[291]. Η Τρίτη επιτροπή απαρτίζεται από τον Dutrone[292], τον Ν. Νικητόπλο[293] και τον Ι. Κοκκώνη[294]. Σκοπός αυτής της επιτροπής ήταν να εμβαθύνει στα εκπαιδευτικά πράγματα της εποχής μελετώντας και συγκρίνοντας ταυτόχρονα τα εγχειρίδια των αλληλοδιδακτικών σχολείων, το εγχειρίδιο του Ch. Sarazin και τους τρόπους που εφαρμόζουν οι δάσκαλοι στα αλληλοδιδακτικά σχολεία απαντώντας σε ερωτηματολόγια που είχε συντάξει η επιτροπή. Η Επιτροπή επέλεξε να πραγματοποιήσει τη

[290] Η κατάσταση στην εκπαίδευση περιγράφεται αναλυτικά από τον Έφορο της παιδείας Γρ. Κωνσταντά, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 39.
[291] Η σύνταξη εγχειριδίων και συγγραμμάτων «συντεινόντων προς ομοιόμορφον και τελειότερον οργανισμόν των αλληλοδιδακτικών και τυπικών σχολείων» περιγράφεται σε Ψήφισμα Α' και διάταγμα της 18 Οκτώβρη του 1829, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 45.
[292] Ο Dutrone ήταν Γάλλος Λοχαγός και είχε τεθεί στην υπηρεσία του Καποδίστρια. Ο Dutrone διατηρούσε αλληλογραφία με τον Καποδίστρια και φαίνεται να διαφώνησε με την θεωρητική κατεύθυνση που είχε δώσει ο Κυβερνήτης της Ελλάδας στη δημόσια εκπαίδευση.
[293] Ο Ν. Νικητόπλος ήταν δάσκαλος σε αλληλοδιδακτικό σχολείο. Από το 1824 έως το 1826 ήταν διευθυντής στο αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων στην Αθήνα.
[294] Ο Ι. Κοκκώνης μαθήτευσε στο Παρίσι παρακολουθώντας μαθήματα του Γάλλου Ch. Sarazin. Υπήρξε διευθυντής Διδασκαλείου και διετέλεσε Γενικός Επιθεωρητής των Δημοτικών Σχολείων. Επιπλέον, δημοσίευσε πολλά εγχειρίδια και παιδαγωγικές πραγματείες.

μετάφραση του πραγματικού κώδικα για την αλληλοδιδακτική μέθοδο του Γάλλου Ch. Sarazin[295]. Ο Κοκκώνης παρουσιάζεται υπέρμαχος της ιδέας να μεταφραστεί ο οδηγός του Γάλλου για την αλληλοδιδακτική μέθοδο και να εφαρμοστεί στα ελληνικά αλληλοδιδακτικά σχολεία παρά τις έντονες αντιρρήσεις του Νικητόπλου που υποστήριζε τη σύνταξη ενός νέου οδηγού. Μόλις το 1830 μεταφράζεται από τον Κοκκώνη το εγχειρίδιο του Ch. Sarazin. Το μοντέλο του Ch. Sarazin αποτυπώνει με μεγάλη ακρίβεια και λεπτομέρεια την σχολική διαδικασία που θα πρέπει να ακολουθηθεί. Η σχολική διαδικασία περιλαμβάνει την υλικοτεχνική υποστήριξη, τον τρόπο διδασκαλίας των μαθημάτων, την αριθμητική, την ανάγνωση, τη χριστιανική διδασκαλία, τις υποχρεώσεις των πρωτόσχολων, τα καθήκοντά τους, τα καθήκοντα των μαθητών, τις ποινές τους και τις επιβραβεύσεις αυτών, το ωρολόγιο πρόγραμμα και τέλος την οργάνωση ενός νέου αλληλοδιδακτικού σχολείου[296].

Ο οδηγός- κώδικας του Κοκκώνη περιγράφει με κάθε λεπτομέρεια το ημερήσιο πρόγραμμα σε ένα αλληλοδιδακτικό σχολείο. Το μάθημα άρχιζε στις 8 το πρωί και η πρωινή παράδοση περιλάμβανε την είσοδο των διδασκάλων και των πρωτόσχολων στο διδακτήριο και την εξέταση της καθαριότητας των μαθητών. Η γραφή ξεκινούσε στις 9 και διαρκούσε μία ώρα με τις υπαγορεύσεις και τις διορθώσεις. Στις 10 η διδασκαλία συνεχιζόταν με την ανάγνωση και στις 11 σειρά είχε η διδασκαλία της αριθμητικής.

Με διάταγμα[297] ο οδηγός του Κοκκώνη θεσπίζεται ως υποχρεωτικός για την οργάνωση και τη λειτουργία των αλληλοδιδακτικών σχολείων. Επιβραβεύσεις όμως δεν είχαν μόνο οι μικροί μαθητές αλλά και οι διδάσκαλοι που θα εφάρμοζαν με προθυμία και ζήλο τον οδηγό του Κοκκώνη.

---

[295] Ο Ch. Sarazin υπήρξε πρωτοπόρος παιδαγωγός με ειδίκευση στην εφαρμογή της αλληλοδιδακτικής μεθόδου. Δημοσίευσε στο Παρίσι το 1829 το Manuel des ecoles elementaries ou Expose de la methode d' enseignement mutuel, έναν οδηγό πραγματικό κώδικα της αλληλοδιδακτικής μεθόδου.

[296] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.48-49.

[297] Διάταγμα αρ. 1032, 12 Ιουλίου 1830, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.50.

Η δημόσια εκπαίδευση φαίνεται στα τέλη του 1830 να προσπαθεί να ανασυγκροτηθεί βασισμένη στη λειτουργία των αλληλοδιδακτικών σχολείων, τα οποία δείχνουν να αυξάνονται και να φτάνουν στο σύνολό τους στα 75 με αριθμό μαθητών 6.709, ενώ τα ελληνικά σχολεία να είναι 39 με 1.918 μαθητές. Το εγχειρίδιο του Κοκκώνη θα αποτελέσει σημείο αναφοράς για τη λειτουργία και την κατασκευή σχολικών κτιρίων των αλληλοδιδακτικών σχολείων για τα επόμενα πενήντα χρόνια της ελληνικής πραγματικότητας. Θα λειτουργήσει ως βασική αναφορά για όσους σχετίζονται με το χώρο, και τη χρήση των σχολικών κτιρίων. Θα αποτελέσει μοναδικό πρότυπο για την βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος και θα προσαρμοστεί πλήρως στις απαιτήσεις του μαθητικού πληθυσμού αλλά και στις απαιτήσεις των καιρών. Το Α΄ κεφάλαιο[298] του οδηγού του Κοκκώνη περιλαμβάνει την περιγραφή του σχολικού κτηρίου και πως αυτό μπορεί να μετατραπεί σε έναν ελεγχόμενο χώρο, τις προδιαγραφές που χρειάζεται να έχει μία σχολική αίθουσα, η διαρρύθμισή της και ο απαραίτητος σχολικός εξοπλισμός της και οι διαστάσεις της σχολικής αίθουσας.

Ένας οργανωμένος και ελεγχόμενος σχολικός χώρος παρέχει σύμφωνα με τον πραγματικό κώδικα του Κοκκώνη ασφάλεια στον διδάσκαλο και οριοθετεί το οικοδόμημα και το καθιστά ξεχωριστό, ώστε να είναι διακριτό από όλους. Σχετικά με τον χώρο που επιλέγεται για την ίδρυση ενός σχολείου συνιστάται ένα μέρος ήσυχο κοντά σε γειτονιές πολυπληθείς. «Το σχολείο πρέπει να βρίσκεται σε πολυάνθρωπη γειτονιά αλλά σε κάποια απόσταση από τον δρόμο, ώστε ο θόρυβος να μην έρχεται από έξω και διαταράσσει τα μαθήματα»[299]. Βάση του οδηγού είναι ότι τα σχολικά κτίρια θα πρέπει να κατασκευάζονται στην καρδιά των οικισμών στο κέντρο των πληθυσμών για να υπάρχει προσβασιμότητα και να επιτυγχάνεται όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συγκέντρωση των μαθητών. Η ησυχία και η ηρεμία

[298] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.64.
[299] Ch. Sarazin, *Manuel des ecoles elementaires*, Παρίσι 1829, σελ. 1, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.65.

ενός διδακτηρίου δε στηρίζεται μόνο στο να επιλεγεί ένας αντίστοιχος χώρος αλλά και στην επιβλητική παρουσία του διδασκάλου. Ο διδάσκαλος θα έπρεπε να τραβάει την προσοχή των παιδιών μόνο με την ήρεμη φωνή του και όχι με δυνατές φωνές. Με λίγα λόγια η αλληλοδιδακτική μέθοδος βασίζεται στην σχολική πειθαρχία και σε μειλίχιες διδασκαλίες που επιβάλλουν την τάξη και την ηρεμία στους μαθητές. Η σχολική πειθαρχία και η επιδίωξη της ηρεμίας στη σχολική διαδικασία αποτελεί ένα είδος προστασίας για τους μαθητές και την ταυτόχρονη απομάκρυνσή τους από χώρους που θα μπορούσαν να τους παρασύρουν και να τους διασύρουν. Άλλωστε ο οδηγός του Κοκκώνη φροντίζει, η είσοδος και η έξοδος των μαθητών από τα σχολικά κτίρια να γίνεται με την επιτήρηση των πρωτόσχολων και τον έλεγχο αυτών. Οι παίδες της πατρίδας θα έπρεπε να απομακρύνονται από τον κόσμο των ενηλίκων για να προφυλάσσονται και να αναπτύσσεται κανονικά η ηθική και πνευματική διάπλασή τους[300].

Με αυτόν τον τρόπο γίνονται διακριτά τα όρια ανάμεσα στον σχολικό χώρο και τον εξωσχολικό. Η αυστηρή οριοθέτηση των δύο χώρων βοηθά την εκπαιδευτικά διαδικασία. «Το σχολείον πρέπει να έχει αυλήν περιτοιχισμένην, όπου γίνεται και το προ του διδακτηρίου προαύλιον, έχον και εν μέρος σκεπασμένον με στέγην. Εις το σκεπασμένον τούτον προαύλιον ή μεσαύλιον συνάζονται τα παιδία, πριν αρχίση η παράδοσις των μαθημάτων»[301]. Με αυτόν τον τρόπο οι πρωτόσχολοι έλεγχαν το χώρο του σχολείου αλλά και τα ίδια τα παιδιά και ανέφεραν αμέσως οποιοδήποτε πρόβλημα προέκυπτε.

[300] Ch. Sarazin, *Manuel des ecoles elementairies*, Παρίσι 1829, σελ. 84, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.66.
[301] Ch. Sarazin, *Manuel des ecoles elementairies*, Παρίσι 1829, σελ. 13, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.67.

Το σχολείο χωριζόταν με την καθημερινή ζωή της πόλης με μεγάλα παράθυρα με τα οποία οι μαθητές βρίσκονταν σε οπτική απομόνωση από την πόλη, καθώς αυτά ήταν δύο μέτρα τουλάχιστον από το έδαφος[302].

Στον ίδιο οδηγό λεπτομερώς αναφέρονταν και κάποιες υγιεινίστικες θεωρήσεις που θα έπρεπε να τηρούνταν για την καλύτερη υγιεινή των μαθητών, όπως να τοποθετούνται οι μαθητές στη μεριά που έπεφτε ο ήλιος, ώστε να μη δημιουργούνται σκιές κατά τη γραφή γραπτών κειμένων. Τα παράθυρα όφειλαν να εξασφαλίζουν τον καλύτερο δυνατό αερισμό των αιθουσών κάτι που εκπλήρωνε τις προσταγές της ιατρικής επιστήμης. Ο ενεργός βίος της ελληνικής κοινωνίας αφορούσε μόνο τον κόσμο των ενηλίκων και σε καμία περίπτωση τον ενεργό μαθητικό πληθυσμό που ήταν προφυλαγμένος από κάθε είδους πειρασμούς και προστατευμένος από τα πρόσωπα που εμπλέκονται στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι διακριτή μία λεπτομερέστατη αποτύπωση των σχολικών κτιρίων από τον παιδαγωγό Κοκκώνη σύμφωνα πάντα με το πρότυπο του γαλλικού εγχειριδίου του Ch. Sarazin.

Η τεχνική οργάνωση του αλληλοδιδακτικού σχολείου βασίζεται στη μορφή της σχολικής αίθουσας αλλά και στη διαρρύθμιση του εξοπλισμού. Συγκεκριμένη διαρρύθμιση του σχολικού χώρου θα επιτρέψει τη λειτουργία του σχολείου σε διδακτήριο, που επιδιώκει την προστασία, την επιτήρηση, την ιεράρχηση και την ανταμοιβή[303]. Η κάτοψη της αίθουσας είναι ορθογωνική. Οι διαστάσεις της καθορίζονται από τον αριθμό των μαθητών, που φιλοξενούν. Η αίθουσα είναι στο ισόγειο και το ύψος της είναι πέντε ή επτά μέτρα, ώστε να τηρούνται οι ιατρικές επιταγές για ανανέωση του αέρα και του καλού εξαερισμού. Οι πόρτες της αίθουσας καθορίζονται από τον υπεύθυνο της οικοδομής αλλά κυρίως από το πρόσταγμα του εγχειριδίου του Κοκκώνη, που προέβλεπε την καλή επιτήρηση των μαθητών και την εύκολη

[302] Με αυτόν τον τρόπο ήταν αδύνατη η οπτική επαφή των μαθητών με το εξωτερικό περιβάλλοντα χώρο.

[303] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.69.

πρόσβασή τους στον προαύλιο χώρο. Μπορούσαν να υπάρχουν μέχρι και τρεις πόρτες σε μία αίθουσα, η μία να χρησιμοποιείται μόνο από τον δάσκαλο και να οδηγεί στο δρόμο, η άλλη να είναι στην άκρη της αίθουσας μακριά από την έδρα και η τρίτη πόρτα να οδηγεί κατευθείαν στα αποχωρητήρια. Αυτό συνέβαινε, διότι, όπως και στα ευρωπαϊκά σχολεία έτσι και στα ελληνικά, θα έπρεπε να ελέγχεται η παιδική σεξουαλικότητα [304].

Ο Κοκκώνης επιμένει στο ότι ο δάσκαλος θα πρέπει να παρακολουθεί την είσοδο και την έξοδο των μαθητών στα αποχωρητήρια ελέγχοντας με αυτόν τον τρόπο τις κινήσεις των μαθητών και αποφεύγοντας τυχόν προβλήματα. Ένας καλός και οργανωμένος σχολικός χώρος δίνει τη δυνατότητα στον δάσκαλο να ελέγχει και να επιτηρεί καλύτερα τους μαθητές. Ο δάσκαλος επιλέγει τη διαρρύθμιση εκείνη που τον καθιστά κυρίαρχο στην αίθουσα και στην εκπαιδευτική διαδικασία, επιλέγει την τοποθέτηση ενός βάθρου, που τον μετατρέπει σε απόλυτο κυρίαρχο, καθώς είναι πάνω από όλους τους μαθητές[305].

Πέρα από τον οργανωτικό χώρο καθοριστικό ρόλο στην βελτίωση του αλληλοδιδακτικού σχολείου διαδραματίζει και η επίπλωση και οι ξύλινες κατασκευές. Τα καθίσματα και τα θρανία είναι κατασκευασμένα είτε από δρυ είτε από έλατο. Το πλάτος της αίθουσας συνδυάζει τις ξύλινες κατασκευές που αφορούν την διδασκαλία της γραφής και της αριθμητικής. Δεξιά και αριστερά από τα ξύλινα θρανία αφήνεται ελεύθερος χώρος, ώστε να διευκολύνεται η κίνηση των μαθητών και η διάταξη των ημικυκλίων που χρησιμεύουν για την ανάγνωση. Οι θέσεις των μαθητών και η διάταξή τους στον χώρο μεταβάλλεται και εξαρτάται από το διδασκόμενο μάθημα.

Ο Οδηγός του Κοκκώνη κάνει λόγο ακόμα και για τα διάφορα αντικείμενα που πρέπει να βρίσκονται πάνω στερεωμένα στην έδρα όπως

[304] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.70.
[305] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.72.

«αβάκια, κονδυλοφόροι, σπογγιστήρια»[306]. Τα υπόλοιπα αντικείμενα που πρέπει να υπάρχουν στην σχολική αίθουσα είναι η έδρα του δασκάλου, πινακίδες, θερμάστρες, μαυροπίνακες, ρολόι και ντουλάπια. Χαρακτηριστικές λεπτομέρειες είναι η τοποθέτηση πάνω από τον μαυροπίνακα μιας εικόνας του Χριστού ή του Παντοκράτορα ή της Μεταμορφώσεως και ενός πίνακα της τιμής, όπως ονομαζόταν, που έγραφε «επιμελής, φιλομαθής, εύτακτος, φρόνιμος, ευπειθής, φιλαλήθης»[307]. Έτσι, πάνω από την έδρα του δασκάλου τοποθετείται η τάξη, η πειθαρχία, η θρησκευτική συνέπεια και ο προορισμός για μια ολοκληρωμένη εθνική συνείδηση.

Σύμφωνα με τον Οδηγό του Κοκκώνη προβλέπεται υποχρεωτικά εκτός από τον τρόπο κατασκευής των αιθουσών ενός διδακτηρίου και η διαρρύθμιση αυτών και οι διαστάσεις μιας αίθουσας. Οι διαστάσεις μίας αίθουσας καθορίζονται από τον αριθμό των μαθητών που θα βρίσκονται στην αίθουσα και θα παρακολουθούν τα διδασκόμενα μαθήματα. Άλλωστε τα αλληλοδιδακτικά σχολεία θεωρούνται πολυπληθή και ένας διδάσκαλος μπορεί να διδάξει πολλούς μαθητές μέσα σε μία μεγάλη αίθουσα. Οι οδηγίες του κώδικα έδιναν την εξής κατεύθυνση «το μέγεθος του μαθητικού πληθυσμού να ανέρχεται στο 10% του συνολικού πληθυσμού της εποχής, ενώ οι θέσεις του σχολείου προκύπτουν αν αφαιρεθεί από το νούμερο αυτό το 19% που αντιστοιχεί σε ένα προβλεπόμενο ποσοστό καθημερινών απουσιών. Έτσι, για έναν οικισμό με 1000 κατοίκους πρέπει για παράδειγμα να κατασκευαστεί ένα σχολείο 81 θέσεων»[308].

Ο λεπτομερής υπολογισμός των διαστάσεων μίας αίθουσας δε στηρίζεται αποκλειστικά στο μέγεθος επιφάνειας ανά μαθητή αλλά στο

---

[306] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.74.
[307] Ch. Sarazin, *Manuel des ecoles elementairies*, Παρίσι 1829, σελ. 99-103, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.75.
[308] Ch. Sarazin, *Manuel des ecoles elementairies*, Παρίσι 1829, σελ.126, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 76.

μήκος του θρανίου που χρησιμοποιεί ο μαθητής. Σε κάθε θρανίο υπολογίζεται ότι έχουν τη δυνατότητα να κάθονται περίπου 20 μαθητές. Διαφαίνεται η προσπάθεια σε ένα αλληλοδιδακτικό σχολείο να μην αφήνεται ούτε ένα εκατοστό της αίθουσας στην τύχη και όλος ο χώρος να είναι οργανωμένος και να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του συγκεκριμένου τρόπου εκμάθησης των ελληνοπαίδων. Ένας καλά οριοθετημένος και οργανωμένος χώρος διαφυλάσσει την πειθαρχία, την ασφάλεια και την ιεράρχηση των ρόλων μαθητών και διδασκάλων και των επιδόσεων.

Ο Οδηγός του Κοκκώνη προσφέρει για τα ελληνικά δεδομένα μια πρωτοπορία, μια καινοτομία στην προσφορά των κατασκευαστικών πρακτικών αλλά και στην ρύθμιση όλων των τεχνικών λεπτομερειών. Οι προδιαγραφές ενός αλληλοδιδακτικού σχολείου αποτυπώνουν την περιγραφή ενός κράτους που μετά την επανάσταση φανερώνεται «έτοιμο» να διαχειριστεί και να κατασκευάσει χώρους δομημένους και ιεραρχημένους. Άλλωστε επιλέγεται ένας τρόπος αρχιτεκτονικής των σχολικών κτιρίων που στοχεύει στην οικονομία και τον έλεγχο. Οι επιφάνειες, οι ανάλογες ρυθμίσεις και τα υλικοτεχνικά μέσα καθορίζονται από τις προτάσεις οικονομίας και της λογικής ελέγχου και απόλυτης διαχείρισης.

Μέσα από το κατασκευαστικό πλαίσιο που διαμορφώνεται στα πρώτα χρόνια μετά την επανάσταση και στην προσπάθεια να επικρατήσει ένα σχέδιο δράσης για την εκπαίδευση παρατηρείται «ένα κατασκευαστικό καθήκον» [309] . Ένα κατασκευαστικό καθήκον που συνδέει άρρηκτα το διαμορφωμένο χώρο και τον τομέα της εκπαίδευσης με αυτόν της ανάδειξης των πολιτών του μέλλοντος. Οι πολίτες του μέλλοντος και η διαμόρφωσή τους επικεντρώνεται σε συγκεκριμένους τρόπους διδασκαλίας και μεθοδολογίας σε μία αυστηρή και καθορισμένη μορφή του αλληλοδιδακτικού σχολείου.

[309] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 86.

Η κατασκευή σχολικών κτιρίων για το ελληνικό κράτος φανερώνει την πρακτική από τη μεριά των αρχών να επιβάλλει τον απόλυτο έλεγχο σε όλες τις κρατικές δομές κάτι που ως πρακτική δε χαρακτηρίζεται αρνητική. Ως τακτική θεωρείται «θετική γιατί έχει στόχο την ομοιογενοποίηση του εθνικού εδάφους και την πλαισίωση της ζωής των πολιτών»[310].

Το πρωτοβάθμιο σχολικό σύστημα

Ο Καποδίστριας δολοφονείται και η πολιτική και κοινωνική κατάσταση της χώρας είναι ρευστή, αφού υπάρχουν πολιτικές και κοινωνικές αναταραχές. Τα σχολεία μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια κλείνουν ή αναστέλλουν τη λειτουργία τους. Η εκπαίδευση θα αλλάξει πορεία και κατεύθυνση με την έλευση του δεκαεπτάχρονου πρώτου βασιλιά της Ελλάδας, Όθωνα. Η άφιξη του βασιλιά Όθωνα[311] θα φέρει αισιοδοξία και θα πνεύσει ένας νέος αέρας στα εκπαιδευτικά πράγματα. Η ταραχώδης περίοδος θα σταματήσει και θα ξεκινήσει η αναδιοργάνωση του ελληνικού κράτους.

Η εκπαίδευση θα αλλάξει κατά την Οθωνική περίοδο. Θα αφήσει πίσω της τα ιδεώδη που προσιδιάζουν το διαφωτισμό και ανάλογα ρεύματα όπως τον ρομαντισμό, τον μεγαλοϊδεατισμό και τον νεοκλασικισμό. Η ελληνική εκπαίδευση θα συναντηθεί με αξίες του παρελθόντος, με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, την θρησκεία, την τάξη και την πειθαρχία. Ενώ ο Όθωνας και ο Αντιβασιλιάς Maurer, που ήταν υπεύθυνος επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης, θα προσπαθήσουν με πολλές διακηρύξεις τους να ανασυνθέσουν την ελληνική εκπαίδευση, παρόλα αυτά θα υπάρχουν μόνο αποσπασματικές κινήσεις και έτσι θα

[310] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.87.

[311] Η έλευση του Όθωνα προκάλεσε τον ενθουσιασμό των Ελλήνων πολιτών. Ο Όθωνας ήταν ανήλικος και για αυτό το λόγο ορίστηκε μια τριμελής επιτροπή που θα επιφορτιζόταν με την οργάνωση και τη διακυβέρνηση του κράτους μέχρι την ενηλικίωση του Όθωνα. Το νεοσύστατο βασίλειο ήταν μικρό σε έκταση και αριθμούσε μόλις 740.000 κατοίκους, στο Παντελής Κυπριανός, *Συγκριτική Ιστορία της ελληνικής Εκπαίδευσης*, Αθήνα 2004, σελ.86.

διαπιστωθεί απουσία συνοχής στην εκπαιδευτική πολιτική. Οι απόπειρες για την εγκατάσταση ενός σταθερού εκπαιδευτικού πολιτικού συστήματος θα είναι αρκετές χωρίς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα εξαιτίας και των ελάχιστων οικονομικών πόρων που διατίθενται για την παιδεία.

Ρυθμίσεις νομοθετικού περιεχομένου για την εκπαίδευση πραγματοποιούνται από το 1834 έως το 1837. Ο νόμος [312] για την πρωτοβάθμια εκπαίδευση περιγράφει ένα σχολείο, το οποίο βρίσκεται κάτω από τον πλήρη έλεγχο του κράτους. Άλλωστε, η ελληνική εκπαιδευτική πραγματικότητα φαίνεται να δέχεται επιδράσεις από τη γαλλική εκπαίδευση και τους γαλλικούς νόμους[313]. Η μόνη διαφορά του ελληνικού πρωτοβάθμιου συστήματος με το γαλλικό και το γερμανικό είναι εν μέρει δωρεάν φοίτηση των μαθητών. Ο νόμος στόχευε στην υποχρεωτική φοίτηση όσο το δυνατόν περισσότερου μαθητικού πληθυσμού. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση με το νόμο του 1834 παρέχει γνώσεις για τους μαθητές από την ηλικία των 5 ετών μέχρι την ηλικία των 12 ετών. Έπειτα, οι μαθητές έχουν το δικαίωμα να συνεχίσουν τις σπουδές τους στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και εν συνεχεία στο Πανεπιστήμιο.

Μέσα σε αυτά τα τρία χρόνια από το 1834 έως το 1837 τέθηκαν οι βάσεις για τη συγκρότηση του σχολικού οικοδομήματος. Εγκωμιαστικά κείμενα υπάρχουν για την εκπαιδευτική δράση του Καποδίστρια παρά για τη δράση του Όθωνα[314]. Ο νόμος προβλέπει τη μερική δωρεάν φοίτηση. Κάθε μαθητής θα έπρεπε να καταβάλει κάποια λεπτά[315] το μήνα σε δημοτικό εισπράκτορα. Οι οικογένειες των μαθητών δεν πληρώνουν τα δίδακτρα του σχολείου και οι δημοτικές αρχές δεν έχουν τα μέσα για να το ελέγξουν και να το επιβάλουν.

---

[312] Ο νόμος της 6/18 Φεβρουαρίου 1834.
[313] Ο νόμος του Guizot στη Γαλλία το 1833.
[314] Προσωπικότητες οξυδερκείς όπως ο Ν. Δραγούμης και ο Γ. Χασιώτης παρατηρούν την σημαντική εκπαιδευτική δράση του Καποδίστρια.
[315] Το ύψος των διδάκτρων είναι από 10 έως 50 λεπτά το μήνα. Για εκείνη την εποχή το συγκεκριμένο ποσό δε θεωρούνταν ιδιαίτερη επιβάρυνση για τον οικογενειακό προϋπολογισμό. Το 90% των μαθητών φαίνεται το 1864 ότι δεν πληρώνει τα δίδακτρα, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 94.

Βάση των δημοτικών προϋπολογισμών ο μισθός ενός πρωτοβάθμιου δασκάλου το 1857 είναι 1200 δραχμές, το ενοίκιο της κατοικίας του είναι 600 δραχμές και τα δίδακτρα 330 δραχμές. Όλα τα έξοδα του δασκάλου, το ενοίκιό του και ο μισθός του αφορούν και επιβαρύνουν τους Δήμους. Έτσι, η οργάνωση των σχολικών μονάδων, η συντήρηση και η οργάνωσή τους στηρίζεται στους Δήμους.

Ο Δήμος για το νεοσύστατο κράτος θα αποτελέσει τη βάση για την αναδιοργάνωση του, καθώς οι Αντιβασιλείς πίστευαν ότι η διοικητική διαίρεση και οργάνωση του κράτους, θα πραγματοποιηθεί μέσα από τις δημοτικές μονάδες. Οι δημοτικές αρχές επιτηρούν και έχουν την ευθύνη για την εύρυθμη λειτουργία της αστυνομίας και της εκπαίδευσης. Επιπλέον, είναι υπεύθυνες για την τήρηση της υγιεινής σε όλες τις δομές και για τη βοήθεια των απόρων, των κοινωφελών ιδρυμάτων και των δικτύων υποδομής [316] . Τα χρήματα για τη λειτουργία των δημοτικών δομών εξασφαλίζονται από τους φόρους των πολιτών, τις έκτατες εισφορές και τους τοπικούς φόρους.

Με τον νόμο του 1834 κάθε Δήμος θα πρέπει να ιδρύει μέσα στα όρια του ένα δημοτικό σχολείο και να έχει την κύρια ευθύνη αυτού. Τα παιδιά οφείλουν να παρακολουθούν τα διδασκόμενα μαθήματα, να φοιτούν υποχρεωτικά στο χρονικό πλαίσιο που έχει προσδιοριστεί από τον νόμο. Το σχολείο θα πρέπει να ιδρύεται κοντά στις κατοικίες των μαθητών. Το πρωτοβάθμιο σχολείο συνδέεται με το Δημοτικό Σχολείο και κατ' επέκταση ελέγχεται από την κεντρική κρατική εξουσία. Οι δάσκαλοι αποφοιτούν από το Διδασκαλείο και οι υπηρεσιακές τους μεταβολές καθορίζονται και αποφασίζονται πάντα με υπουργική απόφαση. Οι δάσκαλοι έχουν την υποχρέωση να ακολουθούν την εκπαιδευτική οργάνωση που προβλέπει η κρατική διοίκηση[317].

[316] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 96.
[317] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 97.

Ο έλεγχος των σχολείων και η γενικότερη εποπτεία αυτών ανατέθηκε σε Δημάρχους, Έπαρχους και Νομάρχες, ώστε να καταλήγουν όλα στην κεντρική εξουσία της χώρας, που τη ρυθμίζει ο Γραμματέας επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης. Από τον δήμαρχο μέχρι τον Γραμματέα των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαίδευσης δημιουργείται μία αμφίδρομη σχέση για την ομαλή λειτουργία των σχολείων της χώρας. Επιπρόσθετα, ο κρατικός προϋπολογισμός για την εκπαίδευση κατατίθεται στο τέλος κάθε χρόνου από το αρμόδιο Υπουργείο.

Ερμηνεύοντας πίνακα σχετικά με τη χρηματοδότηση της πρωτοβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης από το 1854 έως το 1902 παρουσιάζεται αναλυτικά, ποια είναι η κρατική συμμετοχή και ποια είναι η δημοτική συμμετοχή για τις δαπάνες της εκπαίδευσης. Χαρακτηριστικά περιγράφεται το 1854 να είναι η κρατική συμμετοχή για τη δημόσια εκπαίδευση στο 36,63% και η δημοτική συμμετοχή στο 63,36%. Το 1867 η κρατική συμμετοχή φτάνει το 13,53% και η δημοτική συμμετοχή αγγίζει το 86,46%. Το 1901 η κρατική συμμετοχή για την εκπαίδευση δείχνει να είναι στο 17, 48 ενώ η δημοτική στο 82,51%[318]. Τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι η κρατική συμμετοχή, όσο τα χρόνια περνούν, είναι μικρότερη, και αυξάνεται αυτή των δημοτικών αρχών.

Σε πίνακα που αναλύει τις δαπάνες της πρωτοβάθμιας δημόσιας εκπαίδευσης το 1854 η ετήσια δαπάνη του κράτους για τα σχολεία είναι 198.837 σε δραχμές ενώ το 1879 1.761.486 σε δραχμές. Μέχρι το 1911 η αύξηση των δαπανών για την εκπαίδευση είναι ανοδική και μεγάλη. Χαρακτηριστικό είναι ότι το 1911 αγγίζει το ποσό των 7.627.079 σε δραχμές. Όσον αφορά την ίδρυση δημόσιων σχολείων από το 1830 έως το 1930 είναι εξίσου σημαντική.

[318] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.99.

Ενώ το 1830 τα δημόσια σχολεία είναι μόλις 100, το 1930 τα σχολεία είναι σε σύνολο 9000[319].

Παρότι ο ρυθμός αύξησης των σχολείων είναι εντυπωσιακός δεν επιτυγχάνεται η υποχρεωτική φοίτηση των μαθητών. Η φοίτηση στα σχολεία εξαπλώνεται τις αρχές του 20ου αιώνα και μόνο στα αγόρια. Το 1869 τα αγόρια που φοιτούν στα δημόσια σχολεία είναι στο ποσοστό του 37% σε αντίθεση με τα κορίτσια που βρίσκονται στο 8%. Τα ίδια χαμηλά ποσοστά διατηρούνται για τα κορίτσια και το 1879 στο 9%. Η φοίτηση των κοριτσιών στα δημόσια σχολεία είναι ιδιαίτερα χαμηλή και αυτό οφείλεται στο οικογενειακό περιβάλλον, αφού θεωρεί ότι τα κορίτσια είναι ικανά για οικιακές και αγροτικές εργασίες και όχι για σπουδές και γράμματα. Μόλις το 1907 το ποσοστό των κοριτσιών που φοιτούν στην εκπαίδευση είναι αρκετά υψηλό σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Έτσι, με αυτά τα στατιστικά στοιχεία διανθίζεται ο σχολικός χάρτης στον ελληνικό χώρο από το 1830 έως το 1911.

Τα νέα διδακτήρια

Από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας η δημογεροντία είχε ως σημαντική προτεραιότητα την ίδρυση, λειτουργία και συντήρηση σχολείων στην πόλη των Αθηνών. Αρωγούς στην προσπάθεια αυτή είχε τους ιδιώτες, τα μοναστήρια της Αττικής και φορείς όπως η «Φιλόμουσος Εταιρεία». Την περίοδο εκείνη για τη δημοτική εκπαίδευση[320] δεν υπήρχαν ειδικά κτίρια. Συνήθως οι δάσκαλοι ήταν συγχρόνως κληρικοί οπότε χρησιμοποιούσαν τους μοναστηριακούς χώρους ή τις εκκλησίες που λειτουργούσαν. Όταν οι δάσκαλοι ήταν λαϊκοί χρησιμοποιούσαν για χώρο διδασκαλίας την κατοικία τους.

[319] Οι πίνακες παρουσιάζονται αναλυτικά με συγκρίσιμα στοιχεία στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.98-104.

[320] Εννοείται η στοιχειώδης ή βασική εκπαίδευση.

Οι Δήμοι σύμφωνα με τους νόμους[321] ήταν υποχρεωμένοι για τη στέγαση και λειτουργία σε υλικοτεχνικό επίπεδο των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Για τη στέγαση θα έπρεπε οι δήμοι να κατασκευάσουν νέα κτήρια ή να επισκευάσουν κτήρια, που υπήρχαν από παλαιότερα ή να ενοικιάσουν κτήρια, που πληρούσαν τις σχετικές προδιαγραφές. Οι τοπικές εφορευτικές επιτροπές ήταν αρμόδιες για να υποδεικνύουν στο δήμο τις ανάγκες σε υλικό και εξοπλισμό για τη λειτουργία του σχολείου.

Οι νομοθετικές προβλέψεις δεν αρκούσαν από μόνες τους για να εξασφαλίσουν διδακτήρια καθώς λίγα χρόνια μετά την επανάσταση και την ανεξαρτησία της Ελλάδας οι κάτοικοι αλλά και οι δημοτικές αρχές στους δήμους είχαν άλλες προτεραιότητες.[322] Υπήρχε όμως και η αντικειμενική αδυναμία των μικρών δήμων, που δεν μπορούσαν με τα έσοδά τους να καλύψουν στοιχειώδεις και άμεσες ανάγκες. Οι παραπάνω παράγοντες σε συνδυασμό με τη νοοτροπία και τη φτώχια του λαού ανάγκασαν την κεντρική εξουσία να παρέμβει στην οικοδόμηση ή τη διαμόρφωση σχολικών κτηρίων. Έτσι το Υπουργείο Παιδείας χρηματοδότησε σε αρκετές περιπτώσεις την ανέγερση ή την επισκευή διδακτηρίων ή παραχωρεί γήπεδα και κτίσματα εθνικά ή μοναστηριακά.[323] Στη συνέχεια διαπιστώνοντας την αναποτελεσματικότητα του θεσμικού πλαισίου πρότεινε το 1838 διάταγμα, που θα ρύθμιζε την εφαρμογή και υλοποίηση όσων προβλέπονταν από το νόμο του 1834. Συγκεκριμένα γινόταν πρόβλεψη για τους τρόπους εξασφάλισης εσόδων για τη λειτουργία των σχολείων, για τη μισθοδοσία των δασκάλων και για τον τρόπο εξαναγκασμού των δημοτικών αρχών να εφαρμόζουν τις διατάξεις του νόμου. Επειδή όμως ήταν προφανές ότι τα έσοδα των Δήμων ήταν πενιχρά και δεδομένης της οικονομικής κατάστασης

[321] Του 1833 για την τοπική αυτοδιοίκηση και του 1834 για τη δημοτική εκπαίδευση.
[322] Σε επιστολή του προς το Βασιλιά ο γραμματέας επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως αναφέρεται στην «κατακριτέα αδιαφορία που δείχνουν οι περισσότεροι κάτοικοι για τη συντήρηση και την πρόοδο του σχολείου», Αθήνα, 16/28 Δεκεμβρίου 1835, Γ.Α.Κ., Οθωνικά, Υπουργείο Παιδείας, φάκ. Ι΄40.
[323] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1929*, σελ. 118, Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας, Γενική Γραμματεία Νέας γενιάς, Αθήνα 1988.

των Δήμων και του κράτους συνολικά προτείνονταν και τα παρακάτω μέτρα, που αντικατοπτρίζουν το κλίμα της εποχής:

- Έρανοι στις εκκλησίες για τη βελτίωση της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολείων.
- Συνεργασία με τους ιερείς, οι οποίοι να παρακινούν για δωρεές στα σχολεία τους πιστούς.
- Να γίνονται σε τοπικό επίπεδο έρανοι.
- Να καθιερωθεί σχετικός φόρος, που θα εισπράττεται από το δημοτικό εισπράκτορα μαζί με τους άλλους φόρους.
- Να δίδεται στους Δήμους η δυνατότητα να πληρώνουν τους δασκάλους σε είδος.
- Για την κατασκευή των σχολικών κτηρίων να επιλέγονται σχέδια απλά και να υποχρεώνονται οι δημότες σε προσωπική εργασία.[324]

Οι προτάσεις δεν έγιναν δεκτές. Αποτέλεσε κεντρική επιλογή η οικοδόμηση του εκπαιδευτικού συστήματος να μη βασιστεί σε εράνους και σε πληρωμή των δασκάλων σε είδος αλλά αντίθετα μέσα από τη φορολογία να καταστούν οι κάτοικοι οργανικά μέρη του κράτους.[325]

Η κρατική χρηματοδότηση για την ανέγερση σχολικών κτηρίων σταμάτησε το 1840-1842 και το 1843 [326] η χρηματοδότηση από το εκκλησιαστικό ταμείο.

Μετά το 1843 και ως το 1888, που ιδρύεται το Ταμείο Δημοτικής Εκπαιδεύσεως, από την πλευρά της Γραμματείας παρατηρούνται μόνο παρεμβάσεις όπου δεν υπάρχουν κτήρια ή οι υποδομές βρίσκονται σε κακή κατάσταση. Οι παρεμβάσεις συνιστώνται στην πίεση των δήμων να ενεργοποιηθούν μέσω της έγκρισης του προϋπολογισμού τους και στην

[324] Εμπνευστής των προτάσεων ήταν ο Ι. Π. Κοκκώνης. Βλ. Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1929*… ο.π. σ. 120.
[325] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1929*… ο.π. σ. 120.
[326] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1929*… ο.π. σ. 121.

επιχορήγηση τους για την ανέγερση και λειτουργία δημοτικών σχολείων. Αναφορικά με την έγκριση του προϋπολογισμού οι δήμοι, που δεν έχουν μόνιμο κτήριο υποχρεώνονται να εγγράφουν κάθε έτος στον προϋπολογισμό τους ποσό ανάλογα με τα έσοδά τους το οποίο μελλοντικά θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την ανέγερση διδακτηρίου. Οι δήμοι που είχαν μόνιμο διδακτήριο όφειλαν να εγγράφουν στον προϋπολογισμό τους ικανό ποσό για την αντιμετώπιση των ανελαστικών δαπανών λειτουργίας του σχολείου. Επίσης προβλέπεται με εγκύκλιο[327] προβλέπεται ότι για να επιχορηγηθούν δήμοι για δημοτικά σχολεία πρέπει να διατηρούν τα διδακτήρια και το υλικό σε καλή κατάσταση. Αργότερα καθορίζεται απαραίτητη προϋπόθεση για την ίδρυση σχολείου η ύπαρξη κτηρίου στο δήμο για τη στέγασή του καθώς και να βεβαιώνεται από το νομάρχη ότι τα δημοτικά έσοδα επαρκούν για τη συντήρηση του σχολείου επί πέντε χρόνια.

Παρά τις προσπάθειες της κεντρικής διοίκησης τα αποτελέσματα δεν ήταν σπουδαία, αφού οι δήμοι με δυσκολία κάλυπταν τις δαπάνες του φωτισμού, της ύδρευσης, της καθαριότητας, της δημοτικής διοίκησης κ.α.

Διδακτήρια για τη δημοτική εκπαίδευση συναντάμε για πρώτη φορά στις αρχές του 19ου αιώνα και είναι κτίρια που προορίζονται να λειτουργήσουν σύμφωνα με το σύστημα της αλληλοδιδακτικής μεθόδου. Αλληλοδιδακτικό σχολείο στην Αθήνα λειτουργεί από το 1823 από τη Φιλόμουσο Εταιρεία. Στεγάστηκε σε ένα μικρό κτήριο στην αγορά και είχε 135 μαθητές. Από ανέκδοτους πίνακες πληροφορούμαστε για έξοδα «εις διόρθωσιν αλληλοδιδακτικού σχολείου, εις πάγκους δηλαδή μελάνη, κονδύλια, τεπεσίρι, κάμαρες και άλλα αναγκαία».[328] Από τους ίδιους πίνακες πληροφορούμαστε ότι κατασκευάστηκαν πάγκοι, σκαμνιά, πίνακες, τηλέγραφοι, αβάκια, καλαμάρια, έγιναν επισκευές και απαραίτητα έργα για

[327] Εγκύκλιος με αρ. 32661 της 22 Νοεμβρίου 1845.
[328] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, *Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις*, σελ.19, Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, Αθήνα 1999.

τη λειτουργία του σχολείου. Το κόστος των επισκευών ανήλθε σε 741.03 γρόσια.[329]

Η αύξηση του αριθμού των μαθητών οδήγησε στην ίδρυση δεύτερου αλληλοδιδακτικού σχολείου. Πλέον στο δεύτερο αυτό σχολείο θα φοιτούσαν οι μικροί άρρενες μαθητές και τα κορίτσια. Επρόκειτο στην ουσία για αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων και το πρώτο στο εξής θα λειτουργούσε ως αλληλοδιδακτικό σχολείο αρρένων.

Το αλληλοδιδακτικό σχολείο αρρένων μεταφέρθηκε στο τζαμί του Σταροπάζαρου[330] και το αλληλοδιδακτικό θηλέων λειτούργησε στο τζαμί του Παρθενώνα.

Οι δάσκαλοι των δύο σχολείων ήταν από τους πιο μορφωμένους εκπαιδευτικούς της εποχής τους.[331] Στο πρώτο δημοτικό σχολείο δάσκαλος ήταν ο ιεροδιάκονος Συνέσιος Σμυρναίος[332], ενώ στο δεύτερο ο Νεόφυτος Νικητόπουλος.[333] Και οι δύο εκτός από τη σημαντική συμβολή που είχαν στα εκπαιδευτικά πράγματα της εποχής κατέθεσαν και τις απόψεις τους για την καταλληλότητα και τη διαμόρφωση των σχολικών χώρων. Ο Συνέσιος με ειδικό κεφάλαιο σε βιβλίο για την αλληλοδιδακτική μέθοδο αναφέρεται στα «περί οικοδομής εσωτερικού και εξωτερικού του σχολείου» [334] και ο Νικητόπουλος με επιστολή του προς τους Εφόρους της Φιλομούσου Εταιρείας σχολιάζει το χώρο που στεγάζεται το 2ο αλληλοδιδακτικό σχολείο κρίνοντας ως ακατάλληλο για διδακτήριο το τζαμί, αφού ο θόλος δημιουργεί αντίλαλο

[329] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, *Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις*, ο.π. σελ.19.
[330] Το Φετιχιέ τζαμί στα ερείπια της Ρωμαϊκής Αγοράς. Είχε οικοδομηθεί πάνω στα λείψανα βυζαντινής εκκλησίας.
[331] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις, ο.π. σελ.20.
[332] Ο Συνέσιος Σμυρναίος ήταν μαθητής του Αθ. Πολίτου «Προφέσσορος των Αλληλοδιδακτικών της Επτανήσου», Δασκαλάκης, κείμενα-πηγαί της ιστορίας της Ελληνικής Επαναστάσεως, σειρά Τρίτη, τα περί Παιδείας, Αθήναι 1968, τόμος Α΄ σελ. 109.
[333] Νικητόπουλος ή Νικητόπλους, ιεροδιάκονος που καταγόταν από τη Δημητσάνα. Είχε λαμπρές σπουδές στην Οδησσό, το Ιάσιο και το Παρίσι, Σιδηρούλα Ζιώγου Καραστεργίου, Η μέση εκπαίδευσις των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893), Θεσσαλονίκη, 1983, σελ. 20.
[334] Το βιβλίο δεν εκδόθηκε ποτέ. Χειρόγραφό του βρέθηκε στα αρχεία της επιτροπής που είχε αναλάβει την ευθύνη σύνταξης οδηγού της αλληλοδιδακτικής μεθόδου.

που εμποδίζει την εκπαιδευτική διαδικασία και προκαλεί παρενέργειες στην υγεία των μαθητών.

Όταν οι Τούρκοι κατέλαβαν πάλι την Αθήνα η λειτουργία των σχολείων διεκόπη, αφού οι κάτοικοι της Αθήνας αναζήτησαν ασφάλεια σε γύρω περιοχές και κυρίως στα κοντινά νησιά. Μετά το 1830[335] άρχισαν να επιστρέφουν στην πόλη και να την ξαναχτίζουν από την αρχή. Αλληλοδιδακτικό σχολείο λειτούργησε ξανά από τον Απρίλιο του 1831 από τους Αμερικάνους μισσιονάριους J. King, Robertson και Hill, που ήρθαν στην Αθήνα για να ιδρύσουν σχολεία. Για τη στέγασή του επιλέχθηκε ένα παλιό κτίριο στη συμβολή των οδών Κέκροπος και Θουκυδίδου. Στο ισόγειο του κτιρίου λίγους μήνες αργότερα λειτούργησε το αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων. Μετά την επίσημη παράδοση της πόλης από τους Τούρκους στην Ελληνική Κυβέρνηση[336] αγοράστηκε με δαπάνη των ιεραποστόλων οικόπεδο στο οποίο οικοδομήθηκε διώροφο κτήριο για να στεγαστεί το αλληλοδιδακτικό σχολείο θηλέων και το Β' αλληλοδιδακτικό σχολείο αρρένων[337]. Στα σχολεία αυτά η φοίτηση ήταν δωρεάν καθώς επρόκειτο για φιλανθρωπικά ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Παράλληλα ιδρύθηκε το έτος 1834 στην Πλάκα ανώτερο παρθεναγωγείο με δίδακτρα. Το παρθεναγωγείο το επόμενο έτος αποκτά ιδιόκτητο κτήριο στη συμβολή των οδών Ναυάρχου Νικοδήμου και Θουκυδίδου. Στα πλαίσια της ιδιωτικής πρωτοβουλίας και εκπαίδευσης ξεκινά η λειτουργία ιδιωτικού σχολείου αρρένων από τον Δ. Σουρμελή και μεταφέρεται από το Ναύπλιο στην Αθήνα το οικοτροφείο της Γαλλίδας παιδαγωγού Βολμεράνζ. Η Αθήνα πάντως δεν είχε δημόσιο δημοτικό σχολείο ως το 1835[338]. Με το Β.Δ. για τα δημοτικά σχολεία του 1834 κάθε δήμος υποχρεώθηκε να έχει τουλάχιστον ένα δημοτικό σχολείο και μάλιστα έπρεπε το κτήριο να πληροί συγκεκριμένες προδιαγραφές ως προς

[335] Υπογράφηκε το Πρωτόκολλο του Λονδίνου.
[336] Παραδόθηκε από τον Τούρκο φρούραρχο στον επίτροπο της Κυβέρνησης με τελετή στην Ακρόπολη το 1833.
[337] Ιδρύθηκε το 1832.
[338] Δεν αναφέρεται κανένα σε αχρονολόγητη απογραφή. Το 1834 μεταφέρθηκε από την Αίγινα στην Αθήνα το κεντρικό σχολείο. Άρα η απογραφή είναι προγενέστερη.

την θέση που επιλεγόταν για το σχολείο και ως προς τον περιβάλλοντα χώρο[339]. Επίσης, η κατασκευή του κτηρίου έπρεπε να συμφωνεί με τον Οδηγό Αλληλοδιδακτικής Μεθόδου του Ι. Κοκκώνη που εκδόθηκε στην Αίγινα το 1830[340]. Όταν το 1835 η Αθήνα από κοινότητα έγινε Δήμος σύμφωνα με το Β.Δ. ιδρύθηκε σε νοικιασμένο ημιυπόγειο χώρο στην Πλάκα το 1ο Δημοτικό Σχολείο από το Δήμαρχο Ανάργυρο Πετράκη[341]. Οι συνθήκες ήταν απαράδεκτες στο κτήριο αυτό και ο Δήμαρχος στην προσπάθειά του να εξασφαλίσει μόνιμη και κατάλληλη στέγη για το σχολείο πέτυχε την παραχώρηση οικοπέδου για ανέγερση διδακτηρίου στη συνάντηση των οδών Βορέα και Βύσσης Α. της οδού Αθηνάς. Το οικόπεδο ανήκε στην εκκλησία του Αγίου Νικολάου του Κτενά ή του Βοριά[342].

Ο Δήμαρχος προχώρησε αμέσως στην ανάθεση κατασκευής σχεδίων και δημοπράτησε την κατασκευή του διδακτηρίου. Με νέο Β.Δ. όμως δεν επιτρεπόταν η ανέγερση κτιρίου πριν τα σχέδια εγκριθούν από τη Γραμματεία των Εσωτερικών[343]. Ο επόμενος Δήμαρχος Δημήτριος Καλλιφρονάς, μόλις συγκέντρωσε τα χρήματα, ξεκίνησε το 1840 την κατασκευή του κτηρίου χωρίς να λάβει έγκριση των σχεδίων. Αγνοώντας την απαγόρευση της κατασκευής του κτηρίου που διέταξε η γραμματεία ο Δήμαρχος συνέχισε το έργο και μέσα σε λίγες μέρες το σχολείο άρχισε να λειτουργεί. Στο μεσοδιάστημα από την έναρξη μέχρι την ολοκλήρωση της ανέγερσης από τη Γραμματεία των Εσωτερικών έγινε αναφορά στον Όθωνα κατά του Δημάρχου χωρίς τελικά να υπάρξει κάποια συνέπεια ή αναστολή των εργασιών για παράνομη χρήση του οικοπέδου της εκκλησίας, για σχέδιο

[339] Σύμφωνα με το ΒΔ του 1834 «περί δημοτικών σχολείων» το διδακτήριο πρέπει να βρίσκεται «εις τόπον υγιεινόν και ευάερον, μακράν λιμνοζόντων υδάτων ή ακαθαρσιών των αγορών και θορυβωδών καταστημάτων εν τω κέντρω των πολυπληθεστέρων συνοικιών έχον περιτοιχισμένην αυλήν και προαύλιον υπόστεγον, φρέαρ ή βρύσιν ποσίμου ύδατος, γυμναστήρια και αποπάτους».

[340] Σύμφωνα με τον Κοκκώνη το διδακτήριο πρέπει να είναι ισόγειο, με δάπεδο σχήματος ορθογωνίου παραλληλογράμμου, με μεγάλα παράθυρα στις απέναντι μακρινές πλευρές και σε συγκεκριμένο ύψος από το έδαφος.

[341] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις, ο.π. σελ. 22.

[342] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις, ο.π. σελ.22.

[343] Β.Δ. αρ. 54, 26 Δεκεμβρίου 1835/17 Ιανουαρίου 1836.

άκομψο, που δεν κάλυπτε τις απαιτούμενες ανάγκες καθώς και για εσφαλμένη χωροθέτηση. Το διδακτήριο που στέγαζε 483 μαθητές ήταν ορθογώνιο, διαστάσεων βάσης 15,2 Χ 22,5 και ύψους 6μ. Οι διαστάσεις του δεν πληρούσαν τις προδιαγραφές του Οδηγού του Κοκκώνη. Συγκεκριμένα, η αίθουσα διδασκαλίας ήταν μικρή χωρίς προδιαγραφές για να λειτουργήσει σύμφωνα με την αλληλοδιδακτική μέθοδο, υπόστεγος χώρος όπως προβλεπόταν στον Οδηγό δεν υπήρχε, η κλίση της στέγης και η μορφή των παραθύρων φάνταζαν υπερβολικά, μη λειτουργικά και άκομψα[344].

Το σχολείο αυτό ήταν για περίπου τριάντα χρόνια το μοναδικό δημοτικό που στεγαζόταν σε κτήριο που κατασκευάστηκε για να στεγάσει σχολείο. Από τον πρώτο του δάσκαλο, τον Καραμάνο, που θεωρείτο προσωπικότητα στο χώρο της εκπαίδευσης εκείνη την εποχή, πήρε το όνομα «σχολή Καραμάνου». Λειτούργησε διαρκώς μέχρι το 1916[345] που μέρος του κτηρίου μετετράπηκε σε λουτρό του Δήμου έως ότου κατεδαφίστηκε ολοκληρωτικά ύστερα από μερικά χρόνια.

Επόμενο κτήριο που κατασκεύασε ο Δήμος Αθηναίων ήταν το Δημοτικό Σχολείο στο Μαρούσι το 1871[346]. Το κτήριο αυτό πληρούσε τις προδιαγραφές που επέβαλαν η αλληλοδιδακτική αλλά και η συνδιδακτική[347] μέθοδος, που τα τελευταία χρόνια άρχισε να επικρατεί στη διδακτική πράξη. Όμως οι τάξεις με μικρότερο αριθμό μαθητών και η πρόσληψη περισσότερων δασκάλων ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθεί και για αυτό το λόγο ο δάσκαλος, όταν διδάσκει σε ένα από τα τμήματα, που έχει χωρίσει, τα άλλα μελετούν και διαβάζουν σιωπηλά.

---

[344] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις, ο.π. σελ.23.

[345] Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις, ο.π. σελ.23.

[346] Σύμφωνα με διάταγμα της 29ης Ιανουαρίου 1866 ο Δήμος Αθηναίων περιλαμβάνει τα «προάστεια» Αμαρουσίου, Κηφισιάς και Καλλιθέας και τα «χωρία» Χαλάνδρι, Λιόσια και Π. Φάληρο.

[347] Μόλις το 1830 εφαρμόζεται στη Γαλλία η συνδιδακτική μέθοδος. Η μέθοδος αυτή συνδυάζει την αλληλοδιδακτική μέθοδο αλλά δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ατομικότητα του μαθητή. Ο δάσκαλος διδάσκει τον μαθητή χωρίς την παρέμβαση των πρωτόσχολών αλλά διδάσκει έναν μικρό αριθμό μαθητών που έχουν το ίδιο επίπεδο σε όλα τα μαθήματα, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 130.

Η εφαρμογή της συνδιδακτικής μεθόδου στην Ελλάδα δεν είναι δυνατόν να εφαρμοστεί, γιατί οι δάσκαλοι των δημοσίων σχολείων έχουν ειδικευτεί μόνο στην αλληλοδιδακτική μέθοδο και εξαιτίας της έλλειψης σε οικονομικά μέσα. Με βασιλικό διάταγμα [348] το 1836 εφαρμόζεται και η αλληλοδιδακτική μέθοδος αλλά και η συνδιδακτική. Υπάρχει διαίρεση του σχολείου σε δύο τμήματα, σε ανώτερο και σε κατώτερο. Το ανώτερο τμήμα λειτουργεί με την αλληλοδιδακτική μέθοδο, όταν οι μαθητές παρακολουθούν ανάγνωση, γραφή, αρίθμηση και κατήχηση. Το κατώτερο τμήμα εφαρμόζει την συνδιδακτική μέθοδο για να παρακολουθήσει διδασκόμενα μαθήματα όπως γεωγραφία, ιστορία και σχέδιο [349]. Παρόλο που εισάγεται η συνδιδακτική μέθοδος η βάση της οργάνωσης των δημόσιων σχολείων είναι η αλληλοδιδακτική μέθοδος.

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες

Με εγκύκλιο του Υπουργείου της Δημόσιας Εκπαίδευσης το έτος 1879 καθορίζεται πως πρέπει να επιτευχθεί η βελτίωση των δημοτικών σχολείων. Γίνεται επιτακτική ανάγκη αλλά και απαίτηση της εποχής οι σχολικές εγκαταστάσεις να είναι κατάλληλες και ποιοτικές.

Η εγκύκλιος του Υπουργείου αναφέρει χαρακτηριστικά «εν τω σχολείω, πολλάς ώρας διατριβών ο παις, κατ᾽ολίγον δύναται να λάβη ακριβή έννοιαν της καθαριότητος, της τάξεως, της φιλοσοφίας. Μεγάλη δε είναι η μορφωτική δύναμις, ην ασκούσιν επί του ήθους των παίδων τα καθ᾽ημέραν προσπίπτοντα εις την αίσθησιν των αντικείμενα» [350]. Προτεραιότητα της εποχής φανερώνεται η ποιότητα στην εκπαίδευση και η καταλληλότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων. Το σχολικό και υλικοτεχνικό περιβάλλον του

[348] Βασιλικό Διάταγμα 19 Απριλίου/ 1 Μαΐου 1836.
[349] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ. 131.
[350] Εγκύκλιος του Υπουργείου της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως αρ. 7694/20 Σεπτεμβρίου 1879, «Περι βελτιώσεως των δημοτικών σχολείων», μονόφυλλο, Δ.Α.Ν., φακ.0,30/1879, βλ. Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.145.

σχολείου πιστεύεται ότι προσφέρει παιδαγωγική και μορφωτική δύναμη. Μια άλλη φιλοσοφία και ένας άλλος προσανατολισμός διαφαίνεται από το πλάνο και τις συζητήσεις που γίνονται την εποχή εκείνη. Το σύνθημα της εποχής είναι προσανατολισμός σε ένα ανθρώπινο, σε ένα παιδαγωγικό, σε ένα κατάλληλο σχολείο.

Από το 1875 διαφαίνεται μια ώθηση στα οικονομικά πράγματα της χώρας. Είναι η εποχή, όπου ξεκινάει η εκβιομηχάνιση της νεοελληνικής κοινωνίας. Μόλις το 1867 δημιουργούνται στην Ελλάδα 168 εργοστάσια, το 1874 199 εργοστάσια και το 1889 145[351]. Το κράτος και κυρίως χάρη στην πολιτική του Χαρίλαου Τρικούπη κάνει προσπάθειες για την ανάπτυξη του οδικού και σιδηροδρομικού δικτύου, την επισκευή των λιμανιών για να επιτύχει την μεγαλύτερη οικονομική δραστηριότητα. Εξαιτίας όλων αυτών των προσπαθειών επιτυγχάνεται ανάπτυξη στο εξωτερικό και εσωτερικό εμπόριο αλλά και χάρη σε όλη αυτήν τη δραστηριότητα επηρεάζεται θετικά και η αγροτική παραγωγή.

Οι μεταβολές στην ελληνική οικονομία ωθούν στην τροποποίηση των σχέσεων των κοινωνικών ομάδων επηρεάζοντας ανάλογα τις κοινωνικές σχέσεις και την πολιτική ζωή της χώρας. Προς το τέλος του 19ου αιώνα η εκπαίδευση[352] βρίσκεται στο επίκεντρο των συζητήσεων του αστικού χώρου που παρουσιάζει ανάπτυξη. «Η Ελλάς σήμερον, ως παν έθνος επιθυμούν την αληθή αυτού πρόοδον, οφείλειν να αποκτήση προ πάντων τέλεια δημοτικά σχολεία, ένθα οι παίδες των πολλών να ανατρέφωνται θρησκευτικώς και ηθικώς, να αναπτύσσωνται πνευματικώς και σωματικώς, και να διδάσκονται ως οιόν τε πρακτικώτερον όλας τας εις πάντα άνθρωπον αναγκαίας γνώσεις»[353].

---

[351] Ν. Γ. Σβορώνος, *Επισκόπηση της νεοελληνικής ιστορίας*, Εκδόσεις Θεμέλιο, 1972, σελ.101.
[352] Το σχολείο πιστεύεται ότι μπορεί να συμβάλλει καθοριστικά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.
[353] Περί κατωτέρας και μέσης παιδείας εν Ελλάδι η Ο επί του θέματος τούτου διαγωνισμός. Έκθεσις της Αγωνοδίκου Επιτροπείας αναγνωσθείσα εν τω προς Διάδοσιν των Ελληνικών Γραμμάτων Σύλλογω, Αθήνα 1872, σελ.38, στο Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.147.

Με τη συγκρότηση του δημόσιου χώρου επιδιώκεται για ακόμη μία φορά απόπειρα για τη συγκρότηση της δημόσιας εκπαίδευσης και των δημοτικών σχολείων. Το ελληνικό κράτος έχει την ανάγκη για κατάλληλα δημοτικά σχολεία που θα επιτύχουν την πρόοδο της ελληνικής κοινωνίας. Η απόκτηση καλά οργανωμένων σχολείων θα αναθρέψει προσωπικότητες υγιείς, με ηθική, πνευματική, θρησκευτική και σωματική διάσταση. Η μακρόχρονη παρουσία του παιδιού στο σχολείο, τουλάχιστον για επτά ώρες σε καθημερινή βάση, μακριά από την οικογενειακή εστία του, προσφέρει τις αναγκαίες γνώσεις, που θα τον μετατρέψουν σε πολίτη με δημοκρατική και ελεύθερη βούληση.

Τα προβλήματα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα ήταν πολλά. Αρχικά, ενώ υπήρχαν νόμοι, διατάξεις και εγκύκλιοι σχετικά με τη δημόσια εκπαίδευση, οι διακηρύξεις και όλα τα προηγούμενα δεν έβρισκαν καμία εφαρμογή. Ο νόμος του 1834 δεν εφαρμόστηκε παρά μόνο κάποιες διατάξεις του. Υπάρχει από την κεντρική εξουσία απουσία ελέγχου και απουσία επιτροπών που κάθε λίγο και λιγάκι συγκροτούνταν για την καλυτέρευση και την καλύτερη οργάνωση της εκπαίδευσης. Η πρωτοβάθμια εκπαίδευση παρέμενε ανοργάνωτη παρόλο που αυξήθηκαν τα σχολεία. Αυτό γινόταν εξαιτίας της υποβάθμισης των μισθών των δασκάλων, των κτιρίων και των συνθηκών της διδασκαλίας. Οι δήμοι δεν απέδιδαν τα χρηματικά ποσά και τους πόρους για την εύρυθμη λειτουργία των σχολείων και για την επιβίωση των δασκάλων με αποτέλεσμα τα σχολεία να έχουν πολλές ανάγκες και απλήρωτες δαπάνες[354].

Το επόμενο χρονικό διάστημα παρουσιάζεται μια έντονη νομοθετική και διοικητική δραστηριότητα για να δημιουργηθεί ένα σχολείο πιο οργανωμένο και πιο αποτελεσματικό. Ήδη το πρωτοβάθμιο εκπαιδευτικό σχολικό σύστημα χωλαίνει και θεωρείται υποβαθμισμένο. Οι αιτίες είναι πολλές. Αρχικά, η πρωτοβάθμια εκπαίδευση δεν υπόκειται σε κανενός είδους

[354] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.149.

έλεγχο και όσες φορές και αν έγιναν κάποιες απόπειρες να υπάρξει έλεγχος αυτός απέτυχε. Έπειτα, η χρηματοδότηση ήταν ελλιπής και οι δημοτικοί φόροι δεν αποδίδονταν στα σχολεία. Επιπλέον, δεν επιδιώχθηκε η γενίκευση της φοίτησης, διότι υπήρχε η καταβολή των διδάκτρων και ο φόβος μήπως δεν υπάρχουν εργατικά χέρια για την ανάπτυξη της οικονομίας και την πρόοδο του κράτους. Όσον αφορά τη θέση και την εκπαίδευση των δασκάλων ήταν ελλιπής εξαιτίας της κατάργησης του Διδασκαλείου. Πολλά προβλήματα θεωρείται ότι δημιούργησε και η αλληλοδιδακτική μέθοδος στα ελληνικά δημόσια σχολεία, όταν μάλιστα ευρωπαϊκές χώρες είχαν εγκαταλείψει από νωρίς τη συγκεκριμένη μέθοδο[355].

Έτσι αναπτύσσεται μια έντονη δραστηριότητα για μεταρρυθμιστικές παρεμβάσεις στην δημόσια εκπαίδευση. Το 1878 ξαναλειτουργεί το Διδασκαλείο. Το 1880 είναι η χρονιά κατά την οποία τα σχολικά κτίρια μπαίνουν σε πρώτο πλάνο στο σχολικό χάρτη της χώρας. Επίσης, το ίδιο έτος η συνδιδακτική μέθοδος εισέρχεται ως μια νέα μέθοδος στην οργάνωση της διδασκαλίας. Το 1881 δημοσιεύεται για πρώτη φορά το βιβλίο[356] *Στοιχειώδεις πρακτικαί οδηγίαι περί διδασκαλίας μαθημάτων εν τοις δημοτικοίς σχολείοις*, το οποίο περιγράφει τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται σχετικά με την ύλη και τις μεθόδους διδασκαλίας. Με νόμο[357] το 1885 πραγματοποιείται η κατάργηση των διδάκτρων για τα δημόσια σχολεία. Το 1887 αποφασίζεται η μονιμοποίηση των δασκάλων με νόμο[358] του κράτους. Το 1888 ιδρύεται το Ταμείο Δημοτικής Εκπαίδευσης. Το Ταμείο αυτό επιχορηγείται από το κράτος και τους δήμους. Κύριος και μοναδικός σκοπός του Ταμείου είναι η χρηματοδότηση της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το 1892 με νόμο[359] γίνεται κατάργηση του Ταμείου Δημοτικής Εκπαίδευσης και οι πόροι απαντώνται στο δημόσιο ταμείο ως έσοδα του κράτους. Τέλος, με το νόμο του 1895 που

[355] Ελένη Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα 1988, σελ.151.
[356] Το βιβλίο *Στοιχειώδεις πρακτικαί οδηγίαι περί διδασκαλίας μαθημάτων εν τοις δημοτικοίς σχολείοις* συντάχτηκε από τον Δ. Πετρίδη.
[357] Ο νόμος της 26ης Ιουλίου του 1885.
[358] Ο νόμος της 28ης Μαΐου του 1887.
[359] Ο νόμος της 9ης Ιανουαρίου του 1888.

αντικαθιστά το νόμο του 1834 για την εκπαίδευση, έχουμε την ολοκλήρωση των νομοθετικών και διοικητικών ρυθμίσεων που λαμβάνουν χώρα αυτή την περίοδο στην νεοελληνική κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΚΑΤΟ

ΔΗΜΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ

Εν Ναυπλίω, 3 Μαρτίου 1834 παρουσιάζεται ο νόμος περί δημοτικών σχολείων[360]. Στο άρθρο 1 και 2 του τμήματος Α «*Περί δημοδιδασκαλίας εν γένει*» το υπουργικό συμβούλιο αποφάσισε ότι σε κάθε δημοτικό ή του λαού σχολείο, όπως το χαρακτηρίζει, θα διδάσκονται συγκεκριμένα μαθήματα[361]. Στο άρθρο 3 αναφέρεται ότι για τη διδαχή της κατηχήσεως των παιδιών αποφασίζει πάντοτε ο πατήρ ή η μήτηρ σε έλλειψη πατρός ή ο επίτροπος σε έλλειψη αμφοτέρων.

Στο β' τμήμα του νόμου περί δημοτικών σχολείων γίνεται λόγος για τα δημοσυντήρητα δημοτικά σχολεία. Σύμφωνα με το άρθρο 4 σε κάθε δήμο συστήνεται ένα δημοτικό σχολείο όπως τα ορίζει ο περί των δήμων νόμος. Τα Δημοτικά σχολεία θα ιδρύονταν βαθμιαία «αν εν» σε κάθε Δήμο. Έως ότου αναπτυχθεί το δίκτυο αυτό, οι γειτονικοί δήμοι ήταν δυνατόν να συμφωνήσουν «θέλουν ενώνεσθαι» και να προχωρήσουν στη λειτουργική οργάνωση ενός δημοτικού σχολείου[362].

Στο άρθρο 5 του νόμου η λειτουργία του συν-δημοτικού σχολείου προβλέφθηκε να γίνει είτε με τη βούληση των δήμων είτε με τη διαταγή των Εκκλησιαστικών της Γραμματείας της Επικρατείας. Η απόφαση θα αποκτούσε κύρος απαιτούνταν η έγκριση μετά από γνωμοδότηση του Υπουργείου Εσωτερικών και του Υπουργείου Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως.

---

[360] Β.Δ. της 3ης Μαρτίου 1834 (ΦΕΚ 11*) Νόμος περί δημοτικών σχολείων*

[361] Β.Δ. της 3ης Μαρτίου 1834 (ΦΕΚ 11*)*. Τα μαθήματα ήταν : κατήχηση, στοιχεία της ελληνικής, ανάγνωση, γραφή, αριθμητική, η γνώση των κατά τους νόμους παραδεδεγμένων σταθμών και μέτρων, η γραμμική ιχνογραφία και η φωνητική μουσική, τα στοιχεία της γεωγραφίας, της Ελληνικής ιστορίας και εκ των φυσικών επιστημών τα αναγκαιότερα. Στο άρθρο 2 αναφέρεται επίσης ότι με την εποπτεία του διδασκάλου δύο φορές την βδομάδα θα πραγματοποιείται σωματικά γυμνάσια, «*σωμασκίαι*». Επιπλέον, θα διδάσκεται πρακτικώς η αγρονομία, η κηπουρική και κυρίως η δεντροκομία, βομβυκοτροφία και μελισσοτροφία. Ενώ προβλέπεται εις κορασίων σχολεία να γίνεται γύμναση σε γυναικεία εργόχειρα.

[362] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862) Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.141.

Στο Δημοτικό Σχολείο που υπήρχε στο Δήμο ανήκαν παιδιά που είχαν συμπληρώσει τα πέντε χρόνια τους μέχρι τα δώδεκα συμπληρωμένα όπου και «χρεωστούν να φοιτώσιν»στο σχολείο. Η υποχρεωτικότητα της πρωτοβάθμιας προέκυπτε όταν στους γονείς επιβαλλόταν πρόστιμο για κάθε ώρα απουσίας του παιδιού, πρόστιμο όχι λιγότερο από δέκα λεπτά και όχι περισσότερο από πενήντα δραχμές.[363]

Τη λειτουργία των Δημοτικών Σχολείων ή των σχολείων του λαού επωμίζονται οικονομικά οι ιδρυτές δήμοι[364]. Από το άρθρο οχτώ έως και το άρθρο είκοσι του ίδιου νόμου περιγράφονται και αναλύονται όλα όσα αφορούν τους διδασκάλους των δημοτικών σχολείων. Συγκεκριμένα στο άρθρο οχτώ οι δάσκαλοι των δημοτικών σχολείων διαιρούνται σε τρεις τάξεις: 1) σε διδασκάλους νομών και επαρχιών, 2) σε διδασκάλους δήμων α΄ τάξεως, 3) σε διδασκάλους δήμων β΄ και γ΄ τάξεως. Η πρώτη τάξη απαρτίζεται από διδασκάλους που έχουν «ήδη όλην την προς απαρτισμόν τελείου διδασκάλου δημοτικού σχολείου απαιτούμενην ικανότητα και τας ακολούθας γνώσεις[365], δια την πρόσκτησιν των οποίων χρεωστεί να σπουδάζη ενδελεχώς έκαστος διδάσκαλος». Ο διδάσκαλος της δεύτερης τάξεως ή υποδιδάσκαλος σε σχολείο της α΄ τάξεως πρέπει να έχει μισές από τις απαιτούμενες γνώσεις της α΄ τάξεως διδασκάλου. Ενώ ο διδάσκαλος της γ΄ τάξεως έχει χρέος τουλάχιστον να αναγιγνώσκει, να γράφει, να αριθμεί, να εξηγεί την κατήχηση, να γνωρίζει τη φωνητική μουσική και πρακτικές γνώσεις σχετικά

[363] Όταν η απουσία των παιδιών ήταν μεγαλύτερη και διαρκούσε εβδομάδες ή μήνες τότε αυξανόταν η ποινή. Υπήρχαν και οι εξαιρέσεις που αφορούσαν παιδιά που διδάσκονται σε άλλο σχολείο ή διδάσκονται τα απαιτούμενα με ιδιαίτερο δάσκαλο ή κηρύττονταν από την εξεταστική επιτροπή πριν διατρέξουν το δωδέκατο έτος της ηλικίας τους ικανώς δεδιδαγμένοι.

[364] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862) Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.142.

[365] Οι γνώσεις που θα πρέπει να διαθέτει ο διδάσκαλος της πρώτης τάξης είναι ακριβή γνώση της χριστιανικής κατήχησης, ορθή, ευκρινής και εμφαντική ανάγνωση, καλλιγραφία μη κρητίδα, πετροκόνδυλο και κονδύλι, θεωρία και πράξη της Ελληνικής γραμματικής, ορθογραφίας, έκθεση ιδεών, γνώση και έξη αριθμητικών χαρακτήρων υπολογισμού, ιδέα ζωγραφικής, γνώση της ιεράς και Ελληνικής ιστορίας, γνώση των στοιχείων της γεωγραφίας, της γεωμετρίας και μηχανικής, τα αναγκαιότερα για τον λαό των φυσικών επιστημών, τη γνώση της παιδαγωγικής και διδακτικής, της γυμναστικής, της φωνητικής μουσικής και πρακτική γνώση της αγρονομίας, κηπουρικής, δενδροκομίας, βομβυκοτροφίας και μελισσοτροφίας.

με τη μελισσοκομία, την κηπουρική, την δεντροκομία, την αγρονομία και τη βομβυκοτροφία.

Στη διδασκαλική θέση μπορούσαν να διορισθούν διδάσκαλοι που εξετάζονταν από μια επιτροπή συγκείμενη από τα μέλη του Διδασκαλείου. Οι υποψήφιοι διδάσκαλοι[366] εξετάζονταν δημοσίως, οιοσδήποτε είχε δικαίωμα συμμετοχής και όποιος επιθυμούσε να αλλάξει τάξη διδασκάλου περνούσε πάλι από νέα εξέταση. Οι διδάσκαλοι β' και γ' τάξεως και όλοι οι υποδιδάσκαλοι ήταν εκλεγμένοι «παρά του κατά τόπον Νομάρχου εκ των εις τα άρθρα 10-14 μνησθέντων καταλόγων των υποψηφίων, θέλουν επικυρούσθαι παρά της επί των Εκκλησιαστικών και της Γραμματείας της Επικρατείας». Σε αντίθεση με τους διδασκάλους της α' τάξεως οι οποίοι εκλέγονταν από τα υπουργείο των Εκκλησιαστικών και τη Γραμματεία της Επικρατείας από τους καταλόγους που είχαν δημιουργηθεί. Οι διδάσκαλοι πριν αναλάβουν τα χρέη τους ορκίζονταν αυτοί της β' και γ' τάξεως ενώπιον του κατά τόπον Επάρχου ενώ οι διδάσκαλοι της α' τάξεως ενώπιον του Νομάρχου με όρκο της υπηρεσίας[367].

Η *μισθοδοσία* των δημοδιδασκάλων προσδιορίζονταν σύμφωνα με το άρθρο 23 από τα εισοδήματα των δήμων και μόνο όταν τα επέτρεπαν αυτά. Το ελάχιστο ποσό των κατά νομούς διδασκάλων ήταν 100 δραχμές, των κατά επαρχίας 90 δραχμές, των δημοδιδασκάλων β' τάξεως και των υποδιδασκάλων 80 δραχμές και των δημοδιδασκάλων γ' τάξεως 50 δραχμές. Επιπλέον, με το άρθρο 24 του ίδιου νόμου στο δημοδιδάσκαλο εκτός από το σταθερό μηνιαίο ποσό παραχωρούνταν ανέξοδη κατοικία και δύο στρέμματα τουλάχιστον κήπου ή καλλιεργήσιμου γης, προς επικαρπίαν του. Η μηνιαία

[366] Β.Δ. της 27ης Αυγούστου/8ης Σεπτεμβρίου (ΦΕΚ 31). Ειδοποίησις περί των υποψήφιων διδασκάλων. Η ειδοποίηση αναφέρει την γνωστοποίηση του Γενικού Επιθεωρητή των δημοτικών σχολείων για τις εξετάσεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την 6η, 8η, 24η και 25η Φεβρουαρίου την εξέταση υποψήφιων δημοδιδασκάλων με σκοπό να καταλάβουν διδασκαλικές θέσεις. Παρατίθεται ο πίνακας των υποψηφίων ο οποίος αναφέρει το όνομα και το πατρώνυμο, την ηλικία του υποψήφιου, την τάξη και τη σημείωση της διάκρισης. Οι διακρίσεις ήταν οι εξής : εξόχως άριστος, άριστος, καλός, αρκετά καλός, οπωσούν καλός.

[367] «Ομνύω πίστιν εις τον Βασιλέα, υποταγήν εις τους νόμους και τα εις την εκπαίδευσιν αναγόμενο διατάγματα και οδηγίας, και ακριβή εκτέλεσιν των καθηκόντων της υπηρεσίας μου». Τα πρωτόκολλα των δοθέντων όρκων θέλουν εναποτεθή και φυλάττεσθαι εις τα αρχεία του Νομαρχείου.

συνεισφορά των γονέων στο δημοτικό ταμείο[368] προσδιοριζόταν κατ' έτος από τα δημοτικά συμβούλια από 10-50 λεπτά. Ορισμένη οικονομική βοήθεια μικρών διαστάσεων παρείχε στους Δήμους η παραχώρηση του 4% από το «φόρο περί επιτηδευμάτων» και πολύ περισσότερη από το Εκκλησιαστικό ταμείο.

Η επιθεώρηση των επιτόπιων Δημοτικών Σχολείων περιγράφεται στο κεφάλαιο γ' του νόμου «περί των δημοτικών σχολείων». Σε κάθε δήμο συστάθηκε επιτροπή για την επιθεώρηση των επιτόπιων σχολείων που την αποτελούσαν ο δήμαρχος ως πρόεδρος, ο εφημέριος του τόπου και αν στον τόπο υπήρχαν αρκετοί ιερείς ο Νομάρχης διόριζε έναν είτε από τον ανώτερο είτε από τον κατώτερο κλήρο, τέλος από 2-4 δημότες από το δημοτικό συμβούλιο.

Η επιτροπή όφειλε να εφορεύει, να εμψυχώνει και να διευθύνει το επιτόπιο σχολείο. Μέσα στα ιδιαίτερα καθήκοντα της συγκεκριμένης επιτροπής ήταν να προμηθεύει τα απαιτούμενα για το σχολείο και τους διδασκάλους. Επιπρόσθετα, η επιτροπή έπρεπε να φροντίζει για την εύρεση και τη διατήρηση του σχολείου και των κατοικιών των δασκάλων. Χρέος της ήταν να επαγρυπνεί για την κατάσταση της υγείας των σχολείων, να φροντίζει για την εσωτερική πειθαρχία του σχολείου και να βεβαιώνεται για την φροντίδα και την ανέξοδη διδασκαλία των φτωχών παιδιών[369]. η υποχρέωση της επιτροπής ήταν να επιθεωρεί μια φορά το μήνα το σχολείο και να αναφέρει στον έπαρχο για τις ελλείψεις, τα όσα παρατήρησε και για τις αναγκαίες ρυθμίσεις που πρέπει να υλοποιηθούν[370].

Η υπέρτατη εποπτεία για όλες τις επιθεωρητικές επιτροπές των διδασκάλων και των σχολείων σύμφωνα με το άρθρο 51 του νόμου περί

---

[368] Το ποσό της μηνιαίας συνεισφοράς των γονέων προσδιοριζόταν από το δημοτικό συμβούλιο και τις τοπικές περιστάσεις οι οποίες ποίκιλαν αν την επικράτεια της χώρας. Μόνο οι ενδεείς οικογένειες ήταν απαλλαγμένες από την συνεισφορά. Στο τέλος κάθε μήνα ο δημοδιδάσκαλος ήταν υποχρεωμένος να εμφανίζει στο δημοτικό εισπράκτορα αποδεικτικά για τους μαθητές του επικυρωμένα από τους επιθεωρητές του σχολείου.

[369] Β.Δ. της 3ης Μαρτίου 1834 (ΦΕΚ 11) *Νόμος περί δημοτικών σχολείων.*

[370] Χ. Μπαμπούνης, *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική περίοδο (1833- 1862)Θεσμικό πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, Αθήνα 2009, σελ.144.

δημοτικών σχολείων «εναπόκειται εις τον αρμόδιον Έπαρχον και Νομάρχην και εις την επί των Εκκλησιαστικών κτλ. Γραμματείαν της Επικρατείας». Ο Έπαρχος ήταν υποχρεωμένος να επισκέπτεται όλα τα δημοτικά σχολεία μία φορά το εξάμηνο ενώ ο Νομάρχης μία φορά το χρόνο και να αναφέρουν την επικρατούσα κατάσταση στην Γραμματεία της Επικρατείας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΔΕΚΑΤΟ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ

Σε αυτό το κεφάλαιο θα αποτυπωθεί η σύνδεση εκπαίδευσης, συνδικαλιστικού κινήματος και νομοθεσίας και θα επιχειρηθεί μια σύντομη καταγραφή της ιστορίας του συνδικαλιστικού κινήματος. Η εκπαίδευση συνδέεται άρρηκτα με συντάγματα, συνελεύσεις, με τη νομική διάταξη της ανατολικής χέρσου Ελλάδος, το προσωρινό πολίτευμα της Ελλάδος το 1822, τον οργανισμό της προσωρινής διοικήσεως της Ελλάδος και την προκήρυξη της Πελοποννησιακής Γερουσίας.

Πιο συγκεκριμένα και όσον αφορά την εκπαίδευση στο Σύνταγμα του Ρήγα Βελεστινλή το 1821 και στο άρθρο 22 αναφέρεται ότι όλοι έχουν χρέος να γνωρίζουν γράμματα και χρέος της Πατρίδας είναι να δημιουργεί σχολεία σε όλα τα μέρη της Ελλάδας και για τα κορίτσια και για τα αγόρια. Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι απαραίτητη σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, καθώς μέσα από την παιδεία το έθνος οδηγείται σε εθνική ανάταση αλλά αποτελεί και εχέγγυο για την προκοπή και την ελευθερία των εθνών[371].

Στις 15 Νοεμβρίου του 1821 η Νομική Διάταξις της Ανατολικής Χέρσου Ελλάδος ή Οργανισμός του Αρείου Πάγου, Γερουσίας της Ανατολικής Ελλάδος καθιστά τον Άρειο Πάγο υπεύθυνο για τη φροντίδα των σχολείων, των ορφανοτροφείων και των νοσοκομείων. Η φροντίδα δεν έγκειται μόνο στη σύσταση και παρακολούθηση των παραπάνω αλλά στη ηθική βελτίωση του έθνους. Ο Άρειος Πάγος το έτος 1821 συνδέεται άμεσα με την εκπαίδευση του ελληνικού έθνους. Σε αντίθεση με το Προσωρινό πολίτευμα της Ελλάδος το 1822 που δεν περιέχει κανένα άρθρο σχετικό με την εκπαίδευση.

Στις 27 Φεβρουαρίου το 1822 στην Κόρινθο[372] ο Μινίστρος των Εσωτερικών έχει στην κύρια ευθύνη του και σημαντικό καθήκον να διαδώσει

[371] Με το άρθρο 118 στο Σύνταγμα του Ρήγα Βελεστινλή «Ο ελληνικό λαός είναι φίλος και φυσικός σύμμαχος με τα ελεύθερα έθνη. Εφημερίδα Παρθενών, Έτος Α΄, Δεκέμβριος 1821, Φυλλάδιον Ι΄.
[372] Βουλή των Ελλήνων, *Πρακτικά του Βουλευτικού και Προβουλεύματα της Α΄Βουλευτικής περιόδου (1822-1823) και λοιπά δημόσια έγγραφα των ετών 1821, 1822, 1823*, τόμος Α΄, (επανέκδοση) Αθήνα 1971.

τα φώτα και τα αναγκαία στο ελληνικό Έθνος με την ανέγερση Πανεπιστημίων, Λυκείων, σχολείων και διδακτηρίων και ειδικότερα σχολείων για το Ναυτικό και το Πολεμικό. Στόχος η διδασκαλία των κοινών γραμμάτων με τη χρήση της αλληλοδιδακτικής μεθόδου. Προχωρώντας στις 16 Μαρτίου το 1822 με την προκήρυξη της Πελοποννησιακής Γερουσίας «κάθε φωτισμένη διοίκηση έχει χρέος να φροντίζει για την ηθική των πολιτών και την αγωγή της νεολαίας[373]».

Στο Άστρος στις 13 Απριλίου το 1823 με τον Νόμο της Επιδαύρου, ήτοι προσωρινόν Πολίτευμα της Ελλάδος, η δημόσια εκπαίδευση είναι υπό την προστασία του Βουλευτικού σώματος και συστήνεται η εξάπλωση της αλληλοδιδακτικής μεθόδου σε όλη την ελληνική επικράτεια με σκοπό να οργανωθεί η εκπαίδευση της νεολαίας.

Στο κεφάλαιο Γ΄ για το δημόσιο δίκαιο των Ελλήνων την 1η Μαΐου το 1827 στην Τροιζήνα «οι Έλληνες έχουσι το δικαίωμα να συσταίνωσι καταστήματα παντός είδους, Παιδείας, Φιλανθρωπίας, Βιομηχανίας και Τεχνών και να εκλέγωσι διδασκάλους δια την εκπαίδευσιν των[374]». Επίσης στο άρθρο 85 του ίδιου η Βουλή προστατεύει την εκπαίδευση και επαγρυπνεί για τη δημόσια παιδεία.

Στο προσωρινό πολίτευμα της 18ης Ιανουαρίου 1828 δεν γίνεται αναφορά στα πράγματα της παιδείας σε αντίθεση με το Ηγεμονικό Σύνταγμα στο Ναύπλιο στις 16 Μαρτίου του 1832, όπου εκεί σύμφωνα με το άρθρο 28 όλοι οι Έλληνες έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν παιδεία και μόρφωση, ικανή να τους καταστήσει πολίτες με δικαιώματα και υποχρεώσεις. Το Νομοθετικό Σώμα έχει υποχρέωση την προστασία και την επαγρύπνηση για την παιδεία με σκοπό τη βελτίωση και την καλυτέρευση των εκπαιδευτικών πραγμάτων.

Με το Σύνταγμα της Ελλάδος το 1844 η ανώτερη εκπαίδευση χρεώνεται στο κράτος, ενώ η δημοτική εκπαίδευση αφορά και το Κράτος και

[373] Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων*, *Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ.34.
[374] Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων*, σελ.34.

τους Δήμους. Ο καθένας έχει το δικαίωμα να συστήνει εκπαιδευτικά καταστήματα αρκεί να συμμορφώνεται και να υπακούει τους νόμους του κράτους. Τα ίδια ισχύουν και για το Σύνταγμα της Ελλάδος το 1864.
Με το Σύνταγμα της Ελλάδος την 1η Ιουνίου το 1911 η εκπαίδευση διατελείται υπό την εποπτεία του κράτους και ενεργείται δαπάνη αυτού. Δωρεά του κράτους αποτελεί και η υποχρεωτική εκπαίδευση. Επιπλέον, ιδιώτες και νομικά πρόσωπα έχουν το δικαίωμα να συστήσουν ιδιωτικά εκπαιδευτήρια και πάντα αυτά να λειτουργούν σύμφωνα με το Σύνταγμα και τους νόμους του κράτους[375] .

Σκοπός της παραπάνω αποτύπωσης της εικόνας για τα εκπαιδευτικά πράγματα από το 1821 έως το 1911 είναι να συνδεθούν με τον συνδικαλισμό και το συνδικαλιστικό κίνημα. Ο όρος συνδικαλισμός προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη «σύνδικο», τρίτο πρόσωπο που συμβάλλει στη διεξαγωγή μιας δίκης. Για να παρουσιασθεί ο σύνδικος ως συμπαραστάτης θα πρέπει να συνδέεται με κάποιο τρόπο με το βοηθούμενο πρόσωπο ή με κάποια ομάδα με κοινό ορίζοντα και κοινά συμφέροντα[376]. Η εμφάνιση των συνδικαλιστικών κινημάτων πραγματοποιείται στα τέλη του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα. Ο συνδικαλισμός συνδέεται άρρηκτα με την διεκδίκηση των οικονομικών και πολιτικών συμφερόντων από την μεριά των εργατών, οι οποίοι είναι ενταγμένοι και οργανωμένοι σε σωματεία.

Μόλις το 1834 και στο παράρτημα της εφημερίδας της κυβερνήσεως στα άρθρα 167, 168, 169 και από 212 έως 225 δημοσιεύτηκε ο ποινικός νόμος που αναφέρεται στις αθέμιτες ενώσεις προσώπων. «Οι κυβερνητικές αρχές είχαν το δικαίωμα να παρακολουθούν τη λειτουργία των ενώσεων προσώπων και να παραπέμπουν τους παραβάτες στα ποινικά δικαστήρια, αυτά δε εδικαιούντο να διαλύσουν τις αθέμιτες ενώσεις προσώπων, να

[375] Ηλ. Γ. Κυριακόπουλου, *ΤΑ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ*, Αθήνα 1960, σελ. 640 στο Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα, 2009, σ. 36.
[376] Θ. Κατσανέβα, *Σύγχρονο συνδικαλιστικό κίνημα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 1996, σελ. 19, στο Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα, 2009, σ.37.

διατάξουν τη δήμευση της περιουσίας τους και να επιβάλουν ποινές στα διοικητικά όργανά τους, στα μέλη τους και σε άλλα πρόσωπα που τις εξυπηρετούσαν με ορισμένους τρόπους[377]».

Με διάταγμα της 26ης Απριλίου του 1833 στο άρθρο 11 «Περί αρμοδιότητας των Νομαρχών και περί της κατά Νομαρχίας υπηρεσίας» ο νομάρχης οφείλει να έχει την προσοχή του στη μη σύσταση μυστικών και απαγορευμένων εταιρειών και στην αθέμιτη ένωση δημόσιων συντεχνιών. Ο Νομάρχης[378] πρέπει να επαγρυπνεί και να εκτελεί τα υπάρχοντα διατάγματα και τους υπάρχοντες νόμους.

Έτσι από το 1834 στο ελληνικό κράτος η συνδικαλιστική δραστηριότητα διώκεται ποινικά και έχει ποινικές κυρώσεις κάτι όμως που ισχύει και σε άλλα κράτη. Πρώτα στο Βέλγιο κατοχυρώθηκε συνταγματικά η συνδικαλιστική ελευθερία μόλις το 1831 και έπειτα στη Γαλλία και στη Γερμανία το 1848. Το 1849 είναι η σειρά της Δανίας και το 1850 της Πρωσίας. Το Σύνταγμα του 1844 δεν έχει καμία αναφορά στο δικαίωμα του συναιτερίζεσθαι.

Με το άρθρο 11[379] του Συντάγματος του 1864 οι Έλληνες έχουν το δικαίωμα του συναιτερίζεσθαι, τηρώντας τους νόμους του κράτους και όποτε μπορούν να ασκούν το δικαίωμα αυτό, που τους δίνει η κυβέρνηση μετά από άδεια αυτής.

Όλα τα επαγγελματικά σωματεία που συστήθηκαν μέχρι το 1910 έχουν χαρακτήρα φιλανθρωπικό και αλληλοβοηθητικό και πηγάζει από την ανάγκη που υπάρχει μεταξύ αυτών, που ανήκουν στο ίδιο επάγγελμα να

---

[377] Χ. Γκούτου, *Ο συνδικαλισμός στο ελληνικό κράτος 1834 – 1914*, Αθήνα 1988, σελ. 223-227 στο Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 43.

[378] Με βασιλικό διάταγμα της 5ης Δεκεμβρίου το 1845 «Περί καθηκόντων των Νομαρχών», με το άρθρο 28: «Να επαγρυπνεί εις την εκτέλεσιν των υφιστάμενων νόμων και διαταγμάτων κατά μυστικών και απηγορευμένων εταιριών και κατά μη επιτετραμένου συνδέσμου δημόσιων σωματείων». Το άρθρο 29: «Να επαγρυπνεί, ώστε αυθαιρέτως να μη μεταβάλλονται οι κανονισμοί εγκεκριμένων εταιρειών, να μη κρύπτεται η περιουσία των και να επιβλέπει εις την διαχείρισιν αυτών και εις την εκτέλεσιν των περί αυτών νόμων και διαταγμάτων».

[379] Στην Εθνοσυνέλευση του 1864 είχε προταθεί από την επιτροπή της του Συντάγματος το άρθρο 11 να διατυπωθεί ως εξής : «Οι Έλληνες έχουσι το δικαίωμα του συναιτερίζεσθαι άνευ προηγούμενης άδειας της Κυβερνήσεως προς πάντα σκοπόν μη απαγορευμένον, συνεταιρισμός τις όμως δεν δύναται να διαλυθεί διοικητικώς αλλά μόνον δια δικαστικής αποφάσεως».

χαρακτηρίζονται από αλληλεγγύη. Η συμμετοχή στα επαγγελματικά σωματεία ήταν και από εργοδότες αλλά και από μισθωτούς. Μετά το 1910 έγινε σαφής διαχωρισμός της από κοινού συνεταιριστικής εμφάνισης εργοδοτών και εργατών του ίδιου επαγγελματικού κλάδου.

Με το Σύνταγμα του 1911 και το άρθρο 11 «Οι Έλληνες έχουσι δικαίωμα του συναιτερίζεσθαι, τηρούντες τους νόμους του κράτους, οίτινες όμως ουδέποτε δύνανται να υπαγάγωσι το δικαίωμα τούτο εις προηγούμενην της κυβερνήσεως άδειαν. Συνεταιρισμός τις δεν δύναται να διαλυθεί ένεκα παραβάσεως των διατάξεων των νόμων ειμή δια δικαστικής αποφάσεως». Το πρώτο εδάφιο του παραπάνω άρθρου είναι όμοιο με εκείνο του άρθρου του Συντάγματος του 1864, ενώ το δεύτερο εδάφιο διατυπώθηκε όπως το πρότεινε η επιτροπή της Εθνοσυνέλευσης το 1864.

Με εγκύκλιο του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας στις 9 Ιουνίου το 1912 δόθηκε εντολή στους Νομάρχες όλης της χώρας βάσει του άρθρου 11 του Συντάγματος να μην αποστέλλουν σε αυτό αιτήσεις σωματείων περί εγκρίσεως της ίδρυσης τους ή τροποποιήσεων των καταστατικών τους[380].

Ο νόμος 281 του 1914 «Περί σωματείων» συμπλήρωσε το υφιστάμενο νομοθετικό έργο για το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και αναθεώρησε τα νομοθετήματα του 1864 και του 1911. Ο νόμος «Περί σωματείων» διαρρύθμισε την ελευθερία για την ίδρυση των σωματείων καθιερώνοντας δικαίωμα αποχώρησης και προσχώρησης σε αυτά κηρύττοντας την αυτονομία των ιδρυόμενων σωματείων και αναγνωρίζοντας στα σωματεία μια ευρύτερη ανάμειξη στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας. Η θέσπιση του νόμου 281 αποτέλεσε σταθμό στη εξέλιξη της συνδικαλιστικής κίνησης στην Ελλάδα[381].

---

[380] Χ. Γκούτου, *Ο συνδικαλισμός στο ελληνικό κράτος 1834 – 1914,* Αθήνα 1988, σελ. 223-227 στο Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922,* Αθήνα, 2009, σελ. 46.

[381] Ο παγκόσμιος πόλεμος του 1914 – 1918 αναστέλλει τη λειτουργία των σωματείων. Το 1917 υπήρχαν στην Ελλάδα 206 εργατικά σωματεία με 44.230 μέλη. Το 1918 υπήρχαν 319 σωματεία με 70.579. Το 1919 389 σωματεία με 86.298 μέλη. Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 48.

Το 1920 με το νόμο 2111 και το άρθρο 4 «Το άρθρο 167 του ποινικού νόμου του 1834 καταργείται». Το άρθρο 8 του συγκεκριμένου νόμου αναφέρεται στην περίπτωση της απεργίας επαγγελματικού σωματείου.

Τέλος, στην εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 20 Μαΐου του 1920 (ΦΕΚ 112) «Περί επαγγελματικών σωματείων» εκδόθηκε βασιλικό διάταγμα λαμβάνοντας υπ' όψη το νόμο 281 «Περί σωματείων» του νόμους 957, 977, 1207 περί τροποποίησης του νόμου αυτού και το νόμο 2151 «Περί επαγγελματικών σωματείων». Με το άρθρο 70 «Η ισχύς του παρόντος βασιλικού διατάγματος άρχεται από της 21/5/1920, οπότε άρχεται και η ισχύς του νόμου 2151[382]».

Με το άρθρο 11 του Συντάγματος του 1864 υπήρξε η δυνατότητα να ιδρυθούν διάφορα σωματεία. Το έτος 1865, 60 περίπου καθηγητές, ελληνοδιδάσκαλοι και δημοδιδάσκαλοι της Αθήνας αποφάσισαν να συστήσουν διδασκαλική αδελφότητα[383] με κύριο μέλημά τους:

α) «Την επί το τελειότερον προαγωγήν των διδασκόντων και διδασκομένων,

β) την βελτίωσιν της διδασκαλίας και παιδαγωγίας και

γ) την περίθαλψιν των ένεκα γήρως ή νόσου συναδέλφων καταστάντων ανίκανων να διδάσκωσι[384]». Αυτήν την πρωτοβουλία την είχαν ο Χρήστος Βάφας [385] και ο Περικλής Ιασεμίδης [386] ως πρόεδρος και γραμματέας αντίστοιχα.

---

[382] Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 48.

[383] Η σύσταση της διδασκαλικής αδελφότητας το έτος 1865 αποτελεί καθοριστική παρέμβαση στα εκπαιδευτικά πράγματα της εποχής αλλά και ένα τόλμημα απέναντι στον αρνητισμό για τους δημοδιδασκάλους και τους καθηγητές αλλά και την εναντίωση των περισσοτέρων στο δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του Βυζάντιου Σκαρλάτου, διευθυντή των δημοτικών σχολείων του ελληνικού κράτους. Ο ίδιος διαπιστώνει ότι το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι σύμφωνα με το άρθρο 11 του Συντάγματος του 1864, δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση κέρδος για την κυβέρνηση αλλά μόνο ζημιά βάζοντας την κυβέρνηση σε περιδίνηση.

[384] Δ. Αντωνίου, *Απόπειρες συσσωματώσεως των Ελλήνων εκπαιδευτικών (1865- 1904*), Αθήνα 2004, σελ. 169 -176.

[385] Ο Χρήστος Βάφας γεννήθηκε στο Συρράκο Ιωαννίνων, το 1805. Σπούδασε στην Ιόνιο Ακαδημία φιλολογία και μαθηματικά. Υπηρέτησε ως καθηγητής σε γυμνάσια και ως σύμβουλος στο Υπουργείο Παιδείας. Ο ρόλος του στη σύσταση της διδασκαλικής αδελφότητας ήταν πρωταγωνιστικός αλλά και στην σύσταση του ελληνικού διδασκαλικού συλλόγου καθώς καταλυτική ήταν η συμβολή του στη σύνταξη των καταστατικών.

[386] Ο Περικλής Ιασεμίδης γεννήθηκε στην Αθήνα το 1841. Σπούδασε στη φιλοσοφική σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και έλαβε διδακτορικό δίπλωμα από το ίδιο Πανεπιστήμιο. Υπηρέτησε χρόνια

Κρίνεται απαραίτητο να περιγραφεί η πολιτική και εκπαιδευτική κατάσταση του έτους 1865. Η πολιτική κατάσταση χαρακτηρίζεται ασταθής. Ο αριθμός των δημοδιδασκάλων είναι 1070 [387] . Οι αποδοχές των δημοδιδασκάλων με νομοθετική διάταξη παραμένουν στάσιμες και έχει καταργηθεί το διδασκαλείο από το 1864. Τα πολιτικά πράγματα ήταν ασταθή και αυτό διαφαίνεται από τον αριθμό των επτά κυβερνήσεων που σχηματίστηκαν μετά την επανάσταση του 1862. Η διδασκαλική αδελφότητα ήταν εκείνη που συνεισέφερε τα μέγιστα για τη μετέπειτα δημιουργία του ελληνικού διδασκαλικού συλλόγου το έτος 1873.

Μέχρι το έτος 1865[388] δεν έχουμε καμία προσπάθεια ίδρυσης συλλόγου όχι μόνο για τους δημοδιδασκάλους του ελληνικού κράτους αλλά και για τα υπόλοιπα επαγγέλματα. Αυτό οφείλεται στον ποινικό νόμο με το άρθρο 167 του 1833 όταν καθιερώνεται ως αδίκημα «η εκ συστάσεως αποχή εκ της εργασίας των εργατών ή των εργοδοτών επί σκοπώ ισχυροποιήσεως αξιώσεως». Με το Σύνταγμα του 1864 θεσπίζεται το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι. Μετά το 1864 παρουσιάζεται μια διαρκής κινητικότητα όσον αφορά τη σύσταση διάφορων συλλόγων [389] , επαγγελματικών, φιλεκπαιδευτικών και επιστημονικών.

Η εκπαίδευση εμφάνιζε σημάδια παρακμής, αφού το διδασκαλείο είχε καταργηθεί μαζί με την ελλιπή μόρφωση των διδασκάλων, δεν υπήρχε κανενός είδους επιτήρησης των σχολείων, υπήρχαν συνεχόμενες μεταθέσεις και παύσεις των διδασκάλων και ο μισθός ήταν χαμηλός και για μεγάλα

στη δημόσια εκπαίδευση και συνεργάστηκε με τον Βάφλα για τη σύσταση των συλλόγων των διδασκάλων.

[387] Οι δημόσιοι δημοδιδάσκαλοι ανέρχονται σε 968 και οι ιδιωτικοί σε 102.

[388] Το έτος 1865 ο αριθμός των δημοδιδασκάλων ανέρχεται στους 1070. το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα η πολιτική κατάσταση είναι ασταθής και δεν ευνοεί την εξέλιξη των εκπαιδευτικών πραγμάτων λόγω της πολιτικής αστάθειας. Το ίδιο έτος υπάρχουν στην ελληνική επικράτεια 894 δημόσια σχολεία και 80 ιδιωτικά. Ε. Καλαφάτη, *Τα σχολικά κτίρια της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης 1821-1829. Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, ΙΑΕΝ/ΓΓΝΤ, Αθήνα 1988, στο Παντελής Κυπριανός, *Συγκριτική Ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης*, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2009, σελ.123.

[389] «Οι σύλλογοι και οι εταιρείες εκείνη την εποχή είναι 21. Από αυτές οι επτά κύριο σκοπό έχουν την αγωγή, την εκπαίδευση και τη διδασκαλία, οι οκτώ στοχεύουν στην ανάπτυξη των επιστημών και των τεχνών και πέντε είναι σύλλογοι που κύριο μέλημά του έχουν την ανάπτυξη των γνώσεων είτε μεταξύ των μελών τους είτε στην κοινωνία εν γένει» βλ. Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα, 2009, σελ. 58.

χρονικά διαστήματα είχε χαρακτήρα στάσιμο και ανεπαρκή για τις υποχρεώσεις και τις ανάγκες των εκπαιδευτικών. Εξαιτίας όλης αυτής της δύσκολης κατάστασης για τα ελληνικά σχολεία και των δασκάλων αυτών χαρακτηρίστηκε επιτακτική ανάγκη δημιουργίας ενός συλλόγου για τους διδασκάλους, τους Ελληνοδιδασκάλους και καθηγητές. Το έτος 1873 και για πρώτη φορά μετά την ίδρυση της διδασκαλικής αδελφότητας καταγράφεται η ίδρυση του ελληνικού διδασκαλικού συλλόγου. Προσωρινός πρόεδρος[390] του συλλόγου εξελέγη ο διευθυντής ιδιωτικού εκπαιδευτηρίου γηραιός διδάσκαλος Γ. Μανούσος. Γραμματείς διετέλεσαν οι Β. Γεννηματάς και Π. Τζαρτολιάς. Πρώτος πρόεδρος του διδασκαλικού συλλόγου είναι ο Γ. Μιστριώτης, όπου σε μία ομιλία του στη γενική συνέλευση ανακοινώνει χαρακτηριστικά «οι υπέρμαχοι της αποκεντρώσεως διϊσχυρίζοντο, ότι αν η κυβέρνησις δεν εκωλύετο υπό πάσης τάξεως πολιτευόμενων προς ανόρθωσιν της δημοτικής εκπαιδεύσεως δεν ήθελε ομολογηθή αναγκαία η ίδρυσις του ημετέρου συλλόγου επί τούτω»[391].

Τα εκπαιδευτικά πράγματα τη συγκεκριμένη περίοδο δε θύμιζαν σε τίποτα μια ισχυρή εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική παρά μόνο μια εκπαίδευση σε κατάσταση έκπτωσης. Αυτό συνέβαινε διότι οι νόμοι δεν εφαρμόζονταν, το Διδασκαλείο[392] είχε πλέον καταργηθεί και κατά συνέπεια υπήρχε ελλιπής μόρφωση των δημοδιδασκάλων. Υπήρχε επίσης παντελής έλλειψη εποπτείας των δημοτικών σχολείων, παρόλες τις προσπάθειες που είχαν καταβληθεί τα προηγούμενα χρόνια από το Βασιλιά Όθωνα και την επιτροπή της Αντιβασιλείας που ρύθμιζε τις εκπαιδευτικές εξελίξεις. Επιπλέον, υπήρχαν συχνές μετακινήσεις και μεταθέσεις δημοδιδασκάλων

[390] Πρώτος πρόεδρος του ελληνικού Διδασκαλικού Συλλόγου ήταν ο Γεώργιος Μιστριώτης. Γόνος αρματολικής οικογένειας της Αρκαδίας. Σπούδασε φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, στη Λειψία και στο Βερολίνο.

[391] Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων*, *Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ.60.

[392] Η επανίδρυση του Διδασκαλείου θα αποτελέσει μοναδική προτεραιότητα για τον ελληνικό διδασκαλικό σύλλογο. Το πρώτο ελληνικό διδασκαλείο είχε ιδρυθεί το έτος 1834 στο Ναύπλιο και μετά στην Αθήνα αφού μεταφέρθηκε και η πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους.

και ανεπάρκεια μισθού[393]. Όλες αυτές οι αρνητικές εξελίξεις ώθησαν τους δημοδιδασκάλους στην ίδρυση του συλλόγου για την πνευματική και οικονομική ανόρθωση τους.

Για την οικονομική ανόρθωση των διδασκάλων ο Διδασκαλικός Σύλλογος φρόντιζε συνεχώς να διεκδικεί καλύτερες αμοιβές από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Βάση του καταστατικού του συλλόγου, με το άρθρο 6 έδωσαν προτεραιότητα στην έκδοση περιοδικού εν ονόματι «Πλάτων». Η μισή εισφορά των διδασκάλων θα αποδιδόταν στην έκδοση του περιοδικού . Το περιοδικό θα δημοσίευε τα πρακτικά των Γενικών Συνελεύσεων αλλά και επιστημονικές μελέτες και συγγράμματα. Πράγματι στις 31 Οκτωβρίου 1878, εκδίδεται το πρώτο τεύχος του περιοδικού.

Ο απολογισμός του έργου του ελληνικού Διδασκαλικού Συλλόγου είναι εντυπωσιακός και πέτυχε την διεκδίκηση αρκετών από τους στόχους που είχε θέσει. Οι σημαντικότερες επιτυχίες του διδασκαλικού συλλόγου ήταν:

α) Πέτυχε την μη ψήφιση του νομοσχεδίου για τη συνένωση του διδασκαλικού επαγγέλματος με την ιερατική λειτουργία.

β) Κατάφερε και ίδρυσε ξανά το Διδασκαλείο.

γ) Ίδρυσε μικρή βιβλιοθήκη και έκανε δωρεά βιβλίων σε σχολεία και συλλόγους.

δ) Εξέδωσε το περιοδικό «Πλάτων» και ενίσχυσε οικονομικά διδασκάλους και τις οικογένειες τους.

ε) Διοργάνωνε συνέδρια στα οποία συμμετείχαν σύλλογοι[394] από την Ελλάδα και το εξωτερικό[395].

---

[393] «Η οικονομική κατάσταση των υπαλλήλων περιγράφεται καλή από το 1833 έως το 1859 με αυξημένους μισθούς των συγκεκριμένων. Από το έτος 1864 και μετά με νόμο άρχισαν να μειώνονται. Τον Μάιο του 1873 με νόμο η βουλή αποφασίζει την παράταση του νόμου για τη μείωση των αποδοχών» βλ. Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 460.

[394] Το 1879 πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα συνέδριο των ελληνικών συλλόγων οι οποίοι είχαν διάφορα ονόματα όπως θρακικός, ηπειρώτικος, Γενεύης. Η συμμετοχή αφορούσε εκτός από τους ελληνικούς συλλόγους και τους συλλόγους του εξωτερικού , σύνολο προσκλήθηκαν 63 σύλλογοι και έλαβαν μέρος μόλις 58. Πρόεδρος του συνεδρίου ελληνικών συλλόγων και συλλόγων εξωτερικού ήταν ο Κωνσταντίνος Παπαρηγόπουλος. Αντιπρόσωπος του συλλόγου της Γενεύης ήταν ο Μιλτιάδης

Ενώ ο διδασκαλικός σύλλογος απαριθμούσε πολλά μέλη, κατά τη διάρκεια του έτους 1880 παρατηρήθηκε μια μείωση στον αριθμό των εταίρων και φάνηκε ότι οι διδάσκαλοι προσπερνούσαν τον σύλλογο αποδεικνύοντας έτσι τα διάφορα προβλήματα που είχαν προκύψει καθώς και την έλλειψη εμπιστοσύνης απέναντι στα μέλη του διοικητικού συμβουλίου του ελληνικού Διδασκαλικού Συλλόγου. Η μη αναμενόμενη αποτελεσματικότητα του Συλλόγου οδήγησε τους διδασκάλους στην αποχώρηση.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Βρατσάνος ο οποίος βρισκόταν στη Γενεύη με υποτροφία για παιδαγωγικές σπουδές. Ένα από τα μελήματα του ελληνικού διδασκαλικού συλλόγου ήταν αυτό της επιμόρφωσης των διδασκάλων με υποτροφία στο εξωτερικό.

[395] Χ. Χρήστου, *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα 2009, σελ. 206.

Όταν το 1833 η Αθήνα έγινε πρωτεύουσα του νεοσύστατου κράτους τα προβλήματα, που είχε να αντιμετωπίσει η κυβέρνηση αλλά και η δημοτική αρχή ήταν πολλά. Ένα χωριό μεταμορφώνεται με ταχύτατους ρυθμούς σε πόλη. Ο πληθυσμός μεγαλώνει και σημειώνεται υψηλού ρυθμού ανάπτυξη.

Η εκπαίδευση μοιραία με βάση τον όγκο των προβλημάτων, που έπρεπε να αντιμετωπιστούν, δεν αποτελούσε πρώτη προτεραιότητα για την κεντρική εξουσία δεδομένης της πραγματικότητας που επικρατούσε λίγα χρόνια μετά την απελευθέρωση. Είναι φυσικό όταν έπρεπε να αντιμετωπιστούν ζητήματα υποδομών εκ του μηδενός καθώς και ζητήματα επιβίωσης των κατοίκων η μέριμνα για την εκπαίδευση να έπεται σε επίπεδο προτεραιοτήτων.

Τα πρώτα χρόνια της Οθωνικής περιόδου θεσπίζονται νόμοι με τους οποίους οργανώνεται το κράτος και οι υπηρεσίες του. Το 1833 καθιερώνεται το θεσμικό πλαίσιο της τοπικής αυτοδιοίκησης και στις αρχές του επόμενου έτους (1834) θεσπίζεται νόμος για τα δημοτικά σχολεία. Με το νόμο αυτό η σύσταση και διατήρηση των δημοτικών σχολείων είναι ανάμεσα στις κυριότατες υποχρεώσεις του Δήμου. Από το νόμο επιβαλλόταν η πρόβλεψη δαπανών στον ετήσιο προϋπολογισμό για την ίδρυση και λειτουργία των δημοτικών σχολείων.

Από την έρευνα προκύπτει ότι οι οικονομικές δυνατότητες των Δήμων γενικότερα αλλά και του Δήμου Αθηναίων ειδικότερα, δεν επαρκούσαν για την κάλυψη των εκπαιδευτικών αναγκών της εποχής. Παρά τις δυσκολίες όμως οι δήμαρχοι και γενικά οι δημοτικές αρχές της περιόδου υπερέβησαν εαυτόν και αντικειμενικές δυσκολίες προκειμένου τα δημόσια σχολεία να λειτουργούν, να αυξάνονται και να συμβάλλουν στην προσπάθεια πνευματικής και οικονομικής ανέλιξης της αθηναϊκής κοινωνίας. Η υλικοτεχνική υποδομή, που εξασφαλίστηκε με φροντίδα του Δήμου και η στέγαση των δημοτικών σχολείων φαντάζει ασήμαντη με τα σημερινά κριτήρια κρίνεται όμως επαρκής για τα δεδομένα της εποχής.

Σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη των εκπαιδευτικών πραγμάτων έπαιξαν τα ιδιωτικά σχολεία της εποχής αφού εκτός της ευρύτερης συμβολής τους στην εκπαίδευση, συνέβαλαν και στη δημιουργία ενός φιλεκπαιδευτικού πνεύματος, που πίεζε τους φορείς για τη δημιουργία σχολείων.

Ιδιώτες συνέβαλαν επίσης στη λειτουργία των σχολείων συμβάλλοντας στην προσπάθεια του Δήμου.

Οι εκπαιδευτικοί, που υπηρέτησαν στα δημοτικά σχολεία της Αθήνας την οθωνική περίοδο, ήταν φωτισμένοι άνθρωποι με ιδιαίτερη συμβολή στην ελληνική εκπαίδευση. Η μισθοδοσία τους, τα έξοδα της κατοικίας τους και οι μισθοί του βοηθητικού προσωπικού βάρυναν τα οικονομικά του Δήμου. Πολλές φορές ο Δήμος επειδή τα χρήματα δεν επαρκούσαν θέσπιζε ειδικούς φόρους ή μετέφερε έσοδα από άλλες πηγές.

Ο Δήμος Αθηναίων συνέβαλε στη λειτουργία των σχολείων της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και μέσα από τη λειτουργία των σχολικών εφορειών, που ασκούσαν την εποπτεία στα σχολεία.

Είναι προφανές από τα παραπάνω ότι η συμβολή της τοπικής αυτοδιοίκησης στη δημόσια πρωτοβάθμια εκπαίδευση στην Αθήνα από το 1833 έως το 1862 κρίνεται σημαντική με τα μέτρα της εποχής για τη λειτουργία των σχολείων και καθοριστική τόσο για την εκπαίδευση όσο και για την πνευματική ανάπτυξη της πόλης.

Είναι επίσης προφανές ότι οι Δήμοι γενικότερα δεν μπορούσαν να σηκώσουν το βάρος της εξέλιξης του εκπαιδευτικού συστήματος ούτε και να ανταποκριθούν στην ανάγκη, που δημιουργήθηκε με το χρόνο για φοίτηση όλων των παιδιών στο δημοτικό σχολείο. Αυτός είναι και ο λόγος, που τα επόμενα χρόνια το εκπαιδευτικό σύστημα έγινε ελεγχόμενο από την κεντρική εξουσία και απώλεσε τα στοιχεία της αποκέντρωσης, που το χαρακτήριζαν την οθωνική περίοδο και τα πρώτα χρόνια της επόμενης περιόδου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

Β.Δ. = Βασιλικό Διάταγμα

Β.Ε. = Βουλή Ελλήνων

Γ. εφ. τ. Ε. = Γενική Εφημερίς της Ελλάδος

Γ.Α.Κ. = Γενικά Αρχεία του Κράτους

Γ.Γ.Ν.Γ. – Ι.Α.Ε.Ν. = Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς – Ιστορικό Αρχείο Ελληνικής Νεολαίας

Δ = Διάταγμα

Ε = Εγκύκλιος

Ε. εφ. τ. Ε. = Εθνική Εφημερίς της Ελλάδος

Ε.Δ.Ε. = Εκκλησιαστικών και Δημοσίου Εκπαιδεύσεως

Ε.Ι.Ε. = Εθνικό Κέντρο Ερευνών

Ε.τ.Κ. = Εφημερίς της Κυβερνήσεως

Θ. = Θυρίδα

Ι.Α.Γ.Β. = Ιστορικό Αρχείο Γιάννη Βλαχογιάννη

Μ.Ι.Ε.Τ. = Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τράπεζας

Ν = Νόμος

Τ.Α. = Τοπική Αυτοδιοίκηση

Υ.Ε. = Υπουργείο Εσωτερικών

Υ.Ε.Δ.Ε. = Υπουργείο Εκκλησιαστικών και Δημοσίου Εκπαιδεύσεως

υπ. αρ. = υπ' αριθμόν

υπ. υποσημείωση

ΦΕΚ = Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως

Ψ = Ψήφισμα

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Ανδρέου Απ., Θέματα της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Θεσσαλονίκη.
- Αντωνίου Δ., *Απόπειρες συσσωματώσεως των Ελλήνων εκπαιδευτικών (1865- 1904*), Αθήνα, 2004.
- Βασίλιεφ Α. Α., Ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, εκδ. Β'.
- Βενθύλος Γ., Θεσμολόγιον της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως, τ. Δ', εν Αθήναις, 1898.
- Βιγγόπουλος Η., *Παιδεία και εκπαίδευση του νέου Ελληνισμού*, Αθήνα, 1982.
- Γκούτος Χ., *Ο συνδικαλισμός στο ελληνικό κράτος 1834 – 1914*, Αθήνα, 1988.
- Γριφφίτη Γ., *Εγχειρίδιον εις χρήσιν των Νηπιακών σχολείων εν Σμύρνη εκ της τυπογραφίας*, 1841.
- Δασκαλάκης Α. , *Κείμενα – Πηγαί της Ιστορίας της Ελληνικής Επαναστάσεως, Σειρά Τρίτη, Τα περί Παιδείας*, τ. Α', Αθήνα, 1968.
- Δεληνίκος Ν., *Αποκέντρωσις και διοικητικά συστήματα εν Ελλάδι*, Ανάτυπον εκ του περιοδικού Επιθεώρησις δημοσίου δικαίου και ιδιωτικού δικαίου, τεύχος 1-2, Αθήναι, 1957.
- Δένδιας Μιχ. Α., *Διοικητικόν Δίκαιον*, σ. 164.
- Δηλιγιάννης Π. Θ.- Ζηνόπουλος Κ. Γ. *Ελληνική νομοθεσία*.
- Δημακόπουλος Γ., *Η Θεμελίωσις του δημοτικού συστήματος 1833- 1834*, Αθήνα, 2001.
- Δήμος Αθηναίων, *Ιστορία του Δήμου Αθηναίων (1835-1971*), Αθήναι, 1972.
- Εφημερίς «Αθηνά», φύλλο 21ης Ιουλίου 1846.
- Εφημερίς «Πρωία», Δεκέμβριος 1928.
- Ζαχαράκης Ν., *Η βασική εκπαίδευση στο Δήμο Ερμούπολης. Τα δημοσυντήρητα αλληλοδιδακτικά σχολεία (1829-1862)*, ανέκδοτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα, 2009.

- Ζιώγου-Καραστεργίου Σιδ., *Η Μέση Εκπαίδευση των κοριτσιών στην Ελλάδα (1830-1893)*, Γ.Γ.Ν.Γ., Αθήνα, 1986.
- Θεοδώρου Θ., *Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση, τομ. πρώτος, Η Ελληνική Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Τουρκοκρατία και την Επανάσταση του 1821*, Αθήνα, 1996.
- Καλαφάτη Ελένη, *Τα σχολικά κτίρια της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης 1821-1829, Από τις προδιαγραφές στον προγραμματισμό*, Αθήνα, 1988.
- Καλογιαννάκη – Χουρδάκη Π., *Συγκριτική Εκπαίδευση και Εκπαιδευτικά φαινόμενα: Μια Θεωρητική – Κριτική Προσέγγιση.*
- Κατρούγκαλου Γ. , *Τοπική διοίκηση και κοινωνία στη μετεπαναστατική Ελλάδα, «Επιθεώρηση Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου»*, τεύχ.4, 1981.
- Κατσανέβα Θ., *Σύγχρονο συνδικαλιστικό κίνημα*, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα, 1996.
- Κλειώσης Χ., *Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως*, Αθήναι, 1977.
- Κλειώσης Χ., *Ο νέος Δημοτικός και Κοινοτικός Κώδιξ*, 1974.
- Κυπριανός Παντελής, *Συγκριτική Ιστορία της ελληνικής εκπαίδευσης*, Εκδόσεις Βιβλιόραμα, Αθήνα, 2009.
- Κυριακόπουλος Ηλ. Γ., *Τα συντάγματα της Ελλάδος*, Αθήνα, 1960.
- Λαμπίκης Δημ., Σελίδες Διπλωματικής Ιστορίας, Αθήνα, 1915.
- Λαμπίκης Δημ., *Τα εκατό χρόνια του Δήμου Αθηναίων*, Αθήνα, 1938, ανατύπωση Αθήνα 2000, Δήμος Αθηναίων, Πολιτισμικός Οργανισμός.
- Λάμπρου Σπ., Ιστορία της Ελλάδος, Τόμος Α΄, 1886.
- Λεοντσίνης Γ. , *Διδακτική της Ιστορίας, γενική-τοπική ιστορία και περιβαλλοντική εκπαίδευση*, Αθήνα, 1996.
- Μοσχοβάκης Ν. , *Το εν Ελλάδι Δημόσιον Δίκαιον επί Τουρκοκρατίας*, 1882.
- Μπάκας Θ.Σ., *Οργάνωση διοίκηση και λειτουργία του σύγχρονου νηπιαγωγείου*, Ιωάννινα, 2010.

- Μπαμπούνης Χ., *Η Τοπική Αυτοδιοίκηση κατά την Οθωνική Περίοδο (1833-1862), Θεσμικό Πλαίσιο, Οργάνωση και Λειτουργία*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2009.
- Μπαμπούνης Χ., *Τοπική Αυτοδιοίκηση και ελλαδικός χώρος*, εκδ. Βάνιας, Θεσσαλονίκη, 2007.
- Μπέσιλα-Βήκα Ευρυδ. , *Το συνταγματικό πλαίσιο του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης*, εκδ. «Σάκκουλας», Αθήνα, 1994.
- Μπουζάκης Σ. , *Η Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005)*, τ. Α΄, Τεκμήρια-Μελέτες Ιστορίας Νεοελληνικής Εκπαίδευσης, Αθήνα, Gutenberg, 2006.
- Μπουζάκης Σ., *Συγκριτική Παιδαγωγική ΙΙΙ, Θεωρητικά, Μεθοδολογικά Προβλήματα και σύγχρονες τάσεις στη διεθνή εκπαίδευση*, Guteberg, έκδ. Β΄, Αθήνα, 2002.
- Πανεπιστήμιο Αθηνών, Μουσείο Ιστορίας της Παιδείας, *Αι Αθήναι ως εκπαιδευτική πόλις*, Πολιτισμικός Οργανισμός Δήμου Αθηναίων, Αθήνα, 1999.
- Παπαϊωάννου Απόστολος, *Η διδασκαλία της ιστορίας, Η ιστορία της μακράς διάρκειας*, Βιβλιοκρισία, Λιβαδιά-Ιωάννινα, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Σχολή Επιστημών Αγωγής, Εργαστήριο Ιστορίας Νεότερης Ελλάδας και Νεοελληνικού Πολιτισμού, 2002.
- Παπαναστασίου Κ. , *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Λευκωσία, 1996.
- Παπαρηγόπουλος Κ. , Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Εκδ. στ΄, Τομ. Α΄.
- Πετρίδη Δ., *Στοιχειώδεις πρακτικαί οδηγίαι περί διδασκαλίας μαθημάτων εν τοις δημοτικοίς σχολείοις.*
- Πυργιωτάκης Ι., *Ερμηνευτική προσέγγιση εκπαιδευτικών νόμων και νομοσχεδίων: μια απόπειρα διαμόρφωσης ενός σχεδίου εργασίας*, Παιδαγωγική Εταιρία Ελλάδος, *Πρακτικά 4^{ου} Πανελλήνιου Συνεδρίου*, Αλεξανδρούπολη, 28-30 Μαΐου 2004, εκδ. Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 2004.

- Πυργιωτάκης Ι., *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική επιστήμη,* Έκδοση ζ', Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2000.
- Σβορώνος Ν. Γ., *Ανάλεκτα Νεοελληνικής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας*, Θεμέλιο, Αθήνα, 1987.
- Σβορώνος Ν. Γ., *Επισκόπηση της Νεοελληνικής Ιστορίας, Βιβλιογραφικός Οδηγός Σπύρου Αδραχά*, Θεμέλιο, Αθήνα, 1999.
- Σκιαδάς Ελ., *Ιστορικό διάγραμμα των δήμων της Ελλάδος 1833-1912, Σχηματισμός-σύσταση-εξέλιξη-πληθυσμός-εμβλήματα*, Αθήνα.
- Συμεωνίδης Χ., *Εισαγωγή στην Ελληνική ονοματολογία*, Θεσσαλονίκη, 1992.
- Τιμ. Φιλήμων, *Ο Δήμαρχος*, 1893.
- Χαρίτος Χαράλαμπος Γ., *Το Ελληνικό Νηπιαγωγείο και οι ρίζες του*, εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1996.
- Χλέπας Ν. Κ., *Η Τοπική Διοίκηση στην Ελλάδα. Ο διαλεκτικός ανταγωνισμός της αποκέντρωσης με την αυτοδιοίκηση*, εκδ. «Σάκκουλας», Αθήνα-Κομοτηνή, 1999.
- Χρήστου Χ., *Εκπαίδευση και Συνδικαλιστική πορεία των δασκάλων, Από την ίδρυση του ελληνικού κράτους μέχρι το 1922*, Αθήνα, 2009.

ΓΕΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική

• Αγγέλλου Α., Η Εκπαίδευση, *Ιστορία του ελληνικού έθνους*, τ.ΙΑ΄, Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1975.

• Αλιβιζάτος Ν., *Εισαγωγή στην Ελληνική Συνταγματική Ιστορία*, τχ. Α' [1821-1941], εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα – Κομοτηνή 1981.

• Αμοριάνου Σ., «Πολιτική και ιδεολογική αντιπαράθεση στην Εθνοσυνέλευση του 1843», *Η 3η Σεπτεμβρίου 1843 και το Σύνταγμα της. Αποτιμήσεις 150 χρόνια μετά*, εκδ. Π.Σάκκουλας, Αθήνα 1999.

• Αμπελάς Τιμ., *Ιστορία της νήσου Σύρου από των αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι των καθ' ημάς*, εν Ερμούπολει Σύρου 1874.

• Αναστασιάδης Γ., Η βαυαροκρατία από την άφιξη του Όθωνα μέχρι την άνοδό του στον θρόνο, *Ιστορία των Ελλήνων*, τ.12, Αθήνα, Δομή.

• Ανδριτσάκη Δ., *Κατάλοιπα Κ. Σχινά – Π. Αργυροπούλου*, Κατάλογος ΚΝΕ/ΕΙΕ αρ.16, Αθήνα, 1974.

• Αντωνίου Δ., *Οι απαρχές του εκπαιδευτικού σχεδιασμού στο νεοελληνικό κράτος. Το σχέδιο της επιτροπής του 1833*, Αθήνα, Πατάκη, 1992.

• Αντωνίου Δ., *Τα προγράμματα της μέσης εκπαίδευσης (1833-1929)*, τ.Α΄, Γ.Γ.Ν.Γ. – Ι.Α.Ε.Ν., Αθήνα, 1987.

• Ασδραχάς Σ., *Ιστορική Έρευνα και Ιστορική Παιδεία*, Ε.Μ.Ν.Ε.-Μνήμων, Αθήνα, 1982.

• Ασδραχάς Σ., *Ζητήματα Ιστορίας, εκδ. Θεμέλιο*, Αθήνα 1983.

• Βακαλόπουλος Α., *Ο χαρακτήρας των Ελλήνων*, Θεσσαλονίκη, 1983.

• Βακαλόπουλος Κ., *Η Επαναστατημένη Ελλάδα Ηπειρωτική και Αιγαίο μεταξύ 1826-1829*, Θεσσαλονίκη, 1976.

ο *Η περίοδος της αναρχίας (1831-1833)*, Θεσσαλονίκη, 1984.

• Βεγλερής Φ., *Η διοικητική οργάνωσις*, Αθήναι 1963.

• Βεΐκου Θ., *Θεωρία και μεθοδολογία της ιστορίας,* Ιστορική βιβλιοθήκη, Θεμέλιο, Αθήνα, 1987.

• Βελέλη Λ., *Ο Καποδίστριας ως θεμελιωτής της Δημοτικής εν Ελλάδι*, εν Αθήναις, 1908.

• Βενθύλος Γ., *Θεσμολόγιον της Δημοτικής Εκπαιδεύσεως,* τ.Α΄, (1833-1883), Αθήνα, Σ. Βλαστού, 1884.

• Βικέλας Δ., *Η ζωή μου*, Αθήνα, Σύλλογος προς διάδοση ωφελίμων βιβλίων, 1908.

• Βρατσάνος Μ. Ι., *Το Δημοτικόν Σχολείον εν Ελλάδι και ο διδάσκαλος αυτού,* Αθήνησι, εκ του τυπογρ. Α. Κτενά, 1874.

• Γιάνναρης Α., *Η δημόσια παιδεία αρχαιόθεν μέχρι σήμερον,* Χανιά, 1929.

• Δασκαλάκης Α. Β., *Κείμενα – Πηγαί της Ιστορίας της Ελληνικής Επαναστάσεως, Σειρά Τρίτη, Τα περί Παιδείας,* Αθήνα, 1966-68.

• Δερβίσης Σ. Ν., *Ιστορία, οργάνωση και διοίκηση της νεοελληνικής εκπαίδευσης*, γ΄έκδοση, Θεσσαλονίκη, 1989.

• Δερτιλής Γ. Β., *Ιστορία του ελληνικού κράτους 1830-1920,* Αθήνα, Εστία, 2005.

• Δεσποτόπουλου Α., *Η Ελληνική Πολιτική του Καποδίστρια, Έτος Καποδίστρια, Διακόσια χρόνια από τη γέννησή του,* Αθήναι, 1978.

• Δημακόπουλος Γ. Δ., *Ο πρώτος οργανισμός του Υπουργείου Εσωτερικών καί τα στάδια του υπουργικού θεσμού παρ' ημίν (1822-1832),* εν Αθήναις, 1832.

• Δημαράς Α. (επιμ.), *Η μεταρρύθμιση που δεν έγινε* (Τεκμήρια ιστορίας) τ.Α΄, 1821-1894, Αθήνα, Εστία, 1999.

• Δημαράς Α., «Η εκπαίδευση 1830-1871. Η διαμόρφωση ενός εκπαιδευτικού συστήματος», *Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770-2000*, εκδ. Ελληνικά Γράμματα τ. 4ος [Το ελληνικό κράτος, 1833-1871], Αθήνα 2003.

• Δραγούμης Ν., *Ιστορικαί αναμνήσεις,* τ.Α΄, επιμέλεια Α. Αγγέλου, Αθήνα, 1973.

• Ελευθεράκης Θ. Γ., *Εθνικό Σχολείο: Ιδεολογικές, κοινωνικοπολιτικές και φιλοσοφικές συγκρούσεις στο Μεσοπόλεμο,* Τεκμήρια - Μελέτες Ιστορίας Νεοελληνικής Εκπαίδευσης 24, Αθήνα, Gutenberg, 2006.

• Εξαρχόπουλος Ν., *Λόγος περί της Εκπαιδευτικής και Θρησκευτικής δράσεως του Καποδιστρίου,* Αθήναι, 1917.

• Ευαγγελίδου Τ., *Ιστορία Ιωάννου Καποδιστρίου, Κυβερνήτου της Ελλάδος (1828-1831),* Αθήναι, 1894.

• Ευαγγελόπουλος Σ., *Ελληνική εκπαίδευση,* τ. Α΄, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 1998.

• Ζηνόπουλος - Γ. Δηλιγιάννης Θ., *Ελληνική νομοθεσία από του 1833,* τ.Α΄- Ε΄, Αθήνα, 1860-70.

• Hobsbawn E.J., *Η εποχή των Επαναστάσεων 1789-1848*. [The Age of Revolution 1789-1848], MIET, Αθήνα 1992.

• Ιδρωμένου Α. Μ., *Ιωάννης Καποδίστριας, Κυβερνήτης της Ελλάδος,* Αθήναι, 1900.

• Καλαφάτη Ε., «Κράτος, Δημοτική Διοίκηση και οργάνωση του χώρου τον 19ο αιώνα», *Πρακτικά του Διεθνούς Συμποσίου Ιστορίας: Νεολληνική πόλη· οθωμανικές κληρονομιές και ελληνικό κράτος (Αθήνα-Ερμούπολη 1984)*, τ. Β', Αθήνα 1985.

• Καρδάσης Β., *Σύρος το σταυροδρόμι της Αν. Μεσογείου (1832-1857),* Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2003.

• Καρμίρης Ι., *Ορθοδοξία και προτεσταντισμός,* τ. Α΄, εν Αθήναις, 1937.

• Κασομούλη Ν., *Ενθυμήματα στρατιωτικά της Επαναστάσεως των Ελλήνων 1821-1833*, τ.Α΄ - Γ΄, Αθήνα, Δημιουργία, 1941.

• Κογκούλης Ι., *Το αναλυτικό πρόγραμμα*, Θεσσαλονίκη, 1980.

• Κουκουλές Γ. Φ., *Για μια Ιστορία του Ελληνικού Συνδικαλιστικού Κινήματος. Εισαγωγή στην Παιδαγωγική της Ιστορικής Έρευνας*, Οδυσσέας, Αθήνα, 1993.

• Κουλούρη Χρ., *Ιστορία και γεωγραφία στα σχολεία (1834-1914)*, Αθήνα, Γ.Γ.Ν.Γ. – Ι.Α.Ε.Ν., 1988.

• Κρεμμυδάς Β., *Δημοσιευμένα και αδημοσίευτα κείμενα για την εκπαίδευση. Πραγματικότητες και προοπτικές*, Αθήνα, 1990.

• Κυπριανός, Παντελής, Συγκριτική Ιστορία της Ελληνικής εκπαίδευσης, εκδ. Βιβλιόραμα, Αθήνα 2009.

• Κωνσταντινίδης Ε., *Ιωάννης Καποδίστριας και η εκκλησιαστική του πολιτική*, Αθήνα, 1977.

• Λάζου Χ., *Η Αμερική και ο ρόλος της στην επανάσταση του 1821*, τ. Β', Αθήνα, Παπαζήση, 1984.

• Λαμπράκη Παγανού Α., *Η εκπαίδευση των Ελληνίδων κατά την οθωνική περίοδο*, Ιστορική παιδαγωγική έρευνα, Πανεπιστήμιο Αθηνών, Παιδαγωγικός τομέας, Αθήνα, 1986, (διδακτορική διατριβή)

• Λεοντσίνης Γ., *Ζητήματα νεότερης ελληνικής ιστορίας και εκπαίδευσης*, Αθήνα, 1995

  - *Ζητήματα Νεότερης Ελληνικής Ιστορίας*, Αθήνα 2006.

• Λέφα Λ., *Ο Αλέξανδρος Σούτσος και οι επιδράσεις του έργου του στους συγχρόνους του*, Αθήνα, 1979.

• Λέφας Χ., *Ιστορία της εκπαιδεύσεως*, Εν Αθήναις, Ο.Ε.Σ.Β., 1942.

• Λιάτα Ε., *Τιμές και αγαθά στην Αθήνα (1839-1846). Μια μαρτυρία από το κατάστιχο του εμπόρου Χριστόδουλου Ευθυμίου*, Αθήνα, 1984.

• Μαγκάκης Εμμ., *Εκλεκταί σελίδαι*, Φιλολογική Κυψέλη, Αθήνα

• Μάγνης Ν., *ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΗ ΕΛΕΝΗ Α. ΜΕΤΑΞΑ*, Χαλκίδα, 1859.

• Μάμουκας Α., *Τα κατά την αναγέννησιν της Ελλάδος*, τ.ΙΑ', εν Πειραιεί, 1839-1852.

• Μάνεσης Αριστ., *Συνταγνματικόν Δίκαιον. Πανεπιστημιακαί παραδόσεις*, εκδ. Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη-Αθήναι 1967.

• Μαρκαντώνης Ι., *Ιστορία της παιδείας*, Αθήναι, 1984.

• Μαρκεζίνης Σπυρ., *Πολιτική ιστορία της νεώτερας Ελλάδος 1826-1964*, τ. Α', Αθήναι 1966.

• Μαρμαρινός Γ., *Το σχολικό πρόγραμμα κοινωνιολογική θεώρηση,* Αθήνα, 1977.

• Ματθαίου Δ., *Σημειώσεις Συγκριτικής Παιδαγωγικής,* Αθήνα, 1994.

• Μαυροσκούφης Δ. Κ., *Εκπαίδευση και εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα 1821-1832*, Θεσσαλονίκη, Ενυάλειο Κληροδότημα, 1996.

• Μεγάλη παιδαγωγική εγκυκλοπαίδεια, επί τη βάσει του Rexikon του Herder, Δημ. Ι. Παπαχριστοφίλου, 1967.

• Μελετιάδης Χ. Ν., *Εκπαίδευση και εργασία στον ελληνικό 19^{ο}αιώνα*, Θεσσαλονίκη, 1992.

• Μπαμπούνης Χ., *Η εκπαίδευση κατά την καποδιστριακή περίοδο 1828-1832,* Αθήνα, 1992.

- *Όψεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης στο Ελληνικό Κράτος. Διοικητική οργάνωση, πληθυσμός, εκπαίδευση,* εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2008.

• Μπουζάκης Σ., *Εκπαιδευτικές Μεταρρυθμίσεις στην Ελλάδα*, τ.Α΄, γ΄ έκδοση, Αθήνα, Gutenberg, 2002.

ο *Η Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση στην Ελλάδα (1836-2005),* τ. Α΄, Τεκμήρια-Μελέτες Ιστορίας Νεοελληνικής Εκπαίδευσης 20, Αθήνα, Gutenberg, 2006.

ο *Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1985),* β΄ έκδοση, Αθήνα, Gutenberg, 1991.

- *Νεοελληνική εκπαίδευση (1821-1998),* εκδ. Gutenberg, Αθήνα 2002.

• Μωραΐτης Δ., *Ιστορία της παιδαγωγικής,* Αθήνα, 1953.

• Ξέκαλος Γ. – Παπαγεωργίου Γ., *Η αγωγή δια μέσου των αιώνων,* Ηράκλειο, 1970.

• Οικονόμου Χ., Η στοιχειώδης εκπαίδευσις κατά την τελευταίαν εκατονταετίαν εν Ελλάδι (1830-1930). *Ἐπετηρίς δημοτικής εκπαιδεύσεως*, Αθήναι, εκδ. Δημητράκου, 1932.

• Ούλη Θ., *Η εκπαιδευτική μας πολιτική,* Αθήνα, Ίδρυμα τριών Ιεραρχών, 1958.

• Πανταζής Σ. Χ., *Η παιδαγωγική και το παιχνίδι -αντικείμενο στο χώρο του νηπιαγωγείου-ερευνητική προσέγγιση*, Αθήνα, Gutenberg, 2002.

• Παπαγαρυφάλλου Π., «Αι καταβολαί του θεσμού της αυτοδιοικήσεως εν Ελλάδι και αι προσπάθειαι διοικητικής οργανώσεώς του», *Επιθεώρησις της Τοπικής Αυτοδιοικήσεως* 1(1974).

• Παπαγεωργίου Β., Η αλληλοδιδακτική μέθοδος και η εισαγωγή της εις την Ελλάδα, *Ἐπετηρίς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως*, Αθήναι, εκδ. Δημητράκου, 1932.

• Παπαδάκη Λ., *Η αλληλοδιδακτική μέθοδος διδασκαλίας στην Ελλάδα του 19^{ου} αιώνα*, Ίδρυμα για το παιδί, Αθήνα –Γιάννινα, Δωδώνη, 1992.

• Παπαδάκης Ν.Ε., *Η παλίμψηστη Εξουσία. Κράτος, Πανεπιστήμιο και Εκπαιδευτική Πολιτική στην Ελλάδα*, Τεκμήρια

• Παπαδόπουλος Σ., *Ι. Καποδίστριας, ο θεμελιωτής του Νεοελληνικού Κράτους*, Έτος Καποδίστρια διακόσια χρόνια από τη γέννησή του, ΥΠ.Ε.Π.Θ., Αθήνα, 1978.

• Παπαθανασόπουλος Κ., *Εταιρεία Ελληνικής Ατμοπλοΐας (1855-1872)*, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1988.

• Παπαϊωάννου Απόστ., *Το Ιστορικό Αρχείο της χριστιανικής δημογεροντίας Λασιθίου (1896-1898)*, Νεάπολη Κρήτης- Ιωάννινα 2005.

• Παπαναστασίου Κ., *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Λευκωσία, 1996.

• Παπανδρέου Απ., *Η τραγωδία της εκπαίδευσης στην Ελλάδα*, Αθήνα, Αφοί Τολίδη, 1985.

• Παρασκευόπουλος, Ι. Ν., *Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας*, τ.Α΄, Αθήνα, 1993.

• Πετράκη Π. Ε., *Τα σημεία Καμπής στη δραστηριότητα της ελληνικής οικονομίας*, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1992.

• Πετρακάκος Δ.Κ., *Κοινοβουλευτική Ιστορία της Ελλάδος 1453-1843*, Αθήναι 1935.

• Πετρίδης Π., *Νεοελληνική πολιτική ιστορία, (1828-1834),* τ.Α΄, Θεσσαλονίκη, 1985.

- *Πολιτικές Δυνάμεις και συνταγματικοί θεσμοί στη Νεώτερη Ελλάδα 1844-1936*, εκδ. Σάκκουλας, Θεσσαλονίκη 1984.

• Πετρόπουλος Ι. - Κουμαριανού Αικ., Περίοδος Βασιλείας του Όθωνος 1833-1862, *Ιστορία του Ελληνικού Έθνους*, τ.ΙΓ΄, Αθήνα, Εκδοτική Αθηνών, 1980.

- Πολίτης Αλ., *Ρομαντικά χρόνια. Ιδεολογίες και νοοτροπίες στην Ελλάδα του 1830-1880*, ΕΜΝΕ- Μνήμων, 1998.

- Προβατάς Αλκ., Πολιτική Ιστορία της Ελλάδος 1821-1980. Νομοθετικά και Εκτελεστικά Σώματα, Αθήνα 1980.

• Πυργιωτάκης Γ., *Προβλήματα στην ιστορία της εκπαιδεύσεως των δασκάλων στα πρώτα πενήντα χρόνια μετά την απελευθέρωση (1828-1878),* Αθήνα, Χριστιανάκης,1981.

• Πυργιωτάκης Ι. Ε., *Εισαγωγή στην Παιδαγωγική Επιστήμη,* έκδοση ζ΄, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα, 2000.

ο *Η Οδύσσεια του διδασκαλικού επαγγέλματος,* Αφοί Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη, 1992.

• Ραγκαβής Α. Ρ., *Απομνημονεύματα*, τ. Α΄, Αθήναι 1894.

ο *Απομνημονεύματα*, τ. Β΄, Αθήναι 1895.

• Ρέντζος Γιάννης, *Γεωγραφική εκπαίδευση,* Αθήναι, 1984.

• Ρηγόπουλος Γ., *Το μάθημα των θρησκευτικών στην Α/θμιο Εκπαίδευση (Διαπιστώσεις-Πρότασις),* Αθήνα, 1990.

• Ροϊδης Εμμ., *Ιστορίες με ζώα,* Αθήνα, Επικαιρότητα, 1996.

• Σακκής Δ., *Η εκπαίδευση στις νοτιοδυτικές Κυκλάδες κατά την α' οθωνική περίοδο (1833-1843)*, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Σχολή Φιλοσοφική, Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας, διδακτορική διατριβή, Αθήνα, 1994.

ο *Νεοσύστατο Ελληνικό Κράτος 1833-1848*, τ.Α΄, Αθήνα, Γ. Δαρδανός, 2001.

• Σβορώνος Ν. Γ., *Ανάλεκτα Νεοελληνικής Ιστορίας και Ιστοριογραφίας,* Θεμέλιο, Αθήνα, 1999.

• Σιμόπουλος Κ., *Πως είδαν οι ξένοι την Ελλάδα του 21 1826-1829*, τ. 5^{ος}, Αθήνα, 1984.

• Σκανδάμης Α.Σ., *Σελίδες πολιτικής ιστορίας και κριτικής*, τ. Α' [Η τριακονταετία της βασιλείας του Όθωνος], Αθήναι 1961.

• Σολομών Ιωσ., *Εξουσία και τάξη στο νεοελληνικό σχολείο μια τυπολογία των σχολικών χώρων και πρακτικών 1820-1900*, Αθήνα, 1992.

• Σοφιανός Κ., *Το νομικό καθεστώς της παιδικής ηλικίας και της νεότητας 1833-1900*, τ. 1, Αθήνα, Γ.Γ.Ν.Γ. – Ι.Α.Ε.Ν., 1988.

• Σπηλιάδης Ν., *Απομνημονεύματα (1827-1831),* τ.Δ', Αθήναι, Κ. Διαμάντη, 1970.

• Συγγρός Α., *Απομνημονεύματα,* τ.Α', Αθήνα, Εστία, 1998.

• Τζήκας Χ., *Ο Ι.Π. Κοκκώνης και ο ρόλος του στη θεμελίωση και τα πρώτα βήματα της δημοτικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα,* Αναδημοσίευση μεταπτυχιακής εργασίας στη Φιλοσοφική Σχολή του Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη, 1991.

• Τζουμελέα Σ. Γ. - Παναγόπουλου Π. Δ., *Η εκπαίδευσή μας στα τελευταία 100 χρόνια,* Αθήνα, Εκδ. Δημητράκου, 1933.

• ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΛΥΚΕΙΟΝ, ΒΒ 371, Βιβλιοθήκη Στ. Ι. Βαφία

Τομάρα- Σιδέρη Μ., *Η ελληνική τοπική αυτοδιοίκηση,* εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1999.

• Τοπάλης Κ., *Περί υποχρεωτικής εκπαιδεύσεως,* Αθήνα, 1904.

• Τραυλού Ι., Κόκκου Α., *Ερμούπολη*, Αθήνα, Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος, 1980.

• Τρικούπης Σ., *Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως*, τ.Δ', Αθήνα, Γιοβάνη, 1968.

• Τσαπόγας Μ., *Η Οθωνική Ελλάδα και η συγκρότηση του ελληνικού κράτους*, εκδ. Οδυσσέας, Αθήνα 2002.

• Τσουκαλάς Κ., *Εξάρτηση και αναπαραγωγή Ο κοινωνικός ρόλος των εκπαιδευτικών μηχανισμών στην Ελλάδα (1830-1922)*, στ' έκδοση, Αθήνα, Θεμέλιο, 1987.

• Φίλιας Β., *Προβλήματα κοινωνικού μετασχηματισμού*, εκδ. Παπαζήσης, Αθήνα 1974.

• Φουρναράκη Ε., *Εκπαίδευση και αγωγή των κοριτσιών, Ελληνικοί προβληματισμοί (1830-1910) Ένα ανθολόγιο,* Αθήνα, Γ.Γ.Ν.Γ. – Ι.Α.Ε.Ν., 1987.

• Φραγκίδης Α. Κ., *Ιστορία της νήσου Σύρου*, Αθήνα, Σύλλογος των εν Αθήναις και Πειραιεί Συριανών, 1975.

• Φράγκος Κ., *Εισαγωγή στην Κατηχητική και Χριστιανική Παιδαγωγική*, Θεσσαλονίκη, 1985.

• Φωτιάδης Δ., *Όθωνας η έξωση,* Αθήνα, Ζαχαρόπουλος, 1998.

• Χαρίλα Θ., Η στοιχειώδης εκπαίδευση στην Αγγλία, τη Γαλλία και την Ελλάδα κατά το 19ο αιώνα.

• Χαρίτος Χ., *Δοκίμιο για την ιστορία της ιστορίας της Νεοελληνικής Εκπαίδευσης,* Σύγχρονη Εκπαίδευση, τχ.54, 1990.

• Χατζημανωλάκης Γ., *Το χρονικό μιας πολιτείας: Πειραιάς 1835- 2005*, Πειραιάς 2005.

• Χατζηστεφανίδης Θ. Δ., *Ιστορία της Νεοελληνικής εκπαίδευσης 1821-1986*, Αθήνα, Παπαδήμας, 1986.

• *Χιακόν αρχείο,* επιμ. Ι. Βλαχογιάννης, τ.4ος- 5ος, Αθήνα, Σακελλαρίου, 1910.

• Χλέπας Ν.Κ., *Η πολυβάθμια αυτοδιοίκηση. Θεωρητικές αναζητήσεις και θεσμικές μεταμορφώσεις*, εκδ. Σάκκουλας, Αθήνα- Κομοτηνή 1994.

• Χουλιαράκης Μ., *Γεωγραφική, διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξις της Ελλάδος 1821-1971,* τ.Α', μέρος 1, Αθήνα, Ε.Κ.Κ.Ε., 1973.

Ξενόγλωσση μεταφρασμένη

• Bell J., *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*, (πρόλογος-εισαγωγή-απόδοση Αγ. Β. Ρήγα), Αθήνα, Gutengerg, 2001.

• Bloch M., *Απολογία για την ιστορία. Το επάγγελμα του ιστορικού*, (μτφ. Κ. Γαγανάκης), Αθήνα, Εναλλακτικές εκδόσεις, 1994.

• Bottero J., Πρόοδος της ιστορικής έρευνας, στο Encyclopédie de la pléiade, *Ιστορία και Μέθοδοί της* (μτφ. Ε. Στεφανάκη), τ. Α΄, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2006.

• Cohen L. - Manion L., *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, (μτφ. Χρ. Μητσοπούλου - Μ. Φιλοπούλου), Αθήνα, Μεταίχμιο, 1994.

• Francois Michel, Συλλογική οργάνωση της ιστορικής έρευνας, στο Encyclopédie de la pléiade, *Ιστορία και Μέθοδοί της*, τ.Α΄, (μτφ. Ε. Στεφανάκη), Μ.Ι.Ε.Τ., Αθήνα, 2006.

• Howard K., Sharp J., *Η επιστημονική μελέτη*, (μτφ. Βασιλική Π. Νταλάκου), Gutenberg, Αθήνα, 1994.

• Magno C., *Byzantium: The empire of New Rome* (μτφ. Δ. Τσουγκαράκη), Βυζάντιο: Η αυτοκρατορία της Νέας Ρώμης, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1990.

• Marrou Henri-Irénée, Πως εννοούμε το επάγγελμα του ιστορικού, στο Encyclopédie de la pléiade, *Ιστορία και οι μέθοδοί της*, τ.Α΄, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 2006.

• Petropoulos J., *Πολιτική και συγκρότηση κράτους στο ελληνικό βασίλειο (1833-1843)* τ.α΄, Αθήνα, Μ.Ι.Ε.Τ., 1997.

• Pouqueville F. C. H., *Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως*, (μτφ. Ι. Θ. Ζαφειρόπουλου) , τ. 3ος, εν Αθήναις, Α. Ν. Τρίμη, 1890.

• Romano R., *Που οδεύει η ιστορία*, (μτφ. Χρ. Κουλούρη, Αλ. Κράους, Π. Μιχαηλάρης, Μ. Τραπενζαλίδου, Ευθ. Φαλίδου), Ε.Μ.Ν.Ε. - ΜΝΗΜΩΝ, Αθήνα, 1988.

• Scheveling J., Διακοπαί σχολικαί, Μεγάλη Παιδαγωγική Εγκυκλοπαίδεια, Ελληνικά Γράμματα-Herder, τ.Δ΄, 1967.

• Άντερσεν Χανς Κρίστιαν, *Οδοιπορικό στην Ελλάδα*, (μτφ. Allan Lund), β' έκδοση, Αθήνα, Εστία, 1999 (α'έκδ. Αθήνα 1974).

• Καρρ Ε. Χ., *τι είναι η ιστορία;*, (μτφ. Φρίντα Λιάππα), Αθήνα, Πλανήτης, 1974.
• Μάουερ Γ. Λ., *Ο ελληνικός λαός*, (μτφ. Ο. Ρομπάκη), Αθήνα, Αφοί Τολίδη,1976, (α΄ έκδοση Χαϊδελβέργη 1835).
• Σβορώνος Ν., *Επισκόπηση της νεοελληνικής ιστορίας*, (μτφ. Αικ. Ασδραχά), ιγ΄ έκδοση, Αθήνα, Θεμέλιο, 1999, (α΄ έκδ. Παρίσι 1972).
• Χέρτσμπεργκ Γ. Φ., *Ιστορία της Ελληνικής Επαναστάσεως*, (μτφ. Π. Καρολίδου), τ. Δ΄, Αθήναι, 1916.

Δημοσιευμένες πηγές

• Καποδίστρια Ι., *Επιστολαί Ι. Α. Καποδίστρια*, Κυβερνήτου της Ελλάδος, διπλωματικαί, διοικητικαί και ιδιωτικαί, γραφείσαι από 8 Απριλίου 1827 μέχρις 26 Σπτεμβρίου 1831, συλλεγείσαι μεν και καταχθείσαι φροντίσι των αδελφών αυτού, εκδοθείσαι δε παρά Ε. Α. Βετάν, Ελληνιστί δε εκδίδονται δαπάναις Π. Δ. Στεφανίτση Λευκαδίου, Ιατρού, μεταφρασθείσαι εκ του Γαλλικού παρά Μιχαήλ Γ. Σχινά. Αθήνησιν 1841-1843, τ. Α΄- Δ΄.
• Κοκκώνης Ι. Π., *Εγχειρίδιον δια τα αλληλοδιδακτικά σχολεία* ή *Οδηγός της αλληλοδιδακτικής μεθόδου υπό Σαραζίνου*, Αίγινα 1830.
ο *Εγχειρίδιον ή Οδηγός της Αλληλοδιδακτικής Μεθόδου Νέος, τελειοποιημένος και πληρέστερος του μέχρι του δε εν χρήσει Οδηγού του Σ., Εκδοθείς κατά το υπ' αρ. 2000 (24 Ιουλίου 1841) Β.Διάταγμα*, Αθήνα 1842
ο *Εγχειρίδιον ή Οδηγός της Αλληλοδιδακτικής Μεθόδου Νέος, τελειοποιημένος και πληρέστερος του μέχρι του δε εν χρήσει Οδηγού του Σ., Εκδοθείς κατά το υπ' αρ. 2000 (24 Ιουλίου 1841) Β.Διάταγμα, Έκδοσις δευτέρα, μετά βελτιώσεων και προσθηκών*, Αθήνα 1850.
ο *Εγχειρίδιον ή Οδηγός της Αλληλοδιδακτικής Μεθόδου Νέος, τελειοποιημένος και πληρέστερος του μέχρι του δε εν χρήσει Οδηγού του Σ., Εκδοθείς κατά το υπ' αρ. 2000 (24 Ιουλίου 1841) Β.Διάταγμα, Έκδοσις τρίτη, μετά βελτιώσεων και προσθηκών*, Αθήνα 1860.

• Κοραής Αδαμάντιος, *Αλληλογραφία*, τ.6ος, Αθήνα, 1984.

ΝΟΜΟΙ - ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ - ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Παρουσιάζονται παρακάτω αναλυτικά οι νόμοι, τα διατάγματα και οι εγκύκλιοι που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως από το 1833 έως το 1862. Εγκύκλιοι, που συνδέονται με τα εκπαιδευτικά πράγματα εκείνης της περιόδου, και το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης[396].

Από το 1833 γίνεται μια συστηματική και συγκροτημένη προσπάθεια να συστηθεί η Γραμματεία των επί Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, που θα ασχολούταν ενεργά με τα εκπαιδευτικά πράγματα. Παράλληλα με τη διοργάνωση των Γραμματειών του νεοσύστατου ελληνικού κράτους καθορίζονται και οι αρμοδιότητες των Νομαρχών και των νομαρχιακών υπηρεσιών. Το Δεκέμβριο του 1833 διοργανώνεται το Βασιλικό Τυπογραφείο.

Εν συνεχεία από το 1834 ιδρύονται σχολεία ελληνικά αλλά και γερμανική σχολή, διορίζονται διδάσκαλοι στα σχολεία, ιδρύονται σχολές, βιβλιοθήκες, εταιρεία αρχαιολογική, καθορίζονται οι μισθοί των δημοδιδασκάλων. Η οργάνωση των σχολικών μονάδων περνάει στην απόλυτη ευθύνη των δήμων. Συστήνονται Σχολείο Μουσικής, Σχολείο τέχνης, Γεωργικά σχολεία, Στρατιωτικό Σχολείο, Ιερατικά Σχολεία και Ελληνικό Πανεπιστήμιο.

Το χρονικό διάστημα ανάμεσα στο 1856 έως το 1862 είναι πολλές οι χορηγίες προς τα Ιερατικά σχολεία από τα μοναστήρια όλης της επικράτειας.

Ανατρέχοντας στις εφημερίδες της Κυβερνήσεως διαπιστώνεται και καταγράφεται μια συνεχής αλλαγή των Υπουργών των επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως. Άλλοτε είναι Υπουργοί

[396] Το σχέδιο του «Περί συστάσεως των Δήμων Νόμου» η Αντιβασιλεία το συνέταξε στη Γερμανική και το μετέφρασε στην Ελληνική απευθύνοντάς το στην επί των Εσωτερικών Γραμματεία με αιτιολογική έκθεση. Όμως το καθιερωθέν σύστημα «Ο Νόμος περί συστάσεως των δήμων» δημοσιεύθηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως του Βασιλείου της Ελλάδος στην Ελληνική και Γερμανική γλώσσα στις 27 Δεκεμβρίου το 1833. Χ. Κλειώση, *Η Ιστορία της Τοπικής Αυτοδιοίκησεως*», Αθήνα 1977, σελ. 319.

των επί Εκκλησιαστικών άλλοτε αναλαμβάνουν χρέη Υπουργού άλλοι αρμόδιοι Υπουργοί της Κυβέρνησης.

Μέσα από την καταγραφή των εκπαιδευτικών κινήσεων αυτής της συγκεκριμένης περιόδου δεν αποτυπώνεται μόνο η εξέλιξη της Δημόσιας Ελληνικής Παιδείας αλλά και η ανάπτυξη όλων των θεσμών και των φορέων εκείνης της εποχής. Η Δημόσια Εκπαίδευση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την οργάνωση των Δήμων και τις Νομαρχίες αλλά και με την ύπαρξη του αντίστοιχου Υπουργείου. Η οργάνωση της Εκκλησιαστικής και Δημόσιας Εκπαίδευσης σχετίζεται με την καθιέρωση θεσμών και κανόνων των Δήμων και των Νομαρχιών. Τέλος, καταγράφονται δαπάνες του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών και Δημοσίας Εκπαιδεύσεως, η ύπαρξη πινάκων για τον πληθυσμό του κράτους αλλά και οι χορηγίες προς τα σχολεία όλης της ελληνικής επικράτειας.

1833:

ΕτΚ 14 (3 Απριλίου 1833). Περί του σχηματισμού και της αρμοδιότητος επί της Εκκλησίας και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως Γραμματεία της Επικρατείας.

ΕτΚ 13 (10 Απριλίου 1833). Περί του σχηματισμού των Γραμματειών. Θέλουν υπάρχειν επτά Γραμματείαι: Α'.Η επί του Βασιλικού Οίκου και επί των Εξωτερικών, Β'. Η επί της Δικαιοσύνης, Γ'. Η επί των Εσωτερικών, Δ'. Η επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως, Ε'. Η επί των Οικονομικών, Στ'. Η επί των Στρατιωτικών, Ζ'. Η επί των Ναυτικών.

ΕτΚ 17 (4 Μαΐου 1833). Περί της αρμοδιότητας των Νομαρχών και περί της κατά τας Νομαρχίας υπηρεσίας. Περί διορισμού ορκοδοσίας και μισθοληψίας των υπηρετών της Επικρατείας και δημοσίων υπαλλήλων. Περί μισθοδοσίας των κατά τας Γραμματείας και κατά τας λοιπάς άχρι τούδε διοργανισθείσας Διοικητικάς Αρχάς.

ΕτΚ 42 (25 Δεκεμβρίου 1833). Διάταγμα περί διοργανισμού του Βασιλικού Τυπογραφείου.

1834:

ΕτΚ 5 (29 Ιανουαρίου 1834). Περί συστάσεως δύο επιτροπών προς εξέτασιν διδασκάλων.

ΕτΚ 6 (4 Φεβρουαρίου 1834). Περί συστάσεως δώδεκα ανέξοδων θέσεων εις το Ναυπλίω σχολείον των κορασίων.

ΕτΚ 8 (16 Φεβρουαρίου 1834). Περί της εις τον Ναύπλιον συστηθησομένης Γερμανικής σχολής.

ΕτΚ 11 (3 Μαρτίου 1834). Περί του δοθέντος εις τον Κ. Σκαρλάτον Δ Βυζάντιον προνομίου αποκλειστικής εκδόσεως του Λεξικού του. Νόμος Περί δημοτικών σχολείων.

ΕτΚ 16 (5 Μαΐου 1834). Περί της εν Ναυπλίω σχολείον της Βολμεράνζ παραδεχθέντων δημοσίαις δαπάναις δώδεκα κορασίων.

ΕτΚ 17 (16 Μαΐου 1834). Περί εκλογής των Δημοτικών Αρχών.

ΕτΚ 22 (16 Ιουνίου 1834). Νόμος περί των επιστημονικών και τεχνολογικών συλλογών περί ανακαλύψεως και διατηρήσεως των αρχαιοτήτων και της χρήσεως αυτών.

ΕτΚ 26 (25 Ιουλίου 1834). περί των οδηγιών των Δημαιρεσιών.

ΕτΚ 27 (10 Αυγούστου 1834). Περί της παύσεως του Κυρίου Σχινά ως Γραμματέως της Επικρατείας επί της Δικαιοσύνης και των Εκκλησιαστικών.

ΕτΚ 29 (29 Αυγούστου 1834). Περί του Κ. Ι. Βενθύλου ότι ανέλαβε τα χρέη του εις το εν Ναυπλίω Γυμνάσιον. Διάταγμα Περί διοργανισμού του Στρατιωτικού Σχολείου των Ευελπίδων.

ΕτΚ 30 (22 Αυγούστου 1834). Περί ιδιοκτητών Μοναστηρίων και Εκκλησιών.

ΕτΚ 31 (27 Αυγούστου 1834). Ειδοποίησις Περί των υποψήφιων δημοδιδασκάλων.

ΕτΚ 37 (16 Οκτωβρίου 1834). Διορισμοί Διδασκάλων.

1835:

ΕτΚ 2 (19 Ιουνίου 1835). Προικοδότησις των Δήμων.

ΕτΚ 3 (10 Ιανουαρίου 1835). Νόμος περί συστάσεως των Δήμων.

ΕτΚ 5 (18 Σεπτεμβρίου 1835). Περί συστάσεως 7 Ελληνικών σχολείων. Οι δήμοι θέλουν προμηθεύσει τα αναγκαία εις τα σχολεία καταστήματα, δύνανται δε να διορίσωσι δι' ιδίων εξόδων και υποδιδασκάλους, οι οποίοι όμως πρέπει να καθυποβάλλωνται εις τακτικήν εξέτασιν και να αναγνωρίζωνται παρά της Γραμματείας των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως άξιοι της τοιαύτης θέσης. Περί συστάσεως ενός Γυμνασίου εις Μεσολόγγιον.

ΕτΚ 5 (27 Φεβρουαρίου 1835). Περί της εκλογής του Δημάρχου.

ΕτΚ 9(26 Μαρτίου 1835). Δηλοποίησις περί του διορισμού του Κ. Ι. Βούρου ως μέλους της αντεπισέλλοντος της ακαδημίας των επιστημών της Βαυαρίας.

ΕτΚ 10 (6 Οκτωβρίου 1835). Δηλοποίησις περί διορισμού διδασκάλου ζωγραφικής εις το γυμνάσιον των Αθηνών.

ΕτΚ 13 (10 Οκτωβρίου 1835). Περί συστάσεως Ελληνικού σχολείου εις Δημητσάνην. Κατάλογος των δια Βασιλικών Διαταγμάτων διορισθέντων δημοτικών υπαλλήλων.

ΕτΚ 12 (5 Απριλίου 1835). Περί συστάσεως 10 Ελληνικών σχολείων.

ΕτΚ 13 (2 Μαΐου 1835). Προσφοραί αρχαιοτήτων εις το δημόσιον.

ΕτΚ 16 (5 Νοεμβρίου 1835). Περί δικαστικών παρακαταθηκών εις τα δημόσια ταμεία.

ΕτΚ 17 (11 Νοεμβρίου 1835). Περί του σχηματισμού των Δήμων της επαρχίας της Αττικής.

ΕτΚ 17 (13 Μαΐου 1835). Διακήρυξις περί μεταφράσεως της Παλαιάς Γραφής.

ΕτΚ 19 (27 Μαΐου 1835). Διάταγμα περί υγιεινής οικοδομής και κωμών.

ΕτΚ 20 (16 Δεκεμβρίου 1835). Περί συστάσεως δημοσίου βιβλιοθήκης εις έκαστον των δημοσίων σχολείων του Κράτους.

ΕτΚ 21 (20 Δεκεμβρίου 1835). Περί του είδους και της ποσότητος των χορηγουμένων παρά της Κυβερνήσεως βιβλίων εις τα σχολεία του Κράτους.

ΕτΚ 21 (29 Μαΐου 1835). Περί του κανονισμού της συσταθησομένης φυσικοϊστορικής εταιρείας.

ΕτΚ 24 (20 Μαΐου 1835). Διάταγμα περί των εσωτερικών του Κράτους Διαβατηρίων.

1836:

ΕτΚ 13 (13 Απριλίου 1836). Περί συστάσεως βιβλιοπωλείου εν τη Βασιλική Τυπογραφία. Περί συστάσεως Ελληνικού σχολείου εις Σελλασίαν.

ΕτΚ 15 (18 Απριλίου 1836). Περί Δημοτικών εκλογών.

ΕτΚ 23 (30 Μαΐου 1836). Οδηγίαι περί οροθεσίας των δήμων.

ΕτΚ 31 (2 Ιουλίου 1836). Περί των συνόδων των Δημοτικών συμβουλίων.

ΕτΚ 32 (3 Ιουλίου 1836). Περί αρμοδιότητος των διοικητών και υποδιοικητών και περί της υπηρεσίας αυτών.

ΕτΚ 54 (7 Οκτωβρίου 1836). Διάταγμα περί εγκρίσεως της φιλεκπαιδευτικής εταιρίας. Διοργανισμός της φιλεκπαιδευτικής εταιρείας.

ΕτΚ 82 (31 Δεκεμβρίου 1836). Περί εκπαιδεύσεως εις την αρχιτεκτονικήν.

ΕτΚ 86 (31 Δεκεμβρίου 1836). Περί συστάσεως Πανεπιστημίου.

ΕτΚ 87 (31 Δεκεμβρίου 1836). Περί κανονισμού των Ελληνικών σχολείων και γυμνασίων. Περί υποτρόφων υποψηφίων δια τας διδασκαλικάς θέσεις.

ΕτΚ 90 (31 Δεκεμβρίου 1836). Περί του διοργανισμού και της τάξεως των μαθημάτων των Ελληνικών σχολείων και γυμνασίων.

1837:

ΕτΚ 2 (16 Ιανουαρίου 1837). Περί του Δημοτικού συμβουλίου των Αθηνών.

ΕτΚ 7 (20 Φεβρουαρίου 1837). Περί συστάσεως σχολείου της Ψαλτικής.

ΕτΚ 15 (13 Απριλίου 1837). Περί Διορισμού του Κ. Α. Πολυζωϊδου ως Γραμματέως της Επικρατείας των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 16 (24 Απριλίου 1837). Περί συστάσεως του Πανεπιστημίου. Περί προσωρινού κανονισμού του εν Αθήναις συστηθησομένου πανεπιστημίου.

ΕτΚ 18 (14 Μαΐου 1837). Περί διορισμών γυμνασίων δια την εξέτασιν και έκδοσιν απολυτηρίων δια τους εν τω Πανεπιστημίω εισερχομένους φοιτητάς.

ΕτΚ 21 (11 Ιουνίου 1837). Περί παραδόσεως του δια την δημόσιον βιβλιοθήκην προσδιορισμένου ενός αντιτύπου εκ των εκδιδομένων βιβλίων.

ΕτΚ 26 (18 Ιουλίου 1837). Περί τροποποιήσεως του σχεδίου της πόλεως Αθηνών πλησίων των νέων ανακτορίων.

ΕτΚ 28 (10 Αυγούστου 1837). Περί κανονισμού της αντιμισθίας των δημάρχων.

ΕτΚ 34 (12 Οκτωβρίου 1837). Περί συνδρομής εις το εν Ναυπλίω Γυμνάσιον.

ΕτΚ 35 (6 Νοεμβρίου 1837). Περί συστάσεως Πολυτεχνικού σχολείου.

ΕτΚ 39 (1 Δεκεμβρίου 1837). Διατάγματα: Περί παύσεως του Κ. Α. Πολυζωϊδου από την θέσιν του Γραμματέως της Επικρατείας, επί των Εσωτερικών, Εκκλησιαστικών και μεταθέσεως αυτού εις Άρειον Πάγον. Περί διορισμού του Κ. Γ. Γλαράκη ως Γραμματέως της Επικρατείας επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 43 (28 Δεκεμβρίου 1837). Περί διορισμού διδασκάλων της Εκκλησιαστικής Μουσικής.

1838:

ΕτΚ 9 (16 Μαρτίου 1838). Περί συστάσεως σχολής δια τας μαίας. Περί μισθοδοσίας δημοδιδασκάλων από το δημοτικό ταμείο.

ΕτΚ 19 (22 Μαΐου 1838). Περί μεταθέσεως της προς σύστασιν του Πανεπιστημίου γενομένης μνήμης από της 3 εις την 20 Μαΐου. Περί ενάρξεως διετούς σειράς ιατρικών μαθημάτων εκτός των τακτικών εις το Πανεπιστήμιον.

ΕτΚ 27 (7 Ιουλίου 1838). Περί προσφοράς γενομένης εις την βιβλιοθήκην του Πανεπιστημίου. Περί προσφορών γενομένων παρά των φοιτητών και ακροατών του Πανεπιστημίου προς πλουτισμόν της βιβλιοθήκης αυτού.

ΕτΚ 32 (12 Αυγούστου 1838). Περί των ακολουθούντων την διετήν σειράν της χειρουργίας και ιατρικής φοιτητών του Πανεπιστημίου. Περί διετούς σειράς ιατρικών μαθημάτων. Περί συστάσεως φαρμακολογικής καθέδρας εν τω Πανεπιστημίω.

ΕτΚ 35 (3 Σεπτεμβρίου 1838). Περί της ενάρξεως της χειρουργικής και φαρμακευτικής σχολής.

ΕτΚ 44 (22 Δεκεμβρίου 1838). Περί συστάσεως Ναυτικού σχολείου εις Ύδραν.

1839:

ΕτΚ 1 (4 Ιανουαρίου 1839). Περί διαφόρων προσφορών εις την βιβλιοθήκην του Πανεπιστημίου Όθωνος.

ΕτΚ 5 (2 Μαρτίου 1839). Διάταγμα περί εγκρίσεως επιτροπής δεχόμενης τα προς ανέγερσιν του Πανεπιστημίου προσφοράς. Δηλοποιήσεις: Περί προσφοράς διαφόρων αντικειμένων εις το Πανεπιστήμιον.

ΕτΚ 13 (9 Ιουνίου 1839). Κατάλογος των μέχρι της 25 Μαΐου 1839 γενομένων προσφορών προς ανέγερσιν του εν Αθήναις Ελληνικού Πανεπιστημίου κατά την χρονολογικήν σειρά των.

ΕτΚ 14 (7 Ιουλίου 1839). Περί καταργήσεως της τρίτης προπαιδευτικής κλάσεως του στρατιωτικού σχολείου. Περί συστάσεως δευτέρας διδασκαλικής έδρας εις το Πανεπιστήμιον ΟΘΩΝΟΣ δια την φιλοσοφίαν και ιστορίαν. Περί προβιβασμού του καθηγητού Ρωμαϊκού Δικαίου Κ. Αιμιλίου Έρτσογ.

ΕτΚ 15 (29 Ιουλίου 1839). Περί διορισμού του Κ. Γ. Μαυροκορδάτου, ως τακτικού καθηγητού της εν τω Πανεπιστημίω Νομικής σχολής.

ΕτΚ 23 (6 Νοεμβρίου 1839). Περί εφοδιάσεως με το ανήκον δίπλωμαν των ελευσομένων ιατρών παρά διαφόρων Πανεπιστημίων.

1840:

ΕτΚ 2 (18 Ιανουαρίου 1840). Περί διορισμού του Συμβούλου της Επικρατείας εις τακτικήν υπηρεσίαν Κ. Ν. Θεοχάρη ως Γραμματέως της επί των Εσωτερικών και της επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως Γραμματείας της Επικρατείας.

ΕτΚ 3 (8 Φεβρουαρίου 1840). Κατάλογος των από της 25 Μαΐου 1839 μέχρι της 30 Νοεμβρίου του αυτού έτους γενομένων προσφορών προς ανέγερσιν του εν Αθήναις Ελληνικού Πανεπιστήμιου.

ΕτΚ 11 (4 Ιουνίου 1840). Των έως 20 Μαΐου 1840 προς ανέγερσιν του Ελληνικού εν Αθήναις Πανεπιστημίου συνδρομών. Των υπό διαφόρων προσενεχθέντων εις την βιβλιοθήκην του Πανεπιστημίου βιβλίων.

ΕτΚ 17 (26 Αυγούστου 1840). Κατάλογος των προς ανέγερσιν του Ελληνικού Πανεπιστημίου Όθωνος συνδρομών.

1841:

ΕτΚ 11 (31 Μαΐου 1841). Περί διορισμού του Κ. Λάνδερερ, ως μέλους εις διαφόρους εν τη Ευρώπη επιστημονικάς Εταιρίας.

ΕτΚ 12 (27 Ιουνίου 1841). Περί διορισμού του Κ. Σπυρίδωνος Βαλέττα, ως Γραμματέως της Επικρατείας, επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 21 (17 Οκτωβρίου 1841). Περί αλλαγής της ονομασίας των αρχών του Πανεπιστημίου. Περί εκλογής του Πρυτάνεως του Πανεπιστημίου.

1842:

ΕτΚ 13 (8 Ιουνίου 1842). Περί εξετάσεως των φοιτητών του Πανεπιστημίου.

ΕτΚ 16 (10 Ιουλίου 1842). Περί πιστοποιητικών των δημάρχων περί των προς απόκτησιν προικοδοτήσεως απαιτούμενων ιδιοτήτων.

ΕτΚ 21 (12 Σεπτεμβρίου 1842). Περί διορισμού του Κ. Δ. Αιγινήτου, μαθητού της Ιατρικής εις το ενταύθα Πανεπιστήμιον, ως βοηθού του ιατρού Κ. Πρινάρη εις Πάρον. Έκτακτο παράρτημα του αριθμού 21 του 1842 έτους της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως: Περί των κατά το 1843 δημοτικών φόρων.

1843:

ΕτΚ 4 (13 Φεβρουαρίου 1843). Περί του οργανισμού της εν Αθήναις Ριζαρείου Εκκλησιαστικής σχολής.

ΕτΚ ΦΕΚ 13 (23 Απριλίου 1843). Διατίμησις των εν τω Β. Τυπογραφείω υπαρχόντων βιβλίων προς πώλησιν.

ΕτΚ 23 (21 Ιουλίου 1843). Διατάγματα Περί παύσεως της αντιμισθίας του Καθηγητού της μαιευτικής του Πανεπιστημείου. Περί παύσεως της αντιμισθίας των μελών του Ιατροσυνεδρίου.

ΕτΚ 30 (22 Αυγούστου 1843). Περί ανεγέρσεως θεάτρου εις Αθήνας. Περί επεκτάσεως του αποκλειστικού προνομείου του εν Αθήναις θεάτρου.

ΕτΚ 38 (9 Νοεμβρίου 1843). Διάταγμα περί διοργανισμού του εν Αθήναις σχολείου των τεχνών.

1844:

ΕτΚ 5 (18 Μαρτίου 1844). Σύνταγμα της Ελλάδος. Εν Ονόματι της Αγίας και Ομοούσιου και Αδιαιρέτου Τριάδος.

ΕτΚ 9 (11 Απριλίου 1844). Περί αναθέσεως της διευθύνσεως του επί των Εκκλησιαστικών και της δημόσιας Εκπαιδεύσεως Υπουργείου εις τον επί του Β. Οίκου και των Εξωτερικών Υπουργόν.

1845:

ΕτΚ 5 (2 Μαρτίου 1845). Περί αδείας προς σύστασιν εταιρίας των ωραίων τεχνών. Περί εγκρίσεως του διοργανισμού της εταιρίας των ωραίων τεχνών. Περί εγκρίσεως του οργανισμού της Ελληνικής Εταιρίας υπέρ της προόδου των επιστημών, των τεχνών και της γεωργίας εν τη Ελλάδι.

ΕτΚ 8 (12 Απριλίου 1845). Περί των αφιερωθέντων χρημάτων εις την εν Αθήναις βιβλιοθήκην.

ΕτΚ 15 (14 Μαΐου 1845). Περί των αγράμματων φορολογούμενων.

ΕτΚ 35 (29 Δεκεμβρίου 1845). Διάταγμα: Περί καθηκόντων των Νομαρχών και της υπηρεσίας αυτών.

1846:

ΕτΚ 9 (8 Μαΐου 1846). Νόμος περί ορκοδοσίας των πολιτών.

ΕτΚ 15 (10 Ιουνίου 1846). περί συστάσεως Γεωργικού σχολείου στην Τύρινθο.

ΕτΚ 21 (5 Αυγούστου 1846). Περί συστάσεως ναυτικού παιδευτηρίου επί της Κορβέτας, ο Λουδοβίκος.

ΕτΚ 33 (31 Δεκεμβρίου 1846). Περί συστάσεως τριών Γυμνασίων. Περί συστάσεως νέων Ελληνικών Σχολείων.

1847:

ΕτΚ 31 (11 Οκτωβρίου 1847). Περί διορισμού του Γ. Μαργαρίτου ως διδασκάλου της ανωτέρας ζωγραφικής παρά τω Πολυτεχνείω. Περί της κατά αποκοπήν πληρωμής του συγγράμματος «Η Αποθήκη των ωφέλιμων γνώσεων».

ΕτΚ 29 (20 Σεπτεμβρίου 1847). Περί αδείας του α΄κλάσεως δοκίμου ιατρού Σ. Παππαδόπουλου να μεταβή εις Παρισίους προς αποπεράτωσιν των σπουδών του.

1848:

ΕτΚ 5 (20 Νοεμβρίου 1848). Περί συστάσεως μιας έδρας διδασκάλου εν τω σχολείω των τεχνών.

ΕτΚ 14 (14 Μαΐου 1848). Περί διορισμού διδασκάλου της γαλλικής. Περί των αιτούντων να εξετασθώσιν εις το διδασκαλικόν επάγγελμα.

ΕτΚ 18 (8 Ιουλίου 1848). Περί διορισμού υπουργών επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως. Περί διαγωνισμού των μαθητών του σχολείου των τεχνών.

ΕτΚ 22 (25 Αυγούστου 1848). Περί των διατεθεισών ποσοτήτων υποτροφιών εις τους μαθητάς του πολυτεχνικού σχολείου.

ΕτΚ 23 (6 Σεπτεμβρίου 1848). Περί προϋπολογισμού των εξόδων και των εσόδων του έτους 1848.

1850:

ΕτΚ 13 (16 Μαΐου 1850). Διάταγμα: Περί διακοπής των μαθημάτων εις το μέλλον από της 1ης Ιουλίου μέχρι τέλους Αυγούστου.

ΕτΚ 21 (29 Ιουλίου 1850). Περί παραιτήσεως του επί των Εκκλησιαστικών της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως και της Δικαιοσύνης Υπουργού Κ. Ν. Χρυσόγελου.

ΕτΚ 23 (6 Αυγούστου 1850). Περί διορισμού του Κ. Ν. Κορφιωτάκη ως υπουργού των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 35 (4 Οκτωβρίου 1850). Περί εγκρίσεως του κανονισμού του φιλολογικού φροντιστηρίου.

ΕτΚ 36 (14 Οκτωβρίου 1850). Περί της τακτικής πληρωμής εκ μέρους των δημοτικών εισπράξεων των τε μισθών των Δημοδιδασκάλων και των δαπανών των σχολείων.

ΕτΚ 39 (27 Οκτωβρίου 1850). Περί απονομής νομισματοσήμου εις τους συνδρομητάς της οικοδομής του πανεπιστημίου του Όθωνος. Περί Ελληνοδιδασκάλων και Καθηγητών Γυμνασίων.

ΕτΚ 42 (22 Νοεμβρίου 1850). Περί διοργανισμού του Γεωργικού Σχολείου εις Τύρινθα.

1851:

ΕτΚ 3 (12 Φεβρουαρίου 1851). Περί αποστολής εις Γαλλίαν προς εκπαίδευσιν.

ΕτΚ 10 (29 Φεβρουαρίου 1851). Περί συμπληρωματικής πιστώσεως δραχμ. 963,953:30. επί του προϋπολογισμού του 1851.

ΕτΚ 13 (24 Μαΐου 1851). Περί των μαθητών του σχολείου των τεχνών.

ΕτΚ 17 (7 Ιουλίου 1851). Περί διορισμού επιτροπής προς συζήτησιν συνεισφορών υπέρ της αποκαταστάσεως της βιβλιοθήκης Ανδριτσαίνης και συστάσεως εκείθε εκπαιδευτηρίου.

1853:

ΕτΚ 28 (7 Σεπτεμβρίου 1853). Περί ανεγέρσεως εντός του δήμου Αθηναίων ορφανοτροφείου του αειμνήστου Γ. Χ. Κώνστα.

ΕτΚ 44 (24 Δεκεμβρίου 1853). Νόμος περί συστάσεως των ταμείων. Διάταγμα περί επεκτάσεως του δημοτικού δασμού εις τον δήμον Αθηναίων.

1854:

ΕτΚ 12 (17 Μαΐου 1854). Διατάγματα: Περί παραιτήσεως του υπουργού των Εκκλησιαστικών Κ. Σ. Βλάχου. Περί διορισμού του Κ. Δ. Ψύλλα των Εκκλησιαστικών.

ΕτΚ 14 (29 Μαΐου 1854). Περί αντικαταστάσεως του νομάρχου Αττικής και Βοιωτίας.

ΕτΚ 27 (11 Αυγούστου 1854). Περί δεκαπενθήμερου αδείας απουσίας εις τον επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως Υπουργόν Κ. Γ. Ψύλλαν.

ΕτΚ 31 (30 Αυγούστου 1854). Περί υποτροφιών εις τους αριστεύσαντας μαθητάς του σχολείου των Τεχνών.

ΕτΚ 42 (19 Οκτωβρίου 1854). Περί εκφράσεως ευαρέσκειας εις το δημοτικόν συμβούλιον Αθηναίων.

ΕτΚ 46 (23 Νοεμβρίου 1854). Περί διορισμού οριστικού Καθηγητού της υψηλής μαθηματικής εν τη στρατιωτική σχολή.

ΕτΚ 47 (24 Νοεμβρίου 1854). Περί προβιβασμού του διδασκάλου της Στρατιωτικής σχολής Αριστείδου Μιτσάκη. Περί απολύσεως του μαθητού Ιωάννου Ροδοκανάκη. Περί προορισμού των μαθητών της 6ης τάξεως της Στρατιωτικής Σχολής.

ΕτΚ 57 (31 Δεκεμβρίου 1854). Περί χορηγήσεως δεκαημέρου αδείας απουσίας εις τον επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως Υπουργόν Κύριον Ψύλλαν.

ΕτΚ 59 (2 Οκτωβρίου 1854). Περί εκφράσεως ευαρέσκειας εις τον νομοϊατρόν Αττικής Κ. Ορφανίδην και εις τον δήμαρχον Αθηναίων Κ. Κόνιαρην.

1855:

ΕτΚ 5 (18 Φεβρουαρίου 1855). Περί αυξήσεως μισθοδοσίας του καθηγητού Β. Κατζηφού.

ΕτΚ 7 (2 Μαρτίου 1855). Περί διοργανισμού της εσωτερικής υπηρεσίας του επί των Εκκλησιαστικών Υπουργείον και των χρεών του παρ' αυτώ Γενικού Γραμματέως.

ΕτΚ 19 (20 Μαΐου 1855). Περί παραχωρήσεως τριών διαλελυμένων μοναστηρίων εις τον Πέτρον Γ. Δημάκην εξ Αλαγωνίας προς σύστασιν σχολείων.

ΕτΚ 25 (21 Ιουνίου 1855). Περί αποδοχής της παραιτήσεως του επί των Εκκλησιαστικών υπουργού Κ. Γ. Ψύλλα. Περί προσωρινής αναθέσεως της διεύθυνσης του επί των Εκκλησιαστικών υπουργείου εις τον επί του Β. Οίκου Κ. Π. Αργυρόπουλον.

ΕτΚ 26 (25 Ιουνίου 1855). Περί συστάσεως εν Αθήναις ορφανοτροφείου κορασίων υπό την προστασίαν της Α. Μ. της Βασιλίσσης.

ΕτΚ 38 (23 Σεπτεμβρίου 1855). Περί παραιτήσεως του επί των Εκκλησιαστικών Κ. Π. Αργυροπούλου. Περί διορισμού των Εκκλησιαστικών εις τον Κ. Μ. Πότλην.

ΕτΚ 44 (29 Οκτωβρίου 1855). Περί κυρώσεως του προϋπολογισμού των εσόδων της χρήσεως του 1855. Ομοίως των εξόδων της χρήσεως 1855.

ΕτΚ 46 (3 Δεκεμβρίου 1855). Περί διαθέσεως των αγοραζόμενων ή δωρούμενων βιβλίων.

1856:

ΕτΚ 1 (13 Ιανουαρίου 1856). Περί διαλύσεως του σχολείου της Μουσικής.

ΕτΚ 9 (27 Μαρτίου 1856). Περί της διδασκαλίας εν τω Πανεπιστήμιω της ειδικής νοσολογίας και θεραπείας.

ΕτΚ 16 (8 Μαΐου 1856). Περιληπτική Έκθεσις της εν Ελλάδι Μέσης Εκπαιδεύσεως από του 1829 μέχρι το τέλος του 1855, μετά στατιστικών σημειώσεων προς την Α. Μεγαλειότητα.

ΕτΚ 18 (25 Μαΐου 1856). Περί εσωτερικής τάξεως του διδασκαλείου. Κανονισμός των χρεών των επιστατών και υπηρετών των Γυμνασίων και Σχολείων.

ΕτΚ 20 (31 Μαΐου 1856). Εγκύκλιοι: Περί του τρόπου, καθ' όν θέλουν υποβάλλει εις το Υπουργείον οι διδάσκοντες εν Γυμνασίοις και Ελληνικοίς σχολείοις τας περί άδειας αιτήσεις των. Περί του τρόπου, καθ'ον θέλει χορηγείσθαι εις τους εν Γυμνασίοις και Ελληνικοίς σχολείοις διδάσκοντας άδεια απουσίας.

ΕτΚ 26 (26 Ιουνίου 1856). Διάταγμα περί διαιρέσεως των ενοριών κατά πόλεις, κωμοπόλεις και χωρία.

ΕτΚ 31 (18 Ιουλίου 1856). Περί του Κανονισμού των εξετάσεων των Δημοδιδασκάλων. Περί διορισμού Πρυτάνεως του Πανεπιστημίου δια το επιόν ακαδημαϊκόν έτος 1856- 1857.

ΕτΚ 33 (25 Ιουλίου 1856). Περί προκαταβολών μισθοδοσιών των δημοδιδασκάλων και δημοδιδασκαλισσών.

ΕτΚ 34 (30 Ιουλίου 1856). Περί διορισμού του Καθηγητού του Συνταγματικού και Διεθνούς δικαίου ως τακτικού μέλους του παρά τω επί των Εξωτερικών Υπουργείω συστηθέντος Συμβουλίου του αμφισβητούμενου Διεθνούς. Περί προσδιορισμού της θέσεως ένθα οικοδομηθήσεται το Βαρβάκειον Λύκειον. Διατάξεις του επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Παιδείας Υπουργείου, αφορώσι την εκτέλεσιν του Β. Διατάγματος της 18 Ιουνίου ενεστώτος έτους περί της διδασκαλίας εν τω Γυμνασίω Σύρου εμπορικών μαθημάτων.

ΕτΚ 36 (4 Αυγούστου 1856). Περί του τρόπου των εξετάσεων των δημοδιδασκαλισσών.

ΕτΚ 38 (17 Αυγούστου 1856). Περί τινων τροποποιήσεων επί του Οδηγού της αλληλοδιδακτικής μεθόδου. Περί εορτάσιμων ημερών εν τοις εκπαιδευτηρίοις.

ΕτΚ 40 (25 Αυγούστου 1856). Διάταγμα περί της από τα δημόσια ταμεία προκαταβολής μισθών των δημοδιδασκάλων.

ΕτΚ 48 (11 Σεπτεμβρίου 1856). Περί της γενομένης διδασκαλίας εν ιδιωτικοίς εκπαιδευτηρίοις παρά γυμνασιακών καθηγητών και παρ' ελληνικοίς σχολείοις διδασκάλων. Περί διαγωνίσματος προς συγγραφήν προσφορώτερων βιβλίων δια τα δημοτικά σχολεία.

ΕτΚ 52 (23 Ιουλίου 1856). Περί εμπορικών μαθημάτων. Περί καθέδρας της φαρμακολογίας.

ΕτΚ 59 (17 Οκτωβρίου 1856). Περί διανομής των υποτροφιών εις τας διαφόρους τάξεις του σχολείου των τεχνών.

ΕτΚ 64 (25 Οκτωβρίου 1856). Περί εκτελέσεως του νόμου περί μαιευτικού σχολείου. Περί ειδικών πόρων δια την συντήρησιν των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 67 (31 Οκτωβρίου 1856). Περί κυρώσεως των εσόδων της χρήσεως 1856. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 74 (14 Νοεμβρίου 1856). Περί κανονισμού των του φαρμακευτικού σχολείου μαθητών. Περί του διορισμού των μελών της επιμελούμενης τα περί των πόρων δια τα ιερατικά σχολεία.

ΕτΚ 78 (24 Νοεμβρίου 1856). Περί κυρώσεως των εσόδων της χρήσεως 1857. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 79 (24 Νοεμβρίου 1856). Διάταγμα περί του κανονισμού των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 80 (24 Νοεμβρίου 1856). Περί συστάσεως Ιερατικών σχολείων. Περί προσδιορισμού της έδρας του κατά την Στερεάν ιερατικού σχολείου.

ΕτΚ 82 (29 Νοεμβρίου 1856). Περί προσφοράς 8,000 δραχμ. Εκ μέρους της μονής Πετράκη υπέρ των ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 84 (13 Δεκεμβρίου 1856). Νόμος περί συστάσεως Ελληνικού θεάτρου.

ΕτΚ 86 (28 Δεκεμβρίου 1856). Περί της ετήσιας συνεισφοράς της μονής Πεντέλης υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 87 (31 Δεκεμβρίου 1856). Περί της εκ μέρους της εν Σαλαμίνι μονής Φανερωμένης ετήσιας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί

προσφοράς δραχμ. 5,000 εκ μέρους της εν Σαλαμίνι μονής Φανερωμένης υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί τροπολογίας του 6 άρθρου του Διοργανισμού της Ριζαρείου σχολής. Περί βραβείου προς σύνταξιν δειγμάτων Καλλιγραφίας.

ΕτΚ 89 (31 Δεκεμβρίου 1856). Περί κανονισμού της Δημόσιας και της του Πανεπιστημίου βιβλιοθήκης. Περί θέματος του Ιατρικού διαγωνίσματος. Δηλοποίησις περί διαγωνίσματος προς σύνταξιν Ελληνικής γραμματικής δια τα Δημοτικά Σχολεία.

1857:

ΕτΚ 1 (11 Ιανουαρίου 1857). Περί υποτροφίας κληρικών ή μελλόντων ιερωθήναι εν τω Β. Διδασκαλείω.

ΕτΚ 2 (30 Ιανουαρίου 18570. Περί διευθύνσεως των υπουργείων της Δικαιοσύνης και των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίου Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 3 (15 Φεβρουαρίου 1857). Περί της εκ μέρους της εν Νάξω μονής Φανερωμένης ετησίας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως της εν Λοκρίδι μονής του Αγίου Γεωργίου Μαλεσίνη ετησίας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως της εν Καλαβρύτοις μονής των αγίων Θεοδώρων ετησίας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως των εν Άνδρω μονών, Παναχράντου και αγίου Νικολάου, ετησίας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως των εν Φωκίδι μονών, Προφήτου Ηλιού και Βαρνανώβης, ετησάις συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών Σχολείων.

ΕτΚ 5 (14 Μαρτίου 1857). Περί της εκ μέρους της εν Καλαβρύτοις μονής Μακελλαρίας, ετήσιας συνεισφοράς υπέρ των ιερατικών σχολείων. Ομοίως των εν Καρυστία μονών ετησίας συνεισφοράς υπέρ των ιερατικών σχολείων. Περί της ετήσιας συνεισφοράς της εν τη Θήρα και της εν τη Αμοργώ μονής υπέρ των ιερατικών σχολείων. Ομοίως της εν Καλαβρύτοις μονής της Λαύρας υπέρ των ιερατικών σχολείων. Ομοίως της εν Ανάφη μονής υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Ομοίως των εν Γορτυνί και εν Μεγαλόπολει πέντε

μονών. Ομοίως εννέα εκ των εν Πάτραις και εν Ηλεία μονών υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Ομοίως των εν Ηλεία μονών Σκαφιδίας και Κρεμαστής, χρηματικής προσφοράς υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 8 (3 Απριλίου 1857). Γενική Έκθεσις προς την Α. Μ. τον βασιλέα περί της καταστάσεως της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως κατά το λήξαν σχολικόν έτος 1855-1856.Περί χρηματικής προσφοράς πέντε μονών εκ των εν Χαλκίδι διατηρουμένων υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί της ετήσιας συνεισφοράς των εν Χαλκίδι μονών, υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Περί της εκ μέρους της εν Πάτραις μονής του Φιλοκαλίου χρηματικής προσφοράς υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί της ετήσιας συνεισφοράς της εν Ηλεία μονής του Πορετζού και της εν Πάτραις του Φιλοκαλίου, υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 11 (13 Μαΐου 1857). Περί της ετήσιας συνεισφοράς τεσσάρων εν Λακεδαίμονι μονών υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Ομοίως της εν Λακεδαίμονι μονής των αγίων Αναργύρων υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Ομοίως των εν Αιγιαλεία μονών υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Περί της χρηματικής προσφοράς ένδεκα μονών εκ των Μαντίνεια και Κυνουρία διατηρουμένων υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Περί της ετήσιας συνεισφοράς δώδεκα μονών εκ των εν Μαντινεία και Κυνουρία διατηρουμένων υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως εξ μονών εν Κορινθία διατηρουμένων υπέρ των Ιερατικών Σχολείων. Ομοίως του μονηδρίου της Αντινίτζης υπέρ των Ιερατικών Σχολείων.

ΕτΚ 12 (20 Μαΐου 1857). Εσωτερικός κανονισμός των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 13 (22 Μαΐου 1857). Διατάγματα περί της ετησίας συνειαφοράς της εν Λοκρίδι μονής του αγίου Κωνσταντίνου, υπέρ των Ιερατικών Σχολείων.

ΕτΚ 15 (3 Ιουνίου 1857). Περί της υπέρ των Ιερατικών σχολείων ετήσιας συνεισφοράς της εν Μυκόνω μονής της Τουρλιανής. Περί χρηματικής προσφοράς της εν Ευβοία διατηρουμένης μονής του Γέροντος υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί του δια του αερίου gaz φωτισμού της πόλεως των Αθηναίων.

ΕτΚ 22 (22 Ιουλίου 1857). Ομοίως εκ δραχμ. 10,000 εις τον ειδικόν προϋπολογισμόν του επί των Εκκλησιαστικών υπουργείου. Δηλοποίησις Περί της υπέρ των Ιερατικών σχολείων ετησίας συνεισφοράς των εν Θήβαις και εν Λειβαδεία διατηρουμένων μονών.

ΕτΚ 25 (18 Αυγούστου 1857). Περί της υπέρ των Ιερατικών σχολείων ετήσιας συνεισφοράς των εν Πόρω μεν της Ζωοδόχου Πηγής, εν Ύδρα δε του προφήτου Ηλίου, και εν Κορωνίδι της Κοιμήσεως της Θεοτόκου. Ομοίως της εν Πάρω μονής της Λογκοβάρδας. Ομοίως περί συνεισφοράς της εν Άνδρω μονής της Ζωοδόχου Πηγής. Ομοίως της εν Πάρω μονής της Λογκοβάρδας. Ομοίως περί συνεισφοράς της εν Άνδρω μονής της Ζωοδόχου Πηγής. Περί της ετήσιας συνεισφοράς της εν Άνδρω μονής της Ζωοδόχου Πηγής. Ομοίως των μονών Μυρτιάς και Ρόμβου. Ομοίως της εν Άνδρω μονής των Τρομαρχιών υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 26 (27 Αυγούστου 1857). Περί της υπέρ των Ιερατικών σχολείων ετήσιας συνεισφοράς τριών εν Γυθείω μονηδρίων. Ομοίως της εν Σερίφω μονής των Ταξιαρχών. Ομοίως των εν Καλαβρύταις μονών των αγίων Αποστόλων και του Αγίου Νικολάου. Ομοίως των εν Καλάμαις μονών του Μαδρακίου και της Βελανιδιάς. Ομοίως της εν Σίφνω μονής του προφήτου Ηλιού. Περί εισαγωγής εμπορικών μαθημάτων εν τω Γυμνασιώ Πατρών.

ΕτΚ 38 (28 Οκτωβρίου 1858). Βοηθοί της αστυκλινικής δύνανται να διορισθώσι και εκ των υφηγητών του Πανεπιστημίου. Διάταξις του επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως υπουργείου αφορώσα την εκτέλεσιν του από 3 Αυγούστου ε. ε. Β. Διατάγματος περί προσθήκης εμπορικών μαθημάτων εν τω Γυμνασίω Πατρών. Περί βραβείου προς σύνταξιν γραμματικής δια τα δημοτικά σχολεία. Ομοίως προς σύνταξιν καλλιγραφικών δειγμάτων.

ΕτΚ 42 (30 Νοεμβρίου 1857). Περί της υπέρ των Ιερατικών Σχολείων ετησίας συνεισφοράς της εν Αιτωλία διατηρουμένης μονής του Παντοκράτορος. Ομοίως της εν Αττικής διατηρουμένης μονής των Κλειστών.

Ομοίως της μονής Δημόβας. Ομοίως του εν Βλάχω μονηδρίου Κότρωνος. Ομοίως της εν Αιγιαλεία μονής των Ταξιαρχών.

1858:

ΕτΚ 2 (24 Ιανουαρίου 1858). Διατάγματα Περί της εφάπαξ συνεισφοράς της εν Σκιάθω διατηρουμένης μονής της Ευαγγελιστρίας. Περί της ετησίας συνεισφοράς της εν Σκιάθω διατηρούμενης μονής της Ευαγγελιστρίας. Περί της ετησίας συνεισφοράς της εν Σκιάθω διατηρουμένης μονής της Ευαγγελιστρίας. Ομοίως της εν Ηλεία μονής της Βλαχερνής υπέρ των Ιερατικών Σχολείων.

ΕτΚ 3 (14 Φεβρουαρίου 1858). Περί ανανεώσεως του δημοτικού δασμού κατά τους δήμους Αθηνών και Πειραιώς.

ΕτΚ 8 (18 Μαρτίου 1858). Κανονισμός των προς σύσκεψιν συνεδριάσεων των καθηγητών και διδασκάλων εν τοις Γυμνασίοις και εν τοις Ελληνικοίς Σχολείοις.

ΕτΚ 16 (2 Ιουνίου 1858). Κανονισμός συναγωνισμού προς εκλογήν δύο υποτρόφων διορισθησομένων ίνα σπουδάσωσιν εν τη αλλοδαπή την Αστρονομίαν.

ΕτΚ 21 (26 Ιουνίου 1858). Κανονισμού προς εκλογήν τεσσάρων υποτρόφων, διορισθησομένων, ίνα σπουδάσωσιν εν τη αλλοδαπή την δασονομίαν.

ΕτΚ 30 (31 Ιουλίου 1858). Περί σχεδίου Μουσείου αρχαιοτήτων.

ΕτΚ 31 (2 Αυγούστου 1858). Περί κυρώσεως των εσόδων της χρήσεως 1859. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 32 (5 Αυγούστου 1858). Περί της εν Αθήναις Αρχαιολογικής εταιρίας.

ΕτΚ 34 (14 Αυγούστου 1858). Οδηγίαι περί κατασκευής Μουσείου Αρχαιολογικού.

ΕτΚ 37 (25 Αυγούστου 1858). Περί προσωρινής αναθέσεως του Υπουργείου των Οικονομικών εις τον επί των Εκκλησιαστικών Υπουργόν Κ. Χ. Χριστόπουλον.

ΕτΚ 38 (28 Αυγούστου 1858). Περί της εις την Τράπεζαν καταθέσεως του κρατουμένου ποσοστού δια το υπέρ των δημοδιδασκάλων αποθεμετικόν Ταμείον. Περί κανονισμού του υπέρ των δημοδιδασκάλων αποθεματικού ταμείου.

ΕτΚ 39 (2 Σεπτεμβρίου 1858). Περί συστάσεως παρά τω Υπουργείω των Εσωτερικών συμβουλίου των δημοσίων έργων.

ΕτΚ 43 (19 Σεπτεμβρίου 1858). Διάταγμα περί κανονισμού του εν Αθήναις Φυσιογραφικού Μουσείου.

ΕτΚ 45 (26 Σεπτεμβρίου 1858). Περί χορηγήσεως δανείου εις τον Γ. Δελφόν προς σύστασιν καταστήματος δια την κατασκευήν μελάνης τυπογραφικής.

1859:

ΕτΚ 1 (24 Ιανουαρίου 1859). Περί ανανεώσεως του δημοτικού δασμού κατά τους δήμους Αθηνών και Πειραιώς.

ΕτΚ 7 (5 Μαρτίου 1859). Διατάγματα Περί της εκ μέρους τριών εν τω Βασιλείω γυναικείων μονηδρίων ετησίας συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών σχολείων. Περί της υπέρ των Ιερατικών σχοελίων ετησίας συνεισφοράς της εν τη δήμω Κολωνίδων μονής τη; Χρυσοκελλαριάς.

ΕτΚ 14 (9 Απριλίου 1859). Διατάγματα Περί της υπερ των Ιερατικών Σχολείων ετησίας συνεισφοράς της εν Ναυπακτία μονής της Κοζίτζης. Ομοίως τεσσάρων εν τη Αργολίδι μονών. Ομοίως των των εν Φενεώ και εν Σολυγεία μονών υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 22 (30 Μαΐου 1859). Περί αυξήσεως της μισθοδοσίας των δημοσίων υπαλλήλων.

ΕτΚ 23 (9 Ιουνίου 1859). Περί παραιτήσεως του επί των Εκκλησιαστικών Κυρίου Χ. Χριστοδούλου. Περί διορισμού του Κυρίου Θ. Ζαΐμη επί των Εκκλησιαστικών.

ΕτΚ 29 Περί χορηγήσεως εκτάκτου πιστώσεως εκ δρ. 920 εις επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως ως Υπουργείον.

ΕτΚ 30 (21 Ιουλίου 1859). Περί ετησίας συνεισφοράς της εν Ευβοία μονής του Οσίου Δαϋιδ ή του Γέροντος υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 36 (25 Αυγούστου 1859). Περί κυρώσεως του προϋπολογισμού των εσόδων του Κράτους δια το 1860. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 39 (10 Σεπτεμβρίου 1859). Περί χορηγίας δεκαπενθημέρου αδείας απουσίας εις τον επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως Υπουργόν.

ΕτΚ 40 (16 Σεπτεμβρίου 1859). Περί αγοράς ιδιωτικών οικοπέδων δια την Ακαδημίαν και χορηγίας εκτάκτου πιστώσεως δραχμ. 20,000 εις το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών.

ΕτΚ 43 (28 Σεπτεμβρίου 1859). Περί χορηγίας δανείου δραχμ. 10,000 εις τον δήμον Αθηναίων.

ΕτΚ 46 (29 Οκτωβρίου 1859). Περί μεταθέσεως Ελληνοδιδασκάλων.

ΕτΚ 49 (18 Οκτωβρίου 1858). Περί αποστολής υποτρόφων εις Παρισίους προς εκμάθησιν της αρχιτεκτονικής και γεφυροδοποϊοίας.

ΕτΚ 50 (30 Οκτωβρίου 1858). Περί προσδιορισμού χρηματικού βραβείου και χρυσού νομισματοσήμου υπέρ του συντάξαντος το ωφελιμότερον Γεωργικόν σύγγραμμα.

1860:

ΕτΚ 3 (21 Ιανουαρίου 1861). Περί επεκτάσεως του επί των ωνίων δημοτικού δασμού κατά τον δήμον Αθηναίων.

ΕτΚ 13 (7 Απριλίου 1860). Περί χορηγήσεως αναπληρωτικής πιστώσεως δραχμ. 18.728 εις το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών επί της χρήσεως του έτους 1860. Ομοίως δραχμ. 2,643¨80 εις το ίδιον επί της χρήσεως του έτους 1859.

ΕτΚ 18 (28 Απριλίου 1860). Περί παραιτήσεως του επί των Εκκλησιαστικών και της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως Υπουργού Κυρίου Θ. Ζαΐμη. Περί προσωρινής αναθέσεως του επί του Β. Οίκου του επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως Υπουργείου εις τον επί της Δικαιοσύνης Υπουργόν Κ. Μ. Πότλην.

ΕτΚ 21 (13 Μαΐου 1860). Περί αναπληρωτικής πιστώσεως δραχμ. 1,000 εις το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών δια το 1860. Περί εκτάκτου πιστώσεως δραχμ. 10,000 επί του ιδίου Υπουργείου της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 43 (3 Σεπτεμβρίου 1860). Περί συνεισφοράς της μονής Καλολειβαδίου υπέρ των Ιερατικών Σχολείων.

1861:

ΕτΚ 1 (10 Ιανουαρίου 1861). Περί επεκτάσεως του δημοτικού δασμού εις τον δήμον Αθηναίων και κατά το 1861 έτος.

ΕτΚ 7 (21 Φεβρουαρίου 1861). Περί συνεισφοράς υπέρ των Ιερατικών σχολείων.

ΕτΚ 15 (6 Μαΐου 1861). Νόμος περί παραχωρήσεως τη εν Αθήναις Αρχαιολογική εταιρία αντιτίμου εξ εκποιηθέντος υλικού καθώς και αυτό αυτούσιον το υλικόν.Περί διορισμού των υφηγητών του Πανεπιστημίου ως βοηθών της Αστυκλινικής.

ΕτΚ 26 (15 Ιουλίου 1861). Εγκύκλιοι Περί του τρόπου, καθ' ον πρέπει να εκτελώσιν οι Νομάρχαι τα επιβεβλημένα αυτοίς καθήκοντα.

ΕτΚ 27 (24 Ιουλίου 1861). Εγκύκλιος περί δημοτικών έργων.

ΕτΚ 29 (27 Ιουλίου 1861). Περί κυρώσεως των εσόδων του Κράτους του έτους 1861. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 35 (11 Αυγούστου 1861). Περί χορηγίας εκτάκτου πιστώσεως δραχμ. 1547¨44 του υπουργείου των Εκκλησιαστικών της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 37 (12 Αυγούστου 1861). Περί της εφετεινής περιοδείας των νομαρχών.

ΕτΚ 48 (28 Αυγούστου 1861).Περί κυρώσεως των εσόδων του Κράτους της χρήσεως 1862. Ομοίως των εξόδων της αυτής χρήσεως.

ΕτΚ 49 Περί προσθήκης παρέδρων παρά τω ιατροσυνεδρίω.

ΕτΚ 50 (9 Σεπτεμβρίου 1861). Περί ορισμού του διδακτικού προσωπικού της στρατιωτικής σχολής και μισθοδοσίας αυτού. Περί συστάσεως σχολείου των αξιωματικών.

ΕτΚ 59 (14 Αυγούστου 1861). Περί χορηγίας αναπληρωτικής πιστώσεως δρ. 159932 επί του προϋπολογισμού του Υπουργείου των Εκκλησιαστικών της χρήσεως 1861.

ΕτΚ 59 (30 Σεπτεμβρίου 1861). Περί της συστάσεως σχολείου νοσοκόμων.

ΕτΚ 66 (1 Νοεμβρίου 1861). Περί των εξετάσεων των υποψήφιων διδασκαλισσών.

1862:

ΕτΚ 1 (19 Ιανουαρίου 1862). Περί χορηγίας αναπληρωτικής πιστώσεως δρ. 3,944 εις το Υπουργείον των Εκκλησιαστικών δια την χρήσιν 1861.

ΕτΚ 1 (15 Οκτωβρίου 1862). Ψήφισμα του Έθνους. Διορισμός του Κυρίου Βασιλείου Νικολόπουλον Υπουργόν των Εκκλησιαστικών.

ΕτΚ 3 (23 Ιανουαρίου 1862). Περί επεκτάσεως του δημοτικού δασμού εν τω δήμω Αθηναίων.

ΕτΚ 6 (7 Φεβρουαρίου 1862). Πίναξ του πληθυσμού του Κράτους του έτους 1861.

ΕτΚ 11 (27 Νοεμβρίου 1862). Περί εκτάκτου πιστώσεως δραχμ. 1200 εις το Υπουργείον της Εκπαιδεύσεως δια το 1862.

ΕτΚ 11 (17 Φεβρουαρίου 1862). Ο Όθωνας ως Βασιλεύς της Ελλάδος απευθύνεται στον Ελληνικό λαό.

ΕτΚ 17 (14 Μαρτίου 1862). Περί διορισμού μαθητευομένων παρά τω Υπουργείω των Οικονομικών και τω Ελεγκτικώ Συνεδρίω.

ΕτΚ 17 (15 Δεκεμβρίου 1862). Περί προσθήκης δύο γραφέων εις το επί των Εκκλησιαστικών Υπουργείον.

ΕτΚ 18 (15 Μαρτίου 1862). Νόμοι Περί χορηγίας πιστώσεως δραχμ. 1,000,000 επί της χρήσεως 1862.

ΕτΚ 18 (18 Δεκεμβρίου 1862). Περί αναπληρωτών των κωλυομένων δημάρχων εν τοις δήμοις εκείνοις εν οις δεν υπάρχουσιν οι κατά νόμον αναπληρωταί δημαρχικοί πάρεδροι. Περί των ενώπιον του Ιατροσυνεδρίου διδομένων εξετάσεων.

ΕτΚ 19 (18 Δεκεμβρίου 1862). Ψήφισμα περί εισαγωγής εν μεν τω εθνικώ Πανεπιστήμιω της οπλασκίας εν δε τοις κατωτέροις εκπαιδευτηρίοις της γυμναστικής.

ΕτΚ 20 (28 Δεκεμβρίου 1862). Περί εγγυήσεως του δημοσίου υπέρ του δήμου Αθηναίων.

ΕτΚ 21 (28 Μαρτίου 1862).Περί χορηγίας αναπληρωτικών πιστώσεων εις διάφορα υπουργεία.

ΕτΚ 21 (31 Δεκεμβρίου 1862). Περί προσθήκης ενός γραμματέως α' τάξεως εις το Υπουργείον της Δημόσιας Εκπαιδεύσεως.

ΕτΚ 26 (12 Μαΐου 1862). Περί διδασκαλίας των εν τη στρατιωτική σχολή Θρησκευτικών και ελληνικών μαθημάτων.

ΕτΚ 27 (18 Μαΐου 1862). Εγκύκλιος Περί συστάσεως τάξεως προς εκμάθησιν της τηλεγραφίας.

ΕτΚ 30 (27 Μαΐου 1862). Διατάγματα Περί παραιτήσεως και διορισμού Υπουργού. Ευαρεστούμεθα να δεχθώμεν την υποβληθείσαν Ημίν παραίτησιν του Κυρίου Μ. Πότη Υπουργού επί της Δικαιοσύνης και προσωρινώς επιτετραμμένου την διεύθυνσιν του επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως υπουργείου. Έχοντες υπ' όψιν το άρθρον 24

του Συντάγματος ευαρεστούμεθα να διορίσωμεν Υπουργόν δε επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως τον Γερουσιαστήν κ. Δ. Χατζίσκον.

ΕτΚ 39 (24 Ιουλίου 1862). Διάταγμα Περί νέου οργανισμού της εν Αθήναις Αρχαιολογικής Εταιρίας.

ΕτΚ 49 Γνωστοποίησις περί εξετάσεων διδασκαλικών.

ΕτΚ 52 (24 Σεπτεμβρίου 1862). Περί συστάσεως συμβουλίου παρά τω Υπουργείω των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως. Περί χορηγίας εκτάκτου πιστώσεως εκ δραχμ. 3500 εις το επί των Εκκλησιαστικών Υπουργείον δια την χρήσιν 1862.

ΕτΚ 55 (4 Ιουλίου 1862). Περί συστάσεως επιτροπής προς συλλογήν συνδρομών δι' αρχαιολογικάς ανασκαφάς.

ΕτΚ 57 (22 Σεπτεμβρίου 1862). Περί διδακτικού προσωπικού της στρατιωτικής σχολής.

ENGLISH ABSTRACT

The following thesis entitled "The Contribution of Local Government in Public Primary Education in Athens from 1833 to 1862" by Eleftherios Maragkoudakis explores the role and contribution of local government in the development of educational affairs within the Municipality of Athens during the King Otto reign. The time limits of the investigation were restricted to discrete turning points which involved not only the city of Athens but Greece in general. The starting point of this research is 1833 when, along with the beginning of the Ottoman period, Athens becomes capital of the the state, the primary education system is established, the local government is organised and the state educational secretariat involving ecclesiastical issues is founded. The research spans throughout the entire Ottoman period until the year 1862 wherein the political landscape in Greece changes.

The thesis an attempt to highlight the actions of the local government related to education in conjunction with the institutional context and the socioeconomic level of the time. The research specializes in issues regarding the creation of logistics, the operation of primary schools and kindergartens in the Municipality of Athens, as well as the factors that influenced the choice of institutions in the Municipality of Athens in relation to the aforementioned.

The thesis begins with a chronological table of the most important political, historical, social and educational events both generally and locally. In the end, the conclusive results and bibliography are cited.

The introduction justifies the reasons for choosing the specific subject, presents the research questions, by highlighting the problem issue and target of the thesis. With the presentation of the research questions, there is reference to the historical method by which the matter under inquiry is approached and an attempt to interpret the research results .

The chapters comprise four parts of the thesis:

The chapters of the first part refer to the historical events of the period and the events associated with the development of the city of Athens.

The chapters of the second part present the constitutional and administrative framework of the local government. It also presents the actions taken on behalf of the mayors and the municipal councils of the time.

The chapters of the third part involve the administrative framework involving education which prevailed during this period by placing emphasis on the 1834 law "On Primary Schools". Furthermore, reference is made to the innovations that influenced education in the following decades, such as the implementation of the peer teaching method. The first private schools which appear in Athens to meet the basic needs of the student population highlight the need to establish state funded schools. In the meanwhile, the course of private education during that same time is depicted. Moreover, the thesis presents the legal framework for the construction of school buildings, the materials used and the infrastructure of schools.

The chapters of the fourth part investigate the administration and supervision of municipality funded schools on a local level, the responsibilities of governing bodies in conjunction with the existing legal framework, their members and their effectiveness. Furthermore, reference is made to the funding of schools and teachers in relation to the legislative framework and the capabilities of the local government. In conclusion, unionism is examined as a factor in shaping developments in educational issues.

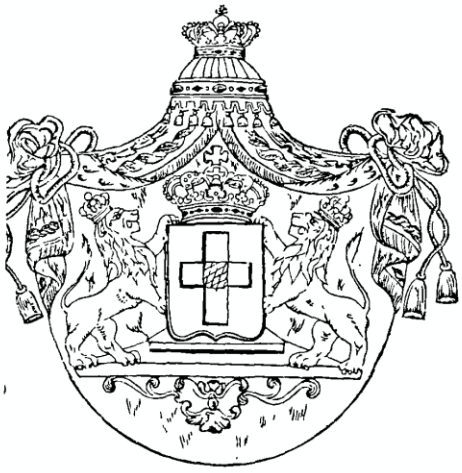
Research suggests that the economic potential of municipalities in general and of Athens in particular were not sufficient to meet the educational needs of the time. Regardless of the difficulties, mayors and municipal authorities of Athens surpassed themselves and any objective difficulties in order for public schools to

operate, to increase in number and contribute to the effort for an intellectual and economic advancement of the Athenian society.

This thesis is based on records and literature examined and presented according to principles of scientific methodology. Greek and translated foreign language literature is also used for this purpose.

ΕΠΙΜΕΤΡΟ

Το πρώτο φύλλο της Εφημερίδος της Κυβερνήσεως

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 1. — 1833 — Ν. 1.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ, 16 Φεβρουαρίου. — NAUPLION 28 Februar.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πρὸς τοὺς Ἕλληνας.

ΕΛΛΗΝΕΣ!

Προσκεκλημένος ἀπὸ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν ἐνδόξων καὶ μεγαλοψύχων μεσιτῶν, διὰ τῆς κραταιᾶς βοηθείας τῶν ὁποίων ἀποπερατώσατε ἐνδόξως τὸν τῆς καταστροφῆς πόλεμον τὸν ὑπὲρ τὸ δέον παρεκτανθέντα, προσκεκλημένος προσέτι καὶ ἀπὸ τὴν ἰδίαν σας ἐλευθέραν ἐκλογὴν, ἀναβαίνω εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, διὰ νὰ ἐκπληρώσω ὅσας ὑποχρεώσεις ἀνέλαβα δεχθεὶς τὸ προσφερθέν μοι Βασιλικὸν σέμμα, τόσον πρὸς ἐσᾶς, ὅσον καὶ πρὸς τὰς μεσιτευούσας Μεγάλας Δυνάμεις.

Διὰ μακροῦ καὶ φονικοῦ πολέμου, θυσιάζοντες ἑκουσίως τὰ μέγιστα καὶ πολυτιμότατα ἀγαθά σας, ἀνεκτήσατε τὴν πολιτικήν σας ὕπαρξιν καὶ ἀνεξαρτησίαν, τὸν θεμελιώδη ὅρον της εὐτυχίας καὶ εὐημερίας παντὸς ἔθνους, καὶ διὰ της ἡρωικῆς σας εὐτολμίας ἀνεδείχθητε ἄξιοι ἀπόγονοι τῶν μεγάλων προγόνων σας, τῶν ὁποίων ἡ δόξα ἀπὸ τὸ σκότος τῶν ἀρχαιοτάτων αἰώνων μέχρι τοῦδε διαυγάζει μὲ ἀπαραμείωτον λαμπρότητα· ἀλλ' ἕως τώρα σερεῖσθε ἀκόμη τοὺς καρποὺς τοῦ ἐνδοξοτάτου ἀγῶνός σας. Οἱ ἀγροί σας εἶναι ἐρημωμένοι, ἡ βιομηχανία σας ἀπονεκρωμένη, τὸ ἐμπόριόν σας τὸ ἄλλοτε τόσον ἀκμάζον, εἰς πτῶσιν. Εἰς μάτην ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς εἰρήνης ἐπερίμεναν αἱ τέχναι καὶ ἐπιστῆμαι τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἤθελε ταῖς συγχωρηθῆ νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα των. Τὸν τόπον τοῦ

OTTO
VON GOTTES GNADEN
KOENIG VON GRIECHENLAND

An das Griechische Volk.

HELLENEN!

Berufen durch das Vertrauen der erlauchten grossherzigen Vermittler, mit deren mächtigem Beistande ihr aus einem nur allzulangen Vertilgungs Kriege glorreich hervorgegangen seyd, —berufen durch euere eigne freye Wahl, besteige ich den Thron Griechenlands, um die Verpflichtungen zu lösen, die ich mit der mir übertragenen Krone sowohl gegen euch, als gegen die vermittelnden Grossmächte übernommen habe.

In langem blutigen Kampfe habt ihr mit williger Aufopferung der höchsten und theuersten Güter euch wieder erkämpft, was für jede Nation die Grundbedingung des Glückes und der Wohlfahrt enthält—die Unabhängigkeit, die Selbstständigkeit. Ihr habt durch euren Heldenmuth euch als würdige Nachkommen jener grossen Vorfahren bewährt, deren Name in ungeschwächtem Glanze aus dem Dunkel ferner Jahrhunderte herüberstrahlt.

Aber noch immer entbehrt ihr der Früchte eueres ruhmvollen Kampfes! Euere Felder sind verödet, euer Gewerbfleiss liegt in tiefer Ohnmacht, und euer sonst so blühender Handel siechet; noch harren Künste und Wissenschaften vergeblich der Stunde, in der ihnen gestattet seyn wird, unter dem Schutze des Friedens wiederzukehren in ihre alte Heimath; an die Stelle der Willkühr-Herrschaft ist

εσποτισμοῦ κατέλαβεν ἡ ...γία, ἡ ὁποία πλήττει τὰ νῶτά σας ἀπανθρώπως μὲ τὴν αἱμοσταγῆ μάστιγά της. Καὶ ὅ,τι καλὸν ὁ ἔρως τῆς πατρίδος ἀπέκτησε διὰ σᾶς, διὰ τοῦ πλέον εὐγενοῦς ἐνθουσιασμοῦ, τὸ ἀφανίζει ἡ ἐσωτερικὴ διχόνοια διὰ τοῦ πλέον βδελυροῦ ἐγωϊσμοῦ.

Τὸ νὰ δώσω τέλος εἰς τὴν τοιαύτην κατάστασιν, καθ' ἣν διὰ τῆς φθοροποιοῦ ἀλληλομαχίας καταναλίσκονται αἱ πρώτισται δυνάμεις, τὸ νὰ συγκεντρώσω εἰς τὸ ἑξῆς πᾶσαν σπουδὴν εἰς ἕνα καὶ μόνον σκοπὸν, τὸν τῆς ἀκμῆς, τῆς εὐδαιμονίας καὶ δόξης τῆς πατρίδος σας ἀποκαταστάσεως ἤδη καὶ ἐδικῆς μου, τὸ νὰ ἐξαλείψω προσέτι κατ' ὀλίγον, διὰ τῆς εὐλογίας τῆς εἰρήνης, καὶ τῆς σωτηριώδους ἐπιρροῆς τῆς κοινῆς εὐταξίας, τὰ πολυάριθμα τῶν προτέρων καὶ ἐσχάτων δυστυχημάτων ἴχνη, τὰ ὁποῖα καλύπτουσι τὴν τόσον ὡραίαν καὶ ἀπὸ τὴν φύσιν τόσον πλουσίως προικισμένην γῆν σας, τὸ νὰ λάβω εἰς σκέψιν τὰς ὑπὲρ πατρίδος θυσίας σας καὶ τὰς ἐκδουλεύσεις σας, τὸ νὰ ὑπερασπισθῶ μὲ τὴν αἰγίδα τοῦ νόμου καὶ τῆς δικαιοσύνης τὸ πρόσωπά σας καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν σας ἀπὸ τὸ αὐθαίρετον καὶ τὴν ἀκολασίαν, καὶ δι' ὡρίμων καὶ σταθερῶς θεμελιωμένων θεσμοθεσιῶν, ἀναλόγων μὲ τὴν κατάστασιν τοῦ τόπου καὶ μὲ τὰς δικαίας εὐχὰς τοῦ ἔθνους, νὰ σᾶς προμηθεύσω τὰ ἀγαθὰ μιᾶς ἀληθοῦς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία δὲν εὑρίσκεται παρὰ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῶν νόμων, καὶ οὕτως νὰ φέρω εἰς πέρας τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος, τοῦτο εἶναι, ὦ Ἕλληνες, τὸ ἔνδοξον μὲν, ἀλλὰ δυσχερὲς ἔργον, τὸ ὁποῖον ἀνεθέμην εἰς ἐμαυτὸν, καὶ χάριν τοῦ ὁποίου προθύμως θυσιάζω τὸν εἰς τὴν πατρώαν μου γῆν εὐφρόσυνον καὶ εὐδαίμονα βίον, τρέφων τὸ ἴδιον αἴσθημα, ὑπὸ τὸ ὁποῖον κινούμενος ὁ Βασιλεὺς ὁ πατήρμου, πρῶτος μεταξὺ ὅλων τῶν Μοναρχῶν, σᾶς ἔδωκε χεῖρα βοηθείας εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἡρωϊκόν σας ἀγῶνα.

Μὲ πλήρη πεποίθησιν ἀποτείνω τὴν φωνήν μου πρὸς ἐσᾶς, Ἕλληνες, καὶ ζητῶ νὰ ἀφιερώσετε μοναδικῶς εἰς τὸ ἑξῆς, ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ, τὰς δυνάμεις σας ἐκ συμφώνου μὲ ἐμὲ εἰς τὸ κοινὸν καλὸν, καὶ νὰ μὴ στέρξετε ποτὲ νὰ ἀφανισθῶσιν, ἐν τῷ μέσῳ τῶν σπασμῶν καὶ τῶν σπαραγμῶν τῶν ἐμφυλίων διχονοιῶν καὶ τῆς ἀναρχίας, τὰ ἀγαθὰ, ὅσα ἀπεκτήσατε διὰ τῆς ἀνδρίας σας, διὰ τῆς εἰς τοὺς κινδύνους καρτερίας σας, διὰ τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα ἔρωτός σας, καὶ διὰ τοῦ θάρρους σας εἰς τὴν θείαν Πρόνοιαν, οὐδὲ νὰ καταδεχθῆτε νὰ σπιλωθῇ ἀπὸ τὰς παραφορὰς τῶν χαμερπῶν παθῶν τὸ ὄνομά σας, τοῦ ὁποίου τόσαι ἡρωϊκαὶ πράξεις ἐγγυῶνται τὴν ἀθανασίαν. Ὅσον μεγάλοι καὶ ἂν ἦναι οἱ ἀγῶνες, τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖ παρ' ἡμῶν ὁ ὑψηλὸς οὗτος σκοπὸς, ἡ ἐπιτυχία του μόνη θέλει μᾶ εἶναι πλουσιωτάτη ἀνταμοιβή.

Ἀναβαίνων τὸν θρόνον τῆς Ἑλλάδος, δίδω τὴν πάνδημον βεβαίωσιν τοῦ νὰ προστατεύω εὐσυνειδότως τὴν θρησκείαν σας, νὰ διατηρῶ πιστῶς τοὺς νόμους, νὰ διανέμεται ἡ δικαιοσύνη πρὸς ἕνα ἕκαστον, καὶ νὰ διαφυλάττω ἀκέραια διὰ τῆς θείας βοηθείας ἐναντίον ὁποιουδήποτε τὴν ἀνεξαρτησιαν σα,, τὰς ἐλευθερίας σας καὶ τὰ δικαιώματά σας.

Ἡ πρώτη μου φροντὶς θέλει εἶναι ἡ ἀνορθωσις καὶ στερέωσις τῆς κοινῆς ἡσυχίας καὶ εὐταξίας, ὥστε νὰ ἀπολαμβάνῃ καθεὶς ἐξ ἴσου ἀνενοχλήτως καὶ ἀνεπηρεάστως νόμιμον

die Anarchie getreten, und schwingt ihre blutige Geissel über euere Nacken; was Vaterlandsliebe in der edelsten Begeisterung errungen, zerstœrt innere Zwietracht in unlauterer Selbstsucht. Diesen Zustand zu beenden, bey welchem die herrlichsten Kræfte in zerstœrendem Bürgerkriege sich gegenseitig aufreiben; alle Bestrebungen fortan nur einem Ziele, der Blüthe, dem Glücke und dem Ruhme des gemeinsamen Vaterlandes, nun auch meines Vaterlandes zuzuwenden, durch die Segnungen des Friedens und der œffentlichen Ordnung die zahlreichen Spuren alten und neuen Unglückes, die euer schœnes von der Natur so reich ausgestattetes Land bedecken, allmæhlich zu vertilgen; die dem Vaterlande gebrachten Opfer und geleisteten Dienste in das Auge zu fassen; euer Eigenthum und euere Personen mit der Ægide des Gesetzes und der Gerechtigkeit gegen Willkühr und Zügellosigkeit zu schirmen; durch wohl gereifte, fest gegründete, dem Zustande des Landes und den gerechten Wünschen der Nation entsprechende Institutionen euch die Wohlthaten wahrer gesetzlicher Freiheit zu gewæhren, und so die Wieder geburt Griechenlands zu vollenden; —das, Hellenen! ist die grosse Aufgabe des eben so rühmlichen als beschwerdevollen Rufes, dem Ich folge, und dem Ich in eben jener Gesinnung, in welcher mein Kœniglicher Vater zuerst unter allen Monarchen in euerem heldenmüthigen Befreiungs-Kampfe die helfende Hand euch geboten, ein frohes glückliches Dasein in dem geliebten Stammlande meines Hauses bereitwillig zum Opfer bringe.

Vertrauensvoll richte ich meine Stimme an euch, Hellenen, und fordere euch auf, euere Kræfte fortan in brüderlicher Eintracht und gemeinsam mit mir nur dem allgemeinen Besten zu weihen, und nicht zuzulassen, dass die Erfolge, die ihr euerem Muthe, euerer Ausdauer in Gefahren, euerer Vaterlandsliebe, und euerem Vertrauen auf die gœttliche Vorsehung verdanket, unter den Zukungen und Kræmpfen der inneren Zwietracht und der Anarchie wieder untergehen, und dass euer Name, dem so viele Heldenthaten die Unsterblichkeit sichern, durch die Verirrungen unwürdiger Leidenschaften befleckt werde. Wie grofs auch immer die Anstrengungen seyn mœgen, die das hohe Ziel von uns heischet— seine Erreichung wird uns überreichen Lohn gewæhren.

Indem ich Griechenlands Thron bestei gu ertheile ich die feierliche Versicherung, dass ich euere Religion gewissenhaft beschirmen, die Gesetze treulich handhaben, Gerechtigkeit gegen jeden üben, und euere Unabhængigkeit, euere Freiheiten und euere Rechte mit dem gœttlichen Beistande gegen mæniglich aufrecht erhalten werde. Meine erste Sorge wird die Herstellung und Befestigung œffentlicher Ruhe und Ordnung sen, damit jeder ungestœrt und ungefæhrdet der deichen Sicherheit geniesse. Die politischen Verirrungen der Vergangenheit dem Vergesser uberliefernd, er-

ἀσφάλειαν. Παραδίδων εἰς τὴν λήθην τὰς εἰς τὸ παρελθὸν πολιτικὰς παραφορὰς, περιμένω πεποιθότως ὅτι ἕκαστος ὑμῶν, ὦ Ἕλληνες, νὰ ἀποδώσῃ εἰς τὸ ἑξῆς τὴν προσήκουσαν ὑποταγὴν εἰς τοὺς νόμους καὶ εἰς τὰς Ἀρχὰς τὰς ἐπιτετραμμένας τὴν τούτων ἐκτέλεσιν, καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰρηνικῶς εἰς τὴν ἑστίαν του. Τοιουτοτρόπως ἐλπίζω μετὰ βεβαιότητος, ὅτι θέλω ἰδεῖ ἐμαυτὸν ἀπηλλαγμένον τῆς θλιβερᾶς ἀνάγκης τοῦ νὰ κάμω νὰ καταδιωχθῶσι μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων οἱ ταράττοντες τὴν κοινὴν ἡσυχίαν καὶ οἱ ἀποστάται.

Εἴθε ἡ θεία πρόνοια νὰ εὐλογήσῃ τοὺς κοινοὺς ἡμῶν ἀγῶνας, καὶ νὰ εὐδοκήσῃ νὰ ἐπαναλάμψῃ λαμπρότερον ὁ ὡραῖος οὗτος τόπος, ὅστις καλύπτει τὴν κόνιν τῶν μεγίστων ἀνδρῶν καὶ τῶν μεγίστων πολιτῶν, τῶν ὁποίων οἱ ἀρχαῖοι χρόνοι ἀποτελοῦσι μίαν τῶν ὡραιοτέρων ἐποχῶν τῆς ἱστορίας, καὶ τοῦ ὁποίου τόπου οἱ κάτοικοι εἰς τοὺς τελευταίους καιροὺς ἀπέδειξαν εἰς τοὺς συγχρόνους των ὅτι ὁ ἡρωϊσμὸς καὶ τὸ εὐγενὲς φρόνημα τῶν ἀθανάτων προγόνων των δὲν ἀπεσβέσθησαν ἀπὸ τὰς καρδίας των

Ἐξεδόθη ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 25 Ἰανουαρίου (6 Φεβρουαρίου) 1833.

ἘΝ ὈΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ̃ ΒΑΣΙΛΈΩΣ

Ἡ Ἀντιβασιλεία

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΪΔΕΚ

Ἀρ. 2.

ΟΘΩΝ

ΕΛΛΗΝΩΝ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἀκόλουθα.

Ἄρθ. 1. Ὅλοι οἱ φέροντες τὴν ἡμετέραν ὑπογραφὴν νόμοι καὶ διατάγματα, ὅλαι αἱ δημοσιότητος χρήζουσαι διατάξεις καὶ διακηρύξεις τῶν ἡμετέρων ὑπουργείων, ἔτι δὲ αἱ περὶ διορισμῶν καὶ προβιβασμῶν εἰς τὰς δημοσίους ὑπηρεσίας, καὶ αἱ περὶ παραιτήσεων εἰδοποιήσεις, θέλουν δημοσιεύεσθαι τοῦ λοιποῦ διὰ μιᾶς ἐπισήμου ἐφημερίδος, ἥτις θέλει φέρει τὸ ὄνομα Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἐκδίδεσθαι ὑπὸ τὴν ἐφορίαν τοῦ ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας.

2. Ἡ Ἐφημερὶς αὕτη τῆς Κυβερνήσεως θέλει εἶσθαι τοῦ λοιποῦ τὸ μόνον ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου θέλουν γνωστοποιεῖσθαι ὅλοι οἱ νόμοι, διατάγματα καὶ διακηρύξεις, ὡς τὸ ἄρθρον 1.

Ταῦτα πάντα θέλουν ἔχει ὑποχρεωτικὴν δύναμιν δι' ὅλους τοὺς κατοίκους μιᾶς ἐπαρχίας, ἀφ' ἧς ἡμέρας γνωστοποιηθῶσιν εἰς αὐτοὺς, διὰ τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

3. Ὅλαι αἱ Ἀρχαὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κοινοτήτων τοῦ ἡμετέρου Βασιλείου ὀφείλουν νὰ ἔχωσι τὴν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.—

Ἕκαστος Διοικητὴς θέλει δηλώσει τὸ ποσὸν τῶν ἀναγκαιούντων εἰς τὸ τυπίμα του σωμάτων τῆς ἐφημερίδος, καὶ λαμβάνων αὐτὰ ἀπὸ τὸν ἐκδότην θέλει φροντίζει διὰ τὴν ταχίστην διανομήν των.

Οἱ δημογέροντες ἑκάστης κοινότητος ὀφείλουσι νὰ δημοσιεύωσιν ἀμέσως εἰς τοὺς κατοίκους τῆς περιφερείας των τὰ εἰς ἕκαστον φύλλον ἐνδιαλαμβανόμενα.

4. Ἡ ἐφημερὶς θέλει ἀποτελεῖ μέρος τῶν ἀρχείων ἑκάστης Ἀρχῆς τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν κοινοτήτων· ἑπομένως θέλουν κρατεῖ σειρὰν ὅλων τῶν ἐκδιδομένων φύλλων, τὰ ὁποῖα θέλουν συσσωματοῦσθαι εἰς βιβλίον εἰς τὸ τέλος ἑκάστου ἔτους, καὶ θέλουν ἐναποταμιεύεσθαι εἰς τὰ ἀρχεῖα.

warte ich mit Vertrauen, dass Jeder von euch, Hellenen! den Gesetzen und den mit ihrem Vollzuge beauftragten Obrigkeiten fortan den gebührenden Gehorsam leisten, und zu seinem Heerde friedlich zurückkehren werde;— ich hoffe mit Zuversicht, so der schmerzlichen Nothwendigkeit mich enthoben zu sehen, gegen Stœrer des œffentlichen Friedens und gegen Rebellen die Strenge der strafenden Gerechtigkeit walten zu lassen.

Mœge denn die gœttliche Vorsehung unsere vereinten Bestrebungen segnen, und in verjüngtem Glanze das schœne Land wieder aufblühen lassen dessen Boden die Asche der grœssten Mænner und der grœssten Bürger bedeckt, dessen Vorzeit eine der schœnsten Epochen der Weltgeschichte bezeichnet, und dessen jüngste Vergangenheit der Mitwelt gezeigt hat, dass in seinen Bewohnern der Heldenmuth und der Hochsinn der unsterblichen Ahnen nicht erloschen ist.

Gegeben zu Nauplia den 25 Jænner (6 Febr:) 1833.

IM NAMEN DES KOENIGS

DIE REGENTSCHAFT.

GRAF VON ARMANSPERG VON MAURER. VON HEIDECK. PRDT.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

WIR haben beschlossen, und verordnen wie folgt:

Art. 1. Alle unter Unserer Unterschrift ausgehenden Gesetze und Verordnungen, die zur allgemeinen Bekanntmachung geeigneten Anordnungen und Verfügungen Unserer Ministerien, dann die Anzeigen über erfolgte Anstellungen und Beförderungen im œffentlichen Dienste, so wie jene über die verfügten Dienst-Entlassungen sollen künftig durch ein offizielles Blatt verkündet werden.

Dieses Blatt wird den Titel: REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND: führen und unter der Aufsicht unseres Staats-Sekretærs für das Innere erscheinen.

2. Das REGIERUNGS-BLATT wird fortan das einzige und ausschliessliche Organ für die Verkündung aller Gesetze, Verordnungen und Verfügungen der oben Art 1 bezeichneten Art bilden.

Dieselben erlangen daher mit dem Tage, an welchem sie einem Gemeinde Bezirke durch das REGIERUNGS-BLATT zugekommen sind, für all· Bewohner desselben verbindende Kraft.

3. Zur Haltung des REGIERUNGS-BLATTES sind alle Staats- und Gemeinde-Behœrden Unseres Kœnigreiches verpflichtet.

Jeder Præfect hat den Bedarf seines Bezirkes anzuzeigen, diesen von der Redaction in Masse zu empfangen, und für die ungesæumte Vertheilung und Versendung zu haften.

Die Demogeronten jeder Gemeinde sind verpflichtet, den Inhalt eines jeden Stückes in dem Gemeinde-Bezirke sogleich bekannt zu machen.

4. Das REGIERUNGS-BLATT bildet einen Bestandtheil des Amts-Inventars einer jeden Staats- und Gemeinde-Behœrde und ist daher bey derselben vollstændig zu sammeln, am Ende eines jeden Jahres einzubinden und sorgfæltig aufzubewahren.

Für jeden Abgang hat der Vorstand der Stelle oder Behœrde zu haften.

Ὁ ἀ[illegible]φύλαξ ἑκάστης Ἀρχῆς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ πᾶσαν ἔλλειψιν φύλλου.

5. Τὰ διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως ἀναγκαιοῦντα ἔξοδα θέλουν γίνεσθαι ἀπὸ τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον. Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ θέλει δοθῆ ἡ ἀνάλογος πίστωσις εἰς τὸν ὑπολογισμὸν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας.

6. Ἡ ἐφημερὶς, ὁ Ἑλληνικὸς Μηνύτωρ, ἥτις ἐξεδίδετο ἄχρι τουδε, θέλει παύσει ἀπὸ τὴν σήμερον.

7. Ο ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπιφορτίζεται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 1—13 Φεβρουαρίου 1833.

ΕΝ ὈΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Η Ἀντιβασιλεια

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΪΔΕΚ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτ. Γραμ. τῆς Ἐπικρατείας Δ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ.

Ἀρ. 62. Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ

Ἐγκύκλιος. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Πρὸς τοὺς Ἐκτάκτ. Διοικητὰς, Διοικητὰς καὶ Τοποτηρ. τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ συνέπειαν τοῦ ὑπ' Ἀρ. 2 ὑψηλοῦ Βασιλικοῦ διατάγματος ἐκδίδεται τοῦ λοιποῦ ἐφημερὶς ὑπὸ τὸ ὄνομα, Ἐφημερὶς τῆς Κυβερνήσεως τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος.

Δι' αὐτῆς θέλουν δημοσιεύεσθαι ὅλοι οἱ νόμοι καὶ τὰ διάφορα Βασιλικὰ διατάγματα, καθὼς καὶ αἱ διατάξεις καὶ διακηρύξεις τῶν Γραμματειῶν τῆς Ἐπικρατείας, ἔτι δὲ καὶ αἱ εἰδοποιήσεις περὶ διορισμῶν, προβιβασμῶν καὶ παραιτήσεων ἐκ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας.

Ἡ διαταγὴ τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Σεβαστοῦ ἡμῶν Κυρίου καὶ Μονάρχου εἶναι νὰ γίνωνται γνωσταὶ ὅλαι αἱ ἐπίσημοι αὐταὶ πράξεις εἰς ἅπαντας τοὺς πιστοὺς ὑπηκόους τοῦ Βασιλείου. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα, τὰ φύλλα τῆς ῥηθείσης ἐφημερίδος νὰ διανέμωνται ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ Τμήματός σας μὲ τὴν ἀναλογίαν, ἥτις ὑπόσχεται τὸ ἐπιθυμητὸν ἀποτέλεσμα.

Προσκαλεῖσθε, Κύριοι, ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἀναφέρετε εἰς τὴν Γραμματείαν ταύτην ὅσα ἀντίτυπα ἀπαιτοῦνται διὰ τὰς ὑπὸ τὴν διευθυνσίν σας κοινότητας.

Ἡ ἐφημερὶς αὕτη θέλει ἀποτελεῖ μέρος τῶν ἀρχείων ἑκάστης κοινοτητος, ἥτις θέλει τὴν λαμβάνει.

Ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς φυλακας τῶν ἀρχείων αὐτῶν τῶν κοινοτήτων το ἱερὸν χρεος τοῦ νὰ ἐπαγρυπνῶσιν, ὥστε νὰ μὴν ἐλλείψῃ κἀνεν φύλλον τῆς ἐφημερίδος· πρὸς δὲ καὶ εἰς τὸ τελος ἑκαστου ἔτους νὰ συνδέωσιν αὐτὰ εἰς ἓν, καὶ νὰ τὰ διατηρῶσιν εἰς τα ἀρχεῖα των μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ προσοχήν.

Ο Διευθυντὴς τῆς ἐφημερίδος ταύτης Κύριος Γεώργιος Ἀποστολίδης διεσάχθη να πεμπῃ τακτικῶς πρὸς ὑμᾶς διὰ τοῦ Ταχυδρομειου τὰ ἀνάλογα φύλλα κατὰ τὸν καταλογον, τον ὁποῖον προσεχῶς θέλομεν σχηματίσει ἀπὸ τὰς περὶ τουτου ἀναφορὰς σας.

Ἐπὶ του παντος θέλετε λαμβάνει ἕκαστος τρία μόνον ἀντίτυπα, καὶ κάμετε την ἀναγκαιουσαν χρησιν.

Ἐν Ναυπλίῳ, την 7 Φεβρουαρίου 1833.

Ο Γραμματεὺς Δ. ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ

---

5. Die auf die Herausgabe des Regierungs-Blattes erlaufenden Kosten sind aus der Staats-Casse zu bestreiten.

Dem Ministerium des Innern soll dafür auf dessen Etat ein angemesener Credit eroeffnet werden.

6. Das bisher erschienene offizielle Blatt: Le Moniteur Grec: hat von nun an aufzuhœren.

7. Unser Staats-Secretær für das Innere ist mit der Bekanntmachung und dem Vollzuge gegenwærtiger Verordnung beauftragt.

Nauplia, den 1 (13) Februars 1833.

IM NAMEN DES KOENIGS

DIE REGENTSCHAFT

Graf v. ARMANSPERG Prdt. v. MAURER. v. HEIDECK.

Der Staats-Secretær D. Crestides.

DAS STAATS MINISTERIUM DES INNERN

An die ausserordentlichen Praefecten, die Præfecten und Unter Praefecten des Kœnigreiches Griechenland.

Zufolge des unter Nr. 2 von der hohen Regentschaft erlassenen Decretes wird in Zukunft ein officielles Blatt herausgegeben unter dem Titel: *Regierungs-Blatt des Kœnigreiches Griechenland.*

Durch dasselbe werden alle Gesetze, die verschiedenen Kœniglichen Verordnungen, die Ministerial-Verfügungen und Verkündigungen, so wie die Mittheilungen über Ernennungen, Befœrderungen und Entlassungen aus dem Staatsdienste bekannt gemacht werden.

Der Befehl S. Majestæt unsers Allerdurchlauchtigsten Herrn und Monarchen ist, dass alle diese officiellen Acte den sæmmtlichen getreuen Unterthanen des Kœnigreiches bekannt werden. Alle Stücke des genannten Blattes müssen daher innerhalb Ihres Bezirkes in dem Verhæltnisse vertheilt werden, welches das gewünschte Resultat verspricht.

Sie werden aufgefordert, meine Herren, ohne Verzug an dieses Ministerium zu berichten, wie viele Exemplare für die Gemeinden Ihres Gouvernements erforderlich sind.

Dieses Blatt wird einen Theil des Archivs jeder Gemeinde ausmachen, welche dasselbe erhælt.

Den Archivaren dieser Gemeinden wird die heilige Pflicht auferlegt, darüber zu wachen, dass kein einzelnes Stück fehle, am Ende jedes Jahres aber dieselben zusammenheften zu lassen und mit aller Sorgfalt und Aufmerksamkeit in ihren Archiven zu verwahren.

Der Redacteur dieser Zeitung, Hr. Georg Apostolides ist beauftragt, die gemæss dem Katalog, den wir nach Ihren Berichten sorgfæltig entwerfen werden, Sie treffenden Blætter durch die Post regelmæssig an Sie zu versenden.

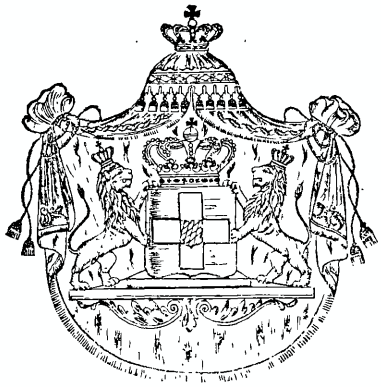
Vor der Hand werden Sie ein jeder nur drei Exemplare erhalten, und den gehœrigen Gebrauch davon machen.

Nauplia den 7 ten Febr 1833

Der Minister D. Crestide.

ΕΚ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ. AUS DER KÖNIGLICHEN BUCHDRUCKEREY.

ΦΕΚ με τα Διατάγματα για το σχηματισμό και τις αρμοδιοτήτων των Γραμματειών (πρώτη σελίδα).

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 14. 1833 Ν. 14.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ, 13 Απριλίου. NAUPLIA, 25 April.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα. 1) Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματ. τῆς Επικρατείας. — 2) Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆ ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν Εσωτερ. Γραμματ. τῆς Επικρατ. — 3) Περὶ τοῦ σχηματ. καὶ τῆς ἀρμοδ. τῆ. ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστ. καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσ. Γραμματ. τῆ· Επικρατ. — 4) Περὶ τοῦ σχηματ. καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματειας τῆς Ἐπικρατείας.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῆ, ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργικοῦ μας Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς·

Ἄρθρον 1.

Το προσωπικὸν τῆς Γραμματείας τῆς Δικαιοσύνης σύγκειται, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἀρμοδίου Γραμματέως, ἀπὸ

Ἕνα Σύμβουλον,
Τρεῖς Γραμματεῖς,
Δύο γραφεῖς, καὶ
Ἕνα κλητορα.

Καθὼς διαρκοῦν αἱ νομοθετικαὶ κατὰ τὸ παρὸν ἐργασίαι, θέλει προστεθῆ καὶ δεύτερος Σύμβουλος.

Αὔξησις τοῦ προσωπικοῦ δὲν συγχωρεῖται, εἰμὴ ἀπεὰναπόφευκτος ἀνάγκη τῆς ὑπηρεσίας ἤθελε τὸ ἀπαιτήσει.

Ἄρθρον 2.

Εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματείας ὑπάγονται

α') Ἡ καθίδρυσις, διόρθωσις καὶ ἐπιστασία ὅλων τῶν διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς δικαιοσύνης εἰς πολιτικὰς καὶ ἐγκληματικὰς ὑποθέσεις ἀναγκαίων καταστημάτων, ὁ διοργανισμὸς τῶν Δικαστηρίων, αἱ περὶ τοῦ προσωπικοῦ αὐτῶν προτάσεις, καὶ ἡ ἐτ' αὐτὰ ἐπαγρύπνησις, ἡ διατήρησις τῶν περὶ Δικαστηρίων ὑπαρχόντων νόμων καὶ ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ δικαστικοῦ ὑπουργήματος·

β') Ἡ ἐπιστασία ὅλων τῶν διὰ τὴν διαχείρισιν τῆς δικαιοσύνης ἀναγκαίων πραγμάτων, πρὸ πάντων δὲ τῶν ἐξεταστικῶν εἱρκτῶν, καὶ ἡ φροντὶς διὰ τὴν ἐπισκευὴν καὶ διατήρησιν τῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῆς δικαιοσύνης ἀναγκαίων οἰκοδομῶν·

γ') Ἡ ἐπιτήρησις εἰς τοὺς Ἐπιτρόπους τῆς Ἐπικρατείας,

INHALTS-ANZEIGE.

Verordnungen. Die Formation und den Wirkungskreis des Ministeriums der Justiz betr. — Die Formation und den Wirkungskreis des Ministeriums des Innern betr. — Die Formation und den Wirkungskreis des Ministeriums des Kirchen- und des Schulwesens betr. — Die Formation und den Wirkungskreis des Ministeriums der Finanzen betr.

VERORDNUNG.

Die Formation und den Wirkungskreis des Ministeriums der Justiz betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben nach Vernehmung Unseres Gesammt-Ministeriums beschlossen, und verordnen, wie folgt:

Art. I.

Das Personal des Ministeriums der Justiz wird unter der Leitung des vorgesetzten Staats-Secretærs bestehen aus:

einem Rathe,
drey Secretæren,
zwey Kanzellisten,
einem Boten.

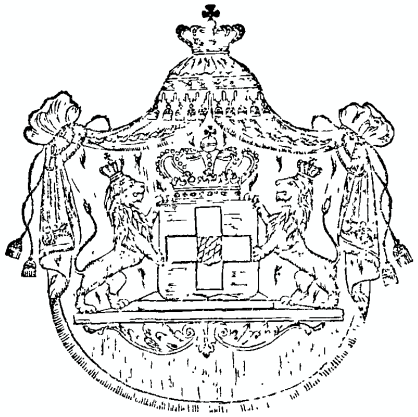
Für die Dauer der dermaligen legislativen Arbeiten wird ein zweiter Rath zugetheilt. Nur unabweisliche Bedürfnisse des Dienstes kœnnen eine Vermehrung dieses Personals begründen.

Art. II.

Zu dem Wirkungskreise des Ministeriums der Justiz gehœren:

1. die Begründung, Verbesserung und Beaufsichtigung aller für die Verwaltung der Rechtspflege in bürgerlichen und Strafrechtssachen erforderlichen Anstalten; die Organisation der Gerichte, die Vorschlæge zu ihrer Besetzung, die Aufsicht auf dieselben; die Aufrechthaltung der über das Gerichtswesen bestehenden Gesetze, und der Unabhængigkeit des Richteramtes;
2. die Aufsicht auf die Attribute der Rechtspflege, insbesondere auf die Untersuchungsgefængnisse und die Sorge für Herstellung und Erhaltung der für den Dienst der Justiz erforderlichen Gebæude;
3. die Aufsicht auf die Staatsanwælte, die Correspondenz mit

Νόμος περί συστάσεως των Δήμων (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 3. **1834.** Ν. 3.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ, 10 Ἰανουαρίου. NAUPLIA, 22 Jannuar.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

1) Νόμος Περὶ συστάσεως τῶν Δήμων. — 2) Ποινικὸς Κώδηξ (εἰς παράρτημα).

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς:

ΜΕΡΟΣ Α.

Περὶ τοῦ σχηματισμοῦ καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν Δήμων.

Ἄρθρ. 1.

Ὅλον τὸ Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος θέλει διαιρεθῆ εἰς Δήμους· ἑκάστου δὲ Δήμου θέλει προσδιορισθῆ ἡ περιοχή.

Ἐκτεταμένα δάση, ἕλη, καὶ ἄλλοι ἀκαλλιέργητοι καὶ ὀλίγους κατοίκους ἔχοντες τόποι θέλουν διαιρεθῆ εἰς ἰδίας περιοχάς.

Ἄρθρ 2.

Τὰ ὅρια τῶν Δήμων καὶ περιοχῶν θέλουν τεθῆ, λαμβανομένης ἐπιμελῶς ὑπ' ὄψιν τῆς φυσικῆς τοποθεσίας, καὶ, ὅπου εἶναι δυνατὸν, κατὰ τὰ ὑπάρχοντα μόνιμα σήματα, ἤγουν τὰς ῥάχεις τῶν βουνῶν, τὰς φαράγγας, τὰ νερὰ καὶ τὰ τοιαῦτα

Τὰ ὅρια θέλουν σημειωθῆ δι' ὁρθετικῶν λίθων.

Ἄρθρ 3.

Ἕκαστος ὑπήκοος τοῦ Κράτους πρέπει νὰ ἦναι αὐτὸς καὶ ἡ οἰκογένειά του μέλος Δήμου τινός.

Οἱ κατοικοῦντες τὰς εἰς τὸ ἄρθρ 1, β' διαλαμβανομένας ἰδίας περιοχὰς ὑπαγονται εἰς τὸν πλησιέστερον Δήμον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ διοικητικὸν καὶ τὴν αὐτοχθονίαν, ἐωσότου, αὐξανομένου τοῦ ἀριθμοῦ των, ἀπαρτίσωσιν ἴδιον Δῆμον.

Ἄρθρ. 4.

Πᾶν χωρίον ἔχον τοὐλάχιστον 300 κατοίκους δύναται νὰ σχηματίσῃ ἴδιον Δῆμον με ἰδίαν Δημοτικὴν Ἀρχήν.

Μικρότερα χωρία, σποράδην κείμενοι οἰκίαι, μύλοι καὶ ἄλλαι οἰκοδομαὶ, πρεπει νὰ ἑνωθοῦν εἰς Δῆμον ἢ μετ' ἄλλων, ἢ με πλησίον τι κείμενον μεγαλήτερον χωρίον, ἢ, κατα τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 3, β' διαλαμβανομένην περίπτωσιν,

INHALTS-ANZEIGE.

Gemeinde-Gesetz. — Das Strafgesetzbuch (in der Beilage).

OTTO
VON GOTTES GNADEN
KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben nach Vernehmung Unseres Ministerrathes beschlossen und verordnen, was folgt:

I. TITEL.

Von der Bildung und Eintheilung der Gemeinden.

Art. 1.

Das gesammte Gebiet des Kœnigreichs Griechenland soll in Gemeindebezirke abgetheilt, und jeder Gemeinde ihre Gemarkung ausgeschieden werden.

Grosse Waldungen, Mœser und andere unbewohnte oder wenig bevœlkerte Strecken Landes sind in eigene Gemarkungen abzutheilen.

Art 2.

Die Begrænzung der Gemeindebezirke und Gemarkungen ist mit sorgfæltiger Berücksichtigung der natürlichen Ortsverhæltnisse festzusetzen, und, wo es mœglich ist, nach den durch diese Verhæltnisse gegebenen bleibenden Merkmalen, nach Gebirgsrucken, Schluchten, Gewæssern und dergleichen zu bestimmen.

Die Grenzen sind mit Markstæinen zu bezeichnen.

Art 3.

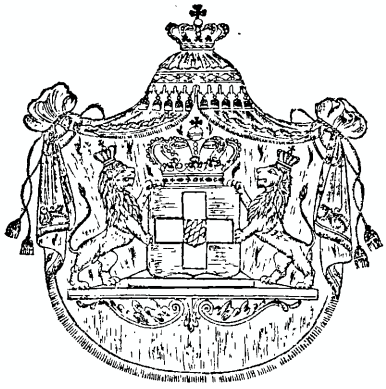
Jeder Staatsangehœrige muss für sich und seine Familie Mitglied einer Gemeinde seyn.

Die Einwohner der in Gemæssheit des vorhergehenden Art. 1. Absatz 2 gebildeten besonderen Gemarkungen sind in allen administrativen Beziehungen, dann in Hinsicht auf Heimathsrecht der næchsten Gemeinde zuzutheilen, bis dass die Zunahme ihrer Zahl deren Erhebung zu eigenen Gemeinden gestattet.

Art. 4.

Jede Ortschaft, welche wenigstens dreyhundert Seelen zæhlt, kann für sich eine eigene Gemeinde mit einer eigenen Verwaltungsbehœrde bilden.

Kleinere Ortschaften, einzelne Hæuser, Mühlen und andere Wohngebæude sind mit umsichtiger Beachtung der bestehenden Verhindungen und Verkehrs-Verhæltnissæ entweder unter sich oder mit einer nahe gelegenen grœsseren Ortschaft zu einer Ge-

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 11. — 1834. — Ν. 11.

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ, 3 Μαρτίου. — NAUPLIA, 15 Mærz.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Νόμος περί δημοτικών σχολείων. — Δηλοποιήσεις. — 1) Περί αναγνωρίσεως Πραξένων καί Υποπραξένων. — 2) Περί τοῦ δοθέντος εἰς τον Κ. Σκαρλάτον Δ Βυζάντιον προνομίου αποκλειστικῆς εκδόσεως τοῦ Λεξικοῦ του. — 3) Περί πληρωμῆς τῶν καθυστερησάντων μισθῶν τῶν τρώων ἀτάκτων πολιτοφυλάκων. — Διορισμοί.

Νόμος περὶ δημοτικῶν σχολείων.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

ΤΜΗΜΑ. Α.

Περὶ δημοδιδασκαλίας ἐν γένει.

Ἀρθρ. 1.

Εἰς ἕκαστον δημοτικὸν, ἢ τοῦ λαοῦ σχολεῖον, θέλουν διδάσκεσθαι τὰ ἑξῆς:

Κατήχησις, στοιχεῖα τῆς Ἑλληνικῆς, ἀνάγνωσις, γραφὴ, ἀριθμητικὴ, ἡ γνῶσις τῶν κατὰ τοὺς νόμους παραδεδεγμένων σταθμῶν καὶ μέτρων, ἡ γραμμικὴ ἰχνογραφία καὶ ἡ φωνητικὴ μουσικὴ, εἰ δυνατὸν δὲ, καὶ στοιχεῖα τῆς γεωγραφίας, τῆς Ἑλληνικῆς ἱστορίας, καὶ ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν τὰ ἀναγκαιότερα.

Ἀρθρ. 2.

Ἐκτὸς τούτου, θέλουν γίνεσθαι ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ διδασκάλου δὶς τῆς ἑβδομάδος σωματικαὶ γυμνασίαι (σωμασκίαι), καὶ θέλει διδάσκεσθαι πρακτικῶς ἡ ἀγρονομία, ἡ κηπουρικὴ, καὶ κυρίως ἡ δενδροκομία, βομβυκοτροφία καὶ μελισσοτροφία.

Εἰς κορασίων σχολεῖα (ἄρθ. 58) θέλει γίνεσθαι γύμνασις εἰς γυναικεῖα ἐργόχειρα.

Ἀρθρ. 3.

Περὶ διδαχῆς τῆς κατηχήσεως εἰς τοὺς παῖδας θέλει ἀποφασίζει πάντοτε ὁ πατὴρ, ἢ ἡ μήτηρ εἰς ἔλλειψιν τοῦ πατρὸς, ἢ ὁ ἐπίτροπος εις ἔλλειψιν ἀμφοτέρων.

INHALTS-ANZEIGE.

Gesetz, die Volksschulen betr. — Bekanntmachungen: die Ernennung ausländischer Consulen und Viceconsulen betr.—Das dem H Sharlatos Bysantios ertheilte Privilegium der ausschliesslichen Herausgabe seines Lexicons betr —Die Ausbezahlung der Soldrückstænde der bisherigen Polizeisoldaten betr. — Dienstes Nachrichten.

GESETZ

Die Volksschulen betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben, nach Vernehmung Unseres Ministerrathes, beschlossen und verordnen, wie folgt:

ERSTER ABSCHNITT.

Von dem Unterrichte überhaupt.

Art. 1.

In jeder Volksschule soll Unterricht in der Religion, in den Elementen der griechischen Sprache, im Lesen, Schreiben, Rechnen, im gesetzlichen Systeme der Maasse und Gewichte, in Plan-Zeichnen und Singen ertheilt, wo mœglich auch die Anfangsgründe der Geographie, der Geschichte von Griechenland, und das zur Volksbildung Nothwendigste aus den Naturwissenschaften gelehrt werden.

Art. 2.

Ausserdem sollen in jeder Woche wenigstens zwei Mahl unter der Leitung des Lehrers gymnastische Uebungen angestellt, und practischer Unterricht im Feld und Gartenbau, insbesondere auch in der Behandlungsart der Bæume, des Seidenwurms und der Bienenzucht ertheilt werden.

In Mædchenschulen (Art. 58) werden Uebungen in weiblichen Handarbeiten angestellt.

Art. 3.

Was die Theilnahme der Kinder an dem Religionsunterrichte betrifft, so soll immer der Wunsch des Vaters, und bei Kindern, welche keinen Vater mehr haben, der Wunsch der Mutter oder des Vormundes zu Rath gezogen und befolgt werden.

ΤΜΗΜΑ. Β'.

Περὶ τῶν δημοσιευομένων δημοτικῶν σχολείων.

Κεφάλ. Α.

Γενικοὶ ὅροι.

Ἄρθρ. 4.

Εἰς ἕκαστον δῆμον θέλει συσταθῆ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνὰ ἓν σχολεῖον δημοτικόν, διατηρούμενον, κατὰ τὰ ὁριζόμενα εἰς τὸν περὶ δήμων νόμον.

Ἄρθρ. 5.

Πρὸς τὸ παρὸν θέλουν ἑνώνεσθαι πολλοὶ γειτνιάζοντες δῆμοι πρὸς ἀνέγερσιν καὶ διατήρησιν ἑνὸς δημοτικοῦ σχολείου.

Ἡ ἕνωσις αὕτη θέλει γίνει ἢ κατ' ἐλευθέραν θέλησιν τῶν διαφόρων δήμων, ἢ, ὅπου ἡ χρεία τὸ καλέσοι, κατ' ἐπίσημον διαταγὴν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Πάντοτε ὅμως, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἡ τοιαύτη ἕνωσις, προαπαιτεῖται ἡ ἔγκρισις τῆς Κυβερνήσεως, ἥτις θέλει δίδεσθαι κατὰ γνωμοδότησιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν, καὶ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρ. 6.

Ὅλοι οἱ εἰς δῆμον, ἔχοντα σχολεῖον δημοτικόν, ἀνήκοντες παῖδες ἀπὸ τοῦ 5 συμπεπληρωμένου μέχρι τοῦ 12 συμπεπληρωμένου ἔτους τῆς ἡλικίας των, χρεωστοῦν νὰ φοιτῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον.

Εἰς γονεῖς, μὴ ὑπογρεοῦντας τὰ τοιαύτης ἡλικίας τέκνα των νὰ φοιτῶσιν εἰς τὸ σχολεῖον, ἐπιβάλλεται, δι' ἑκάστην ὥραν ἀπουσίας τοῦ παιδὸς ἀπὸ τὸ σχολεῖον, πρόσιμον ὄχι ὀλιγώτερον τῶν δέκα λεπτῶν, μὴ ὑπερβαῖνον δὲ τὰς πεντήκοντα Δραχμάς.

Διὰ τοὺς ἑβδομάδας ἢ καὶ μῆνας λείψαντας παῖδας ἀπὸ τὸ σχολεῖον, ἐπαυξάνεται ἡ ἄνω ποινὴ διὰ τῆς ἀναλόγως βραδυτέρας αὐτῶν ἀπολύσεως ἀπὸ τὸ σχολεῖον.

Ἄρθρ. 7.

Ἐξαιροῦνται τῶν ὅρων τοῦ 6 ἄρθρου ὅσοι παῖδες

1) Διδάσκονται εἰς ἄλλο τι σχολεῖον, ἢ ἀγωγῆς κατάστημα (παιδοτροφεῖον)·

2) Διδάσκονται τὰ ἀπαιτούμενα εἰς ἰδιαίτερον διδάσκαλον, καὶ περὶ τούτου δίδουσι τὴν ἀνήκουσαν βεβαίωσιν οἱ γονεῖς·

3) Κηρύττονται παρὰ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, πρὶν διατρέξωσιν ἔτι τὸ 12 ἔτος τῆς ἡλικίας των, ἱκανῶς δεδιδαγμένοι.

Κεφάλ. Β'.

Περὶ διδασκάλων τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Α. Περὶ τῶν γνώσεων καὶ τοῦ διορισμοῦ των

Ἄρθρ. 8.

Κατὰ τὰς γνώσεις καὶ τὴν περὶ τὴν διδασκαλίαν ἱκανότητα θέλουν διαιρεῖσθαι οἱ διδάσκαλοι τῶν δημοτικῶν σχολείων εἰς τρεῖς τάξεις:

1) Εἰς διδασκάλους νομῶν καὶ ἐπαρχιῶν·

2) Εἰς διδασκάλους δήμων α τάξεως·

3) Εἰς διδασκάλους δήμων β' καὶ γ' τάξεως.

Ἄρθρ. 9.

Ἡ πρώτη τάξις σύγκειται ἀπὸ διδασκάλους, ἔχοντας ἤδη ὅλην τὴν πρὸς ἀπαρτισμὸν τελείου διδασκάλου δημοτικοῦ σχολείου ἀπαιτουμένην ἱκανότητα, καὶ τὰς ἀκολούθους γνώσεις, διὰ τὴν πρόσκτησιν τῶν ὁποίων χρεωστεῖ νὰ σπουδάζῃ ἐνδελεχῶς ἕκαστος διδάσκαλος·

1) Ἀκριβὴς γνῶσις τῆς χριστιανικῆς κατηχήσεως·

2) Ὀρθὴ, εὐκρινὴς καὶ ἐμφαντικὴ ἀνάγνωσις·

3) Καλλιγραφία μὲ κρητίδα, πετροκόνδυλον καὶ κονδύλι·

ZWEITER ABSCHNITT.

Von den Gemeindeschulen.

ERSTES KAPITEL.

Im Allgemeinen.

Art. 4.

Es soll nach und nach in jeder Gemeinde eine Volksschule errichtet, und nach Vorschrift des Gemeindegesetzes unterhalten werden.

Art. 5.

Einstweilen sind mehrere benachbarte Gemeinden zum Zwecke der Herstellung und Unterhaltung einer Volksschule zu vereinigen.

Diese Vereinigung kann aus freiem Antriebe dieser Gemeinden, nœthigenfalls aber auch auf Anordnung des Staatsministeriums des Kirchen - und Schulwesens von Amtswegen geschehen.

In jedem Falle ist zur Gültigkeit dieser Vereinigung die Kœnigliche Bestætigung nothwendig, die jedoch erst nach Vernehmung der Staatsministerien des Innern und des Kirchen-und Schulwesens ertheilt werden wird.

Art. 6.

In allen Gemeinden, in denen Volksschulen bestehen, sind alle Kinder vom vollendeten 5ten bis zum zurückgelegten 12ten Jahre schulpflichtig.

Aeltern, welche ihre schulpflichtigen Kinder nicht zum regelmæssigen Besuche dieser Schulen anhalten, sollen für jede ohne rechtmæssige Ursache versæumte Schulstunde in eine Geldbusse von 10 Lepta, jedoch nicht über 50 Drachmen verurtheilt werden.

Diese Strafe ist rücksichtlich jener Kinder, welche mehrere Wochen und Monate sich dem Schulbesuche entziehen, dadurch zu verschærfen, dass denselben ihre Entlassung aus der Schule verhæltnissmæssig spæter zugestanden wird.

Art. 7.

Eine Ausnahme von der Vorschrift des vorhergehenden Art. 6 tritt dann ein, wenn das Kind:

1) in eine andere Lehr - oder Erziehungsanstalt aufgenommen worden ist;

2) den nœthigen Unterricht durch einen Privatlehrer erhælt, und dieses von seinen Aeltern gehœrig bescheinigt wird;

3) schon vor zurückgelegtem 12ten Jahre von der Prüfungscommission für hinreichend unterrichtet erklært worden ist.

ZWEITES CAPITEL.

Von den Volksschullehrern.

I. Von ihrer Befæhigung und Ernennung.

Art. 8.

Nach ihren Kenntnissen und sonstigen Verdiensten um das Schulwesen werden die Volksschullehrer in drei Classen eingetheilt:

1) Kreis - und Bezirksschullehrer;

2) Schullehrer der Gemeinden erster Classe;

3) Schullehrer der Gemeinden zweiter und dritter Classe.

Art 9.

Die erste Classe bestehet aus solchen, welche alle einem vollkommenen Volksschullehrer unentbehrlichen Kenntnisse und Fertigkeiten bereits besitzen, nach deren Erwerb jeder Lehrer angelegentlichst streben wird.

Diese sind:

1) gründliche Kenntnisse des christlichen Katechismus;

2) Fertigkeit im richtigen, verstændigen und nachdrücklichen Lesen;

3) Fertigkeit im Schœnschreiben mit Kreide, Griffel und Feder;

4) Ἡ κατὰ θεωρίαν καὶ πρᾶξιν γνῶσις τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆ,, ὀρθογραφίας, καὶ ἐγγράφου ἐκθέσεως των ἰδεῶν·

5) Γνῶσις καὶ ἕξις τοῦ ἀπὸ ςήθους καὶ τοῦ δι' ἀριθμητικῶν χαρακτήρων ὑπολογισμοῦ·

6) Ἰδέα ζωγραφικῆς·

7) Γνῶσις τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱςορίας·

8) Γνῶσις τῶν ςοιχείων τῆς γεωγραφίας·

9) Τῶν τῆς γεωμετρίας καὶ μηχανικῆς·

10) Τῶν διὰ τὸν λαον ἀναγκαιοτέρων ἐκ τῶν φυσικῶν ἐπιςημῶν·

11) Τῆς παιδαγωγικῆς καὶ διδακτικῆς·

12) Τῆς γυμναςικης·

13) Τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, καὶ ἕξις εἰς αὐτήν·

14) Πρακτικαὶ γνώσεις τῆς ἀγρονομιας, κηπουρικῆς, δενδροκομίας, βομβυκοτροφίας και μελισσοτροφιας.

Ἀρθρ. 10.

Αἱ πρὸς ἀπαρτισμὸν διδασκάλου β' τάξεως, ἢ ὑποδιδασκάλου εἰς σχολεῖον ἁ τάξεως ἀπαιτουμεναι γνώσεις καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ τοιούτου εἶνε:

1) Γνῶσις τῆς Ἑλληνικῆς κατὰ τοσοῦτον, ὥςε 'να ὀρθογράφῃ, καὶ 'να ἐκθέτῃ καθαρῶς και ὀρθῶς τὰς ἰδέας 'του, 'να δύναται δὲ 'να διδάξῃ αὐτα ταῦτα και εις τοὺς μαθητας·

2) Γνῶσις τῶν στοιχείων τῆς γεωγραφίας·

3) Τῆς ἱερᾶς καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἱςορίας·

4) Τῆς κατηχήσεως·

5) Ἰδέα τῆς ζωγραφικῆς καὶ τῆς φωνητικῆς μουσικῆς·

6) Γνώσεις πρακτικαὶ ἀγρονομίας, κηπουρικης, δενδροκομίας, βομβυκοτροφίας και μελισσοτροφιας.

Ἀρθρ 11.

Ὁ διδάσκαλος τρίτης τάξεως χρεωςεῖ τοὐλάχιςον 'ν' ἀναγινώσκῃ 'να γράφῃ καὶ 'να ἀριθμῇ ἐλευθέρως, 'να ἐξηγῇ τὴν κατήχησιν, 'να γνωρίζῃ ὁπωσοῦν τὴν φωνητ.κην μουσικὴν, καὶ 'να ἔχῃ πρακτικὰς γνώσεις τῆς δενδροκαλίας, ἀγρονομίας, κηπουρικῆς, βομβυκοτροφίας καὶ μελισσοτροφίας.

Ἄρθρ. 12.

Εἰς διδασκαλικὴν θέσιν δὲν διορίζεται ὁ καταδικασθεὶς διὰ κακουργήματα, ἢ δι' ἓν τῶν εις τὸ 22 ἄρθρ. τοῦ Ποινικοῦ Νόμου ἀναφερομένων πλημμελημάτων.

Ἄρθρ. 13.

Ἐπιτροπὴ, συγκειμένη ἀπο τὰ μέλη τοῦ διδασκαλείου, θέλει ἐξετάσει ὅλους τοὺς ὑποψηφίους δημοτικοὺς διδασκάλους, καὶ, ἐρευνήσασα ἂν ἔχωσι τας κατα τὰ ἄρ. 9-11 ἀπαιτουμένας γνώσει,, θέλει προσδιορίσει τὴν ταξιν, εἰς ἣν ἕκαςος ἀνήκει.

Καὶ ξένοι ἀκόμη, ἔχοντες τὰ ἀπαιτούμενα, δύνανται, ἐξετασθέντες, 'να ἀπαιτησωσι μετα ταῦτα διδασκαλικὴν θέσιν ἐντὸς τῆς Ἑλλάδος.

Ἄρθρ. 14.

Ἡ ἐξέτασις γίνεται δημοσίως, καὶ εἰς οὐδένα ἐμποδίζεται ἡ εἰς αὐτὴν εἴσοδος.

Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ἐξετάσεων θέλουν γίνει καταλογοι, εἰς τοὺς ὁποίους θέλουν καταγραφῆ ὅλοι οἱ ἐξετασθέντες ὑποψήφιοι κατα τάξεις, κατ' ὄνομα καὶ παρώνυμον, κατὰ τόπον διατριβῆς καὶ καθ' ἡλικίαν.

Ὁ ἐπιθυμῶν 'να προβιβασθῇ ἀπο κατωτέρας εἰς ἀνωτέραν τάξιν, καθυποβάλλεται εις νέαν ἐξέτασιν.

Περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐξετάσεως θελουν συντεθῆ ὁδηγίαι καὶ καθυποβληθῆ εἰς τὴν ἡμετέραν ἐπικύρωσιν.

Ἄρθρ. 15.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες 'να ἐξετασθῶσι θέλουν διευθύνεσθαι ἐγγράφως πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ διδασκαλείου, ἐπισυνάπτοντες εἰς τὴν ἀναφορὰν 'των ἀποδεικτικὰ 'τῶν σπουδῶν καὶ τῆς ἀγωγῆς 'των.

4) Kenntniss und Fertigkeit in der griechischen Sprachlehre, Rechtschreibung und im schriftlichen Gedankenausdrucke;

5) Kenntniss und Fertigkeit im Kopfrechnen, so wie im Zifferrechnen;

6) einige Fertigkeit im Zeichnen;

7) Kenntniss der Geschichte des alten und neuen Testamentes, dann der Geschichte Griechenlands;

8) Anfangsgründe der Erdbeschreibung;

9) Anfangsgründe der Geometrie und Mechanik;

10) das zur Volksbildung Nothwendigste aus den Naturwissenschaften;

11) Kenntniss der Pædagogik und Didaktik;

12) Kenntniss der Gymnastik;

13) Kenntniss der Gesanglehre, und Fertigkeit im Singen;

14) practische Kenntniss des Garten- und Feldbbaus, so wie der Baum-Seiden und Bienenzucht.

Art. 10.

Die Kenntnisse und Fertigkeiten eines Schullehrers zweiter Classe, desgleichen eines Unterlehrers bei einem Schullehrer erster Classe sind:

1] Kenntniss der griechischen Sprache wenigstens so weit, dass sie orthographisch *schreiben*, *richtig* und klar ihre Gedanken ausdrücken, und darin ihren Schülern Anleitung geben kœnnen;

2] die Anfangsgründe der Geographie;

3] die Geschichte der heiligen Schrift und des Vaterlandes;

4] Kenntniss des Katechismus;

5] einige Fertigkeit im Zeichnen und Singen;

6] practische Kenntniss des Garten- und Feldbaus und der Baum-Seiden- und Bienenzucht.

Art. 11.

Ein Schullehrer dritter Klasse soll wenigstens fertig zu lesen, schreiben, rechnen, und den Schulkatechismus zu erklæren im Stande seyn, einige Fertigkeit im Singen, und practische Kenntniss der Baum Seiden- und Bienenzucht, so wie des Feld- und Gartenbaus besitzen.

Art. 12.

Unfæhig zum Schullehrerdienst ist, wer wegen Verbrechen oder wegen eines im Art. 22 des Strafgesetzbuches erwæhnten Vergehens verurtheilt worden ist.

Art. 13.

Eine aus den Mitgliedern des Schullehrerseminariums bestehende Commission hat sæmmtliche Schullehrercandidaten zu prüfen, über das Daseyn der nach Art. 9 bis 11 erforderlichen Kenntnisse und Fertigkeiten definitiv zu entscheiden, und die Classen festzusetzen, in welchen dieselben angestellt werden kœnnen.

Selbst Fremde, welche den vorgeschriebenen Bedingungen genügen, sollen zu diesen Prüfungen und sodann zur Concurenz zu Schuldiensten in Griechenland zugelassen werden.

Art. 14.

Die Prüfung ist œffentlich und der Zutritt Niemanden verwehrt

Ueber das Resultat der Prüfung sollen Listen angefertigt und darauf sæmmtliche geprüfte Candidaten klassenweise mit Vor und Zunamen und Alter eingetragen werden.

Wer von einer niederern Classe zu einer hœheren befœrdert zu werden wünscht, muss sich einer neuen Prüfung unterwerfen.

Ueber die Vornahme des Examens und das dabei einzuhaltende Verfahren sollen Instructionen entworfen und zur Kœniglichen Bestætigung vorgelegt werden.

Art. 15.

Diejenigen, welche das Schullehrerexamen zu machen wünschen, haben sich deshalb an den Director des Schullehrerseminariums schriftlich zu wenden, und ihrer Bittschrift Zeugnisse über ihre gemachte Studien und guten Sitten beizufügen.

Αρθρ. 16.

Οἱ διδάσκαλοι β' καὶ τρίτης τάξεως, καὶ ὅλοι οἱ ὑποδιδάσκαλοι, ἐκλεγόμενοι παρὰ τοῦ κατα τόπον Νομάρχου ἐκ τῶν εἰς τὰ ἄρθρα 10-14 μνησθέντων καταλόγων τῶν ὑποψηφίων, θέλουν ἐπικυροῦσθαι παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Επικρατειας.

Οἱ διδάσκαλοι ά τάξεως θέλουν ἐκλέγεσθαι παρα τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλ. κτλ. Γραμ. τῆς Ἐπικρ. ἀπὸ τοὺς αὐτοὺς καταλόγους.

Ἄρθρ. 17.

Πρὶν ἀναλάβωσι τὰ χρέη των, θέλουν ὁρκίζεσθαι οἱ μὲν διδάσκαλοι καὶ ὑποδιδάσκαλοι β' καὶ γ' τάξεως ἐνώπιον τοῦ κατὰ τόπον Ἐπάρχου, οἱ δὲ διδάσκαλοι τῆ, ά τάξεως ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου, τὸν ἀκόλουθον ὅρκον τῆς ὑπηρεσιας:

« Ὀμνύω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑποταγὴν εἰς τους νό-
» μους καὶ τὰ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀναγομενα διατάγματα
» καὶ ὁδηγίας, καὶ ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῶν καθηκοντων τῆς
» ὑπηρεσίας μου».

Τὰ πρωτόκολλα τῶν δοθέντων ὅρκων θέλουν ἐναποτεθῆ καὶ φυλάττεσθαι εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Νομαρχείου.

Β'. Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τῶν δημοδιδασκάλων.

Αρθρ. 18.

Περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ καθηκόντων τῶν δημοδιδασκάλων, ἰδίως δὲ περὶ τοῦ παραδεκτέου τρόπου τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν εἰσακτέων διδακτικῶν βιβλίων, θέλουν σχεδιασθῆ ὁδηγίαι παρὰ τῆς ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαςικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατειας, καὶ καθυποβληθῆ εἰς τὴν Βασιλικὴν ἐπικύρωσιν.

Αρθρ. 19.

Ἕκαςος διδάτκαλος εἶνε ὑπεύθυνος περὶ τῆς κοσμιότητος καὶ εὐταξίας τῆς σχολῆς του, καὶ χρεωςεῖ να επαγρυπνῆ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ χρησοήθειαν των μαθητων του Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἔχει ἐντὸς τῆς σχολῆς ἀπεριόριςον τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐπιτήρησιν, καὶ δικαίωμα να ανταμειβῆ καὶ 'να τιμωρῆ ἀναλόγως.

Αρθρ. 20.

Ἐκτὸς τούτου, χρεωστεῖ ὁ διδάσκαλος 'να ἐπαγρυπνῆ εἰς τὴν διαγωγὴν τῶν μαθητῶν του καὶ ἐντος καὶ ἐκτος τῆς σχολῆς, καὶ, ἀνίσως ἡ διαγωγή τινος ἦνε κακὴ, 'να ἀναφέρῃ περὶ τούτου εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἐπιτρόπους, καὶ 'να ἐπικαλῆται τὴν σύμπραξιν αυτῶν, πρὸς ἀποτροπὴν του μαθητοῦ ἀπὸ ἀνοικείους διασκεδάσεις.

Ἐπὶ μαθητῶν μὴ ἐντοπίων, ἂν οἱ γονεῖς ἢ ἐπίτροποι αὐτῶν 'δὲν ἐπεφόρτισάν τινα ἰδίως με την ἐπ' αὐτῶν ἐπιςασίαν, θέλει ἐπαγρυπνεῖ αὐςηρῶς ὁ διδάσκαλος, ἐμποδίζων 'να κατοικοῦν ἢ 'να τρώγουν εἰς οικίας, τὰς ὁποιας αὐτὸς 'δὲν ἐγκρίνει.

Αρθρ. 21.

Ὁ κατὰ νομὸν δημοδιδάσκαλος εἶνε ἔφορος τοῦ εἰς τὴν καθέδραν τοῦ νομοῦ δημοτικοῦ σχολείου, καὶ ἔχει ἐν αυτῷ τὴν ὑπερτάτην ἐπιτήρησιν ἐφ' ὅλων τῶν ἐν τῷ νομῷ δημοτικῶν σχολείων.

Ὁ κατ' ἐπαρχίαν δημοδιδάσκαλος προΐςαται τοῦ εἰς τὴν καθέδραν τῆς ἐπαρχίας δημοτικοῦ σχολείου, καὶ ἐπιτηρεῖ ὅλα τὰ ἐν τῇ ἐπαρχία δημοτικὰ σχολεῖα.

Ἑκάτερος αὐτῶν, ἐνεργῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτηρήσεως, θέλει περιέρχεσθαι καθ' ἑξαμηνίαν, ὁ μὲν τὸν νομὸν, ὁ δὲ τὴν ἐπαρχίαν, πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν σχολείων, καὶ ἀναφέρει περὶ τῆς ςάσεως αὐτῶν πρὸς τὸν διευθυντην τοῦ διδασκαλείου (Schullehrerseminarium).

Κατὰ τὴν περιοδείαν θέλουν ἐξεταζει πρὸ πάντων τὴν ἱκανότητα, δραςηριότητα καὶ ἀκρίβειαν τοῦ διδασκάλου καὶ τὰς προόδους τῶν μαθητῶν.

Ὅπου, ἐξ αἰτίας τῶν πρὸς ἐπιθεώρησιν περιοδειῶν τούτων, εἶνε ἀναγκαῖον, θέλει τοῖς δίδεσθαι καὶ εἰς ὑποδιδάσκαλος, τοὐλάχιςον ἐκ τῆς β' τάξεως των ὑποψηφίων.

Art. 16.

Die Schullehrer der 2ten und 3ten Classe, dann sæmmtliche Unterlehrer, sind von dem Nomarchen aus den im Art. 10 bis 14 erwæhnten Candidaten-Listen zu ernennen, bedürfen jedoch der Bestættigung des Staatsministeriums des Kirchen- und Schulwesens

Die Schullehrer der 1ten Classe werden aus der im Art 9, 12 bis 14 erwæhnten Candidatenliste erster Classe von dem Staatsministerium des Kirchen- und Schulwesens ernannt.

Art. 17.

Vor dem Antritte ihres Dienstes haben die Unterlehrer und Schullehrer 2ter und 3ter Classe in die Hænde des Eparchen, die Schullehrer 1ter Classe aber in die Hænde des Nomarchen folgenden Diensteid zu schwœren:

»Ich schwœre Treue dem Kœnig, Gehorsam den Gesetzen und »den auf das Schulwesen Bezug habenden Verordnungen und »Instructionen, so wie pünktliche Erfullung aller mit meinem »Dienste übenommenen Pflichten.«

Ueber den geleisteten Eid soll ein Protokoll aufgesetzt und im Archive des Nomarchen hinterlegt werden.

II. Rechte und Verbindlichkeiten der Schullehrer.

Art 18.

Ueber die Rechte und Verbindlichkeiten eines Volksschullehrers, insbesondere über den einzuhaltenden Lehrplan und die einzufûhrenden Schulbücher, ist von dem Staatsministerium des Kirchen- und Schulwesens eine Instruction zu entwerfen, und zur Kœniglichen Genehmigung vorzulegen.

Art. 19.

Jeder Lehrer ist fûr Zucht und Ordnung seiner Schule verantwortlich, und verpflichtet, über den Fleiss und die Sittlichkeit seiner Schûler zu wachen.

Er hat desswegen über sie in der Schule die uneingeschrænkte Aufsicht, so wie das Recht, angemessene Belohnungen zu ertheilen, und angemessene Strafen zu verhængen.

Art. 20.

Insbesondere kommt es dem Lehrer auch zu, auf das Betragen seiner Schûler in und ausserhalb der Schule zu achten, wenn es tadelswerth ist, Aeltern und Vormünder davon zu unterrichten, und dieselben zur Mitwirkung aufzufodern, damit die Schûler von ungeeigneten Vergnügungen und Zerstreuungen ferne gehalten werden.

Ueber die in der Gemeinde nicht einheimischen Schûler hat der Lehrer, insoferne deren Aeltern oder Vormünder nicht schon eine besondere Aufsicht über sie angeordnet haben, die strengste Aufsicht zu üben, und insbesondere darauf zu sehen, dass dieselben nur in solchen Hæusern wohnen oder speisen, die er dazu fûr geeignet erklært hat.

Art. 21.

Der Kreisschullehrer ist Vorstand der am Sitze des Nomarchen zu errichtenden Volksschule, und hat zu gleicher Zeit die Oberaufsicht über sæmmtliche Volksschulen des Kreises.

Der Bezirksschullehrer steht der Volksschule am Sitze des Eparchen vor, und hat ausserdem noch die Aufsicht über die übrigen Volksschulen des Bezirkes.

Beide sollen zur Geltendmachung ihres Oberaufsichtsrechtes alle sechs Monate die Schulen ihres Kreises und Bezirkes inspiciren, und über den Befund an den Director des Schullehrerseminariums Bericht erstatten.

Auf diesen Inspectionsreisen haben dieselben hauptsæchlich die Amtsfûhrung, Thætigkeit und Fæhigkeit der Schullehrer, so wie die Fortschritte der Schûler zu überwachen.

Wo es der Inspectionsreisen wegen nothwendig ist, soll denselben ein Unterlehrer, wenigstens aus der 2ten Schullehrer-Candidatenclasse, beigegeben werden.

Αρθρ. 22.

Τὴν εἰς τὰ ἄρθρα 19 καὶ 20 ὁριζομένην ἐπανορθωτικὴν δύναμιν ἔχουσι καὶ οἱ κατὰ νομοὺς ἢ ἐπαρχίας δημοδιδάσκαλοι κατὰ τὰς περιοδείας των.

Γ'. Περὶ μισθοδοσίας τῶν δημοδιδασκάλων.

Αρθρ. 23.

Οἱ μισθοὶ τῶν δημοδιδασκάλων θέλουν προσδιορισθῆ, καθ' ὅσον τὰ εἰσοδήματα τῶν δήμων ἐπιτρέπουσι τοῦτο, ἀξίως τῶν γνώσεων καὶ τῆς ἐμβριθείας τοῦ ἐπιτηδεύματος αὐτῶν.

Ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῶν μηνιαίων δημοδιδασκαλικῶν μισθῶν εἶνε:

1) Τῶν κατὰ νομοὺς δημοδιδασκάλων 100 Δραχ.

2) Τῶν κατ' ἐπαρχίας, 90 Δραχ.

Τῶν δημοδιδασκάλων 6' τάξεως, καὶ τῶν ὑποδιδασκάλων, 80 Δραχ.

4) Τῶν δημοδιδασκάλων γ' τάξεως, 50 Δραχ.

Αρθρ. 24.

Ἐκτὸς τοῦ σαθεροῦ μηνιαίου, θέλει παραχωρεῖται εἰς ἕκαστον δημοδιδάσκαλον ἀνέξοδος κατοικία, καὶ δύο στρέμματα τοὐλάχιστον κήπου ἢ καλλιεργησίμου γῆς, πρὸς ἐπικαρπίαν του· δὶ ἕκαστον δὲ παῖδα θέλουν τῷ δίδεσθαι μηνιαίως ἀπὸ τὸ δημοτικὸν ταμεῖον 10-50 λεπτά.

Οἱ γονεῖς τῶν παίδων θέλουν ἀποδίδει εἰς τὸ δημοτικὸν ταμεῖον τὰ δίδακτρα ταῦτα, κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους ὅρους τῶν ἄρθρ. 26 καὶ 27.

Αρθρ. 25.

Ὁ κῆπος, ἢ ἡ καλλιεργήσιμος γῆ, θέλει χρησιμεύει ἐνταυτῷ καὶ πρὸς τὸν εἰς τὸ 2 ἄρθρον προσδιοριζόμενον σκοπόν.

Αρθρ. 26.

Τὸ ποσὸν τῆς μηνιαίας συνεισφορᾶς τῶν γονέων θέλει προσδιορίζεσθαι κατ' ἔτος ἀπὸ τὸ δημοτικὸν συμβούλιον, κατὰ τὰς τοπικὰς περιςάσεις, ἀπὸ 10-50 λεπτά.

Μόνον ὅλως διόλου ἐνδεεῖς οἰκογένειαι θέλουν εἶναι ἐλεύθεραι τῆς συνεισφορᾶς ταύτης, κατὰ τὰ ἰδιαιτέρως ὁριζόμενα εἰς τὸ ἄρθρ. 37 ἀριθ. 4.

Αρθρ. 27.

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς θέλει ἐμφανίζει ὁ διδάσκαλος εἰς τὸν δημοτικὸν εἰσπράκτορα ἀποδεικτικὸν περὶ τῶν μαθητῶν του, ἐπικυρωμένον ἀπὸ τοὺς ἐπιθεωρητὰς τοῦ σχολείου· ὁ δὲ εἰσπράκτωρ θέλει φροντίζει περὶ τῆς εἰσπράξεως τῆς συνεισφορᾶς ταύτης ὡς καὶ παντὸς ἄλλου δημοτικοῦ φόρου, καὶ θέλει καταγράφει αὐτὴν εἰς τοὺς λογαριασμούς.

Αρθρ. 28.

Εἰς ἔλλειψιν καταςημάτων παιδευτικῶν, θέλει πληρώνεσθαι τὸ ἀναγκαῖον οἴκημα, ὡς καὶ ὁ εἰς τὰ ἄρ. 23 καὶ 24 προσδιορισθεὶς μισθὸς ἀπὸ τὴν δημοτικὴν περιουσίαν, καὶ, ταύτης μὴ ἐξαρκούσης, ἀπὸ ἰδιαιτέρους φόρους, ἐπιβλητέους κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ δήμων νόμου.

Αρθρ. 29.

Ἂν ἡ σχολὴ ἀνηγέρθη κατὰ τὸ ἄρ. 5 ἀπὸ πολλοὺς ἡνωμένους δήμους, τότε αἱ συνεισφοραὶ θέλουν συνάζεσθαι ἀναλόγως τοῦ εἰς ἕκαστον δῆμον ἀριθμοῦ τῶν οἰκογενειῶν, κατὰ τὸν περὶ δήμων νόμον, ἂν οἱ δῆμοι δὲν ἤθελον συμφωνήσει μεταξύ των ὁμογνωμόνως περὶ ἄλλης τινὸς ἀναλογίας ὡς πρὸς τὴν συνεισφοράν.

Αρθρ. 30.

Ὁ μισθὸς ἄρχεται ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ διδάσκαλος δώσῃ τὸν ὅρκον του.

Ὁ τεταγμένος μισθὸς θέλει πληρόνεσθαι τακτικὰ εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς ἀπὸ τὸν δημοτικὸν εἰσπράκτορα.

Art. 22.

Die in den Art. 19 und 20 angeordnete Disciplinargewalt steht auch den Kreis- und Bezirksschulehrern bei ihren im vorhergehenden Art. 21 erwæhnten Inspectionsreisen zu.

III. Gehalt der Lehrer.

Art. 22.

So weit es die Gemeindeeinkünfte erlauben, soll der Gehalt der Schullehrer auf eine ihrer Kenntuisse und ihrer wichtigen Stellung würdige Weise angewiesen werden.

Das Minimum ist monatlich für die:

1. Kreisschullehrer 100 Drachmen;
2. Bezirksschullehrer 90 Drachmen;
3. Schullehrer zweiter Classe, dann für die Unterlehrer der Kreis-oder Bezirksschullehrer, 80 Drachmen;
4. Schullehrer 3ter Classe 50 Drachmen.

Art. 24.

Ausser dem fixen Gehalte soll jedem Schullehrer freie Wohnung und wenigstens zwei Stremmen Garten-oder Ackerland zur Benutzung eingeraümt, dann für jedes Schulkind aus der Gemeindekasse monatlich 10 bis 50 Lepta bezahlt werden.

Die Aeltern dieser Kinder, haben das Schulgeld, nach den næheren Bestimmungen der Art. 26 und 27, an die Gemeindekasse wieder zu ersetzen.

Art. 25.

Das Acker-oder Gartenland hat zu gleicher Zeit zu den im Art. 2 erwæhnten Uebungen und Arbeiten zu dienen,

Art. 26.

Die Grœsse des monatlichen Beitrages der Aeltern ist jedes Jahr vom Gemeinderathe, unter Bezugnahme auf die Lokalverhæltnisse, innerhalb 10 bis 50 Lepta festzusetzen.

Nur ganz arme Familien sollen von der Bezahlung dieses Schulgeldes dispensirt seyn, nach den næheren Bestimmungen des Art. 37 N°. 4.

Art. 27.

Am Ende eines jeden Monates hat der Schullehrer ein von der Lokalschul-Inspection als wahr bestætigtes Verzeichniss seiner Schulkinder dem Gemeindeeinnehmer zu übergeben, welcher sodann den Betrag wie andere Gemeindelasten beizutreiben und zu verrechnen hat.

Art. 28.

In Ermangelung œrtlicher Unterichtsstiftungen soll das nœthige Local, so wie der im Art. 23 und 24 festgesetzte Gehaltsbezug aus dem Gemeindevermœgen bestritten, und, wenn dieses nicht hinreicht, durch Gemeindeumlagen gedeckt werden, nach den næheren Bestimmungen des Gemeindegesetzes.

Art. 29.

Wurde die Schule von mehreren nach Art. 5 vereinigten Gemeinden errichtet, so sind die Beitræge, wenn diese Gemeinden sich nicht in Güte über einen anderen Maasstab vereinigen kœnnen, nach Verhæltniss der Familienzahl unter dieselben zu vertheilen, und in jeder einzelnen Gemeinde nach Vorschrift des Gemeindegesetzes zu erheben.

Art. 30.

Der Gehaltsbezug beginnt mit dem Tage der Leistung des Diensteides.

Der fixe Gehalt ist regelmæssig am Ende eines jeden Monates von dem Gemeindeeinnehmer auszubezahlen.

Δ'. Περὶ ἐξοικονομήσεως γερόντων ἢ ἀσθενῶν διδασκάλων, καὶ τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν αὐτῶν.

Αρθρ. 31.

Ἡ Κυβέρνησις θέλει φροντίσει 'ν' ἀνταμείβωνται αἱ πισαὶ καὶ πολυχρόνιοι ἐκδουλεύσεις τῶν διδασκάλων, καὶ θέλει λάβει τὰ ἀναγκαῖα μέτρα, ὥςε 'να ἐξοικονομῶνται οἱ γέροντες ἢ ἀσθενεῖς διδάσκαλοι, καὶ 'να μὴ ταλαιπωρῶνται ἀπὸ τὴν ἔνδειαν αἱ χῆραι καὶ τὰ ὀρφανὰ τῶν διδασκάλων.

Αρθρ. 32.

Πρὸ πάντων θέλουν διοργανισθῆ ταμεῖα ἀποθεματικὰ ὑπὲρ τῶν διδασκάλων.

Περὶ τούτων θέλει συντεθῆ κανονισμὸς καὶ καθυποβληθῆ εἰς τὸν Βασιλέα.

Αρθρ. 33.

Τὸ ἀποθεματικὸν ταμεῖον θέλει συςηθῆ ἀπὸ τὸ εἰκοςὸν μέρος τοῦ ἐτησίου μισθοῦ ἑκάςου διδασκάλου δημοτικοῦ, καὶ μὴ, καὶ ἑκάςου διευθυντοῦ σχολείου, ἀποτιθέμενον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον.

Ὁ δὲ ἀσθένειαν ἢ γῆρας παραιτούμενος διδάσκαλος λαμβάνει τὸ ἀποτεθὲν τοῦτο μέρος τοῦ μισθοῦ 'του μετὰ τόκων 4 %, λογιζομένων ἀφ' ἧς ἡμέρας 'τῷ ἔγεινεν ἡ πρώτη ἀφαίρεσις. Εἰς περίπτωσιν θανάτου τοῦ διδασκάλου, δίδεται ἡ ποσότης αὕτη εἰς τὴν χήραν, τὰ ὀρφανὰ ἢ τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ.

Εἰς περίπτωσιν μεταθέσεως τοῦ διδασκάλου εἰς ἄλλην δημοσίαν θέσιν, ἢ παραιτήσεως δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἢ ἀποβολῆς διὰ τοὺς εἰς τὸ αρθρ. 54 ἀναφερομένους λόγους, τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ἐπὶ τῆς ποσότητος ταυτης μεταβαίνει εἰς τὸ ἀποθεματικον ταμεῖον.

Κεφάλ. Γ'.

Περὶ ἐπιθεωρήσεως τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Α. Ἐπιθεώρησις τῶν ἐπιτοπίων δημοτικῶν σχολειων.

Αρθρ 34.

Εἰς ἕκαςον δῆμον θέλει συστηθῆ ἐπιτροπὴ, πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ἐπιτοπίων σχολείων, συγκειμένη ἀπὸ τὸν Δήμαρχον ὡς πρόεδρον, τὸν ἐφημέριον τοῦ τόπου, καὶ, ἂν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπάρχουν πολλοὶ ἱερεῖς, ἀπὸ ἕνα παρὰ τοῦ Νομάρχου διοριζόν τοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου κλήρου, τέλος ἀπο 2-4 δημότας ἐκ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου.

Αρθρ. 35.

Ἂν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 5, πολλοὶ δῆμοι ἠνώθησαν πρὸς διατήρησιν ἑνὸς δημοτικοῦ σχολειου θέλει διοριζει τὸ δημοτικὸν συμβούλιον ἑκάςου τῶν Δημων τούτων ἀνὰ δύο δημότας διὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ σχολειου. Ἐκτὸς τουτου, θέλουν εἶναι μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ Δήμαρχοι καὶ οἱ κατὰ τὸ προλαβὸν ἄρθ. 34 προσδιορισθέντες ἱερεῖς ὅλων τῶν ἡνωμένων Δήμων.

Μεταξὺ τῶν Δημάρχων ὁ Νομάρχης θέλει ἀποφασίζει τὸν Πρόεδρον.

Αρθρ. 36.

Εἰς δήμους συγκειμένους ἀπὸ κοινωνίας διαφόρων παρὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμενων θρησκειῶν, θέλουν εἶναι μέλη τῆς ἐπιτροπῆς οἱ ἱερεῖς ὅλων τῶν θρησκειῶν τούτων, κα, ἂν ὑπάρχουν πολλοὶ τοιοῦτοι, θέλει ἐκλέγει ἕνα μεταξὺ αὐτων ὁ Νομαρχης.

Αρθρ. 37.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη ἐφορεύει, ἐμψυχώνει καὶ διευθύνει τὸ ἐπιτόπιον σχολεῖον.

Ἰδιαίτερα καθήκοντα αὐτῆς εἶνε τὰ ἑξῆς:

1) Ἵνα προμηθεύῃ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὸ σχολεῖον καὶ τοὺς διδασκάλους.

2) Ἵνα φροντίζῃ περὶ εὑρέσεως καὶ διατηρήσεως τοῦ οἰκοδομήματος τοῦ σχολείου καὶ τῶν κατοικιῶν τῶν διδασκαλων.

IV. Unterstützung alter oder kränklicher Schullehrer und ihrer Wittwenn und Waisen.

Art. 31.

Die Staatsregierung wird es sich angelegen seyn lassen, lange und treue Dienste im Schulfache zu belohnen, und die nœthigen Vorkehrungen treffen, damit für Altersschwache und Kränkliche gesorgt, Wittwen und Waisen von Schullehrern aber nicht dem Mangel Preis gegeben werden.

Art. 32.

Vor Allem soll zu Gunsten der Volksschullehrer eine Sparkasse errichtet werden.

Zu dem Ende sind Statuten zu entwerfen und dem Kœnig zur Genehmigung vorzulegen.

Art. 33.

Die Sparkasse wird durch einen jährlichen Abzug des zwanzigsten Theiles des fixen Gehaltes eines jeden Lehrers, Professors und Directors gebildet.

Beim Rücktritt wegen Kränklichkeit oder Altersschwæche erhält derselbe diesen Zuschuss sammt Zinsen zu 4 pro Cent. vom Tage des Abzuges, und im Falle seines Todes dessen Wittwe, Kinder oder seine sonstigen Erben.

Bei im Uebertritt zu einer anderen Stelle, oder beim Rücktritt aus einem anderen Grunde, so wie bei der nach Art. 54 verfügten Dienstentlassung, fællt das Eigenthum der abgezogenen Summe an die Sparkasse selbst.

DRITTES CAPITEL.

Von den Volksschul-Inspectionen.

I. Lokalvolksschul-Inspection.

Art. 34.

In jeder Gemeinde soll eine Lokalschul-Inspection gebildet werden, bestehend aus dem Bürgermeister als Vorstand, aus dem Ortsgeistlichen, und wenn in einer Gemeinde mehrere angestellt sind, aus einem von dem Nomarchen unter ihnen zu bezeichnenden höheren oder niederern Geistlichen, endlich aus 2 bis 4 von dem Gemeinderathe zu ernennenden Gemeindebürgern.

Art. 35.

Wenn nach Art. 5 mehrere Gemeinden zur Unterhaltung einer Schule vereinigt worden sind, so hat der Gemeinderath einer jeden der zu diesem Ende vereinigten Gemeinden zwei Gemeindebürger für diese Inspection zu ernennen.

Ausserdem wird der Bürgermeister und der nach der Bestimmung des vorhergehenden Art. 34 bezeichnete Geistliche einer jeden dieser vereinigten Gemeinden daran Antheil nehmen.

Unter diesen Bürgermeistern soll der Nomarch denjenigen bezeichnen, welcher den Vorsitz zu führen hat.

Art. 36.

Bei Gemeinden, welche aus mehreren von der Staatsregierung anerkannten Religionsgesellschaften gemischt sind, soll der Geistliche einer jeden Religionspartei beigezogen, und, im Falle des Daseyns mehrerer solcher Geistlichen, einer vom Nomarchen bezeichnet werden.

Art. 37.

Die Lokal-schul-Inspection hat die Aufsicht, Ermunterung, Berathung und Leitung des Lokalschulwesens.

Insbesondere liegt derselben ob:

1) die nœthigen Mittel für die Schule und Schullehrer herbeizuschaffen;

2) für die Herstellung und Unterhaltung der Schulhæuser, und Schullehrerwohnungen zu sorgen;

3) Να επαγρυπνῆ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ὑγείας εἰς τὰ σχολεῖα·

4) Να ἀποφασίζῃ ποῖαι οἰκογένειαι εἶνε τόσον πτωχαὶ, ὥστε να μὴν ὑποχρεοῦνται πρὸς τὰς εἰς τὰ ἄρθρ. 24 καὶ 26 προσδιοριζομένας πληρωμάς·

5) Να βεβαιόνεται ὅτι τῷ ὄντι γίνεται φροντὶς καὶ περὶ τῆς ἀνεξόδου διδασκαλίας τῶν ὅλως πτωχῶν παίδων·

6) Να σημειώνῃ τὰ ὀνόματα τῶν γονέων, τῶν ὁποίων οἱ παῖδες δὲν φοιτῶσιν οὐδὲ εἰς τὴν δημοτικὴν οὐδὲ εἰς ἄλλην τινὰ δημοσίαν ἢ ἰδιωτικὴν σχολὴν, οὐδὲ παιδεύονται εἰς τὴν οἰκίαν των ἢ εἰς παιδαγωγεῖον. Τὸ σημείωμα τοῦτο θέλουν πέμπει εἰς τὸν παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ ἀστυνομικῷ δικαστηρίῳ δημόσιον κατήγορον·

7) Να φροντίζῃ περὶ τῆς διατηρήσεως τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ σχολείου πειθαρχίας, να ἐπαγρυπνῆ ἰδίως εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν χρεῶν τοῦ διδασκάλου, καὶ, παρατηρήσασα εἰς αὐτὴν ἐλλείψεις, να τὰς ἀναφέρῃ εἰς τὴν ἐπιθεωρητικὴν ἐπιτροπὴν τῶν κατ' ἐπαρχίας ἢ κατὰ νομοὺς σχολείων, διαφυλαττομένου πάντοτε εἰς τας ἁρμοδίας ἐπιτοπίους πολιτικὰς Ἀρχὰς, ἢ τὴν ἀστυνομίαν, τοῦ δικαιώματος να ἐνεργήσωσι τὰ καθήκοντά των·

8) Εἰς κατεπειγούσας περιστάσεις να παύῃ τὸν διδάσκαλον, ἀλλ' ἐπὶ ῥητῇ ὑποχρεώσει να ἀναφέρῃ εἰς τὴν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἢ τὸν νομὸν ἐπιθεωρητικὴν ἐπιτροπὴν ἐντὸς 24 ὡρῶν περὶ τῆς παύσεως ταύτης καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῆς·

9) Να διέπῃ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τῆς ἐπιτοπίου σχολῆς κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους ὅρους τοῦ περὶ δήμων νόμου·

10) Να ἐπιθεωρῇ τοὐλάχιστον ἅπαξ κατὰ μῆνα τὴν σχολὴν, καὶ ν' ἀναφέρῃ πρὸς τὸν ἀνήκοντα Ἔπαρχον περὶ τῶν ἐλλείψεων, ὅσας παρετήρησε, καὶ περὶ τῶν ἀναγκαίων μεταῤῥυθμίσεων.

Β'. Επιθεωρητικαὶ ἐπιτροπαὶ τῶν κατ' ἐπαρχίας καὶ κατὰ νομοὺς σχολείων.

Αρθρ. 38.

Εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἑκάστου μὲν νομοῦ θέλει συστηθῇ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατα τον νομὸν, ἑκάστης δὲ ἐπαρχίας, τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχιαν σχολειων.

Αρθρ. 39.

Ἡ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατὰ τὸν νομὸν σχολείων σύγκειται ἀπὸ τον Νομαρχην ὡς πρόεδρον, ἀπο τον Προέδρον τοῦ κατὰ τὴν πρωτεύουσαν τοῦ νομοῦ ἐπαρχιακοῦ Δικαστηρίου καὶ τὸν ἐπίτροπον τῆς Ἐπικρατείας, ἀπὸ ἕνα τῶν ἐντὸς τοῦ νομοῦ ἱερωμένων τοῦ ἀνωτέρου ἢ κατωτέρου κλήρου, τὸν ὁποῖον ἡ ἐτὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματεία τῆς Ἐπικρατείας θέλει διορίζει εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην, ἀπὸ ἕνα παρὰ τῆς αὐτῆς Γραμματείας διοριζόμενον καθηγητὴν (professeur) γυμνασίου ἢ πανεπιστημίου, ἂν γυμνασιον ἢ πανεπιστήμιον εὑρίσκεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τοῦ Νομάρχου, καὶ ἀπὸ 2-4 κατοίκους τοῦ νομοῦ, διοριζόμενους παρὰ τοῦ Νομαρχιακοῦ Συμβουλίου.

Ἂν τυχὸν ὑπάρχωσιν εἰς ἢ καὶ πλειότεροι ἐκ διαφόρων θρησκειῶν συγκείμενοι νῆσοι, ἐνεργοῦνται τὰ εἰς τὸ ἄρθρον 36 προσθέντα, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι ἡ ῥηθεῖσα Γραμματεία διορίζει τὸν ἐκ τοῦ κλήρου.

Αρθρ. 40.

Ἡ ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας σχολείων σύγκειται ἀπὸ τὸν Ἔπαρχον ὡς πρόεδρον, ἀπὸ τὸν κατὰ τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας, εἰρηνοδίκην, ἀπο ἕνα τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν ἱερωμένων, διοριστέαν παρὰ τοῦ Νομάρχου, ἀπὸ ἕνα παρα τοῦ Νομάρχου διοριστέον διδάσκαλον Ἑλληνικοῦ σχολείου, ἂν ὑπάρχῃ τοιοῦτον ἐντὸς τῆς ἐπαρχιας, καὶ ἀπὸ 2-4 ἐπαρχιώτας, διοριστέους παρὰ τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου.

3, den Gesundheitszustand der Schulen zu überwachen;

4) zu entscheiden, welche Familien so arm sind dass sie von der Zahlung des im Art. 24 und 26 erwæhnten Schulgeldes befreit sind;

5) sich zu versichern, dass für den unentgeldlichen Unterricht der armen Kinder auch wirklich gesorgt werde;

6) die Namen der Aeltern zu verzeichnen, deren Kinder weder die Gemeindeschule, noch eine andere œffentliche oder Privatschule besuchen, noch zu Hause oder in irgend einer Erziehungsanstalt Unterricht erhalten, und dieses Verzeichniss an den œffentlichen Anklæger bei dem zustændigen Polizeigerichte zu überschicken;

7) für die Aufrechthaltung der Schuldisciplin zu sorgen, insbesondere die Amtsführung des Lehrers zu überwachen, und bei demselben wahrgenommene Unregelmæssigkeiten der Bezirks-oder Kreisschulinspection anzuzeigen, vorbehaltlich der competenamæssigen Einschreitung der Staatsanwælte oder der Ortspolizei;

8) in sehr dringenden Fællen den Schullehrer von seinen Dienstverrichtungen zu suspendiren, unter der ausdrücklichen Verpflichtung jedoch, binnen 24 Stunden der Beziks-oder Kreisschulinspection von dieser Suspension, so wie von den bestimmenden Beweggründen Nachricht zu geben;

9) das œrtliche Unterrichts-Stiftungsvermœgen nach den næheren Bestimmungen des Gemeindegesetzes zu verwalten;

10) jeden Monat wenigstens ein Mahl die Schule zu visitiren, und über die wahrgenommenen Gebrechen, über die etwaigen Bedürfnisse der Schule, so wie über die nothwendigen Verbesserungen an den zustændigen Eparchen Bericht zu erstatten.

II. Kreis-und Bezirks-Schulinspectionen.

Art. 38.

Am Sitze des Nomarchen ist eine Kreis-Schulinspection, und am Sitze eines jeden Eparchen eine Bezirks-Schulinspection zu bilden.

Art. 39.

Die Kreis-Schulinspection besteht aus dem Nomarchen als Præsident, dann aus dem Bezirksgerichtspræsidenten und Staatsprokurator am Sitze der Nomarchie, ferner aus einem in der Nomarchie angestellten und von dem Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens zu bezeichnenden hœheren oder niederern Geistlichen, sodann aus einem vom Staatsministerium des Kirchen und Schulwesens zu bezeichnenden Gymnasial-oder Universitæts-Professor, wenn am Sitze des Nomarchen entweder ein Gymnasium oder eine Universitæt besteht, und aus 2—4 von dem Kreisrathe zu ernennenden Kreisbürgern.

Im Falle des Daseyns einer oder mehrerer gemischten Gemeinden gelten auch hier die Bestimmungen des Art 36. Nur die dort vorgeschriebene Bezeichnung eines Geistlichen hat durch das eben genannte Staatsministerium zu geschehen.

Art. 40.

Die Bezirks Schulinspection besteht aus dem Eparchen als Præsident, aus dem Friedensrichter am Sitze der Eparchie, aus einem von dem Nomarchen zu bezeichnenden Geistlichen des Bezirkes, aus einem von dem Nomarchen zu bezeichnenden Lehrer der hellenischen Schule, wenn eine solche in der Eparchie besteht, und aus 2—4 von dem Bezirksrathe zu ernennenden Bezirksbürgern.

Auch bei solchen Bezirksschulinspectionen gelten die Bestimmungen des Art. 36.

Καὶ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς ταύτας ἐφαρμόζονται τὰ εἰς τὸ 36 ἄρθρ. ρηθέντα.

Αρθρ. 41.

Αἱ ἐπιθεωρητικαὶ ἐπιτροπαὶ τῶν κατὰ νομοὺς ἢ ἐπαρχίας σχολειων ἔχουσι τὸ δικαίωμα καὶ τὸ χρέος 'να ἐπιτηρῶσιν ὅλας τὰς ἐπιθεωρητικὰς ἐπιτροπὰς τῶν ἐπιτοπίων σχολείων καὶ τὰ κατα τὸν νομὸν ἢ τὴν ἐπαρχίαν 'των δημοτικα σχολεῖα.

Ἰδιαίτερα καθήκοντα αὐτῶν εἶνε τὰ ἑξῆς:

1) 'Να ἐπιθεωρῶσι τοὐλάχιστον ἅπαξ καθ' ἑξαμηνίαν δι' ἑνὸς ἀπεσταλμένου μέλους 'των ὅλα τὰ δημοτικὰ σχολεῖα και τὰς ἐπιθεωρητικὰς ἐπιτροπὰς τῶν ἐπιτοπίων σχολείων, 'να ἐξετάζουν τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 37 μνημονευόμενα, καὶ 'να ἐπιφέρουν τὴν ἀπαιτουμένην θεραπείαν·

2) 'Να ἐπιβάλλουν ἐπανορθωτικὰς ποινὰς εἰς διδασκάλους, τοὺς ὁποίους ἤθελον κρίνει ἔχοντας κακὴν διαγωγὴν καὶ κακα ἤθη, ἢ μὴ ἐπιμελουμένους, ἢ τοὺς ὁποίους ἄλλοι διδασκαλοι νομῶν ἢ ἐπαρχιῶν ἤθελον κατηγορήσει ὡς τοιουτους·

3) Εἰς τὴν εἰς τὸ ἄρθρ. 37 ἀριθ. 8 ἐκτεθεῖσαν περίπτωσιν, ἢ 'να ἐπικυρώνουν, ἢ 'να ἀκυρόνουν, ἢ καὶ 'να ἐπαυξάνουν τὴν ποινὴν τῆς παυσεως ἐντὸς 24 ὡρῶν, ἀφ ἧς ἡμέρας λάβωσι τὴν περὶ αὐτῆς εἴδησιν.

Αρθρ. 42.

Αἱ ἐπιβλητέαι ἐπανορθωτικαὶ ποιναὶ εἶνε αἱ ἑξῆς:

1) Ἐπίπληξις,

2) Πρόστιμον 1-20 Δρ.,

3) Παῦσις τῶν χρεῶν διὰ 8 ἡμέρας ἕως ἓξ μῆνας, μετὰ ἢ ἄνευ ἀφαιρέσεως τοῦ μισθου.

Περὶ ἑκάστης ἐπανορθωτικῆς ποινῆς θέλει γίνεσθαι πρᾶξις ἔγγραφος, τὴν ὁποίαν θέλουν ὑπογραφει ὅλα τὰ μέλη τῆς ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς.

Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς παύσεως τοῦ διδασκάλου θέλει λαμβάνει τὴν θέσιν 'του ὑποδιδάσκαλος, πληρωνόμενος ἀπὸ αὐτόν.

Ἔκκλησις τῆς ἐπανορθωτικῆς ποινῆς 'δὲν γίνεται· θέλει δὲ κοινοποιεῖται αὕτη ὅσον τάχος εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαςικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Αρθρ. 43.

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἐργασιῶν των, κυρίως δὲ περὶ τῶν ἐλλείψεων, ὅσας παρετήρησαν εἰς τὰς πρὸς ἐπιθεώρησιν περιοδείας, περὶ ἀναγκαίων ἐμψυχώσεων ἢ διορθώσεων, περὶ ἐπιβληθεισῶν ποινῶν, καὶ γενικῶς περὶ τῆς καταστάσεως τῶν ἐντὸς τῆς ἐπαρχιας ἢ τοῦ νομοῦ σχολείων, θέλουν ἀναφέρει καθ' ἑξαμηνίαν.

Ἡ ἀναφορὰ τῆς ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας σχολείων διευθύνεται πρὸς τὸν Νομάρχην· ἡ δὲ τῆς τῶν σχολειων τῶν κατὰ νομοὺς, πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαςικῶν κτλ. Γραμ. τῆς Ἐπικρατειας.

Αρθρ. 44.

Διὰ τὰς περιοδείας τῶν ἐπιτροπῶν, ἢ τῶν παρ αὐτῶν ἀποστελλομένων ἐπιτρόπων, καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἀναγκαῖα ἔξοδα τῶν κατὰ νομοὺς καὶ ἐπαρχίας σχολείων, θέλουν ἐξαιρέσει τὰ νομαρχιακὰ καὶ ἐπαρχιακὰ Συμβούλια ἰδιαιτέραν ὡρισμένην τινὰ ποσότητα ὡς κεφάλαιον.

Γ'. Γενικοὶ ὅροι.

Περὶ ὅλων τῶν ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν τῶν σχολείων.

Αρθρ. 45.

Ὁ διορισμὸς, ἢ, ὅταν ἦνε ἀναγκαῖον, ἡ ἐγκατάστασις (bezeichnung) τῶν μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐπιτοπίων ἢ τῶν κατ ἐπαρχίαν ἢ κατὰ νομὸν σχολείων γίνεται μόνον δι' ἓν ἔτος πάντοτε.

Τὰ αὐτὰ μέλη δύνανται καὶ διὰ τὸ ἑπόμενον ἔτος 'να διορισθωσιν ἢ 'να ἐγκατασταθῶσιν ἐκ νέου.

Art. 41.

Die Bezirks-und Kreisschulinspectionen sind berechtigt und verpflichtet, die Oberaufsicht uber sæmmtliche Lokalschulinspectionen und die Volksschulen ihres Bezirkes und Kreises zu führen.

Insbesondere liegt ihnen ob:

1) sæmmtliche Volksschulen und Lokalschulinspectionen durch einen aus ihrer Mitte abgeordneten Commissær alle 6 Monate wenigstens ein Mahl zu visitiren, die im Art. 37 erwæhnten Punkte zu prüfen, und die nothwendig befundene Abhülfe zu veranlassen;

2) von Amtswegen, oder auf Anzeige einer Lokalschulinspection, oder eines Kreis-oder Bezirks-Schullehrers, oder des Oberschulinspectors, wegen schlechten Betragens, wegen Unsittlichkeit, Unfleiss oder Nachlæssigkeit der Schullehrer Disciplinarstrafen gegen dieselben zu verhængen;

3) im Falle des Art. 37 N° 8, binnen 24 Stunden vom Tage der erhaltenen Nachricht die von der Lokalschulinspection erkannte Suspension entweder zu bestætigen, oder aufzuheben, oder nach Umstænden sogar zu verschærfen.

Art. 42.

Die zu verhængenden Disciplinarstrafen sind:

1) Verweis;

2) Geldbusse von einem bis zu 20 Drachmen;

3) Suspension von seinen Dienstverrichtungen von 8 Tagen bis zu 6 Monaten, mit oder ohne Gehaltsentziehung.

Ueber jede Disciplinarverfügung ist eine Urkunde abzufassen und diese von sæmmtlichen anwesenden Inspectionsmitgliedern zu unterzeichnen.

Wæhrend der Suspension soll auf Kosten des suspendirten Lehrers ein Unterlehrer bestellt werden.

Von der Disciplinarverfügung findet keine Berufung statt. Dennoch ist davon alsbald Anzeige beim Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens zu machen.

Art. 43.

Ueber das Resultat ihrer Amtsthætigkeit, insbesondere über die auf Visitationsreisen wahrgenommenen Gebrechen, über etwa nothwendige Aufmunterungen oder Verbesserungen, über ausgesprochene Disciplinarstrafen, über die Lage der Volksschulen ihres Bezirkes oder Kreises überhaupt, soll alle 6 Monate berichtet werden.

Der Bericht der Bezirks-Schulinspection geht an den Nomarchen, die Kreis Schulinspection aber hat ihren Bericht direct an das Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens zu erstatten.

Art. 44.

Zum Zweck der Inspectionsreisen der Kreis- und Bezirks Schulinspectionen, oder der von ihnen abgesendeten Commissarien, dann zur Bestreitung der übrigen auf das Kreis-oder Bezirks-Schulwesen zu verwendenden Ausgaben, ist von dem Kreis und Bezirksrath ein besonderer Schulfond zu bilden.

III. Allgemeine Bestimmungen über sæmmtliche Schulinspectionen.

Art. 45.

Die Ernennung, und, in den Fællen, in welchen eine solche nothwendig ist, die Bezeichnung der Mitglieder einer Lokal-, einer Bezirks-oder einer Kreis-Schulinspection geschieht immer nur auf ein Jahr.

Dieselben Mitglieder kœnnen aber auch für das folgende Jahr wieder ernannt, oder bezeichnungsweise bezeichnet werden.

Ὁ αὐτὸς εἰμπορεῖ νὰ ἦνε ἐνταυτῷ μέλος ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπαρχίαν καὶ τῶν κατὰ τὸν νομὸν σχολείων.

Ο μέλος ὢν ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν ἐπιτοπίων σχολείων δὲν δυναται νὰ ἦνε ἐνταυτῷ καὶ μέλος τῆς ἐπὶ τῶν κατὰ νομὸν ἢ των κατ' ἐπαρχίαν, καὶ ἐπομένως ὅσις ἐπιφορτισθῇ καὶ τὰς δύο ταύτας ὑπηρεσίας, θέλει ἐκλέγει μεταξὺ τῶν δυο· ἂν δὲ ἐντὸς 24 ὡρῶν, ἀφοῦ λάβοι τὴν περὶ τούτου πρόσκλησιν, δὲν ἀποφασίσῃ, θέλουν τοῦ ἀφαιρεῖσθαι ἀμφότεραι.

Αρθρ. 46.

Ἑκάστη ἐπιθεωρητικὴ ἐπιτροπὴ ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέγῃ ἐκ τῶν μελῶν της ἕνα ἀντιπρόεδρον καὶ ἕνα γραμματέα.

Ο ἀντιπρόεδρος ἐκτελεῖ τὰ τοῦ Προέδρου, ἀπόντος αὐτοῦ.

Ὁ γραμματεὺς γράφει, ὁσάκις τὸ καλῇ ἡ χρεία, κρατεῖ τὰ πρωτόκολλα, καὶ διατηρεῖ τα διάφορα ἔγγραφα.

Κἀνὲν μέλος τοιαύτης ἐπιτροπῆς δὲν λαμβάνει μισθόν.

Αρθρ. 47.

Αἱ ἐπιτροπαὶ χρεωσοῦν νὰ συνέρχωνται ἅπαξ τοῦ μηνός· δύνανται δὲ νὰ συγκληθώσι καὶ συχνότερα, εἴτε παρὰ τοῦ Προέδρου ἀμέσως, εἴτε κατ' αἴτησιν ἀπεσταλμένου τινὸς τῆ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Επικρατείας.

Εἰς τὴν δευτέραν ταύτην περίπτωσιν παρευρίσκεται ὁ ἀπεσταλμένος εἰς τὴν συνελευσιν, ἀλλὰ δὲν ἔχει ψῆφον ἀποφασιστικὴν (decisive).

Αρθρ. 48.

Διὰ νὰ ἔχῃ ἀπόφασίς τις κῦρος, ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τριῶν μελῶν τοὐλάχιστον, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Προέδρου.

Εἰς τὰς δινφιλονεικήσεις ἀποφασίζει ἡ πλειοψηφία, εἰς δὲ διχοψηφίαν ἡ ψῆφος τοῦ Προέδρου.

Ο Πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐκτέλεσιν· ἀλλ' εἰς τοιαύτην περίπτωσιν χρεωστεῖ ν' ἀναφερθῇ ἀμέσως εἰς τὸν ἀνώτερόν του (ἄρθρ. 57 καὶ 43), καὶ νὰ ζητήσῃ ὁδηγίας.

Περὶ ἑκάστης συνελεύσεως θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον, περιέχον τὴν ὑπόθεσιν τῆς διαφιλονεικήσεως συντόμως καὶ τὴν ἀπόφασιν.

Τὰ πρωτόκολλα θέλουν ὑπογράφεσθαι ὑφ' ὅλων τῶν παρόντων μελῶν, εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθρ. 47, καὶ ὑπὸ τοῦ παρόντος ἀπεσταλμένου, αἱ δὲ ἀναφοραὶ, ὑπὸ μόνου τοῦ Προέδρου καὶ Γραμματέως.

Αρθρ. 49.

Τὰ μέλη ἑκάστης ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς, πρὶν ἀναλάβωσι τὰ χρέη των, θέλουν δίδει τὸν ἀκόλουθον ὅρκον τῆς ὑπηρεσίας.

« Ὀμνύω πίστιν εἰς τὸν Βασιλέα, ὑποταγὴν εἰς τοὺς » νόμους, καὶ ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν ὅλων τῶν ὡς ἐκ τῆς ἐμ» πιστευθείσης μοι ἐπιτροπείας ἐπιβαλλομένων μοι καθη» κόντων. »

Ὁ ὅρκος οὗτος θέλει δίδεσθαι ἀπὸ μὲν τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ἐπιτοπίων σχολείων ἐνώπιον τῶν Δημάρχων, ἀπὸ τὰ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας σχολείων ἐνώπιον τοῦ Ἐπάρχου, καὶ ἀπὸ τὰ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν κατὰ τοὺς νομοὺς σχολείων ἐνώπιον τοῦ Νομάρχου.

Περὶ τῆς ὁρκοδοσίας θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον καὶ κρατεῖσθαι εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Νομάρχου.

Αρθρ. 50.

Τὰ μέλη τῆς μὲν τῶν κατὰ νομοὺς σχολείων ἐπιθεωρητικῆς ἐπιτροπῆς θέλουν δίδει εἰς τὸ τέλος παντὸς ἔτους, πρὶν καταθέσωσι τὸ ὑπούργημά των, λόγον περὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ εἰς τὸ νομαρχιακὸν Συμβούλιον· τῆς δὲ τῶν

Auch kann dasselbe Individuum zu gleicher Zeit Mitglied einer Bezirks-und Kreis-Schulinspection seyn.

Die Stelle eines Mitgliedes einer Lokal-Schulinspection ist aber unvertræglich mit der einer Bezirks-oder Kreis-Schulinspection. Daher hat dasselbe zwischen beiden zu wæhlen, wenn ihm zwei solcher Stellen übertragen worden sind Und es sollen ihm beide Stellen entzogen werden, wenn es sich nicht binnen 24 Stunden nach geschehener Aufforderung darüber erklært.

Art. 46.

Jede Schulinspection ist berechtigt, sich aus ihrer eigenen Mitte einen Vicepræsidenten und einen Secretær zu wæhlen Der Vicepræsident hat den Vorstand im Verhinderungsfalle zu vertreten.

Der Secretær soll alle Schreibereien besorgen, und die Protocolle nebst den übrigen Urkunden bewahren.

Kein Mitglied einer solchen Inspection hat Anspruch auf Gehalt.

Art. 47.

Die Schulinspectionen haben sich jeden Monat ein Mahl zu versammeln.

Sie kœnnen jedoch in dringenden Fællen noch œfter versammelt werden, entweder von dem Vorstande von Amtswegen, oder auf Begehren eines von dem Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens abgeordneten Commissærs.

Im letzten Falle hat der Commissær der Berathung beizuwohnen, ohne jedoch eine entscheidende Stimme zu haben.

Art. 48.

Zur Gültigkeit eines Beschlusses gehœrt die Anwesenheit von wenigstens drei Mitgliedern, den Vorstand mit eingerechnet.

Bei Berathungen entscheidet die Mehrheit der Stimmen. Bei Stimmen-Gleichheit hat der Vorstand eine entscheidende Stimme.

Der Præsident ist berechtigt, die Execution zu sistiren. In diesem Falle soll er jedoch bei seinem Oberen (Art. 37 und 43) auf der Stelle die Anzeige machen, und um Verhaltungsbefehle bitten.

Ueber alle Berathungen ist ein Protocoll abzufassen, und darin der Inhalt der Verhandlung nebst den gefassten Beschlüssen kurz anzugeben.

Die Protocolle sind von allen anwesenden Mitgliedern, im Falle des vorhergehenden Art 47 auch von dem anwesenden Commissær zu unterzeichnen, die Berichte aber nur von dem Vorstande und Secretær allein.

Art. 49.

Vor dem Eintritte in ihr Amt haben die neu ernannten oder bezeichneten Mitglieder einer Schulinspection folgenden Diensteid zu schwœren:

" Ich schwœre Treue dem Kœnige, Gehorsam den Gesetzen „ und pünktliche Erfüllung aller mit der mir anvertrauten Inspec„ tion übernommenen Pflichten. „

Dieser Eid ist von Seiten der Mitglieder der Lokal-Schulinspection in die Hænde des Bürgermeisters, von Seiten der Mitglieder der Bezirks-Schulinspection in die Hænde des Eparchen, und von Seiten der Kreis-Schulinspection in die Hænde des Nomarchen abzulegen.

Ueber die geschehene Eidesleistung ist ein Protocoll abzufassen, und dieses im Archive des Nomarchen zu hinterlegen.

Art. 50.

Die Mitglieder einer jeden Schulinspection haben jedes Jahr, ehe sie ihr Amt niederlegen, über ihre Amtsführung Rechenschaft abzulegen, die Kreis-Schulinspection dem Kreisrathe, die Bezirks-

κατ' ἐπαρχίαν εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν, καὶ τῆς τῶν ἐπιτοπίων εἰς τὸ δημοτικόν.

Κεφάλ. Δ'.

Περὶ τῆς ἀπὸ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ὑπερτάτης ἐποπτείας.

Ἀρθρ. 51.

Ἡ ὑπερτάτη ἐποπτεία ἐφ' ὅλων τῶν ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν τῶν διδασκάλων καὶ τῶν σχολείων γενικῶς ἀνατόκειται εἰς τὸν ἁρμόδιον Ἔπαρχον καὶ Νομάρχην, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἀρθρ. 52.

Ὁ Ἔπαρχος χρεωσεῖ ἰδίως καθ' ἑξαμηνίαν, ὁ δὲ Νομάρχης κατ' ἔτος ἕνα ἐπισκέπτεται ἄποξ ὅλα τὰ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν, ἢ τὸν νομὸν τοῦ δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ ἕνα ἀναφέρῃ περὶ τῆς καταστάσεως αὐτῶν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας.

Ἄρθρ. 53.

Εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν τῆς Ἐπικρατείας ἐναπόκειται ἡ ὑπερτάτη διεύθυνσις τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Ἡ Γραμματεία αὕτη εἰμπορεῖ, παρεκτὸς τούτου,

1) Να θεωρῇ τὰ εἰς το ἄρθ. 50 εἰρημένα ἔγγραφα τοῦ διδομένου λόγου παρὰ τῶν παραιτουμένων μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν, καὶ ἕνα ἐνεργῇ τὰ δέοντα·

2) Κατὰ πρότασιν τοῦ Νομάρχου, ἢ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων, ἕνα διαλύῃ ἑκάστην ἐπιτροπὴν τῶν ἐπιτοπίων ἢ τῶν κατ' ἐπαρχίαν ἢ τῶν κατὰ νομὸν σχολείων, καὶ ἕνα διατάττῃ τα πρὸς νεαν ἐκλογὴν κατὰ τοὺς ἀπαιτουμένους νομίμους τύπους·

3) Εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθ. 41 ἀριθ. 2, ἕνα ἐπιβάλῃ ποινὰς ἐπανορθωτικὰς εἰς τοὺς διδασκάλους τῶν δημοτικῶν σχολείων.

Ἄρθρ. 54.

Αἱ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἐπιβλητέαι ἐπανορθωτικαὶ ποιναὶ εἶνε αἱ εἰς τὸ ἄρθ. 42 ῥηθεῖσαι.

Δυναται καὶ ἕνα παύσῃ διδάσκαλον, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἄρθ. 41 ἀριθ. 2.

Ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 12 ἐπιφέρει αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν τὴν παυσιν.

Περὶ ἑκάστης ἐπανορθωτικῆς ποινῆς θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον, ὑπογραφόμενον ὄχι μονον ἀπὸ τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κ.λ. Γραμματεα, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τον ἁρμοδιον Σύμβουλον ἢ ὑπουργικὸν Γραμματέα.

Ἄρθρ. 55.

Ἡ περὶ ποινῆς ἀπόφασις τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας ἔχει το κῦρός της, εἴτε ἀπεφάσισαν αἱ ἐπιτροπαι τῶν κατ' ἐπαρχίας ἢ κατα νομους σχολείων, εἴτε μή.

Εἰς τὴν πρώτην περίστασιν δύναται ἡ Γραμματεία ἕνα ἐπαυξήσῃ, ἕνα ἐλαττώσῃ, ἢ ἕνα ἀκυρώσῃ τὴν παρὰ τῆς ἐπιτροπῆς ἐπιβληθεῖσαν ποινην, ἢ. να ἐπιβαλῃ ποινὴν εις τὸν παρα τῆς ἐπιτροπης ἀφεθέντα.

Κεφαλ. Ε.

Περὶ ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν.

Ἄρθρ. 56.

Μετὰ πᾶσαν ἑξαμηνίαν καθυποβάλλεται ἡ σπουδάζουσα νεολαία εἰς ἐξέτασιν, καὶ διορίζεται ἐπὶ τούτῳ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἐπιτροπὴ ἐξεταστικὴ, καὶ προγράφεται ὁ καιρος καὶ ὁ τόπος αὐτῆς.

Ἡ ἐξέτασις εἶνε δημοσία καὶ οὐδεὶς ἀποκλείεται τῆς εἰς αὐτὴν εἰσόδου.

Schulinspection dem Bezirksrathe, und die Lokalschulinspection dem Gemeinderathe.

VIERTES CAPITEL.

Von der Oberaufsicht der Staatsregierung.

Art. 51.

Die Oberaufsicht über sæmmtliche Schulinspectionen, über die Schullehrer und über das Schulwesen überhaupt, steht dem zustændigen Eparchen und Nomarchen, so wie dem Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens zu.

Art. 52.

Der Eparch insbesondere soll alle 6 Monate wenigstens ein Mahl, der Nomarch aber jedes Jahr ein Mahl sæmmtliche Volksschulen seines Bezirkes oder Kreises inspecieren, und über den Befund an das Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens Bericht erstatten.

Art. 53.

Das Staatsmininsterium des Kirchen und Schulwesens hat die oberste Leitung des Volksschulwesens.

Dasselbe ist insbesondere berechtigt:

1) von den in Art. 50 erwæhnten Rechenschaftsberichten und Rechenschaftsakten Einsicht zu nehmen, und das Geeignete darüber zu verfügen;

2) auf den Bericht des Nomarchen oder des Oberschulinspectors jede Lokal Bezirks-oder Kreis-Schulinspection aufzulœsen, und die Bildung einer neuen in den gesetzlichen Formen zu verfügen;

3) im Falle des Art. 41 N° 2 Disciplinarstrafen gegen Volksschullehrer zu verfügen.

Art. 54.

Die von dem Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens zu verfügenden Disciplinarstrafen sind die im Art. 42 genannten.

Ausserdem ist dasselbe auch noch berechtigt, jedoch blos in Falle des Art. 41 N° 2, die Entlassung eines Lehrers aus dem Schuldienste zu verfügen.

Im Falle des Art 12 tritt die Entlassung schon von Rechtswegen ein.

Ueber jede Disciplinarverfügung ist eine Urkunde abzufassen, und dieselbe ausser dem Staatssecretær des Kirchen-und Schulwesens auch noch von dem referirenden Ministerialrathe oder Ministerialsecretær zu unterzeichnen.

Art. 55.

Die Disciplinargewalt des Staatsministeriums des Kirchen-und Schulwesens ist begründet, einerlei, ob die Kreis-oder Bezirks-Schulinspectionen schon disciplinirt haben oder nicht.

Im ersten Falle kann das Staatsministerium die bereits verfügte Disciplinarstrafe verschærfen, mildern oder ganz erlassen, oder auch im Falle der Freisprechung eine Strafe verhængen.

FUENFTES CAPITEL.

Von der Prüfung der Schuljugend.

Art 56.

Am Ende eines jeden Semesters soll die Schuljugend einer Prüfung unterworfen und zu dem Ende durch das Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens eine Prüfungscommission angeordnet, und Zeit-und Ort zu deren Vornahme durch œffentliche Ausschreibungen bestimmt werden.

Die Prüfung ist œffentlich, und von dem Zutritte Niemand ausgeschlossen.

Ἄρθρ. 57.

Περὶ τῆς γενομένης ἐξετάσεως θέλει γίνεσθαι ἀναφορὰ εἰς τὴν ῥηθεῖσαν γραμματείαν. Εἰς τὰς ἀναφορὰς ταύτας πρέπει ’να σημειοῦνται ὀνομαστὶ οἱ ἀριστεύσαντες μαθηταὶ δὶ ἐπιμελείας καὶ εὐφυΐας, καὶ, χηρευσάσης ἀνεξόδου θέσεως ἢ θέσεως ὑποτρόφου, ’να προτιμῶνται ὑπὲρ πάντα ἄλλον.

Κεφάλ. Ϛ΄.

Περὶ σχολείων κοράσιων.

Ἄρθρ. 58.

Τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων, ὅπου τοῦτο εἶνε δυνατὸν, πρέπει ’να ἦνε χωριστὰ ἀπὸ τὰ τῶν παίδων, ’να πραίτ̃ανται δὲ αὐτῶν διδασκάλισσαι.

Εἰς τὰ σχολεῖα τῶν κορασίων ἐφαρμίζονται τὰ ῥηθέντα εἰς τοὺς παραγράφους 1-3 καὶ 6-57, καθ’ ὅσον εἶνε ἐνεργητέα. Αἱ ἐξετάσεις τῶν διδασκαλισσῶν ’δὲν γίνονται (ὡς εἰς τὸ ἄρθ. 14) δημοσίως, καὶ εἰς τὰς κατὰ τὸ 56 ἄρθρον ἐξετάσεις τῶν μαθητριῶν εἰσάγονται μόνον οἱ γονεῖς, καὶ πλησιέστεροι συγγενεῖς αὐτ̃ν.

ΤΡΙΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ τῶν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως διατηρουμένων δημοτικῶν σχολείων.

Ἄρθρ. 59.

Ἡ Κυβέρνησις ἐπιφυλάττει εἰς ἑαυτὴν τὸ δικαίωμα τῆς ἀπὸ τοῦ γενικοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου συγχάσεως καὶ διατηρήσεως καὶ ἄλλων σχολείων δημοτικῶν εἰς ὅσους δήμους κρίνοι ἀναγκαῖον, ἢ εἰς τοιούτους, ὅτου διὰ πτωχείαν ’δὲν δύνανται να συστήσωσι καὶ διατηρήσωσιν ἰδιαίτερον δημοτικὸν σχολεῖον.

Καὶ εἰς αὐτὰ τὰ σχολεῖα ἐφαρμόζονται τὰ εἰς τὰ ἄρθρ. 8-17, 17-57 περὶ ἐφορείας, πειθαρχίας, ἐξετάσεων κτλ. ῥηθέντα.

Ἡ Κυβέρνησις δύναται ’να δίδῃ ἀπὸ τὸ ῥηθὲν ταμεῖον καὶ βοηθείας εἰς ὁπωσδήποτε δῆμον.

ΤΕΤΑΡΤΟΝ ΤΜΗΜΑ.

Περὶ ἰδιαιτέρων ὑπὸ ἰδιωτῶν συντηρουμένων δημοτικῶν σχολείων καὶ παιδοτροφείων, καὶ περὶ διδασκάλων.

Ἄρθρ. 60.

Καὶ ἰδιῶται ἔχουν δικαίωμα ’να συνιστῶσιν, εἴτε μόνοι, εἴτε καὶ μετ’ ἄλλων, δὶ ἰδίων ἐξόδων σχολεῖον, ἢ παιδοτροφεῖον, ἢ ἄλλο τι διδακτήριον.

Πρὸς τοῦτο ὅμως θέλουν ζητεῖ τὴν ἄδειαν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Ἡ ἄδεια αὐτὴ θέλει δίδεσθαι πάντοτε, ὁσάκις, κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ Νομάρχου, ’δὲν ὑπάρχει τι το κωλύον ὡς πρὸς τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν ἠθικότητα τοῦ συνιστῶντος ἢ τῶν συνιζώντων τὸ κατάστημα, καὶ ὁσάκις δὶ ἀποδεικτικῶν καταφαίνεται ὅτι ὑπάρχουν τὰ πρὸς συστασιν καὶ διατήρησιν αὐτοῦ μέσα.

Ἄρθρ. 61.

Καὶ εἰς τὰ ἰδιαίτερα σχολεῖα θέλουν διδάσκει μόνοι διδάσκαλοι ἐξεταθέντες ἐκ τῶν κατὰ τὰ ἄρθρ. 13 καὶ 14 εἰς τοὺς καταλόγους σημειωμένων ὑποψηφίων καὶ τῶν μὴ κωλυομένων ἀπὸ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθ. 12 ’ν’ ἀναδεχθῶσι διδασκαλικὴν θέσιν.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν κατ’ οἶκους ἰδιαιτέρων διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν.

Ἄρθρ. 62.

Ὁ ἄνευ ἀδείας τῆς ῥηθείσης Γραμματείας ἀνεγείρων ἢ διατηρῶν ἰδιαίτερον σχολεῖον ἢ παιδοτροφεῖον, ἢ παραβαίνων τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 61 ὁριζόμενα, παιδεύεται κατὰ τὸ ἄρθρ. 532 τοῦ Ποινικοῦ Νόμου.

Ἄρθρ. 63.

Τὰ ἰδιαίτερα σχολεῖα ἢ παιδοτροφεῖα, καὶ οἱ ἰδιαίτεροι διδάσκαλοι ὑπόκεινται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπερτάτην ἐποπτείαν

Art. 57.

Ueber das Resultat der stattgehabten Prüfung ist dem genannten Staatsministerium Bericht zu erstatten.

In diesem Berichte sollen die durch Talent und Fleiss ausgezeichneten Schüler mit ihrem Namen genannt, und bei Verleihung von erledigten Stipendien oder Freiplætzen in Erziehungsanstalten vor allen Anderen berücksichtigt werden.

SECHTES CAPITEL.

Von Mædchenschulen.

Art. 58.

Wo es mœglich ist, sollen Knaben- und Mædchenschulen getrennt, und neben den Knabenschulen eigene Schulen für Mædchen errichtet werden.

Ihnen sind, so weit es thunlich ist, Schullehrerinnen vorzusetzen.

Von solchen Mædchenschulen gelten die Bestimmungen der Art. 1 bis 3, 6 bis 57, in so weit sie anwendbar sind. Insbesondere sollen die Prüfungen der Schullehrerinnen gegen die Vorschrift des Art. 14 bei verschlossenen Thüren gehalten, und bei den in Art. 56 erwæhnten Prüfungen der Zœglinge blos ihre Aeltern und nœchsten Verwandten zugelassen werden.

DRITTER ABSCHNITT.

Von den Staatsschulen.

Art. 59.

Die Staatsregierung behalt sich vor, nach Bedürfniss noch neben den Gemeindeschulen, oder auch in solchen Gemeinden, welche zu arm sind, um aus eigenen Mitteln eine Volksschule errichten und unterhalten zu kœnnen, Volksschulen zu errichten und aus der allgemeinen für das Kirchen- und Schulwesen errichteten Kasse zu dotiren.

Auch von solchen Schulen gelten die Bestimmungen der Art. 8. bis 15, 17 bis 57 über Aufsicht, Disciplin, Prüfung u. dgl. mehr.

Auch behælt sich die Staatsregierung vor, einzelnen Gemeinden, aus der eben erwæhnten Kasse Dotationszuschüsse zu leisten.

VIERTER ABSCHNITT.

Von den Privatschulen, Privaterziehungsanstalten und Privatlehrern.

Art. 60.

Auch Privatpersonen sind berechtigt, einzeln oder in Verbindung mit mehreren, auf eigene Kosten eine Schule oder eine sonstige Erziehungs- oder Unterrichtsanstalt zu errichten.

Dazu bedürfen sie jedoch der Autorisation des Staatsministeriums des Kirchen- und Schulwesens.

Diese Autorisation soll, nach Vernehmung des zuständigen Nomarchen, wenn in Beziehung auf Fæhigkeit und Sittlichkeit des oder der Unternehmer nichts dagegen zu erinnern ist, und bei dem Nachweis der nœthigen Mittel zur Herstellung und Unterhaltung einer solchen Schule, nicht verweigert werden.

Art. 61.

Auch in Privatschulen oder Erziehungsanstalten darf der Unterricht nur von gehœrig geprüften Schullehrercandidaten ertheilt werden, deren Namen auf den in Art. 13 und 14 erwæhnten Listen eingetragen, und welche nicht nach Art. 12 zum Lehrerdienst überhaupt unfæhig sind.

Dasselbe gilt von Privatlehrern und Privatlehrerinnen, welche besondere Lehrstunden in den Hæusern geben.

Art. 62.

Wer ohne Autorisation des genannten Staatsministeriums eine Privatschule, oder eine andere Privaterziehungsanstalt errichtet oder unterhælt, oder den Vorschriften des vorigen Art. 61 zuwiderhandelt, soll nach Vorschrift des Strafgesetzbuches Art. 532 bestraft werden.

Art. 63.

Dergleichen Privatschulen, Erziehungsanstalten und Privatlehrer stehen unter derselben Oberaufsicht der Staatsregierung,

τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν διαφόρων ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν τῶν σχολείων, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ δημοτικὰ σχολεῖα, κατὰ τοὺς ἰδιαιτέρους ὅρους τῶν ἄρθρ. 34-55, καὶ χρεωστοῦν 'να ὑπόκεινται εἰς τὰς γενικὰς περὶ σχολείων διατάξεις καὶ ὁδηγίας.

Οἱ μαθηταὶ τοιούτων ἰδιαιτέρων καταςημάτων ὑπόκεινται ἐπίσης εἰς τὴν κατὰ τὰ ἄρθρ. 55 καὶ 57 ἀπαιτουμένην ἐξέτασιν.

Αρθρ. 64.

Δι' ἀπείθειαν ἰσχυρογνώμονα καὶ διαρκῆ πρὸς τὰς περὶ σχολείων διαταγὰς καὶ ὁδηγίας, ἢ πρὸς τὰς ἐπιθεωρητικὰς τῶν σχολείων ἐπιτροπὰς, ἢ τὰς εἰς τὰ ἄρθρ. 51-55 εἰρημένας Ἀρχὰς, δύναται ἡ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας κατὰ τὸ ἄρθρ. 60 δοθεῖσα ἄδεια ν' ἀκυρωθῇ καὶ τὸ κατάςημα 'να κλεισθῇ.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ.

Περὶ τοῦ διδασκαλείου καὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων.

Κεφάλ. Α.

Περὶ τοῦ διδασκαλείου ἐν γένει.

Αρθρ. 65.

Διὰ 'να κατορθωθῇ ἡ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀνέγερσις δημοτικῶν σχολείων εἰς ἕκαςον δῆμον, θέλει συςηθῇ εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Κυβερνήσεως ἓν διδασκαλεῖον ἢ διδασκαλοδιδακτήριον (Schullehrerseminarium).

Τὸ διδασκαλεῖον τοῦτο σύγκειται ἀπὸ ἕνα διευθυντὴν καὶ δύο καθηγητὰς (Professeurs) τοὐλάχιςον, ἐξ ὧν ὁ εἷς ἐξ ἅπαντος πρέπει 'να ἦνε ἱερωμένος.

Οἱ διδάσκαλοι διορίζονται κατὰ πρότασιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαςικῶν κτλ. Γραμματείας παρὰ τοῦ Βασιλέως, καὶ παρὰ τοῦ Βασιλέως μόνον δύνανται 'να λάβουν τὴν ἄφεσίν 'των.

Αρθρ. 66.

Σκοπὸς τοῦ διδασκαλείου εἶνε:

1) Ἵνα σχηματίζῃ ἱκανοὺς διδασκάλους καὶ διδασκαλίσσας·

2) Ἵνα ἐξετάζῃ τοὺς ὑποψηφίους διδασκάλους καὶ τὰς διδασκαλίσσας, καὶ 'να καταςρώνῃ τοὺς καταλόγους αὐτῶν, κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 13, 14 καὶ 58.

Ἐν ἐλλείψει τοῦ διευθυντοῦ λαμβάνει τὴν θέσιν 'του ὁ πρῶτος τῶν καθηγητῶν, καὶ, ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, ὁ διδάσκαλος τοῦ προτύπου σχολείου.

Εἰς τὰς ἐξετάσεις (ἄρθρ. 13, 14, 58 καὶ 79) ἀποφασίζει ἡ πλειοψηφία, ἡ δὲ ἀπόφασις 'δὲν ἐπιδέχεται ἀκύρωσιν.

Αρθρ. 67.

Πλησίον τοῦ διδασκαλείου θέλει συςηθῇ καὶ σχολεῖον πρότυπον, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἐν τῷ διδασκαλείῳ θέλουν γυμνάζεσθαι πρακτικῶς τὸ σχολαρχεῖν.

Τὸ δημοτικὸν τῆς πρωτευούσης σχολεῖον δύναται 'να χρησιμεύσῃ ὡς πρότυπον.

Διευθυντὴς τοῦ προτύπου σχολείου πρέπει 'να ἦνε πάντοτε εἷς ἐκ τῶν διδασκάλων τῆς ά τάξεως, διοριζόμενος ἀπὸ τὸν Βασιλέα, καὶ παρὰ τοῦ Βασιλέως μόνον λαμβάνων τὴν ἄφεσίν 'του.

Αρθρ. 68.

Ἂν ἦνε δυνατὸν 'να συντεθῇ τὸ διδασκαλεῖον μὲ ἓν σχολεῖον κορασίων, τότε τὸ σχολεῖον τοῦτο θέλει χρησιμεύει ἐπίσης ὡς πρότυπον, πρὸς γύμνασιν τῶν διδασκαλισσῶν.

Αρθρ. 69.

Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν καθηγη-

so wie der verschiedenen Schulinspectionen, wie die Volksschulen, nach den näheren Bestimmungen der Art. 34 bis 55, und müssen sich den allgemeinen Anordnungen und Instructionen über das Schulwesen unterwerfen.

Insbesondere sind die Zœglinge in solchen Privatschulen und Erziehungsanstalten auch der im 56 und 57 angeordneten Prüfung unterworfen.

Art. 64.

Bei fortgesetzter hartnæckiger Zuwiderhandlung gegen die Anordnungen und Instructionen über das Schulwesen, so wie der Schulinspectionen und der in Art. 51 bis 55 erwæhnten Staatsbehœrden, kann die nach Art. 60 ertheilte Erlaubniss vom Staatsministerium des Kirchen- und Schulwesens wieder zurückgenommen und die Anstalt geschlossen werden.

FUENFTER ABSCHNITT.

Von dem Schullehrerseminarium und dem Oberschulinspector.

ERSTES CAPITEL.

Von dem Seminarium überhaupt.

Art. 65.

Um die Errichtung von Volksschulen in jeder Gemeinde nach und nach mœglich zu machen, soll am Sitze der Staatsregierung ein Schullehrerseminarium errichtet werden.

Dasselbe besteht aus einem Director und wenigstens zwei Professoren, von denen wo mœglich einer geistlichen Standes seyn soll.

Sie werden auf Antrag des Staassministeriums des Kirchen und Schulwesens vom Kœnig ernannt, und kœnnen nur vom Kœnig wieder entlassen werden.

Art. 66.

Die Bestimmung des Schullehrerseminariums ist.

1) tüchtige Volksschullehrer und Schullehrerinnen zu bilden;

2) die Candidaten für Schullehrer- und Schullehrerinnen-Stellen zu prüfen, und die Candidatenlisten nach Vorschrift der Art. 13, 14 und 58 festzusetzen.

Im Verhinderungsfalle des Directors hat der erste Professor, bei Verhinderung eines Professors aber der Lehrer der Musterschule an dessen Stelle zu treten.

Bei vorzunehmenden Prüfungen (Art. 13, 14, 58 und 79) entscheidet die Mehrheit der Stimmen. Und ein Rechtsmittel gegen die Entscheidung findet nicht statt.

Art. 67.

An der Seite des Seminariums soll eine Musterschule errichtet werden, in welcher die Seminaristen im Schulhalten auch practisch zu bilden sind.

Die Volksschule am Sitze der Staats-Regierung kann zu dieser Musterschule erhoben werden.

In jedem Falle soll nur ein Schullehrer 1ter Classe zum Vorstande der Musterschule ernannt werden.

Dessen Ernennung geschieht durch den Kœnig. Desgleichen kann er nur vom Kœnig wieder entlassen werden.

Art. 63.

Kann das Seminarium mit einer Mædchenschule in Verbindung gesetzt werden, so soll sie gleichfalls zur Musterschule erhoben, und auf diese Weise für die Bildung von Schullehrerinnen gesorgt werden.

Art. 69.

Ueber die Amtsbefugnisse des Directors und der Professoren,

τῶν, περὶ τῆς σχέσεως τοῦ προτύπου σχολείου πρὸς τὸ διδασκαλεῖον, περὶ τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς παραδοχὴν τῶν ἐν αὐτῷ διδαχθησομένων, περὶ τῆς ἐσωτερικῆς τάξεως καὶ τοῦ λοιποῦ σχηματισμοῦ τοῦ διδασκαλείου, περὶ τῶν ἐν αὐτῷ παραδοτέων μαθημάτων, τοῦ τρόπου τῆς διδασκαλίας, καὶ περὶ τῶν παραδεκτέων διδακτικῶν βιβλίων, θέλουν συντεθῆ παρὰ τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας ἰδιαίτεραι ὁδηγίαι, αἱ ὁποῖαι θέλουν καθυποβληθῆ εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ Βασιλέως.

Κ ε φ ά λ. Β'.

Περὶ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν σχολείων.

Ἀρθρ. 70.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ διδασκαλείου εἶνε ἐνταυτῷ καὶ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι δημοτικῶν σχολείων, ἔχων ἑπομένως καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν γενικὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ὑπαγόμενος κατὰ τοῦτο εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν.

Ἀρθρ. 71.

Ὡς γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολείων,

1) Ἔχει τὴν γενικὴν ἐφορείαν ἐφ' ὅλων τῶν δημοτικῶν σχολείων· διὰ τοῦτο καὶ ἅπαξ κατ' ἔτος θέλει περιοδεύει πρὸς ἐπιθεώρησιν·

2) Ἔχει τὴν κατὰ τὸ ἄρθρ. 22 ἐπανορθωτικὴν ἰσχὺν, καὶ θέλει ἐνεργεῖ κατὰ συνέπειαν·

3) Ἐν περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 41 ἀριθ. 2, θέλει ἐξετάζει τὴν διαγωγὴν τῶν διδασκάλων καὶ ἀναφέρει περὶ αὐτῶν εἰς τὰς κατ' ἐπαρχίαν ἢ κατὰ νομὸν ἐπιθεωρητικὰς ἐπιτροπὰς, ἢ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν, διὰ 'να τιμωρῶνται, ἢ καὶ 'να ἀποπέμπωνται·

4) Οταν καὶ ὅπου παρατηρήσοι, κατὰ τὸ ἄρθρ. 37 καὶ 41, ἐλλείψεις, ἢ ἀνάγκας, ἢ χρείαν βελτιώσεως, 'ν' ἀναφέρῃ τὰ δέοντα εἰς τὰς κατ' ἐπαρχίαν ἢ κατὰ νομὸν ἐπιθεωρητικὰς ἐπιτροπὰς, ἢ κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν Γραμματείαν·

5) 'Να καθυποβάλλῃ εἰς δευτέραν ἐξέτασιν κατὰ τὰ ἄρθρ. 13, 14, 58 καὶ 66 ἕκαστον διδάσκαλον, εἴτε δημοσίας εἴτε ἰδιωτικῆς σχολῆς, ἢ καὶ οἰκοδιδάσκαλον, περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ ἀξιότητος τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν ἀμφιβολίαι.

Εἰς τὸν μὴ εὐδοκιμήσαντα εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην ἐφαρμόζονται οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 72.

Ἀρθρ. 72.

Ἐκτὸς τῆς εἰς τὸν ἀριθ. 5 τοῦ ἄρθρ. 71 ῥηθείσης περιπτώσεως, θέλουν καθυποβάλλεσθαι εἰς δευτέραν ἐξέτασιν δύο ἔτη μετὰ τὸν διορισμόν 'των καὶ οἱ διορισθέντες ἤδη δημοδιδάσκαλοι· οἱ δὲ διδάσκαλοι ἰδιωτικῶν καταστημάτων καὶ οἱ οἰκοδιδάσκαλοι, δύο ἔτη μετὰ τὴν πρώτην ἐξέτασίν 'των κατὰ τὰ ἄρθρ. 13, 14, 58, 61 καὶ 46. Εἰς αὐτὴν θέλουν ἐξετάζεσθαι αἱ πρόοδοί 'των καὶ ἡ προσκτηθεῖσα ἕξις 'των.

Ὁ εὐδοκιμήσας εἰς τὴν δευτέραν ταύτην ἐξέτασιν καταγράφεται ὁριστικῶς εἰς ἕνα τῶν εἰς τὰ ἄρθρ. 13 καὶ 14 εἰρημένων καταλόγων, καὶ, ἂν ἦνε ἤδη διωρισμένος, ἐπικυροῦται εἰς τὴν θέσιν 'του· ὑπόκειται δὲ τοὐντεῦθεν μόνον εἰς τὰς εἰς τὸ ἄρθρ. 71 ἀριθ. 3 ἀναφερομένας ἐκτάκτους ἐξετάσεις.

Εἰς τὸν μὴ εὐδοκιμήσαντα εἰς τὴν δευτέραν· ἐξέτασιν, μὴ προοδεύσαντα ἢ χρήζοντα ἔτι τελειοποιήσεως θέλουν ἐπιβληθῆ διὰ ῥητὸν χρόνον νέαι μελέται· ὁ δὲ ὀπισθοδρομήσας θέλει ἐπιστρέψει εἰς τὸ διδασκαλεῖον.

dann über das Verhæltniss der Musterschule zum Seminarium, über die Bedingungen der Aufnahme der Seminaristen, über die Disciplin umd sonstige Einrichtung des Seminariums, über den in demselben einzuhaltenden Lehrplan und Lehrkursus, so wie über die einzuführenden Lehrbücher, soll vom Staatsministerium des Kirchen - und Schulwesens eine Instruction entworfen und zur Kœniglichen Genehmigung vorgelegt werden.

ZWEITES CAPITEL.

Von dem Oberschulinspektor.

Art. 70.

Der Director des Schullehrerseminars ist zu gleicher Zeit Oberschulinspector, hat in dieser Eigenschaft die Oberaufsicht über sæmmtliche Volksschulen Griechenlands, und ist in dieser Beziehung dem Staatsministerium des Kirchen-und Schulwesens beigegeben.

Art. 71.

In seiner Eigenschaft als Oberschulinspector hat derselbe:

1) die Oberaufsicht über das ganze Volksschulwesen, und zu diesem Ende jedes Jahr wenigstens ein Mahl eine Inspectionsreise zu machen;

2) auf dieser Inspectionsreise die im Art. 22 erwæhnte Disciplinargewalt auszuüben;

3) im Falle des Art. 41 N° 2, das Benehmen der Schullehrer zu constatiren, uud dieselben entweder den Kreis- oder Bezirks-Schulinspectionen, oder direct dem Staatsministerium des Kirchen - und Schulwesens zur Disciplinirung, oder selbst zur Entlassung anzuzeigen;

4) im Falle der nach Art. 37 und 41 wahrgenommenen Gebrechen, oder Bedürfnisse, oder der nothwendigen Verbesserungen das Geeignete bei den Bezirks - oder Kreis - Schulinspectionen, oder direct beim genannten Staatsministerium zu veranlassen;

5) jeden Volksschullehrer, Lehrer in einer Privaterziehungsanstalt, oder Privatlehrer, über dessen Fæhigkeit und Tüchtigkeit sich Zweifel erheben, einer neuen Prüfung, nach den næheren Bestimmungen der Art. 13, 14, 58 und 66 zu unterwerfen.

Wer diese neue Prüfung nicht gehœrig bestehet, ist nach den für diesen Fall gegebenen Bestimmungen des Art. 72 zu behandeln.

Art. 72.

Ausser dem Falle des vorigen Art. 71 N° 5 sollen bereits angestellte Schullehrer 2 Jahre nach ihrer Anstellung, und Lehrer in Privaterziehungsanstalten, so wie Privatlehrer 2 Jahre nach ihrer in Gemæssheit der Art. 13, 14, 58, 61 und 66 zu bestehenden ersten Prüfung, einem neuen Examen über die gemachten Fortschritte und erworbenen practischen Fertigkeiten unterworfen werden.

Wer diese zweite Prüfung besteht, ist nun definitiv auf eine der drei im Art. 13 und 14 erwæhnten Listen zu setzen, und, wenn er schon angestellt ist, in seinem Amte zu bestætigen, von diesem Momente an aber noch den nach Art. 71 N° 5. anzuordnenden ausserordentlichen Prüfungen zu unterwerfen.

Wer dagegen diese zweite Prüfung nicht gehœrig besteht, in seiner Bildung nicht fortgeschritten ist oder wenigstens noch der Nachhülfe bedarf, dem sollen unter Anberæumung eines bestimmten Termines besondere Nachstudien auferlegt werden, wenn er in seiner Bildung zurückgegangen seyn sollte.

Εἰς τὴν ἐσχάτην ταύτην περίπτωσιν, διαγραφόμενος ἀπὸ τῶν εἰς τὰ ἄρθρ. 13 καὶ 14 ῥηθέντων καταλόγων, ὃν θέλει ἀναλαμβάνει πάλιν θέσιν διδασκάλου, εἴτε εἰς δημοσυντήρητον σχολεῖον εἴτε εἰς ἰδιωτικὸν κατάστημα ἢ οἰκοδιδασκαλεῖον εἰμὴ μόνον ἀφ' οὗ καταγραφῇ ἐκ νέου εἰς ἕνα τῶν τριῶν καταλόγων.

Κεφάλ. Γ'.

Περὶ βαθμοῦ καὶ μισθοῦ τοῦ διευθυντοῦ, τῶν καθηγητῶν τοῦ διδασκαλείου, καὶ τοῦ διδασκάλου τοῦ προτύπου σχολείου.

Αρθρ. 73.

Ὁ διευθυντὴς καὶ γενικὸς ἐπιθεωρητὴς τῶν σχολείων ἔχει βαθμὸν Ὑπουργικοῦ Συμβούλου, καὶ τὸ δικαίωμα 'να φέσῃ αὐτοῦ τὴν στολήν· λαμβάνει ἐτήσιον μισθὸν 3600 Δραχ., καὶ ἔχει δικαίωμα 'να ἀπαιτῇ ἀποζημίωσιν τῶν ἀγωγίων καὶ λοιπῶν ἐξόδων τῆς πρὸς ἐπιθεώρησιν περιοδείας 'του.

Αρθρ 74.

Οἱ καθηγηταὶ τοῦ διδασκαλείου ἔχουν βαθμὸν καὶ μισθὸν καθηγητῶν γυμνασίων.

Ὁ διδασκαλος τοῦ προτύπου λαμβάνει μισθὸν 120 Δραχ. καὶ προηγεῖται κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν διδασκάλων τῶν κατὰ νομοὺς δημοτικῶν σχολείων.

Αρθρ 75.

Ὁ διευθυντὴς καὶ οἱ καθηγηταὶ τοῦ διδασκαλείου, καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ προτύπου σχολείου ὑπάγονται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιας. κτλ Γραμματείαν, δυναμένην 'να ἐπιβάλῃ εἰς αὐτοὺς, κατὰ τὰ ἄρθρ. 41 ἀριθ. 2 καὶ ἄρθρ. 54, ἐπανορθωτικὰς ποινὰς, ἐκτὸς τῆς ἀφέσεως μόνης, κατὰ τὰ ἄρθρ. 65 καὶ 67.

Οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 12 ἐφαρμόζονται καὶ εἰς αὐτούς.

Αρθρ. 76.

Οἱ μισθοὶ τοῦ διευθυντοῦ καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ διδασκαλείου καὶ τοῦ διδασκάλου τοῦ προτύπου σχολείου, ἂν δὲν ἦνε τὸ αὐτὸ καὶ δημοτικὸν σχολεῖον (ἄρθρ. 28), καὶ ἡ ἀποζημίωσις ἄρθ. 73 διὰ τὰς περιοδείας, θέλουν πληρώνεσθαι ἀπὸ τὸ γενικὸν ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

Αρθρ. 77.

Πρὶν ἀναλάβωσι τὰ χρέη των, θέλουν δώσει, ὁ διευθυντὴς, οἱ καθηγηταὶ τοῦ διδασκαλείου, καὶ ὁ διδάσκαλος τοῦ προτύπου σχολείου, τὸν εἰς τὸ ἄρθ. 17 διαγραφόμενον ὅρκον, ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματέως τῆς Ἐπικρατείας.

Περὶ τῆς ὁρκοδοσίας θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον, διατηρούμενον εἰς τὰ ἀρχεῖα τῆς ῥηθείσης Γραμματείας.

Αρθρ. 78.

Ὁ μισθὸς ἄρχεται, ἂν δὲν διορισθῇ ἄλλως πως εἰς τὸ Διάταγμα τοῦ διορισμοῦ, ἀφ' ἧς ἡμέρας δοθῇ ὁ ὅρκος, καὶ πληρώνεται τακτικῶς εἰς τὸ τέλος ἑνὸς ἑκαστου μηνός.

Κεφάλ. Δ'.

Περὶ τῆς εἰς τὸ διδασκαλεῖον παραδοχῆς.

Αρθρ. 79.

Τῆς παραδοχῆς ἑνὸς ὑποψηφιου διδασκάλου εἰς τὸ διδασκαλεῖον προηγεῖται πάντοτε ἐξέτασις

Ἡ εἰς τὰ ἄρθρ. 13 καὶ 66 ὁρισθεῖσα ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ θέλει ἐνεργεῖ καὶ ταύτην τὴν ἐξέτασιν δημοσίως, καὶ θέλει ἀποφασίζει περὶ τῆς παραδοχῆς, κατὰ τὰς δοθησομένας ὁδηγίας (ἄρθρ. 69).

Αρθρ. 80.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες 'να γένωσι δεκτοὶ εἰς τὸ διδασκαλεῖον θέλουν ἀναφέρεσθαι ἐγγράφως εἰς τὸν διευθυντὴν αὐτοῦ, ἐπισυνάπτοντες εἰς τὴν ἀναφορὰν 'των ἀποδεικτικὰ τῆς χρησοηθείας 'των καὶ τῶν προλαβουσῶν σπουδῶν 'των.

Κεφάλ. Ε.

Ἀριστείων τῶν ἐν τῷ διδασκαλείῳ προκαταρτιζομένων.

Αρθρ. 81.

Πρὸς ἐμψύχωσιν τῶν ἐπιμελῶν μὲν καὶ εὐφυῶν, ἀλλὰ

In dem letzten Falle ist derselbe aus den im Art. 13 und 14 erwæhnten Listen zu streichen und kann erst dann wieder als Schullehrer angestellt, oder als Privatlehrer, oder in einem Privaterziehungsinstitut als Lehrer verwendet werden, wenn er von Neuem auf einer dieser Listen gesetzt worden ist.

DRITTES CAPITEL.

Rang und Gehalt des Directors, der Professoren, und des Lehrers der Musterschule.

Art. 73.

Der Director und Oberschulinspector hat den Rang der Ministerialræthe, und das Recht deren Uniform zu tragen.

Er bezieht einen jæhrlichen Gehalt von 3600 Drachmen, und ist berechtigt, ausserdem noch den Ersatz für Pferdegelder und sonstige Transportkosten bei seinen Inspectionsreisen zu begehren.

Art. 75.

Die Professoren am Seminarium haben den Gehalt und Rang der Gymnasial - Professoren.

Der Lehrer der Musterschule bezieht monatlich 120 Drachmen und hat den Rang vor den Kreis - Schullehrern.

Art. 75.

Der Director, die Professoren und der Lehrer der Musterschule stehen direct unter dem Staatsministerium des Kirchen - und Schulwesens, welches nach Vorschrift der Art. 41 N° 2 und 54 Disciplinarstrafen gegen dieselben verfügen kann, mit einziger Ausnahme der Dienstentlassung nach Art. 65 und 67.

Die Vorschrift des Art. 12 gilt auch bei ihnen.

Art. 76.

Die Gehalte des Directors, der Professoren und des Lehrers der Musterschule, wenn sie nicht die gewœhnliche Volksschule ist (Art. 28), ferner die nach Art. 73 zu vergütenden Kosten der Inspectionen sind aus der allgemeinen für das Kirchen - und Schulwesen gebildeten Kasse zu bestreiten.

Art. 77.

Vor dem Antritte ihres Dienstes haben die Professoren und der Director des Seminariums, dann der Lehrer der Musterschule den im Art, 17 vorgeschriebenen Eid in die Hænde des Staatssecretærs des Kirchen - und Schulwesens abzulegen.

Ueber die geschehene Eidesleistung ist ein Protokoll abzufassen und im Archive des genannten Staasministeriums zu hinterlegen.

Art. 78.

Der Gehalt beginnt, wenn im Anstellungsdecret nichts Anderes verfügt worden ist, mit dem Tage der Leistung des Amtseides, und ist regelmæssig am Ende eines jeden Monats auszubezahlen.

VIERTES CAPITEL.

Anmeldung zur Aufnahme in das Seminarium.

Art. 79.

Der Aufnahme eines Schullehrerzœglings in das Seminarium geht eine Prüfung vorher.

Die im Art 13 und 66 erwæhnte Prüfungscommission hat auch dieses Aufnahmsexamen, und zwar œffentlich, vorzunehmen und in Gemæssheit der nach Art. 69 zu entwerfenden Instruction, über die Aufnahme zu entscheiden.

Art. 80.

Diejenigen, welche in das Seminarium aufgenommen zu werden wünschen, haben sich an den Director jener Anstalt schriftlich zu wenden, und ihrer Bittschrift Zeugnisse über ihre Sittlichkeit und früher schon gemachte Studien beizufügen.

FUENFTES CAPITEL.

Stipendien der Seminaristen.

Art. 81.

Zur Aufmunterung fleissiger und talentvoller, jedoch unbemit-

πτωχῶν τοῦ διδασκαλείου φοιτητῶν, θέλουν δοθῆ εἰς 12, τοὺς ἀριστεύσαντας, χρηματικὰ βραβεῖα παρὰ τοῦ Βασιλέως, κατὰ πρότασιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας.

Τὸ ἔπαθλον τοῦτο, συνισάμενον ἀπὸ 30-40 Δραχ. κατὰ μῆνα, καὶ πληρωνόμενον τακτικῶς εἰς τὸ τέλος ἑκάστου μηνὸς ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, δίδεται δι' ἓν ὁλόκληρον ἔτος.

Κεφάλ. Ϛ'.

Περὶ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τοῦ διδασκαλείου.

Ἀρθρ. 82.

Τὸ διδασκαλεῖον θέλει κάμει ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν του ἐν Ναυπλίῳ τὴν 2 (14) Ἀπριλίου. 8 ἡμέρας τοὐλάχιστον πρὶν τῆς ἐποχῆς ταυτης θέλουν δοθῆ αἱ εἰς τὸ ἄρθρ. 80 εἰρημέναι ἀναφοραὶ, καὶ αἱ ἐξετάσεις θέλουν ἀρχίσει ἀμέσως.

Ἀρθρ. 83.

Εἰς τὸ ἡμέτερον Ὑπουργικὸν Συμβούλιον ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 6 (18) Φεβρουαρίου 1834.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ
Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΪΔΕΚ.

Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατ. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Πρόεδρος,
Ν. Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ, Κ. Δ. ΣΧΙΝΑΣ, Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ, ΣΜΑΛΤΣ.

ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Περὶ ἀναγνωρίσεως Προξένων καὶ Ὑποπροξένων.

Διὰ τοῦ ὑπ' ἀρ. 1536 ἐγγράφου τῆς ἐπὶ τοῦ Βασιλικοῦ Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας ἀνεγνωρίσθησαν,

Ὡς Ὑποπρόξενος Γαλλικὸς εἰς Μῆλον, ὁ Κύριος Λουδοβῖκις Βρέστ·

Ὡς Προξενικοὶ Πράκτορες,

Εἰς Ἀθήνας, ὁ Κύριος Πέτρος Γάσπαρης·

Εἰς Νεόκασρον, ὁ Κύριος Φίλιππος Ῥοβέρτ·

Εἰς Πάτρας, ὁ Κύριος Βερτίνης·

Εἰς Νάξον, ὁ Κύριος Λαστὶκ Βιγουροῦ·

Εἰς Κέαν, ὁ Κύριος Β. Ἀριστέας·

ὅλοι ὑπήκοοι Γάλλοι ἢ ξένοι.

Διὰ τοῦ αὐτοῦ Διατάγματος ἀνεγνωρίσθησαν ἐπίσης ὡς Προξενικοὶ Πράκτορες τῆς Γαλλίας,

Εἰς Τῆνον, ὁ Κύριος Μ. Σπαδάρος·

Εἰς Σαντορήνην, ὁ Κύριος Ἄλβης·

Εἰς Μύκωνον, ὁ Κύριος Γκίζης·

Εἰς Σύραν ὡς Ὑποπρόξενος, ὁ Κύριος Ν. Βουτσῖνος,

ὅλοι ὑπήκοοι τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως τῆς Ἑλλάδος.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 1 Φεβρουαρίου 1834.

Ὁ ἐπὶ τοῦ Βασιλ. Οἴκου καὶ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερ. Γραμ. τῆς Ἐπικρατείας
Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Περὶ τοῦ δοθέντος εἰς τὸν Κ. Σκαρλάτον Δ. Βυζάντιον προνομίου ἀποκλειστικῆς ἐκδόσεως τοῦ Λεξικοῦ του.

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣ. ΚΑΙ ΚΤΛ ΓΡΑΜΜ. ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ.

Δηλοποιεῖ ὅτι,

Διὰ τῆς ἀπὸ 8 (20) Φεβρουαρίου 1834 Βασιλικῆς ἀποφάσεως ἐχορηγήθη εἰς τὸν Κ Σκαρλάτον Δ. Βυζάντιον προνόμιον διὰ τριάκοντα ἔτη ἀποκλειστικῆς ἐκδόσεως τοῦ λεξικοῦ 'του, ἐπιγραφομένου „ Λεξικὸν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς διαλέκτου, μεθηρμηνευμένης εἰς τὸ ἀρχαῖον Ἑλληνικὸν καὶ τὸ Γαλλικόν. „ Πᾶσα μετατύπωσις, γενομένη χωρὶς εἰδήσεως καὶ συναινέσεως τοῦ συντάκτου, θέλει τιμωρεῖσθαι διὰ τῆς εἰς τον Ποινικὸν Νόμον ἄρθ. 432 ὡρισμένης ποινῆς.

Ἐν Ναυπλίῳ, τῇ 15 Φεβρουαρίου 1834.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμ. τῆς Ἐπικρατ. Κ. Δ. ΣΧΙΝΑΣ.

---

telter Seminaristen, sollen den 12 Ausgezeichnetsten Stipendien ertheilt, und diese auf Vorschlag des Staatsministeriums des Kirchen- und Schulwesens vom Kœnig verliehen werden.

Jedes Stipendium beträgt 30 bis 40 Drachmen den Monat.

Die Verleihung geschieht jedes Mahl auf ein Jahr.

Diese Stipendiem sind aus der allgemeinen für das Kirchen- und Schulwesen gebilteden Kasse, und zwar regelmæssig am Ende eines jeden Monats zu bezahlen.

SECHTES CAPITEL.

Eræffnung des Seminars.

Art. 82.

Das Schullehrerseminarium soll am 2 (14) April d. J. hier in Nauplia eræffnet werden.

Spætestens 8 Tage vorher sind die im Art. 80 erwæhnten Bittschriften einzureichen, und sodann ohne Aufschub die vorgeschriebenen Prüfungen vorzunehmen.

Schlussartikel.

Art. 83.

Unser Staatsministerium des kirchen - und Schulwesens ist mit der Bekenntmachung und dem Vollzuge beauftragt.

Nauplia den 6 (18) Februar 1833.

IM NAMEN DES KOENIGS,
DIE REGENTSCHAFT.
GRAF v. ARMANSPERG PRDT. v. MAURER. v. HEIDECK.

Die Staatssecretære MAVROKORDATOS. Prdt. COLLETIS. v. SCHMALZ.
C. D. SCHINAS. THEOCHARIS.

BEKANNTMACHUNGEN

Die Ernennung Auslandischer Consuln und Viceconsuln betr.

Zu Folge des Erlasses des Ministeriums des Kœnigl. Hauses und der auswærtigen Angelegenheiten sub N°. 1536, wurden:

Herr *Ludwig Brest* als franzœsischer Vice-Consul auf Milos;
— *Petras Gaspary* als Consular - Agent in Athen
— *Phillip Robert*, — — in Navarin
— *Bertin*, — — in Patras
— *Lastic Vigurn*, — — auf Naxos
— *V. Aristeas*, — — —Kea

sæmmtlich franzœsische Unterthanen oder Fremde;

ebenso als franzœsische Consular-Agenten

In Tinos, Herr *M. Spadaros.*
— Santorin, — *Alpy*,
auf Mykonos, — *Gizis.*

endlich als Vice - Consul auf Syra, Herr N. Vutzinos, sæmmtlich Unterthanen S. M. des Kœnigs von Grichenland, anerkannt.

Nauplia den 13 Februar 1834.

Der Staatssecretær des K. Hauses und der auswært. Angelegenheiten, etc. A. MAVROCORDATOS.

Das dem H. Skarlatos Byzantios ertheilte Privilegium der ausschliesslichen Herausgabe seines Lexicons betr.

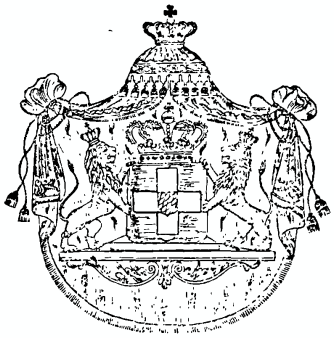
DAS STAATS-SECRETARIAT FÜER DAS KIRCHEN-UND SCHULWESEN MACHT BEKANNT.

Dem H. Skarlatos D. Byzantios ist vermœge Allerhœchster Entschliessung v. 20 [8] Februar 1830 ein dreissigjæhriges Privilegium zur ausschliesslichen Herausgabe seines " Wœrterbuchs der Neu Griechisch-altgriechisch-franzœsischen Sprache „ bewilligt worden. Jedér ohne das Vorwissen und die Erlaubniss des Verfassers veranstaltete Nachdruck wird nach den Bestimmungen des Strafgesetzbuches, Art. 432 bestraft.

Nauplia den 27 [15] Februar 1834.

Der Staatssecretær des Kirchen und Schulwesens K. D. SCHINAS.

Β.Δ. περί της αρμοδιότητος των Νομαρχών και περί κατά τας Νομαρχίας υπηρεσίας (πρώτη σελίδα του ΦΕΚ)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 17. **1833** Ν. 17.

ΝΑΥΠΛΙΟΝ, 4 Μαΐου. NAUPLIA, 16 May.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα 1) Περί τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Νομαρχῶν, καὶ περὶ τῆς κατὰ τὰς Νομαρχίας ὑπηρεσίας. — 2) Περὶ διορισμοῦ ὁρκεδοσίας καὶ μισθολῃζίας τῶν ὑπηρετῶν τῆς Ἐπικρατείας καὶ δημοσίων ὑπαλλήλων. — 3) Περὶ μισθοδοσίας τῶν κατὰ τὰς Γραμματείας καὶ κατὰ τὰς λοιπὰς ἄχρι τοῦδε διοργανισθείσας Διοικητικὰς Ἀρχάς. — Διορισμοί.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν Νομαρχῶν, καὶ περὶ τῆς κατὰ τὰς Νομαρχίας ὑπηρεσίας.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ὑπ' Ἀρ. 16 Τμημ. 1 τοῦ ἀπὸ 3 (15) Ἀπριλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους περὶ διαιρέσεως τοῦ Βασιλείου διατάγματός μας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς·

Ἄρθρον 1.

Εἰς ἕκαστον Νομὸν προΐσταται εἷς Νομάρχης, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνατίθεται ἡ ἀνωτάτη διεύθυνσις τῆς διοικήσεως τοῦ Νομοῦ, ἐξαιρουμένων ἐκείνων τῶν διοικητικῶν κλάδων, οἵτινες δὶ ἰδικιτέρων ὁρισμῶν ἀνετέθησαν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ἄλλων Ἀρχῶν.

Ἄρθρον 2.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς διοικήσεως τοῦ Νομοῦ θέλει ἔχει ὁ Νομάρχης καὶ τὴν ἰδικιτέραν διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ πρωτεύουσα τοῦ Νομοῦ, ἐκπληρῶν τοιουτοτρόπως εἰς αὐτὴν τὰ χρέη Ἐπάρχου.

Ἄρθρον 3.

Ὁ Νομάρχης προΐσταται καὶ τοῦ διοικητικοῦ Πρωτοκλήτου Δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον θέλει συστηθῆ εἰς ἕκαστον Νομὸν διὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ διάλυσιν τῶν διοικητικοδικαστικῶν ὑποθέσεων.

Ἡ ἁρμοδιότης τοῦ Δικαστηρίου τούτου καὶ ἡ διαδικασία εἰς τὰς παραπεμπομένας εἰς αὐτὸ ἀμφισβητήσεις θέλουν διορισθῆ δὶ ἰδικιτέρου διατάγματος.

Ἄρθρον 4.

Ὁ Νομάρχης θέλει ἀπέχει ἀπὸ πᾶσαν παρέμβασιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν Δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα δικάζουν πολιτικὰς διενέξεις καὶ ποινικὰς ὑποθέσεις, οὐδὲ θέλει ἐγ-

INHALTS-ANZEIGE.

Verordnungen. Den Wirkungskreis der General Commissære und den Geschæftsgang bei den General-Commissariaten betr. — Die Ernennung und Beeidigung dann den Besoldungs Genuss der Staatsbeamten und œffentlichen Diener betr.—Die Besoldungen für die Ministerien und die bis jezt organisirten Verwaltungsstellen betr.—Dienstes-Nachricht.

VERORDNUNG

Den Wirkungskreis der General-Commissære und den Geschæftsgang bei den General-Commissariaten betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben in Rücksicht auf die Bestimmungen des Art. 16. Absatz 1. Unserer Verordnung vom 15 (3) April d. J., die Eintheilung des Kœnigreichs und dessen Verwaltung betreffend, beschlossen und verordnen, was folgt:

Art. 1.

Jedem Kreise ist ein General-Commissær vorgesetzt, der die gesammte Kreis Verwaltung an oberster Stelle zu leiten hat, soweit nicht einzelne Verwaltungs-Gegenstænde seinem Wirkungskreise durch besondere Bestimmungen entnommen, und anderen Behœrden übertragen sind.

Art. 2.

Neben der allgemeinen Kreis-Verwaltung hat der General-Commissær auch die besondere Verwaltung des Bezirkes der Kreishauptstadt zu führen, und in diesem die Dienstobliegenheiten des Bezirks-Commissærs zu versehen.

Art. 3.

Der General-Commissær ist ferner der Vorstand des in jedem Kreise für die Verhandlung und Entscheidung der Verwaltungs-Justiz-Sachen bestehenden Administrativ-Gerichtes erster Instanz.

Die Zustændigkeiten dieses Gerichtes, und das Verfahren in den dahin gewiesenen Streitsachen werden durch besondere Verordnung bestimmt.

Art. 4.

Der General-Commissær hat sich jeder Einmischung in den Wirkungskreis der für bürgerliche Rechtsstreitigkeiten und für Strafsachen niedergesetzten Gerichte zu enthalten, und der den-

Β.Δ. περί εκλογής των Δημοτικών Αρχών.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 17. 1834. Ν. 17.

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ, 16 Μαΐου. NAUPLIA, 28 Mai.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Νόμος. Περι εκλογῆς τῶν Δημοτικων Ἀρχῶν — Δηλοποιήσεις. 1) Περὶ τῆς καταστάσεως τῆς ἐγκληματικῆς δικαιοσύνης κατα τὸν Δεκέμβριον 1833. — 2) Περὶ ἀδείας ἐκκαθάρσεως ἐμπορικῶν πλοίων εἰς τὸ τῆς Ραγούζης τῆ. Δαλματίας καθαρτήριον. — 3) Περὶ ἀπαγορεύσεως ξένου ἅλατος εἰς τοὺς Αὐστριακους λιμένας. — Διορισμοί.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἐκλογῆς τῶν Δημοτικῶν Ἀρχῶν.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀποφασίσαντες διὰ προσωρινῶν ὁρισμῶν νὰ λάβωμεν πρόνοιαν διὰ τὴν πρώτην ἐκλογὴν τῶν δημοτικῶν Ἀρχῶν. διατάττομεν τὰ ἑξῆς, ἀκούσαντες καὶ τυ ἡμέτερου Ὑπουργικου Συμβουλιον.

Ἄρθρ. 1.

Τὰ διὰ τοῦ ἀπὸ 27 Δεκεμβρίου 1833 (8 Ἰανουαρίου 1834) περὶ Δήμων νόμου ἐπιτετραμμένα εἰς τοὺς Δημάρχους χρέη, τα ἀφορῶντα τὰς ἐκλογὰς τῶν δημοτικων Συμβούλων, θελουν ἐκτελεσθῆ κατὰ τὴν πρώτην αὐτῶν ἐκλογὴν παρα τῶν Ἐπαρχικῶν, καὶ τοῦτο παρ' ἑκαστου αὐτων καὶ καθ' ὅλους τοὺς Δήμους τοῦ τμήματος του.

Ἡ κατα τὸ ἄρθρον 66 τοῦ περὶ Δήμων νόμου ἐπιτροπὴ, ἡ συμπράττουσα εἰς την κρίσιν τῶν κατὰ τῶν καταλογων παραπονων, θελει συγκροτηθῆ ἐξ ἑνὸς δημογέροντος καὶ δυο δημοτῶν δεδοκιμασμένης τιμιότητος, ἀμεροληψιας καὶ ἱκανότητος, ἢ, μὴ εὑρισκομένου δημογέροντος κατὰ τον Δῆμον, ἐκ τριων δημοτῶν ἐχόντων τὴν ἄνω ῥηθεῖσαν πολιότητα.

Ὁ Νομάρχης θέλει διορίσει ἐπὶ προτάσει τοῦ ἁρμοδίου Ἐπάρχου τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς παντὸς Δήμου.

Ἄρθρ. 2.

Ἡ ἐπὶ ἐκλογῇ τῶν δημοτικῶν Συμβούλων συνέλευσις θέλει συντεθῆ κατὰ τὴν πρώτην ἐκλογὴν ἐξ ὅλων των, κα-

INHALTS - ANZEIGE.

Gesetz. Transitorisches Gesetz, die Wahl der Gemeindebehörden betr — Bekanntmachungen Der Zustand der Strafrecht pflege. — Die Quarantæne in Ragusa — Das Verbot der Salzeinfuhr in Oestreich betr. — Dienstes-Nachrichten.

VERORDNUNG.

Transitorisches Gesetz, die Wahl der Gemeindebehœrden betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben beschlossen für die erste Wahl der Gemeindebehörden durch transitorische Bestimmungen Vorsehung zu treffen, und verordnen zu diesem Behufe nach Vernehmung Unseres Ministerrathes, was folgt:

Art. 1.

Die Zustændigkeiten, welche das Gemeindegesetz vom 27 December 1833 (8 Januar 1834) den Bürgermeistern bei den Wahlen der Gemeinderæthe übertragen hat, sollen bei der ersten Wahl derselben von den Friedensrichtern, und zwar von jedem in allen Gemeinden seines Bezirkes ausgeübt werden.

Der nach Art. 66 des Gemeindegesetzes zur Mirwirkung bei der Entscheidung der Reklamationen gegen die Wahllisten zu bildende Ausschuss ist aus einem Demogoronten und zwei Gemeindmitgliedern von anerkannter Rechtlichkeit, Unparteilichkeit und Fælugkeit, oder, wenn in der Gemeinde ein Demogeronte nicht zu finden ist, aus drei mit den bemerkten Eigenschaften versehenen Gemeinde-Mitgliedern zusammen zu setzen.

Der Nomarch wird die Mitglieder des Ausschusses einer jeden Gemeinde auf den Antrag des zustændigen Eparchen ernennen.

Art. 2.

Die Wahlversammlung zur Wahl der Gemeinderæthe ist bei der ersten Wahl aus sæmmtlichen nach Art. 13 des Gemeindegesetzes

τὰ τὸ ἄρθρον 13 τοῦ περὶ Δήμων νόμου, ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν καὶ τοῦ ἐκλέγεσθαι Δημοτῶν. Ἐξαιροῦνται δὲ ὅσοι ἐξετασθέντες ἐπ' ἐγκλήματι δὲν ἀπελύθησαν, καὶ ἐκεῖνοι εἰς οὓς ἀντίκειται κατὰ τὸ ῥηθὲν ἄρθρον 13 ἄλλος τις λόγος ἀποκλείσεως.

Ἄρθρ. 3.

Ὁ κατὰ τὴν πρώτην ἐκλογὴν ἐκπληρῶν τὰ χρέη Δημάρχου Εἰρηνοδίκης, ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἀφ' οὗ λάβοι τὴν περὶ ἐγκρίσεως ἀπόφασιν περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τῶν Δήμων τοῦ τμήματός του, θέλει ἀρχίσει τὴν κατάστρωσιν τοῦ καταλόγου τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ψηφηφορεῖν κατὰ πάντα Δῆμον.

Ἐπ' αὐτῷ τούτῳ, ὅσοι νομίζονται ἱκανοὶ καὶ δίκαιον ἔχοντες εἰς τὸ νὰ καταγραφῶσιν εἰς τὸν κατάλογον, θέλουν προσκληθῆ νὰ παρουσιασθῶσιν ἐντὸς ὀκτὼ ἡμερῶν, σημειοῦντες τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον, τὸ ἐπάγγελμά των, καὶ φέροντες τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἡλικίας των καὶ τοῦ γενομένου ὅρκου τῆς ὑποταγῆς.

Οἱ οἰκηροὶ δημόται θέλουν προσκληθῆ ἐπισήμως, ἰδίαις των δαπάναις, καὶ οἱ μὴ δώσαντες ἀκόμη τὸν ὅρκον τῆς ὑποταγῆς θελουν ὁρκωθῆ ἀμέσως.

Ἄρθρ. 4.

Εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν ἀτόμων εἰς τὸν κατάλογον θέλουν φυλαχθῆ ἀκριβῶς τὰ τῶν ἄρθρων 9 καὶ 13 τοῦ περὶ Δήμων νόμου· ἐξαιρέτως δὲ θέλουν προσδιορισθῆ αἱ δημοτικαὶ σχέσεις τῶν κατὰ τὸ 9 ἄρθρον εἰς τὸ στοιχεῖον Β. σημειουμένων περὶ τῶν περὶ καταταξεως δηλοποιήσεων.

Ἄρθρ. 5.

Ὁ κατάλογος θέλει ἐμπεριέχει εἰς πίνακα:

1) Τὸν αὔξοντα ἀριθμόν, ὑπὸ τὸν ὁποῖον καταγράφεται ἕκαστος·
2) Τὸ ὄνομα καὶ ἐπίθετον·
3) Τὴν ἡλικίαν·
4) Ἂν ἦνε νυμφευμένος ἢ ὄχι·
5) Ἐκ ποιας ἐποχῆς ἔχει ἕκαστος τὴν μόνιμον διαμονὴν, ζῶν ἀνεξαρτήτως εἰς τὸν Δῆμον·
6) Τὸν πόρον, γεωργιαν, ἐπιτήδευμα, ἐνασχόλησιν εις τέχνην τινὰ ἢ ἐπιςήμην, σημειουμένου εἰδικῶς τοῦ κλάδου·
7) Πότε καὶ ποῦ ἐδόθη ὁ ὅρκος τῆς ὑποταγῆς·
8) Τὰς τυχούσας παρατηρήσεις ἢ περὶ ἀφαιρεσεως τῆς ἐλευθέρας διοικήσεως τῆς περιουσιας, ἢ περὶ προλαβουσῶν ἢ ἐκκρεμῶν εισέτι ἐξετάσεων καὶ περὶ τοῦ τέλους των.

Ἄρθρ. 6.

Ἅμα γένοι ὁ κατάλογος τῶν δημοτῶν τῶν ἐχόντων τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγεσθαι, ὁ ἁρμόδιος Εἰρηνοδίκης θελει τὸν ἐκθέσει ὑπο τὴν δέουσαν φύλαξιν εις τὸ Δημαρχεῖον, ἢ, ὅπου τοιοῦτον δὲν ὑπαρχει, εἰς ἄλλο κατάλληλον κατάςημα, δια νὰ δυνηθῆ καθεις νὰ τὸν γνωρισῃ, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα θέλει ὁδηγηθῆ ἀπὸ τὴν γενικὴν περὶ δημαιρεσιῶν ὁδηγιαν.

Ἄρθρ. 7.

Τα κατὰ τὸ ἄρθρον 67 τοῦ περὶ Δήμων νόμου δύο μέλη τῆς δημαιρεσιακῆς ἐπιτροπῆς θέλουν διορισθῆ ἀπὸ τὸν Νομάρχην (ὡς εἴρηται εἰς τὸ 1 ἄρθρον τοῦ παρόντος προσωρινου νόμου) ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διαπρεπόντων εἰς τιμιότητα, ἀμεροληψίαν καὶ ἱκανότητα δημοτῶν. Ὁ αὐτὸς θέλει διορίσει τὸν πρωτοκολλιστήν.

Ἄρθρ. 8.

Διαιρουμένης κατὰ τὸ ἄρθρον 68 τοῦ περὶ Δήμων νόμου τῆς συνελεύσεως εἰς δύο ἢ πλειότερα τμήματα, ὁ Νομάρχης

wahlstimmfæhigen und wæhlbaren Gemeinde-Mitgliedern zu bilden, mit Ausschluss derer, welche wegen Verbrechen in Untersuchung gewesen, und nicht freigesprochen worden sind, oder denen irgend ein anderer im angeführten Art. 13 anerkannter Ausschliessungsgrund entgegensteht.

Art 3.

Der Friedensrichter, der bei der ersten Wahl den Bürgermeister zu ersetzen hat, wird binnen drei Tagen, nachdem das Genehmigungs Rescript über die Bildung der Gemeinden seines Bezirkes ihm zugekommen ist, zur Herstellung des Verzeichnisses der Wahlstimmfæhigen Gemeindeglieder in den einzelnen Gemeinden schreiten.

Er hat zu diesem Behufe alle diejenigen, welche zur Eintragung in das Verzeichniss sich geeignet und berechtiget glauben zur Anmeldung binnen eines achttægigen Termines mit Angabe ihres Vor- und Zunamens, ihres Gewerbes und Wohnortes, und, mit Nachweisung ihres Alters, und der erfolgten Leistung des Huldigungseides aufzufordern.

Sæumige Gemeindeglieder sind von Amtswegen auf ihre Kosten vorzuladen, solche aber, welche den Huldigungseid noch nicht geleistet haben, sofort zu beeidigen.

Art. 4.

Bei der Eintragung der einzelnen Individuen in das herzustellende Verzeichniss sind die Bestimmungen des Art. 9 und 13 des Gemeindegesetzes genau zu beachten, und insbesondere die Gemeindeverhæltnisse der daselbst unter Ziffer 2, Absatz 2 bezeichneten Personen nach den von selben über die Wohnsitz-Ergreifung abzugebenden Erklärungen zu bestimmen.

Art 5.

Das Verzeichniss soll in tabellarischer Form enthalten:

1) die fortlaufende Zahl, unter welcher jedes Individuum eingetragen wird;
2) der Vor- und Zunamen (Familien-Namen);
3) das Alter;
4) der Stand, ob das Individuum verehelicht ist oder nicht;
5) seit welcher Zeit jedes Individuum den ständigen Wohnsitz mit eigenem Heerde in der Gemeinde genommen;
6) die Erwerbsweise (Landwirthschaft, Gewerbe, Ausübung einer Kunst oder Wissenschaft etc.) unter specieller Angabe des Erwerbszweiges;
7) die Zeit, wann, und den Ort, wo der Huldigungseid geleistet worden;
8) die etwaigen Bemerkungen über Entziehung der freien Vermögensverwaltung, über vorausgegangene, oder noch schwebende Untersuchungen, und deren Ausgang.

Art 6.

Sobald das Verzeichniss der wahlfähigen Gemeindeglieder hergestellt ist, hat der zuständige Friedensrichter dasselbe in dem Gemeindehause, oder, wo ein solches nicht besteht, in einem andern hiefür geeigneten Gebäude unter gehöriger Obhut aufzulegen, damit jedermann dortselbst Einsicht davon nehmen könne, und im übrigen nach der allgemeinen, für das Wahlverfahren gegebenen Instruktion vorzuschreiten.

Art. 7.

Die beiden nach Art. 67 des Gemeindegesetzes in den Wahlausschuss zu berufenden Mitglieder sollen durch den Nomarchen in der durch Art 1 des gegenwærtigen transitorischen Gesetzes vorgezeichneten Weise aus der Zahl der durch Rechtlichkeit, Unpartheilichkeit und Fæhigkeit ausgezeichneten Gemeindeglieder ernannt werden. Ebenderselbe hat den Protokollführer zu ernennen.

Art. 8.

Wenn nach Art. 68 des Gemeindegesetzes die Abtheilung der Wahlversammlung in zwei, oder mehrere Sectionen statt findet,

θέλει διορίσει, κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ παρόντος νόμου, τοὺς προέδρους, τὰ μέλη καὶ τοὺς πρωτοκολλιστὰς τῶν ἰδιαιτέρων δημαιρεσιακῶν ἐπιτροπῶν, αἵτινες ἀναγκαιοῦσιν, ἐκτὸς τῆς διευθυνομενης παρὰ τοῦ Εἰρηνοδίκου.

Αρθρ. 9.

Τὸ συμβούλιον τὸ ἐπ' ἐκλογῇ τῶν ὑποψηφίων τῆς θέσεως Δημάρχου καὶ Παρέδρου θέλει σχηματισθῇ εἰς τὴν πρώτην ἐκλογήν:

α) Ἐκ τῶν μελῶν τοῦ νεοεκλεχθέντος δημοτικοῦ Συμβουλίου·

β) Ἐξ ἴσου ἀριθμοῦ τῶν δημοτῶν τῶν λαβόντων εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου τὰς περισσοτέρας ψήφους μετὰ τοὺς ἐκλεχθέντας.

Ἡ προτίμησις τῶν λαβόντων ἴσας ψήφους θέλει προσδιορισθῇ κατὰ τὴν ἀνωτέραν ἡλικίαν.

Αρθρ. 10.

Οἱ ὁρισμοὶ τοῦ παρόντος προσωρινοῦ νόμου ἰσχύουσι μέχρι 1 (13) Μαρτίου 1837.

Ὅσοι δημοτικοὶ σύμβουλοι προέρχονται ἐξ ἐκλογῆς γενομένης κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, καὶ ὅσοι ἐπὶ βάσει τοιαύτης ἐκλογῆς διωρίσθησαν Δήμαρχοι καὶ Πάρεδροι, παυουσι τὴν ῥηθεῖσαν ἡμεραν, καὶ θέλουν ἀναπληρωθῇ δι' ἐκλογῆς γενομένης κατὰ τὸν περὶ Δήμων νόμον.

Ἄρθρ. 11.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματεὺς τῆς Ἐπικρατείας ἐπιφορτίζεται τὴν δημοσίευσιν καὶ ἐκτέλεσιν τοῦ παρόντος προσωρινοῦ νόμου.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 24 Ἀπριλίου (6 Μαΐου) 1834.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΜΑΟΥΡΕΡ, ΕΪΔΕΚ.

Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατ. Α ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ Πρόεδρος, Ι. ΚΩΛΕΤΗΣ, Ν. Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ, Κ. Δ. ΣΧΙΝΑΣ, ΛΕΣΟΥΙΡΟΣ.

Κατάστασις τῆς ἐγκληματικῆς δικαιοσύνης.

Καταμηνύσεις ἐγκλημάτων καὶ πταισμάτων κατὰ τὸν μῆνα Δεκέμβριον 1833.

	Ναύπλιον.	Χαλκίς	Μεσόλογ.	Τὸ ὅλον.
Πληγαὶ	3	—	2	5
Φόνοι	2	1	4	7
Ληστεῖαι	1	2	4	7
Κλοπαὶ	3	—	6	9
Παραβάσεις τοῦ περὶ νομισμάτων Β. Διατάγματος	3	1	—	4
Ὁπλοφορίαι ἄνευ ἀδείας	1	3	1	5
Ἱεροσυλία	1	—	—	1
Συκοφαντία	—	1	—	1
Κατάχρησις τύπου	1	—	—	1
Ἐγγάστρωσις	—	—	1	1
Ἀποπειρα φόνου	—	—	2	2
Πυρκαϊὰ δασῶν	—	1	—	1
Κατάχρησις δημοσίων χρημάτων	—	1	—	1
Ἁρπαγὴ γυναικός	—	2	—	2
Συνεννόησις μετὰ ληστῶν	—	3	—	3
Πειρατεία	—	2	—	2
Ἀπόπειρα πληγώσεως	—	1	—	1
Ἁρπαγὴ χρημάτων	—	1	—	1
Ἁρπαγὴ σίτου	—	1	—	1
Ὕβρεις κατὰ τῆς Α. Μ.	—	1	—	1
Ἀμέλεια προμηθεύσεως τῶν ναυτιλιακῶν ἐγγράφων	—	1	—	1
	15	22	20	57

so hat der Nomarch die Vorstände, Mitglieder und Protokollführer der besonderen Wahlausschüsse, welche neben dem von dem Friedensrichter geleiteten noch erforderlich sind, nach Vorschrift des Art. 7 gegenwärtigen Gesetzes zu bestellen.

Art. 9.

Das Wahlcollegium für die Wahl der Kandidaten zu den Bürgermeister- und Beigeordnetenstellen soll bei der ersten Wahl gebildet werden;

a) aus den Mitgliedern des neugewählten Gemeinderathes;

b) aus einer eben so grossen Zahl derjenigen Gemeindeglieder, welche bei der Wahl des Gemeinderathes nach den Gewählten die meisten Stimmen erhalten haben.

Unter denen, welche eine gleiche Stimmenzahl erhalten haben, ist der Vorzug nach dem höheren Lebensalter zu bestimmen.

Art. 10.

Die Bestimmungen des gegenwärtigen transitorischen Gesetzes bleiben bis zum 1. (13.) März 1837 in Gültigkeit.

Alle Gemeinderäthe, welche aus einer nach Vorschrift dieses Gesetzes vorgenommenen Wahl hervorgegangen sind, so wie alle auf dem Grunde einer solchen Wahl ernannten Bürgermeister und Beigeordneten treten mit dem bemerkten Tage ausser Funktion, und sind durch eine nach den Vorschriften des Gemeindegesetzes vorzunehmende Wahl zu ersetzen.

Art. 11.

Unser Staatssecretär für das Ministerium des Innern ist mit der Bekanntmachung und dem Vollzuge des gegenwärtigen transitorischen Gesetzes beauftragt.

Nauplia, den 24. April (6. Mai) 1834.

IN NAMEN DES KOENIGS.

DIE REGENTSCHAFT.

GRAF v. ARMANSPERG PRDT., v. MAURER. v. HEIDECK.

Die Staats-Secretære A. MAVROKORDATOS Prdt. J. KOLETTIS. N. G. THEOCHARIS. C. D. SCHINAS. v LESUIRE.

Zustand der Strafrechtspflege.

Anzeigen von Verbrechen und Vergehen im Laufe des Monats December 1833.

	Nauplia	Chalkis	Misol.	im ganz
Verwundung	3	—	2	5
Mord	2	1	4	7
Räuberei	1	2	4	7
Diebstahl	3	—	6	9
Uebertretung der K. Verordnung das Verbot der Türk. Münzen betreffend	3	1	—	4
Tragen von Schiessgewehren ohne Erlaubniss	1	3	1	5
Kirchenraub	1	—	—	1
Verlaumdung	—	1	—	1
Missbrauch der Presse	1	—	—	1
Schwængerung	—	—	1	1
Mordversuch	—	—	2	2
Waldbrandstiftung	—	1	—	1
Missbrauch von Staatsgeldern	—	1	—	1
Frauenraub	—	2	—	2
Einverstændniss mit Raubern	—	3	—	3
Seeräuberei	—	2	—	2
Verwundungsversuch	—	1	—	1
Geldraub	—	1	—	1
Getraideraub	—	1	—	1
Schmahung gegen S. M.	—	1	—	1
Unterlassene Einholung von Schifffahrtspatenten	—	1	—	1
	15	22	20	57

Κατηγορίαι δικασθεῖσαι κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1833.

ΑΠΟΛΥΣΕΙΣ

Εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Δικαστήριον	16.
Εἰς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ —	1.
Εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι —	13.

ΚΑΤΑΔΙΚΑΙ

α) Ἕνεκα πλημμελημάτων.

Εἰς τὸ ἐν Ναυπλίῳ Δικαστήριον	4	ἕνεκα κλοπῆς.	
	1	—	ὁπλοφορίας ἄνευ ἀδείας.
Εἰς τὸ ἐν Χαλκίδι Δικαστήριον	1	—	πληγῶν.
	2	—	ὁπλοφορίας ἄνευ ἀδείας.
	1	—	κλοπῆς.
Εἰς τὸ ἐν Μεσολογγίῳ Δικαστήριον	2	—	πληγῶν.
	2	—	ὁπλοφορίας ἄνευ ἀδείας.

β) Ἕνεκα κακουργημάτων.

Ὑπὸ τοῦ ἐν Ναυπλίῳ Δικαστηρίου κατεδικάσθη ὁ Δημήτριος Ἀποστόλου πουλος εἰς δεκαετῆ φυλακὴν ἕνεκα φόνου.

Ὑπο τοῦ ἐν Χαλκίδι Δικαστηρίου κατεδικάσθη εἰς δεκαετῆ φυλακὴν ὁ Γεώργιος Ζακούρης ἕνεκα φόνου ἡ δὲ Ἀσπασια Ἀντωναγα ἕνεκα διγαμία εἰς χωρισμὸν του δευτέρου γάμου καὶ εἰς πρόστιμον 40 Δραχμων.

Ὑπο τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ Δικαστηρίου, ὁ Θεοδωρος Σερμπανιώτης καὶ Θεοδωρος Πετμεζᾶς, ἕνεκα φονου εἰς δωδεκαετῆ φυλακήν. Ὁ Ἰωάννης Φραγκανδρέας, εἰς θάνατον, ἕνεκα φονου.

ΔΗΛΟΠΟΙΗΣΕΙΣ.

Περὶ ἀδείας ἐκκαθάρσεως ἐμπορικῶν πλοίων, εἰς τὸ τῆς Ραγούζας τῆς Δαλματίας καθαρτήριον.

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Δηλοποιεῖ,

Ὅτι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἐξέδωκε διαταγὴν, δι' ἧς δίδεται ἄδεια νὰ ἐκκαθαρίζωνται εἰς Ραγούζαν τῆς Δαλματίας τὰ πλοῖα, τὰ ὁποῖα, προερχόμενα ἀπὸ τὴν Ἑλλαδα, ἤθελον διευθυνθῆ πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο.

Ἐν Ναυπλίῳ, τὴν 21 Μαρτίου 1834.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Γραμ. τῆς Ἐπικρ. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

Περὶ ἀπαγορεύσεως ξένου ἅλατος εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς λιμένας.

Η ΕΠΙ ΤΩΝ ΝΑΥΤΙΚΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

Δηλοποιεῖ,

Ὅτι ἡ Αὐτοκρατορικὴ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις ἀπηγόρευσε τὴν εἰσαγωγὴν ξένου ἅλατος εἰς τοὺς λιμένας της Ἐπικρατείας της.

Δὲν συγχωρεῖται εἰς ὁποιονδήποτε πλοῖον, ὑπὸ σημαίαν ξενην καὶ με φορτίον ἅλατος, νὰ πλησιάσῃ εἰς τα παράλια τῆς Αυστριας κατὰ διάστημα ὀλιγώτερον μιᾶς κανονοβολῆς. Ὁ παραβατης παιδεύεται μὲ την δήμευσιν τοῦ πλοίου καὶ τοῦ φορτίου.

Εἰς τοὺς λιμενας Λουσσὲ-Πίκκολο, Πόλα, Ροβίνιο, Πιράνο καὶ Τριεστιον δυναται νὰ προσορμισθῇ πλοῖον μὲ ἅλας, ἀπὸ κατεπείγουσαν μόνον ἀνάγκην ὑποχρεουμενον. Ὀφειλει δὲ ἀμεσως ὁ πλοίαρχος να κοινοποιησῃ εις την ἁρμοδίαν Ἀρχὴν, ὅτι φέρει ἅλας ἐπὶ τοῦ πλοίου του, διότι ἄλλως ὑποκειται εἰς την ἄνω ειρημένην δήμευσιν.

Ἐν Ναυπλ., την 22 Μαρτίου 1834.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ναυτικων Γραμ. τῆς Ἐπικρ. Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ.

ΔΙΟΡΙΣΜΟΙ.

Διὰ Β. ἀποφάσεων ἀπὸ 29 Μαρτίου (10 Ἀπριλ.) καὶ 31 Μαρτίου 12 Ἀπρι) Ι. Ε. διωρισθησαν:

Ὁ μεχρι τουδε Ὑπουργικος Σύμβουλος εἰς την ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Γραμματείαν Κυριος Σιλίεργος, Νομαρχης Ἀρκαδιας ἀντὶ του Κυρίου Μοναρχίδου προσκληθέντος εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν·

Ὁ μέχρι τουδε Γραμματεὺς τῆς Ἀντιβασιλείας Κύριος Λέϋεν, Διευθυντὴς Φωκίδος καὶ Λοκρίδος ἀντὶ του Κυρίου Ἀράσου Μανσόλα παραιτηθέντος·

Ὁ μέχρι τοῦδε Γραμματεὺς τῆς Νομαρχιας Φωκιδος καὶ Λοκρίδος Κύριος Ἀναγνωστης Οἰκονομίδης, Ἔπαρχος Θήβων ἀντὶ τοῦ Κυρίου Μάνου μετατεθησομένου εἰς ἄλλην ἐπαρχίαν.

Im Decembre 1833 abgeurtheilte Criminalfalle.

FREISPRECHUNGEN.

Im Gerichtshof zu Nauplia	—	16.	
« « » Mesolongi	—	1.	
« « « Chalkis	—	13.	

VERURTHEILUNGEN.

a) wegen Vergehen

Im Gerichtshof zu Nauplia	4	wegen Diebstahl.
	1	wegen unbefugten Tragens von Schiessgewehren.
» « « Chalkis	1	wegen Verwundung
	2	wegen unbefugten Tragen von Schiessgewehren.
	1	wegen Diebstahl.
» « « Mesolongi	2	wegen Verwundung.
	2	wegen unbefugten Tragen von Schiessgewehren.

b) wegen Verbrechen

Im Gerichtshof zu Nauplia wurde Dimitrios Apostolopulos wegen Mordes zu zehnjährigem Gefängniss,

Im Gerichtshof zu Chalkis, Georg Zekuris wegen Mordes zu zehnjährigem Gefængniss,

Aspasia Antonage wegen Bigamie zur Trennung der zweiten Ehe und zur Geldbusse von 40 Dr.

Im Gerichtshof zu Mesolonghi

Theod. Serbaniotis und Theod Petmezas wegen Mordes zu 12 jährigem Gefæguiss,

Jan. Frankandreas wegen Mordes zum Tode verurtheilt.

BEKANNTMACHUNGEN

Die Quarantæne in Ragusa betr.

MINISTERIUM DER MARINE.

In Folge eines kais oesterreichischen Regierungsbefehles wird den von Griechenland kommenden Schiffen gestattet, zu Ragusa in Dalmatien die Quarantæne zu halten.

Nauplia, den 2 April 1834.

Der Staatssecretær der Marine A. MAVROCORDATOS.

Das Verbot der Salzeinfuhr in Oesterreich betr.

DAS MINISTERIUM DER MARINE.

Die kais. oerterreichische Regierung hat die Einfuhr fremden Salzes in den Häfen ihres Staates verboten.

Kenem Schiffe mit fremder Flagge, das Salz geladen hat, wird gestattet, auf mehr als Kanonenschussweite den oesterreichischen Ufern sich zu nähern.

Der Zuwiderhandelnde wird mit Confiscation des Schiffes und der Ladung bestraft.

In den Häfen Lusin Piccolo, Pola, Rovigno, Pirano und Triest darf ein Schiff mit Salz am Bord nur im Falle dringender Noth anlegen, und der Capitän hat alsdann ohne Verzug der zuständigen Behœrde die Anzeige zu machen, dass er Salz führt; widrigen falls unterliegt er obengenannter Confiscation.

Nauplia, den 3 April 1834

Der Staatssecretær der Marine A. MAVROCORDATOS.

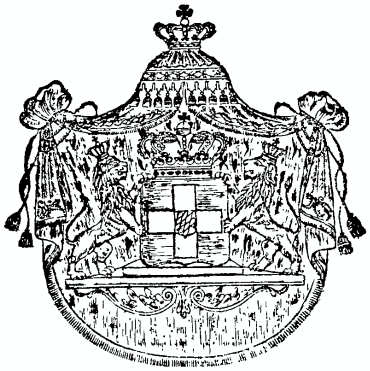
DIENSTESNACHRICHTEN.

Durch k. Entschliessungen vom 29 (10) und 12 April (31 Mærz) 1834 wurden der dermalige Ministerialrath im Ministerium der Finanzen Herr Sulvergos zum Nomarchen von Arcadien an die Stelle des zu anderen Functionen berufenen Herrn Monarchides;

der dermalige Regentschaftssecretär Herr von der Leyen zum Kreisdirector von Phokis und Lokris an die Stelle des entlassenen Herrn Drossos Mansola;

der dermalige Kreis Secretär von Phokis und Lokris Herr Anagnostis Oekonomides zum Eparchen von Theben an die Stelle des auf eine andere Eparchie zu versetzenden Herr Constantin Manos ernannt.

Β.Δ. περί των οδηγιών των Δημαιρεσιών (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 26. — 1834. — Nr. 26.

ΕΝ ΝΑΥΠΛΙΩ, 25 Ιουλίου. — NAUPLIA, 6 August.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα. Περὶ τῶν ὁδηγιῶν τῶν Δημαιρεσιῶν. — Διορισμοί.

ΟΔΗΓΙΑΙ

Περὶ τῶν Δημαιρεσιῶν.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς.

ΜΕΡΟΣ Α΄.

Περὶ ἐκλογῆς τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων.

Ἀρθρ. 1.

Ἐκλογὴ τῶν δημοτικῶν Συμβούλων θέλει γίνεσθαι:

1) Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας, καθ' ἣν, κατὰ τὸ ἄρθρ. 58 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου, θέλει παύει τὸ τριτημόριον τῶν μελῶν τοῦ δημοτικοῦ Συμβουλίου·

2) Ὁσάκις τὸ δημοτικὸν Συμβούλιον καθαιρεῖται ἀπὸ τὴν Α. Μεγαλειότητα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 59 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου.

Ὁπόταν οἱ ἐκ τῆς πρώτης ἐκλογῆς καταξαθέντες δημοτικοὶ Συμβουλοι λήξωσι τῶν χρεῶν των, προσδιορίζονται τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ 10 ἄρθρον §. 2 τοῦ προσωρινοῦ νόμου ὑπὸ ἡμερομηνίαν (6 Μαΐου) 24 Ἀπριλίου Τ. Ε.

Ἀρθρ. 2.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἐκλογῆς ταύτης δὲν ἀρχίζει εἰμὴ κατὰ προηγουμένην ἔγγραφον πρόσκλησιν τοῦ ἁρμοδίου Νομάρχου.

Ἅμα συμβῇ ἓν ἀπὸ τὰ εἰς τὸ 1 ἄρθρον τούτων τῶν ὁδηγιῶν σημειωθέντα αἴτια, πρέπει ἀμέσως νὰ ἐκδίδεται ἀπὸ τὸν Νομάρχην αὕτη ἡ πρόσκλησις πρὸς τὸν ἀνήκοντα Δημαρχον, κατὰ μὲν τὴν Ἐπαρχίαν τῆς τοῦ Νομοῦ πρωτευού-

INHALTS - ANZEIGE.

Verordnung. Instruction für das Verfahren bei Gemeindewahlen betr. — Dienstesnachrichten.

VERORDNUNG.

Instruction für das Verfahren bei Gemeindewahlen betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben nach Vernehmung Unseres Ministeriums des Innern beschlossen, und verordnen, wie folgt:

TITEL I.

Von der Wahl der Gemeinderæthe.

Art. 1.

Eine Wahlhandlung zur Wahl von Gemeinderäthen findet statt:

1) bei dem Abschlusse des Zeitraumes, an welchem nach Art. 58. des Gemeindegesetzes das ältere Drittheil der Mitglieder eines Gemeinderathes auszutreten hat;

2) so oft ein Gemeinderath, nach Art. 53. des Gemeindegesetzes von dem Kœnige aufgelœsst wird.

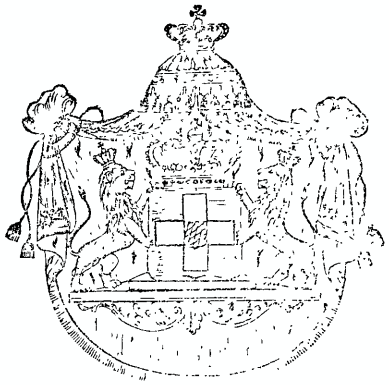
Wann die aus der ersten Wahl hervorgehenden Gemeinderæthe wieder ausser Function zu treten haben, ist in dem Art. 10. Absatz 2 des transitorischen Gesetzes vom 24 April (6 Mai) l. J. bestimmt.

Art. 2.

Zur Eroeffnung einer Wahlhandlung kann nur nach vorausgegangenen schriftlichen Auftrage des zuständigen Nomarchen geschritten werden.

Dieser Auftrag soll, sobald eine von den in Art. 1. gegenwærtiger Instruction bezeichneten Voraussetzungen eingetreten ist, von dem Nomarchen an den zuständigen Burgermeister, und zwar in

Β.Δ. περί της εκλογής του Δημάρχου

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREICHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 5. — 1835. — Ν. 5.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 27 Φεβρουαρίου. — ATHEN, 11. Mærz.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα. 1) Περὶ τῆς ἐκλογῆς του Δημάρχου — 2) Περὶ παραχωρήσ ως εἰκοπέδων κατὰ τὸν Πειραιᾶ εἰς τοὺς Χίους — 3) Περὶ τῆς νέας διατυπώσεως τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα θέλουν ἐπιβαλλεσθαι του λοιπου εἰς τα ἐμπορικὰ πλοῖα — Δηλοποίησις Περὶ τῆς παρὰ τῆς Σουηδικῆς καὶ Νορβεγικῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τὰ Ἑλληνικα πλοῖα παραδεχθεισης ἀμοιβαιότητος.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ τῆς ἐκλογης του Δημάρχου.

Ο Θ Ω Ν
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τοῦ Ὑπουργικοῦ Μας Συμβουλίου, ἀπεφασισαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς πρὸς ἀναπλήρωσιν καὶ ὡς προσθήκην εἰς τὸ ἄρθ. 84 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου.

Εαν μέλη τινὰ τοῦ Δημαιρεσιακοῦ Συνεδρίου ἀπαρνῶνται ἄνευ αἰτίας ἀπογρώσης νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα εἰς αὐτοὺς ἐπιβάλλει ὁ Νόμος διὰ τὴν ἐκλογὴν του Δημάρχου, θέλουν στερηθῆ τοῦ δικαιώματος τούτου τῆς ἐκλογης, ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἄρθ. 76 μᾶλλον φορολογουμένων τῶν προσκαλουμένων δια τὴν ἐκλογὴν του Δημάρχου· ἐὰν δὲ ἔχωσι δικαίωμα ψήφου ὡς μέλη το Δημοτικοῦ Συμβουλιου, τότε ἀποβάλλονται ἀπο τοῦτο· καὶ εἰς μεν την πρώ η περίπτωσιν θέλουν ἀντικατασταθῆ ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα ψηφου οἱ μετ' αὐτοὺς μᾶλλον φορολογουμενοι· εἰς δὲ την δευτέραν οἱ μετὰ τούτους τας πλειοτέρας ψήφους λαβόντες ὑπὲρ ἑαυτων εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν Δημοτικῶν Συμβούλων.

Τὸ παν Διάταγμα θελει δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως, ἡ δὲ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις αὐτοῦ ἀνατίθεται εἰς την ἐπὶ τῶν Εσωτερικῶν Γραμματείαν

Ἐν Αθηναις, την 9 (21) Ἰανουαρίου 1835.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ
Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ
Ο Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΚΟΒΕΛ. ΫΪΔΕΚ.
Οἱ Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας Ι. ΚΩΛΕΤΤΗΣ, Ν Γ. ΘΕΟΧΑΡΗΣ Ι. ΡΙΖΟΣ, Γ. ΠΡΑΪΔΗΣ.

INHALTS-ANZEIGE.

Verordnungen. Die Wahl der Bürgermeister betr.—Die Abgabe der Baugründe im Pirneus an die Chioten betr.—Tarif der neuen Konsulargebuhren fur die Handelsschiffe betr.—Bekanntmachung. Die von der Schwedisch-Norwegischen Regierung angenommene Reciprocitæt hinsichtlich der Hafengebuhren betr.

VERORDNUNG.
Die Wahl der Bürgermeister betreffend.

OTTO
VON GOTTES GNADEN
KOENIG VON GRIECHENLAND.

Wir haben nach Vernehmung Unseres Ministerrathes zur Vervollständigung und als Zusatz des Artikels 84 des Gemeindegesezes esch.ssen und verordnen wie folgt:

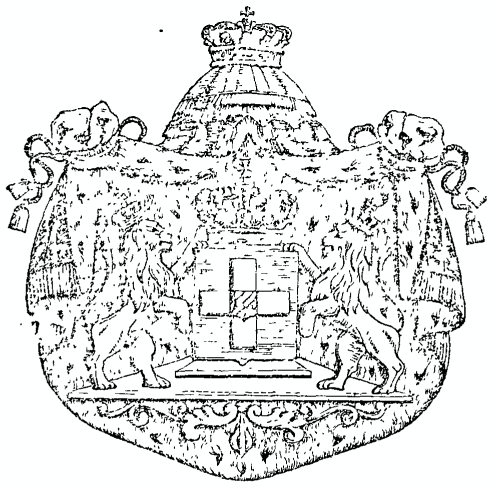
Wenn sich Mitglieder des Wahlkollegiums ohne hinlänglichen Grund weigern, die Pflichten, welche ihnen das Gesez bei der Wahl des Bürgermeisters auferlegt, zu erfüllen, so sollen sie, wenn sie aus der Zahl der nach Art. 76 zur Wahl des Bürgermeisters beigezogenen Hœchstbesteuerten sind, dieses ihres Wahlrechtes verlustig gehen; sind sie aber wahlstimmfæhig als Mitglieder des Gemeinderathes, so sollen sie aus demselben zu treten haben. Im ersten Falle werden sie durch diejenigen Stimmfæhigen ersezt, welche nach ihnen die hœchste Steuer bezahlen. Im zweiten Falle durch jene, welche nach ihnen die meisten Wahlstimmen erhalten haben.

Gegenwærtige Verordnung soll durch das Regierungsblatt verkündet werden; das Staatsministerium des Innern ist mit der Bekanntmachung und dem Vollzuge derselben beauftragt.

Athen, den 9. 21.) Januar 1835.

IM NAMEN DES KOENIGS
DIE REGENTSCHAFT
Graf v. ARMANSPERG, Prät. v. KOBELL, v. HEIDECK.
Die Staatssecretære: J. COLETTIS, N. THEOCHARIS, J. RIZOS, G. PRAÏDES.

Β.Δ. περί συστάσεως δέκα Ελληνικών σχολείων

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

REGIERUNGS-BLATT DES KOENIGREIGHS GRIECHENLAND.

ΑΡΙΘΜ. 12. | 1835 | Nr. 12.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 5 Απριλίου. | ATHEN, 17. April.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα. 1) Περί συστάσεως 10 Ελλην. σχολείων — 2) Περί συστάσεως Διαμετακομισεως εις τον Πειραιά. — 3) Περί συστάσεως Εκτάκτου Στρατιωτικού Δικαστηρίου εις Χαλκίδα. — Εγκύκλιος περί των χωρίς Επισκεπτικής άδειας τελουμενων γαμων.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περί συστάσεως δέκα Ελλην. σχολείων.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Κατὰ τὰς ἀπὸ 27 Φεβρουαρίου (11 Μαρτίου) καὶ 14(26) Μαρτίου προτάσεις τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείας, ἀποφασιζομεν·

Αρθρ. 1.

Θέλουν συστηθῆ ἀνυπερθέτως 10 Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ἐκτὸς αὐτῶν θέλουν διατηρηθῆ καὶ τα ἤδη εἰς Ἀθήνας, Ναύπλιον καὶ Σύραν ὑπάρχοντα Ἑλληνικὰ σχολεῖα, ὡς καὶ τὰ μετ' αὐτῶν συνδεδεμένα γυμνάσια.

Αρθρ 2.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα θέλουν συστηθῆ εἰς τὰς ἀκολούθους πόλεις:

ά. εἰς Τρίπολιν,
β'. εἰς Σπάρτην,
γ'. εἰς Καλάμας,
δ'. εις Πάτρας,
έ. εἰς Μεσολόγγι,
ς'. εἰς Ἄμφισσαν,
ζ'. εἰς Ἀχμίαν,
ή. εἰς Χαλκιδα,
θ. εἰς Ὕδραν,
ί. εἰς Τηνον.

Αρθρ. 3.

Τὸ ἐν Σύρᾳ Γυμνάσιον καὶ τὸ Ἑλληνικὸν σχολεῖον θέλει λαβει αὔξησιν μὲ τρόπον, ὥστε να ἐξομοιωθῆ μὲ τὸ ἐν Ναυπλίῳ γυμνάσιον.

INHALTS - ANZEIGE.

Verordnungen. Die Errichtung von 10 hellenischen Schulen betr. — Tanzitniederlage im Piraus betr. — Die Niedersezung eines Standgerichtes zu Chalkis betr. — Bekanntmachung. Rundschreiben der heil. Synode, unerlaubte Trauungen betr.

VERORDNUNG.

Die Errichtung von 10 helleni chen Schulen betr.

OTIO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

Auf die Antræge des Cultus Ministeriums vom 27. Februar (11. Mærz) und 14. (26.) Mærz d. J. beschliessen Wir:

Art. 1.

Es sollen unverzüglich 10 hellenische Schulen errichtet werden. Ausserdem sollen die bereits in Athen, Nauplia und Syra befindlichen hellenischen Schulen in ihrer Vereinigung mit den dortigen Gymnasien fortbestehen.

Art. 2.

Dieselben werden ihren Siz in folgenden Städten haben:

a) in Tripolitza,
b) « Sparta,
c) « Calamae,
d) « Patrae,
e) « Missolonghi,
f) « Amphissa,
g) « Lamia,
h) « Chal is,
i) « Hydra,
k) « Tinos.

Art. 3.

Die hellenische Schule und das Gymnasium in Syra sollen eine Erweiterung ihrer dermaligen Einrichtung in der Art erhalten, dass eine Gleichstellung mit dem Gymnasium in Nauplia stattfindet.

Αρθρ. 4.

Τὰ ἔξοδα τοῦ ἐν Τήνῳ σχολείου θέλουν γίνεσθαι ἀπὸ τὰ εἰσοδήματα τοῦ ναοῦ τῆς Εὐαγγελιστρίας. Τὰ τῶν λοιπῶν ὑπ' ἀρ. 2) σημειουμένων ἀναλαμβάνει προσωρινῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου μένουν καὶ τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα καὶ γυμνασια Ἀθηνῶν καὶ Ναυπλίας. Τὸ αὐτὸ ταμεῖον θέλει ἀναλαβει καὶ τα ἐξοδα τῆς ὑπ' ἀρ. 3 ἀναφερομένης ἐπαυξήσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ σχολείου και τοῦ Γυμνασίου τῆς Σύρας.

Αρθρ. 5.

Τὰ καταστήματα διὰ τα σχολεῖα ταῦτα θέλουν προμηθευσει αἱ ανήκουσαι κοινότητες, ἑκάστη εἰς τὴν ιδίαν πρωτεύουσαν Ὅπου διαθεσιμοι οἰκοδομαὶ δὲν ὑπάρχουν, ἐγκρίνομεν, διὰ νὰ εὐκολυνθῇ καὶ ἐπιταχυνθῇ ἡ ἔναρξις τῶν σχολεων, νὰ πληρωθῇ δια το ἐνεστὼς ἔτος τὸ ἐνοίκιον ἀπο τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, ἐξαιρέσει τῆς Τήνου, ὅπου θέλει γίνει φροντὶς περὶ καταστήματος ἀπὸ τὰ προβρηθέντα ἐπιτόπια εἰσοδήματα.

Εἰς Σύραν, Ἀθήνας καὶ Ναύπλιον μένουν προσωρινῶς τὰ αὐτὰ καταστηματα, τὰ ὁποῖα μέχρι τοῦδε ἐχρησίμευαν ὡς Γυμνάσια.

Αρθρ. 6.

Εἰς ἕκαστον Ἑλληνικὸν σχολεῖον ἀποφασίζεται νὰ ὑπάρχουν τρεῖς τάξεις· ἀλλ' εἰς Καλάμας, Σπάρτην, Πάτρας, Ἄμφισσαν καὶ Λαμίαν, θέλουν ὑφίστασθαι διὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος 2 μόνον.

Αρθρ. 7.

Εἰς Σίφνον θέλει συστηθῆ προσωρινῶς ἡ κατωτάτω τάξις ο Ἑλληνικοῦ σχολείου ἀπὸ τοὺς πόρους τῆς νήσου ἐκείνης. Καθ' ὅσον οὗτοι δὲν ἐπαρκοῦσι, θελει γίνει περὶ αὐτῆς φροντὶς ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον.

Αρθρ. 8.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα θέλουν κάμει ἔναρξιν τὴν 1 (13) Μαΐου.

Αρθρ. 9.

Ἡ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματεία θέλει ἐνεργησει ἀνυπερθέτως, συνεννουμένη μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν Εσωτερικῶν, ὅλα τὰ προπαρασκευαστικὰ μέτρα, καὶ ἰδίως θέλει διατάξει τὰ δεοντα διὰ τὴν προμήθειαν καὶ ἀπαρτισμὸν τῶν οἰκημάτων.

Αρθρ. 10.

Περὶ διορισμοῦ καὶ μισθοδοσίας τῶν διδασκάλων καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ διοργανισμοῦ τῶν σχολείων τούτων θέλουν ἐκδοθῆ ἰδιαίτερα διαταγματα.

Αρθρ. 11.

Ἡ παροῦσα ἀπόφασις θελει δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος της Κυβερνήσως καὶ διὰ τῆς τῶν Ἀγγελιῶν. Θέλει δὲ ἀναγνωσθῆ καὶ δυο κυριακὰς κατὰ συνέχειαν ἐπ' ἐκκλησίας Ἡ εὐθύνη τῆς ἐκτελέσεως ἀνατιθεται εἰς τὴν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 25 Μαρτίου 6) Ἀπριλίου 1835.

ΕΝ ΟΝΟΜΑΤΙ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ

Η ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΙΑ

Ὁ Κόμης ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ Πρόεδρος, ΚΟΒΕΛ, ΕΪΔΕΚ.

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμ. τῆς Ἐπικρατείας Ι. ΡΙΖΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ συγκάσεως Διαμετακομίσεως εἰς τὸν Πειραιᾶ.

Ο Θ Ω Ν

Ε Λ Ε Ω Ι Θ Ε Ο Υ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ,

Κατὰ πρότασιν της ἐπι των Οἰκονομικῶν Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἀπεφασίσαμεν.

Ἀρθρ. 1.

Συσταίνεται Κατάστημα Διαμετακομίσεως ἐν Πειραιεῖ διὰ τὰς ξενης Ἐπικρατείας ἀτελωνίστους πραγματείας.

Ἀρθρ. 2.

Τὸ Κατάστημα τοῦτο ὑποβάλλεται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν καὶ διεύθυνσιν του ἐκει Τελωνείου.

Art. 4.

Der Aufwand für die hellenische Schule in Tinos wird aus den Einkünften des dortigen Stiftungsfonde bestritten, jen nfür die übrigen zu 2 bemerkten Schulen übernimmt vorläufig die geistliche Kasse, zu deren Last auch die Ausgaben für die hellenischen Schulen und Gymnasien von Athen und Nauplia verbleiben; diese wird ferner auch den Aufwand für die zu 3 bemerkte Erweiterung des Gymnasiums und der hellenischen Schule von Syra übernehmen.

Art. 5.

Die Lokalitæten für diese Schulen haben jedoch die betreffenden Gemeinden, wo sie ihre Size haben, verfügbar zu stellen.

Wo keine hiezu verwendbare Gemeindegebäude sind, wollen Wir zur Erleichterung und Beschleunigung der Eræffnung dieser Anstalten die betreffenden Miethzinse im Laufe dieses Jahres aus der geistlichen Kasse bestreiten lassen, jedoch mit Ausnahme von Tinos, wo aus dem Lokalstiftungsfonde Vorsorge getroffen werden kann. In Syra, Athen und Nauplia verbleibt es vor der Hand bei den bereits getroffenen Verfügungen.

Art. 6.

Für jede hellenische Schule werden drei Classen bestimmt, in Kalamæ, Sparta, Patrae, Amphissa und Lamia jedoch in diesem Jahre nur zwei errichtet.

Art. 7.

In Siphnos ist vorläufig die unterste Classe einer hellenischen Schule auf Rechnung der dortigen Stiftungsfonde zu errichten; in so weit diese hiezu nicht hinreichen, wird hiefür aus der geistlichen Kasse Vorsorge getroffen werden.

Art. 8.

Diese Schulen sollen am 1. (13.) Mai d. J. eræffnet werden.

Art 9.

Das Ministerium des Cultus und Unterrichts hat die hiezu erforderlichen Einleitungen im Benehmen mit dem Ministerium des Innern sogleich zu treffen, und insbesondere wegen rechtzeitiger Ausmittellung und Herrichtung der Gebæude das Erforderliche anzuordnen.

Art. 10.

In Bezug auf Ernennung der Lehrer, auf ihre Gehaltsbezüge und die innere Einrichtung dieser Schulen folgen besondere Entschliessungen.

Art. 11.

Gegenwærtige Entschliessung ist sowohl durch das Regierungsblatt als durch das Intelligenzblatt bekannt zu machen, und selbe an zwei auf einander folgenden Sonntagen in den Kirchen von den Kanzeln verkünden zu lassen. Für den Vollzug ist das Ministerium des Cultus und Unterrichts verantwortlich.

Athen 25. Mærz (6. April) 1835.

IM NAMEN DES KOENIGS

DIE REGENTSCHAFT

GRAF v. ARMANSPERG Prdt, v. KOBELL, v. HEIDECK.

Der Staatssecretär des Cultus und Unterrichts J. RIZOS.

VERORDNUNG.

Transitniederlage im Piræus betr.

OTTO

VON GOTTES GNADEN

KOENIG VON GRIECHENLAND.

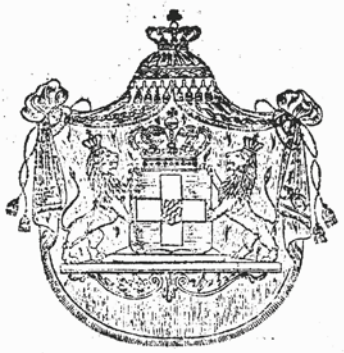
Wir haben auf den Antrag Unseres Finanzministeriums beschlossen:

Art. 1.

Im Piræus wird eine Transitniederlage für unverzollte ausländische Waaren errichtet.

Art. 2.

Dieselbe steht unter der Aufsicht und Verwaltung des dortigen Zollamtes.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 54 — 1836 — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 7 Ὀκτωβρίου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα περὶ ἐγκρίσεως τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας. — Διοργανισμὸς τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας. — Δηλοποίησις περὶ κανονισμοῦ τῶν συνεδριάσεων τοῦ γενικοῦ διευθυντηρίου.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ ἐγκρίσεως τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΗ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐπὶ τῇ ἀναφορᾷ τῆς Γραμματείας τῶν Ἐκκλησιαστικῶν τῶν 8 (20) Αὐγούστου τ. ε. περὶ τῆς κάτω ὑποθέσεως, ἐγκρινομεν τὴν ἕνεκα τῆς πρόοδου τῆς στοιχειώδους ἐκπαιδεύσεως τοῦ λαοῦ συστηθεισαν ἑταιρειαν, δηλοῦντες πρὸς αὐτὴν τὴν ἰδιαιτέραν Β Ἡμῶν εὐαρέσκειαν, καὶ διατάττοντες ὅπως δημοσιευθῶσι τὰ περὶ αὐτῆς ἐν τῇ ψηφιρίδι τῆς Κυβερνήσεως ὁμοῦ καὶ αἱ διατυπώσεις της.

Ἡ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου Κυντουριώτη γενομένη ἐκλογὴ τοῦ προέδρου αὐτῆς ἐγκρί εται.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 28 Αὐγούς. (9 Σεπτεμβρ.) 1836.

Ἐν ὀνόματι καὶ κατ' ἰδιαιτέραν διαταγὴν τῆς Αὐτοῦ Μεγαλειότητος τοῦ Βασιλέως,
Τὸ Ὑπουργικὸν Συμβούλιον
ΑΡΜΑΝΣΠΕΡΓ, Ἰ. ΡΙΖΟΣ, ΣΜΑΛΤΣ, ΔΡ. ΜΑΝΟΛΑΣ,
Α. Γ. ΚΡΙΕΖΗΣ, Γ. ΛΑΣΣΑΝΗΣ.

Διοργανισμὸς τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας.
Α'. Σκοπὸς τῆς ἑταιρίας.

1. Συστήνεται ἑταιρία εἰς Ἀθήνας ὑπὸ τὸ ὄνομα ἑταιρία *Φιλεκπαιδευτική*.

2. Σκοπὸς τῆς ἑταιρίας ταύτης εἶναι ἡ πρόοδος τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ ἡ στοιχειώδης ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ. Ἑπομένως τὰ ἀντικείμενα αὐτῆς θέλουν εἶσθαι·

α'. Τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὴν πρόοδον τῶν δημοτικῶν σχολείων καὶ τὴν διάδοσιν τῆς στοιχειώδους παιδείας μεταξὺ τοῦ λαοῦ, κατὰ τὸν τῆς 6 (18) Φεβρουαρ. 1834 περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμον·

β'. Νὰ προμηθεύῃ τὰ ἀναγκαῖα πρὸς τοῦτο στοιχειώδη βιβλία·

γ'. Νὰ ἐνισχύῃ καὶ ν' ἀνταμοίβῃ τοὺς συγγραφεῖς ἢ μεταφραστὰς τῶν τοιούτων βιβλίων·

δ'. Νὰ διεγείρῃ τὴν ἄμιλλαν τῶν μαθητῶν καὶ τὴν φιλοτιμίαν τῶν δημοδιδασκάλων δι' ἐνιαυσίων βραβείων.

ε. Νὰ φροντίζῃ περὶ τελειοποιήσεως τῆς μεθόδου τοῦ διδάσκειν καὶ ν' ἀνταμοίβῃ τοὺς τελειοποιοῦντας αὐτὴν τὴν μέθοδον, ἢ ἐφευρίσκοντας ἄλλας τελειοτέρας·

ς'. Νὰ βοηθῇ εἰς τὸν πολυπλασιασμὸν τῶν δημοτικῶν σχολείων, ὅταν οἱ πόροι αὐτῆς συγχωρῶσι τοῦτο.

Β'. Διοίκησις τῆς ἑταιρίας.

3. Ἡ διοίκησις ὅλων τῶν τῆς ἑταιρίας πραγμάτων ἐπιτρέπεται εἰς ἓν συμβούλιον διοικητικόν, συγκείμενον ἀπὸ ἕνα πρόεδρον, ἕνα ἀντιπρόεδρον, ἕνα γραμματέα καὶ ἐννέα μέλη.

4 Τὰ ἐννέα μέλη διαιροῦνται εἰς τρεῖς ἐπιτροπὰς τριμελεῖς, αἵτινες εἶναι·

α. Ἡ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως καὶ τοῦ πολυπλασιασμοῦ τῶν σχολείων·

β'. Ἡ ἐπὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν μεθόδων·

γ'. Ἡ ἐπὶ τοῦ ταμείου καὶ τῆς καταγραφῆς τῶν μελῶν.

Ἓν τῶν μελῶν ἑκάστης ἐπιτροπῆς λέγεται εἰσηγητής.

Γ'. Μέλη τῆς ἑταιρίας.

5. Μέλη τῆς ἑταιρίας εἰμποροῦν νὰ γένωσιν ὅλοι οἱ ὁμογενεῖς καὶ ἀλλοεθνεῖς (ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς ἐπικρατειας

διαιένοντες), οἵτινες δύνανται νὰ συνδράμωσιν εἰς τὴν ἐπίδοσιν αὐτῆς.

6. Ὅλα τὰ μέλη εἶναι ἰσότιμα ἐπὶ τῶν συνελεύσεων, ὅθεν λαμβάνουσι καὶ τὸ αὐτὸ δίπλωμα, καὶ τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ἀναδέχονται πρὸς τὴν πρόοδον τῆς ἑταιρίας

Ἡ ἑταιρια δύναται νὰ ἔχῃ καὶ μέλη ἀντεπιστέλλοντα ἐκ τῶν ἀλλογενῶν, ὅσοι δύνανται νὰ ὠφελήσωσι μὲ μόνας τὰς γνώσεις τὴν ἑταιρίαν.

Δ. Καθήκοντα.

1. *Ὅλων τῶν μελῶν.*

8 Ἕκαστον μέλος, παρεκτὸς τῶν ἀντεπιστελλόντων, ὑποχρεοῦται εἰς μηνιαίαν συνδρομὴν τριῶν δραχ. τοὐλάχιστον, καὶ εἰς δέκα δραχ. πληρωμὴν διὰ τὴν παραδοχὴν καὶ τὸ δίπλωμα ἡ ἀνωτέρας τοσότητος συνδρομὴ μένει εἰς τὴν ἐλευθερίότητα ἑκάστου.

9. Ἡ ἑταιρια θέλει δέχεσθαι καὶ δωρήματα εἰς χρήματα, βιβλία καὶ ὅσα δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὰ τυπεῖα, καὶ θέλει εἶσθαι ὑπόχρεος νὰ διαθετῇ αὐτὰ κατὰ τὴν ῥητὴν θέλησιν τοῦ δωρητοῦ.

10. Ὅλα τὰ εἰσοδήματα τῆς ἑταιρίας θέλουν χορησιμεύσει ἐξόδευμα πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ της, καὶ πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων εἰς αὐτὴν οἴκων, καταστήματος, ὑπηρεσίας κτλ.

11. Ἕκαστον μέλος ὑποχρεοῦται εἰς τὸ νὰ συντρέχῃ τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν πρόοδο τῆς ἑταιρίας καὶ νὰ πορεύεται εἰς τὰς συνελεύσεις, ὅπου ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ προβάλῃ ὅ,τι κρίνῃ συντελεστικὸν εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς.

2. *Τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου*

α. Τῶν ἐπιτροπῶν.

12. Ἡ ἐπὶ τῆς βελτιώσεως καὶ τοῦ πολυπλασιασμοῦ τῶν σχολείων θέλει ἐξετάζει καὶ γνωμοδοτεῖ περὶ τῶν συντεινόντων εἰς τὰ ἀντικείμενα ταῦτα, καθὼς καὶ περὶ βραβεύσεως τῶν ἐπιμελουμένων διδασκάλων καὶ μαθητῶν, καθόσον θέλουν συγχωρεῖ οἱ πόροι τῆς ἑταιρίας.

13. Ἡ ἐπὶ τοῦ ταμείου καὶ τῶν μελῶν κρατεῖ τὸ ὀνοματολόγιον τῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας, ἔχει τὴν εἴσπραξιν τῶν συνεισφορῶν ὅλων, τὸ λογιστικὸν μέρος καὶ τὴν διαχείρισιν τῶν χρημάτων τῆς ἑταιρίας δι ἑνὸς ταμίου, ὄντος ἐκ τῶν μελῶν της, κατα τὴν ἰδιαιτέραν περὶ τούτου διάταξιν.

14. Ἡ ἐπὶ τῶν βιβλίων καὶ τῶν μεθόδων θέλει ἐξετάζει περὶ τῆς πρεπούσης ἀνταμοιβῆς εἰς τοὺς ποιοῦντας τῶν μεθόδων βελτιώσεις, καὶ θέλει ἐπιτυγεῖ τὰ πρὸς χοῆσιν τῶν σχολείων παριζόμενα βιβλία ἢ ἄλλο ὑλικὸν ὑπὸ τῆς ἑταιρίας· θέλει σκέπτεσθαι καὶ προβάλλει περὶ τῶν χρησίμων εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα βιβλίων, καὶ θέλει κρίνει τὰ πρὸ ἐκδόσιν πεμπόμενα εἰς τὴν ἑταιρίαν ὑπὸ τῶν συγγραφέων ἢ μεταφραστῶν, καὶ γνωμοδοτεῖ περὶ τῆς πρεπούσης εἰς αὐτοὺς ἀνταμοιβῆς.

15. Τὰ παραδεχόμενα καὶ ἐκδιδόμενα βιβλία θέλουν ἔχει ἀντικείμενον τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ κατὰ τὸν τῆς 6 (18 Φεβρουαρ. 1834 νόμον. — Καὶ ἀπὸ τὰ θρησκευτικὰ βιβλία ἄλλα δὲν θέλει ἐκδίδει παρὰ τὰ ἀφορῶντα τὴν στοιχειώδη δογματικὴν Κατήχησιν, τὴν Ἱερὰν καὶ Ἐκκλησιαστικὴν Ἱστορίαν. Πρὸ παραδοχὴν δὲ ὅλων τῶν βιβλίων δύναται τὸ συμβούλιον, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλῇ, νὰ προστάτῃ, κατ' ἐκλογήν του ἰδίαν, δύο ἄλλα μέλη εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν βιβλίων, ἔχοντα γνώσεις εἰδικὰς τῆς ὕλης, περὶ τὴν, ὁποίας πραγματεύεται τὸ εἰς ἐξέτασιν προβαλλόμενον πόνημα.

16. Ἑκάστη ἐπιτροπὴ καθυποβάλλει, διὰ τοῦ ἰδίου της εἰσηγητοῦ, τὰς ἐκθέσεις τῶν πράξεών της κατὰ πρῶτον εἰς τὸ συμβούλιον, καὶ προβάλλει καὶ ὅ,τι στοχάζεται πρὸς βελτίωσιν τῶν ἐπιτετραμμένων εἰς αὐτήν.

β'. Τῶν τριῶν εἰσηγητῶν.

17 Ἕκαστος διευθύνει καὶ ἐμψυχόνει τὰ ἔργα τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπιτροπῆς καὶ ἐκτελεῖ ἰδίως χρέη εἰσηγητοῦ ἀπὸ μέρους τοῦ συμβουλίου εἰς τὰς συνελεύσεις καὶ τὰ ὁριζόμενα εἰς τὰ ἄρθρ. 16 καὶ 18, δ'.

γ'. Τοῦ προέδρου.

18 Ὁ πρόεδρος τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας ἔχει τὰ ἑξῆς καθήκοντα·

α' Ἐπαγρυπνεῖ τὴν πρόοδον καὶ ἐπιμελεῖται τὴν ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, καὶ διανέμει τὰ προκείμενα ἔργα εἰς τὰς ἐπιτροπάς·

β'. Συγκαλεῖ εἰς ἐκτάκτους συνεδριάσεις τὸ συμβούλιον καὶ γνωστοποιεῖ καὶ τὰς ἐκτάκτους συνελεύσεις·

γ' Προεδρεύει τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου καὶ τῶν συνελεύσεων, κοινοποιεῖ πᾶν ὅ,τι γνωρίζει ὡς διαφέρον καὶ ἄξιον γνωστοποιήσεως, ἐκθέτει τὰ προκείμενα εἰς σκέψιν, διευθύνει τὰς ψηφοφορίας, καὶ εἰς δυσχωρίαν ἔχει τὴν νικῶσαν·

δ'. Ἐκτελεῖ τὰς ἀποφάσεις τοῦ συμβουλίου καὶ τῶν συνελεύσεων· ἐκδίδει τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα εἰς ἐνέργειαν πάσης χρήσεως τῶν τῆς ἑταιρίας χρημάτων καὶ πραγμάτων, καθὼς καὶ πᾶν ἔνταλμα χρηματικόν· τὰ δὲ πρὸς ἐξόδευσιν πραγμάτων καὶ χρημάτων ἔγγραφα πρέπει νὰ ἦναι πρωτοπογεγραμμένα παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὰ ἔργα τῆς ὁποίας γίνεται ἡ χρῆσις, καὶ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ τῆς ἐπὶ τοῦ ταμείου ἐπιτροπῆς·

ε. Κρατεῖ τὴν ἀντατόκρισιν τῆς ἑταιρίας μὲ τὰ μέλη αὐτῆς καὶ μὲ τὴν Κυβέρνησιν. — Ἡ μὲ τὴν Κυβέρνησιν θέλει γίνεσθαι πρὸς μόνην τὴν Γραμματείαν τὴν ἐπὶ τῆς δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως, τῆς ὁποίας τὴν συναίνεσιν θέλει ζητεῖ εἰς τὰ χρήζοντα συναινέσεως ἀπὸ μέρους τῆς ἐξουσίας. Ταῦτα δὲ λογίζονται ἐκεῖνα τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα δὲν δύναται νὰ βάλῃ εἰς ἐνέργειαν ἡ ἑταιρία ἀφ' ἑαυτῆς κατὰ τοὺς νόμους πρὸς τὸν σκοπόν της, χωρὶς τῆς βοηθείας ἢ τῆς διατυγῆς τῆς Κυβερνήσεως.

δ'. Τοῦ ἀντιπροέδρου.

19. Ὁ ἀντιπρόεδρος ἐπέχει τὸν τόπον καὶ ἐκτελεῖ τὰ χρεη τοῦ προέδρου ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ.

ε. Τοῦ γραμματέως.

20. Ὁ γραμματεὺς ἔχει τὰ ἑξῆς καθήκοντα·

α Προσυπογράφει εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν ὁμοῦ μὲ τὸν πρόεδρον, καὶ κρατεῖ τὴν σφραγῖδα τῆς ἑταιρίας·

β' Προετοιμάζει ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα, καὶ κρατεῖ καὶ τὰ ὑπομνήματα τῶν πρακτικῶν τῶν συνεδριάσεων·

γ'. Ἀναγγέλλει τὰ ὀνόματα τῶν νέων μελῶν τῆς ἑταιρίας καὶ τὰ δωρήματα εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ ταμείου ἐπιτροπὴν, κρατῶν καταλόγους τῶν δωρημάτων καὶ τῶν δωρητῶν·

δ'. Ὁ γραμματεὺς εἶναι ἰσόψηφος μὲ τὰ λοιπὰ μέλη αὐτοῦ, ἐκτελῶν καὶ χρέη εἰσηγητοῦ αὐτοῦ τοῦ σώματος εἰς τὰς συνελεύσεις.

ς'. *Τοῦ συμβουλίου.*

21. Τὸ συμβούλιον βουλεύεται καὶ ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν ὑποθέσεων τῆς ἑταιρίας· ὅθεν

ά. Σκέπτεται περὶ τῆς προόδου καὶ περὶ τῶν εἰς τοῦτο συντεινόντων ἔργων τῆς ἑταιρίας, καὶ διατάσσει αὐτὰ καὶ τὴν χρῆσιν τῶν χρημάτων καὶ πόρων αὐτῆς·

β'. Λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὰς παρὰ τῶν μελῶν γινομένας προτάσεις ἐπὶ τῶν συνελεύσεων καὶ ἀνατιθεμένας εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν αὐτοῦ, καθὼς, καὶ τὰς ἐκθέσεις καὶ γνωμοδοτήσεις τῶν ἐπιτροπῶν·

γ' Πληροφορεῖται περὶ τῆς μηνιαίας καταστάσεως τοῦ ταμείου, ἐξετάζει καὶ ἀποφασίζει τοὺς μηνιαίους προϋπολογισμοὺς τῶν τακτικῶν ἐξόδων, καθὼς καὶ πᾶσαν ἄλλην ἔκτακτον δαπάνην συμπίπτουσαν κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα·

δ Ἀποφασίζει τὴν ἔκδοσιν τῶν ὠφελήμων πονημάτων, συσκέπτεται περὶ τῆς ἀνταμοιβῆς τῶν ἐργαζομένων εἰς αὐτὰ, καθὼς καὶ περὶ πάσης ἄλλης ἀμοιβῆς προτεινομένης παρὰ τῆς ἀνηκούστης ἐπιτροπῆς, καὶ καθυποβάλλει αὐτὰς εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῆς συνελεύσεως·

έ Ἐξετάζει καὶ ἐπεξεργάζεται πᾶν ὅ,τι ἔχει νὰ καθυποβληθῇ εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν τῶν συνελεύσεων.

ς'. Δίδει λόγον ὅλων τῶν πραξέων αὐτοῦ εἰς τὰς γενικὰς συνελεύσεις.

Έ. Συνεδριάσεις καὶ συνελεύσεις.

22. Πᾶσα ἐπιτροπὴ χρεωστεῖ νὰ συνέρχεται δὶς τοῦ μηνὸς ἰδίως διὰ νὰ συσκέπτεται περὶ τῶν ἐπιτετραμμένων εἰς αὐτὴν ἔργων καὶ νὰ ἐνεργῇ.

23 Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον συνέρχεται τακτικῶς τὴν 5 ἑκάστου μηνὸς, καὶ ὁσάκις συγκαλεσθῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου Αἱ δὲ συνεδριάσεις αὐτοῦ λογίζονται πλήρεις, ὅταν ἦναι παρόντα τὰ δύο τρίτα τῶν μελῶν.

24 Αἱ τακτικαὶ συνελεύσεις τῆς ἑταιρίας γίνονται κατὰ δίμηνον διάστημα, τὴν 15 τοῦ μηνὸς αἱ δὲ ἔκτακτοι, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ προέδρου.

25 Μεταξὺ τῶν τακτικῶν συνελεύσεων θέλει εἶσθαι καὶ μία γενικὴ δημοσία καὶ ἑορτάσιμος συνέλευσις, συγκροτουμένη τὴν 25 τοῦ Μαρτίου, εἰς τὴν ὁποίαν θέλει γίνεσθαι καὶ γενικὴ ἔκθεσις περὶ ὅλων τῶν ἀντικειμένων καὶ πράξεων τῆς ἑταιρίας. Εἰς τὴν πρὸ αὐτῆς θέλει καθυποβάλλεσθαι καὶ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ ἔτους, ὡς καὶ τὰ περὶ τῶν εἰσόδων καὶ ἐξόδων καὶ τὰ περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν χρημάτων.

26 Εἰς τὰς τακτικὰς συνελεύσεις ἀναγινώσκονται τὰ πρακτικὰ τοῦ συμβουλίου καὶ τῆς προηγουμένης συνελεύσεως, γίνονται αἱ ἐκθέσεις τῶν ἔργων τῶν ἐπιτροπῶν, ὁσάκις κριθῇ τοῦτο ἀναγκαῖον, αἱ διαφοραὶ προτάσεις παρ' αὐτῶν καὶ παρὰ τῶν μελῶν, καὶ ἡ ἐκλογὴ τῶν νέων μελῶν τῆς ἑταιρίας καὶ τοῦ συμβουλίου.

27 Τῶν ἐπὶ συνελεύσεως γενομένων προτάσεων ἀποφασίζεται ἡ παραδοχὴ εἰς σκέψιν, καὶ ἡ παραπομπὴ εἰς τὴν ἀνήκουσαν ἐπιτροπὴν ἢ εἰς τὸ συμβούλιον, παρὰ τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ περὶ ἐνεργείας σκέψις καὶ ἡ περὶ ἐκτελέσεως ἀπόφασις· αἱ δὲ ἐκλογαὶ, αἱ περὶ πόρων καὶ ἐξόδων προτάσεις, καθὼς καὶ αἱ παρὰ τοῦ συμβουλίου προτεινόμεναι ἀμοιβαὶ, ἀποφασίζονται εἰς τὰς συνελεύσεις καὶ τὰ τοῦ γενικοῦ προϋπολογισμοῦ ὑπ' αὐτῶν κυροῦνται.

28. Εἰς πᾶσαν γενικὴν συνέλευσιν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι παρόντα τοὐλάχιστον 30 μέλη ὁμοῦ μὲ τὰ τοῦ συμβουλίου· καὶ ἡ ἑταιρία δὲ λογίζεται ὑπάρχουσα, ἑνόσῳ ἔχῃ τοσούτους ἀριθμὸν μελῶν.

29 Ὅσα μέλη τῆς ἑταιρίας παρευρίσκονται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ συμβουλίου, συνεβουλεύουσι καὶ γνωμοδοτοῦσι, ἀλλὰ δὲν ψηφοφοροῦσι.

30. Αἱ ἀποφάσεις γίνονται κατὰ πλειοψηφίαν.

Ζ'. Ἐκλογαί

ά. Τῶν μελῶν.

31. Διὰ νὰ γένῃ τις δεκτὸς ὡς μέλος τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἑταιρίας, πρέπει νὰ προβληθῇ ὑπό ἑνὸς τῶν μελῶν καὶ νὰ ἐγκριθῇ διὰ τῆς πλειοψηφίας ἐπὶ τῆς ἑπομένης συνελεύσεως.

β'. Τῶν τοῦ συμβουλίου.

32. Ὁ πρόεδρος, ὁ ἀντιπρόεδρος, ὁ γραμματεὺς, οἱ οἰκονόμοι, οἱ εἰσηγηταὶ καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τοῦ συμβουλίου ἐκλέγονται διὰ σχετικῆς πλειοψηφίας.

33. Αἱ ἐκλογαὶ τῶν τοῦ συμβουλίου γίνονται δι' ἕτους· δύνανται δὲ τὰ αὐτὰ μέλη καὶ ἐκ δευτέρου νὰ ἐκλέγωνται, ἐκτὸς ἐκείνων, ὅσα δὲν ἐπαρουσιάσθησαν εἰμὴ ἅπαξ εἰς τὰς συνεδριάσεις.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἔποχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἑταιρίας

34. Ἀφ' ἧς ἡμέρας δοθῇ ἡ ἔγκρισις τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἑταιρία θέλει λογίζεσθαι ὡς συστημένη.

35. Ὁ πρόεδρος, ἅμα ἐκλεχθῇ, θέλει ζητήσει ταύτην τὴν ἔγκρισιν παρὰ τῆς Γραμματείας τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσ. Ἐκπαιδεύσεως.

36. Μετὰ τὴν ἔγκρισιν θέλει συγκαλέσει τὴν πρώτην συνέλευσιν τῆς ἑταιρίας· αὕτη δὲ θέλει εἶσθαι ἡ τῆς ἐνάρξεως συνέλευσις.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 25 Ἰουλίου 1836.

Ἡ ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπιτροπὴ,

Γεώργιος Γενναδίος.

Ἀρχιμανδρ. Μιχαὴλ Ἀποστολίδης.

Ι. Π. Κοκκώνης

Ἴσον ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ. Τὴν 31 Αὐγούστου 1836.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας

Γ. ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ.

Ὁ Γραμματεὺς Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗΣ.

Β.Δ. περί συστάσεως πανεπιστημίου (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Αριθ. **86.** **1836** *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 31 *Δεκεμβρίου.*

ΔΙΑΤΑΓΜΑ.

Περὶ συστάσεως πανεπιστημίου.

Ο Θ Ω Ν

Κ Α Ι Σ Α Ρ Ο Σ Θ Ε Ο Υ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 6 (18) Φεβρουαρίου 1834 νόμου, ἐκανονίσαμεν ἤδη τὴν στοιχειώδη ἐκπαίδευσιν εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, μετὰ ταῦτα ἐβάλαμεν εἰς ἐνέργειαν καὶ τὰ πρὸς ἀνωτέραν μὲν ἐκπαίδευσιν προσδιωρισμένα ἁρμόδια εἰς τὴν παροῦσαν τοῦ τόπου κατάστασιν σχολεῖα καὶ γυμνάσια, εὐκολύνοντες οὕτω τὴν κτῆσιν τῶν παρασκευαστικῶν γνώσεων εἰς ὑψηλοτέραν ἐπιστημονικὴν μάθησιν. Ἐπιστάσης δὲ ἤδη τῆς ἐποχῆς πρὸς σύστασιν τοῦ πανεπιστημίου, ὑπερτάτου ἐκπαιδευτικοῦ καταστήματος, τὸ μὲν διότι ὑπάρχουσιν ἴσως ἤδη ἱκανοὶ ἀκροαταί, ἐφωδιασμένοι μὲ τὴν προκαταρκτικὴν παιδείαν, τὸ δὲ διότι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων διδασκάλων δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἀπὸ τὰς συσταθείσας ἤδη σχολὰς τῆς Ἰατρικῆς καὶ Θεολογίας, ἀπὸ τοὺς ὀφείλοντας νὰ παραδίδωσιν ὑπαλλήλους τῶν ἀνωτέρων κλάδων τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας καὶ τινας ἐκ τῶν μελῶν τῆς συστηθείσης ἤδη ἐπιστημονικῆς ἑταιρείας, ἡ δὲ ἐνεχώσα κατάστασις τοῦ ταμείου καθιςᾷ τέλος πάντων δυνατὴν τὴν τοιαύτην ἰδιαιτέραν δαπάνην· ἀκούσαντες τὴν διορισθεῖσαν ἐπιτροπὴν διὰ τὸν ὀργανισμὸν τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως καὶ κατὰ πρότασιν τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

Α. Περὶ συστάσεως τοῦ πανεπιστημίου.

Ἄρθρ. 1.

Θέλει συστηθῇ δι' ὅλον τὸ κράτος πανεπιστήμιον εἰς Ἀθήνας, καὶ ἀνοιχθῇ ἐπισήμως τὴν τρίτην ἡμέραν τοῦ πάσχα 1837.

Πρὸς μνήμην δὲ τοῦ Συστήσαντος αὐτὸ θέλει φέρει τὴν ἐπωνυμίαν « *Πανεπιστήμιον τοῦ Ὄθωνος.* »

Ἄρθρ. 2.

Τὸ πανεπιστήμιον τοῦτο σύγκειται ἀπὸ τέσσαρας σχολὰς (facultés), δηλ.

Α'. Τὴν τῶν γενικῶν ἐπιςημῶν ὡς φιλοσοφίας, φιλολογίας, μαθηματικῶν καὶ φυσικῶν ἐπιστημῶν, ἰδίως δὲ χημείας, φυσικῆς, ἀστρονομίας, τῶν διαφόρων μερῶν τῆς φυσικῆς ἱστορίας, γεωγραφίας, καταςατικῆς καὶ ἱστορίας μὲ τὰς βοηθητικὰς ἐπιςήμας αὐτῶν.

Β'. Τὴν τῆς θεολογίας·

Γ'. Τὴν τῆς ἰατρικῆς·

Δ'. Τὴν τῶν νομικῶν καὶ πολιτικῶν ἐπιστημῶν.

Τὸ πανεπιστήμιον ἐν γένει, δηλ. ἡ ἕνωσις ὅλων τῶν σχολῶν αὐτοῦ, ἀποτελεῖ τὸ ἀνώτατον ἐκπαιδευτικὸν καταστημα χάριν τῆς ὑψηλοτέρας ἐθνικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ἄρθρ. 3.

Ἑκάστη σχολὴ ἔχει ὡρισμένον ἀριθμὸν καθεδρῶν καὶ σχηματίζει καθ' ἑαυτὴν ἐπιστημονικὸν ἀνεξάρτητον σύλ-

Β.Δ. περί του κανονισμού των ελληνικών σχολείων και γυμνασίων (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Αριθ. 87. 1836 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 31 Δεκεμβρίου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα. — 1) Περί κανονισμού των ελληνικών σχολείων και γυμνασίων. — 2) Περί υποτροφιών υποψηφίων διά τας διδασκαλικάς θέσεις.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ.

Περί του κανονισμού των ελληνικών σχολείων και γυμνασίων.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Γινώσκοντες πόσον είναι επάναγκες να εισαχθή ή ανήκουσα τάξις εις τα ελληνικά σχολεία και τα γυμνάσια·

Λαβόντες υπ' όψιν τας προτάσεις της διά την τακτοποίησιν της ανωτέρας εκπαιδεύσεως συζητείσης επιτροπής. Κατά τας προτάσεις δε της επί των Εκκλησιαστικών κτλ. Γραμματείας της Επικρατείας, αποφασίσαμεν να εκδώσωμεν τους ακολούθους κανονισμούς, διατάττοντες να τεθώσιν εις ενέργειαν εις τα ελληνικά σχολεία και τα γυμνάσια του κράτους από της αρχής της θερινής εξαμηνίας του 1837.

ΤΜΗΜΑ Ι.

Είδη των διδακτικών καταστημάτων.

Άρθρ. 1.

Διά την ανωτέραν επιστημονικήν, και διά την εις το πανεπιστήμιον μετάβασιν απαιτουμένην, προσέτι δε και διά τον κοινωνικόν βίον αναγκαιοτάτην εκπαίδευσιν, θέλουν υφίστασθαι τα ελληνικά σχολεία, και υπεράνω αυτών τα γυμνάσια.

Α.

Περί των ελληνικών σχολείων.

ΤΜΗΜΑ ΙΙ.

Γενικοί ορισμοί.

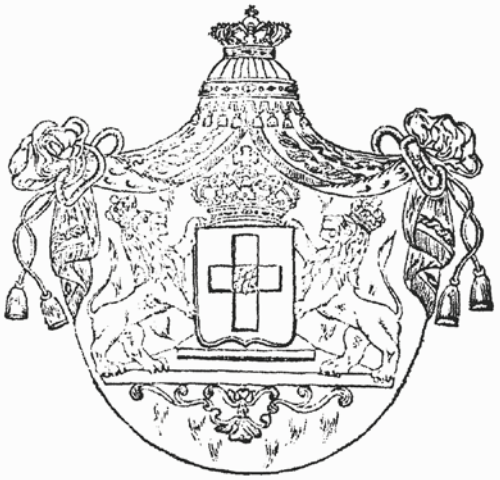
Άρθρ. 2.

Πρώτιστος σκοπός των ελληνικών σχολείων είναι να προετοιμάζωσιν διά τα γυμνάσια, και κατ' αυτόν συμμορφούται το αντικείμενον, ή έκτασις, και ο τρόπος της διδασκαλίας· αλλά συγχρόνως ή εν αυτοίς εκπαίδευσις πρέπει να αποτελή και αυθύπαρκτόν τι όλον, ως πρώτην μεν θεωρούμενον βαθμίδα της επιστημονικής μορφώσεως της νεολαίας, αλλά και διά τους παίδας κατηλλήλων, όσοι δεν θέλουν μεταβή εις τα γυμνάσια, αλλ' από των ελληνικών σχολείων αμέσως εις τον κοινωνικόν βίον, ή εις θέσιν, μη απαιτούσαν εκπαίδευσιν γυμνασίου και πανεπιστημίου.

Άρθρ. 3.

Έκαστον ελληνικόν σχολείον σύγκειται από τρεις τάξεις, αλλά δυνάμεναι κατά τας περιστάσεις να περιορισθώσι και εις δύο μόνας. Όπου ιδρύονται γυμνάσια, τα ελληνικά σχολεία θέλουν πάντοτε είσθαι μετ' αυτών συνενωμένα.

Β.Δ. περί του διοργανισμού και της τάξεως των μαθημάτων των ελληνικών σχολείων και των γυμνασίων (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Αριθ. **90.** **1836** *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,* 31 *Δεκεμβρίου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα περί τοῦ διοργανισμοῦ καὶ τῆς τάξεως τῶν μαθημάτων τῶν ἑλλην. σχολείων καὶ γυμνασίων. — Ἀναφορὰ τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Γραμμ. τῆς Ἐπικρατείας περὶ τῶν ἐξόδων τῶν 1833, 1834 καὶ 1835 ἐτῶν. — Διορισμοί.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ.

Περὶ τοῦ διοργανισμοῦ καὶ τῆς τάξεως τῶν μαθημάτων τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀκούσαντες τὴν γνώμην τῆς συστηθείσης ἐπιτροπῆς διὰ νὰ συντάξῃ τὸν διοργανισμὸν τῆς ὑψηλοτέρας ἐκπαιδεύσεως, καὶ ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Ἐκπαιδεύσεως Γραμματ., προσδιορίζομεν τὸν διοργανισμὸν καὶ τὴν τάξιν τῶν μαθημάτων τῶν ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων τοιουτοτρόπως, καθὼς ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἐπισυναπτομένου ἐγγράφου, τὸ ὁποῖον θέλει δημοσιευθῇ ὅσον τάχος διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως διαθέτομεν συγχρόνως ὡς ἑρεξῆς.

Ἄρθρ. 1.

Ἐπειδὴ διὰ τοῦ Ἡμετέρου διατάγματος τῆς σημερινῆς ἡμερομηνίας ἐπυστήσαμεν καὶ τὸ πανεπιστήμιον καὶ διὰ τούτου ηὐξήσαμεν σημαντικῶς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἔξοδα, διὰ τοῦτο κατὰ τὸ παρὸν καὶ μέχρι δευτέρας διαταγῆς θέλουν μείνει τὰ νῦν ὑπάρχοντα πέντε γυμνάσια καὶ ἑξ ἑλληνικὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα ὁμοῦ μὲ τὰ λοιπὰ διδακτικὰ καταστήματα ἐξαρκοῦν ἐντελῶς διὰ τὸν ἐνεστῶτα πληθυσμὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ τὸ προσωπικὸν τῶν διδασκάλων.

Τὰ διδακτικὰ καταστήματα ταῦτα ὅμως πρέπει τώρα πλέον νὰ τελειοποιηθῶσιν ἀρκούντως, ὅπου ἀπαιτεῖται, ἀναλόγως μὲ τὴν τάξιν τῆς διδασκαλίας.

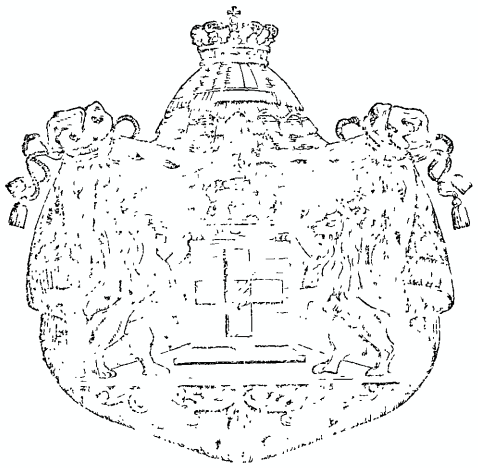
Ἄρθρ. 2.

Ἀκολούθως δέ, ὅταν δηλ. αἱ δυνάμεις τοῦτε ἐκκλησιαστικοῦ καὶ τοῦ δημοσίου ταμείου τὸ συγχωρῶσι, καὶ ἡ ἀληθὴς ἀνάγκη τὸ ἀπαιτῇ, δύνανται καὶ πρέπει νὰ αὐξηνθῶσι καταλλήλως τὰ εἰς τὸ ἄρθρ. 1 σημειωθέντα διδακτικὰ καταστήματα περαιτέρω, καὶ μάλιστα πρὸ πάντων τότε τὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα.

Ἄρθρ. 3.

Ἡ εἰς τὸ ἄρθρ. 2 μνημονευθεῖσα αὔξησις αὕτη τῶν ῥηθέντων διδακτικῶν καταστημάτων ἐγκρίνεται μ' ὅλα ταῦτα καὶ παντοῦ, ὅπου ἡ δῆμός τις μόνος του, ἢ καὶ πολλοὶ ὁμοῦ ἀναδέχωνται καὶ προμηθεύωσιν ὅλα τὰ περὶ

Β.Δ. περί συστάσεως του πανεπιστημίου

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. **16**. **1837**. *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 24 *Απριλίου*.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα. 1) περὶ συστάσεως τοῦ πανεπιστημίου. — 2) περὶ προσωρινοῦ κανονισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις συσταθησομένου πανεπιστημίου.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ συστάσεως τοῦ πανεπιστημίου.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐλπίσαμεν νὰ ἀφήσωμεν ἀμετάβλητον τὸ ἐν τῇ ἀπουσίᾳ Μας ἐκδοθὲν διάταγμα τῶν 21 Δεκεμβρίου 1836 (12 Ἰανουαρίου 1837), περὶ συστάσεως τοῦ πανεπιστημίου, τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ στερεωθῇ καὶ νὰ ἐπικυρώσωμεν, ὡ. καὶ τοὺς ἐν αὐτῷ περιεχομένους διορισμοὺς τῶν διδασκάλων, προσκαλέσαντες τὴν Γραμματείαν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως νὰ Μᾶς ἀναφέρῃ κατ' ἐπανάληψιν περὶ αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως.

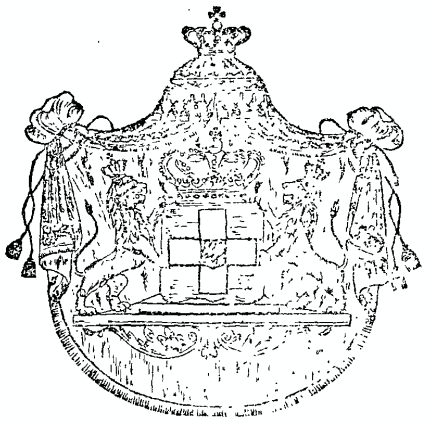
Εἰς τὴν ἀναφορὰν αὐτὴν, καὶ εἰς τὸ ἐπισυνημμένον μετ' αὐτῆς σχέδιον ὀργανικοῦ διατάγματος περὶ τοῦ συσταθησομένου πανεπιστημίου παρετηρήσαμεν ἤδέως τὴν σπουδὴν περὶ τῆς θεμελιώσεως τοῦ ἀνωτάτου τούτου παιδευτηρίου τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ ἐμπορέσῃ νὰ τελειοποιηθῇ κατὰ τὰς πραγματικὰς χρείας τοῦ Βασιλείου Μας βαθμηδὸν, ἐπιδίδον συγχρόνως μὲ τὰ ὑποβεβηκότα εἰς αὐτὸ διδασκαλεῖα, καὶ ὠφελούμενον ἀπὸ τὴν πεῖραν τὴν πηγάζουσαν ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξίν του αὐτήν.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἀποφύγωμεν μετ' ἐπιμελείας ὅλους τοὺς ὁρισμοὺς, οἱ ὁποῖοι ἐμποροῦσαν νὰ προξενήσουν βλάβην εἰς τὴν ἐλευθέραν ὀργανικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νέου παιδευτηρίου τούτου, ἐνομίσαμεν ὀρθόν·

1) Ἐκεῖνα μόνα τὰ μέρη τοῦ νέου σχεδίου νὰ ἐπικυρώσωμεν, τὰ ὁποῖα εἶναι καταλλήλα νὰ δημοσιευθῶσιν ὡς προσωρινὸς κανονισμὸς, ὅθεν καὶ ἐξεδώκαμεν διὰ τοῦτο τήμερον ἕνα τοιοῦτον.

Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς ὁριστικὰς διατυπώσεις τοῦ πανεπιστημίου καὶ τῶν σχολῶν του, θέλομεν διατάξει τὴν σύστασιν ἐπιτροπῆς, ἥτις θέλει ἐπιφορτισθῇ τὴν διαίρεσιν τοῦ πανεπιστημίου εἰς σχολὰς, τὴν σημείωσιν τῶν διαφόρων κλάδων τῶν μαθημάτων ἑκάστης αὐτῶν, τοὺς διὰ τὴν εὐταξίαν καὶ τὴν τήρησιν αὐτῆς ἀναγκαίους ὁρισμοὺς καὶ καθεξῆς. Ὅθεν ἐπιφορτίζομεν τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίου Ἐκπαιδεύσεως Γραμματέα

Β.Δ. περί της εξετάσεως των φοιτητών του πανεπιστημίου (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 13. 1842 *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 8 *Ἰουνίου*.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα Περὶ ἐξετασεως τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου. — Ἀγγελίαι ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν φοιτητῶν τοῦ Πανεπιστημίου.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Θέλοντες νὰ κανονίσωμεν τὰς ἐξετάσεις τῶν φοιτητῶν τοῦ Ἡμετέρου Πανεπιστημίου, ἀκούσαντες ἐπὶ τούτῳ καὶ τὴν γνώμην τῆς ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως Γραμματείας τῆς Ἐπικρατείας, ἀποφασίζομεν καὶ διατάττομεν τ' ἀκόλουθα·

1. Ἕκαστος φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου, ἀφ' οὗ φοιτήσῃ εἰς αὐτὸ τὸν ἀρκοῦντα διὰ τὴν ἀκαδημαϊκὴν σπουδὴν χρόνον, ὅστις ὁρίζεται διὰ μὲν τοὺς ἰατροὺς καὶ νομικοὺς ὄχι ἐλάσσων τετραετίας, διὰ δὲ τοὺς φοιτητὰς τῶν ἑτέρων δύο σχολῶν ὄχι ἐλάσσων τριετίας, καὶ ἀκροασθῇ ἐν αὐτῷ τῷ χρόνῳ·

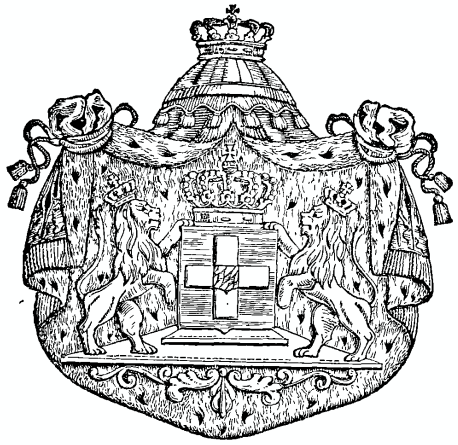
ά· Ὅσα γενικὰ μαθήματα ἐκ τῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς ὑποχρεοῦται ν' ἀκούσῃ.

β'. Ὅλην τὴν σειρὰν τῶν εἰδικῶν μαθημάτων τοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου, τὸν ὁποῖον ἐνηγκαλίσθη· δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ καθυποβληθῇ εἰς ἐξέτασιν κατὰ μίαν τῶν παρὰ τῇ ἀνηκούσῃ σχολῇ πρὸς τοῦτο ὡρισμένων ἢ ὁρισθησομένων ἐποχῶν, διευθύνων εἰς τὸν Κοσμήτορα τῆς σχολῆς, δεκαπέντε ἡμέρας τοὐλάχιστον πρὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἐξετάσεως, ἔγγραφον περὶ τούτου αἴτησιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπισυνάπτει καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ τῶν καθηγητῶν, τῶν ὁποίων τὰς παραδόσεις ἤκουσε καὶ σύντομον βιογραφίαν ἑαυτοῦ, δηλοῦσαν κυρίως ὅσα ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι τοῦδε παίδευσίν του.

2. Ἡ ἐξέτασις διὰ τοὺς φοιτητὰς εἶναι δύο εἰδῶν· ἡ μὲν λεπτομερεστέρα καὶ ἀκριβεστέρα, διδακτορικὴ καλουμένη, εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι δεκτοὶ μόνοι οἱ πλήρη τετραετίαν τοὐλάχιστον φοιτήσαντες εἰς τὸ Πανεπιστήμιον, ἡ δὲ ὀλιγώτερον λεπτομερὴς ὀνομαζομένη ἀπολυτήριος· εἰς τὴν ὁποίαν εἶναι δεκτοὶ καὶ οἱ πλήρη τριετίαν φοιτήσαντες ἐκ τῶν τῆς φιλοσοφικῆς καὶ Θεολογικῆς σχολῆς φοιτητῶν. Διὰ νὰ γενῇ δὲ δεκτὸς εἰς ὁποιανδήποτε τῶν ἐξετάσεων τούτων ὁ φοιτητὴς, ὀφείλει·

ά. Ἂν δὲν ἀνήκῃ ἰδίως εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σχολὴν καὶ δὲν μέλλῃ νὰ ἐξετασθῇ ὡς κύριος φοιτητὴς, νὰ παρουσιάσῃ ἀποδεικτικὰ τῶν ἀνηκόντων καθηγητῶν τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς, ὅτι, ἠκροάσθη τὰ γενικὰ ἐκεῖνα μαθήματα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς πάντα φοιτητὴν ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητα, τοὐτέστι τὴν λογικὴν, τὴν μεταφυσικὴν, τὴν ἠθικὴν, τὸ φυσικὸν δίκαιον, τὴν ψυχολογίαν, τὴν γενικὴν ἱστορίαν, τὰ στοιχειώδη μαθηματικὰ, τὴν πειραματικὴν φυσικὴν, καὶ ὅτι ἐξετασθεὶς εἰς τὸ τέλος τῆς ἀκροάσεως ἑνὸς ἑκάστου αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ἀνήκοντος καθηγητοῦ, ἢ ἐξετασθεὶς διὰ μιᾶς μετὰ τὴν ἀκρόασιν ὅλων αὐτῶν ὑπὸ πάντων ὁμοῦ τῶν ἀνηκόντων καθηγητῶν, ἔδειξεν ὅτι κατέχει ἀρκούντως τὰ ῥηθέντα μαθήματα.

Β.Δ. περί του οργανισμού της εν Αθήναις Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. **4.** **1843** *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 13 *Φεβρουαρίου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διατάγματα 1) Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς. — 2) Περὶ ἑνώσεως τῆς προσωρινῆς Ἐπισκοπῆς Θήρας μὲ τὴν μόνιμον Ἐπισκοπὴν τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων. — 3) Περὶ ἑνώσεως τῆς προσωρινῆς Ἐπισκοπῆς Κύθνου μὲ τὴν μόνιμον Ἐπισκοπὴν τοῦ Νομοῦ Κυκλάδων.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῆς ἐν Ἀθήναις Ῥιζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἀφ' οὗ διὰ τοῦ Ἡμετέρου Διατάγματος 12 (24) Μαΐου 1841 ὑπ' ἀριθ. 1624 ἀπεδέχθημεν εὐμενῶς τὴν πρότασιν τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου Ραδιόνοφ Ῥιζάρη περὶ συστάσεως Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς ἐν Ἀθήναις, καθ' ὃν τρόπον ὁ εὐγενὴς ἐκεῖνος ἀνὴρ ἐξέθεσεν εἰς τὴν Ἡμετέραν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. Γραμματείαν διὰ τῆς ἀναφορᾶς αὐτοῦ 25 Ἀπριλίου 1840· ἰδόντες τὰς διατάξεις τῆς τε ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1840 διαθήκης τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἀνδρὸς καὶ τῶν εἰς αὐτὴν προσθηκῶν 10 Ἰανουαρίου, 25 Ἀπριλίου καὶ 1 Ἰουνίου 1840 τῶν μετὰ τῆς διαθήκης δημοσιευθεισῶν· καὶ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐπιταχύνωμεν τὴν σύστασιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς, ἐπὶ τῇ ὑπ' ἀριθ. 17,865 ἐκθέσει τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Γραμματείας, ἀπεφασίσαμεν νὰ διατάξωμεν καὶ διατάττομεν·

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

1. Καθιδρύεται ἐν τῇ Πρωτευούσῃ τοῦ Ἡμετέρου Βασιλείου Ἐκκλησιαστικὴ σχολὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «*Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ Μάρθου καὶ Γεωργίου Ῥιζάριδων*» σκοπὸν ἔχουσα τὴν προσήκουσαν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν ἠθικὴν μόρφωσιν τῶν μελλόντων νὰ ἱερατεύσωσιν.

2. Ἡ Κυβέρνησις ἀναδέχεται κατὰ τὴν ἔφεσιν τοῦ ἀοιδίμου Γεωργίου Ραδιόνοφ Ῥιζάρη τὴν ἐν γένει ἐφορείαν ἐπὶ τῆς σχολῆς, διοικουμένης κατὰ τὰς διατάξεις τῆς τε διαθήκης καὶ τῶν εἰς αὐτὴν προσθηκῶν τοῦ διαθέτου.

ΚΕΦ. Β΄.

Περὶ ὑποτρόφων.

3. Ἡ σχολὴ αὕτη ἔχει δικαίωμα τῆς Ῥιζαρείου περιουσίας εἴκοσι τοὐλάχιστον ὑποτρόφους.

Β.Δ. περί διοργανισμού του εν Αθήναις σχολείου των τεχνών (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 38. 1843 *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 9 *Νοεμβρίου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα περὶ διοργανισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις σχολείου τῶν τεχνῶν. — Ἀγγελίαι ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ διοργανισμοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις σχολείου τῶν τεχνῶν.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ 31 Δεκεμβρίου 1836 (12 Ἰανουαρίου 1837) περὶ συστάσεως σχολείου τῶν τεχνῶν ἐν Ἀθήναις Ἡμέτερον Διάταγμα, ἐπιθυμοῦντες ὥστε τὸ εἰρημένον σχολεῖον νὰ ὀργανισθῇ καὶ ἀναπτυχθῇ εἰς τρόπον ὥστε ν' ἀνταποκρίνηται εἰς τὸν σκοπὸν τῆς συστάσεώς του καὶ τὰς σημερινὰς χρείας τῆς ἐγχωρίου βιομηχανίας, ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Ἡμετέρας ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Γραμματείας ἀποφασίζομεν καὶ διατάττομεν.

Α'. Τὸ ἐν Ἀθήναις σχολεῖον τῶν τεχνῶν θέλει διαιρεθῇ εἰς τρία τμήματα.

1. Εἰς σχολεῖον τῶν κυριακῶν καὶ ἑορτῶν, προσδιωρισμένον διὰ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἐπαγγελλομένων διαφόρους τέχνας.

2. Εἰς σχολεῖον καθημερινὸν, ὅπου θέλουν διδάσκεσθαι μεθοδικῶς παῖδες προωρισμένοι εἰς τὰς βιομηχανικὰς τέχνας.

3. Εἰς σχολεῖον ἀνώτερον διὰ καθημερινὴν διδασκαλίαν τῶν ὡραίων τεχνῶν.

Β'. Εἰς τὰ ῥηθέντα τρία τμήματα θέλουν διδάσκεσθαι τὰ ἀκόλουθα·

1. Εἰς τὸ τῶν κυριακῶν·

α) Ἀριθμητικὴ καὶ τινες στοιχειώδεις γνώσεις ἀλγέβρας, ἐξήγησις γεωμετρικῶν σχημάτων, καὶ ἀρχαὶ πρακτικῆς γεωμετρίας ἐφηρμοσμέναι εἰς τὰς τέχνας.

β) Γραμματικὴ καὶ καλλιγραφία.

γ) Ἰχνογραφία.

δ) Χημεία τῶν τεχνῶν.

ε) Ἐξήγησις τῶν μηχανῶν καὶ οἰκοδομῶν.

ς) Προπλαστική.

2. Εἰς τὸ καθημερινόν·

α) Ἀριθμητικὴ μὲ ἀρχὰς ἀλγέβρας καὶ γεωμετρίας ἐφηρμοσμένας εἰς τὰς τέχνας.

β) Γραμματικὴ, καὶ καλλιγραφία.

γ) Ἰχνογραφία γραμμικὴ καὶ ἐξ ἐλευθέρας χειρός.

δ) Στοιχειώδεις γνώσεις θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς μηχανικῆς.

ε) Χημεία τῶν τεχνῶν.

ς) Προπλαστική.

Β.Δ. περί των καθηκόντων των Νομαρχών και της υπηρεσίας αυτών (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 35. 1845. *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ*, 29 *Δεκεμβρίου*.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Διάταγμα. — Περὶ καθηκόντων τῶν Νομαρχῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ
Περὶ τῶν καθηκόντων τῶν Νομαρχῶν καὶ τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 22 τοῦ ἀπὸ 5 δεκεμβρίου τ. ε. νόμου περὶ διοικητικῆς διαιρέσεως τοῦ Κράτους, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑφεξῆς.

Ἄρθρ. 1.

Ἕκαστος Νομάρχης ἔχει τὴν ἀνωτάτην διεύθυνσιν τῆς διοικήσεως τοῦ ὑπαγομένου εἰς αὐτὸν νομοῦ, ἐξαιρουμένων τῶν διοικητικῶν κλάδων ἐκείνων, οἵτινες ἀνετέθησαν εἰς ἄλλας ἀρχάς.

Ἄρθρ. 2.

Ἐκτὸς τῆς γενικῆς διοικήσεως τοῦ νομοῦ ἀνατίθεται εἰς τὸν νομάρχην καὶ ἡ διοίκησις τῆς ἐπαρχίας, εἰς τὴν ὁποίαν κεῖται ἡ πρωτεύουσα τοῦ νομοῦ. Δύναται δὲ ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸν νομάρχην ἡ διοίκησις καὶ ἄλλης ἐπαρχίας ἐκ τῶν συγκροτουσῶν τὸν ὑπὸ τὴν διεύθυνσίν του νομόν.

Ἄρθρ. 3.

Ὁ νομάρχης θέλει ἀπέχει ἀπὸ πᾶσαν ἐπέμβασιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα δικάζουν πολιτικὰς διενέξεις, ἢ ποινικὰς ὑποθέσεις· ἐπίσης δὲν δύναται νὰ ἐπεμβαίνῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῶν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὑπαγομένων ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ· ἀπαγορεύεται ἐν γένει εἰς αὐτὸν νὰ ἐγγίζῃ τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὰ δικαστήρια ταῦτα ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός των δικαστικὴν ἀνεξαρτησίαν, ἀλλὰ δὲν ἐπιτρέπεται οὔτε εἰς αὐτὰ νὰ ἐπεμβαίνωσιν εἰς τὰ διοικητικὰ καθήκοντα, νὰ ἐμποδίζωσι διὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ διατάξεων τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς ἀπὸ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐμπιστευθείσης εἰς αὐτὰς ἐξουσίας ἢ νὰ τὰς προσκαλοῦν ἐνώπιον τοῦ βήματός των διὰ πράξεις διοικητικάς.

Ἐκ τούτου ὅμως δὲν ἐμποδίζεται ἡ δικαστικὴ ἁρμοδιότης τῶν δικαστηρίων εἰς τὰς μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν διενέξεις ἀφορώσας τὸ ἰδιωτικὸν δίκαιον, ἢ τὸ ἀμφισβητούμενον διοικητικὸν, καθὼς καὶ εἰς ἐγκλήματα καὶ πταίσματα τῆς ὑπηρεσίας κατὰ τοὺς περὶ τούτων νόμους.

Οἱ Νομάρχαι ἔχουσιν ἐν τούτοις τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιλαμβάνωνται τῆς ἀνακρίσεως ἀξιοποίνων πράξεων, κατὰ τὰ περὶ τούτων ἐν τῇ ποινικῇ δικονομίᾳ ὡρισμένα, καὶ εἶναι ὑπόχρεοι νὰ αἴρωσι τὰς συγκρούσεις μεταξὺ τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν κατὰ τοὺς ὅρους τῆς πολιτικῆς δικονομίας, καὶ νὰ ἀντιπροσωπεύωσι τὴν κυβέρνησιν ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων εἰς δίκας τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ἀφορώσας τὴν ὑπηρεσίαν των, συμμορφούμενοι μὲ τὰς περὶ τούτου διατάξεις.

Ἄρθρ. 4.

Ὁ Νομάρχης δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ διατάττῃ περὶ τοῦ στρατοῦ ἢ τοῦ στόλου καὶ περὶ τῶν εἰς αὐτὰ ἀνηκόντων καταστημάτων ἢ νὰ ἐπεμβαίνῃ αὐθαιρέτως εἰς ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι τὴν διοίκησιν, τὴν πειθαρχίαν, τὸν κανονισμὸν ἢ τὰς κινήσεις τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου ἢ τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὰ· ἔχει μολονοτοῦτο τὸ δικαίωμα νὰ προσκαλῇ τὴν σύμπραξιν τῆς

Β.Δ. περί της τακτικής πληρωμής εκ μέρους των δημ. Εισπρακτόρων των τε μισθών των δημοδιδασκάλων και των δαπανών των σχολείων.

Ἄρθρον 4. Οἱ παρὰ ταῖς ξέναις Αὐλαῖς Ἡμέτεροι ἐδρεύοντες Ὑπουργοὶ καὶ ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν φέρουν τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 στολὴν, μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὰ κεντήματα θέλουν εἶσθαι κατὰ τὸ ὑπὸ στοιχ. Β. σχέδιον, καὶ τὰ πηνίσματα τεσσάρων ἑκατοστομέτρων. Καὶ μικρὰν στολὴν ὡς ἐν τῷ αὐτῷ ἄρθρῳ.

Ἄρθρον 5. Οἱ παρὰ ταῖς ξέναις Αὐλαῖς Ἡμέτεροι Ἐπιτετραμμένοι τὰς ὑποθέσεις τῆς Ἑλλάδος (Chargés d' affaires) φέρουν τὴν αὐτὴν, ὡς ἐν τῷ 4 ἄρθρῳ στολὴν, ἀλλὰ χωρὶς κεντήματα εἰς τὸ ἐμπροσθινὸν μῆκος τοῦ ἐνδύματος, εἰμὴ μόνον εἰς τὸ περιλαίμιον καὶ τὰ ἐπιχειρίδια.

Ἄρθρον 6. Οἱ Τμηματάρχαι τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, οἱ Γραμματεῖς τῶν Πρεσβειῶν, ὁ Α. Διερμηνεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας καὶ ὁ ἐπὶ τῶν Ἀσιατικῶν γλωσσῶν Διερμηνεὺς τῆς Κυβερνήσεως φέρουν τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ 5 στολὴν, ἀλλὰ μὲ κεντήματα πλάτους τεσσάρων ἑκατοστομέτρων καὶ κατὰ τὸ ὑπὸ στοιχ. Γ. σχέδιον, καὶ πίλον ἄνευ πτερῶν.

Ἄρθρον 7. Οἱ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματεῖς, οἱ ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ταῖς Πρεσβείαις Ἀκόλουθοι, ὁ Β'. καὶ Γ'. Διερμηνεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας φέρουν τὴν αὐτὴν, ὡς καὶ ἐν τῷ ἀνωτέρω ἄρθρῳ 6 στολὴν, ἀλλὰ μὲ κεντήματα πλάτους τριῶν ἑκατοστομέτρων, κατὰ τὸ ὑπὸ στοιχ. Δ. σχέδιον, καὶ πηνίσματα τοῦ αὐτοῦ πλάτους.

Οἱ Γραμματεῖς τῶν Πρεσβειῶν, οἱ ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐξωτερικῶν καὶ ἐν ταῖς Πρεσβείαις Ἀκόλουθοι δύνανται νὰ φέρωσιν, ἀντὶ τῆς ἀνωτέρω στολῆς, τὴν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν, ἔχοντες μόνον τὸ περιλαίμιον κεντημένον, ὡς ἐν τῷ σχεδίῳ ὑπὸ στοιχ. Δ.

Ἄρθρον 8. Οἱ Ἡμέτεροι Γενικοὶ Πρόξενοι, Πρόξενοι, Ὑποπρόξενοι, Γραμματεῖς καὶ Διερμηνεῖς Προξενείων διατηροῦν τὴν προτέραν στολὴν, ἐξαιρουμένων τῶν ἐπωμίδων, καὶ μὲ τὴν διαφορὰν, ὅτι τὰ παντελόνια θέλουν εἶσθαι ἀπὸ λευκὸν κασμίρι, ἀντὶ κυανοῦ.

Ἄρθρον 9. Ὅσοι ἐκ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν τοῦ κλάδου τῆς ὑπηρεσίας τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων ἔχουν τὴν προτέραν στολὴν, δύνανται νὰ φέρωσιν αὐτὴν, μέχρις οὗ ἤθελε καταστῆ ἄχρηστος.

Ὁ Ἡμέτερος Ὑπουργὸς θέλει ἐνεργήσει τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 21 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ

Π. ΔΕΛΙΓΙΑΝΝΗΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἐκφράσεως εὐαρεσκείας εἰς τὸν πρώην Δήμαρχον Θηβαίων Α. Π. Ζιώμαν.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Πληροφορηθέντες, ὅτι ὁ πρώην Δήμαρχος Θηβαίων Α. Π. Ζιώμας καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς τριετοῦς ὑπηρεσίας του ἐξεπλήρωσε μετὰ ζήλου τὰ χρέη του, δοὺς ἐγκαίρως τοὺς ἀπολογισμοὺς τῆς διαχειρίσεώς του, καὶ εἰς τὸν Δῆμον δωρήσας ἐκ τῆς ἀντιμισθίας του δραχ. 1,022 πρὸς ἀνέγερσιν Δημοτικοῦ Σχολείου, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἐκφράζομεν πρὸς αὐτὸν τὴν ἰδιαιτέραν Ἡμῶν εὐαρέσκειαν.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς θέλει ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 23 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Γ. ΝΟΤΑΡΑΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς τακτικῆς πληρωμῆς ἐκ μέρους τῶν δημ. εἰσπράξεων τῶν τε μισθῶν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ τῶν δαπανῶν τῶν σχολείων.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Θεωροῦντες, ὅτι οἱ μισθοὶ τῶν Δημοδιδασκάλων καὶ τ' ἄλλα τῆς Δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἔξοδα δὲν πληρόνονται ἐγκαίρως παρὰ τῶν Δημοτικῶν Εἰσπρακτόρων.

Θεωροῦντες, ὅτι ἕνεκα τούτου ἡ κατωτέρα ἐκπαίδευσις δὲν ἐνεργεῖται προσηκόντως καὶ δὲν πραγματοποιοῦνται ἐπομένως οἱ ὑπὲρ ταύτης σκοποὶ τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῶν Νομοθετικῶν Σωμάτων, δι' οὓς παρεχωρήθησαν μὲν διὰ τοῦ ἀπὸ 6 Ἰουλίου 1837 Ἡμετέρου Διατάγματος καὶ τοῦ ἀπὸ 2 Δεκεμβρίου 1845 Νόμου τὰ ἐκ τῶν φόρων τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ τῶν οἰκοδομῶν ποσοστὰ, δίδεται δὲ εἰς τοὺς Δήμους ἐκ τοῦ Δημοσίου ταμείου ἀνάλογος βοήθεια δι' ἀντιμισθίαν τῶν δημοδιδασκάλων.

Θεωροῦντες καθῆκον τῆς Κυβερνήσεως τὸ νὰ λάβῃ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τοῦτο ὑποχρεώσεων τῶν Δήμων, ἵνα μὴ ἀπαντᾶ εἰς τὸ ἑξῆς ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις τοιαῦτα προσκόμματα.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ ἀπερασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

1. Καθ' ὅλους τοὺς Δήμους, ὅπου ἡ εἰσπραξις τῶν δημοτικῶν φόρων ἐνεργεῖται παρὰ τῶν δημοσίων εἰσπρακτόρων οἱ ἐπαρχιακοὶ ταμίαι θέλουν διατηρεῖ ὑπ' εὐθύνην των ἐν τοῖς Ταμείοις των τὰ διὰ μισθοὺς τῶν δημοδιδασκάλων καὶ ἔξοδα τῶν Σχολείων ἀνάλογα ποσὰ, κατὰ τοὺς παρὰ τῶν δημοτικῶν Συμβουλίων ψηφιζομένους καὶ νομίμως ἐγκεκριμένους ἐτησίους προϋπολογισμούς, καὶ θέλουν ἐνεργεῖ ἀπ' εὐθείας ἐκ τούτων τὰς πληρωμὰς τῶν εἰρημένων δαπανῶν ἐπὶ τακτικοῖς ἐνταλμασι τῶν ἀρμοδίων Δημάρχων, τὰ ὁποῖα ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει θέλουν ἐπιθεωρεῖσθαι παρὰ τῶν προϊσταμένων διοικητικῶν ἀρχῶν.

2. Ὅπου ἡ εἰσπραξις τῶν δημοτικῶν φόρων ἐνεργεῖται ἀπ' εὐθείας παρὰ τῶν δημοτικῶν εἰσπρακτο-

ρων ὑποχρεοῦνται οὗτοι νὰ διατηρῶν ὑπ' εὐθύνην των εἰς τὰ ταμεῖά των τὰ ἀναγκαῖα διὰ τοιαύτας δαπάνας ποσὰ, διὰ νὰ πληρώνουν τακτικῶς τὰς εἰρημένας δαπάνας, ὑποβαλλόμενοι εἰς ἰδιαιτέραν ἀξιόχρεων ἐγγύησιν.

3. Οἱ δημοτικοὶ εἰσπράκτορες δὲν συγχωρεῖται νὰ λαμβάνουν τὴν ἀντιμισθίαν των, εἰμὴ ἀφ' οὗ ἀναδείξουν, ὅτι εἰσέπραξαν πραγματικῶς κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 101 τοῦ περὶ Δήμων Νόμου τὸ ἀντιστοιχοῦν ποσὸν δημοτικῶν φόρων, ἄλλως κανὲν ἔνταλμα δὲν θέλει ἐκδίδεσθαι διὰ τὴν μισθοδοσίαν των.

4. Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς θέλει ἐκτελέσει καὶ δημοσιεύσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 27 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Γ. ΝΟΤΑΡΑΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἀνεγέρσεως ἐν Σαλαμῖνι μνημείου τοῦ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντος Γ. Καραϊσκάκη.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 43 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν Συμβουλίων Νόμου, κατὰ πρότασιν τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἐγκρίνομεν τὴν ἀπὸ 23 Δεκεμβρίου π. ε. ὑπ' ἀριθ. ις' πρᾶξιν τοῦ ἐπαρχιακοῦ Συμβουλίου Μεγάρων περὶ ἀνεγέρσεως ἐν Σαλαμῖνι μνημείου τοῦ ὑπὲρ πατρίδος πεσόντος ἀειθήμου Γεωργίου Καραϊσκάκη, δαπάνῃ ἐπαρχιακῇ.

Ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος ἀνατίθεται εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργόν.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 2 Ὀκτωβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Γ. ΝΟΤΑΡΑΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ προβιβασμοῦ τοῦ ἀντισυνταγματάρχου Γ. Βοϊνέσκου.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

Προβιβάζεται Συνταγματάρχης

Ὁ μέχρι τοῦδε Ἀντισυνταγματάρχης ἀκόλουθος τοῦ στρατοῦ Γεώργιος Βοϊνέσκος.

Ὁ Ἡμέτερος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἀθῆναι τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Σ. ΜΙΛΙΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ διορισμοῦ τοῦ ὑπομοιράρχου Ξ. Παβασκὼλ ὡς ὑπασπιστοῦ τοῦ Ἀρχηγείου τῆς χωροφυλακῆς.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Διορίζομεν

Ὁριστικὸν ὑπασπιστὴν τοῦ Ἀρχηγείου τοῦ Σώματος τῆς χωροφυλακῆς:

Τὸν ὑπομοίραρχον 1ης τάξεως Ξηρέριον Παβασκωλ.

Ὁ Ἡμέτερος ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Σ. ΜΙΛΙΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ μεταθέσεως καὶ τοποθετήσεως Μοιράρχων ὡς Διοικητῶν Μοιραρχιῶν.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν·

Μετατίθενται

Ὡς Διοικηταὶ Μοιραρχιῶν.

Ὁ χαρακτηρισμένος Ταγματάρχης
Ἰωάννης Κουτσογιαννόπουλος ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας εἰς τὴν τῆς Βοιωτίας.

Οἱ Μοίραρχοι

Γεώργιος Πτολεμαῖος ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος εἰς τὴν τῆς Ἀττικῆς.

Νικόλαος Πανταζόπουλος ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Ἀρκαδίας εἰς τὴν τῆς Ἀργολίδος καὶ Κορινθίας.

Κωνσταντῖνος Γενοβέλης ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Ἀττικῆς εἰς τὴν τῆς Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος.

Ἰωάννης Γούσης ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Βοιωτίας εἰς τὴν τῆς Ἀκαρνανίας καὶ Αἰτωλίας.

Γεώργιος Κρακίδας ἀπὸ τὴν Μοιραρχίαν Ἀχαΐας καὶ Ἤλιδος εἰς τὴν τῆς Ἀρκαδίας.

Διορίζονται

Ὡς Διοικηταὶ Μοιραρχιῶν

Οἱ Μοίραρχοι

Γεώργιος Μανιάτης εἰς τὴν Μοιραρχίαν Εὐβοίας.

Παναγιώτης Δηλωνᾶς εἰς τὴν Μοιραρχίαν Φθιώτιδος καὶ Φωκίδος.

Ὁ Ἡμέτερος Ὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν θέλει ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 13 Σεπτεμβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Σ. ΜΙΛΙΟΣ.

Β.Δ. περί ελληνοδιδασκάλων και καθηγητών γυμνασίων

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἀπονομῆς Νομισματοσήμου εἰς τοὺς συνδρομητὰς τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ὄθωνος.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Θεωροῦντες ὅτι ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι ἀμοιβὴ ὀφειλομένη πρὸς τοὺς γε ναίως συνδραμόντας τὴν οἰκοδομὴν τοῦ φερωνύμου ἡμῶν Πανεπιστημίου, καὶ ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ ἐξηγηθῇ τὸ αἴσθημα τοῦτο διὰ σημείου διαιωνίζοντος τὴν μνήμην τῆς εὐγενοῦς ταύτης πράξεως τῶν εἰρημένων συνδρομητῶν.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως ἀτεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1. Θέλει χαραχθῇ Νομισματόσημον Χαλκοῦν φέρον ἐξ ἑνὸς μέρους τὴν Ἡμετέραν εἰκόνα, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν τοῦ Ἡμετέρου Πανεπιστημίου πρόσοψιν μὲ τὴν ἱστορικὴν ὑπόμνησιν τῆς κατὰ τὴν 20 Μαΐου 1839 γενομένης παρ' Ἡμῶν καταβέσεως τοῦ θεμελίου λίθου, καὶ τὴν ἐπιγραφὴν « *Τοῖς Εὐεργέταις τοῦ Πανεπιστημίου, ἢ τοῖς Συνδρομηταῖς τοῦ Πανεπιστημίου* ».

Ἄρθρον 2. Ἐκ τοῦ Νομισματοσήμου τούτου, τὸ τῶν Εὐεργετῶν θέλει διδοσθαι εἰς τοὺς προσενεγκόντας, ἢ μέλλοντας νὰ προσφέρωσιν ἀπὸ διακοσίας δραχμὰς καὶ ἐπέκεινα, τὸ δὲ τῶν Συνδρομητῶν, εἰς τοὺς προσενεγκόντας ἢ μέλλοντας νὰ προσφέρωσιν ἀπὸ εἰκοσιπέντε ἕως διακοσίων δραχμῶν.

Ἄρθρον 3. Ἐτι τῇ ἀνωτέρω βάσει, λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ἡ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ Πανεπιστημίου ἐπιτροπὴ τὸν ὑπάρχοντα γενικὸν κατάλογον ὅλων τῶν ἀπ' ἀρχῆς μεχρι τοῦδε Συνδρομητῶν, θέλει συντάξει ἰδιαίτερον πινακα περιέχοντα τὰ ὀνόματα ἐκείνων, οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ ποσοῦ τῆς προσφορᾶς αὐτῶν, ἔχουσι δικαίωμα νὰ λαβωσι το Νομισματόσημον τῶν Εὐεργετῶν, ἢ τὸ τῶν Συνδρομητῶν. Τὸν πίνακα τοῦτον θέλει ὑποβάλει ἡ ρηθεῖσα ἐπιτροπὴ εἰς την ἔγκρισιν τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως· μετὰ δὲ τὴν ἔγκρισιν ταύτην, θέλει ἐκδοθῇ δι' ἕνα ἕκαστον τῶν μεχρι τοῦδε Συνδρομητῶν τὸ ἀπαιτούμενον ἔντυπον ἔγγραφον συνωδευμένον μὲ τὸ ἀνήκον Νομισματόσημον. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο φέρον τὰς ὑπογραφὰς τῶν μελῶν καὶ τὴν σφραγίδα τῆς διαληφθείσης ἐπιτροπῆς, θέλει εἶσθαι ἐπιθεωρημένον καὶ ὑπογεγραμμένον καὶ παρὰ τοῦ εἰρημένου Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ, φέρον τὸν τύπον τῆς σφραγίδος τοῦ Ὑπουργείου. Οἱ αὐτοὶ ὅροι ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως τῶν, ὡς ἄνω, ἐγγράφων καὶ Νομισματοσήμων διὰ τοὺς μέλλοντας Συνδρομητάς.

Ἄρθρον 4. Εἰς τὸν Ἡμέτερον Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδεύσεως ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος, ὅπερ θέλει καταχωρισθῇ καὶ εἰς τὸν ἐφημερίδα τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις, την 5 Ὀκτωβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Α. ΠΑΪΚΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ Ἑλληνοδιδασκάλων καὶ Καθηγητῶν Γυμνασίων.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρ. 18 τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτεμβρίου 1850 Ἡμετέρου Διατάγματος περὶ κανονισμοῦ τοῦ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρ. 1. Ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου 1851, οὐδεὶς θέλει εἶσθαι δεκτὸς ἵνα καθεξῇ διδασκαλικὴν δημοσίαν θέσιν, ἢ νὰ μετέλθῃ ἰδιωτικῶς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἐὰν δὲν διῆλθε τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τοῦ Πανεπιστημίου καὶ τῶν τοῦ φροντιστηρίου, καὶ δὲν ὑποβάλῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. ὑπουργὸν τὴν προσήκουσαν ἀπόδειξιν, ὅτι προσεκτήσατο ἰδιαιτέραν τελειοποίησιν, δι' ἧς κρίνεται ἄξιος τοῦ νὰ ἐξασκῇ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα· ἐπὶ δὲ τῇ βάσει τῆς ἀποδείξεως ταύτης θέλει οὗτος ἐκδίδει τὴν ἀπαιτουμένην τοῦ διδάσκειν ἄδειαν.

Ἄρθρ. 2. Ἀπὸ τῆς ἐν τῷ ἀνωτέρω ἄρθρῳ ὁρισθείσης προθεσμίας, ἤτοι ἀπὸ τῆς ἀ. Ἰανουαρίου 1851, οὐδεὶς θέλει εἶσθαι δεκτὸς εἰς θέσιν καθηγητοῦ γυμνασίου, ἐὰν δεν ἔλαβε παρὰ τῆς φιλοσοφικῆς σχολῆς τοῦ Ἡμετέρου Πανεπιστημίου, τοὐλάχιστον ἀπολυτήριον τελειοδιδάκτου δίπλωμα.

Ἄρθρ. 3. Ἐξαιροῦνται τῶν ἀνωτέρω ὑποχρεώσεων, ὅσοι τῶν καθηγητῶν ἢ τῶν ἑλληνοδιδασκάλων ἦσαν ἤδη ἀνεγνωσισμένοι παρὰ τῆς Ἡμετέρας Κυβερνήσεως πρὶν τῆς λήξεως τῆς εἰρημένης προθεσμίας.

Ἄρθρ. 4. Εἰς τὸν Ἡμέτερον Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως, ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος, τὸ ὁποῖον θέλει δημοσιευθῇ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 18 Ὀκτωβρίου 1850.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ

Α. ΠΑΪΚΟΣ.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 28 Σεπτεμβρίου Β. Διατάγματος, ὁ Κύριος Νικήτας Βλαβιανὸς διωρίσθη πρῶτος Διερμηνεὺς τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ Γεν. Προξενείου.

Διὰ Β. Διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 4 Ὀκτωβρίου, ὁ Κ. Νικόλαος Λοιδωρίκης, μέχρι τοῦδε Γραμματεὺς τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβείας τῆς Α. Μ., διωρίσθη μὲ τὸν αὐτὸν βαθμὸν εἰς Λονδῖνον.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 3 Σεπτεμβρίου Βασ. Διατάγματος, ἡ Α. Μ. εὐηρεστήθη ν' ἀπονείμῃ τὸν ἐπὶ τιμῇ βαθμὸν τοῦ ὑποπροξένου εἰς τὸν Κύριον Κωνσταντῖνον Κουτζουρέλην Γραμματέα τοῦ κατὰ τὴν Συρίαν Β. Προξενείου.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 14 ὀκτωβρίου Β. Διατάγματος ὁ Κ. Ἀνδρέας Κονεμένος ἀνεγνωρίσθη ὡς πρόξενος τῆς Ὑψ. Ὀθ. Πύλης εἰς Αἰτωλίαν καὶ Ἀκαρνανίαν, ἔχων τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς Βόνιτζαν.

Διὰ τοῦ ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν Β. Διατάγματος, ὁ Κ. Κ. Ἰωαννίδης ἀνεγνωρίσθη πρόξενος τῆς Ὀθ Πύλης εἰς Πελοπόννησον, ἔχων τὴν ἕδραν αὐτοῦ εἰς Πάτρας.

Β.Δ. περί κανονισμού των εξετάσεων των Δημοδιδασκάλων

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 34. 1856 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 18 Ἰουλίου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διατάγματα. 1) Περὶ τοῦ Κανονισμοῦ τῶν ἐξετάσεων τῶν Δημοδιδασκάλων. — 2) Περὶ διορισμοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἐπιὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1856—1857.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ κανονισμοῦ τῶν ἐξετάσεων τῶν Δημοδιδασκάλων.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 13, 14, 19, 69 καὶ 79 τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάσσομεν.

ΚΕΦ. Α.

Γενικοὶ ὁρισμοί.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν ἐξεταζομένων.

Ἄρθρον 1. Ἐν τῷ Βασιλικῷ Διδασκαλείῳ ὑπὸ τῶν ἐν αὐτῷ Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων, προεδρευομένων ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ αὐτοῦ, ἐξετάζονται

1) Οἱ προσερχόμενοι ἵνα καταταχθῶσιν εἰς αὐτὸ ὡς μαθηταί, εἴτε ὑπότροφοι τῆς Κυβερνήσεως ἢ ἰδιοσυντήρητοι.

2) Οἱ οὕτω καταταχθέντες καὶ ἐπὶ τὸν ὡρισμένον χρόνον τὰ ἐν αὐτῷ κατὰ νόμον παραδιδόμενα μαθήματα διδαχθέντες, ὅταν πρόκηται νὰ λάβωσι δημοδιδασκαλικὸν πτυχίον (δίπλωμα)·

3) Ὅσοι, κατὰ τὸν περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμον, ὑποβάλλονται, μετὰ διετίαν ἀπὸ τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων, εἰς δευτέραν δοκιμασίαν·

4) Ὅσοι, μὴ μαθητεύσαντες ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, κτησάμενοι δ' ἀλλαχοῦ τὰς ἀπαιτουμένας εἰς δημοδιδασκάλους γνώσεις, θέλουσι ν' ἀναγνωρισθῶσι τοιοῦτοι ἢ νὰ διορισθῶσι, καὶ

5) Ὅσοι τῶν ἀνεγνωρισμένων ἤδη δημοδιδασκάλων ζητοῦσι προβιβασμὸν ἀπὸ κατωτέρας εἰς ἀνωτέραν διδασκαλικὴν τάξιν.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τῶν προσόντων τῶν προσερχομένων ἵνα καταταχθῶσιν εἰς τὸ Διδασκαλεῖον.

Ἄρθρον 2. Ὁ προσερχόμενος ἵνα διδαχθῇ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ πρέπει νὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς προσόντα:

α) Συμπεπληρωμένον τοὐλάχιστον τὸ 18 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ,

β') Ὑγείαν, καὶ νὰ ᾖ ἄνευ σωματικῶν ἐλλείψεων,

γ') Ἠθικὰς καὶ θρησκευτικὰς ἀρχὰς καὶ διαγωγὴν ἀνεπίληπτον,

δ') Εὐμάθειαν καὶ δεξιότητα νοὸς, καὶ, εἰ δυνατὸν, καλλιφωνίαν καὶ μουσικὴν ἀκοήν,

ε) Ὡς προπαρασκευαστικὰς δὲ γνώσεις, τὸ ἐλευθέρως ἀναγινώσκειν, τὸ εὐκρινῶς καὶ εὐαναγνώστως γράφειν, γνῶσιν καὶ ἕξιν τῶν τεσσάρων ἁπλῶν πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς, στοιχειώδεις γνώσεις τῆς κατηχήσεως, τῆς ἱερᾶς καὶ κοσμικῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας, ἰδίως μάλιστα τῆς γεωγραφίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν κυριωτέρων ἄλλων τοῦ κόσμου μερῶν.

Ἄρθρον 3. Ὡς ἐμπόδια πρὸς παραδοχὴν μαθητῶν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ θεωροῦνται καὶ

α) Ἡ ὑπὲρ τὸ δέον βραχύτης τοῦ ἀναστήματος,

β') Ἡ ἰσχυρὰ μυωπία,

γ') Ἡ τοῦ στήθους ἀσθένεια καὶ ἡ περὶ τὴν ἀπαγγελίαν δυσκολία, προερχομένη ἐκ τραυλότητος ἢ ἄλλης αἰτίας.

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ τῶν προσερχομένων εἰς ἐξέτασιν ἐν γένει.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ τῶν ἀπαιτουμένων ἐγγράφων πρὸς ἀπόδειξιν τῶν προσόντων.

Ἄρθρον 4. Ἕκαστος ἐπιθυμῶν νὰ ἐξετασθῇ ἵνα, ἐκπαιδευθεὶς ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, προέλθῃ εἰς τὸ δημοδιδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ὀφείλει, κατὰ τὸ ἄρθρον 80 τοῦ περὶ δημοδιδασκαλίας νόμου, νὰ ἐμφανίζῃ εἰς τὸν Διευ-

θυντὴν τοῦ Διδασκαλείου, ἕνα τοὐλάχιστον μῆνα πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐνιαυσίων ἢ φθινοπωρινῶν ἐξετάσεων τοῦ Καταστήματος τούτου, τὰ ἑξῆς ἀποδεικτικά:

Α. Ἀποδεικτικὸν γεννήσεως καὶ βαπτίσεως·

Β'. Ἀποδεικτικὸν ἰατροῦ περὶ τῆς σωματικῆς του κατασταστάσεως, καὶ ἔτι ἀπόδειξιν, ὅτι ἐνεβολιάσθη διὰ δαμαλίδος·

Γ'. Ἀποδεικτικὸν τῆς τε δημοτικῆς καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἀρχῆς τοῦ τόπου τῆς διαμονῆς αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀμώμου διαγωγῆς του, καὶ ὅτι θρησκευτικῶς τε καὶ ἠθικῶς ἐστὶν ἁρμόδιος διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα·

Δ'. Ἀποδεικτικὰ τῶν σπουδῶν, τῆς ἀνατροφῆς καὶ τῶν διδασκαλικῶν αὐτοῦ ἐκδουλεύσεων, ἐὰν τυχὸν ἐδίδαξέ που δημοσίᾳ ἢ ἰδίᾳ·

Ε. Δηλοποίησιν τῆς ἐπιτοπίου ἀρχῆς, ἢ πιστοποιητικὸν ἐπικυρωμένον τοῦ πατρὸς, ἢ τοῦ κηδεμόνος, ἢ ἄλλου τινος ἀξιοπίστου καὶ φερεγγύου ἀνδρὸς, ὅτι ὁ μέλλων νὰ μαθητεύσῃ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον κέκτηται τὰ πρὸς συντήρησιν καὶ διατροφὴν αὐτοῦ μέσα καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐν αὐτῷ μαθητείας αὐτοῦ·

Ϛ'. Τὴν βιογραφίαν αὐτοῦ ἐν συνόψει, γεγραμμένην παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου ἐν εἴδει ἀναφορᾶς, ἐπισυνημμένα φερούσης τὰ ἄνω ἀποδεικτικά.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐξετάσεων καὶ περὶ παραδοχῆς τῶν προσερχομένων.

Ἄρθρον 5. Ἡ παραδοχὴ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον γίνεται μόνον ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μετὰ τὰς νενομισμένας περὶ τὸ φθινόπωρον διακοπάς· αἱ ἐξετάσεις δ' ἄρχονται συνήθως ἀπὸ τὰς ἁ. Σεπτεμβρίου.

Ἄρθρον 6. Προσαχθείσας τὰς ἀνωτέρω ἀποδείξεις μετὰ τῆς ἀναφορᾶς ἐξετάζει ἀκριβῶς ὁ Διευθυντής· ἐὰν δὲ θεωρήσῃ αὐτὰς ἀποχρώσας, παραπέμπει αὐτὰς πρὸς τὸν Ἐπιτηρητὴν τοῦ Διδασκαλείου ἐγκεκριμένας, οὗτος δὲ κατατάττει αὐτὰς χρονολογικῶς, σημειῶν ἐν ἰδίῳ συνοπτικῷ καταλόγῳ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον, τὴν ἡλικίαν, τὴν πατρίδα καὶ τὸν ἀριθμὸν ἢ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀναφορᾶς ἑκάστου, καὶ κατ' αὐτὸν εἰσάγει ἐν καιρῷ τὸν ἀναφερόμενον πρὸς ἐξέτασιν.

Ἄρθρον 7. Ἡ ἐξέτασις γίνεται δημοσίᾳ ἐν ὡρισμένῃ ἡμέρᾳ, ἤτοι κατὰ κλῆρον ἢ κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν τῆς ἐμφανίσεως τῶν προσερχομένων. Πρὸς ἔλεγχον τῶν γνώσεων καὶ τοῦ μνημονικοῦ τῶν ἐξεταζομένων, ἔτι δὲ τοῦ ὕφους καὶ τοῦ γραφικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, ἀναγινώσκεται ἢ ἀπαγγέλλεται αὐτοῖς σύντομος ὑπόθεσις ἱστορικὴ, ἢ μῦθος, τοῦτον δὲ οἱ ἐξεταζόμενοι ἐκθέτουσιν ἰδίᾳ ἕκαστος ἐγγράφως, προστιθέντες ὅ,τι κρίνωσιν ἁρμόδιον πρός τε ἀνάπτυξιν καὶ ἐπεξήγησιν αὐτοῦ καὶ δήλωσιν τῆς ἀπὸ τούτου πρακτικῆς ὠφελείας.

Μετὰ τοῦτο ἐξετάζονται, ἤτοι προφορικῶς ἢ ἐγγράφως, εἰς τὴν ἱερὰν ἱστορίαν καὶ κατήχησιν τῆς πίστεως, τὴν γλῶσσαν, τὴν ἀνάγνωσιν καὶ ἑρμηνείαν τοῦ ἀναγνωσθέντος τεμαχίου μετὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν γραμματικῶν κανόνων, εἰς τὴν ἀριθμητικὴν, τὴν γεωγραφίαν, τὴν ἱστορίαν καὶ τὴν καλλιγραφίαν.

Ἄρθρον 8. Ἕκαστος τῶν ἐξεταζόντων σημειοῖ ἰδίως τὰς κρίσεις αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς ἕκαστον τῶν ἀνωτέρω μαθημάτων ἱκανότητος τοῦ ἐξεταζομένου.

Αἱ κρίσεις αὗται ἀντιπαραβάλλονται μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἐν συνεδριάσει τῶν ἐξετασάντων καὶ ἐξ αὐτῶν ὁρίζεται κατὰ πλειονοψηφίαν ἡ ἱκανότης ἑκάστου τῶν ἐξετασθέντων. Ἐν περιπτώσει διχοψηφίας νικᾷ ἡ ψῆφος τοῦ Διευθυντοῦ.

Αἱ κρίσεις δ' αὗται καὶ τὸ ἐξαχθὲν ἀποτέλεσμα σημειοῦνται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῶν συνεδριάσεων.

Ἄρθρον 9. Μετὰ ταῦτα κοινοποιεῖται, ὅσον ἔνεστι τάχιον, ἡ ἀπόφασις τῶν ἐξετασάντων, δηλ. ἂν γίνεται δεκτὸς ὡς μαθητὴς ὁ ἐξετασθείς, ἢ ἀποβάλλεται, διδομένης ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει καὶ συμβουλῆς, ἢ νὰ παραιτήσῃ ὅλως τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, ἐὰν κριθῇ ἐντελῶς ἀνεπιτήδειος πρὸς τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα, ἢ νὰ προπαρασκευασθῇ ἐντελέστερον καὶ ἐμφανισθῇ κατὰ τὰς τοῦ ἐπιόντος ἔτους ἐξετάσεις. Δηλοῦται δὲ αὐτῷ εἰς τίνα τῶν μαθημάτων ἀνάγκη νὰ βελτιωθῇ.

Ἄρθρον 10. Ὁ ἐγκριθεὶς ἵνα καταταχθῇ μαθητὴς εἰς τὸ Διδασκαλεῖον ὀφείλει νὰ παραδώσῃ εἰς τὸν Διευθυντὴν, πρὶν ἢ καταγραφῇ εἰς τὸ μαθητολόγιον, τὴν ἑξῆς ἔγγραφον ὁμολογίαν ἐπὶ ἁρμοδίου χαρτοσήμου, προσυπογεγραμμένην καὶ ὑπό τινος ἀξιοχρέου ἐγγυητοῦ:

(Τύπος ἐγγράφου)

Ὁ ὑπογεγραμμένος . . . . . ἐκ τοῦ χωρίου ἢ πόλεως (δεῖνα) τοῦ δήμου . . . . τῆς ἐπαρχίας . . . . . συμφώνως πρὸς τὸν ἀπὸ 8 Ἰουνίου 1856 κανονισμὸν περὶ ἐξετάσεως τῶν προσερχομένων ἐν τῷ Βασιλικῷ διδασκαλείῳ πρὸς μαθήτευσιν, καὶ συναινέσει τοῦ προσυπογραφομένου ἐγγυητοῦ μου (δεῖνα), ὑποχρεοῦμαι ἵνα ἐπὶ τρία ἔτη συνεχῆ ἐκ τῆς ἀπὸ τοῦ Διδασκαλείου ἐξόδου μου, δεχθῶ ἀπροφασίστως, ἐὰν ἡ Βασιλικὴ Κυβέρνησις θελήσῃ νὰ μὲ διορίσῃ, ὁποιανδήποτε θέσιν αὕτη ἐγκρίνῃ, καθ' ὃν τύχω ἐξετασθεὶς βαθμὸν, χωρὶς νὰ ζητήσω περαιτέρω συμφωνίας, ἀντιβαινούσας εἰς τὴν ὑπόσχεσιν ταύτην. Ἂν δ' ἀποποιηθῶ ταύτην, νὰ πληρόνω τὰ διὰ τὴν ἐκπαίδευσίν μου γενόμενα ἔξοδα,

Α. δι' ἑκάστην ἐξάμηνον διαμονὴν καὶ μαθήτευσιν ἐν τῷ διδασκαλείῳ δραχμὰς ἑξήκοντα, καὶ

Β'. τὴν ποσότητα τοῦ τυχὸν δοθέντος μοι σιτηρεσίου, ἢ ἄλλου τινὸς βοηθήματος.

Ὑπόσχομαι προσέτι, ἐὰν, πρὶν τελειώσω τὰ μαθήματά μου καὶ ἐξετασθῶ, ἀναχωρήσω τοῦ Διδασκαλείου ἄνευ ἀδείας τοῦ Διευθυντοῦ, ἢ ἀποβληθῶ ἕνεκα παραβάσεων ἢ ἄλλων λόγων προβλεπομένων ὑπὸ τοῦ κανονισμοῦ, τῶν νόμων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ καταστήματος τούτου, ν' ἀποδίδω εἰς τὴν Κυβέρνησιν ἀπροφασίστως τὰ δίδακτρα καὶ ὅ,τι ἄλλο μοὶ ἐχορηγήθη παρ' αὐτῆς, ὡς ἀνωτέρω ὁρίζεται.

Ἀθήνησι τῇ . . . . . .

Ὁ ἐγγυητὴς τοῦ μαθητοῦ
(δεῖνα)

Ὁ μαθητὴς τοῦ Διδασκαλείου
(δεῖνα.)

Τὸ γνήσιον τῶν ἀνωτέρω ὑπογραφῶν πρέπει νὰ ᾖ ἐπικυρωμένον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς.

ΤΜΗΜΑ Γ'.

Περὶ τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων τῶν ὑποψηφίων δημοδιδασκάλων.

Ἄρθρον **11.** Ἡ ἐξέτασις τῶν διερχομένων τὰ μαθήματα τοῦ Διδασκαλείου κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον ἵνα καταστῶσιν οὕτως ὑποψήφιοι δημοδιδάσκαλοι, γίνεται, καθ' οὓς τύπους ὁρίζει τὸ ἄρθρον **7** καὶ τὰ ἑπόμενα τοῦ παρόντος κανονισμοῦ· ἐξετάζονται δὲ εἰς πάντα τὰ μαθήματα μετὰ πάσης ἀκριβείας καὶ δοκιμάζονται οὐ μόνον ἐὰν γνωρίζωσι καλῶς τὰ διδαχθέντα, ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὦσιν ἱκανοὶ ἵνα μεταδώσωσιν αὐτά.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου ὀφείλει νὰ καθυποβάλῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸν, παρευρεθέντα ἢ μὴ εἰς τὰς ἐξετάσεις, τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν ἐν περιληπτικῇ ἐκθέσει.

Ἄρθρον **12.** Οἱ ἐπιτυγχάνοντες ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν αὐτῶν καὶ διδασκαλικοῦ βαθμοῦ ἀξιούμενοι καταγράφονται κατὰ τὰ ἄρθρα **8, 9, 10, 11** καὶ **14** τοῦ Νόμου, ἐν τοῖς καταλόγοις Α. Β'. ἢ Γ'. τάξεως, καὶ λαμβάνουσι τὸ περὶ τούτου πτυχίον, ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ Διευθυντοῦ καὶ ἐπιθεωρημένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως κατὰ τὸν ἑξῆς τύπον.

(Τύπος πτυχίου.)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Τὸ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων Γενικὸν Διευθυντήριον.

Πιστοποιεῖ ὅτι Κυρ . . . . . γεννηθεὶς . . . . τῷ **18** . . καὶ ἐκπαιδευθεὶς ἐν . . . . . ἐξητάσθη ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς τοῦ Διδασκαλείου, κατὰ τὰ ἄρθρα **13, 14** καὶ **66** τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου, εἰς τὰς παρὰ τῶν δημοδιδασκάλων ἀπαιτουμένας γνώσεις, καὶ ἐνεκρίθη παρ' αὐτῆς δημοδιδάσκαλος . . τάξεως μετὰ τοῦ χαρακτηριστικοῦ . . . .

Διὸ δίδοται αὐτῷ τὸ παρὸν πρὸς πληροφορίαν τῶν Βασιλικῶν ἀρχῶν, ὅτι ἐπιτρέπεται αὐτῷ διδάσκειν ἀκωλύτως ἐν δημοτικοῖς σχολείοις . . . . . τάξεως ἐντὸς τοῦ Βασιλείου τῆς Ἑλλάδος, ἐν ὅσῳ ἐκτελεῖ ἀκριβῶς πάντας τοὺς περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμους καὶ τὰς περὶ αὐτῶν ὁδηγίας.

Ἐν Ἀθήναις τῇ . . . . . τοῦ **18**

Ὁ ἐπὶ τῶν δημοτικῶν σχολείων Γενικὸς Διευθυντὴς

Ἐθεωρήθη

Ἐν Ἀθήναις τῇ **18**

Ὁ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸς

Ἐν τῷ πτυχίῳ τούτῳ σημειοῦται ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης σελίδος ὁ βαθμὸς τῶν γνώσεων καὶ τῆς πρὸς τὸ διδάσκειν ἱκανότητος τοῦ ἀπολυομένου μετὰ ἐπισημειώσεως Σχεδὸν καλῶς, Καλῶς, Ἄριστα, προσεπισημειουμένης καὶ τῆς τάξεως, ἧς ἐκρίθη ἄξιος. Ἐπὶ δὲ τῆς δευτέρας σελίδος γράφονται τὰ πρακτικὰ τῆς ἐξετάσεως, περιλαμβάνοντα πάντας τοὺς κλάδους τῆς διδασκαλίας, μετὰ τῶν περὶ τοῦ ἠθικοῦ χαρακτῆρος τοῦ μαθητοῦ καὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτοῦ παρατηρήσεων.

Οἱ λαμβάνοντες βαθμὸν μ ε τ ρ ί ω ς εἰς τὰς ἀπολυτηρίους ἐξετάσεις, ἐὰν δὲν θέλωσι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰς σπουδάς των, ἀπολύονται μὲν, ἀλλὰ δὲν ἐγγράφονται εἰς τοὺς καταλόγους τῶν δημοδιδασκάλων, οὐδὲ λαμβάνουσι πτυχίον· δύνανται ὅμως, εἰ βούλονται, νὰ λάβωσιν ἄδειαν γραμματοδιδασκάλου καὶ νὰ διδάσκωσιν ἐπὶ χρόνον ὡρισμένον, εἰς τόπον ἔνθα δὲν ὑπάρχει δημοτικὸν σχολεῖον.

Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δύνανται, ἐπαυξάνοντες τὰς γνώσεις των, νὰ καθυποβάλωσιν ἑαυτοὺς εἰς δευτέρας ἐξετάσεις.

Ἄρθρον **13.** Τὸ πτυχίον τοῦτο ἐμφαίνει τὴν διὰ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα τάξιν τῆς διδασκαλίας ἱκανότητα τοῦ ἐξετασθέντος καὶ ἰσχύει διὰ δύο μόνον ἔτη, ὧν διελθόντων, ὀφείλει ὁ ἐξετασθεὶς κατὰ τὸ ἄρθρον **72** τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου, νὰ προσέλθῃ εἰς δευτέρας ἐξετάσεις, μεθ' ἃς καταγράφεται ὁριστικῶς εἰς τοὺς δημοδιδασκαλικοὺς καταλόγους, ἐὰν κριθῇ ἄξιος καὶ ηὔξησε τὰς ἀποκτηθείσας ἐν τῷ Διδασκαλείῳ γνώσεις, ἢ τοὐλάχιστον δὲν ἀπέμαθεν ἃ ἐδιδάχθη.

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ τῶν διετίας ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκάλων.

Ἄρθρον **14.** Αἱ τῆς διετίας ἐξετάσεις γίνονται μετὰ τὰς ἀπολυτηρίους· ὁρίζεται δὲ ἡ ἡμέρα αὐτῶν συνήθως μετὰ τὴν **14** Σεπτεμβρίου.

Ἄρθρ. **15.** Ἐν ταῖς ἐξετάσεσι ταύταις πρέπει κυρίως νὰ ἐξακριβῶται ἡ πρακτικὴ ἕξις καὶ ἱκανότης, ἣν ἐκτήσατο ὁ δεύτερον ἐξεταζόμενος κατὰ τὸ διετὲς μετὰ τὴν ἀπόλυσιν αὐτοῦ διάστημα.

Ἄρθρον **16.** Περὶ τῆς δευτέρας ταύτης ἐξετάσεως δίδεται ἐπίσης ἀποδεικτικὸν, συνενούμενον μετὰ τοῦ πρώτου, προσδιορίζεται δὲ ἐν αὐτῷ ἐπ' ἀκριβὲς ἡ ἐκ τῶν δευτέρων ἐξετάσεων ἀποδειχθεῖσα διδασκαλικὴ ἱκανότης τοῦ ἐξετασθέντος.

Ἄρθρον **17.** Ὁ μὴ ἐξετασθεὶς ἐκ δευτέρου ἐν τῷ Διδασκαλείῳ, κατὰ τὰς ἀνωτέρω διατυπώσεις, δὲν δύναται εἰς τὸ ἑξῆς ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς διετίας οὔτε ἰδίᾳ οὔτε δημοσίᾳ νὰ διδάσκῃ, ἕως οὗ, καθυποβαλὼν ἑαυτὸν εἰς δευτέραν ἐξέτασιν, καὶ ἐμφανίσας τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικὰ περὶ τῆς διαγωγῆς αὐτοῦ καὶ τῆς κατὰ τὴν διετίαν ἐκτελέσεως τῶν διδασκαλικῶν αὐτοῦ καθηκόντων καὶ τῆς περὶ τὸ πρακτικὸν τῆς μεθόδου μέρος ἕξεως αὐτοῦ, καὶ ἐγκριθεὶς οὕτω, καταταχθῇ εἰς τὸν ὁριστικὸν κατάλογον τοῦ δημοδιδασκάλου.

Ἐὰν εἰς τὰς δευτέρας ἐξετάσεις ἀποδειχθῇ ὁ δημοδιδάσκαλος, οὐ μόνον κατὰ προσδοκίαν βελτιωθεὶς κατά τε τὰς γνώσεις καὶ τὴν πεῖραν, ἃς ἐκτήσατο περὶ τὴν διδασκαλίαν, ἀλλὰ καὶ ὅτι προσεκτήσατο ἔτι ἐξ ἰδίας μελέτης ἢ διδασκαλίας τὰς ἀπαιτουμένας γνώσεις διὰ τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τάξιν τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ, δύναται συγχρόνως καὶ νὰ προβιβασθῇ.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν μὴ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ μαθητευσάντων καὶ ζητούντων δημοδιδασκαλικὸν πτυχίον.

Ἄρθρον 18. Οἱ μὴ ἐν τῷ Διδασκαλείῳ μαθητεύσαντες, κτησάμενοι δ' ἀλλαχοῦ τὰς εἰς δημοδιδάσκαλον παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένας γνώσεις, θέλοντες δὲ ν' ἀναγνωρισθῶσιν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ὡς δημοδιδάσκαλοι καὶ νὰ διορισθῶσι παρ' αὐτῆς, χρείας ὑπαρχούσης, ὑποβάλλονται εἰς ἐξετάσεις ἐν τῷ Διδασκαλείῳ ἀπαραλλάκτως, ὡς οἱ κατὰ πρῶτον ἀπολυόμενοι αὐτοῦ μαθηταί. Αἱ τούτων ὅμως ἐξετάσεις γίνονται ἀκριβέστεραι καὶ αὐστηρότεραι· διότι ἡ κρίσις τῶν ἐξεταζόντων δὲν εὐκολύνεται ὑπὸ προηγουμένης πείρας τῶν καθ' ἕκαστα γνώσεων τῶν διδαχθέντων παρ' αὐτῶν τούτων.

Οἱ προσερχόμενοι εἰς τοιαύτην ἐξέτασιν πέμπουσι, δύο μῆνας τοὐλάχιστον πρότερον, πρὸς τὸ Διευθυντήριον τὰ εἰς τὸ 15 ἄρθρον τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου ἀναφερόμενα καὶ ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ τοῦ παρόντος κανονισμοῦ ὁριζόμενα ἀποδεικτικὰ τῶν σπουδῶν, τῆς θρησκείας καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτῶν.

Ἄρθρον 19. Οἱ οὕτως ἐξετασθέντες καὶ διδασκαλικοῦ τυχόντες πτυχίου δύνανται νὰ διορισθῶσι παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως προσωρινῶς διὰ δύο μόνον ἔτη. Διδάξαντες δὲ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα εὐδοκίμως, ὑποβάλλονται εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ 75 ἄρθρου τοῦ νόμου ὁριζομένας δευτέρας ἐξετάσεις, εἰς ἃς ἐμφανίζουσι καὶ ἀποδεικτικὰ τῶν ἀνωτέρων αὐτῶν διδασκαλικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν ἐπιθεωρητικῶν ἐπιτροπῶν περὶ τοῦ θρησκευτικοῦ καὶ ἠθικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος, καὶ τῆς εἰς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν ἀφοσιώσεως· εὐδοκιμοῦντες δὲ εἰς τὰς ἐξετάσεις ταύτας, κατατάσσονται εἰς τὸν ὁριστικὸν τῶν δημοδιδασκάλων κατάλογον καὶ διορίζονται ὁριστικῶς, ὅπου ἂν ἡ Κυβέρνησις ἐγκρίνῃ καὶ ὑπάρχῃ ἀνάγκη.

ΤΜΗΜΑ Ϛ'.

Περὶ ἐξετάσεων τῶν ἐξαιτουμένων προβιβασμὸν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην διδασκαλικὴν τάξιν.

Ἄρθρον 20. Αἱ ἀφορῶσαι τὸν προβιβασμὸν τῶν δημοδιδασκάλων ἐξετάσεις, ὡς καὶ αἱ μνημονευόμεναι ἐν τῷ 71 ἄρθρῳ τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων νόμου, ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἱκανότητος δημοδιδασκάλου τινός, δὲν διαφέρουσι παντελῶς τῶν ἐπὶ τῇ ἀπολύσει τῶν φοιτητῶν τοῦ Διδασκαλείου καὶ τῶν μετὰ διετίαν ἔκτοτε ἀπαιτουμένων. Ἐφιστᾶται δὲ πλείων προσοχὴ, ἐπὶ τῶν δι' ἀμφιβολίαν ἐξεταζομένων, εἰς τὰς παρεσχημένας τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην αἰτίας.

Εἰδικαὶ διατάξεις.

Ἄρθρον 21. Ἕκαστος ἐξετασθεὶς καὶ ἀναγνωρισθεὶς δημοδιδάσκαλος, μένων ἀγράμματος, ὀφείλει νὰ γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του, ἵνα κληθῇ, χρείας ἐπιστάσης, εἰς ὑπηρεσίαν. Ἐὰν δὲ θελήσῃ νὰ ἐξετασθῇ ἐκ νέου, ὀφείλει νὰ ἐμφανίσῃ ἀποδεικτικὰ τῶν μὲν ἐπιτοπίων διδασκαλικῶν ἀρχῶν περὶ τῶν πρόοδων αὐτοῦ, τῆς δὲ δημοτικῆς ἀρχῆς περὶ τῆς διαγωγῆς του.

Ἄρθρον 22. Οἱ ἐκ τοῦ Διδασκαλείου ἐξελθόντες καὶ ἱκανοὶ διὰ τὸ διδασκαλικὸν ἐπάγγελμα ἀναγνωρισθέντες προτιμῶνται, ἐν περιπτώσει ἰσότητος ὡς πρὸς τὰς γνώσεις καὶ τὴν ἱκανότητα, παντὸς ἄλλως πως ἐκπαιδευθέντος διὰ τὸ ἐπάγγελμα τοῦτο.

Ἄρθρον 23. Ὁ ἀποβληθεὶς τοῦ Διδασκαλείου ἢ αὐθαιρέτως ἄνευ ἀπολυτηρίου ἀπελθὼν αὐτοῦ δὲν γίνεται δεκτὸς εἰς ἐξέτασιν.

Ἄρθρον 24. Ὁ μετὰ νόμιμον ἐξέτασιν λαβὼν μὲν πτυχίον δημοδιδασκάλου, μὴ ἀσχοληθεὶς δὲ εἰς διδασκαλίαν ἐξ οἱασδήποτε αἰτίας ἐπὶ δέκα συνεχῶς ἔτη, ἐὰν θελήσῃ νὰ διορισθῇ διδάσκαλος ἢ καὶ ἰδιωτικῶς νὰ διδάξῃ, ὑποβάλλεται εἰς νέαν περιληπτικὴν ἐξέτασιν ἐν τῷ Διδασκαλείῳ κατὰ τοὺς ἐκτεθέντας ἀνωτέρω τύπους.

Ἄρθρον 25. Τὰ περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκάλων, ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς τῶν δημοδιδασκαλισσῶν, καθόσον ἰδιαίτεραι περιπτώσεις δὲν ὑπαγορεύουσι τροποποίησιν ὡς πρὸς τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῶν ἐξετάσεων αὐτῶν συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρον 58 τοῦ περὶ δημοδιδασκαλίας νόμου.

Ἄρθρον 26. Αἱ καθ' ἑξαμηνίαν καὶ ἐνιαύσιοι γενικαὶ ἐξετάσεις τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ Διδασκαλείου, αἱ ἀποβλέπουσαι τὸν ἔλεγχον τῆς προόδου τῶν μαθητῶν καὶ τὸν ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν προβιβασμὸν αὐτῶν γίνονται, ὅπως αἱ ἐσωτερικαὶ τοῦ Διδασκαλείου διατάξεις ὁρίζουσι, μὴ ὑπαγόμεναι εἰς τὸν παρόντα κανονισμόν.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθήνησι τῇ 8 Ἰουνίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ *Βασίλισσα*
ΑΜΑΛΙΑ

Χ ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ διορισμοῦ Πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἐπιὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1856—1857.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Προτεινάντος τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας ὑπουργοῦ, εὐδοκοῦμεν νὰ διορίσωμεν Πρύτανιν τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τὸ ἐπιὸν ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1856—1857 τὸν Καθηγητὴν Κύριον Κωνσταντῖνον Ἀσώπιον.

Εἰς τὸν προμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας ἀνατίθεται ἡ ἐνέργεια τοῦ Διατάγματος.

Ἀθήνησι τῇ 13 Ἰουνίου 1856.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ.

Νόμος περί προκαταβολών μισθοδοσιών των δημοδιδασκάλων και των δημοδιδασκαλισσών (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 33. 1856 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 25 Ἰουλίου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Νόμοι. 1) Περὶ ἀναπληρωτικῆς πιστώσεως δραχ. 17,069. — 2) Περὶ προκαταβολῶν μισθοδοσιῶν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν. — Διατάγματα. 1) Περὶ προσωρινῆς συστάσεως ἀτμοπλοϊκῆς συγκοινωνίας. — 2) Περὶ προσωρινῆς διευθύνσεως τῆς ὑπηρεσίας τῶν ἀτμοπλοίων.

ΝΟΜΟΣ ΤΑΖ'.

Περὶ ἀναπληρωτικῆς πιστώσεως δραχ. 17,069.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον μοναδικόν.

Χορηγεῖται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν ἀναπληρωτικὴ πίστωσις ἐκ δραχ. 17,069 δεκαεπτὰ χιλιάδων καὶ ἑξήκοντα ἐννέα, καταλογισθησομένη ὑπὸ τὸ κεφάλαιον 16, « Οἰκοδομαὶ » τοῦ εἰδικοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ ἔτους 1855 τοῦ αὐτοῦ ὑπουργείου πρὸς πληρωμὴν τῆς παρὰ τῇ πρωτευούσῃ ἀνηγερμένης Σκιάδος, ἔνθα παιανίζει ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ, ὡς καὶ διὰ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῆς ἰσοπεδόσεως καὶ τοῦ καλλωπισμοῦ τῆς πλατείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἵσταται.

Ὁ παρὼν Νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς θέλει δημοσιευθῆ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς Νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 7 Ἰουλίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ. Α. ΣΜΟΛΕΝΣΚΗΣ

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 12 Ἰουλίου 1856.

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης

Μ. ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ.

ΝΟΜΟΣ ΤΑΗ'.

Περὶ προκαταβολῶν μισθοδοσιῶν τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν.

ΟΘΩΝ

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1. Οἱ ὑπὸ τῶν δημοτικῶν ταμείων πληρονόμενοι μισθοὶ τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν, κατὰ τὰ ἐν τοῖς δημοτικοῖς προϋπολογισμοῖς ἐνιαυσίως ψηφιζόμενα, προκαταβάλλονται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου, τὸ ὁποῖον αὐτοδικαίως ἀπολαμβάνει αὐτοὺς ἐκ τῶν πρώτων εἰσπράξεων τῶν δημοτικῶν ἐσόδων.

Ἄρθρον 2. Ἐὰν τὰ διὰ τῶν ἐπαρχιακῶν ταμείων εἰσπραττόμενα δημοτικὰ ἔσοδα δὲν ἐπαρκέσωσι πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον προκαταβολῶν, τὸ ἐλλεῖπον ἀποδίδοται ἀμέσως εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν ταμεῖον ἀπὸ τὸ ἀρμόδιον δημοτικὸν ταμεῖον. Ἐὰν δὲ ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ ἀμελήσῃ, ἢ ὁπωσδήποτε δὲν ἐνεργήσῃ ἀμέσως τὴν ἀπόδοσιν ταύτην, καταδιώκεται προσωπικῶς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ καθυστερούντων πρὸς τὸ δημόσιον ὀφειλετῶν νόμου, καὶ ἐκτὸς τούτου ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ταμίου διοικητικῶς κατάσχεσις ἀναλόγου μέρους τῶν λοιπῶν δημοτικῶν ἐσόδων τοῦ οἰκείου δήμου, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν ὁρισμῶν τῶν ἄρθρων 2 καὶ 3 τοῦ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1852 περὶ ἐξοφλήσεως τῶν χρεῶν τῶν δήμων νόμου ΡΠΟ'.

Ἄρθρον 3. Τὰ περὶ ἀσφαλείας τοῦ δημοσίου καὶ τῆς λογοδοσίας τῶν τοιούτων προκαταβολῶν κανονισθήσονται διὰ Β. Διατάγματος.

Β.Δ. περί του τρόπου εξετάσεων των δημοδιδασκαλισσών

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 36. 1856 *ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 4 Αὐγούστου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διατάγματα. 1) Περὶ μεταθέσεως εἰς τοὺς διαθεσίμους τοῦ ὑποπλοιάρχου 6′. τάξεως Μιχ. Κουτσούκου. — 2) Περὶ μεταβολῶν εἰς τὸ Β. ναυτικόν. — 3) Περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκαλισσῶν. — 4) Περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ καπνίζειν ἐντὸς τῶν δημοσίων γραφείων καὶ καταστημάτων. — Πρωτόκολλον περὶ τοῦ μέσου ὅρου τῆς ἀγοραίας τιμῆς τοῦ ἐγχωρίου σίτου τοῦ μηνὸς Αὐγούστου. — Ἀγγελίαι ἀφορῶσαι τὴν δημόσιονὑπηρεσίαν. — Δηλοποιήσεις περὶ τῶν καθυστερούντων κληρούχων τῶν ἐπαρχιῶν Μήλου καὶ Φθιώτιδος.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ μεταθέσεως εἰς τοὺς διαθεσίμους τοῦ ὑποπλοιάρχου 6′. τάξεως Μιχ. Κουτσούκου.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Μεταθέτομεν εἰς τοὺς διαθεσίμους τὸν ἐπὶ τοῦ ἀτμοπλοίου ἡ Ὕδρα διατελοῦντα ὑποπλοίαρχον Β′. τάξεως Μιχ. Κουτσοῦκον.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸς θέλει ἐνεργήσει τὸ παρὸν διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 28 Ἰουνίου 1856

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ

Α. Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ μεταβολῶν εἰς τὸ Βασ. ναυτικόν.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Μεταθέτομεν προσωρινῶς τὸν Διευθυντὴν τῆς Β. Γολέτας ὁ Ἀνδροῦτσος Σταμάτιον Γ. Σαχτούρην, ὑποπλοίαρχον ά. τάξεως, ἐπὶ τοῦ Β′. Κοτέρου ὁ Γλαῦκος, ἀντὶ τοῦ πλοιάρχου Γ′. τάξεως Αλ. Κουμελᾶ, διοριστθέντος εἰς ἄλλην ὑπηρεσίαν.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργὸς θέλει ἐνεργήσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 28 Ἰουνίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ

Α. Α. ΜΙΑΟΥΛΗΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκαλισσῶν.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ 25 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 8 Ἰουνίου ε. ε. Ἡμετέρου Διατάγματος, περὶ ἐξετάσεως τῶν δημοδιδασκάλων, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρ. 1.

Ὁσάκις ἡ εἰς Ἀθήνας πρὸς ἐξέτασιν μετάβασις ὑποψηφίου δημοδιδασκαλίσσης εἶναι δύσκολος, διὰ περιστάσεις, τῶν ὁποίων τὸ εὔλογον ἐκτιμᾷ τὸ ἁρμόδιον ὑπουργεῖον, διορίζεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τούτου Ἐπιτροπὴ πρὸς ἐξέτασιν αὐτῆς, συμφώνως πρὸς τὰς περὶ ἐξετάσεων τῶν δημοδιδασκάλων διατάξεις τοῦ κανονισμοῦ.

Ἄρθρ. 2.

Ἡ ἐπιτροπὴ σύγκειται ἐξ ἑνὸς Καθηγητοῦ, ἑνὸς Διδασκάλου, τοῦ Δημοδιδασκάλου καὶ, διὰ τὰ χειροτεχνήματα μόνον, τῆς Δημοδιδασκαλίσσης τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Νομοῦ, ὅπου διαμένει ἡ ὑποψήφιος, Γυμνασίου καὶ Σχολείων.

Ἐὰν μεταξὺ τῶν Καθηγητῶν καὶ Διδασκάλων ὑπάρχῃ καί τις ἱερωμένος, προσλαμβάνεται οὗτος ὡς μέλος τῆς ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν ἐξέτασιν ἰδίως τῶν ἱερῶν μαθημάτων καὶ τῆς Κατηχήσεως· ἄλλως, προσκαλεῖται διὰ τὸ μάθημα τοῦτο ὁ ἁρμοδιώτερος τῶν ἐν τῇ πρωτευούσῃ κληρικῶν.

Ἄρθρ. 3.

Ἐὰν συμπέσῃ νὰ παρευρεθῇ ἐν τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Νομοῦ, κατὰ τὸν καιρὸν τῆς ἐξετάσεως, ὁ διευθυντὴς τοῦ Διδασκαλείου, προεδρεύει οὗτος τῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρ. 4.

Τὰ πρακτικὰ τῶν ἐξετάσεων, ὑπογεγραμμένα παρὰ τῆς Ἐπιτροπῆς, διευθύνονται μετὰ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν κτλ. ὑπουργεῖον, ὅπερ, τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου, ἀποφασίζει περὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς ἐξετασθείσης, καὶ ἐνεργοῦνται περὶ αὐτῆς ὅσα τὸ ἄρθρον 12 τοῦ κανονισμοῦ περὶ ἐξετάσεως τῶν δημοδιδασκάλων διαλαμβάνει.

Εἰς τὸν προμνησθέντα Ἡμέτερον ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἀθήνησι τῇ 11 Ἰουλίου 1856.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Χ. ΑΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἀπαγορεύσεως τοῦ καπνίζειν ἐντὸς τῶν δημοσίων γραφείων καὶ καταστημάτων.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Θέλοντες νὰ προλάβωμεν ὅσον ἐνέστι τὰ ἐξ ἐνδεχομένων πυρκαϊῶν δυστυχήματα, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Α'. Ἀπαγορεύεται ἡ χρῆσις τοῦ καπνίζειν εἴτε διὰ καπνοσυρίγκων (τσιμπουκίων, εἴτε διὰ σιγάρων, εἰς πάντας ἐν γένει τοὺς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας τοῦ Κράτους ἐντὸς τῶν δημοσίων γραφείων καὶ καταστημάτων.

Β') Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐπεκτείνεται καὶ εἰς πάντα ἄλλον προσερχόμενον εἰς τὰ εἰρημένα καταστήματα καὶ γραφεῖα χάριν ὑποθέσεως ἢ ἄλλης τινος αἰτίας.

Γ'. Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς θελει δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 31 Ἰουλίου 1856.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Δ. Γ. ΒΟΥΑΓΑΡΗΣ.

Ἔτος 1856. Μὴν Αὔγουστος

Ἀριθ. 38,400.

Τμῆμα Δ'.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ.

Σήμερον τὴν τριακοστὴν πρώτην Ἰουλίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ πεντηκοστοῦ ἕκτου ἔτους, συνελθόντες οἱ ὑπογεγραμμένοι Ὑπουργοὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Οἰκονομικῶν, καὶ λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς ὑπ' ἀριθ. 8076, 8447, 9130, 5212, 5565, 6030, 2230, 8345, 7901, 8379, 6275, — 7348, 7352, 7075, 7442, 6820, 7127, 7529, 6946, 7184, 7757, 4956, 5247, 5554, ἐκθέσεις τῶν ἀναφερομένων ἀρχῶν εἰς τὰς ἀπὸ 8 Ἀπριλίου 1843, περὶ δημητριακῶν καρπῶν Νόμων, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἐγχώριος σῖτος ἐπωλήθη ἀπὸ τῆς 21 τοῦ μηνὸς Ἰουνίου μέχρι τῆς 20 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου κατὰ μέτρον·

Εἰς Ἀθήνας	πρὸς δραχ.	8	: 36	τὸ κοιλὸν
» Σύρον	»	—	—	»
» Ὕδραν	»	9	68	»
» Ναύπλιον	»	7	: 81	»
» Καλάμας	»	8	: 69	»
» Πάτρας	»	7	: 76	»
» Μεσολόγγιον	»	8	: 06 2/3	»
» Λαμίαν	»	7	: 88 1/3	»
» Χαλκίδα	»	8	: 87 1/3	»

Ἐξάγομεν, ὅτι ὁ μέσος ὅρος τῆς ἀγοραίας τιμῆς τοῦ ἐγχωρίου σίτου τοῦ μηνὸς Ἰουλίου, καθ' ὅλας ταύτας τὰς πόλεις εἶναι δραχμαὶ ὀκτὼ καὶ λεπτὰ τριάκοντα ἕνα ἀριθ. (8:39) τὸ κοιλόν.

Προσδιορίζομεν ἑπομένως αὐτὸν γενικὸν μέσον ὅρον τῆς ἀγοραίας τιμῆς τοῦ ἐγχωρίου σίτου, δι' ὅλον τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 4 τοῦ ἀπὸ 8 Ἀπριλίου 1843 περὶ δημητριακῶν καρπῶν Νόμου, καὶ διατάττομεν τὰς τελωνιακὰς ἀρχὰς νὰ ὑπολογίζω-

Β.Δ. περί τινών τροποποιήσεων επί του Οδηγού της αλληλοδιδακτικής μεθόδου (πρώτη σελίδα)

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 38. 1856 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 17 Αὐγούστου.

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διατάγματα. 1) Περί τινων τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ Ὁδηγοῦ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου. — 2) Περὶ ἑορτασίμων ἡμερῶν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις. — 3) Περὶ ἀποζημιώσεως τῶν κληρονόμων Α. Νίκα κτλ. διὰ τὸ ὑπὸ τῆς προκυμαίας Πειραιῶς καταληφθὲν οἰκόπεδον αὐτῶν. — Ἀγγελίαι ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν. — Δηλοποιήσεις περὶ τῶν μαθητερούντων κληρούχων τῶν ἐπαρχιῶν Καλαβρύτων καὶ Ναυπακτίας.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περί τινων τροποποιήσεων ἐπὶ τοῦ Ὁδηγοῦ τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς μεθόδου.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1830 Διάταγμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, δυνάμει τοῦ ὁποίου, τὸ μεταφρασθὲν τότε ἐγχειρίδιον τοῦ Γάλλου Σαραζίνου εἰσήχθη, ὑπὸ τὸ ὄνομα *Ὁδηγὸς τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς Μεθόδου*, εἰς ὅλα τὰ κατὰ τὴν ἐπικράτειαν ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα, οἱ δὲ δημοδιδάσκαλοι ὀφείλουσιν ἀκολουθεῖν αὐτὸ ἀπαρεγκλίτως, ὡς τύπον καὶ κανόνα ἀπαράβατον τοῦ περὶ τὴν διδασκαλίαν τρόπου.

Ἐπειδὴ ὁ Ὁδηγὸς οὗτος, καὶ τοι μετασκευασθεὶς ἔκτοτε ἐπὶ τὸ βέλτιον, καθόσον ἥ τε πεῖρα καὶ αἱ νεώτεραι περὶ τὴν ἀλληλοδιδασκαλίαν μεταῤῥυθμίσεις ἐν Εὐρώπῃ ὑπηγόρευσαν τὴν βαθμηδὸν τροποποίησιν αὐτοῦ εἰς τὰς γενομένας ἐφεξῆς δύο αὐτοῦ ἐκδόσεις, ἐκρίθη οὐχ ἧττον, κατὰ τὴν γνωμοδότησιν τῆς ἐπὶ τούτῳ συστηθείσης ἐπιτροπῆς, ἐπιδεκτικὸς τινῶν ἔτι βελτιώσεων, ὑπαγορευθεισῶν ἰδίως ὑπὸ τῆς περὶ τὴν γλῶσσαν ἐπιγινομένης ὁσημέραι προόδου καὶ τῆς περὶ τὸν τρόπον τῆς διδασκαλίας πείρας·

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρ. 1. Αἱ ἑπόμεναι τροποποιήσεις τοῦ εν χρήσει Ὁδηγοῦ τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς Μεθόδου, ἐγκριθεῖσαι παρ' Ἡμῶν, τυπωθήτωσαν εἰς ἰδιαίτερον παράρτημα, ὅπερ, θεωρούμενον ὡς μέρος τοῦ Ὁδηγοῦ τούτου ἀναπόσπαστον, ἔσται ὑποχρεωτικὸν ὡσαύτως δι' ἅπαντας τοὺς δημοδιδασκάλους.

Ἄρθρ. 2. Τοῦ παραρτήματος τούτου, προσαρτηθησομένου εἰς τὸν ἐν χρήσει Ὁδηγόν, ἕκαστος τῶν δημοδιδασκάλων ὀφείλει προμηθευθῆναι ἐν ἀντίτυπον.

Εἰς τὸν Ἡμέτερον ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας ἐκπαιδεύσεως ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἀθήνῃσι τῇ 23 Ἰουλίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ *Βασίλισσα*
ΑΜΑΛΙΑ

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

τοῦ ἐν χρήσει Ὁδηγοῦ τῆς Ἀλληλοδιδακτικῆς Μεθόδου.

Σελ. 12. Αἱ πλάκες (τὰ ἀβάκια), ὅσας προμηθεύει εἰς τὸ σχολεῖον ὁ δῆμος, προσηλοῦνται (καρφόνονται) ἐπὶ τῶν ἀναλογείων· ὅσας δὲ παρεκτὸς αὐτῶν φέρουσι (καὶ ὑποχρεοῦνται νὰ φέρωσι, μεθ' ἑαυτῶν οἱ παῖδες) δὲν καρφόνονται, ἵνα χρησιμεύωσιν αὐτοῖς εἰς τὰς ἐν τοῖς ἡμικυκλίοις ἀσκήσεις.

Σελ. 20, 77 κλπ. Ἀντὶ τῆς λέξεως *ἀτίμωσις* ν' ἀντικατασταθῇ ἡ λέξις *μέμψις* ἢ *μομφή*.

Σελ. 49. Ἡ πρόσκλησις γίνεται, εἰς μὲν τὰ ἔχοντα ἑκατὸν καὶ ὀλιγωτέρους μαθητάς, ὑπ' αὐτοῦ ἀμέσως τοῦ διδασκάλου, ἢ τοῦ γενικοῦ πρωτοσχόλου· εἰς δὲ τὰ πολυπληθέστερα, ὑπὸ μὲν τῶν μερικῶν πρωτοσχόλων ἡ πρόσκλησις, ὑπὸ δὲ τοῦ διδασκάλου ἢ τοῦ γενικοῦ πρωτοσχόλου, περιοδεύοντος αὐτοῦ τὰ θρανία καὶ σημει-

ουντος ὀνομαστὶ τοὺς ἀπόντας, ἡ ἐξέλεγξις, ἥτις ἐφαρμόζεται καθ' ἑβδομάδα ἀφεύκτως καὶ ἐπὶ τῶν καθημέραν σημειώσεων.

Σελ. 95—98. Διὰ τὰ καλλιγραφικὰ δείγματα εἰσακτέον βαθμηδὸν, ὡς ἑλληνικώτερον, τὸ στρογγύλον εἶδος τῆς γραφῆς, τὸ πλησιάζον μᾶλλον πρὸς τὰ καλὰ χειρόγραφα τοῦ ΙΓ'—ΙΕ' αἰῶνος, ἄνευ τῶν βραχυγραφιῶν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ὁρισθήσεται, ὅσον τάχιον, παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου τύπος, καθ' ὃν τὰ νῦν ἐν χρήσει κεφαλαῖα γράμματα μεταβληθήσονται ἀπὸ τοῦ σημερινοῦ αὐτῶν ἐπιμήκους σχήματος ἐπὶ τὸ περιφερέστερον, διδομένης παραγγελίας πρὸς κατασκευὴν καὶ ἀναλόγων μεταλλίνων γραφίδων (κονδυλίων).

Σελ. 105. Αἱ ὀνομασίαι τῶν φωνηέντων ὁρίζονται ὡς ἑξῆς: τὸ μὲν *ε* καὶ *ο* μένουσι ἁπλῶς καὶ κατ' ἔξοχὴν *ἐ ὀ*· τὸ δὲ *η* προσονομάζεται μέγα, καθὼς τὸ ω μέγα· τὸ δὲ *υ* μένει *υ* ψιλόν.

Σελ. 117. Τῶν λέξεων *φωνὴ* καὶ *βουβὸν* ἀντικατασταθήτωσαν αἱ λέξεις *φωνῆεν* καὶ *σύμφωνον*, ἑρμηνεύοντος ἅπαξ τοῦ διδασκάλου τὴν δύναμιν τῆς *σύν*.

Τελ. 177. Γραμματικὴ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὁρίζεται ἡ τῆς ἀρχαίας καὶ μόνη, συντεταγμένη ὅμως ἐπὶ τὸ ἁπλούστατον, καὶ περιέχουσα μόνους τοὺς εἰς τὸ καθαρῶς γραφόμενον καὶ λαλούμενον ὕφος συνήθεις τύπους, ἐκτὸς τῶν δυϊκῶν, τῶν Ἀττικῶν, τῶν εἰς Μι, καὶ τῶν μήπω ἐν χρήσει ἀνωμάλων ὀνομάτων καὶ ῥημάτων· περιέχουσα δὲ, ἐν ὑποσημειώσεσι μὲν, ὑπὸ τὴν σελίδα ἑκάστην, νόξεις τινὰς πρὸς τὸν διδάσκαλον περὶ τῆς μεταξὺ τοῦ ἀρχαίου καὶ νεωτέρου ἰδιώματος ἀντιπαραθέσεως· καθ' ἑκάστην δὲ κλίσιν καὶ συζυγίαν, σειρὰν φράσεων καταλλήλων πρὸς ἄσκησιν, κατὰ τοὺς νεωτέρους ἐν Εὐρώπῃ γραμματικοὺς, καθὼς καὶ περὶ ἐτυμολογίας καὶ συντάξεως ὅ,τι χρησιμώτατον πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, μετὰ παραθέσεως ὡσαύτως παραδειγμάτων. Ἡ Γραμματικὴ δὲ αὕτη διδάσκεται μὲν ὑποχρεωτικῶς εἰς ὅλας τὰς τάξεις τῶν δημοτικῶν σχολείων· ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῆς Α'. ἄχρι τῆς Η'. προεισαγωγικῶς, καὶ ἑπομένως ἄνευ τύπων πρὸς ἐκμάθησιν τακτικὴν καὶ γραπτὴν, δι' ἀναπτύξεως δὲ μόνον μερικῆς τοῦ διδασκάλου (πρὸς ὁδηγίαν τοῦ ὁποίου συνταχθήσεται φυλλάδιον), καὶ κατὰ τὸν περὶ ἀναπτύξεως ἰδεῶν τρόπον ἐν γένει, καὶ τοὺς ἐπὶ τούτῳ συνταχθησομένους γραμματικοὺς πίνακας· ἀπὸ δὲ τοῦ Β'. ἢ τοῦ Α'. (κατ' ἐκλογὴν τοῦ διδασκάλου) τμήματος τῆς Η'. ἄρχεται καὶ διαρκεῖ προβαίνουσα ἐπὶ τὸ συνθετικώτερον εἰς ἁπάσας τοῦ συνδιδακτικοῦ τὰς τάξεις ἡ γραπτὴ διδασκαλία τῆς γραμματικῆς, ἡ τῶν τύπων δηλονότι.

Σελ. 211. Ὧραι πρὸς διδασκαλίαν ὁρίζονται διὰ τὸ συνδιδακτικὸν τμῆμα, εἰς σχολεῖα μὲν μὴ ἔχοντα ὑποδιδάσκαλον, τὸν χειμῶνα μία ὥρα (1—2 μ. μ.), τὸ δὲ θέρος δύο ὧραι συνεχεῖς, ὥστε νὰ μένῃ δι' ὅλον ἐν γένει τὸ σχολεῖον ἐν μέσῳ τῆς ἡμέρας καιρὸς ἀναπαύσεως μιᾶς τοὐλάχιστον ὥρας· εἰς δὲ τὰ ἔχοντα καὶ ὑποδιδάσκαλον, δύο μὲν ὧραι τοὐλάχιστον πρὸ μεσημβρίας, δύο δὲ μετὰ μεσημβρίαν.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ ἑρτασίμων ἡμερῶν ἐν τοῖς ἐκπα.δευτερίοις.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ 18 ἄρθρον τοῦ Ἡμετέρου διατα-
ματος τῆς 31 Δεκεμβρίου 1836 περὶ κανονισμοῦ τῶν
ἑλληνικῶν σχολείων καὶ γυμνασίων,

Καὶ τὸ 40 ἄρθρον τοῦ Ἡμετέρου Διατάγματος τῆς
14 Ἀπριλίου 1837 περὶ κανονισμοῦ τοῦ φερωνύμου
Ἡμῶν Πανεπιστημίου,

Καὶ τὸ κατὰ τὴν 17 Μαΐου 1851 ἐκδοθὲν Ἡμέτερον
Διάταγμα περὶ τῶν κατὰ τὸ θέρος πανεπιστημιακῶν
διακοπῶν,

Προτείναντος τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν
καὶ τῆς Δημοσίας παιδείας ὑπουργοῦ

ἀποφασίσαντες διατάττομεν.

Ἐντῷ Πανεπιστημίῳ, τοῖς Γυμνασίοις καὶ τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις, ἐκτὸς τῶν διατεταγμένων διακοπῶν τῶν μαθημάτων ἐν αὐτοῖς, διὰ τῶν προειρημένων εἰδικῶν αὐτῶν κανονισμῶν καὶ Διαταγμάτων, θέλουσι διακόπτεσθαι ἔτι αἱ παραδόσεις μόνον κατὰ τὰς ἑξῆς ἑορτασίμους ἡμέρας.

1) Τὴν πρώτην τοῦ ἔτους,
2) Τῶν Θεοφανείων,
3) Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, (7 Ἰανουαρίου)
4) Τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν,
5) Τῆς Ὑπαντῆς,
6) Τοῦ ἁγίου Γεωργίου,
7) Τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης,
8) Τῶν ἁγίων Ἀποστόλων,
9) Τοῦ ἁγίου Δημητρίου,
10) Τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου,
11) Τοῦ ἁγίου Νικολάου,
12) Τὰς δύο ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως,
13) Ἀπὸ τῆς Μεγάλης Τετάρτης, ἄχρι τῆς τρίτης τ
Διακαινησίμου περιλαμβανομένης, ἐξαιρέσει τοῦ Πα
πιστημίου, ἐν ᾧ θέλουσι διακόπτεσθαι αἱ παραδόσεις
ὅλης τῆς Μεγάλης ἑβδομάδος καὶ τῆς Διακαινησίμ
συμφώνως πρὸς τὰ περὶ τούτου διατεταγμένα ἐν
Κανονισμῷ αὐτοῦ.
14) Τῆς Ἀναλήψεως,
15) Τὴν Δευτέραν τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ
16) Τὴν 25 Ἰανουαρίου, 25 Μαρτίου, 20 Μαΐου,
Σεπτεμβρίου καὶ 9 Δεκεμβρίου.

Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δη
σίας Παιδείας Ὑπουργὸς παραγγέλλεται νὰ δημοσιε
καὶ ἐκτελέσῃ τὸ παρὸν Ἡμῶν Διάταγμα.

Ἀθήνησι τῇ 26 Ἰουλίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ *Βασίλισσα*

ΑΜΑΛΙΑ

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Β.Δ. περί της από τα δημόσια ταμεία προκαταβολής μισθών των δημοδιδασκάλων

Ἄρθρ. 2. Τὰ εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν μετὰ τῶν ἐν τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ ὑπαγόμενα τεμάχια τῶν τετραγώνων Α Β καὶ Γ συνιστάμενα ἐκ μέτρων τετραγωνικῶν 412 περίπου παραχωροῦνται δωρεὰν τοῖς ἰδιοκτήταις τῶν παρακειμένων οἰκοπέδων, διανεμηθησόμενα αὐτοῖς ἀναλόγως τοῦ μετώπου ἑκάστου οἰκοπέδου ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆ χερσώσεως αὐτῶν, ἐντὸς ἑνὸς ἔτους ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τοῦ παρόντος νόμου.

Ἄρθρ. 3. Ἐὰν αἱ ἐν τοῖς ἄρθροις 1 καὶ 2 προθεσμίαι παρέλθωσι, μὴ τελεσθεισῶν τῶν χερσώσεων, ὅτε δῆμος Γαυρίου καὶ οἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 2 ἰδιοκτῆται ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν κατ' ἐκτίμησιν πληρωμὴν τῶν γαιῶν τούτων ἀφέποτε λαβωσι χρείαν τῆς ἀκτήσεως αὐτῶν.

Ἄρθρ. 4. Εἰς τοὺς ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργοὺς ἀνατίθεται ἡ δημοσίευσις καὶ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος νόμου.

Ὁ παρὼν νόμος ψηφισθεὶς παρὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς δημοσιευθήσεται διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆ κυβερνήσεως, καὶ ἐκτελεσθησόμενος ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις τὴν 9 Αὐγούστου 1856

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Δ. Γ ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 16 Αὐγούστου 1856

Ὁ Ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης

Μ. ΣΚΑΛΙΣΤΗΡΗΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς ἀπὸ τὰ δημόσια ταμεῖα προκαταβολῆς μισθῶν τῶν δημοδιδασκέλων.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ· ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸν ἀπὸ 12 Ἰουλίου 1856 περὶ πληρωμῆς τῶν δημοδιδασκάλων Νόμον ΤΑΗ'. ἐπὶ τῇ προτάσει τῶν Ἡμετέρων Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1.

Οἱ εἰς βάρος τῶν δήμων μισθοὶ τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν, οἱ περιεχόμενοι ἐν τοῖς ψηφιζομένοις ὑπὸ τῶν δημοτικῶν συμβουλίων καὶ ἐγκρινομένοις ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ περὶ δήμων νόμου προϋπολογισμοῖς, προκαταβάλλονται ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου τῆς ἀρμοδίας ἐπαρχίας, δυνάμει χρηματικῶν ἐνταλμάτων ἐκδιδομένων ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ὑπὸ τὸν τίτλον « δημοτικαὶ προκαταβολαὶ » καὶ ἐχόντων τὸν τύπον δημοτικῶν ἐνταλμάτων.

Τὰ ἐνταλματα ταῦτα ἐγγράφονται ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν ταμιῶν εἰς ἰδιαιτέραν ἐν τῷ καθολικῷ βιβλίῳ χειρίδα ὑπὸ τὸν μνησθέντα τίτλον.

Ἄρθρον 2.

Τὴν 27 ἑκάστου μηνὸς οἱ ἐπαρχιακοὶ ταμίαι ἐκβάλλουσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν διοικητικὴν ἀρχὴν διπλῆν κατάστασιν τῶν παρ' αὐτῶν ἐν τῷ διαστήματι τοῦ μηνὸς πληρωθέντων ἐνταλμάτων, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἐξοφληθέντα ἐντάλματα μετὰ τῶν ἐξοφλητικῶν ἀποδείξεων τῶν δημοδιδασκάλων. Ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ὀφείλει νὰ ἐξελέγξῃ ἀκριβῶς τὰς πληρωμάς, καὶ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν ταμίαν ἐντὸς τῆ 31ῃ οὗ αὐτοῦ μηνὸς τὸ βραδύτερον τὴν μίαν τῶν καταστάσεων τεθεωρημένην, βεβαιοῦσα ἐπ' αὐτῆς ὁλογράφως τὴν πληρωθεῖσαν ποσότητα.

Τὰς καταστάσεις ταύτας ὑποβάλλουσιν οἱ ταμίαι εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον μετὰ τῶν μηνιαίων λογαριασμῶν των ὡς ἀντίτυπα, ἀλλὰ διὰ ἰδιαιτέρας ἀναφορᾶς.

Ἄρθρον 3

Ἕκαστος ἐπαρχιακὸς ταμίας ὀφείλει ὑπ' εὐθύνην τινὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῶν πρώτων εἰσαχθεισῶν εἰς τὸ ὑπ' αὐτὸν διεύθυνσιν του ταμεῖον δημοτικῶν παρακαταθηκῶν τὴν πληρωθεῖσαν, ἐκδίδων τακτικὴν γραμμάτιον παραλαβῆς ὑπὸ τὸν τίτλον « Ἀπόληψις δημοτικῶν προκαταβολῶν » τὰ τοιαῦτα γραμμάτια παραδίδονται τῷ ἀνήκοντι δημοτικῷ εἰσπράκτορι, ὅστις ὀφείλει νὰ ἐκτίσῃ τὸ τηρούμενον διπλότυπον ἀποδεικτικὸν εἰσπράξεως διὰ τῶν ἐξαργυρούμενα γραμμάτια δημοτικῶν παρακαταθηκῶν. Τὰ διπλότυπα ταῦτα ἀποδεικτικὰ τῶν δημοτικῶν εἰσπρακτόρων προσαρτῶνται εἰς τὰ ἐξαργυρούμενα γραμμάτια δημοτικῶν παρακαταθηκῶν.

Ἄρθρον 4.

Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐπαρχιακοὺς ταμίας ἡ πρὸς τοὺς δημοτικοὺς εἰσπράκτορας ἀπόδοσις δημοτικῶν παρακαταθηκῶν, πρὸ τῆς συμπληρώσεως ἀκεραίου τοῦ ἐτησίως ἀπαιτουμένου ποσοῦ διὰ μισθοὺς τῶν δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν, κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1850 περὶ τακτικῆς ἐκπληρώσεως μισθῶν τῶν δημοδιδασκάλων ἰσχύοντος ἡμετέρου Διατάγματος. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ὀφείλουσιν ἐγκαίρως νὰ γνωστοποιῶσιν ἐγγράφως τοῖς ἐπαρχιακοῖς ταμίαις τὰς εἰς ἑκάστην ἐγκεκριμένον δημοτικὸν προϋπολογισμὸν σημειουμένας πιστώσεις διὰ μισθοὺς δημοδιδασκάλων καὶ δημοδιδασκαλισσῶν.

Τὰς εἰδοποιήσεις ταύτας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ἐγγράφουσιν οἱ ἐπαρχιακοὶ ταμίαι ἐν ἰδιαιτέρῳ διὰ τὰς δημοτικὰς προκαταβολὰς βιβλίῳ, καὶ μετὰ ταῦτα παραπέμπουσιν αὐτὰς εἰς τὸ Γενικὸν Λογιστήριον πρὸς ἐγγραφήν.

Τὸ Γενικὸν Λογιστήριον ἀποβλέπει εἰς βάρος τοῦ ταμείου πᾶσαν ἀπόδοσιν δημοτικῆς παρακαταθήκης γενομένην πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς διὰ τὴν δημοδιδασκαλίαν ἀπαιτουμένης ἐτησίως ποσότητος.

Ἄρθρον 5.

Τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον βιβλίον τῶν δημοτικῶν προκαταβολῶν πρέπει νὰ ᾖναι μονογεγραμμένον καὶ ἀριθμημένον ἀπὸ τὴν διοικητικὴν ἀρχήν. Χρεω-

μείει ὡς μέσον ἐλέγχου τοῦ τε ταμείου καὶ τῆς ὡς πρὸς τὸν προκείμενον σκοπὸν δημοτικῆς διαχειρίσεως, καὶ κατὰ περιόδους ἐξετάζεται ὑπὸ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς.

Εἰς τὸ βιβλίον αὐτὸ θέλουσιν ἐγγράφεσθαι κατὰ μῆνας αἱ διὰ τὴν δημοδιδασκαλίαν ἐγκεκριμέναι πιστώσεις ἑκάστου δήμου, αἱ ἀπέναντι τῶν πιστώσεων τούτων γενόμεναι ὑπὸ τοῦ δημοσίου ταμείου πληρωμαὶ καταβολαί, τὰ ἐκ τῶν προκαταβολῶν τούτων εἰσπραχθέντα, αἱ εἰσαχθεῖσαι εἰς τὸ ταμεῖον δημοτικαὶ πρόσοδοι, καὶ αἱ ἀποδόσεις αὐτῶν εἰς τοὺς οἰκείους δημοτικοὺς εἰσπράκτορας.

Τὸ εἰδικὸν τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργεῖον θέλει κανονίσει τὸν τύπον καὶ τὸν μηχανισμὸν τῆς χρήσεως τοῦ βιβλίου τούτου.

Ἄρθρον 6.

Εἰς τὸ τέλος ἑκάστου λογιστικοῦ ἔτους ἡ ἐντελῶς μένη τὰς περὶ ὧν ὁ λόγος δημοτικὰς προκαταβολὰς διοικητικὴ ἀρχὴ πέμπει πρὸς τοὺς δημάρχους ἀριθμητικὴν ἐκτάσεσιν τῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος ἐνταλθεισῶν ὑπ' αὐτῆς προκαταβολῶν· ἡ κατάστασις δ' αὕτη συνοδεύεται μὲ τὰ κατὰ τὸ 2 ἄρθρον ἐξωφλημένα ἐντάλματα· ἐπὶ τῇ λήψει τῆς καταστάσεως ταύτης ὀφείλει ὁ δήμαρχος νὰ ἐκδώσῃ ἐπ' ὀνόματι τοῦ δημοτικοῦ εἰσπράκτορος τὸ προσῆκον χρηματικὸν ἔνταλμα, πρὸς δικαιολόγησιν τῶν λογαριασμῶν του· εἰς τὸ ἔνταλμα τοῦτο ἐπισυνάπτονται ὡς δικαιολογητικὰ ἥτε κατάστασις καὶ τὰ τῶν προκαταβολῶν ἐξωφλημένα ἐντάλματα τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς.

Ἄρθρον 7.

Ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ λαβὼν τὸ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐκδοθὲν ὑπὸ τοῦ δημάρχου ἔνταλμα ἐξοφλεῖ αὐτὸ ὁ ἴδιος, καὶ προσαρτᾷ εἰς αὐτὸ ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ ἐπαρχιακοῦ ταμείου ἐκδοθέντα γραμμάτια παραλαβῆς δι' ἀπόληψιν δημοτικῶν προκαταβολῶν, ἅτινα συγκεφαλαιούμενα πρέπει ν' ἀπαρτίζωσι τὸ ἐν τῷ δημοτικῷ ἐντάλματι σημειούμενον ποσόν. Ἐὰν δὲ τὰ γραμμάτια ταῦτα ἀποτελῶσι ποσότητα ἐλάσσω τοῦ ἐν τῷ ἐντάλματι ποσοῦ, ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ἀμέσως τὸ ἐλλεῖπον εἰς τὸ ἐπαρχιακὸν ταμεῖον λαμβάνων τακτικὸν γραμμάτιον ὑπὸ τὸν ἐκτεθέντα τίτλον ἐπὶ ἀπολήψει δημοτικῶν προκαταβολῶν. Ἐὰν ὁ δημοτικὸς εἰσπράκτωρ δὲν πληρώσῃ τὸ ἔλλειμμα τοῦτο, ὁ ἐπαρχιακὸς ταμίας πρόβαινει οἰκοθεν κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ νόμου εἰς κατάσχεσιν τῶν λοιπῶν δημοτικῶν ἐσόδων τοῦ δήμου· τὸ μέτρον τῆς προσωπικῆς κρατήσεως τοῦ δημοτικοῦ εἰσπράκτορος πρέπει νὰ ᾖναι τὸ ἔσχατον πάντων, καὶ μόνον νὰ ἐφαρμόζηται, ὅταν ἀποδεδειγμένως τὰ λοιπὰ κατασταλτικὰ μέσα, κατὰ προτίμησιν ἐφαρμοστέα, ἀποβῶσιν ἄνευ ἀποτελέσματος. Ἄνευ δὲ συνεννοήσεως μετὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ συναινέσεως αὐτῆς δὲν θέλει ἀπευθύνεσθαι ὑπὸ τοῦ ταμίου αἴτησις προσωπικῆς κρατήσεως δημοτικοῦ εἰσπράκτορος διὰ τοιαῦτα χρέη.

Οἱ Ἡμέτεροι ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοὶ θέλουσιν ἐνεργήσει τὸ παρὸν Διάταγμα, δημοσιευτέον καὶ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 17 Ἰουλίου 1856.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ. Α. ΚΟΥΜΟΥΝΔΟΥΡΟΣ.

ΑΓΓΕΛΙΑΙ

Ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Φεβρουαρίου ε. ε. Β. Διατάγματος οἱ γραμματεῖς τῶν εἰρηνοδικείων Κύμης καὶ Λιμνῶν Ἀπ. Βουρνέας καὶ Ν. Ἰκαρίδης μετετέθησαν ἐναλλὰξ.

Διὰ ὁμοίου ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἐκ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησις τοῦ γραμματέως τοῦ εἰρηνοδικείου Τήνου Χρ. Κωτζοβόλη.

Διὰ ὁμοίου ὁ Ν. Μ. Καζῆς διωρίσθη συμβολαιογράφος ἐν Δημητζάνῃ ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Ἐμμ. Σεργιάδου.

Διὰ ὁμοίου ὁ Γ. Ι. Μπατίστας διωρίσθη συμβολαιογράφος ἐν Βοιαῖς.

Διὰ ὁμοίου διωρίσθη συμβολαιογράφος ἐν Ὑπάτῃ ὁ Ν. Γ. Νοταρίδης.

Διὰ τῆς ἀπὸ 9 ἰδίου ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Μεσολογγίῳ Πρωτοδικῶν ὁ Ἀθανάσιος Γραντζελάκης.

Διὰ τοῦ ἀπὸ 7 ἰδίου Β. Διατάγματος διωρίσθη ὁ Πρόεδρος τοῦ εἰρηνοδικείου Πάρου ὁ Ν. Σ. Δελαγραμμάτης.

Διὰ τῆς ἀπὸ 10 ἰδίου ἀποφάσεως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης ὁ Σ. Ἀμοιραδάκης κλητὴρ τοῦ Πρωτοδικείου Σύρου ἀπελύθη τῆς ὑπηρεσίας καὶ διωρίσθη κλητὴρ αὐτόθι ὁ Ν. Τσαμάνος.

Διὰ ὁμοίας ὁ Π. Ὀρφανὸς διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Σπάρτῃ Πρωτοδικῶν.

Διὰ ὁμοίας οἱ Ν. Μποζάκος καὶ Α. Ι. Στεμοτόπουλος διωρίσθησαν κλητῆρες τῶν ἐν Σπάρτῃ πρωτοδικῶν.

Διὰ ὁμοίας οἱ παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Σπάρτης κλητῆρες Ἰω. Κατζος, Α. Ἀναγνωστόπουλος καὶ Γ. Σκορίνης ἀπελύθησαν τῆς ὑπηρεσίας.

Διὰ ὁμοίας τῆς 11 ἰδίου διωρίσθησαν κλητῆρες τῶν ἐν Ναυπλίῳ πρωτοδικῶν οἱ Ἀναστάσιος Α. Γεωργόπουλος καὶ Δημήτριος Γ. Φιλιώτης.

Διὰ ὁμοίας ὁ Ν. Προεστόπουλος κλητὴρ τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν μετετέθη ὡς τοιοῦτος ἐν Τριπόλει.

Διὰ ὁμοίας τῆς 13 ἰδίου διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Χαλκίδι πρωτοδικῶν ὁ Εὐστ. Ἀγγελίδης.

Διὰ ὁμοίας τῆς 14 ἰδίου ὁ Δ. Στρατάκης κλητὴρ τῶν ἐν Σπάρτῃ πρωτοδικῶν.

Διὰ ὁμοίας ὁ Σταῦρος Ἰω. Σταυράκος διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Τριπόλει πρωτοδικῶν.

Διὰ ὁμοίας ὁ Π. Ἀποστολόπουλος διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν.

Διὰ ὁμοίας οἱ Γ. Σταυρουλόπουλος καὶ Ἀρτέμιος Παπαθανασόπουλος διωρίσθησαν κλητῆρες τῶν ἐν Πάτραις πρωτοδικῶν, ὁ δὲ Ξενὸς Πομπονηράκης τῶν ἐν Καλάμαις.

Διὰ ὁμοίας ὁ Κ. Βωλωτὰς διωρίσθη κλητὴρ τῶν ἐν Χαλκίδι πρωτοδικῶν.

Διὰ Β. Διατάγματος τῆς 15 ἰδίου ὁ Ἐμμ. Λεβαντὴς διωρίσθη εἰρηνοδίκης Ποτιδανείας.

Διὰ τῆς ἀπὸ 16 ἰδίου ὑπουργικῆς ἀποφάσεως ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀπὸ τῆς ὑπηρεσίας παραίτησις τοῦ κλητῆρος τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν Ν. Παντελεήμονος, ἀπελύθη δὲ τῆς ὑπηρεσίας ὁ παρὰ τῷ πρωτοδικείῳ Σπάρτης κλητὴρ Ἠλίας Λαμπίρης.

Διὰ Β. Διατάγματος τῆς 17 ἰδίου ὁ Ν. Δριωτάκης ἐ.

Β.Δ. περί της γενομένης διδασκαλίας εν ιδιωτικοις εκπαιδευτηρίοις παρά γυμνασιακών καθηγητών και παρ' ελληνικοίς σχολείοις διδασκάλων.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΑΡΙΘ. 48. 1856 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 14 Σεπτεμβρίου

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διατάγματα. 1) Περὶ τῆς γενομένης διδασκαλίας ἐν ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις παρὰ γυμνασιακῶν καθηγητῶν καὶ παρ' ἑλληνικοις σχολείοις διδασκάλων. — 2) Περὶ διαγωνίσματος πρὸς συγγραφὴν προσφορωτέρων βιβλίων διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεία. — 3) Περὶ τῆς βαθμολογίας τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Β. ναυτικοῦ — Ἀγγελίαι ἀφορῶσαι τὴν δημόσιον ὑπηρεσίαν.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς γενομένης διδασκαλίας ἐν ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις παρὰ γυμνασιακῶν καθηγητῶν καὶ παρ' ἑλληνικοὶς σχολείοις διδασκάλων.

ΟΘΩΝ
ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Πληροφορούμενοι, ὅτι παρά τισι γυμνασίοις καὶ Ἑλληνικοῖς Σχολείοις συνειθίζουσιν οἱ ἐν αὐτοῖς διδάσκοντες νὰ προπαιδεύωσιν ἐπὶ διδάκτροις ἐν τοῖς δωματίοις τοῦ διδακτηρίου ἢ ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν μαθητὰς ἀνήκοντας εἰς τὰς ὑπ' αὐτῶν διδασκομένας τάξεις, ὅπερ μὴ προσῆκον κρίνεται,

Πρὸς δὲ ὡς λίαν ἐνδιαφέρον τὴν πρόοδον τῶν τῆς Κυβερνήσεως ἐκπαιδευτηρίων, καὶ αὐτῶν δ' ἔτι τῶν ἰδιωτικῶν ἀφ' ἑτέρου, θεωροῦντες τὸ νὰ κανονίσωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν οἱ ἐν τοῖς πρώτοις διδάσκοντες δύνανται τοῦ λοιποῦ ν' ἀναδέχωνται διδασκαλίαν καὶ ἐν τοῖς δευτέροις,

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ὑπουργοῦ, ἀποφασίσαντες διατάσσομεν τὰ ἑπόμενα.

Ἄρθρον. 1.

Ἀπαγορεύεται πάντως εἰς τοὺς γυμνασιακοὺς καθηγητὰς καὶ παρ' ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκάλους νὰ προπαιδεύωσιν ἢ νὰ διδάσκωσιν ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν, ἢ ἐν τοῖς δωματίοις τοῦ δημοσίου διδακτηρίου ἢ ἀλλαθί που, μαθητὰς ἀνήκοντας εἰς τὰς ὑπὸ τῶν ἰδίων διδασκομένας τάξεις.

Ἄρθρον 2.

Οὐδεὶς τῶν γυμνασιακῶν καθηγητῶν καὶ τῶν παρ' ἑλληνικοῖς σχολείοις διδασκάλων δύναται εἰς τὸ ἑξῆς ν' ἀναλαμβάνῃ διδασκαλίαν ἐν ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις, ἢ νὰ συνάγῃ μαθητὰς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἢ ἀλλαχοῦ πρὸς διδασκαλίαν, ἄνευ προηγουμένης ἀδείας τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ὑπουργείου, παραχωρουμένης, ἀφοῦ πρότερον ἀκουσθῇ ἡ γνώμη τοῦ ἀνήκοντος γυμνασιάρχου ἢ σχολάρχου, κατα την περίστασιν.

Ἄρθρον 3.

Ἡ πρὸς ἰδιωτικὴν διδασκαλίαν ἐκδιδομένη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου ἄδεια, κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον, δὲν δύναται νὰ συγχωρῇ ἐνασχόλησιν, ἀπαιτοῦσαν ὑπὲρ τὰς ὀκτὼ ὥρας καθ' ἑβδομάδα.

Ἄρθρον 4.

Συμπίπτοντος νὰ προηγῶνται αἱ ὧραι τῆς ἐν ἰδιωτικοῖς ἐκπαιδευτηρίοις διδασκαλίας, θέλει λαμβάνεσθαι φροντὶς ὥστε νὰ μένῃ μεταξὺ τῆς διδασκαλίας ἐκείνης καὶ τῆς γινομένης ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηριοις τῆς Κυβερνήσεως μιᾶς ὥρας τοὐλάχιστον διάλειμμα.

Ἄρθρον 5.

Οἱ παραβάται τῶν ἀνωτέρω διατάξεων μηνύονται πάραυτα ὑπὸ τῶν γυμνασιαρχῶν ἢ σχολαρχῶν εἰς το Ὑπουργεῖον, καὶ ὑπὸ τούτου ὑποβάλλεται εἰς Ἡμᾶς ἀνάλογος κατ' αὐτῶν πρότασις.

Εἰς τὸν προμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἀθήνησι, τὴν 18 Αὐγούστου 1856.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
Ἡ Βασίλισσα
ΑΜΑΛΙΑ.

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

Β.Δ. περί διαγωνίσματος προς συγγραφήν προσφορωτέρων βιβλίων διά τα δημοτικά σχολεία.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ διαγωνίσματος πρὸς συγγραφὴν προσφορωτέρων βιβλίων διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπιθυμοῦντες τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων βιβλία, παντὸς ἐν αὐτοῖς διδασκομένου μαθήματος, νὰ συντάσσωνται ὅσον ἔνεστι τελειότερα καὶ εἰς τὸν σκοπὸν προσφορώτερα,

Καὶ θεωροῦντες ὅτι ἐκ τῆς συγχύσεως ἐπὶ τούτῳ διαγωνίσματος θέλει προκύψει τὸ αἰσιώτερον ἀποτέλεσμα,

Προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ὑπουργοῦ, ἀποφασίσαντες διατάσσομεν τὰ ἑπόμενα·

Ἄρθρον 1.

Διὰ τὴν συγγραφὴν παντὸς βιβλίου ἀναγκαίου εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα προκαλεῖται τοῦ λοιποῦ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ὑπουργείου διὰ προγράμματος διαγωνισμὸς, ἐπὶ χρηματικῷ βραβείῳ, τὸ ὁποῖον λαμβάνεται ἐκ τοῦ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ ἐτησίως ψηφιζομένου ποσοῦ πρὸς ἔκδοσιν βιβλίων διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, καὶ ὁρίζεται ἑκάστοτε ἀνάλογον πρὸς τὴν ἔκτασιν τοῦ βιβλίου, καὶ τὰς πλείονας ἢ ὀλιγωτέρας δυσκολίας, τὰς ὁποίας παρέχει ἡ συγγραφὴ ὡς ἐκ τοῦ εἴδους τῆς ὕλης, μὴ δαπανωμένου ὅμως κατ' ἔτος εἰς τὸ ἀθλοθετημα τοῦτο ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν πεντακοσίων δραχμῶν.

Ἄρθρον 2.

Τὰ ὑποβαλλόμενα εἰς τὸν διαγωνισμὸν πονημάτια ἐξετάζονται παρὰ τῆς τεταγμένης νὰ κρίνῃ τὰ πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐκδιδόμενα βιβλία ἐπιτροπῆς, τὸ δὲ βραβεῖον ἀπονέμεται εἰς τὸ ὑπ' αὐτῆς κηρυχθὲν πάντων βέλτιον.

Ἄρθρον 3.

Τὰς συγγραφὰς αὐτῶν εὐαναγνώστως γεγραμμένας καὶ ἀνωνύμους πέμπουσιν οἱ διαγωνιζόμενοι εἰς τὸ Ὑπουργεῖον, καὶ μόνον διαρκούσης τῆς προθεσμίας, ἥτις ἐν τῷ προγράμματι τοῦ διαγωνίσματος πρὸς τοῦτο ἐτάχθη. γίνονται δεκταὶ παρ' αὐτῷ. Μετὰ τοῦ χειρογράφου συναποστέλλει εἰς τὸ Ὑπουργεῖον ὁ συγγραφεὺς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γεγραμμένον εἰς ἰδιαίτερον χαρτίον, ἐν σχήματι ἐπιστολῆς ἐπτυγμένον καὶ καλῶς ἐσφραγισμένον, τὴν ἰδίαν δὲ συγγραφὴν διακρίνει, θέτων ἐπὶ τῆς κεφαλίδος αὐτῆς ῥητόν τι ἢ στίχον, ὃν σημειοῖ καὶ ἐν τῷ ῥηθέντι χαρτίῳ, ὅπερ ἀποστραγίζεται, πρὸς γνῶσιν τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ κατὰ τὸ ῥητὸν συγγραφῆς, εἰς τὴν κατωτέρω ὁριζομένην ἐπὶ τούτῳ ὥραν.

Πάντα δὲ τὰ ὑποβαλλόμενα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον χειρόγραφα φυλασσόμενα παρὰ τῷ ἁρμοδίῳ τμηματάρχῃ ὑπὸ ἰδίᾳ αὐτοῦ εὐθύνῃ, πέμπονται δι' Ὑπουργικοῦ ἐγγράφου, ληξάσης τῆς πρὸς παραδοχὴν χειρογράφων προθεσμίας, εἰς τὴν προμνησθεῖσαν ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ ἐπιτροπὴν πρὸς ἐξέτασιν.

Ἄρθρον 4.

Ἡ ἐπὶ τῶν βιβλίων ἐπιτροπὴ ἐξετάσασα τὰ παραπεμφθέντα αὐτῇ πονημάτια καὶ ἑτοιμάσασα τὴν περὶ αὐτῶν ἔκθεσιν, ἀναγινώσκει αὐτὴν ἐν τῷ διδασκαλείῳ, καθ' ἡμέραν ὁριζομένην ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου καὶ ἐκλεγομένην πάντοτε ὑπὸ τούτου μεταξὺ τῶν κυριακῶν τοῦ μηνὸς Ἰουλίου. Διὰ τὸν ἔγκαιρον δὲ προσδιορισμὸν τῆς κυριακῆς, ὀφείλει ἡ ἐπιτροπὴ ἑτοιμασθεῖσα νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο αὐτίκα εἰς τὸ Ὑπουργεῖον.

Ἄρθρον 5.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν, ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς κρίσεως αὐτῆς, παραδίδονται πρὸς ἀποσφράγισιν ὑπὸ τοῦ ἁρμοδίου τμηματάρχου τοῦ Ὑπουργείου τὰ ὑπ' εὐθύνῃ ἰδίᾳ, ἄχρι τῆς σιγμῆς ταύτης, παρ' αὐτῷ φυλασσόμενα ἐσφραγισμένα χαρτία, περὶ ὧν ἐν τῷ ἄρθρῳ 3 ἐρρέθη, καὶ γνωσθέντος ἐκ τῆς ἀποσφραγίσεως αὐτῶν τοῦ ὀνόματος τοῦ συγγραφέως τοῦ κηρυχθέντος βελτίονος συγγράμματίου, ἀπονέμεται πάραυτα πρὸς αὐτὸν τὸ βραβεῖον παρὰ τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Παιδείας Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 6.

Ἡ δημοσίευσις τοῦ προκαλοῦντος τὸν διαγωνισμὸν προγράμματος γίνεται παρὰ τοῦ Ὑπουργείου ἓν ἔτος τοὐλάχιστον πρὸ τοῦ ἀνωτέρω ὡρισμένου πρὸς ἀναγνωσιν τῆς κρίσεως τῆς ἐπιτροπῆς μηνὸς, ἵνα παρέχηται τοῖς βουλομένοις νὰ διαγωνισθῶσιν ὁ ἱκανὸς πρὸς συγγραφὴν χρόνος. Κατὰ δὲ τὸν προσδιορισμὸν ἐν τῷ προγράμματι τῆς ἐν τῷ 3 ἄρθρῳ ἀναφερομένης προθεσμίας, λαμβάνεται πρόνοια, ὅπως μένῃ καὶ εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ὁ ἀπαιτούμενος πρὸς ἐξέτασιν τῶν πονημάτιων καιρός.

Ἄρθρον 7.

Τὸ βραβευθὲν βιβλίον εἰσάγεται ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ἐπὶ ὅλην περίοδον μαθημάτων ἐν αὐτοῖς, προσδιοριζόντος καὶ τὴν τιμὴν αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκδιδομένῃ πρὸς τοὺς δημοδιδασκάλους περὶ τοῦ βιβλίου ἐγκυκλίῳ, μετὰ γνωμοδότησιν περὶ τούτου καὶ τῆς ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὸν προμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 1 Σεπτεμβρίου 1856.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς βαθμολογίας τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ Β. ναυτικοῦ.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Β.Δ. περί της εις την Τράπεζαν καταθέσεως του κρατουμένου ποσοστού διά του υπέρ των δημοδιδασκάλων αποθεματικόν Ταμείον

ὀλιγοδάπανον τῆς παραγωγῆς καὶ τὴν τελειότητά των.

Ἄρθρον 7. Οἱ ἀγῶνες θέλουσι διαιρεῖσθαι εἰς Στεφανίτας καὶ χρηματίτας. Εἰς τοὺς πρώτους θέλουσιν ἀπονέμεσθαι νομισματόσημα, κατὰ γένη μὲν χρυσᾶ πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως, διακρινόμενα κατὰ πάχος καὶ διάμετρον, κατ' εἴδη δὲ, ἐπίσης δύω τάξεων, ἀργυρᾶ καὶ χαλκᾶ, καὶ ἔπαινοι.

Ἄρθρον 8. Τὰ νομισματόσημα ταῦτα ἀφ' ἑνὸς μὲν θέλουσι φέρει τὴν Ἡμετέραν προτομὴν καὶ πέριξ « Ὄθων Α'. Βασιλεὺς τῆς Ἑλλάδος, Ἱδρυτὴς τῶν Ὀλυμπίων, » εἰς δὲ τὸ ἔμπαλιν, στέφανον, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τὰς λέξεις « Στέφανος Ὀλυμπιακὸς Α'. ἢ Β'. τάξεως. Ἀγωνοθέτης Εὐαγγέλης Ζάππας. »

Ἄρθρον 9. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπονεμηθησομένων νομισματοσήμων, κατὰ τὰς διαφόρους διαιρέσεις τῶν προϊόντων θέλει ὁρίζεσθαι διὰ Βασ. Διατάγματος, κατὰ γνωμοδότησιν τῆς βιομηχανικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ θέλει γνωστοποιεῖσθαι διὰ τοῦ περὶ τῆς συγκροτήσεως τῶν Ὀλυμπίων περιοδικοῦ προγράμματος.

Ἄρθρον 10. Τὰ νομισματόσημα θέλουσι συνοδεύεσθαι ὑπὸ διπλωμάτων ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργοῦ, μνημονευόντων δὲ καὶ τοῦ Ἀγωνοθέτου.

Ἄρθρον 11. Εἰς τοὺς χρηματίτας ἀγῶνας δίδονται ἀνὰ δύω βραβεῖα, συνιστάμενα εἰς χρήματα.

Ἄρθρον 12. Τὰ Ὀλύμπια θέλουσι διαρκεῖ ἑκάστοτε ἀπὸ τῆς πρώτης Κυριακῆς μέχρι τῆς τελευταίας τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου.

Ἄρθρον 13. Ἡ πρώτη τῶν Ὀλυμπίων ἡμέρα θέλει ἄρχεσθαι ἀπὸ θρησκευτικῆς τελετῆς, ὑπὲρ ὅλων τῶν γενναίας συνδρομὰς ὑπὲρ τῆς διανοητικῆς ἢ ὑλικῆς προόδου τῆς Ἑλλάδος κληροδοτησάντων. Ἡ δὲ λοιπὴ ἡμέρα ἔσται Ἀκαδημιακὴ ἑορτή. Ἐν αὐτῇ θέλει ἀναγινώσκεσθαι, ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς, ἢ, μέχρι συστάσεως αὐτῆς, ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, ὑπό τινος πεπαιδευμένου ἐκλεγομένου ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, περιληπτικὴ ἔκθεσις τῆς ἐπὶ τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς Ὀλυμπιάδος γενομένης διανοητικῆς προόδου καὶ μνεία τῶν ἐν τῷ αὐτῷ διαστήματι δημοσιευθέντων ἀξίων λόγου συγγραμμάτων, ὡς καὶ τῶν βραβευθέντων διανοητικῶν ἀγωνισμάτων, προσέτι δὲ θέλει βραβεύεσθαι ἐν αὐτῇ, ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Κυρίου Εὐαγγέλη Ζάππα καὶ τι διανοητικὸν ἔργον δι' ἑκάστην Ὀλυμπιάδα ἀλληλοδιαδόχως ὑφ' ἑνὸς τῶν ἐπιστημονικῶν τῆς Ἀκαδημίας τμημάτων, ἢ, μέχρι τῆς συστάσεως αὐτῆς, ὑπὸ τῶν ἀντιστοιχούντων Σχολῶν τοῦ Πανεπιστημίου, πρὸ τετραετίας προκηρυττόμενον.

Ἄρθρον 14. Ἡ δευτέρα Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβευσιν τῶν προϊόντων τῆς κτηνοτροφίας. Ὁ ἀγὼν εἶναι Στεφανίτης. Μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν, τελεσθήσεται Ἱπποδρόμιον ἐγχωρίων ἵππων, ὁ δὲ ἀγὼν ἔσται χρηματίτης, καὶ τὸ μὲν πρῶτον τῶν βραβείων, ἐκ δραχμῶν πεντακοσίων, τὸ δὲ δεύτερον, ἐκ δραχμῶν τριακοσίων.

Ἄρθρον 15. Ἡ τρίτη Κυριακὴ προσδιορίζεται εἰς βράβευσιν τῶν προϊόντων τῆς γεωργίας. Ὁ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης, μετὰ δὲ τὴν μεσημβρίαν πανυγυρισθήσονται δημοτελεῖς γυμνικοὶ ἀγῶνες ἐν τῷ Σταδίῳ, καταλλήλως διασκευασθησομένῳ. Οὗτοι ἔσονται χρηματῖται. Τῶν δὲ βραβείων, τὸ μὲν πρῶτον δι' ἕκαστον, εἰς δραχμὰς ἑκατὸν, τὸ δὲ δεύτερον, εἰς δραχμὰς πεντήκοντα. Ἀμφότερα μετὰ κλάδου ἐλαίας.

Ἄρθρον 16. Ἡ τελευταία τῶν Ὀλυμπίων ἡμέρα ἔσται ἡ τῆς βραβεύσεως τῶν βιομηχανικῶν προϊόντων. Ὁ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης.

Τὴν δ' ἑσπέραν διδαχθήσεται ἐν τῷ θεάτρῳ νέον τι δρᾶμα, κατ' ἐκλογὴν τοῦ φιλολογικοῦ τμήματος τῆς Ἀκαδημίας, καὶ τελεσθήσονται μουσικαὶ συμφωνίαι Ἑλληνικῆς συνθέσεως. Ταῖς συνθέσεσι ταύταις ἀπονεμηθήσονται βραβεῖα, ὁ δὲ ἀγὼν ἔσται στεφανίτης.

Ἄρθρον 17. Μετὰ τὸ τέλος τῶν Ὀλυμπίων, τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν, ἀφορῶν εἰς τὰς καταδειχθείσας ἀνάγκας τῶν κυριωτέρων ἑκασταχοῦ κλάδων τῆς βιομηχανίας θέλει, ἀναλόγως τῶν ἐνόντων πόρων, μεταπέμπεσθαι τινὰς τῶν ἐμπειροτέρων παραγωγῶν, καὶ φροντίζει περὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ὅπως τελειοποιῶνται εἰς τὸ ἴδιον ἐπιτήδευμα.

Ἄρθρον 18. Ἡ πρώτη συγκρότησις τῶν Ὀλυμπίων θέλει τελεσθῆ τὴν Α'. Κυριακὴν τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ 1859 ἔτους. Μέχρις οὗ δὲ ἀνεγερθῇ ἰδιαίτερον Κατάστημα, θέλει ἐνεργηθῇ αὕτη ἐν ταῖς αἰθούσαις τοῦ Σχολείου τῶν Τεχνῶν, κατασκευαζομένου καὶ τοῦ ἀνήκοντος παραρτήματος διὰ τὰ προϊόντα τῆς κτηνοτροφίας.

Ἄρθρον 19. Δι' ἰδιαιτέρων κανονισμῶν, ἑκάστοτε ἐκδοθησομένων παρὰ τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργείου, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τῆς ἐπὶ τῆς βιομηχανίας ἐπιτροπῆς, θέλουσι κανονίζεσθαι, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων, τὰ περὶ τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν Ὀλυμπίων.

Ἄρθρον 20. Ὁ Ἡμέτερος ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν Ὑπουργὸς θέλει δημοσιεύσει καὶ ἐκτελέσει τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 19 Αὐγούστου 1858.

Ἐν Ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ.

Κ. ΠΡΟΒΕΛΕΓΙΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῆς εἰς τὴν Τράπεζαν καταθέσεως τοῦ κρατουμένου ποσοστοῦ διὰ τὸ ὑπὲρ τῶν δημοδιδασκάλων ἀποθεματικὸν Ταμεῖον.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΠΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα **32** καὶ **33** τοῦ περὶ δημοτικῶν σχολείων Νόμου, ἐπιτρέπομεν εἰς τὸν Ἡμέ-

τερον ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργὸν νὰ καταθέσῃ ἐπὶ τόκῳ εἰς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν τὰ συναχθέντα καὶ συναχθησόμενα εἰς τὸ ἑξῆς ποσὰ ἐκ τοῦ εἰκοστημορίου τῆς τῶν δημοδιδασκάλων μισθοδοσίας, συμφώνως ταῖς διατάξεσι τῶν εἰρημένων τοῦ Νόμου ἄρθρων, καὶ νὰ κανονίσῃ προσωρινῶς τὰ τῆς ἐξελέγξεως καὶ εἰσπράξεως αὐτῶν.

Αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς τοῦτο δαπάναι καταβάλλονται ἐκ τῶν τόκων τῶν καταθέσεων τῶν δημοδιδασκάλων.

Εἰς τὸ προμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Ἰανουαρίου 1858.

Ο Θ Ω Ν

Χ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΣ.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ κανονισμοῦ τοῦ ὑπὲρ τῶν Δημοδιδασκάλων ἀποθεματικοῦ Ταμείου.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθ. 32 καὶ 33 τοῦ περὶ Δημοτικῶν Σχολείων Νόμου, περὶ συστάσεως Ἀποθεματικοῦ Ταμείου ὑπὲρ τῶν Δημοδιδασκάλων, ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς.

ΚΕΦΑΛ. Α'.

Περὶ εἰσπράξεως τοῦ εἰκοστημορίου τοῦ μισθοῦ τῶν Δημοδιδασκάλων.

Ἄρθρ. 1.

Ἡ εἴσπραξις τοῦ εἰκοστημορίου τοῦ μισθοῦ ἐν γένει ἑκάστου Δημοδιδασκάλου θέλει ἐνεργεῖσθαι, πρὸς εὐκολίαν τῆς ὑπηρεσίας, καθ' ἑξαμηνίαν, ἤτοι κατὰ τὸ τέλος τῶν μηνῶν Ἰουνίου καὶ Δεκεμβρίου ἑκάστου ἔτους, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν οὐδεμιᾶς ἐνδεχομένης ἄλλης κρατήσεως.

Τῆς κρατήσεως ταύτης καὶ τῶν λοιπῶν ὑποχρεώσεων καὶ ὠφελημάτων, τῶν ἐπιβαλλομένων ἢ χορηγουμένων διὰ τοῦ παρόντος Διατάγματος, δὲν ἐξαιροῦνται αἱ δημοδιδασκάλισσαι.

Ἄρθρ. 2.

Ἐὰν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Σεπτεμβρίου 1855, ὅτε ἤρξατο νὰ κρατῆται τὸ εἰκοστὸν μέρος τοῦ μισθοῦ τῶν Δημοδιδασκάλων, μέχρι σήμερον δὲν ἐκρατήθη τυχὸν τοῦτο, εἴτε ἐπὶ μέρους, εἴτε ἐπὶ τοῦ ὅλου μισθοῦ Δημοδιδασκάλων τινῶν, αἱ ἁρμόδιοι Διοικητικαὶ Ἀρχαὶ θέλουσι φροντίσει ἄνευ ἀναβολῆς νὰ ἐξακριβώσωσι τοῦτο ἑκάστη καθόσον ἀφορᾷ τοὺς εἰς τὴν δικαιοδοσίαν της διατελοῦντας Δημοδιδασκάλους, καὶ νὰ διατάξωσιν ἀμέσως, τῇ εἰδήσει καὶ αὐτῶν τούτων, νὰ κρατηθῶσι τὰ καθυστεροῦντα.

Ἄρθρ. 3.

Αἱ διοικητικαὶ Ἀρχαί, ἐκδίδουσι τὸ περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ διὰ τὸν τελευταῖον μῆνα ἑκάστης ἑξαμηνίας μισθοῦ τοῦ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν των ὑπαγομένων Δημοδιδασκάλων χρηματικὸν ἔνταλμα, θέλουσι σημειοῦ ἐπ' αὐτοῦ τὸ κρατηθησόμενον ποσὸν, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον οὗτοι ἔλαβον διὰ μισθὸν αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν λήγουσαν ἑξαμηνίαν.

Ἄρθρ. 4.

Οἱ Ἐπαρχιακοὶ Ταμίαι, ἅμα ἐξαργυρώσωσι τὸ παρουσιασθὲν χρηματικὸν ἔνταλμα τῆς Διοικητικῆς Ἀρχῆς, θέλουσιν ἐκδιδεῖ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ἐπὶ τοῦ Κεντρικοῦ Ταμείου Γραμμάτιον παραλαβῆς περὶ τοῦ κρατηθέντος ποσοῦ, καὶ ἀποστέλλει αὐτὸ εἰς τὴν ἐκδώσασαν τὸ χρηματικὸν ἔνταλμα Διοικητικὴν Ἀρχὴν, ἥτις θέλει τὸ καταχωρεῖ εἰς βιβλίον (ὑπόδειγμα Α'.)

Ἄρθρ. 5.

Ἡ Διοικητικὴ Ἀρχὴ, συλλέξασα οὕτω τὰ Γραμμάτια παραλαβῆς τῶν διὰ τὴν λήξασαν ἑξαμηνίαν κρατηθέντων ποσῶν ὅλων τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς ὑπαγομένων Δημοδιδασκάλων, θέλει τὰ διαβιβάζει ἄνευ ἀναβολῆς εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον, συνωδευμένα μὲ κατάλογον (ὑπόδειγ. Β').

Ἄρθρ. 6.

Παρεκτὸς τοῦ εἰκοστημορίου τοῦ μισθοῦ τῶν Δημοδιδασκάλων, εἰς τὸ ἀποθεματικὸν τοῦτο Ταμεῖον εἰσέρχονται καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν συναγόμενα πρόστιμα, περὶ ὧν οἱ νόμοι τυχὸν ὥρισαν, καθὼς καὶ τὰ ὑπὲρ τοῦ Ταμείου τούτου τυχὸν δωρήματα ἢ κληροδοτήματα, σημειούμενα ὑπὸ χωριστὴν μερίδα, διὰ νὰ χρησιμεύσωσι ταῦτα πρὸς ὄφελος τῶν Δημοδιδασκάλων ἐν γένει, ὅπως ἀκολούθως ἤθελε κανονισθῆ.

ΚΕΦΑΛ. Β'.

Περὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου τῶν Δημοδιδασκάλων.

Ἄρθρ. 7.

Βιβλίον, περιέχον μερίδα χωριστὴν ἑκάστου Δημοδιδασκάλου, θέλει συνταχθῆ (ὑπόδειγ. Γ') καὶ κρατεῖσθαι παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως ὑπὸ ὑπαλλήλου, τοῦ ὁποίου ἡ ἀντιμισθία θέλει πληρώνεσθαι παρὰ τοῦ Δημοσίου, ἢ καὶ παρὰ τοῦ Ἀποθεματικοῦ Ταμείου τῶν Δημοδιδασκάλων. Ἅμα δὲ φθάσωσι τὰ παρὰ τῶν Διοικητικῶν Ἀρχῶν πεμπόμενα γραμμάτια παραλαβῆς τῶν κρατήσεων, θέλει πιστοῦσθαι ἡ μερὶς ἑκάστου Δημοδιδασκάλου μὲ τὰ ἐπὶ τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ κρατηθέντα ποσά.

Ἄρθρ. 8.

Ἅμα τὰ λαμβανόμενα γραμμάτια παραλαβῆς σχηματίσωσι ποσὸν πλέον τῶν πεντακοσίων δραχμῶν, ἐξαργυροῦνται, τὰ δὲ συναχθέντα χρήματα κατατίθενται ἐν τῇ ἐθνικῇ Τραπέζῃ ἐπὶ τόκῳ, σημειουμένης εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ ὡρισμένην στήλην ἐν τῷ βιβλίῳ, τῷ κρατηθησομένῳ κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον, τῆς ἡμερομηνίας τῆς καταθέσεως αὐτῶν, ἀφ' ἧς θέλει λογισθῇ ὁ πρὸς ὄφελος τοῦ πιστωτοῦ Δημοδιδασκάλου τόκος.

Ἄρθρ. 9.

Τῶν καταθέσεων τούτων ὁ τόκος, ἂν καὶ θέλει λογίζε-

Β.Δ. περί των εξετάσεων των υποψηφίων διδασκαλισσών

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΙΘ. 66 — 1861 — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 1 *Νοεμβρίου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Διατάγματα. 1) Περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν ὑποψηφίων διδασκαλισσῶν. — 2) Περὶ τοῦ ἐν Κατακώλῳ συνοικισμοῦ. — 3) Περὶ τοῦ τρόπου τῶν ἐργασιῶν τῆς τε ἑλομελείας καὶ τῶν τμημάτων τῆς ἐπιτροπῆς τῶν ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἀπαιτήσεων. — Ἐνδεικτικὰ περὶ δημοσιεύσεως νόμων. — Δηλοποιήσεις περὶ τῶν καθυστερούντων κληρούχων τῶν ἐπαρχιῶν Χαλκίδος, Βάλτου, Καλαμῶν, Κυνουρίας, Ἀττικῆς καὶ Τήνου.

ΔΙΑΤΑΓΜΑ

Περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν ὑποψηφίων διδασκαλισσῶν.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἄρθρον 66 § 1 καὶ 2 τοῦ περὶ δημοδιδασκαλίας Νόμου 6 Φεβρουαρίου 1834, καθ' ὃ σκοπὸς τοῦ διδασκαλείου εἶναι πρὸς τοῖς ἄλλοις ὁ σχηματισμὸς ἱκανῶν διδασκαλισσῶν, ἡ ἐξέτασις καὶ ἡ κατάταξις τοῦ βαθμοῦ αὐτῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 13 καὶ 14 τοῦ ἰδίου Νόμου.

Θεωρήσαντες, ὅτι τὸ ὑπάρχον διδασκαλεῖον, ὡς ἔχει μέχρι τοῦδε, ἐκπληροῖ μόνον τὸν σκοπὸν τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς βαθμολογήσεως τῶν διδασκαλισσῶν οὐχὶ δὲ καὶ τὸν τῆς μορφώσεως αὐτῶν.

Θεωροῦντες, ὅτι τὸ πρὸς μόρφωσιν διδασκαλισσῶν ἐγκρίσει Ἡμετέρᾳ συσταθὲν καὶ ὑπὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας συντηρούμενον σχολεῖον παρέχει πλήρη ἐγγύησιν τῆς ἐντελοῦς ἐκπληρώσεως τοῦ σκοποῦ τοῦ Νόμου καθόσον ἀφορᾷ τὰς μελλούσας ν' ἀναλάβωσι τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ γυναικείου φύλου διδασκαλίσσας.

Κατὰ πρότασιν τοῦ Ἡμετέρου ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς·

Ἀ. Τὸ σχολεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας ἀναγνωρίζεται ὡς συμπληροῦν τὸ Διδασκαλεῖον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μόρφωσιν καὶ ἐξέτασιν τῶν διδασκαλισσῶν.

Β'. Ἡ κατάταξις εἰς τὸ σχολεῖον τοῦτο θέλει γίνεσθαι συμφώνως πρὸς τὸν ἰσχύοντα ὀργανισμὸν αὐτοῦ.

Γ'. Αἱ ἐξετάσεις τῶν ὑποψηφίων διδασκαλισσῶν κατὰ τὰ ἄρθρα 13 καὶ 14 τοῦ εἰρημένου Νόμου θέλουσι γίνεσθαι ὑπὸ ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ἀπὸ τὸν Διευθυντὴν τοῦ Διδασκαλείου ὡς Πρόεδρον, καὶ τοὺς ἐν τῷ σχολείῳ διδασκάλους τῆς ἀνωτάτης τάξεως, ὅσοι ἔχουσι παρὰ τῆς Κυβερνήσεως τὴν πρὸς τὸ διδάσκειν ἄδειαν καὶ ἐδόσαν, ἢ δώσουσι, τὸν νενομισμένον ὅρκον κατὰ τὸ ἄρθρον 77 συνδυασμένον μὲ τὸ 17 τοῦ ἰδίου Νόμου, ἄλλως ἀναπληροῦνται ὑπὸ τῶν ἰδίως καθηγητῶν τοῦ Διδασκαλείου.

Ἡ ἀναπλήρωσις αὕτη λαμβάνει χώραν καὶ ἐν περιπτώσει ἀπουσίας ἢ ἄλλου κωλύματος.

Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρμόζονται αἱ περὶ τῶν ἐξετάσεων κείμεναι διατάξεις τοῦ Νόμου.

Εἰς τὸν πρωμνησθέντα Ἡμέτερον Ὑπουργὸν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος Διατάγματος.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 13 Ὀκτωβρίου 1861.

Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως

Ἡ Βασίλισσα

ΑΜΑΛΙΑ

Μ. ΠΟΤΑΗΣ.

Νόμος περί συστάσεως συμβουλίου παρά τω Υπουργείω των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΙΘ. 52. 1862 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, 21 *Σεπτεμβρίου.*

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Νόμοι. 1) Περί συστάσεως συμβουλίου παρά τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως. — 2) Περί μεταφορᾶς πιστώσεων ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ὑπουργείων τῶν χρήσεων 1861 καὶ 1862. — 3) Περὶ χορηγίας ἀναπληρωτικῶν πιστώσεων εἰς τὰ Ὑπουργεῖα τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν διὰ τὰς χρήσεις 1861 καὶ 1862. — 4) Ὁμοίως ἐκτάκτου πιστώσεως ἐκ δραχ. 3500 εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὑπουργεῖον διὰ τὴν χρῆσιν 1862. — 5) Ὁμοίως ἐκ δραχ. 13620 τοῦ Ἰδίου Ὑπουργείου τῆς αὐτῆς χρήσεως. — Διατάγματα. 1) Περὶ ἀμνηστείας. — 2) Περὶ τῆς εἰς τὸν ἀρχιφρουντιστὴν Γ. Γεωργαντᾶν ἀναθέσεως τῶν καθηκόντων τοῦ ἀντιπλοιάρχου Γ. Ζωχιοῦ παρὰ τῇ ἐπιτροπῇ τῶν ναυτικῶν συντάξεων κλπ. — 3) Περὶ τῆς εἰς ἀργίαν θέσεως τοῦ ἀντιπλοιάρχου Γ. Ζωχιοῦ διὰ λόγον πειθαρχικόν.

ΝΟΜΟΣ ΨΝΑ'.

Περὶ συστάσεως συμβουλίου παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Ἄρθρον 1.

Συνιστᾶται παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Συμβούλιον συγκείμενον ἐκ τριῶν μέχρι πέντε μελῶν ἐχόντων βαθμὸν Καθηγητοῦ Γυμνασίου καὶ διοριζομένων διὰ Β. Διατάγματος κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως Ὑπουργοῦ.

Ἄρθρον 2.

Ἔργα τῶν μελῶν τοῦ Συμβουλίου τούτου εἰσὶ

α) Νὰ ἐποπτεύωσι περιερχόμενα τὸ Κράτος τὰ ἐν αὐτῷ πάσης τάξεως ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, δημόσιά τε καὶ ἰδιωτικά, κατὰ τὴν περὶ τούτου ἑκάστοτε διαταγὴν τοῦ Ὑπουργοῦ.

β) Νὰ γνωμοδοτῶσιν περὶ τῶν πρὸς διδασκαλίαν ἑκάστου μαθήματος εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Σχολεῖα καὶ Γυμνάσια εἰσακτέων βιβλίων.

γ) Νὰ γνωμοδοτῶσιν ἐπὶ τῶν αὐτοῖς παραπεμπομένων ὑποθέσεων, καὶ νὰ ἐκτελῶσι πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν ἐργασίαν, ἣν τινα ὁ Ὑπουργὸς θέλει ἀναθέτει αὐτοῖς.

Πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τοῖς ἐδαφίοις Β' καὶ Γ' εἰρημένων ὁ Ὑπουργὸς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καλῇ εἰς σύμπραξιν μετὰ τοῦ Συμβουλίου καὶ ἄλλα ἕκτακτα μέλη ἐκ τῶν ἐν τῇ Πρωτευούσῃ διαμενόντων λογίων, ἰδίως δὲ ὅταν πρόκηται περὶ προσδιορισμοῦ ἢ κρίσεως διδακτικοῦ βιβλίου, ἵνα ἑκάστοτε ἀντιπροσωπεύηται ἀποχρώντως ἐν αὐτῷ ὁ εἰδικὸς κλάδος, εἰς ὃν ἀνάγεται αὐτό.

Ἄρθρον 3.

Ὁ μηνιαῖος μισθὸς ἑκάστου μέλους τοῦ Συμβουλίου εἶναι διὰ μὲν τὸν χρόνον τῆς ἐν Ἀθήναις διατριβῆς δραχμαὶ τριακόσιαι, διὰ δὲ τὸν εἰς περιοδείαν δαπανώμενον δραχμαὶ τετρακόσιαι. Οὐδεμία ἄλλη ἀποζημίωσις διὰ ὁδοιπορικὰ ἔξοδα χορηγεῖται.

Ὁ παρὼν νόμος ψηφισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ παρ' Ἡμῶν σήμερον κυρωθεὶς θέλει δημοσιευθῇ διὰ τῆς ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτελεσθῇ ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 19 Σεπτεμβρίου 1862.

Ο Θ Ω Ν

Δ. ΧΑΤΖΙΣΚΟΣ.

Ἐθεωρήθη καὶ ἐτέθη ἡ μεγάλη σφραγὶς τοῦ Κράτους.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 20 Σεπτεμβρίου 1862.

Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Ὑπουργός

Ε. ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΣ.

ΝΟΜΟΣ ΨΝΒ'.

Περὶ μεταφορᾶς πιστώσεων ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Στρατιωτικῶν Ὑπουργείων τῶν χρήσεων 1861 καὶ 1862.

Ο Θ Ω Ν

ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ψηφισάμενοι ὁμοφώνως μετὰ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀπεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν τὰ ἑξῆς.

πηλίκον θέλει σὲ δώσει τὸν ἀριθμὸν τῶν προρρηθέντων ζευγῶν, τὰ ὁποῖα τὸ διδακτήριον θέλει χωρέσει. Ἔπειτα πολλαπλασίασε τὰ δύο πηλίκα συνάλληλα, καὶ τὸ ἐξ αὐτῶν προκύπτον θέλει δώσει τὸν ζητούμενον ἀριθμὸν τῶν μαθητῶν.

Οὕτως εὑρίσκεται ὅτι ἓν διδακτήριον, ἔχον 19μ, 48 μῆκος καὶ 8μ, 12 πλάτος, χωρεῖ διακοσίους ὀγδοήκοντα μαθητάς.

Ἂν δ' ἐξεναντίας ἐζητεῖτο νὰ εὑρεθῶσιν αἱ διαστάσεις, τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν τι σχολεῖον διὰ νὰ χωρῇ ἀριθμόν τινα δοθέντα μαθητῶν, τότε πρέπει μὲ τὸν νοῦν νὰ ὑποθέσωμεν καθημένους τοὺς μαθητὰς εἰς τὰ θρανία, νὰ στοχασθῶμεν πόσους καθὲν θρανίον πρέπει νὰ χωρήσῃ, καὶ πόσα θρανία χρειάζονται δι' ὅλους τοὺς μαθητας. Δὲν θελομεν δὲ λησμονήσει νὰ λάβωμεν ὑπ' ὄψιν καὶ ὅτι τὸ σχολεῖον πρέπει νὰ ἔχῃ σχῆμα ἐπιμήκους τετραγώνου ὀρθογωνίου. Οὕτω λοιπὸν εἰς καθὲν θρανίον θέλομεν βάλει ἀριθμόν τινα μαθητῶν τοσούτων, ὥστε τὰ θρανία, θεμένα τὸ ἓν ὄπισθεν τοῦ ἄλλου, νὰ σχηματίζωσι τὸ ἀπαιτούμενον σχῆμα τοῦ ἐπιμήκους τετραγώνου. Τελευταῖον θέλομεν προσθέσει εἰς τὰς ἀπαιτουμένας διαστάσεις ὑπὸ τῆς ἐκτάσεως τῶν θρανίων καὶ γραφείων τὰ 2μ, 60 κατὰ πλάτος, καὶ τὰ 3μ, 90 κατὰ μῆκος. Τὸ λεγόμενον θέλει διασαφηθῆ κάλλιον διὰ παραδείγματος.

Ἔστω προβαλλομένη ἡ εὕρεσις τῶν διαστάσεων ἡ τοῦ ἐμβάδοῦ, τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ ἔχῃ ἓν τι διδακτήριον διὰ νὰ χωρήσῃ διακοσίους μαθητάς.

Ἂς ὑποθέσωμεν καθεζομένους δώδεκα μαθητὰς εἰς καθὲν θρανίον· θέλομεν χρειασθῆ δεκαεπτὰ θρανία διὰ νὰ καθεσθῶσιν οἱ διακόσιοι μαθηταὶ καὶ ἔτι τέσσαρες. Ἀλλὰ δώδεκα πολλαπλασιαζόμενα μὲ 0μ, 38, δίδουσι 4μ, 55, τουτέστι τὸ μῆκος ἑκάστου θρανίου· καὶ πάλιν δεκαεπτὰ θρανία μετὰ τῶν γραφείων των πρὸς 0μ, 76 (συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ μεταξὺ ἑκάστου ζεύγους διαστήματος) δίδουσι 12μ, 90. Τοῦτο δὲ εἶναι τὸ μάκρος τοῦ τόπου, τὸν ὁποῖον θέλουν κατέχει, εἰς τὸ μῆκος τοῦ διδακτηρίου, τὰ πρὸς κάθισμα καὶ γραφὴν θετόμενα ξυλουργήματα.

Ἐὰν προσθέσωμεν εις τὸ μῆκος τῶν θρανίων 2μ, 60, θέλομεν ἔχει τὸ πλάτος τοῦ διδακτηρίου, ἤτοι 7μ, 14.

Ἐὰν δὲ τελευταῖον προσθέσωμεν 3μ, 90, εἰς τὸ μάκρος τοῦ τόπου τοῦ κατεχομένου ὑπὸ τῶν προειρημένων ζευγῶν, θελομεν ἔχει 16μ, 80· τουτέστι τὸ μῆκος τοῦ διδακτηρίου.

Τὸ ἐμβαδὸν ἄρα τὸ ζητούμενον τοῦ διὰ μαθητὰς διακοσίους σχολείου εἶναι 7μ, 14 κατὰ πλάτος, καὶ 16μ, 80 κατὰ μῆκος.

Παρεκτὸς τούτου τοῦ ὑποδειγματος, θέλομεν προσθέσει εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος πίνακα συντεθέντα ὑπὸ τοῦ Κ. Ἰομάρδου, καὶ δεικνύοντα τὰς διαστάσεις σχολείου τινὸς, αλληλοδιδακτικοῦ δι' ὁποσουσδήποτε μαθητάς.

Περὶ τῶν εἰς τὸ μέσον τοῦ σχολείου θετομένων.

Γραφεῖα καὶ θρανία. Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια τῶν γραφείων, γινομένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ ξύλου ἐλάτης, εἶναι κεκλιμένη μὲ ὕψωσιν 0μ, 027 εἰς σχῆμα τοῦ κοινῶς λεγομένου γραφειου σκριτορίου). Πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ 0μ, 22 πλάτους εἰς τὰς κλάσεις, τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ γράφουσιν ἐπὶ τῶν ἀβακίων, καὶ 0μ, 24 εἰς ὅσων οἱ μαθηταὶ μεταχειρίζονται χαρτίον. Τὸ δ' ἄνω μέρος τοῦ πρώτου ἢ τοῦ διαμμίου γραφειου, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ τῆς πρώτης κλάσεως ἀρχάριοι γράφουσιν ἐπὶ τῆς ἄμμου, δὲν εἶναι πῶς κεκλιμενον καὶ ἔχει πλατος ὁμοίως 0μ, 24.

Τὰ θρανία, γινόμενα συνήθως ἐκ ξυλου δρυὸς, ἔχουσι 0μ, 19 πλατος. Αἱ δὲ κατὰ τὰς ἄκρας γωνιαι τὰ ἀγκωναρια τούτων καὶ τῶν γραφείων πρέπει να εἶναι στρογγυλευμέναι.

Καθὲν θρανίον ἀπέχει ἀπὸ τὸ ἐμπρὸς αὐτοῦ κείμενον γραφεῖον 0μ, 027 (1). ἀπὸ δὲ τὸ ὄπισθεν αὐτοῦ 0μ, 32, διότι τοσοῦτον διάστημα χρειαζεται μεταξὺ δύο ζευγῶν τῶν ξυλουργημάτων διὰ το πέρασμα.

Οἱ πινακοστάται χρησιμεύουν εἰς κρέμασιν τῶν πρὸς ὑπαγόρευσιν ὑποδειγμάτων. Ἔχουσι δὲ 0μ, 22 πλάτος, καὶ

(1) Μετρᾶται τὸ διάστημα τοῦτο μεταξὺ δύο καθέτων, ἐξ ὧν καταβιβάζεται εἰς τὸ ἔδαφος [νοητῶς ἢ διὰ τῆς σάθμης] ἡ μὲν ἀπὸ τὸ χαμηλότερον χεῖλος τοῦ γραφείου· ἡ δὲ ἀπὸ τὸ ἐμπροσθινὸν τοῦ θρανίου.

1μ, 4 ὕψος, μετρούμενον ἀπὸ τὸ ἔδαφος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζονται πρῶτον, ἔπειτα δὲ καὶ καρφόνονται εἰς τὰς κατὰ τὴν κορυφὴν ἄκρας τῶν πρώτων γραφείων ἑκάστης κλάσεως, πλὴν τοῦ τῆς πρώτης· ἐπειδὴ ὁ πινακοστάτης αὐτῆς εἶναι κινητος, ἔχων πόδα ὡς τὸν τοῦ λυχνοστάτου, καὶ θέτεται κατὰ πρόσωπον τῶν παιδίων μεταξὺ τοῦ βάθρου καὶ τοῦ διαμμίου γραφείου.

Οἱ Τηλέγραφοι, ὀκτὼ ὄντες ὅλοι, εἶναι μικραὶ σανίδες, μήκους 0μ, 24 καὶ πλάτους 0μ, 14, ἐπιθεμέναι ἐπάνω εἰς ῥάβδους. Λύται δὲ στήνονται ἔξωθεν τῶν πινακοστατῶν, τοὺς ὁποίους ὑπερβαίνουσιν ὀλίγον κατὰ τὸ ὕψος, εἰς τρόπον ὥστε εὐκόλως να περιστρέφωντα, ὁπόταν θέλῃ τις. Ἡ μικρὰ σανὶς φέρει ἀπὸ ἑνὸς μέρους, τὸν ἀριθμὸν μιᾶς τῶν ὀκτὼ κλάσεων· ἀπὸ δὲ τοῦ ἑτέρου τὸ στοιχεῖον Δ (ἀρκτικὸν τῆς λεξεως διόρθωσον)· οἱ τηλέγραφοι δὲ εἶναι μεταθετοί, καὶ στήνεται εἰς ἐπὶ τῆς κοσυφῆς τοῦ γραφείου, ὅπου τύχῃ νὰ γενῇ ἀρχὴ ἑκάστης κλάσεως.

Πλησίον τοῦ πινακοστάτου εἶναι εἰς τὸ γραφεῖον ἓν μικρὸν συρτάριον, εἰς τὸ ὁποῖον βάλλονται τὰ πλακοκόνδυλα.

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος καὶ καθ' ὅλον τὸ μῆκος ἑκάστου γραφείου, πλὴν τοῦ διαμμίου, ἐγγλύφεται εἰς σωλὴν ἡ ὀχετὸς, εἰς τὸν ὁποῖον ἐνθέτονται τὰ πλακοκόνδυλα καὶ αἱ γραφίδες. Κατὰ μῆκος δὲ τοῦ κάτω χείλους καρφόνεται εἰς πῆχυς (περβάζι) πλατὺς 0μ, 06, καὶ ὀλίγον παχύτερος τοῦ ἀβακίου, διὰ νὰ κρατῇ τὰ ἐπὶ τῶν γραφείων.

Εἰς τὸ ἄνω μέρος τῶν γραφείων, ὅπου οἱ μαθηταὶ γρύφουσιν εἰς χαρτίον, ἀνοίγονται τρύπαι στρογγύλαι, ἀπέχουσαι 0μ, 76 ἀπ' ἀλλήλων, εἰς τὰς ὁποίας θέτονται καλαμάρια. Τὰ γραφεῖα ταῦτα πρέπει νὰ ἦναι βαμμένα μὲ μαύρην βαφὴν, καὶ εἰς τὴν ἄκραν των, τὴν ἀντίθετον εἰς τοὺς πινακοστάτας, νὰ ἔχωσιν ἀπὸ ἓν συρτάριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀποθέτονται τὰ τετράδια τῶν μαθητῶν.

Τὸ διάμμιον γραφεῖον, ὅπου οἱ ἀρχάριοι χαράσσουσι μὲ τὸν λιχανὸν δάκτυλον τὰ γράμματα ἐπὶ τῆς ἄμμου, ἔχει δύο πήχεις 0μ, 027 πάχους, καθ' ὅλον του τὸ μῆκος θετομένους· ἐξ ὧν ὁ μὲν καρφόνεται 0μ, 08 ἔσω τοῦ χείλους τοῦ ἀπὸ τὸ

μέρος τῶν παιδίων· ὁ δὲ, ἐπάνω εἰς τὸ ἄντικρυ. Μεταξὺ τῶν δύο τούτων μακρῶν πήχεων, εἰς τὰ δύο χείλη τὰ κατὰ τὸ πλάτος τοῦ γραφείου, καρφόνονται ὁμοίως ἄλλοι δύο μικροὶ πήχεις, καὶ οὕτω σχηματίζεται ἑνὸς ἐπιμήκους παραλληλογράμμου ἐμβαδὸν, εἰς τὸ ὁποῖον ἁπλόνεται ἡ ἄμμος. Εἰς δὲ τὰς δύο ἄκρας τοῦ γραφείου κατασκευάζονται δύο συρτάρια, μέσα εἰς τὰ ὁποῖα διά τινος χαραγμάδος πίπτει ἡ περισσὴ ἄμμος, ὅταν ἐξομαλίζηται μὲ τὸ ὁμαλιστήριον.

Τοῦτο δὲ τὸ ὁμαλιστήριον, ὂν ξύλινον, πρέπει νὰ ἔχῃ 0μ, 24 μῆκος, 0μ, 16 πλάτος, 0μ, 04 πάχος, καὶ μίαν λαβὴν ἢ χερούλλιον. Ἡ εἰς χρῆσιν ἄμμος πρέπει νὰ ἦναι ξηροτάτη· καὶ ἡ τοῦ γραφείου ἐπιφάνεια, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἁπλόνεται ἐκείνη, πρέπει νὰ βάφεται μὲ μαύρην βαφὴν.

Τὸ μῆκος τῶν γραφείων καὶ θρανίων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πλάτος τοῦ διδακτηρίου.

Τὸ ὕψος τῶν γραφείων εἶναι, τῶν μὲν τῆς πρώτης κλάσεως 0μ, 68, τῶν δὲ τῆς ἀνωτάτης 0μ, 73. Τῶν λοιπῶν [τῶν ἀνὰ μέσον τούτων] τὸ ὕψος προχωρεῖ βαθμηδὸν αὐξανόμενον ἀνεπαισθήτως μεταξὺ τῶν δυσειρημένων ὅρων.

Τὸ δὲ τῶν θρανίων ὕψος εἶναι τῶν μὲν τῆς πρώτης κλάσεως 0μ, 40, τῶν δὲ τῆς ἀνωτάτης 0μ, 46. Τὸ τῶν λοιπῶν ὁμοίως προχωρεῖ βαθμηδὸν μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄκρων ὅρων· αἱ διαφοραὶ δὲ αὗται εἶναι λογαριασμέναι καθ' ὑπόθεσιν τοῦ ἀναστήματος τῶν παιδίων.

Τὰ πόδια ἢ ὑποστηρίγματα τῶν θρανίων καὶ γραφείων γίνονται ἐκ ξύλου δρυὸς, καὶ ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων, τὰ τοῦ καθενὸς, 1μ, 62 ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Διὰ νὰ γίνωνται δὲ πλέον πάγια καὶ ἀκλόνητα τὰ ζεύγη ταῦτα τῶν ξυλουργημάτων, δύναταί τις νὰ συνδένῃ τὰ τῶν θρανίων πόδια μὲ τὰ τῶν γραφείων διὰ ὑποποδίων (sabots ou patins). Τὰ δὲ πόδια τοῦ καθενὸς γραφείου συνδένονται συνάλληλα μὲ ζεύγματα ἐκ μακρῶν ξύλων (μὲ τρέσας), ἐπὶ τῶν ὁποίων οἱ μαθηταὶ βάλλουσι τοὺς πόδας των.

Τὰ ἀβάκια, τὰ ἀναπληρόνοντα τὴν χρῆσιν τοῦ χαρτίου εἰς πολλὰς κλάσεις, εἶναι πλάκες μαύρου σχιστολίθου, εὑρισκομένου εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῶν Ἀρδεννῶν τῆς Γαλλίας. Ἔχουσι

δ' αἱ πλάκες αὗται τριῶν διαφόρων ποσοτήτων μέγεθος. Αἱ μεγαλαι εἶναι μακραὶ ομ. 30· αἱ μεσαῖαι ομ. 24, καὶ αἱ μικραὶ ομ. 19. Τὰς πρώτας μεταχειριζονται λείας· τὰς δευτέρας, χαρακωμένας διὰ τὸ λεγόμενον μεσαῖον γραψιμον, καὶ τας τρίτας δια τὸ μεγαλογράμματον. Τοῦτο τὸ μεγαλογράμματον ἔχει ὕψος ομ. 01· τὸ δὲ μεσαῖον, τὸ ἥμισυ ἐκείνου. Δύο στίχοι γραψματος πρέπει ν' ἀπέχωσιν ἀπ' ἀλλήλων δύο φορὰς, ἤ δυο καὶ ἡμίσειαν, ὅσον εἶνι τὸ ὕψος τοῦ κορμοῦ τοῦ γραφομένου γραψίματος (1). Χρειάζονται δὲ σχεδὸν πλάκες ἰσάριθμοι μὲ τοὺς μαθητὸς ὅσους χωρῇ τὸ σχολεῖον· καὶ εἶναί τινα πλεονεκτήματα εἰς τὸ ν' ἀρίνωνται αἱ πλακες κινηταί· εἶναι ὅμως οἰκονομικώτερον νὰ μένωσι προσηλωμέναι εἰς τὰ γραφεῖα μὲ κοχλίας (βιδας).

Ἡ κατὰ τὸν ἕνα ἢ κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον μεταχειριζόμεναι αἱ πλάκες, θέτονται ἐπὶ τῶν γραφείων ἀπέχουσαι ἀπ' ἀλλήλων τόσον, ὥστε καθὲν παιδιον νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ θρανίου τόπον ομ. 38. Ὅταν δ' ἀπὸ τὴν πολυχρόνιον χρῆσιν λερωθῶσι, καθαρίζονται τριβόμεναι μὲ πωρίνην πέτραν τριμμένην εἰς κόνιν καὶ μὲ πανὶον βρεγμένον.

Κονδυλοφόροι εἰς τούτους, ἔχοντας ομ. 11 μῆκος, ἐμβάλλονται τὰπομεινάρια τῶν πλακοκονδύλων, καὶ τοὺς ἀπο-

(1) Κορμὸς τοῦ γράμματος λέγεται τὸ μέρος τὸ περιεχόμενον εἰς τὰς δύο γραμμας, ἐντος τῶν ὁποίων ἐγγράφονται τὰ γραμματα ο, α, ε, ω, σ καὶ τὰ λοιπὰ, ὅσα ὁ μ. Κλεόβουλος ωνόμασεν ἰσυψῆ. Τὸ μέγεθος δὲ τούτου τοῦ κορμοῦ λέγεται καὶ ὕψος τοῦ γραψίματος, διότι κατ' αὐτὸν προσδιορίζεται τῶν ἀνιόντων καὶ κατιόντων γραμμάτων τὸ μέγεθος. Τῶν πρώτων τὸ μέρος τὸ ἀναβαῖνον ἄνω τῶν δύο προειρημένων γραμμῶν, εἶναι ἴσον μὲ τὸ διάστημα, καθ' ὃ ἀπέχουσιν αἱ δύο αὗται γραμμαὶ ἀπ' ἀλλήλων, ἤγουν μὲ τὸν κορμὸν, ὡς εἴπαμεν· τῶν δὲ κατιόντων τὸ αὐτὸ μέρος εἶναι ἴσον καὶ αὐτὸ μὲ τὸ τῶν ἀνιόντων, τουτέστι μὲ ἕνα κορμὸν, ἢ μὲ ἕνα καὶ ἐν τρίτον τὸ πολύ. Λ, δ' ὑπερβαίνονται τὰ μέτρα ταῦτα, τὸ γραψιμον γίνεται ἄτακτον καὶ ἄχρηστ εἰς τὴν ὄψιν, οἷον εἶναι τὸ λεγόμενον ξηρίχι. Οἱ μαθηταὶ μανθάνουσι τὴν γραφὴν τῶν στοιχείων, ὡς ἐπιπροφερόμεθον ἐκ πείρας, καὶ συνθίζονται καὶ εἰς τὴν καλλιγραφίαν πολὺ εὐκολώτερον, διδασκόμενοι να γράφωσι τὸ στρογγύλον λεγόμενον γράψιμον· τοῦτο δὲ γίνεται εἰς τὰ ὁποῖα εἶπα ἀνωτέρω μέτρα, καὶ συμφέρει αὐτὸ να ἦναι ἐν χρήσει εἰς ὅλα τὰ ἀλληλοδιδακτικα σχολεῖα. Ἡ σημείωσις αὕτη ἐτέθη ἐδῶ πρὸς ὁδηγίαν τῶν διδασκάλων εἰς τὰ τοῦ γραψίματος, τὸ ὁποῖον εἶναι ἄτακτον ἔτι καὶ ἀκανόνιστον μεταξὺ ἡμῶν, ἕως οὗ να δοθῇ ἴδιον καλλιγραφικὸν ὑπόδειγμα. (ἴδε καὶ κατωτ. εἰς τὰ περιγραφῆς).

θέτουσι μέσα εἰς τὰ σιμὰ τῶν πινακοστατῶν καὶ εἰς τὰς ἄκρας τῶν γραφείων ὄντα συρτάρια· χρειάζονται δὲ τόσοι ἐξ αὐτῶν, ὅσα καὶ ἀβάκια.

Διὰ νὰ παστρεύωσιν οἱ μαθηταὶ τὰς πλάκας, δύνανται νὰ μεταχειρίζωνται σπογγάρια ἢ καὶ σπογγιστήρια καμωμένα ἀπὸ οὔγιαν τσούχας (τσιμοῦσαν περιτυλιγμένην εἰς ἑαυτὴν), τὰ ὁποῖα οἱ μαθηταὶ φέρουσιν εἰς τὸν τράχηλόν των κρεμάμενα.

Περὶ τῶν εἰς τὰ πέριξ τοῦ διδακτηρίου θετομένων.

Τὰ ἡμικύκλια, χρησιμεύοντα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν κτλ, γίνονται ἐκ ξυλίνων ῥαβδίων καμπυλωμένων ἢ ἐξ ἡμίσεων στεφανίων, ἐχόντα 1μ. 63 διάμετρον. Βάλλονται δὲ περὶ τὴν βάσιν τοῦ τοίχου πέριξ τοῦ διδακτηρίου, καὶ προσαρμόζονται οὕτως, ὥστε ν' ἀνοίγωνται καὶ νὰ κλείωνται, ὅταν ἡ χρεία τὸ καλῇ. Ὑπὸ κορακίων, (1) καρφωμένων εἰς τὸν τοῖχον, κρατῶνται τα ἡμικύκλια κλεισμένα ἢ ὑψωμένα πρὸς αὐτὸν, ὅτε δεν γίνονται τῶν μαθητῶν αἱ ἀσκήσεις περὶ αὐτά· ἀπέχουσι δὲ ἀπ' ἀλλήλων τὰ ἡμικύκλια ταῦτα ομ. 32, ἢ ομ. 64, ἐὰν τὸ συγχωρῇ ὁ τόπος. Πέριξ τοῦ καθενὸς αὐτῶν στέκονται κατὰ σειρὰν ἐννέα παιδια τὸ πολὺ, καὶ ἔσω εἰς πρωτόστχολος· εἰς δὲ τὸ μέσον, 1μ. 30 ὑψηλὰ, ἐμπήγεται εἰς τὸν τοῖχον πάσσαλος, ὅπου κρεμάζεται ὁ πρὸς ἀνάγνωσιν πίναξ.

Ὑπόκαυστα ἢ θερμάστραι. Δύο θερμάστραι χρειάζονται τοὐλάχιστον εἰς διδακτήριον τριακοσίων μαθητῶν, ἀπὸ μίαν βαλλομένην εἰς καθεμίαν τῶν κατὰ διαγώνιον ἀντικειμένων γωνιῶν τοῦ διδακτηρίου. Εἶναι δὲ καλὸν νὰ περιστοιχίζωνται μὲ μετάλλινα περιστοιχίσματα, διὰ νὰ προλαμβάνεται πᾶς ἐκ τοῦ πυρὸς κίνδυνος.

Εἰς τὸ βάθρον θέτονται ἡ τράπεζα καὶ τὸ γραφεῖον τοῦ διδασκάλου, καὶ ὀλιγαι καθέκλαι ἢ σκαμνία πρὸς χρῆσιν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐρχομένων θεατῶν.

Ἡ τράπεζα, εἰς τὰ μεγάλα σχολεῖα, ἐμπορεῖ νὰ ἦναι 2μ. μακρὰ, καὶ ἓν πλατεῖα. Πρέπει δὲ να ἔχῃ δύο συρτάρια

(1) Κοράκια τὰ ὑπὸ ἄλλων λεγόμενα στρυφτάρια ἢ στρεπτάρια καὶ μάνθαλοι.

καὶ ἓν ἐπικείμενον γραφεῖον (σκριτόριον) κλειδονόμενον. Εἰς αὐτὰ ἀποθέτονται τὰ πρὸς γραφὴν ὑποδείγματα, κονδυλοφόροι, πλακοκόνδυλα, μολυβδοκόνδυλα, οἱ κατάλογοι τῶν πρωτοσχόλων, ἓν καλαμάριον, εἷς κωδωνισκος καὶ μία συρίστρα, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν θέλομεν ἰδεῖ μετέπειτα, καὶ ἡ πυξὶς τῶν πρὸς ἀμοιβὴν γραμματίων. Τὰ κατάστιχα, ἓξ ὄντα τὸν ἀριθμὸν, τὰ παράσημα τῶν πρωτοσχόλων καὶ τῶν καλῶν μαθητῶν, θέτονται παρομοιως μέσα εἰς τὸ γραφεῖον. Ἡ δὲ πυξὶς τῶν πρὸς ἀμοιβὴν γραμματίων πρέπει νὰ ἔχῃ ομ. 38 μῆκος, ομ. 20 πλάτος καὶ ομ. 08 ὕψος· καὶ διαιρεῖται εἰς ὀκτὼ οἰκίσκους, ὥστε νὰ περιέχῃ τὰ διάφορα γραμμάτια, περὶ τῶν ὁποίων θέλει γενῆ λόγος εἰς τὰ ἔμπροσθεν.

Ἐμπορεῖ τις νὰ περικλείσῃ μὲ σανίδια τὰ κάτω τῆς τραπέζης, ἀφίνων ἀνοικτὸν μόνον τὸ μέρος τὸ πρὸς τὸν διδάσκαλον· ἔπειτα βάλλων θυρώματα εἰς τὰς περικλεισμένας τρεῖς πλευράς, θέλει ἔχει ἰσάριθμα ἀρμάρια (δουλάπια), τὰ ὁποῖα εἶναι ἀναγκαῖα εἰς ἀποταμίευσιν τῶν περισσῶν ἀβακίων, κονδυλίων ἐκ πλακὸς ἢ ἐκ κιμωλίας γῆς (1), κονδυλοφόρων, χαρτίου, γραφίδων, μελάνης, πωρίνης πέτρας, καὶ τῶν ἐργαλείων τῆς ἰχνογραφίας, περιεχομένων εἰς ἐπίτηδες κουτίον ἢ πυξίδα. Ταῦτα δὲ τὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἡμίμετρα μὲ χαλκὸν περιστεφανωμένα καὶ διηρημένα εἰς ὑποδεκάμετρα, ἢ δεκατημόρια καὶ ἑκατοστημόρια· μεγάλοι γνώμονες ομ. 30 μήκους καὶ ομ. 15 πλάτους· μεγάλοι διαβῆται ξύλινοι μὲ κονδυλοφόρους ομ. 30 μακροί· μικροὶ διαβῆται χάλκινοι ὅμοιοι, μικροὶ γνώμονες, διπλᾶ ὑποδεκάμετρα διηρημένα εἰς ἑκατοστα καὶ χιλιοστὰ, ἀναγωγεῖς, κονδύλια ἐκ κιμωλίας καὶ σπογγάρια.

Ἐὰν ἡ τράπεζα τοῦ διδασκάλου δὲν ἦναι κατεσκευασμένη ὡς εἴπομεν, πρέπει νὰ γίνεται κἂν ἓν ἀρμάριον, τὸ ὁποῖον στήνεται εἰς μίαν γωνίαν τοῦ διδακτηρίου πλησίον τοῦ βάθρου.

Αὐτοῦ πλησίον προσέτι θέτεται καὶ μικρὰ βιβλιοθήκη, εἰς τὴν ὁποίαν τάσσονται τα εἰς χρῆσιν τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν βιβλία· οἷον ἓν σῶμα τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Διαθήκης, ἓν

(1) Κιμωλία γῆ, κρῆτα ὑπὸ τῶν εὐρωπαίων, εἶναι τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον τεπεσίρι.

ἀντίτυπον τοῦ παρόντος ἐγχειριδίου τῆς μεθόδου, ἕτερον τοῦ περὶ διδασκαλίας τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας συγγράμματος, καὶ ἄλλα, Κατηχήσεως, γραμματικῆς κτλ, κυριως ὄντα πρὸς χρῆσιν τοῦ διδασκάλου (1).

Εἰς δύο μέτρων ὕψος, ὁλόγυρα τῶν τοίχων τοῦ διδακτηρίου, καρφόνεται μία ζώνη ξυλίνη, ἔχουσα πασσάλους ἢ καρφία ἐμπηγμένα κατα διαστήματα ομ. 34, ὅπου κρεμάζονται οἱ πίνακες τῆς ἀναγνώσεως κτλ. Ἂν ἦναι χρεία, συστήνεται παρομοιως καὶ ἄλλος στίχος πινάκων ὑπεράνω των πρώτων· καὶ ἂν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ καταταχθωσιν ὁλοι οἱ πινακες ἐκεῖ, βάλλονται οἱ περισσοὶ εις τὸ ἀρμάριον.

Αἱ πινακίδες, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται οἱ πίνακες τῆς ἀναγνώσεως, τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς ἰχνογραφίας καὶ τῆς γραμματικῆς, γίνονται ἐκ σανιδων ἐλάτης· ἔχουσι δὲ ομ. 49 ὕψος, ομ. 32 πλάτος καὶ ομ. 01 πάχος τοὐλάχιστον, καὶ χρεμάζονται ὅπου εἴπαμεν ἀνωτέρω.

Ἀντὶ τῶν σανίδων τούτων εἰς τὰ μικρὰ σχολεῖα μεταχειρίζονται πλαισία, ἐνονόμενα μὲ τὸ ὄπισθεν σανίδωμά των διὰ στροφέων. Τὸ ἐσωτερικὸν μέγεθος τῶν πλαισίων τούτων πρέπει νὰ ἦναι ὕψους ομ. 40 καὶ ομ. 34 πλάτους· εἰς καθὲν δ' αὐτῶν

(1) Εἰς πᾶν δημόσιον σχολεῖον ἡμῶν τὰ βιβλία ταῦτα ἀνήκουσιν εἰς αὐτὸ τὸ σχολεῖον παραδιδόμενα εἰς τὰς χεῖρας τοῦ διδασκάλου· οὗτος δὲ εἶναι ὑπόχρεος, παραιτούμενος ἀπὸ τὸ σχολεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον διδάσκει, νὰ παραδίδῃ εἰς τοὺς ἐπιτρόπους αὐτοῦ σωστὰ καὶ ἀκέραια τὰ ὅσα βιβλία εὕρηκεν, ὅτε τὸ ἀνεδέχθη. Ἐξαιροῦνται τὰ εἰς τοὺς παῖδας διδόμενα βιβλίδια πρὸς ἀνάγνωσιν, τὰ ὁποῖα τοῖς δίδονται μόνον τὴν ὥραν τῆς ἀναγνώσεως διὰ νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι μέσα εἰς τὸ σχολεῖον· ἔξω δὲ αὐτοῦ δὲν ἐκβάλλονται ποτέ. Διότι οἱ μαθηταὶ ἐμποροῦν νὰ ἔχωσι, πρὸς ἰδίαν μελέτην, εἰς τὰς οἰκίας των βιβλίδια ἐκ τῶν ὅσων ἀναγινώσκουν εἰς τὸ σχολεῖον, ἀγοράζοντες ἔξωθεν, ἢ λαμβάνοντες αὐτὰ βραβεῖον παρα τοῦ διδασκάλου· δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι τὴν ἄδειαν ὅμως νὰ τὰ φέρωσιν εἰς τὸ σχολεῖον. — Οἱ Γάλλοι τάσσουσιν εἰς τὴν μικρὰν βιβλιοθήκην τῶν ἀλληλοδιδακτικῶν καὶ δύο συγγράμματα τοῦ Ἀββᾶ Φλευρῦ, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐπιγράφεται ἦθη Ἰσραηλιτῶν· τὸ δὲ, ἤθη Χριστιανῶν. Καὶ τὰ δύο ταῦτα μετεφράσθησαν εἰς τὴν γλῶσσάν μας, καὶ ἐτυπώθησαν εἰς Βενετίαν κατὰ τὸ 1814· ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ μετετυπόνοντο ἐπιθεωρημένα καὶ ὑποσημειωμένα εἰς τινα χωρία, πρὸς χρῆσιν καὶ τῶν ἰδικῶν μας σχολείων. Ἔχομεν προσέτι εἰς τὴν γλῶσσάν μας Ἱερὰν Ἱστορ. Ἀντων. τοῦ Κατηχήτορου, Ὀρθόδεξον διδασκαλίαν τοῦ Πλάτωνος, καὶ ἄλλα τινὰ, τὰ ὁποῖα μετατυπωθέντα ἠμπόρουν νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τοὺς διδασκάλους.

μέσα κλείουσιν ἀλλεπαλλήλους τοὺς πίνακας τῆς ἀναγνώσεως ἢ τῆς ἀριθμητικῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κλάσεως (1)· τότε ὅμως πρέπει καθεὶς τῶν πινάκων τούτων νὰ ἦναι κολλημένος εἰς φύλλον χονδροῦ χαρτίου διὰ νὰ ἔχῃ πλειοτέραν στερρότητα.

Οἱ καταλογοὶ τῆς προσκλήσεως, κολλημένοι εἰς πινακίδας ἰσομεγέθεις μὲ τὰς τῶν πινάκων τῆς ἀναγνώσεως, πρέπει νὰ κρεμάζωνται εἰς τὸν τοῖχον ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου κάθηνται οἱ ἑρμηνευταί, θετόμενος ἕκαστος ἀντικρὺ τῆς κλάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· ὁ καθεὶς δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐξηρτημένον ἐξ αὐτοῦ καὶ ἕν μολυβδοκόνδυλον.

Οἱ μαυροπίνακες ἢ σανιδοπίνακες μαῦροι, χρησιμεύοντες εἰς τὰ τῆς ἀριθμητικῆς καὶ ἰχνογραφίας, ἔχουσιν ἑνὸς μέτρου μῆκος, καὶ $0^{μ}$, 70 πλάτος. Θέτονται δὲ $0^{μ}$, 65 ἄνω τοῦ ἐδάφους εἰς τὰ ἡμικύκλια, εἰς τὰ ὁποῖα σπουδάζεται ἡ ἰχνογραφία. Καθεὶς αὐτῶν φέρει εἰς τὸ ἄνω του μέρος ἓν μέτρον ζωγραφημένον· εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ μέτρου τούτου ἐμπήγεται καρφίον, εἰς τὸ ὁποῖον κρεμάζεται εἷς πίναξ ἀναγνώσεως ἢ ἄλλος. Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν ἀριστερόθεν τοῦ μαυροπίνακος, πρέπει νὰ ἦναι ἐμπηγμένον ἄλλο καρφίον, ὅπου κρεμαζεται εἷς πίναξ ἀριθμητικῆς κλ· καὶ ἄλλο τρίτον τέλος δεξιόθεν πρὸς ἐξάρτησιν τοῦ σημείου τοῦ πρωτεύοντος μαθητοῦ καὶ τοῦ δείκτου τοῦ ἑρμηνευτοῦ.

Ἀριστερόθεν τοῦ καθενὸς μαυροπίνακος εἶναι μία μικρὰ σανὶς $0^{μ}$, 32 μακρὰ, καὶ $0^{μ}$, 22 πλατεῖα, ὀνομαζομένη τραπεζίδιον, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ ν' ἀνοίγεται καὶ νὰ κλείεται διὰ γιγγλυμῶν καὶ μιᾶς ἀγκιστρίδος (2)· ἐπ' αὐτοῦ δὲ θέτονται τὰ ἐρ-

(1) Πλαισίον ἢ Πλαίσιον ὀνομάζω κατὰ τὴν παλαιὰν γλῶσσαν, τὰ κατὰ ξένην φωνὴν λεγόμενα κοινῶς κάδρα ἢ τὰ περβάζια τῶν χαλκογραφημένων εἰκόνων καὶ καθρεπτῶν, μὲ τὸ ὀπίσθιον θετόμενον σανίδωμα. Εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα πλαισία ἐμβάλλονται οἱ πίνακες τῆς ἀναγνώσεως, καὶ κρατοῦνται περικλεισμένοι εἰς αὐτὰ, φαινομένων τῶν γραμμάτων τοῦ ἐμπροσθινοῦ πίνακος, ὡς φαίνεται καὶ ἡ ἐμπροσθινὴ ἐπιφάνεια τῆς ὑέλου τῶν καθρεπτῶν περιεχομένης εἰς τὸ ἴδιόν της πλαισίον.

(2) Ἀγκιστρίδα ὀνομάζω τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον μαϊμουτζίκι. γιγγλυμὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ στροφέως (κλάπας), διὰ τοῦ ὁποίου ἑνόνεται τὸ σκέπασμα τῶν μὴ δισκοειδῶν ταβακοθηκῶν μὲ τὸ κύτος αὐτῆς τῆς ταβακοθήκης, ἢ τὰ δύο σκέλη τοῦ διαβήτου καὶ μάλιστα τοῦ ἀναλογικοῦ, Ὅταν

γαλεῖα τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας, τὰ ἐκ κυμωλίας κονδύλια, τὰ σπογγάρια καὶ τὰ βιβλία, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰ ἔμπροσθεν.

Οἱ μικροὶ πινακίσκοι $0^{μ}$, 22 μήκους καὶ $0^{μ}$, 14 πλάτους, περιέχοντες τὰς ἐρωτήσεις τῆς ἰχνογραφίας ἢ τὰ γυμνάσματα τῆς γραμματικῆς, κρεμάζονται εἰς τὸν τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου.

Τὸ ὡρολόγιον στήνεται εἰς τὸν τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου οὕτως, ὥστε νὰ βλέπεται καὶ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Εἶναι ἀναγκαιότατον τὸ ὡρολόγιον, διὰ νὰ κανονίζεται ὁ χρόνος τῆς ἀσκήσεως ἑκάστου μαθήματος.

Οἱ Δεῖκται τῶν ἑρμηνευτῶν, μακροὶ ὄντες $0^{μ}$, 65 καὶ τορνευμένοι εἰς τὴν κάτω ἄκραν των, τὴν παχυτέραν, ἐξαρτῶνται ἐκ καρφίων δεξιόθεν τῶν ἡμικυκλίων διὰ λωρίου ἢ σπάγου Οἱ ἑρμηνευταὶ τοὺς μεταχειρίζονται εἰς δεῖξιν τῶν ἀναγινωσκομένων εἰς τὰ ἡμικύκλια.

Τὰ σημεῖα τῶν πρωτευόντων εἶναι σανιδάρια μικρὰ $0^{μ}$, 10 μήκους καὶ $0^{μ}$, 05 πλάτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται τυπωμένα χαρτία, φέροντα εἰς μεγάλους χαρακτῆρας τὴν λέξιν, πρῶτος· μ' αὐτὰ ἀνταμείβονται οἱ φαινόμενοι ἀξιώτεροι κατὰ τὰς γινομένας ἀσκήσεις εἰς τὰ ἡμικύκλια. Κρεμάζονται δὲ καὶ αὐτὰ διὰ μακρῶν γαϊτανίων ὁμοῦ μὲ τοὺς δείκτας τῶν ἑρμηνευτῶν.

Τὰ ποινικὰ παράσημα ἢ πιττακώματα εἶναι καὶ αὐτὰ μικρὰ σανιδάρια $0^{μ}$, 22 μήκους καὶ $0^{μ}$, 08 πλάτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται χαρτία, φέροντα εἰς μεγάλα γράμματα τὰς λέξεις, ἀμελής, φλύαρος, φιλοπαίκτης, ἀπειθὴς κτλ· φοροῦνται εἰς τὸν τράχηλον τῶν τιμωρουμένων διὰ τὰς τοιαύτας κακίας, καὶ κρεμάζονται συνήθως εἰς τὸν τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου.

Πλησίον τῆς θύρας θέτεται τὸ σημεῖον τῆς ἐξόδου

ὑποθέσῃς τὸ ἓν σκέλος τοῦ διαβήτου ἐμπηγμένον εἰς τὸν τοῖχον καὶ ἀνοίξῃς τὸν ἕτερον, τοῦτο θέλει μένει ὁριζόντειον χωρὶς ἄλλου τινὸς ὑπιστηρίγματος, ἀλλὰ διὰ μόνου τοῦ στροφέως κρατούμενον· οὕτω κρατεῖται ἀνοικτὸν καὶ τὸ ἄνω εἰρημένον τραπεζίδιον, καὶ διὰ παρομοίων στροφέων ἐμποροῦν νὰ βασταζωνται ἀνοικτὰ καὶ τὰ ἡμικύκλια.

μέσα κλείουσιν ἀλλεπαλλήλους τοὺς πίνακας τῆς ἀναγνώσεως ἢ τῆς ἀριθμητικῆς μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς κλάσεως (1)· τότε ὅμως πρέπει καθεὶς τῶν πινάκων τούτων νὰ ἦναι κολλημένος εἰς φύλλον χονδροῦ χαρτίου διὰ νὰ ἔχῃ πλειοτέραν στερεότητα.

Οἱ καταλογοι τῆς προσκλήσεως, κολλημένοι εἰς πινακίδας ἰσομεγέθεις μὲ τὰς τῶν πινάκων τῆς ἀναγνώσεως, πρέπει νὰ κρεμάζωνται εις τὸν τοῖχον ἀπὸ τὸ μέρος, ὅπου κάθηνται οἱ ἑρμηνευταὶ, θετόμενος ἕκαστος ἄντικρυ τῆς κλάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνήκει· ὁ καθεὶς δὲ πρέπει νὰ ἔχῃ ἐξηρτημένον ἐξ αὐτοῦ καὶ ἓν μολυβδοκόνδυλον.

Οἱ μαυροπίνακες ἢ σανιδοπίνακες μαῦροι, χρησιμεύοντες εἰς τὰ τῆς ἀριθμητικῆς καὶ ἰχνογραφίας, ἔχουσιν ἑνὸς μέτρου μῆκος, καὶ $0^{μ}$, 70 πλάτος. Θέτονται δὲ $0^{μ}$, 65 ἄνω τοῦ ἐδάφους εἰς τὰ ἡμικύκλια, εἰς τὰ ὁποῖα σπουδάζεται ἡ ἰχνογραφία. Καθεὶς αὐτῶν φέρει εἰς τὸ ἄνω του μέρος ἓν μέτρον ζωγραφημένον· εἰς δὲ τὸ μέσον τοῦ μέτρου τούτου ἐμπήγεται καρφίον, εἰς τὸ ὁποῖον κρεμάζεται εἷς πίναξ ἀναγνώσεως ἢ ἄλλος. Εἰς τὴν αὐτὴν γραμμὴν ἀριστερόθεν τοῦ μαυροπίνακος, πρέπει νὰ ἦναι ἐμπηγμένον ἄλλο καρφίον, ὅπου κρεμαζεται εἷς πίναξ ἀριθμητικῆς κλ· καὶ ἄλλο τρίτον τέλος δεξιόθεν πρὸς ἐξάρτησιν τοῦ σημείου τοῦ πρωτεύοντος μαθητοῦ καὶ τοῦ δείκτου τοῦ ἑρμηνευτοῦ.

Ἀριστερόθεν τοῦ καθενὸς μαυροπίνακος εἶναι μία μικρὰ σανὶς $0^{μ}$, 32 μακρὰ, καὶ $0^{μ}$, 22 πλατεῖα, ὀνομαζομένη τραπεζίδιον, τὸ ὁποῖον ἐμπορεῖ ν' ἀνοίγεται καὶ νὰ κλείεται διὰ γιγλυμῶν καὶ μιᾶς ἀγκιστρίδος (2)· ἐπ' αὐτοῦ δὲ θέτονται τὰ ἐρ-

(1) Πλαισίον ἢ Πλαίσιον ὀνομάζω κατὰ τὴν παλαιὰν γλῶσσαν, τὰ κατὰ ξένην φωνὴν λεγόμενα κοινῶς καδρα ἢ τὰ περβάζια τῶν χαλκογραφημένων εἰκόνων καὶ καθρεπτῶν, μὲ τὸ ὄπισθεν θετόμενον σανίδωμα. Εἰς τὰ ἄνω εἰρημένα πλαισία ἐμβάλλονται οἱ πίνακες τῆς ἀναγνώσεως, καὶ κρατοῦνται περικλεισμένοι εἰς αὐτὰ, φαινομένων τῶν γραμμάτων τοῦ ἐμπροσθινοῦ πίνακος, ὡς φαίνεται καὶ ἡ ἐμπροσθινὴ ἐπιφάνεια τῆς ὑέλου τῶν καθρεπτῶν περιεχομένης εἰς τὸ ἴδιόν της πλαισίον.

(2) Ἀγκιστρίδα ὀνομάζω τὸ τουρκιστὶ λεγόμενον μαϊμουτζίκι. γιγγλυμὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνο τὸ εἶδος τοῦ στροφέως (κλάπας), διὰ τοῦ ὁποίου ἐνόνεται τὸ σκέπασμα τῶν μὴ δισκοειδῶν ταβακιθηκῶν μὲ τὸ κύτος αὐτῆς τῆς ταβακιθήκης, ἢ τὰ δύο σκέλη τοῦ διαβήτου καὶ μάλιστα τοῦ ἀναλογικοῦ, ὅταν

γαλεῖα τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας, τὰ ἐκκιμωλίας κονδυλια, τὰ σπογγάρια καὶ τὰ βιβλία, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὰ ἔμπροσθεν.

Οἱ μικροὶ πινακίσκοι $0^{μ}$, 22 μήκους καὶ $0^{μ}$, 14 πλάτους, περιέχοντες τὰς ἐρωτήσεις τῆς ἰχνογραφίας ἢ τὰ γυμνάσματα τῆς γραμματικῆς, κρεμάζονται εἰς τὸν τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου.

Τὸ ὡρολόγιον στήνεται εἰς τὸν τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου οὕτως, ὥστε νὰ βλέπεται καὶ ὑπὸ τοῦ διδασκάλου καὶ ὑπὸ τῶν μαθητῶν. Εἶναι ἀναγκαιότατον τὸ ὡρολόγιον, διὰ νὰ κανονίζεται ὁ χρόνος τῆς ἀσκήσεως ἑκάστου μαθήματος.

Οἱ Δεῖκται τῶν ἑρμηνευτῶν, μακροὶ ὄντες $0^{μ}$, 65 καὶ τετριμμένοι εἰς τὴν κατω ἄκραν των, τὴν παχυτέραν, ἐξαρτῶνται ἐκ καρφίων δεξιόθεν τῶν ἡμικυκλίων διὰ λωρίου ἢ σπάγου. Οἱ ἑρμηνευταὶ τοὺς μεταχειρίζονται εἰς δεῖξιν τῶν ἀναγινωσκομένων εἰς τὰ ἡμικύκλια.

Τὰ σημεῖα τῶν πρωτευόντων εἶναι σανιδάρια μικρὰ $0^{μ}$, 10 μήκους καὶ $0^{μ}$, 05 πλάτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται τυπωμένα χαρτία, φέροντα εἰς μεγάλους χαρακτῆρας τὴν λέξιν, πρῶτος μ' αὐτὰ ἀνταμείβονται οἱ φαινόμενοι ἀξιώτεροι κατα τας γινομένας ἀσκήσεις εἰς τὰ ἡμικύκλια. Κρεμάζονται δὲ καὶ αὐτὰ διὰ μακρῶν γαϊτανιῶν ὁμοῦ μὲ τοὺς δεικτας τῶν ἑρμηνευτῶν.

Τὰ ποινικὰ παράσημα ἢ πιττακώματα εἶναι καὶ αὐτὰ μικρὰ σανιδάρια $0^{μ}$, 22 μήκους καὶ $0^{μ}$, 08 πλάτους, ἐπὶ τῶν ὁποίων κολλῶνται χαρτια, φέροντα εἰς μεγάλα γράμματα τὰς λέξεις, ἀμελὴς, φλύαρος, φιλοπαίκτης, ἀπειθὴς κτλ· φοροῦνται εἰς τὸν τράχηλον τῶν τιμωρουμένων διὰ τὰς τοιαύτας κακίας, καὶ κρεμάζονται συνήθως εις τον τοῖχον πλησίον τοῦ βάθρου.

Πλησιον τῆς θύρας θέτεται τὸ σημεῖον τῆς ἐξόδου

ὑποθέσης τὸ ἓν σκέλος τοῦ διαβήτου ἐμπηγμένον εἰς τον τοῖχον καὶ ἀνοίξης τὸν ἕτερον, τοῦτο θέλει μένει ὁριζόντειον χωρὶς ἄλλου τινὸς ὑποστηρίγματος, ἀλλὰ διὰ μόνου τοῦ στροφέως κρατούμενον· οὕτω κρατεῖται ἀνοικτὸν καὶ τὸ ἄνω εἰρημένον τραπεζίδιον, καὶ διὰ παρομοίων στροφέων ἐμποροῦν νὰ βαστάζωνται ἀνοικτὰ καὶ τὰ ἡμικύκλια.

τῶν ἐχόντων ἀνάγκην μαθητῶν κατὰ τὰς ὥρας τῆς παραδόσεως· εἶναι δὲ καὶ τοῦτο ἓν εἶδος τηλεγράφου, ἔχον τὴν μίαν ἐπιφάνειαν μαύρην καὶ τὴν ἑτέραν λευκήν.

Μία κυτταρέα (casier), θήκη πρὸς ἀποταμίευσιν τῶν πινάκων τοῦ ᾄσματος καὶ ἄλλων πραγμάτων προσφόρων εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ μαθήματος τούτου τῆς μουσικῆς, (οἷον τοῦ φωνηδείκτου, ἑνὸς κουτίου περιέχοντος τὰς τρεῖς κλεῖδας κλ, τῶν κανονίσκων τῆς διὰ πασῶν κλ·) πρέπει νὰ θέτεται πλησίον τοῦ διδασκάλου. Χρειάζεται δὲ νὰ ἔχῃ ομ. 7 μῆκος, ομ. 65 ὕψος καὶ ομ. 35 βάθος· καὶ διαιρεῖται ἐπὶ τοῦ μήκους εἰς ἐννέα οἰκίσκους, εἰς τοὺς ὁποίους ἀποθέτονται οἱ πίνακες. Εἰς ἕνα ἄλλον οἰκίσκον, κείμενον πλάγιον ἄνω τῶν προειρημένων, ἀποθέτονται τὰ εἰς τὸ ᾄσμα πρόσφορα ὄργανα.

Οἱ καταλογοι, οἱ παραστήνοντες τὰς διαφόρους κατατάξεις τῶν μαθητῶν, κρεμάζονται εἰς τὸν τοῖχον ἄνωθεν τοῦ βάθρου, ὁμοῦ δὲ καὶ ὁ πίναξ τῆς τιμῆς καὶ ὁ μαῦρος πίναξ τῆς ἀτιμώσεως, περὶ τῶν ὁποίων θέλει γενῆ λόγος κατωτέρω. Αὐτοῦ προσέτι κρεμάζεται καὶ ἕτερος πίναξ φέρων τὸ ἑξῆς γνωμικὸν μὲ μεγάλα γράμματα· εἷς τόπος διὰ καθὲν πρᾶγμα, καὶ καθὲν πρᾶγμα εἰς τὸν τόπον του (1).

Κατὰ πρόσωπον τῶν μαθητῶν καὶ ἄνω τῆς διδασκαλοκαθέδρας, ὑψηλὰ εἰς τὸν τοῖχον, κατασκευάζεται μία θυρὶς εἰς εἶδος εἰκονοστασίου, ὅπου θέτεται εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν, τῆς Μεταμορφώσεως ἢ τοῦ Παντοκράτορος. Πρέπει δὲ νὰ ἔχῃ μέγεθος ἀνάλογον μὲ τὰς τοῦ διδακτηριου διαστάσεις (2).

(1) Ὅλοι οὗτοι οἱ πίνακες εἶναι ξύλινοι ἐκ σανίδων κατασκευαζόμενοι εἰς μέγεθος διάφορον, ἀναλόγως μὲ τὸ τοῦ διδακτηρίου.

(2) Οἱ Γάλλοι συνειθίζουν αὐτοῦ νὰ καρφόνωσι εἰς τὸν τοῖχον ἕνα μέγαν ἐσταυρωμένον, καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ θέτουν ἐπὶ στυλοβάτου γύψινον προτομὴν τοῦ βασιλέως των. Κατὰ τὰ ἤθη καὶ τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν ἔθιμα, ἁρμόζει εἰς ἡμᾶς κάλλιον νὰ βάλλωμεν εἰκόνα τοῦ Σωτῆρος, ὡς ἐρρέθη ἀνωτέρω. Αὗται δὲ αἱ εἰκόνες ἁρμόζουσι προσέτι πρῶτον, ὡς ἀπεικόνισμα τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς πολιτικῆς σωτηρίας τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους· ἔπειτα δὲ, ὅτι τὰ ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα βάλλονται ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν αὐτῆς τῆς αὐτοσοφίας, τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν.

Τέλος, ἐπειδὴ εἶναι καλὸν νὰ ἔχωσιν οἱ μαθηταὶ ὑπ' ὄψιν πάντοτε τὰ σχήματα τῶν στοιχείων καὶ λοιπῶν, ὅσα μέλλουν να γραφωσι, παραγγέλλεται καὶ συσταίνεται ὡς ἀναγκαία ἡ ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀπέναντι τῶν μαθητῶν, γραφὴ τῶν 24 γραμμάτων τοῦ Ἀλφαβήτου. Τὰ στοιχεῖα ταῦτα, γραφόμενα κατ' εἶδος χειρογραφήματος, πρέπει να γίνωνται μεγάλα 3 ἢ 4 ὑποδεκαμέτρων, κατὰ τὸ μέγεθος τοῦ διδακτηριου. Κατόπιν δὲ αὐτῶν ἢ εἰς ἄλλο μέρος, εἰς ὄψιν ὅμως τῶν μαθητῶν, συγκρατίζονται οἱ δέκα χαρακτῆρες τῆς Ἀριθμητικῆς καὶ τα κυριώτερα σχήματα τῆς γραμμικῆς ἰχνογραφίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Εἰς τ' ἀλληλοδιδακτικὰ σχολεῖα τῶν ἀρσενικῶν παιδίων παραδίδονται μαθήματα γραφῆς, ἀναγνώσεως, ἀριθμητικῆς, γραμματικῆς, κατηχήσεως, γραμμικῆς ἰχνογραφίας, καὶ ᾄσματος ἢ ψαλτικῆς (1). Ἐρχόμεθα δὲ νὰ ἑρμηνεύσωμεν ἀλληλοδιαδόχως τοὺς τρόπους, καθ' οὓς ἕκαστον τῶν μαθημάτων τούτων διδάσκεται.

ΓΡΑΦΗ ἢ γράψιμον.

Οἱ μαθηταὶ κατατάσσονται εἰς ὀκτὼ κλάσεις (2).

Ἁ ΚΛΑΣΙΣ. διαιρεῖται εἰς δύο τμήματα·

Ἁ Τμῆμα. Οἱ μαθηταὶ ἐγχαράσσουσιν εἰς τὴν ἄμμον, μὲ τὸν λιχανὸν δάκτυλον, καθ' ὑπόδειγμα κρεμάμενον ἔμπροσθεν αὐτῶν, τὰ κεφαλαῖα καὶ μικρὰ γράμματα τοῦ τύπου, καὶ τὰ μικρὰ τοῦ χειρογραφήματος. Τὰ γράμματα ταῦτα κατατάσσονται εἰς ὑποδείγματα κατὰ τὸ ἰδιόν των σχῆμα· οἷον εἰς εὐθεία, γωνιώδη καὶ καμπύλα. Τὰ ὑποδείγματα γίνονται ἐκ τῶν τῆς ἀναγνώσεως Πινάκων [ἴδε εἰς τὴν συλλ. Πιν. ἁ Κλάσ.].

(1) Τὸ μάθημα τοῦ ᾄσματος τὸ ἀφήσαμεν· διότι ἡ ἰδική μας μουσικὴ εἶναι ἀκόμη ἄμορφος, καὶ αὐτὴ ἡ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ μας ᾄσματος τέχνη εἶναι μόλις εὐληπτος εἰς ἠλικιωμένους νέους.— (2) Σημειώσε ὅτι εἰς πᾶν μάθημα, οἱ τὰς αὐτὰς γνώσεις σχεδὸν ἔχοντες μαθηταὶ τάσσονται εἰς μίαν κλάσιν· ἢ 40 τύχωσι μαθηταὶ τῆς αὐτῆς ὡς ἔγγιστα δυνάμεως ἢ 4 μόνοι, πρέπει νὰ συστήνωσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν κλάσιν (ἴδε Ὁδ. σελ. 40).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Περὶ τῶν προσταγμάτων καὶ περὶ

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
1. Διὰ νὰ ἔμβωσιν οἱ μαθηταὶ ἀπὸ τὸ προαύλιον εἰς τὸ διδακτήριον,	(Ὁ γενικὸς πρωτόσχολος τῆς γραφῆς στεκόμενος εἰς τὴν θύραν, διὰ τῆς ὁποίας εἰσέρχονται ἐκ τοῦ προαυλίου, φωνάζει, ΕΙΣ ΚΛΑΣΕΙΣ ΓΡΑΦΗΣ, καὶ κτυπᾷ ἐν ταὐτῷ καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος· (ὁ γενικὸς πρωτόσχολος μετὰ τοῦτο ἔρχεται εἰς τὴν διδασκαλοκαθέδραν).
2. Διὰ νὰ παύσωσι τὸ βάδισμα καὶ νὰ σιωπήσωσι,	Ἓν σύρισμα.
3. Διὰ νὰ στραφῶσιν οἱ μαθηταὶ πρὸς τὸν γενικὸν πρωτόσχολον,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
4. Διὰ νὰ σταυρώσωσι τὰς χεῖρας των εἰς προσευχήν,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
5. Διὰ νὰ λύσωσι τὰς χεῖρας των,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
6. Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσι νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ θρανία.	Τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας ὁριζοντίως· τὴν δεξιὰν εἰς τὰ ἔμπρὸς, τὴν ἀριστερὰν εἰς τὰ ὀπίσω.

Θ'.

τοῦ τρόπου τοῦ ἐκτελεῖν αὐτά.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Οἱ πρωτόσχολοι ὑπαγορευταὶ, ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῶν θρανίων, πλησίον τῶν τηλεγράφων, καὶ στρέφουσι τὸ πρόσωπον τούτων, τὸ φέρον τὸν ἀριθμὸν τῆς κλάσεως, πρὸς τὴν ἀπέναντι ἄκραν τῶν θρανίων, ὅθεν οἱ μαθηταὶ ἔρχονται.

Οἱ μαθηταὶ κρατοῦν ὀπίσω εἰς τὴν ῥάχιν τὰς χεῖράς των δεμένας, βαδίζουσιν ὁμοῦ ὁ εἷς κατὰ πόδα τοῦ ἄλλου, κατὰ βῆμα, χωρὶς νὰ κροτῶσι μὲ τοὺς πόδας των, καὶ ἐμβαίνουν εἰς τὰς ἰδίας των κλάσεις τῆς γραφῆς. Καθεὶς δὲ στέκεται ἐμπρὸς εἰς ἓν ἀβάκιον, ὢν ἐστραμμένος πρὸς τὸν ὑπαγορευτήν του, καὶ πρυσποιούμενος ὅτι καμνει τὸ βῆμα, ἀλλὰ πατεῖ ἐλαφρά.

Οἱ ὑπαγορευταὶ, στεκόμενοι ἐτι ἐπὶ τῶν θρανίων, στρέφονται καὶ αὐτοὶ, ὡς οἱ μαθηταὶ, πρὸς τὸν γενικὸν πρωτόσχολον, καὶ συγχρόνως στρέφουσι καὶ τοὺς τηλεγράφους των, ὥστε ὁ ἐπιγεγραμμένος ἀριθμὸς τῶν κλάσεων νὰ ἦναι ἐστραμμένος πρὸς τὸ βάθρον.

Ὅλοι οἱ μαθηταὶ σταυρόνουν τὰς χεῖράς των ἐπιθέτοντες τὴν δεξιὰν ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς, πρὸς τὰ κάτω τοῦ στήθους. Ὁ γενικος πρωτόσχ., ἐστραμμένος ὢν πρὸς τοὺς μαθητας, ἀπαγγέλλει καθαρῶς τὴν προσευχὴν (τὸ Βασιλεῦ οὐράνιε). Οἱ ὑπαγορευται ἀποκρίνονται τὸ Ἀμὴν εἰς τὸ τέλος.

Οἱ μαθηταὶ δένουν ὀπισω εἰς τὴν ῥάχιν τὰς χεῖράς των· κατὰ τὸ αὐτὸ δὲ κτύπημα καταβαίνουν καὶ οἱ ὑπαγορευταὶ ἀπὸ τὰ θρανία.

Οἱ μαθηταὶ ἐπιβάλλουσι τὴν δεξιάν των ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν αὐτῶν κειμενου γραφείου, καὶ τὴν ἀριστεραν ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθεν.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
7. Διὰ νὰ ἔμβωσι καὶ νὰ καθίσωσιν εἰς τὰ θρανία,	Τὴν δεξιὰν ἀνασειομένην κάτωθεν πρὸς τὰ ἄνω.
8. Διὰ νὰ δέσωσι τὰς χεῖράς των ὀπίσω,	Τὰς δύο χεῖρας, ὁριζοντείως, ἔπειτα φερομένας ὀπίσω πρὸς τὰ νῶτα.
9. Διὰ νὰ δοθῇ ἡ προσταγὴ εἰς τοὺς ὑπαγορευτὰς νὰ κάμωσι τὴν πρόσκλησιν τῶν μαθητῶν,	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
10. Διὰ νὰ δοθῇ ὁ λογαριασμὸς περὶ τῶν ἀπόντων καὶ παρόντων,	Ἓν κωδώνισμα.
11. Διὰ νὰ βάλωσιν οἱ μαθηταὶ, οἱ εἰς τὸ διάμφιον γραφεῖον, τὰς χεῖράς των ἐπάνω εἰς τὰ γόνατά των,	ΧΕΙΡΑΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΓΟΝΑΤΩΝ.
12. Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσι νὰ γράψωσιν ἓν γράμμα ἐπὶ τῆς ἄμμου,	ΠΡΟΣΟΧΗ, καὶ ἐκτείνει τὸν δάκτυλον ὁριζοντείως (ἴδε σελ. 18.)
13. Διὰ νὰ γράψωσι τὸ δεικνυόμενον γράμμα,	ΓΡΑΨΑΤΕ τὸ Ν.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Ἀνασηκόνουν τὸ σῶμά των ὀλίγον, καὶ ἐμβαίνουν εἰς τὰ θρανία.

Οἱ μαθηταὶ θέτουν τὰς χεῖρας ἔμπροσθέν των, ἔπειτα ὀπίσω των, καὶ στέκονται οὕτω καθ' ὅλον τὸν καιρὸν τῆς προσκλήσεως.

Προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οἱ ὑπαγορευταὶ σηκόνονται· καὶ ἀκουσμένου τοῦ κτυπήματος τοῦ κώδωνος, πηγαίνουν καὶ λαμβάνουν τοὺς καταλόγους τῆς προσκλήσεως, ἔχοντας ἐξηρτημένον ἓν μολυβδοκόνδυλον, καὶ χρεμαμένους ἀπέναντι τῶν τηλεγράφων, σημειόνουν τοὺς παρόντας, χωρὶς νὰ τοὺς καλῶσιν ἐξ ὀνόματος, χωρὶς νὰ λαλῶσι ποσῶς. Τελειωθείσης δὲ τῆς προσκλήσεως, στρέφονται πρὸς τὸ βάθρον.

Πηγαίνουν εἰς τὸ βάθρον ἔχοντες ἀνὰ χεῖρας τοὺς καταλόγους· καὶ λέγουσιν, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, εἰς τὸν διδάσκαλον, ἥτις τὰ γράφει τὰ ποσότητας· κλάσις δεῖνα, παρόντες τόσοι, ἀπόντες τόσοι, ὅλοι τόσοι. Μετὰ τοῦτο βάλλουσι τοὺς καταλόγους εἰς τὸν τόπον, ὅθεν τοὺς ἐπῆραν, καὶ ἐπιστρέφουν διὰ νὰ καθίσωσιν εἰς τοὺς τόπους των.

Ἐν ᾧ γίνεται ἡ πρόσκλησις, οἱ συμβουλοὶ ὑπαγορευταὶ ἢ οἱ πρῶτοι τῆς 7 καὶ 8 κλάσ. διανέμουν μετὰ μεγάλης σιωπῆς εἰς τοὺς συμμαθητάς, των τὰ τετράδια, θέτοντες ἓν ἑνώπιον καθενὸς ἐπὶ τῶν γραφείων.

Οἱ μαθηταὶ βάλλουσι τὸν λιχανὸν ἐπάνω εἰς τὸ χεῖλος τοῦ γραφείου των.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
14. Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσιν εἰς καθαρισιν των πλαχῶν,	Τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ στόμα, καὶ τὴν ἀριστερὰν ἐκτεταμένην ἕως εἰς τὸ ὕψος τῆς ζώνης.
15. Διὰ νὰ καθαρίσωσι τὰς πλακας,	Τάραγμα ὁριζόντειον τῆς χειρός.
16. (*) Διὰ νὰ καταπαυθῇ ἡ καθάρισις,	Κτύπημα κώδωνος.
17. Διὰ νὰ θεωρήσωσιν οἱ ἐρμηνευται τα ἄβακια, καὶ νὰ διαμοιράσωσι τα κονδύλια.	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ! καὶ ἕν κτύπημα κώδωνος.
18. Διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ ἑρμηνευται εις τοὺς τόπους των,	Ἓν κωδώνισμα.
19. Διὰ ν' ἀρχισθῇ ἡ ὑπαγόρευσις,	Η ΚΛΑΣΕΩΣ! ΑΡΧΙΣΕ.

(1) Ἴδε τὴν σημείωσιν ταύτην καὶ τὰς ἑπομένας εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος Κεφαλαίου.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ

Οἱ μαθηταὶ βάλλουν τὴν δεξιὰν εἰς τὸ στόμα, σιαλόνουσι τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων των, καὶ συγχρόνως βαλλουν την ἀριστεράν των ἐπὶ τοῦ ἀβακίου τῆς πλακός.

Οἱ μαθηταὶ τρίβουσι μὲ τοὺς δακτύλους τῆς δεξιᾶς των τὴν πλάκα.

Καταβιβάζουσι τὰς χεῖρας ἐπάνω εἰς τὰ γόνατά των.

Προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οὗτοι σηκόνονται· λαμβάνουσι τὰ πλακοκόνδυλα, διαβαίνουσι μεταξὺ τῶν στιχων ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν, καὶ ἀποθέτουσιν ἀνὰ ἓν μεσα εις τὸν ἐγγεγλυμμένον ὀχετὸν, εἰς τὸ πλάγιον καθενὸς ἀβακίου (καὶ εἰς αὐτας προσέτι τὰς κλασεις Ζ' καὶ Η)· ἔπειτα σταματῶσιν εις τὴν ἄκραν τῶν θρανίων στρεφομένοι πρὸς τοὺς τηλεγράφους.

Οἱ ὑπαγορευται ἐπιστρέφουσι κατὰ βῆμα σχηματίζοντες μίαν γραμμὴν· τότε διαμοιράζουσι τὰς γραφιδας οἱ τῆς Ζ' καὶ Η' ἀφ' οὗ δε φθάσωσιν εις τους τόπους των, κάθηνται ὅλοι.

Ὁ ὑπαγορευτὴς τῆς Η', ὑπαγορεύει μίαν λέξιν, ἢ μίαν πρότασιν, ἀπο τὸ τῆς κλασεώς του ὑπόδειγμα. κ.τ.λ.

(ἴδε τὸ περὶ Γραφῆς κεφ β'.)

Ἀφ' οὗ δὲ γείνωσιν αἱ ἓξ ὑπαγορεύσεις εἰς ὅλας τὰς κλάσεις, οἱ ὑπαγορευται ζητοῦν νὰ γεινῃ ἡ διόρθωσις, στρέφοντες πρὸς τὸν γενικὸν πρωτόσχολον τὸ πρόσωπον τοῦ τηλεγράφου τὸ φέρον τὸ γράμμα Δ.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
20. Διὰ νὰ γένῃ ἡ διόρθωσις,	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
21. Διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ ὑπαγορευται εἰς τοὺς τόπους των,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
22. Διὰ τὴν καθάρισιν, ἴδε τοὺς ἀρθ. 14, 15, 16 (α).	
ΜΑΘ. ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ.	
23. Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσι τὰ παιδία να ἐξελθωσιν ἐκ τῶν θρανιων,	Τὰς χεῖρας ἐκτεταμένας εἰς τὸ ὕψος τοῦ ζώσματος, τὴν δεξιὰν εἰς τὰ ἔμπρος, τὴν ἀριστεραν εἰς τὰ ὀπισω.
24. Διὰ νὰ ἐξέλθωσιν ἐκ τῶν θρανίων,	Σημεῖον μὲ τὴν δεξιὰν κινουμενην κάτωθεν πρὸς τα ἄνω.
25. Διὰ νὰ ὑπάγωσιν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδιά των θρανία πρὸς σύστασιν τῶν κλάσεων τῆς ἀναγνώσεως,	ΕΙΣ ΚΛΑΣΕΙΣ ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οἱ ὑπαγορευταὶ σηκόνονται· ἀκουομένου δὲ τοῦ κωδωνίσματος, ἀρχίζουν νὰ διορθόνωσιν· ἔπειτα σταματῶσιν εἰς τὰς ἄκρας τῶν θρανίων, βλέποντες πρὸς τοὺς τηλεγράφους.

Ἐπιστρέφουσιν ὅλοι ὁμοῦ κατα βήμα καὶ κατὰ στίχον, ἔχοντες τὰς χεῖρας δεμένας εἰς τὰ ὀπισω.

Οἱ μαθηταὶ θέτουσι τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ὄπισθεν αὐτῶν γραφείου, τὴν ἀριστεράν ἐπι τοῦ ἔμπροσθεν.

Οἱ μαθηταὶ ἀναπηδῶντες ἐξέρχονται ὅλοι διὰ μιᾶς ἐκ τῶν θρανίων· δένουσιν ὀτίσω τὰς χεῖρας, καὶ στέκονται ἐστραμμένοι πρὸς τοὺς ὑπαγορευτάς των, οἵτινες ἀναβαίνουσιν ἐπάνω εἰς τὰ θρανία των.

Ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ μέρος τῶν τηλεγράφων· καὶ οἱ μὲν τῶν 4 πρώτων κλάσεων διαβαίνουσιν ἔμπροσθεν τοῦ διαμμίου γραφείου· οἱ δὲ τῶν ἄλλων τεσσάρων, ὄπισθεν τοῦ τελευταίου θρανίου τῆς ἐγδόης. Ὅλοι ἐξαναεμβαίνουσιν ἀπὸ τὸ ἀντικείμενον εἰς τοὺς τηλεγράφους μέρος, καὶ συστήνονται κατὰ κλάσεις ἀναγνώσεως.

Οἱ ἑρμηνευταὶ τῆς ἀναγνώσεως, πρότερον ὄντες διωρισμένοι, ἀντὶ νὰ ἐμβωσιν εἰς τὰ θρανία, ὡς οἱ ἄλλοι, αὐτοὶ ἐξακολουθοῦν το βάδισμά των καὶ ἔρχονται νὰ ἀραδιασθῶσιν εἰς τὸν τοῖχον, τὸν πρὸς τὸ μέρος τῶν τηλεγράφων, ἔμπροσθεν τῶν κλάσεων, τας ὁποίας πρέπει νὰ ὁδηγήσωσιν εἰς τα ἡμικύκλια.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
26. Διὰ νὰ καταπαύσωσι τὸ βάδισμα.	Ἓν σύριγμα.
27. Διὰ νὰ ὑπάγωσιν ὅλοι οἱ μαθηταὶ εἰς τα ἡμικύκλια.	ΟΛ' Ι ΚΑΑΣΕΙΣ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
28. Διὰ νὰ καταβῶσιν οἱ ὑπαγορευται ἀπὸ τα θρανία.	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ΓΡΑΦΗΣ! Καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
29. Διὰ ν' ἀνοιχθῶσι τὰ ἡμικύκλια καὶ ν' ἀρχίσωσι τὴν ἀνάγνωσιν, ἁ τρόπον,	Δύο συρίγματα.
30. Διὰ ν' ἀρχίσωσι τὸν β' τροπον.	Δύο συρίγματα.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς γραφῆς στέκονται ἐπὶ τῶν θρανίων, διὰ νὰ ἐπαγρυπνῶσι τὴν εὐταξίαν τῶν μαθητῶν. Χρεωστοῦν δὲ νὰ ἔχωσι τὴν φροντίδα τοῦ νὰ στρέφωσι πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐρχομένους τα πρόσωπα τῶν τηλεγράφων, τὰ φέροντα τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κλάσεων.

Οἱ εἰς τὰ ἡμικύκλια ἑρμηνευταὶ κινοῦν καθεῖς μὲ ἐννέα μαθητὰς, τὸ πολὺ, διὰ νὰ συστήσωσι τὰς χορειὰς γυρω τῶν τοίχων τοῦ διδακτηρίου. Ἕκαστος δ' ἐξ αὐτῶν βαδίζει εἰς τὸ πλάγιον τοῦ πρώτου του μαθητοῦ, ἐπὶ τοῦ πήχεος τῆς χειρὸς τοῦ ὁποίου βάλλει τὴν ἰδίαν του χεῖρα, διὰ νὰ τὸν ὁδηγήσῃ (3). Ἀφ' οὗ φθάσωσιν εἰς τὰ ἡμικύκλια, προσποιοῦνται ἔτι τοῦ βαδίσματος τὸ βῆμα ἐλαφρὸν καὶ οἱ ἑρμηνευταὶ καὶ οἱ μαθηταὶ ὁμοίως.

Ἐν ᾧ δὲ ἐκτελεῖται ἡ ἀνωτέρω κίνησις, οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς γραφῆς κατὰ συνέχειαν ἐπὶ τῶν θρανίων των ἱστάμενοι, ἐπαγρυνοῦσι τοὺς μαθητὰς, διανέμοντες αὐτοὺς καλῶς εἰς τοὺς ἑρμηνευτὰς τῆς ἀναγνώσεως.

Ἅμα προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οὗτοι καταβαίνουσιν ἀπὸ τὰ θρανία· ἀκουσθέντος δὲ τοῦ κωδωνισματος, ὑπάγουν να ἑνωθῶσι μὲ τὰ λοιπὰ παιδία, εἰς τὰς χορειὰς τῶν ἰδίων των κλάσεων, διαβαίνοντες καθ' ὅλον τὸ μῆκος των θρανίων κατὰ βῆμα· καὶ οὕτω γίνονται μαθηταὶ ἀναγνώσεως.

ΜΑΘΗΜΑ ΓΡΑΦΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
26. Διὰ νὰ καταπαύσωσι τὸ βάδισμα.	Ἓν σύριγμα.
27. Διὰ νὰ ὑπάγωσιν ὅλοι οἱ μαθηταὶ εἰς τα ἡμικύκλια.	ΟΛ' Ι ΚΑΑΣΕΙΣ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
28. Διὰ νὰ καταβῶσιν οἱ ὑπαγορευται ἀπὸ τα θρανία.	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ΓΡΑΦΗΣ! Καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
29. Διὰ ν' ἀνοιχθῶσι τὰ ἡμικύκλια καὶ ν' ἀρχίσωσι τὴν ἀνάγνωσιν, ἁ τρόπον,	Δύο συρίγματα.
30. Διὰ ν' ἀρχίσωσι τὸν β' τροπον.	Δύο συρίγματα.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς γραφῆς στέκονται ἐπὶ τῶν θρανίων, διὰ νὰ ἐπαγρυπνῶσι τὴν εὐταξίαν τῶν μαθητῶν. Χρεωστοῦν δὲ νὰ ἔχωσι τὴν φροντίδα τοῦ νὰ στρέφωσι πρὸς τοὺς μαθητὰς ἐρχομένους τα πρόσωπα τῶν τηλεγράφων, τὰ φέροντα τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κλάσεων.

Οἱ εἰς τὰ ἡμικύκλια ἑρμηνευταὶ κινοῦν καθεῖς μὲ ἐννέα μαθητὰς, τὸ πολὺ, διὰ νὰ συστήσωσι τὰς χορειας γυρω τῶν τοίχων τοῦ διδακτηριου. Ἕκαστος δ' ἐξ αὐτων βαδίζει εις τὸ πλάγιον τοῦ πρώτου του μαθητοῦ, ἐπὶ τοῦ πήχεος τῆς χειρὸς τοῦ ὁποίου βάλλει τὴν ἰδίαν του χεῖρα, δια νὰ τὸν ὁδηγήσῃ (3). Ἀφ' οὗ φθασωσιν εἰς τὰ ἡμικύκλια, προσποιοῦνται ἔτι τοῦ βαθίσματος τὸ ἔθμα ἐλαφρὸν καὶ οἱ ἑρμηνευται καὶ οἱ μαθηται ὁμοιως.

Ἐν ᾧ δὲ ἐκτελεῖται ἡ ἀνωτέρω κίνησις, οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς γραφης κατὰ συνέχειαν ἐπὶ τῶν θρανίων των ἱστάμενοι, ἐπαγρυνοῦσι τοὺς μαθητὰς, διανέμοντες αὐτοὺς καλῶς εἰς τοὺς ἑρμηνευτας τῆς ἀναγνώσεως.

Ἅμα προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οὗτοι καταβαίνουσιν ἀπὸ τὰ θρανία· ἀκουσθέντος δὲ τοῦ κωδωνισματος, ὑπάγουν να ἑνωθῶσι μὲ τὰ λοιπὰ παιδια, εις τὰς χορειας τῶν ἰδίων των κλάσεων, διαβαίνοντες καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῶν θρανίων κατὰ βῆμα· καὶ οὕτω γίνονται μαθηται ἀναγνώσεως.

ΜΑΘ. ΑΝΑΓΝΩΣΕΩΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
31. Διὰ ν' ἀρχίσωσι τὸν γ' τρόπον,	Δύο συρίσματα.
32. Διὰ νὰ καταπαύσωσι τὴν ἀνάγνωσιν καὶ νὰ κρεμάσωσι τοὺς πίνακας,	Δύο συρίσματα.
32. Διὰ νὰ παραταχθῶσι τὰ παιδία εἰς τὸν τοῖχον,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
33. Διὰ νὰ ἐκβῶσιν ἀπὸ τὸν στίχον οἱ πρωτευσαντες μαθηταὶ,	Ἓν κωδώνισμα.
34. Διὰ νὰ γείνῃ ἡ διανομὴ τῶν εἰς ἀμοιβὴν γραμματίων,	Ἓν σύρισμα.
35. Διὰ νὰ ἐξαναέκβωσιν εἰς τὸν στιχον οἱ πρῶτοι μαθηταὶ (4)	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
ΜΑΘ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.	
37. Διὰ ν' ἀνοβῶσιν οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς ἀριθμητικῆς εἰς τα θρανία,	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
38. Διὰ νὰ στραφῶσιν οἱ μαθηταὶ πρὸς τὸ μέρος πρὸς ὃ, μέλλουν νὰ προπατήσωσι,	Στροφὴ τῆς χειρὸς, ὑψωμένης, δεξιόθεν πρὸς ταριστερά.
39. Διὰ νὰ ἐξαναέμβωσιν εἰς τα θρανία καὶ να συστήσωσι τὰς κλάσεις τῆς Ἀριθμητικῆς,	ΕΙΣ ΚΛΑΣΕΙΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ! καὶ ἓν κτυπημα κώδωνος.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Οἱ ὑπαγορευταὶ, ἀφ' οὗ κρεμάσωσι τοὺς πίνακας καὶ φορέσωσι καὶ εἰς τὸν πρῶτον μαθητὴν τὸ πρωτεῖον, στρέφουν τὰ νῶτα πρὸς τὸν τοῖχον.

Οἱ μαθηταὶ ἀραδιάζονται εἰς τὸν τοῖχον βαδίζοντες μὲ τάξιν. Ὁ ἑρμηνευτὴς στέκει κατα πρόσωπον τοῦ πρώτου τῶν μαθητῶν του ἐστραμμένος πρὸς αὐτόν.

Οἱ πρῶτοι κινοῦνται ἓν βῆμα εἰς τὰ ἔμπροσθεν, καὶ στέκονται εἰς τὰ ἀριστερα τῶν ἰδίων των ἑρμηνευτῶν, στρεφόμενοι καὶ αὐτοὶ πρὸς τοὺς μαθητάς.

Ὁ γενικὸς πρωτόσχολος ὑπάγει καὶ διανέμει τὰ εἰς ἀμοιβὴν γραμματια.

Οἱ πρῶτοι ἐμβαίνουν εἰς τοὺς τόπους των, καὶ οἱ ἑρμηνευταὶ ἀποθέτουσι τοὺς δεικτας καὶ τὰ σημεῖά των.

Οἱ ὑπαγορευταὶ τῆς ἀριθμητικῆς μετὰ τῶν συμβοηθῶν των, ἔρχονται καὶ ἀναβαίνουσιν ἐπὶ τῶν ἰδίων των θρανίων, πλησιον τῶν πινακοστατῶν· στρέφουσι δὲ τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κλάσεων προς τὸ μέρος, ὅθεν ἔρχονται οἱ μαθηταί.

Οἱ μαθηταὶ κάμνουν ἓν τέταρτον γύρου.

Οἱ μαθηταὶ, ἔχοντες τὰς χεῖρας εἰς τὰ ὀπίσω, βαδίζουσι κατὰτάξιν, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῶν ἑρμηνευτῶν· ἀφίνουσι δὲ τὴν γραμμὴν, καθ' ὅσον φθάνουσιν εἰς τὰ θρανια τῆς ἰδιας των κλάσεως (τῆς ἀριθμητικῆς), ὅπου ἐμβαίνουν διὰ να συστήσωσι τὰς κλάσεις τῆς ἀριθμητικῆς.

ΜΑΘ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.	
40. Διὰ νὰ παύσωσι τὸ βάδισμα καὶ νὰ σιωπήσωσι,	Ἓν σύρισμα.
41. Διὰ νὰ στραφῶσι τὰ παιδία πρὸς τὸν γενικὸν πρωτόσχολον,	Ἓν κτύπημα κώδωνος.
42. Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσιν οἱ μαθηταὶ νὰ ἔμβωσιν εἰς τὰ θρανία καὶ διὰ νὰ ἐμβώσιν εἰς αὐτά, νὰ καθαρίσωσι τὰ ἀβάκια, νὰ γένωσιν αἱ ὑπαγορευσεις καὶ αἱ διορθώσεις,	Ἴδε τοὺς ἀριθ. 6, 7, 8, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22.
43 Διὰ νὰ ἑτοιμασθῶσιν εἰς ἀπόλυσιν τῶν κονδυλίων,	Τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐκτεταμένην.
44. Διὰ ν' ἀποθέσωσι τὰ κονδύλια καὶ νὰ δέσωσι τὰς χεῖρας ὀπίσω,	Κίνησις ταχεῖα τῆς χειρὸς πρὸς τὰ κάτω, καὶ περιστροφὴ αὐτῆς ὀπίσω εἰς τὰ νῶτα.
45. Διὰ νὰ συναχθῶσι τὰ κονδυλια,	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ! καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
46. Διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν οἱ ὑπαγορευταὶ εις τοὺς τόπους των,	Κτύπημα κώδωνος.
47. Διὰ νὰ δοθῇ λογαριασμὸς περι τῶν κονδυλιων,	Α'ε, Πόσα ; Β'ε, Πόσα ;

Οἱ μαθηταὶ στρέφονται πρὸς τὸ βάθρον· οἱ ὑπαγορευταὶ καταβαίνουσιν ἐκ τῶν θρανίων, καὶ στρέφουσιν ἐν ταὐτῷ πρὸς τὸ βάθρον τους ἀριθμοὺς τῶν τηλεγράφων.

(Περὶ τῶν εἰς διδασκαλιαν τῆς ἀριθμητικῆς, ἴδε τὸ Δ' Κεφάλαιον.)

Οἱ μαθηταὶ κρατῶσι τὰ κονδύλιά των κρεμασμένα ἕνα δάκτυλον (τοῦ γεωμετρικοῦ ποδὸς) ἄνω τῆς ἐπιφανείας τοῦ γραφείου.

Οἱ μαθηταὶ ἐπιθέτουσι τὸ κονδύλιά των ἐπὶ τῶν ἰδίων των ἀβακίων, ἔπειτα δένουν τας χεῖρας ὀπίσω εἰς τὴν ῥάχιν των.

Ἅμα προφερομένης τῆς λέξεως ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οὗτοι σηκόνονται· καὶ ἀκουμένου τοῦ κωδωνίσματος, διαβαίνουσιν ἔμπροσθεν τῶν μαθητῶν, συνάζουσι τὰ πλακοκόνδυλα, καὶ στέκονται εις τας ἄκρας τῶν γραφείων ἐστραμμένοι πρὸς τοὺς τηλεγραφους.

Ἐπανέρχονται ὅλοι ὁμοῦ εἰς τοὺς τόπους των συστήνοντες μίαν γραμμήν· μετροῦσι τα κονδύλιά των, τ' ἀποθέτουσιν εἰς τὰ συρτάρια καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὰ θρανία, ὅπου στέκονται ἐστραμμένοι ἀπὸ τὸ μέρος τῶν μαθητῶν.

Οἱ ὑπαγορευταὶ συνήθως ἀποκρίνονται λέγοντες· ΣΩΣΤΑ. Ἂν δὲ λειπωσι τινα, φανερόνουν τοῦτο ὀνομάζοντες ἐκείνους, οἵτινες τὰ ἔχασαν ἢ τα ἔθραυσαν.

ΜΑΘ. ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ.	ΠΡΟΣΤΑΓΜΑΤΑ.
48. Διὰ νὰ ἐκβῶσιν οἱ κατὰ χορείας ἐμπνευσταὶ τῆς ἀριθμητικῆς, καὶ νὰ ὑπάγωσιν . . . . . ,	ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
49. Διὰ νὰ ἐκβῶσιν οἱ μαθηταὶ ἀπὸ τὰ θρανία,	Ἴδε τοὺς ἀριθ. 23, 24.
50. Διὰ νὰ ὑπαγωσιν εἰς τὰ ἡμικύκλια, καὶ νὰ κάμωσι τὰς τρεῖς ἀσκήσεις τῆς ἀριθμητικῆς	Ἴδε τοὺς ἀριθ. 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36.
51. Διὰ νὰ ἐξαναέλθωσιν ἀπὸ τὰ ἡμικύκλια εἰς τὰ θρανία τῆς ἀριθμητικῆς,	Ἴδε τοὺς ἀριθ. 37, 38, 39, 40.
52. Διὰ νὰ γένῃ ἡ προσευχὴ καὶ νὰ στραφῶσι τὰ παιδία πρὸς κατήχησιν εἰς ἔξοδον,	Ἴδε τοὺς ἀριθ. 3, 4, 5, 38.
53. Διὰ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὸ προαύλιον (5),	ΟΛΑΙ ΑΙ ΚΛΑΣΕΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΑΥΛΙΟΝ, καὶ ἓν κτύπημα κώδωνος.
54. Διὰ νὰ διακοπῇ μία ἄσκησις,	Ἓν σφυρίγμα.
55. Διὰ νὰ συνεχισθῇ μία ἄσκησις διακοπεῖσα	ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙΤΕ.

Αἱ μὲ κεφαλαῖα γραμμέναι λέξεις πρέπει νὰ προφέρωνται ἀπὸ τὸν γενικὸν πρωτόσχολον· ὁ αὐτὸς μεταχειρίζεται τὸν κώδωνα, κάμνων καὶ ὅλα τὰ ἀνωτέρω περιγραφθέντα σημεῖα.

Ἡ συρίστρα εἶναι εἰς χρῆσιν μόνου τοῦ διδασκάλου.

Τὰ δὲ προστάγματα καὶ σημεῖα τὰ εἰς τὴν μετὰ μεσημβρίαν παράδοσιν, ἐπειδὴ δὲν διαφέρουσιν ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω, δὲν τὰ ἐξαναεκθέτωμεν πάλιν ἐδῶ παραπέμπομεν δὲ μόνον εἰς τὸ πρὸ τούτου κεφάλαιον διὰ τὰ κατὰ τὰς μετὰ μεσημβρίαν ὥρας γινόμενα μαθήματα.

ΕΚΤΕΛΕΣΙΣ.

Ἅμα προφερομένου τοῦ ὀνόματος ΥΠΑΓΟΡΕΥΤΑΙ, οὗτοι ἐξέρχονται ἀπὸ τὴν ἄκραν τῶν γραφείων τὴν ἀντίθετον εἰς τοὺς τηλεγράφους· καὶ, ἀκουομένου τοῦ κωδωνίσματος, ὑπάγουσιν ἐν τάξει νὰ σταθῶσιν ἐμπρὸς εἰς τὰς κλάσεις, τὰς ὁποίας ἔχουν νὰ ὁδηγήσωσιν εἰς τὰ ἡμικύκλια, διαβαίνοντες ἔμπροσθεν τοῦ βάθρου.

Ὁ ὑπαγορευτὴς τῆς α΄ κλάσεως καὶ συγχρόνως ὁ τῆς ἡ καταβαίνουσιν ἀπὸ τὰ θρανία των, καὶ ὁδηγοῦσι τοὺς μαθητάς των εἰς τὸ προαύλιον, τοὺς ὁποίους ἀκολουθοῦσι κατόπιν καὶ οἱ ἄλλοι ὑπαγορευταί.

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΠΕΡΙ

ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Ἢ

ΟΔΗΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΜΕΘΟΔΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΣΥΝΔΙΔΑ-
ΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΙΚΤΗΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ
ΝΗΠΙΑΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ὑπὸ

Ι. Π. ΚΟΚΚΩΝΗ,
Πρώην Διευθυντοῦ τοῦ Διδασκαλείου καὶ τῶν
Δημοτικῶν Σχολείων.

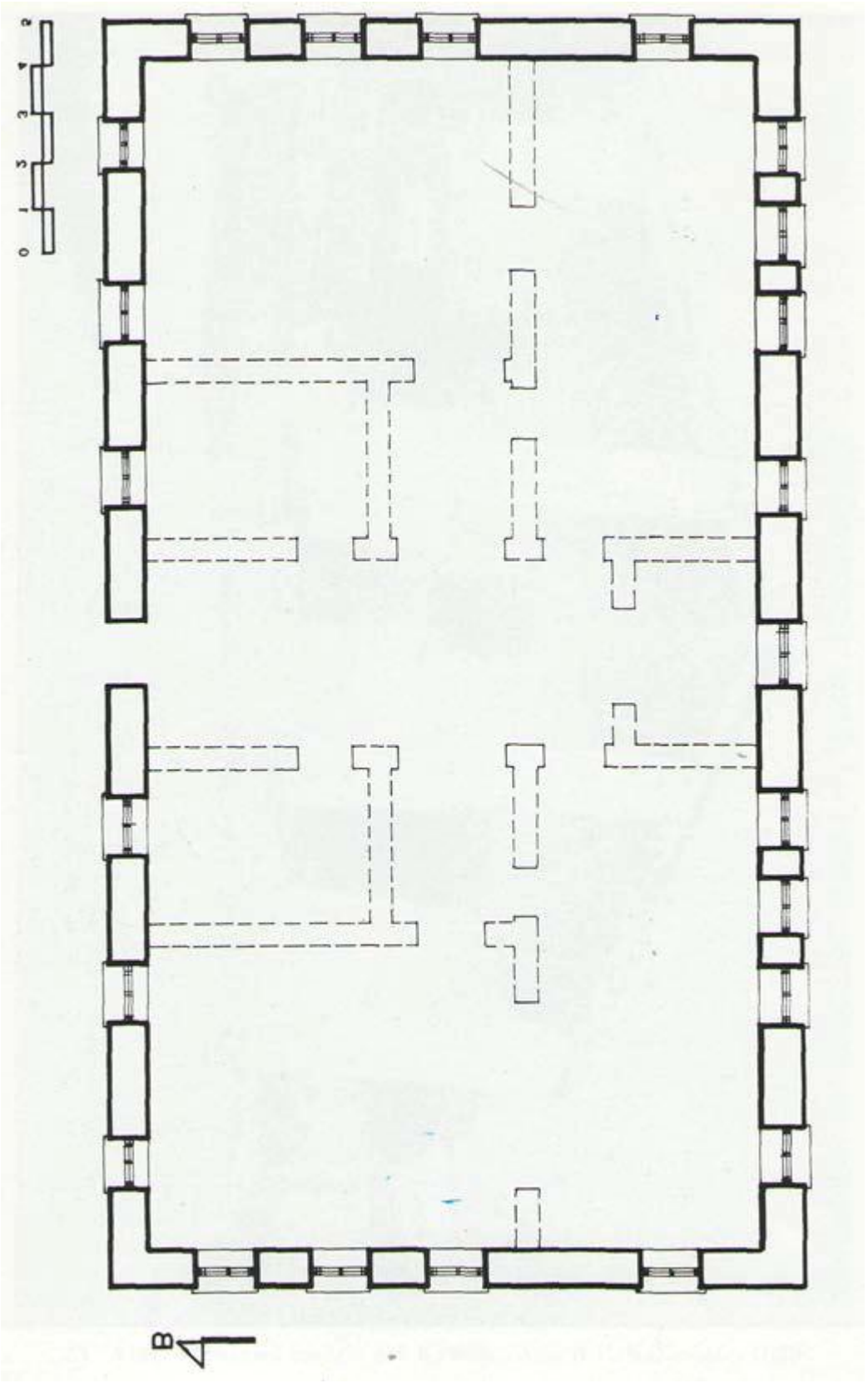
Νῦν δὲ μέλους τοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ
τῆς Παιδείας πενταμελοῦς Συμβουλίου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

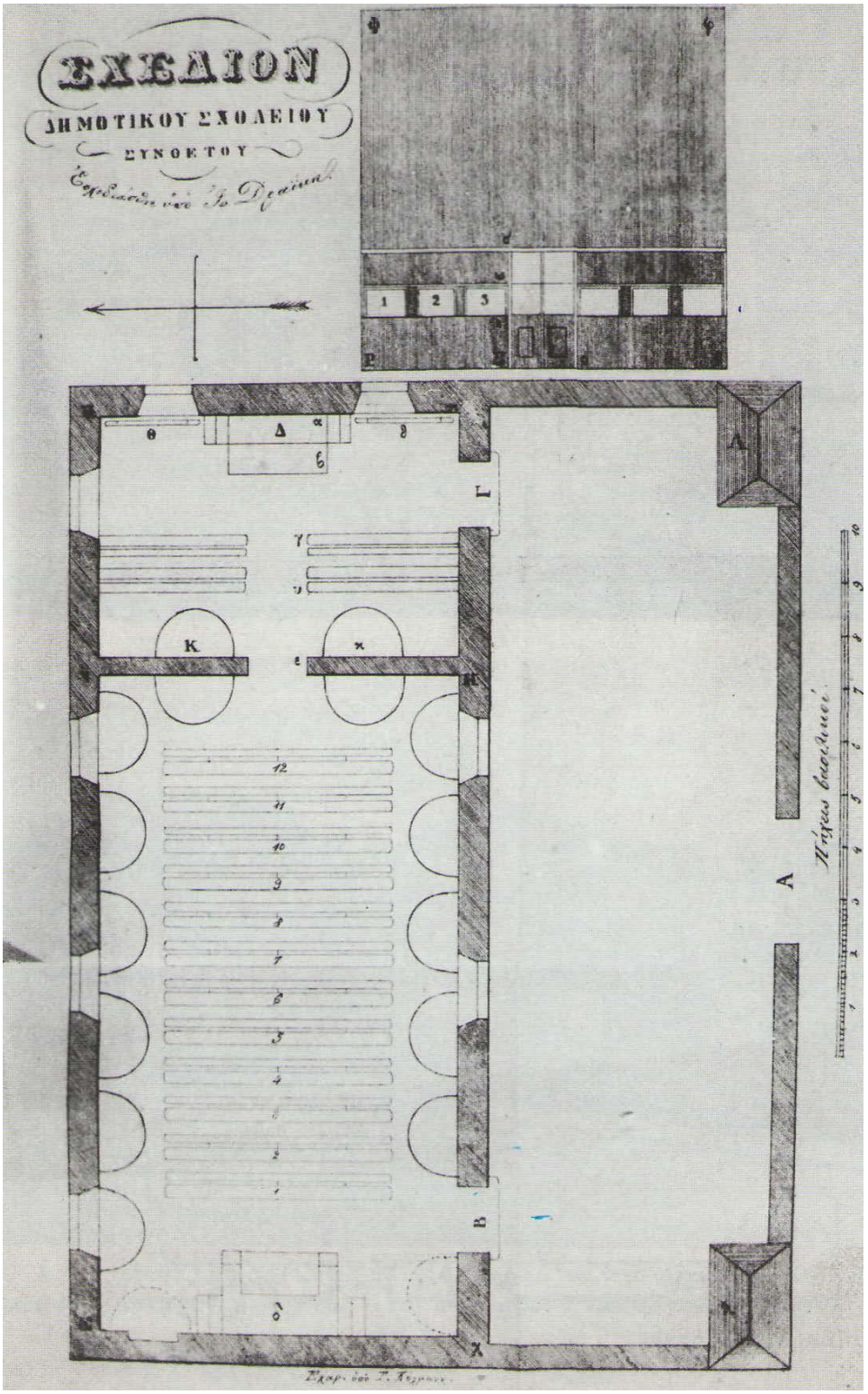
ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑΣ ΚΑΙ ΝΗΠΙΑΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,
ΤΥΠΟΙΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΚΟΡΩΜΗΛΑ
1863.

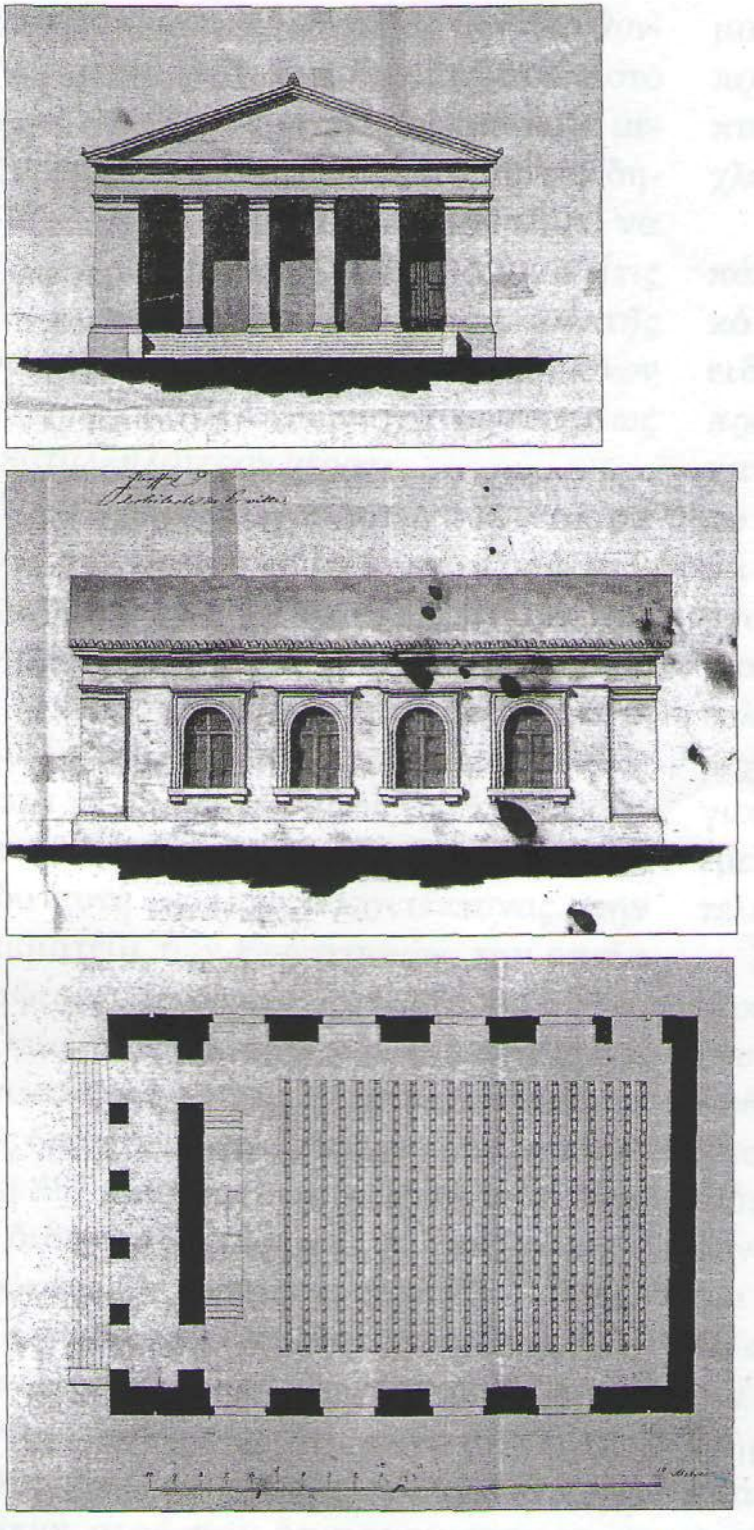
ΚΑΤΟΨΗ ΑΛΛΗΛΟΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΣΥΝΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ ΜΕΘΟΔΟΥ
Σχέδιο Δημοτικού Σχολείου συνθέτου υπό Ι. Δραϊκη

ΠΡΟΣΟΨΗ, ΠΛΑΓΙΑ ΟΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΟΨΗ
1ΟΥ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Η ΠΡΩΤΗ ΣΕΛΙΔΑ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Της ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ

ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Ἄρθρον 1. Τὰ ὑπὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας συντηρούμενα σχολεῖα εἶναι Α΄. Τὰ ἐν Ἀθήναις Παρθεναγωγεῖα, ἤτοι 1) Τὸ Ἀρσάκειον ἢ Ἐσωτερικὸν Διδασκαλεῖον περιλαμβάνον τρεῖς τάξεις καὶ ἴδιον πρότυπον προκαταρκτικὸν σχολεῖον ἐκ τάξεων τεσσάρων καὶ πλῆρες Παρθεναγωγεῖον ἐκ τάξεων τεσσάρων. ἔτι δὲ Ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον ἐκ τάξεων δύο. 2) Τὸ ἐξωτερικὸν περιλαμβάνον Διδασκαλεῖον καὶ τὰς αὐτὰς ὡς ἀνωτέρω τάξεις. 3) Νηπιαγωγεῖον. Β΄. Τὰ ἐν Κερκύρᾳ καὶ Πάτραις Παρθεναγωγεῖα, ἔχοντα ὡσαύτως ὁμοιόμορφον Διδασκαλεῖον μετὰ Νηπιαγωγείου καὶ λοιπάς, ὡς τὰ ἐν Ἀθήναις σχολεῖα τάξεις, καὶ Γ΄. τὸ ἐν Χοταχόβᾳ τῆς Ἠπείρου Ἀρσάκειον σχολεῖον ἀρρένων.

ΤΜΗΜΑ Α΄.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περὶ Διδασκαλίας.

Ἄρθρον 2. Εἰς τὸ Νηπιαγωγεῖον φοιτῶσι δωρεὰν νήπια ἀπὸ τριετοῦς μέχρις ἑξαετοῦς ἡλικίας. Ἐν αὐτῷ συμπληροῦται ἢ ἀναπληροῦται ἡ κατ' οἶκον ἀγωγή, ἡ σωματικὴ καὶ πνευματική, κατὰ τὸ οἰκεῖον πρόγραμμα.

ΟΛΙΓΑ ΤΙΝΑ

ΠΕΡΙ

ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΥ ΦΡΟΕΒΕΛ

ΚΑΤΑ

ΤΗΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΗΣ ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΗΡΙΔΟΣ

ΤΩΝ ΓΕΝΕΘΛΙΩΝ ΑΥΤΟΥ

ΤΗ 9/21 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1882

ΥΠΟ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ Λ. ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

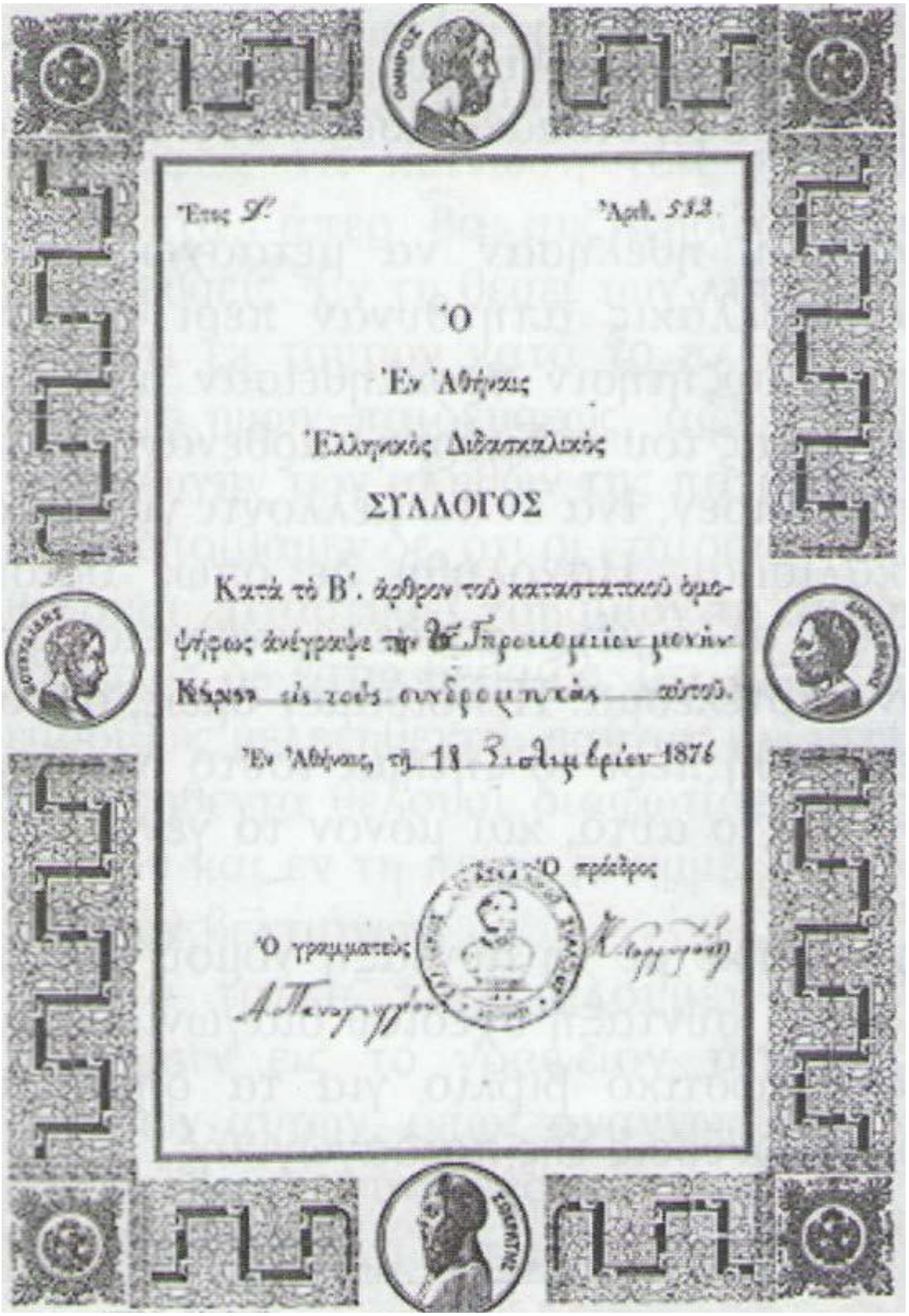
ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΘΡ. ΠΑΠΑΛΕΞΑΝΔΡΗ ΚΑΙ ΑΔ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

(3-ΟΔΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ, ΟΙΚΙΑ ΑΒΑΝΤΙΑΝΝΗ-3)

1885

ΔΙΠΛΩΜΑ ΕΓΓΡΑΦΗΣ ΜΕΛΩΝ
ΣΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟ ΣΥΛΛΟΓΟ

Έτος Α'. Άριθ. 513.

Ὁ

Ἐν Ἀθήναις

Ἑλληνικὸς Διδασκαλικὸς

ΣΥΛΛΟΓΟΣ

Κατὰ τὸ Β'. ἄρθρον τοῦ καταστατικοῦ ὁμο-
ψήφως ἀνέγραψε τὴν [illegible] Προσωμοιοθεσίαν
Κύριον εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 18 Ἰουλιμβρίου 1876

Ὁ πρόεδρος

Ὁ γραμματεύς

ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
(ΕΞΩΦΥΛΛΟ)

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ς'. ΤΟΜΟΥ ΤΟΥ « ΠΛΑΤΩΝΟΣ »

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΚΑΙ ΛΟΓΟΔΟΣΙΑΙ

ΤΟΥ

ΔΕΚΑΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ (1883-1884 ΕΤΟΥΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν [illegible]

1884

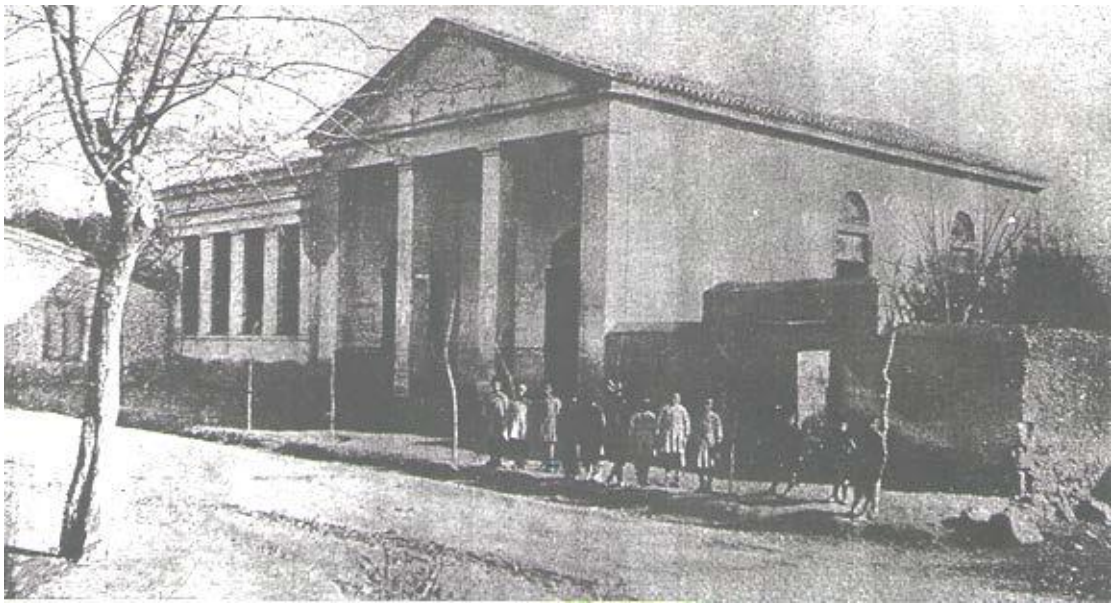
ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟ 1ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΟΔΟ ΑΘΗΝΑΣ

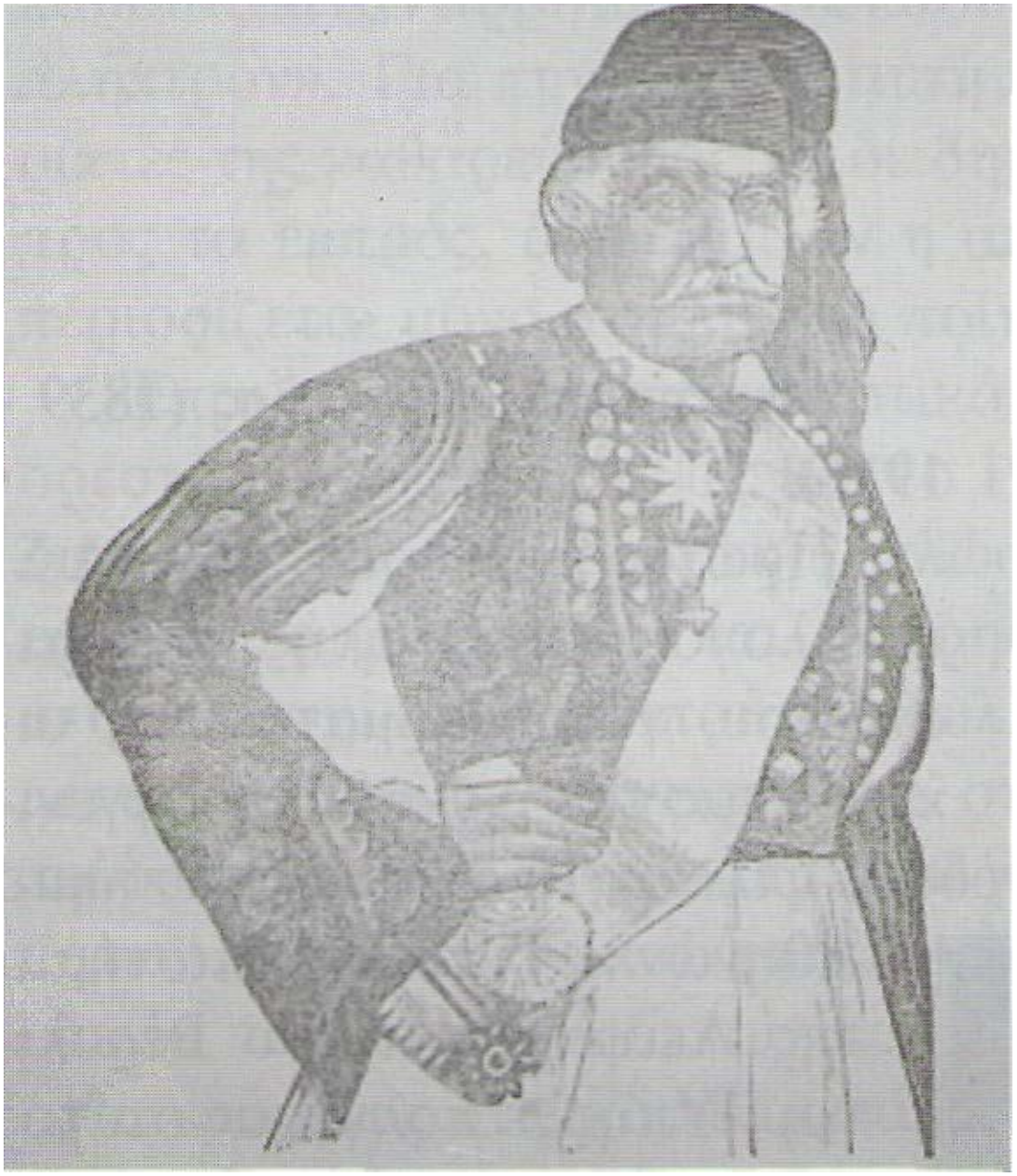
ΤΟ ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ

2Ο ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΑΛΛΙΦΡΟΝΑΣ

ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΛΑΣΚΑΡΙΔΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ
(ΠΡΩΤΟΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ)

